

provincie **HOLLAND**
ZUID

Nota van Beantwoording en Wijziging Partiële herziening Visie ruimte en mobiliteit Windenergie

Gedeputeerde Staten

10 oktober 2017
Provincie Zuid-Holland

Inhoudsopgave

1	Inleiding	12
2	Overzicht zienswijzen	14
3	Thematische beantwoording	18
3.1	Geluid	19
3.2	Slagschaduw	26
3.3	Veiligheid	31
3.4	Landschap	39
3.5	Natuur en Ecologie	41
3.6	Recreatie	42
3.7	Economische effecten	43
3.8	Beleid	46
3.9	Participatie	50
3.10	Nut en Noodzaak	52
3.11	Inspraak en Proces	55
4	Locatie beantwoording	62
4.1	A. Distripark Eemhaven	62
4.2	B. Beneluxplein	65
4.3	C. Oost	70
4.4	D. Vaanplein	75
4.5	E. N57 Entree Noord	78
4.6	F. N57 Entree Zuid	82
4.7	G. Haringvliet	87
4.8	H. Stormpolder	92
4.9	I. Prisma/Bleizo	99
4.10	J. Maassluis/Oeverbos	107
4.11	K. Beerenplaat	115
4.12	L. Zuidland	121
4.13	M. Hartel Oost	128
4.14	Locatie Plaatweg/Brielse Maasdijk	135
4.15	N. Tegenover Rivium 1	141
4.16	O. Tegenover Rivium 2	146
4.17	P. Poort van Charlois	151
4.18	Q. Hoek van Holland	155
4.19	R. Verlenging Nieuwe Waterweg/Stenaterrein	162
4.20	S. Rozenburg Landtong	164
4.21	T. Beneluxtunnel	170
4.22	U. Broekpolder	172
4.23	V. Het Scheur	177
4.24	W. Noordzeeboulevard	181
4.25	Niet in de VRM opgenomen locaties	183
5	Beantwoording individuele zienswijzen	189
5.1	Zienswijzen overheden	189
5.1.1	A0001 Veiligheidsregio Haaglanden	189
5.1.2	A0002 Hoogheemraadschap van Delfland	190

5.1.3	A0003 Gemeente Capelle aan den IJssel	191
5.1.4	A0004 Gemeente Rotterdam	192
5.1.5	A0005 Gemeente Zoetermeer	203
5.1.6	A0006 Gemeente Krimpen	204
5.1.7	A0007 Gemeente Goeree Overflakkee	205
5.1.8	A0008 Rijkswaterstaat	206
5.1.9	A0009 Gemeente Lansingerland	211
5.1.10	A0010 Regiegroep Voorne-Putten	212
5.1.11	A0011 Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond	216
5.1.12	A0012 Luchtverkeersleiding Nederland	216
5.1.13	A0013 Gemeente Vlaardingen	216
5.1.14	A0014 Gemeente Zwijndrecht	219
5.1.15	A0015 Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland	219
5.1.16	A0016 Gemeente Midden-Delfland	220
5.1.17	A0017 Gemeente Oud Beijerland	221
5.1.18	A0018 Gemeente Ridderkerk	222
5.1.19	A0019 Gemeenschappelijke regeling Bleizo	223
5.1.20	A0020 Gemeente Barendrecht	225
5.1.21	A0021 Gemeente Maassluis	227
5.1.22	A0022 Gemeente Albrandswaard	230
5.1.23	A0023 Gemeente Nissewaard	240
5.2	Zienswijzen maatschappelijke organisaties, stichtingen en bedrijven	241
5.2.1	B0001 Maatschap H. Fokkens en C.J.J. den Bakker	241
5.2.2	B0002 Electrotool B.V.	241
5.2.3	B0003 Nederlands Loodswezen B.V.	242
5.2.4	B0004 Maatschap L.A. Gottschall en J.W. Gottschall-Scheijgrond	242
5.2.5	B0005 Borsboom & Hamm Advocaten	244
5.2.6	B0006 Rotterdam Airport B.V.	247
5.2.7	B0007 TU Delft	248
5.2.8	B0008 Port of Rotterdam, Havenbedrijf Rotterdam N.V.	248
5.2.9	B0009 Ondernemerskring Krimpen aan de IJssel	250
5.2.10	B0010 Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen	251
5.2.11	B0011 Stichting Buurtgroep Capelle West	253
5.2.12	B0012 Mr H.M. Hueting namens indiener	253
5.2.13	B0013 De Wolff Nederland	254
5.2.14	B0014 Wijkoverleg Rijsoord	254
5.2.15	B0015 Stichting Windmolens N57 Nee	255
5.2.16	B0016 Garagebedrijf F. Breeman	260
5.2.17	B0017 Vereniging voor Natuur- en Landschapsbescherming "De Carnisse Grienden" 261	
5.2.18	B00018 Synres BV en DSM Desotech BV	262
5.2.19	B0019 De Wolff Nederland	262
5.2.20	B0020 AM b.v.	263
5.2.21	B0021 De Wolff Nederland	264
5.2.22	B0022 Windunie	264

5.2.23	B0023 De Wolff Nederland	265
5.2.24	B0024 De Wolff Nederland	265
5.2.25	B0025 De Wolff Nederland	266
5.2.26	B0026 Hollandia Vastgoed	266
5.2.27	B0027 IHC	267
5.2.28	B0028 Windunie	267
5.2.29	B0029 De Wolff Nederland	268
5.2.30	B0030 De Wolff Nederland	268
5.2.31	B0031 De Wolff Nederland	269
5.2.32	B0032 De Wolff Nederland	269
5.2.33	B0033 De Wolff Nederland	269
5.2.34	B0034 LTO Noord	270
5.2.35	B0035 De Wolff Nederland	270
5.2.36	B0036 De Wolff Nederland	270
5.2.37	B0037 De Wolff Nederland	271
5.2.38	B0038 Stichting tot Behoud van de Hoeksche Waard als Polderlandschap	271
5.2.39	B0039 Eneco	273
5.2.40	B0040 Bewonersplatform DWL De Esch	274
5.2.41	B0041 Vereniging van Eigenaars Strandweg	276
5.2.42	B0042 Prisma Bleiswijk Beheer BV	277
5.2.43	B0043 Stichting Distripark Eemhaven	279
5.2.44	B0044 Midden-Delfland Vereniging	279
5.2.45	B0045 Van der Feltz namens Appelbloesem BV	280
5.2.46	B0046 Arag	282
5.2.47	B0047 L.P. Brasser VOF	284
5.2.48	B0048 NWEA	285
5.2.49	B0049 en B0049.2 Den Hollander Advocaten	285
5.2.50	B0050 Stichting tot behoud van Polders Hoekse Waard, namens bewoners	286
5.2.51	B0051 Milieudefensie Nissewaard	287
5.2.52	B0052 Het Huys ten Donck	288
5.2.53	B0053 VSL	288
5.2.54	B0054 Molecaten Europe b.v.	290
5.2.55	B0055 Onroerend Goed Maatschappij Stormpolder	290
5.2.56	B0056 Bedrijvenschap Hoefweg	292
5.2.57	B0057 Havenbedrijf Rotterdam (aanvulling)	293
5.2.58	B0058 WOP Fascinatio	295
5.2.59	B0059 Benthem Gramata Advocaten, namens indiener anoniem	296
5.2.60	B0060 Toeristisch Ondernemersplatform Voorne-Putten	296
5.2.61	B0061 Stichting Wind van Voren	297
5.2.62	B0062 Belangenvereniging de Kruisweg	298
5.2.63	B0063 Landbouwbedrijf Noordermeer	299
5.2.64	B0064 Vereniging van Huiseigenaren Woonpark Boonervliet	300
5.2.65	B0065 Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland (NMZH)	300
5.2.66	B0066 Holding Farm Frites BV	301
5.2.67	B0067 Noordzee Helikopters Nederland BV (NHV)	301

5.2.68	B0068 Akkerbouwbedrijf de Bruine BV	302
5.2.69	B0069 Smarter Energy BV	302
5.2.70	B0070 en C0225 Watersportvereniging Nautica	302
5.2.71	B0071 Natuurvereniging Eiland IJsselmonde	303
5.2.72	B0072 Stichting Belangen EMK IJsselwijk	304
5.2.73	B0073 Stichting Oude Kern Rijsoord	305
5.2.74	B0074 Bouwkundig Bureau Breestraat	307
5.2.75	B0075 Werkgroep Lucht en Geluid van het wijkoverleg Ridderkerk	307
5.2.76	B0076 Stichting bewonerscomité LindtWind	309
5.2.77	B0077 Actiegroep 'Weids of Kas'	309
5.2.78	B0078 Stem van Krimpen	311
5.2.79	B0079.1 Midicamping van der Burgh	311
5.2.80	B0079.2 Midicamping van der Burgh	312
5.2.81	B0080 Bewonerscollectief Leonidas	318
5.2.82	B0081 Loonbedrijf van der Ent	320
5.2.83	B0082 Bastion Hotel Rhoon BV	320
5.3	Zienswijzen particulieren	321
5.3.1	C0001	321
5.3.2	C0002	321
5.3.3	C0003	321
5.3.4	C0004	322
5.3.5	C0005	322
5.3.6	C0006	322
5.3.7	C0007	323
5.3.8	C0008	324
5.3.9	C0009	324
5.3.10	C0010	324
5.3.11	C0011	324
5.3.12	C0012	325
5.3.13	C0013	325
5.3.14	C0014	327
5.3.15	C0015	327
5.3.16	C0016	327
5.3.17	C0017	328
5.3.18	C0018	328
5.3.19	C0019	329
5.3.20	C0020	330
5.3.21	C0021	331
5.3.22	C0022	332
5.3.23	C0023	332
5.3.24	C0024	332
5.3.25	C0025	333
5.3.26	C0026	333
5.3.27	C0027	334
5.3.28	C0028	334

5.3.29	C0029	334
5.3.30	C0030	335
5.3.31	C0031	335
5.3.32	C0032	336
5.3.33	C0033	336
5.3.34	C0034	336
5.3.35	C0035	337
5.3.36	C0036	337
5.3.37	C0037	338
5.3.38	C0038	338
5.3.39	C0039	339
5.3.40	C0040	339
5.3.41	C0041	339
5.3.42	C0042	339
5.3.43	C0043	340
5.3.44	C0044	340
5.3.45	C0045	340
5.3.46	C0046	340
5.3.47	C0047	340
5.3.48	C0048	341
5.3.49	C0049	341
5.3.50	C0050	341
5.3.51	C0051	342
5.3.52	C0052	342
5.3.53	C0053	342
5.3.54	C0054	343
5.3.55	C0055	343
5.3.56	C0056	343
5.3.57	C0057	343
5.3.58	C0058	344
5.3.59	C0059	344
5.3.60	C0060	344
5.3.61	C0061	345
5.3.62	C0062	345
5.3.63	C0063	347
5.3.64	C0064	348
5.3.65	C0065	348
5.3.66	C0066	348
5.3.67	C0067	349
5.3.68	C0068	349
5.3.69	C0069	349
5.3.70	C0070	349
5.3.71	C0071	350
5.3.72	C0072	350
5.3.73	C0073	350

5.3.74	C0074	350
5.3.75	C0075	351
5.3.76	C0076	351
5.3.77	C0077	351
5.3.78	C0078	352
5.3.79	C0079	352
5.3.80	C0080	353
5.3.81	C0081, C0126	353
5.3.82	C0082	354
5.3.83	C0083	355
5.3.84	C0084	355
5.3.85	C0085	356
5.3.86	C0086	357
5.3.87	C0087	357
5.3.88	C0088	357
5.3.89	C0089	357
5.3.90	C0090	358
5.3.91	C0091	358
5.3.92	C0092	359
5.3.93	C0093	359
5.3.94	C0094	360
5.3.95	C0095	361
5.3.96	C0096	363
5.3.97	C0097	363
5.3.98	C0098	364
5.3.99	C0099	365
5.3.100	C0100	366
5.3.101	C0101	366
5.3.102	C0102	367
5.3.103	C0103	367
5.3.104	C0104	367
5.3.105	C0105	368
5.3.106	C0106	368
5.3.107	C0107	369
5.3.108	C0108	370
5.3.109	C0109	370
5.3.110	C0110	371
5.3.111	C0111	372
5.3.112	C0112	374
5.3.113	C0113	374
5.3.114	C0114	377
5.3.115	C0115.1	378
5.3.116	C0115.2	382
5.3.117	C0116	383
5.3.118	C0117	384

5.3.119	C0118	384
5.3.120	C0119	385
5.3.121	C0120	386
5.3.122	C0121	386
5.3.123	C0122	387
5.3.124	C0123	387
5.3.125	C0124	388
5.3.126	C0125	388
5.3.127	C0126	389
5.3.128	C0127	390
5.3.129	C0128	391
5.3.130	C0129	391
5.3.131	C0130	392
5.3.132	C0131	392
5.3.133	C0132	393
5.3.134	C0133	395
5.3.135	C0134	395
5.3.136	C0135	396
5.3.137	C0136	397
5.3.138	C0137	398
5.3.139	C0138	399
5.3.140	C0139	399
5.3.141	C0140, C0141	400
5.3.142	C0142	400
5.3.143	C0143	401
5.3.144	C0144	402
5.3.145	C0145	403
5.3.146	C0146	403
5.3.147	C0147	403
5.3.148	C0148	404
5.3.149	C0149	404
5.3.150	C0150	405
5.3.151	C0151	405
5.3.152	C0152	405
5.3.153	C0153	406
5.3.154	C0154	406
5.3.155	C0155	407
5.3.156	C0156	407
5.3.157	C0157	407
5.3.158	C0158	408
5.3.159	C0159	408
5.3.160	C0160	408
5.3.161	C0161	409
5.3.162	C0162	409
5.3.163	C0163	410

5.3.164	C0164	410
5.3.165	C0165	410
5.3.166	C0166	412
5.3.167	C0167	414
5.3.168	C0168	414
5.3.169	C0169	415
5.3.170	C0170	415
5.3.171	C0171	416
5.3.172	C0172	416
5.3.173	C0173	417
5.3.174	C0174	417
5.3.175	C0175	418
5.3.176	C0176	418
5.3.177	C0177	418
5.3.178	C0178	420
5.3.179	C0179	420
5.3.180	C0180	421
5.3.181	C0181	421
5.3.182	C0182	421
5.3.183	C0183	422
5.3.184	C0184	423
5.3.185	C0185	423
5.3.186	C0186	424
5.3.187	C0187	424
5.3.188	C0188	425
5.3.189	C0189	426
5.3.190	C0190	426
5.3.191	C0191	429
5.3.192	C0192	429
5.3.193	C0193	430
5.3.194	C0194	430
5.3.195	C0195	431
5.3.196	C0196	432
5.3.197	C0197	433
5.3.198	C0198	433
5.3.199	C0199	434
5.3.200	C0200	434
5.3.201	C0201	434
5.3.202	C0202	435
5.3.203	C0203	435
5.3.204	C0204	436
5.3.205	C0205	436
5.3.206	C0206	436
5.3.207	C0207	437
5.3.208	C0208	437

5.3.209	C0209	438
5.3.210	C0210	438
5.3.211	C0211	438
5.3.212	C0212	439
5.3.213	C0213	440
5.3.214	C0214	440
5.3.215	C0215	441
5.3.216	C0216	441
5.3.217	C0217	441
5.3.218	C0218	442
5.3.219	C0219	442
5.3.220	C0220	442
5.3.221	C0221	443
5.3.222	C0222	443
5.3.223	C0223	444
5.3.224	C0224	444
5.3.225	C0225	445
5.3.226	C0226	445
5.3.227	C0227	445
5.3.228	C0228	446
5.3.229	C0229	446
5.3.230	C0230	446
5.3.231	C0231	447
5.3.232	C0232	447
5.3.233	C0233	448
5.3.234	C0234	452
5.3.235	C0235	454
5.3.236	C0236	455
5.3.237	C0237	455
5.3.238	C0238	455
5.3.239	C0239	456
5.3.240	C0240	456
5.3.241	C0241	457
5.3.242	C0242	457
5.3.243	C0243	458
5.3.244	C0244	458
5.3.245	C0245	459
5.3.246	C0246	460
5.3.247	C0247	460
5.3.248	C0248	460
5.3.249	C0249	461
5.3.250	C0250	462
5.3.251	C0251	462
5.3.252	C0252	464
5.3.253	C0253	464

5.3.254	C0254	465
5.3.255	C0255	466
5.3.256	C0256	466
5.3.257	C0257	468
5.3.258	C0258	468
5.3.259	C0259	469
5.3.260	C0260	469
5.3.261	C0261	470
5.3.262	C0262	471
5.3.263	C0263	471
5.3.264	C0264	471
5.3.265	C0265	472
5.3.266	C0266	473
5.3.267	C0267	473
5.3.268	C0268	476
5.3.269	C0269	476
5.3.270	C0270	476
5.3.271	C0271	477
5.3.272	C0272	477
5.3.273	C0273	478
5.3.274	C0274	479
5.3.275	C0275	479
5.3.276	C0276	480
5.3.277	C0277	480
5.3.278	C0278	481
6	Conclusie	482
6.1	Overzicht wijzigingen naar aanleiding van zienswijzen	482
6.2	Overzicht ambtshalve /technische wijzigingen	488

Bijlage 1: Informatieblad vervolgfase VRM

1 Inleiding

Voor u ligt de Nota van Beantwoording en Wijziging partiële herziening Visie ruimte en mobiliteit Windenergie. Vanaf 17 maart 2017 heeft iedereen zes weken de gelegenheid gehad om een zienswijze (reactie) in te dienen op het 'Ontwerp partiële herziening Visie ruimte en mobiliteit windenergie' en het 'planMER partiële herziening VRM windenergie Zuid-Holland'. Deze Nota van Beantwoording en Wijziging geeft een overzicht van de ingediende zienswijzen, bevat de samenvatting en de beantwoording van de zienswijzen.

Proces

Op 16 september 2015 hebben Provinciale Staten ingestemd met het starten van de herziening van de Visie Ruimte en Mobiliteit (VRM) voor windenergie en het startdocument voor de m.e.r.-procedure vastgesteld. De m.e.r.-procedure is formeel van start gegaan op 2 november 2015 met de bekendmaking van het Startdocument. Na de zienswijzeperiode en de verwerking van de ingediende zienswijzen hebben Gedeputeerde Staten (GS) op 10 mei 2016 de reikwijdte en het detailniveau voor het op te stellen MER vastgesteld. Daarop is het milieuonderzoek gestart.

Gedeputeerde Staten hebben op 24 januari 2017 het ontwerp van de partiële herziening van de VRM voor windenergie en de bijbehorende planMER vastgesteld en vrijgegeven voor de zienswijzeprocedure. In de commissie Ruimte en Leefomgeving van 8 februari is het besluit van GS besproken. Naar aanleiding van deze bespreking hebben GS op 14 februari 2017 besloten de locaties Technopolis en A12/Balij nu niet op te nemen in de ontwerp-partiële herziening. Daarna zijn de stukken vanaf 17 maart 2017 ter inzage gelegd.

Doel van deze partiële herziening van de VRM

Deze herziening van de VRM heeft tot doel het opnemen van nieuwe locaties voor windenergie in de regio Rotterdam. Het door de provincie te nemen besluit richt zich op het schaalniveau van de regio. Dit betekent dat op regionaal niveau een afweging wordt gemaakt tussen locaties. Voor het nemen van het besluit is een planMER-onderzoek uitgevoerd. In het planMER zijn alle onderzoekslocaties op gelijkwaardige manier onderzocht, passend bij het niveau van de structuurvisie. De locaties die nu in de VRM Windenergie staan, zijn onder meer gekozen op basis van hun geschiktheid in het planMER.

In veel zienswijzen zijn vragen gesteld en opmerkingen opgenomen die thuishoren in een later stadium, wanneer op lokaal niveau in meer detail en op basis van concrete posities en afmetingen van windturbines, onderzoek moet plaatsvinden.

Om duidelijk te maken hoe de procedure verder loopt heeft de provincie een informatieblad opgesteld. Dit informatieblad is als bijlage 1 in deze nota van beantwoording opgenomen.

Leeswijzer

Indieners vinden een samenvatting, gevolgd door een beantwoording, van hun zienswijze in hoofdstuk 5. Dit hoofdstuk is in drie delen gesplitst.

5A Zienswijzen overheden

5B Zienswijzen Maatschappelijke organisaties, stichtingen en bedrijven

5C Zienswijzen particulieren.

Omdat in veel zienswijzen dezelfde thema's naar voren zijn gebracht en omdat zienswijzen gaan over dezelfde locatie is bij de beantwoording gekozen voor een thematisch benadering, naast een beantwoording per locatie. De beantwoording van de thema's is te vinden in hoofdstuk 3. De beantwoording van de locatiespecifieke zienswijzen is te vinden in hoofdstuk 4. Hier vindt u ook de standpunten van de overheden over die specifieke locatie.

Bij de beantwoording van de individuele zienswijzen in hoofdstuk 5 wordt verwezen naar de relevante thema- en locatiebeantwoording en is, indien aan de orde, een individueel antwoord opgenomen.

Hoofdstuk 6 bevat een samenvattend overzicht van de wijzigingen op basis van de ingediende zienswijzen aangevuld met door te voeren technische en ambtshalve wijzigingen.

Meerdere zienswijzen gaan in op locaties en zaken die geen betrekking hebben op de huidige partiële herziening VRM windenergie en het bijbehorende planMER. Het betreft onder andere zienswijzen met alternatieve locaties buiten de regio Rotterdam en zienswijzen op de bestaande VRM locatie Groote Lindt in Zwijndrecht. De samenvatting van deze zienswijzen is wel opgenomen in hoofdstuk 5 maar een beantwoording is niet toegevoegd omdat deze locaties buiten de huidige procedure vallen.

2 Overzicht zienswijzen

Algemeen

De provincie Zuid-Holland heeft 383 unieke zienswijzen ontvangen. Hiervan zijn 23 reacties afkomstig van overheidsorganisaties, 82 van bedrijven of (maatschappelijke) organisaties en 278 van omwonenden (particulieren). Daarnaast zijn er diverse actiebrieven en handtekeningenacties binnengekomen. In totaal hebben bijna 2000 personen gereageerd.

Aard van de zienswijze

Het aantal reacties per locatie in de ontwerp-VRM verschilt behoorlijk. In tabel 1 staat een overzicht van de locaties en het aantal unieke zienswijzen. Voor een aantal locaties zijn (handtekeningen)acties opgezet. Op de locatie Beerenplaat reageerden in totaal 835 personen. Voor de locaties Rivium 1 en 2 zijn 31 unieke zienswijzen ingediend; ook hebben bewoners van de wijk Facinatio een actie opgezet met 290 reacties als gevolg. Op de locaties langs de N57 (Noord-, Zuid- en Oostkant) zijn 188 reacties binnengekomen.

Tabel 1: aantal unieke reacties per locatie

Locatie	Aantal reacties
A. Distripark Eemhaven	10
B. Beneluxplein	9
C. Oost	16
D. Vaanplein	8
E. N57 Entree Noord	49
F. N57 Entree Zuid	100
G. Haringvlietdam	22
H. Stormpolder	36
I. Prisma/ Bleizo	13
J. Maassluis/ Oeverbos	10
K. Beerenplaat	46
L. Zuidland	44
M. Hartel Oost	8
N. Tegenover Rivium 1	17
O. Tegenover Rivium 2	14
P. Poort van Charlois	7
Q. Hoek van Holland	9
R. Verlenging Nieuwe Waterweg/ Stenaterrein	3
S. Rozenburg Landtong	16
T. Beneluxtunnel	3
U. Broekpolder	8
V. Het Scheur	7
W. Noordzeeboulevard	4

Tabel 2 geeft een overzicht van de meest genoemde onderwerpen in de zienswijzen. De meeste reacties gaan in op het thema geluid. Gevolgd door slagschaduw, landschap, natuur en recreatie. De herkomst van de *unieke* reacties (zie tabel 3) is opvallend gelijkwaardig verdeeld over de kernen. Met als uitschieter Hellevoetsluis.

Tabel 2: onderwerp zienswijzen

Onderwerp	Aantal reacties
Geluid	193
Slagschaduw	154
Veiligheid	90
Landschap	150
Natuur	137
Recreatie	132
Economische effecten	81
Beleid	61
Nut en noodzaak	52

Tabel 3: Aantal unieke reacties per gemeente

Plaats*	Aantal reacties
Hellevoetsluis	43
Oud-Beijerland	32
Ridderkerk	18
Rockanje	17
Rotterdam	19
Spijkenisse	16
Zuidland	18
Zwartewaal	18
Zwijndrecht	15

NB alleen de plaatsen met de meeste individuele reacties zijn opgenomen in tabel 3.

Strekking van de zienswijzen

Geluid

Veel indieners uiten zorgen over geluidshinder van windturbines, met name nabij woon-, recreatie-, natuur- en stiltegebieden. Indieners verzoeken om grotere afstanden van windturbines tot woningen te hanteren. Indieners uiten zorgen over de effecten van geluidshinder op de gezondheid van mens en dier en over cumulatie van geluid met andere geluidsbronnen in de omgeving. In het huidige onderzoek wordt volgens indieners onvoldoende aandacht besteed aan laagfrequent geluid.

Slagschaduw

Indieners uiten zorgen over hinder door slagschaduw en hebben vragen over de gehanteerde normen. Indieners vragen verder naar de effecten van slagschaduw voor het rendement op zonnepanelen in de buurt en wat de stilstandvoorziening (om de slagschaduwnorm te halen) betekent voor de winstgevendheid.

Veiligheid

In hun zienswijzen uiten indieners zorgen over veiligheidsrisico's zoals het afbreken van rotorbladen in relatie tot o.m. woningen, bedrijven, vervoer van gevaarlijke stoffen en over de cumulatie van veiligheidsrisico's. Een groot aantal zienswijzen gaan in op vliegveiligheid in relatie tot Rotterdam The Hague Airport en tot helikoptervluchten in de regio. Daarnaast gaat een groot aantal zienswijzen in op de veiligheid voor de scheepvaart, zoals het functioneren van scheepsradar, walradar, beperking zichtlijnen en zicht op verkeerstekens. Een aantal indieners geeft aan dat het aspect waterveiligheid onvoldoende aandacht heeft gekregen in de beoordeling van een aantal locaties.

Landschap

Diverse indieners wijzen op de ongewenste effecten van windturbines op het (polder)landschap, met waarden als rust, ruimte, open landschap en zichtlijnen. Diverse zienswijzen gaan in op de inpassing van de windturbines in het landschap.

Natuur en ecologie

Veel indieners maken zich zorgen over de nadelige, verstorende effecten van windturbines op de natuur en ecologie (flora en fauna) in het algemeen, dan wel van windturbines in de omgeving van natuurgebieden (Natura 2000). In dit verband wordt onder meer de locatie Beerenplaat vaak genoemd. Diverse indieners verzoeken om diepgaander onderzoek naar de effecten op flora en fauna.

Recreatie

Indieners maken zich zorgen over de negatieve invloed – slagschaduw, geluid, horizonvervuiling- van windturbines op recreatiegebieden. Aangezien de regio mede afhankelijk is van toerisme en recreatie verwachten indieners ook economische schade.

Economische effecten

Veel indieners maken zich zorgen over de waardedaling van hun woningen. Verder achten indieners de lusten - opbrengsten voor grondeigenaren en ontwikkelaars - en de lasten - impact op leefomgeving - slecht verdeeld. Indieners vragen om opbrengsten ten goede te laten komen aan de regio. Anderen geven aan dat sommige waarden niet te compenseren zijn met (financiële) participatie.

Beleid windenergie, participatie.

Indieners geven aan dat windturbines op zee economisch en maatschappelijk meer acceptabel zijn. Meerdere indieners vragen om de plaatsing van windturbines op de Maasvlakte en op zee, in ieder geval niet dicht bij woonkernen. Het thema windenergie zorgt voor tweedracht in gemeenschappen, tussen grondeigenaren (alle lusten) en omwonenden (alle lasten), voor- en tegenstanders. Waarom wordt in de overweging tot plaatsing alleen gekeken naar het Groot Rijnmondgebied en niet naar de gehele provincie?

Nut en noodzaak

Een vaak genoemd argument is dat windturbines op zee een beter rendement opleveren dan windturbines op land. Daarbij geven indieners aan dat windturbines draaien op subsidie. Indieners achten windturbines achterhaald en men vraagt de provincie zich in te zetten voor andere vormen van duurzame energie, bijvoorbeeld zonne-energie.

Inspraak en proces

Indieners geven aan dat de hoeveelheid stukken en het taalgebruik het voor inwoners moeilijk maakt om de materie te doorgronden. Het digitaal formulier is niet door iedereen als prettig ervaren en werkt drempelverhogend voor het indienen van zienswijzen. Indieners geven aan dat het halen van de doelstelling voor windenergie belangrijker lijkt te zijn dan het belang van burgers.

3 Thematische beantwoording

In een groot deel van de zienswijzen komen dezelfde thema's naar voren. Daarom is gekozen voor een thematische beantwoording. In de paragrafen 3.1 tot en met 3.11 komen de thema's aan de orde, zoals hieronder aangegeven. Het gaat om veel gestelde vragen bij alle groepen indieners. De beantwoording van elk thema bestaat uit een beknopte schets van de belangrijkste punten die in de zienswijzen naar voren zijn gebracht, gevolgd door de beantwoording per punt. Onder het kopje 'doorwerking' wordt afgesloten met een conclusie, over of en hoe de zienswijzen leiden tot een wijziging van de stukken.

3.1 Geluid

- Geluid algemeen
- Geluidsnorm voor windenergie (L_{den}/L_{night})
- Geluid over water
- Wegvallen geluid tegen andere geluidsbronnen
- Cumulatie van geluid
- Geluidshinder en natuur- en recreatiegebieden
- Gezondheid (inclusief laagfrequent geluid)
- Stiltegebieden
- Geluid in relatie tot natuur en ecologie.
- Afstandsnorm voor geluid.
- Beoordeling in planMER

3.2 Slagschaduw

- Invloed slagschaduw op woongenot en kwaliteit leefomgeving, afstandsnorm tot woningen
- Effecten op gezondheid
- Wettelijke eisen
- Effecten slagschaduw op rendement zonnepanelen
- Melden hinder
- Effect slagschaduw op verkeersveiligheid
- Cumulatie van slagschaduw en geluid
- Beoordeling in planMER.

3.3 Veiligheid

- Veiligheid algemeen in planMER
- Waterveiligheid
- Luchtvaartveiligheid
- Veiligheid voor de scheepvaart
- Defensieradar
- Buisleidingen
- Veiligheid-overig

3.4 Landschap

- Effect windturbines op landschap
- Landschappelijke inpassing

3.5 Natuur en ecologie

3.6 Recreatie

3.7 Economische effecten

- Waardedaling woning en planschade
- Conflict met gebiedsontwikkeling (recreatie, woningbouw)
- Economisch belang van toerisme en recreatie
- Rechtvaardige compensatie voor impact op leefomgeving

3.8 Beleid

- Beleid kwetsbare gebieden
- Verdeling windparken over de regio's
- Afstand windturbines tot woningen
- Opruimplicht oude windturbines
- Veiligheidsmarge in planning voor realisatie windenergie
- Wettelijke basis Provinciaal Inpassingsplan

3.9 Participatie

3.10 Nut en Noodzaak

- Relatie wind op land en wind op zee
- Alternatieve vormen van energie en energiebesparing
- Financieel rendement van windenergie

3.11 Inspraak en proces

- Bekendmaking en communicatie
- Indienen zienswijzen
- Draagvlak
- Proces met gemeenten
- Realisatiestrategie
- Vervolgproces

3.1 Geluid

In de themabeantwoording Geluid komen de volgende onderwerpen aan de orde

1. Geluid algemeen
2. Geluidsnorm voor windenergie (L_{den}/L_{night})
3. Geluid over water
4. Wegvallen geluid tegen andere geluidsbronnen
5. Cumulatie van geluid
6. Geluidshinder en natuur- en recreatiegebieden
7. Gezondheid (inclusief laagfrequent geluid)
8. Stiltegebieden
9. Geluid in relatie tot natuur en ecologie.
10. Afstandsnorm voor geluid.
11. Beoordeling in planMER

1. Geluid algemeen

Samenvatting:

Diverse indieners geven aan dat delen van de regio Rotterdam al extreem zwaar belast zijn met geluid van de snelwegen en industrie. De aanleg van windturbines leidt daar tot nog meer

geluidsbelasting. Daar tegenover staan de indieners die aangeven dat windturbines de stilte en rust die er in andere delen van het gebied is, verstoren.

Antwoord:In de provincie Zuid-Holland ligt een taakstelling om 735,5 MW aan opgesteld vermogen windenergie in 2020 te realiseren. Overheden in Zuid-Holland zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de realisatie van deze taakstelling. Een groot deel van deze opgave loopt via convenanten en overeenkomsten tussen provincie en gemeenten. In het Convenant Windenergie (voormalige) stadsregio Rotterdam is met de gemeenten, het Havenbedrijf en de Zuid-Hollandse Natuur- en Milieufederatie, afgesproken om 150 MW in de voormalige stadsregio Rotterdam te realiseren.

Dit is een forse uitdaging en daarom wil de provincie niet bij voorbaat zwaar belaste of relatief stille gebieden in deze regio uitsluiten. In het planMER zijn dus zowel locaties in drukke gebieden als locaties in minder drukke gebieden onderzocht op hun geschiktheid voor plaatsing van windturbines.

De huidige herziening van de VRM betreft uitsluitend de regio Rotterdam omdat daar nieuwe locaties nodig zijn om de oorspronkelijke afspraken uit het convenant te halen. Veel gemeenten in de stadsregio vragen specifiek om de opgave te spreiden over alle gemeenten. De provincie wil de gemeenten waar mogelijk hierin tegemoet komen.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

2. Geluidsnorm voor windenergie (L_{den} / L_{night})

Samenvatting:

Volgens meerdere indieners is onvoldoende rekening gehouden met L_{night} -waardes bij het bepalen van de geluidscontouren. Verzocht wordt het onderzoek uit te breiden met een L_{night} toetsing.

Antwoord:

In Nederland kennen we een geluidsnorm voor windturbines, de $L_{den} = 47$ dB norm. Voor de normstelling van geluid wordt (op basis van het Activiteitenbesluit milieubeheer) getoetst aan de waarden $L_{den} = 47$ dB en $L_{night} = 41$ dB. Deze norm geldt voor geluidsgevoelige objecten. Dit zijn woningen van derden en kwetsbare locaties zoals scholen en ziekenhuizen. Bedrijven en kantoren zijn geen gevoelige objecten.

De L_{den} (Engels: Level day-evening-night) is een maat om de geluidsbelasting door omgevingslawaai uit te drukken. Het betreft een jaargemiddelde, waarbij de geluidsbelasting die optreedt gedurende de nacht en de avond zwaarder wordt meegewogen dan de geluidsbelasting overdag. Met ingang van 2004 is het gebruik van de L_{den} in alle Europese landen verplicht. Voor $L_{night} = 41$ dB geldt een lagere toegestane geluidsbelasting, omdat in de nacht over het algemeen minder achtergrondgeluid optreedt. De $L_{night} = 41$ dB is onderdeel van de $L_{den} = 47$ dB, wat betekent dat indien aan de $L_{den} = 47$ dB wordt voldaan, ook is voldaan aan de $L_{night} = 41$ dB.

In het planMER is de norm voor geluid ($L_{den} = 47$ dB) vertaald in een afstand van 400 meter op basis van de referentieturbine. Dit betekent dat op grotere afstand meestal aan de geluidsnorm kan worden voldaan, of met zeer beperkte mitigerende maatregelen. Binnen deze afstand zijn waarschijnlijk meer maatregelen nodig om aan de norm te kunnen voldoen.

In het planMER is gekeken naar het aantal gevoelige objecten dat zich binnen deze grens bevindt. Er is ook gekeken naar een strengere norm ($L_{den} = 42$ dB), dat wil zeggen, naar het aantal gevoelige objecten binnen een afstand van 850 meter.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

3. Geluid over water

Samenvatting:

Indieners geven aan dat geluid over water verder draagt dan over land en dat in het rapport hier geen rekening mee is gehouden. Gevraagd wordt om het onderscheid van geluid boven land en boven water expliciet tot uitdrukking te laten komen. Tevens geven indieners aan dat geluid in open (polder)gebied verder draagt dan in gebouwd gebied en vragen daar rekening mee te houden.

Antwoord:

In het planMER is aangegeven wat het type ondergrond is in de omgeving van het onderzoeksgebied en wat dit betekent voor de geluidsoverdracht. Zo is voor bij voorbeeld de locatie Beerenplaat aangegeven dat er water in de omgeving ligt en dat hierdoor het geluid verder zal dragen dan (bijvoorbeeld) in een graslandschap. Wanneer bij de vergunningaanvraag de geluidsbelasting onderbouwd wordt (dat wil zeggen, voor de locatie specifiek wordt berekend), zal de ondergrond gedetailleerd als factor meegewogen worden in de berekening van de geluidsbelasting.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

4. Wegvallen geluid tegen andere geluidsbronnen

Samenvatting:

Indieners merken op dat de onderbouwing ontbreekt van de stelling dat het geluid van de windturbines wegvalt tegen andere geluidsbronnen.

Antwoord:

Het is niet zo dat het geluid van windturbines letterlijk *wegvalt* tegen achtergrondgeluid. De ervaring leert wel dat het toevoegen van een nieuwe geluidsbron in een stille omgeving over het algemeen meer impact heeft dan in een omgeving waar al andere geluidsbronnen aanwezig zijn. Hoe meer achtergrondgeluid er in de omgeving aanwezig is, hoe minder het geluid van een bepaalde geluidsbron bijdraagt aan de geluidsbelasting in decibels (aantallen dB's) Wel is het zo

dat het geluid van wind door bomen ervoor zorgt dat het geluid van een windturbine minder hoorbaar is.

Het is wel degelijk zo dat de aard van het geluid van invloed is op de geluidsbeleving. Omdat het geluid van windturbines een 'eigen' karakter heeft dat verschilt van de meeste andere geluidsbronnen zoals industriegeluid, geluid van autoverkeer of geluid van scheepvaart, zal het in de geluidsbeleving wel enigszins maar niet helemaal worden overstemd door het geluid van andere bronnen en in de meeste gevallen dus herkenbaar zijn als het geluid van de windturbine. De beoordeling van het effect van de cumulatieve geluidsbelasting op de omgevingskwaliteit zal onderdeel uitmaken van de besluitvorming in de vervolgfase.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden tot aanpassing in het planMER deel B. Bij locaties waar kans op cumulatieve effecten bestaat, wordt aangegeven dat het windturbinegeluid onder bepaalde omstandigheden minder impact kan hebben vanwege andere geluidsbronnen in de omgeving. Dit heeft niet geleid tot een andere beoordeling van locaties.

5. Cumulatie van geluid

Samenvatting:

Indieners geven aan dat er meerdere geluidsbronnen in de omgeving aanwezig zijn waar reeds hinder van wordt ondervonden en dat cumulatieve effecten onderzocht moeten worden.

Antwoord:

Voor alle onderzoeksgebieden in het planMER is de kans op cumulatieve geluidsbelasting beoordeeld. Hierbij is gekeken naar de kans op cumulatie met windturbines in naastgelegen onderzoeksgebieden en met andere geluidsbronnen in de omgeving van het betreffende onderzoeksgebied. Op basis daarvan is de kans op cumulatieve effecten in kaart gebracht. In een vervolgfase zal de cumulatieve geluidsbelasting in het kader van de ruimtelijke ordening specifiek worden berekend. Hierbij worden zowel het windturbinegeluid op basis van specifieke posities en afmetingen, als de overige geluidsbronnen in de omgeving in de berekening meegenomen. De beoordeling van het effect van de cumulatieve geluidsbelasting op de omgevingskwaliteit zal onderdeel uitmaken van de besluitvorming in de vervolgfase.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot aanpassing in de stukken.

6. Geluidshinder en natuur- en recreatiegebieden

Samenvatting:

Indieners merken op dat windturbines niet thuis horen in of nabij recreatieve gebieden, natuurgebieden (Natura 2000) waar gerecreëerd wordt en stranden, mede vanwege het negatieve effect van geluidshinder op de recreatie. Ook bezoekers van campings (onder andere midicamping van der Burgh in Rockanje) geven aan dat windturbines in de naaste omgeving een negatief effect gaan geven op bijvoorbeeld de rust en de mogelijkheid tot

ontspanning. Hierbij is tevens aangegeven dat deze effecten ten onrechte niet zijn meegewogen in het planMER.

Antwoord:

Recreatie en natuurgebieden zijn geen gevoelige objecten volgens de Wet Geluidshinder en worden in het planMER dan ook niet als zodanig beoordeeld. Wel is recreatie als apart thema in het planMER behandeld.

Zie ook de themabeantwoording voor Recreatie.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

7. Gezondheid (inclusief laagfrequent geluid)

Samenvatting:

Indieners uiten hun zorgen over het feit dat het plaatsen van windturbines in de nabijheid van omwonenden negatieve effecten kan hebben op de gezondheid, bijvoorbeeld door slaapverstoring, maar mogelijk ook door vermoeidheid, depressies, hoge bloeddruk, gehoorschade of het windturbinesyndroom. Hiervoor verwijzen indieners naar het Kennisbericht Geluid van het RIVM.

Tevens is aangegeven dat ook dieren gezondheidsproblemen kunnen ondervinden van het geluid van windturbines.

Diverse indieners maken zich zorgen over laagfrequent geluid. Indieners geven aan dat de invloed van laagfrequent geluid niet zonder gevaar is (slaapstoornissen, stress), in het bijzonder bij opgroeiende kinderen, en dat laagfrequent geluid ook het woonplezier verstoort. Daarnaast is door indieners aangegeven dat laagfrequent geluid ook bij dieren gezondheidsklachten kan geven.

Indieners geven aan dat laagfrequent geluid ver draagt en kan cumuleren met reeds bestaande windparken en/of andere geluidsbronnen.

Indieners vinden dat het huidige geluidsonderzoek onvoldoende aandacht besteedt aan laagfrequent geluid en zij vragen om nader onderzoek. Ook wordt gevraagd om in de veiligheidsparagraaf de contouren van het laagfrequent geluid op te nemen.

Antwoord:

Op basis van verschillende (wetenschappelijke) onderzoeken is de algemene conclusie dat er geen rechtstreeks verband is tussen windturbines en gezondheid. Windturbines kunnen bij individuen wel tot ervaren hinder leiden, maar dit heeft niet direct een relatie met het optreden van gezondheidseffecten. Dit staat ook in het – door indieners aangehaalde - kennisbericht Geluid en Windturbines (d.d. juni 2015). Verschillende organisaties, waaronder RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu), ECN (Energiecentrum Nederland), GGD-GHOR (Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst - Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie) en AEA/ RUG (Energy Academy Europe/Rijksuniversiteit Groningen),

zijn betrokken geweest bij het opstellen van het Kennisbericht.¹ RIVM heeft dit recent bevestigd in haar studie ten behoeve van de Zwitserse overheid.²

Voor laagfrequent geluid gelden in Nederland geen aparte normen. Bij het bepalen van de normstelling voor windturbinegeluid ($L_{den} = 47$ dB) is rekening gehouden met het optreden van laagfrequent geluid (zie ook kennisbericht RIVM, 2015). Laagfrequent geluid is daarmee onderdeel van de $L_{den} = 47$ dB geluidsnorm voor windturbines. Uit het hiervoor genoemde Kennisbericht Geluid en Windturbines volgt dat er geen bewijs bestaat dat laagfrequent geluid een bijzondere of belangrijke factor is. In een vervolgfase zal, op basis van specifieke turbineposities en turbintypen, een geluidsberekening worden uitgevoerd om te toetsen aan de $L_{den} = 47$ dB geluidsnorm.

In zijn algemeenheid kan worden aangegeven dat er geen (wetenschappelijke) onderzoeken bekend zijn, waarbij er effecten van laagfrequent geluid op dieren zijn aangetoond. Dergelijke signalen komen ook niet naar voren uit de praktijk waarin talrijke situaties bestaan waarin windturbines in de directe nabijheid van veehouderijen zijn gesitueerd.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot aanpassing van in de stukken.

8. Stiltegebieden

Samenvatting:

Indieners geven aan dat windturbines dicht bij provinciale stiltegebieden zijn gelegen en verwachten nadelige effecten van het veroorzaakte geluid op het stiltegebied en op vogels.

Antwoord:

De invloed van windturbines op stiltegebieden maakt onderdeel uit van het planMER. Hierin is aangegeven of er een stiltegebied in de nabijheid van een onderzoeksgebied ligt en of er een potentieel effect kan optreden. Voor de in de ontwerpherziening opgenomen locaties geldt dat de aanwezigheid van een stiltegebied op zich de plaatsing van windturbines niet in de weg hoeft te staan .

In het kader van de besluitvorming in een vervolgfase zal op dat punt een nadere afweging moeten worden gemaakt. De windturbines zullen qua geluid in elk geval moeten voldoen aan de geluidsnormen van het Activiteitenbesluit. Dat besluit geeft daarnaast het bevoegd gezag de mogelijkheid om vanwege bijzondere lokale omstandigheden (in casu de aanwezigheid van een stiltegebied) via een maatwerkvoorschrift een andere norm vast te stellen.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

---

¹ Het kennisbericht is te vinden via de website van het RIVM (http://www.rivm.nl/Onderwerpen/W/Windenergie/Kennisplatform_Windenergie).

² https://www.bafu.admin.ch/dam/bafu/de/dokumente/laerm/externe-studien-berichte/health-effects-related-to-wind-turbine-sound.pdf.download.pdf/2017.08.20_Health_effects_related_to_wind_turbine_sound.pdf

9. Geluid in relatie tot natuur en ecologie

Samenvatting:

Indieners geven aan dat windturbines een gevaar vormen voor de flora en fauna in de nabij gelegen natuurgebieden. Aangegeven is dat het geluid van windturbines nadelige effecten kan hebben op de vliegroutes van vogels. Vleermuizen in het bijzonder worden verstoord door geluiden en windstromen die ontstaan door windturbines.

Antwoord:

Het effect op beschermde diersoorten is beoordeeld bij het aspect natuur, waarbij zowel de effecten op beschermde gebieden als soorten (waaronder vleermuizen) in beeld is gebracht. In het planMER is de aanwezigheid van vleermuizen onderzocht.

De effecten van windturbines op vleermuizen is afhankelijk van het type turbine en zal worden uitgewerkt in een vervolgfase.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

10. Afstandsnorm voor geluid

Samenvatting:

Indieners geven aan het niet eens te zijn met de afstandsnormen die worden toegepast. In Nederland zou de afstandsnorm 450 meter zijn en verzocht wordt deze afstand te vergroten. Hierbij wordt verwezen naar het buitenland, waar ruimere afstandsnormen worden toegepast. Tevens is aangegeven dat het Kennisbericht Geluid van EZ niet aan de wetenschappelijke vereisten voldoet.

Antwoord:

In Nederland wordt geen afstandsnorm gehanteerd, zoals dat in enkele andere landen wel het geval is. De genoemde 450 meter afstandsnorm is in Nederland dus niet aan de orde. In Nederland geldt de $L_{den} = 47$ dB norm, die uitgaat van een maximale jaargemiddelde geluidsbelasting op de gevel van een woning.³

In het planMER is deze geluidsnorm, op basis van de referentieturbine, vertaald naar een afstandscintour. Deze vertaalslag heeft geresulteerd in een afstand van 400 meter voor $L_{den} = 47$ dB.

De verwachting is dat met de referentieturbine op deze afstand, eventueel met mitigerende maatregelen, voldaan kan worden aan de norm.

Om in het planMER-fase over- en onderschatting van effecten te voorkomen en om alle onderzoeksgebieden op een gelijk niveau te beoordelen is ervoor gekozen om voor alle locaties van een gemiddelde 3 MW-referentieturbine uit te gaan. Dit betekent dat bij het toepassen van een kleinere of grotere windturbine kleinere of grotere effecten kunnen optreden. Dit zal in een vervolgfase naar voren komen, als er op basis van specifieke

---

³ Zie voetnoot 1.

posities en turbintypen wordt berekend wat de daadwerkelijke geluidsbelasting is. In die berekening zijn onder andere de ondergrond, de (overheersende) windrichting en de omgeving onderdeel van het 'geluidsmodel', op basis waarvan de berekening wordt gemaakt.

De provincie hanteert de geldende wet- en regelgeving op dit terrein. Dit komt overeen met de uitspraak van de Raad van State in 2016 (zaaknummer 201504506). Het Kennisbericht Geluid is tot stand gekomen door samenwerking van veel partijen, waaronder belangenorganisaties en kennisinstututen, in het Kennisplatform windenergie. De provincie Zuid-Holland heeft geen reden om te twijfelen aan de betrouwbaarheid van het kennisbericht.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

11. Beoordeling in planMER

Samenvatting:

Sommige indieners vinden het niet juist dat de beoordeling in het planMER voor een locatie negatief is voor geluid, maar dat dit zonder onderbouwing gereduceerd is tot een aandachtspunt en de locatie toch is opgenomen in het ontwerp.

Antwoord:

In het planMER is het aspect geluid beoordeeld op basis van het aantal gevoelige objecten binnen de geluidscontour. Bij het scoren van het aspect in deel B is nog geen rekening gehouden met de mogelijkheden voor het toepassen van mitigerende maatregelen om effecten te voorkomen of tot een minimum te reduceren. Bij het beoordelen van de kansrijkheid van een locatie op een bepaald thema zijn de mogelijkheden tot het toepassen van mitigatie wel meegenomen. Dat komt in de kansrijkheid per thema in deel C van het planMER tot uitdrukking. De effecten zijn sterk afhankelijk van turbineposities en turbintypen. De mate van geluidsbelasting (en slagschaduw) op de onderzochte locaties is om die reden pas in een vervolgfase specifiek te berekenen. In het kader van de ruimtelijke ordening zal in een eventuele vervolgfase zal worden berekend wat de daadwerkelijke geluidsbelasting en slagschaduw is en dit zal in de besluitvorming mee worden gewogen. Ook zal dan bepaald worden in hoeverre mitigerende maatregelen nodig zullen zijn.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot doorwerking in de stukken.

3.2 Slagschaduw

In de themabeantwoording Slagschaduw komen de volgende onderwerpen aan de orde

1. Invloed slagschaduw op woongenot en kwaliteit leefomgeving, afstandsnorm tot woningen
2. Effecten op gezondheid
3. Wettelijke eisen

4. Effecten slagschaduw op rendement zonnepanelen
5. Melden hinder
6. Effect slagschaduw op verkeersveiligheid
7. Cumulatie van slagschaduw en geluid
8. Beoordeling in planMER.

1. Invloed slagschaduw op woongenot en kwaliteit leefomgeving, afstandsnorm tot woningen

Samenvatting:

Veel indieners maken zich zorgen over de effecten van slagschaduw op hun woongenot en vragen om een minimale afstand tot de windturbines. Een aantal indieners vraagt om ook voor de effecten van slagschaduw uit te gaan van het worst-case-scenario vanaf de randen van de locatie.

Daarnaast vraagt een aantal indieners zich af of in het planMER voldoende rekening is gehouden met verschillende jaargetijden, laagstaande zon en weersomstandigheden.

Antwoord:

Windturbines moeten voldoen aan wet- en regelgeving. Bij het vaststellen van locaties voor windenergie in de ontwerp-partiële herziening VRM windenergie worden dan ook geen aanvullende normen of afstanden vastgelegd. De wijze waarop slagschaduw is beoordeeld is in deel A van het planMER in paragraaf 3.1.2 toegelicht.

Hierbij is uitgegaan van de randen van de onderzoeksgebieden: het worst-case scenario. Dit betekent een overschatting van de invloed omdat de windturbines bij de meeste gebieden niet op de rand van het gebied geplaatst worden.

Bij de beoordeling in het planMER is rekening gehouden met de stand van de zon. De verschillende jaargetijden en weersomstandigheden (aantal zonuren op een locatie) zijn aspecten die in een vervolgfase onderdeel uitmaken van de specifieke berekeningen die op basis van turbineposities en –afmetingen worden uitgevoerd.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

2. Effecten op gezondheid

Samenvatting:

Veel indieners maken zich zorgen over de effecten van slagschaduw op de gezondheid van mens en dier. Specifiek worden de volgende punten benoemd: klachten van mensen met epilepsie (stroboscopische effecten) of migraine die zouden kunnen verergeren. Daarnaast is er zorg om psychologische effecten. Ook refereert een enkele indiener aan een onderzoek dat nadelige gevolgen van slagschaduw op de ontwikkeling van paarden zou aantonen.

Antwoord:

Slagschaduw kan hinderlijk zijn vanwege de korte afwisseling van schaduw door de draaiende turbinebladen. De mate van hinder wordt (mede) bepaald door de duur van de slagschaduw en de snelheid van de bewegende schaduw van de wieken. Flickerfrequenties⁴ boven 2,5 Hz (2,5 passages per seconde) zijn zeer hinderlijk voor mensen maar komen bij grotere windturbines niet voor.

Volgens de "Wind Turbine Health Impact Study: Report of Independent Expert Panel" (Massachusetts, 2012) is er weinig wetenschappelijk bewijs van een verband tussen hinder van langdurige schaduwflikkeren (meer dan 30 minuten per dag) en gevolgen voor de gezondheid.

Om hinder door slagschaduw te beperken zijn in de milieuwetgeving voorschriften opgenomen. Hierin staat hoe vaak en hoe lang per dag de slagschaduw van een windturbine een woning maximaal mag raken.

In zijn algemeenheid kan worden aangegeven dat er geen (wetenschappelijke) onderzoeken bekend zijn, waarbij effecten van slagschaduw op dieren zijn aangetoond. Dergelijke signalen komen ook niet naar voren uit de praktijk waarin talrijke situaties bestaan waarin windturbines in de directe nabijheid van veehouderijen zijn gesitueerd.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

3. Wettelijke eisen

Samenvatting:

Veel indieners vragen om een heldere uitleg over de wettelijke eisen ten aanzien van slagschaduw. Daarbij wordt een aantal keer gerefereerd aan eisen die in omliggende landen gelden en die vastgelegd zijn in Europese regelgeving. Indieners stellen vragen over de gehanteerde afstand van 700 m.

In de Activiteitenregeling milieubeheer (Activiteitenbesluit) staat hoe vaak en hoe lang per dag de slagschaduw van een windturbine een woning mag raken. Het Activiteitenbesluit stelt dat een stilstandvoorziening om slagschaduw te vermijden nodig is wanneer: (1) de afstand van de windturbine tot de woningen en andere "gevoelige bestemmingen" (bijvoorbeeld scholen) minder dan twaalf maal de rotordiameter is. Bij een rotordiameter van 90 meter (blad van 45 meter) geldt dan: binnen een afstand van 1.080 meter (ruim een kilometer). (2) gemiddeld meer dan zeventien dagen per jaar gedurende meer dan twintig minuten per dag slagschaduw kan optreden. Bij een vergelijkbare windturbine als de turbine die op het terrein van de RWZI staat in Capelle aan den IJssel, met een masthoogte van ca. 100 meter en een rotordiameter van 90 meter (blad van 45 meter) geldt dat een afstand tot gevoelige objecten van 1.080 meter moet worden aangehouden. Deze contour zou dan ook gehanteerd moeten worden om het aantal gevoelige objecten in beeld te brengen en niet de nu gehanteerde 700 m.

Een enkele indiener vraagt zich af of met een 3D model de hinder, met name in de wintermaanden, niet beter in beeld gebracht kan worden.

---

⁴ Het aantal passages per seconde van een rotorblad.

Antwoord:

Zoals terecht door de indieners is aangegeven is in de Activiteitenregeling milieubeheer (Activiteitenbesluit) voorgeschreven hoe vaak en hoe lang per dag de slagschaduw van een windturbine een woning mag raken. De wettelijke norm is opgebouwd uit (1) de maximaal toegestane slagschaduwduur van 20 minuten per dag gedurende gemiddeld 17 dagen per jaar en (2) de afstand van 12x de rotordiameter, waarbinnen ter hoogte van de gevoelige objecten aan de maximaal toegestane slagschaduwduur moet worden voldaan.

Omdat de windturbineposities voor de locaties pas in een latere fase bekend worden, zijn in dit planMER geen berekeningen gemaakt op basis van windturbineposities, maar is voor de referentieturbine berekend op welke afstand er zonder, of met zeer beperkte mitigerende maatregelen (kortstondig stilzetten van windturbines bij teveel slagschaduw) aan de wettelijke norm kan worden voldaan.

Het is echter niet aan de provincie om aanvullend op de geldende norm, maatregelen te stellen over mitigatie.

De afstand waarop de maximaal toegestane slagschaduwduur voor de referentieturbine in het planMER is berekend, ligt op circa 700 m. De kans op een overschrijding van de maximaal toegestane slagschaduwduur op grotere afstand is zeer klein. Daarom is in het planMER de maximale toegestane slagschaduwduur vertaald naar een afstandscontour (o.b.v. de referentieturbine). De gehanteerde wijze van beoordelen van slagschaduw geeft een realistische inschatting van de uitvoerbaarheid van een locatie en houdt voldoende rekening met de aanwezigheid van bebouwing nabij locaties. In de vervolgfase zullen berekeningen voor de slagschaduw uitgevoerd moeten worden.

In het planMER deel A, paragraaf 3.1.2. is toegelicht hoe de locaties op het aspect slagschaduw zijn beoordeeld.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

4. Effecten slagschaduw op rendement zonnepanelen

Samenvatting:

Een aantal indieners maakt zich zorgen over de effecten van slagschaduw op het rendement van hun zonnepanelen.

Antwoord:

Het effect van slagschaduw op het rendement van zonnepanelen is afhankelijk van verschillende factoren, waaronder de ligging van de panelen, de ligging van de panelen ten opzichte van de windturbine, de afmetingen van windturbine, etc. Over het algemeen is het effect van een windturbine op het rendement van zonnepanelen beperkt, mede vanwege de afstand die reeds aangehouden moet worden tussen windturbines en woningen op grond van de geluidswetgeving.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

5. Melden hinder

Samenvatting:

Veel indieners verwachten hinder en verzoeken om heldere uitleg over hoe en waar zij die kunnen melden en wat ermee zal worden gedaan. Daarbij verwijst men een aantal keer naar de hinder die burgers ondervinden van windpark Geervliet Heenvliet.

Antwoord:

Elke windturbine en ieder windpark moet voldoen aan de norm voor slagschaduw uit het Activiteitenbesluit. Als het windpark is gerealiseerd en er wordt hinder ondervonden dan kan een melding gedaan worden bij de DCMR Milieudienst Rijnmond. Op basis van deze meldingen kan de DCMR een onderzoek instellen of een windpark aan de normen voldoet. Als blijkt dat er inderdaad niet wordt voldaan aan de gestelde normen, kan het bevoegd gezag maatregelen opleggen, bijvoorbeeld door de windturbine (in bepaalde periodes) stil te zetten.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

6. Effect slagschaduw op verkeersveiligheid

Samenvatting:

Veel indieners maken zich zorgen over de effecten van slagschaduw op de verkeersveiligheid. Zij verwachten dat verkeersdeelnemers op de weg worden afgeleid door de schaduw en dat daardoor onveilige situaties kunnen ontstaan.

Antwoord:

Op basis van een literatuurstudie (Mansvelder en de Haan, 2013) naar verschillende verkeersveiligheidsonderzoeken van windturbines nabij rijkswegen is geconcludeerd dat bij frequenties die normaal zijn voor windturbines, periodieke schaduweffecten geen gevaar vormen voor het wegverkeer. Flikkerfrequenties⁵ boven 2,5 Hz (2,5 passages per seconde) zijn zeer hinderlijk voor mensen maar komen bij grotere windturbines niet voor. Deze algemene conclusie is ook van toepassing op de locaties voor windenergie die in de ontwerp-partiële herziening VRM windenergie zijn opgenomen.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

7. Cumulatie van slagschaduw en geluid

Samenvatting:

Een aantal indieners is bang dat de cumulatie van geluidsoverlast en slagschaduw zorgt voor extra negatieve invloed op de leefkwaliteit.

---

⁵ Het aantal passages per seconde van een rotorblad.

Antwoord:

Cumulatie van geluid is kwalitatief (beschrijvend, niet berekend) in het planMER meegenomen. Nagegaan is of cumulatie kan optreden met overige geluidsbronnen in de nabije omgeving. Denk hierbij aan de aanwezigheid van bijvoorbeeld snelwegen, industrie en het spoor en ook bestaande windturbinelocaties en andere onderzoeksgebieden. Er is geen wettelijke norm voor cumulatie van geluid en slagschaduw.

In een vervolgfase (zie informatieblad vervolgfase VRM in bijlage 1) zullen cumulatieve effecten van geluid berekend worden en meegewogen moeten worden in de besluitvorming. Effecten als gevolg van cumulatie van geluid en slagschaduw worden niet berekend.

Conclusie:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

8. Beoordeling in planMER.

Samenvatting:

Sommige indieners vinden het niet juist dat de beoordeling in het planMER voor een locatie negatief is voor geluid, maar dat dit zonder onderbouwing gereduceerd is tot een aandachtspunt en de locatie toch is opgenomen in het ontwerp.

Antwoord:

In het planMER is het aspect geluid beoordeeld op basis van het aantal gevoelige objecten binnen de geluidscontour. Bij het scoren van dit aspect in deel B is nog geen rekening gehouden met de mogelijkheden voor het toepassen van aanvullende maatregelen om effecten te voorkomen of tot een minimum te beperken. Bij het beoordelen van de kansrijkheid van een locatie op een bepaald aspect zijn de mogelijkheden tot het toepassen van mitigatie wel meegenomen. Dat komt in de kansrijkheid per thema in deel C van het planMER tot uitdrukking. De effecten zijn sterk afhankelijk van turbineposities en turbintypen. De mate van geluidsbelasting (en slagschaduwhinder) op de onderzochte locaties is om die reden pas in een vervolgfase specifiek te berekenen. In het kader van de ruimtelijke ordening zal in een vervolgfase worden berekend wat de daadwerkelijke geluidsbelasting en slagschaduwhinder is en dit zal in de besluitvorming mee worden gewogen. Ook zal dan bepaald worden in hoeverre (en zo ja welke) mitigerende maatregelen benodigd zullen zijn.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot doorwerking in de stukken.

3.3 Veiligheid

In de themabeantwoording Veiligheid komen de volgende onderwerpen aan de orde

1. Veiligheid algemeen in planMER
2. Waterveiligheid
3. Luchtvaartveiligheid
4. Veiligheid voor de scheepvaart

5. Defensieradar
6. Buisleidingen
7. Veiligheid overig

1. Veiligheid algemeen in planMER.

Samenvatting:

De afdeling Risicobeheersing van de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond kan zich vinden in de opzet van de ontwerp partiële herziening Visie Ruimte en Mobiliteit Windenergie en planMER. De wijze waarop het aspect (externe) veiligheid is meegenomen in de beoordeling van de mogelijke locaties voor windenergie is in lijn met het Handboek Risicozonering Windturbines. In de vervolgfase toetst de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond aan de 'Infosheet Windturbines Brandveiligheid en Omgevingsrisico's'.

Een enkele indiener geeft aan dat aanvullend onderzoek nodig is voor het geval er turbines van meer dan 3 MW komen omdat in het planMER is uitgegaan van het handboek risicozonering windturbines, welke bedoeld is voor windturbines tot 3 MW.

Antwoord:

De provincie is verheugd dat de Veiligheidsregio zich kan vinden in de wijze waarop veiligheid is meegenomen. De eerste opmerking wordt verder voor kennisgeving aangenomen.

In het planMER is uitgegaan van een gemiddelde 3 MW windturbine ("referentieturbine") om onder- en overschatting van effecten te voorkomen en om te voorkomen dat locaties op voorhand (ten onrechte) worden uitgesloten. Voor veiligheid betekent dit, dat er van de toetsafstanden van een gemiddelde 3 MW-windturbine is uitgegaan. Er is aangegeven wanneer veiligheid een aandachtspunt is. Bij de aanvraag van een omgevingsvergunning voor een of meer turbine(s) worden de externe veiligheidseffecten bepaald en wordt getoetst of aan geldende wet- en regelgeving is voldaan (bijvoorbeeld voor buisleidingen wordt getoetst aan het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb)). Dit kan ook een windturbintype met een groter of kleiner vermogen zijn dan de referentieturbine.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

2. Waterveiligheid

Samenvatting:

Het Hoogheemraadschap van Delfland is van mening dat het aspect waterveiligheid onvoldoende aandacht heeft gekregen bij de beoordeling van de onderzoekslocaties 17, 29, 30, 32, 35, 39 en 40. Deze locaties liggen binnen het waterstaatswerk en/of de beschermingszone van de primaire waterkering (Dijkkring 14). De aanleg van windturbines in de leggerzonering van de primaire waterkering is vergunningplichtig. Hierbij wordt het "nee, tenzij" principe gehanteerd omdat windturbines een significant effect hebben op het functioneren en beheer van de waterkering. Windturbines kunnen hier alleen worden gebouwd als sprake is van een zwaarwegend algemeen

belang en alternatieve locaties ontbreken. Aanvullende maatregelen om het waterkerend vermogen en het beheer te waarborgen zijn dan noodzakelijk. Het Hoogheemraadschap vindt het ontbreken van alternatieve locaties vooralsnog niet aannemelijk.

Het Hoogheemraadschap van Delfland heeft geen principiële bezwaren tegen het aanwijzen van locaties voor windenergie binnen de beschermingszone. Hier geldt het 'ja, mits – principe'. Belangrijkste voorwaarde is dat de invloed op het waterkerend vermogen 'verwaarloosbaar klein' is.

Het Hoogheemraadschap van Delfland verzoekt om in de VRM het aspect waterveiligheid voor genoemde locaties als aandachtspunt op te nemen. Het Hoogheemraadschap van Delfland verzoekt om in het planMER (tabel 111.5) voor de zoekgebieden 17, 29, 30, 32, 35, 39 en 40 de beoordeling voor het aspect veiligheid op mogelijk kansrijk te zetten in plaats van kansrijk, omdat de haalbaarheid van windturbines op deze locaties vanuit waterveiligheid onduidelijk is. Verzoek is om waterveiligheid in het planMER ook op te nemen bij de aandachtspunten voor het vervolg.

Rijkswaterstaat geeft in algemene zin aan dat zij locaties binnen de invloedssfeer van infrastructuur (weg- en water) toetst aan vigerende wet- en regelgeving en beleidsregels. Op basis van het huidige kaartmateriaal is nog lastig te bepalen of een locatie in de invloedssfeer van een rijksweg of rijkswater ligt. Uit een nadere locatiebepaling zou kunnen blijken dat plaatsing niet mogelijk is wegens onverenigbaarheid met het functioneren van de netwerken van RWS.

In haar zienswijze geeft Rijkswaterstaat daarbij aan dat de Beleidsregel Windturbines niet meer voldoet op het aspect scheepvaartveiligheid in relatie tot radarverstoring. Een afstand van 50 meter tot de vaarweg is niet meer toereikend en levert een verstoring van de radar op. De minimale afstand tot de vaarweg zou volgens onderzoek de radius van de turbine plus 30 meter moeten zijn. De beleidsregel wordt hierop mogelijk aangepast en Rijkswaterstaat zal toetsen aan de nieuwe normen. Voor locaties grenzend aan de vaarweg zal Rijkswaterstaat nader onderzoek vragen op radarverstoring, ook buiten 50 meter uit de vaarweg.

De gemeente Krimpen aan den IJssel vraagt de provincie om met Rijkswaterstaat tot generieke afspraken te komen over de afstand waarop windturbines minimaal van het water moeten staan. Daarbij pleit de gemeente voor plaatsing zo dicht mogelijk bij de waterzijde.

Antwoord:

Bij het beoordelen van de locaties in het planMER is ook gekeken naar de ligging van primaire en secundaire waterkeringen. Dit is in de scores in deel B tot uiting gekomen. De exacte invulling van locaties is niet aan de provincie en wordt pas in een latere fase gedaan door een initiatiefnemer die de windturbines wil ontwikkelen, in overleg met de gemeente. Op dat moment zal ook duidelijk worden of er windturbines in de leggerzones worden geplaatst of dat de windturbines buiten deze zones worden geplaatst. Wanneer turbines binnen leggerzones van waterkeringen worden geplaatst, zal hiervoor een vergunning nodig zijn. Op dat moment vindt een toets plaats of een windturbine op de beoogde locatie mogelijk is en of er eventueel aanvullende maatregelen nodig zijn. Dit is echter een stap die in een vervolgfase plaatsvindt. De provincie ziet geen aanleiding om de kansrijkheid van locaties aan te passen, aangezien er voldoende mogelijkheden zijn om ook binnen de betreffende leggerzones windturbines te

bouwen. Hierbij wordt eveneens verwezen naar de reeds bestaande en vergunde windparken langs het Scheur en de Nieuwe Waterweg. Over het plaatsen van windturbines binnen deze zones zal in een vervolgfase een beoordeling moeten plaatsvinden.

Het toetsen van Rijkswaterstaat aan de vigerende wet- en regelgeving zal in een latere fase mogelijk zijn en wordt voor kennisgeving aangenomen.

Op dit moment wordt uitgegaan van de huidige wet- en regelgeving en beleid. Wanneer normen over afstanden tot vaarwegen worden aangepast, zal daar in een latere fase, wanneer de windturbineopstellingen van initiatiefnemers bekend zijn, aan worden getoetst.

Uiteindelijk is het aan een initiatiefnemer om met Rijkswaterstaat of het Waterschap (waterbeheerder) te bespreken wat er wel en niet mogelijk is aan de rand van vaarwegen en welke afstanden er aangehouden moeten worden in het kader van de vergunningverlening.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

3. Luchtvaartveiligheid

Samenvatting:

Een groot aantal zienswijzen gaat in op het aspect vliegveiligheid. Vanwege de aanwezigheid van Rotterdam The Hague Airport geldt voor een groot deel van het gebied van de stadsregio een hoogtebeperking. Daarnaast geldt er een vlieghoogtebeperking rond de helikopterhaven aan de Markweg ('haven' voor de search-en-escue helikopter en de helikopter(s) van het loodwezen) waarvan één van de uitvliegroutes over de Noordpier te Hoek van Holland gaat. De hoogtebeperkingen zijn vastgelegd en vloeien voort uit het Luchthavenbesluit. Door het Nederlands Loodswezen wordt er op gewezen dat het niet mogelijk is om met een helikopter tussen (draaiende) windturbines door te vliegen vanwege turbulentie. Het Havenbedrijf geeft aan dat, doordat de onderzoekslocaties 30 en 29 zijn samengevoegd, er een gesloten rij van windturbines ontstaat waardoor de risico's voor het vliegverkeer toenemen.

Vragen zijn er over de borging van de vlieghoogtebeperking. Daarnaast vraagt Eneco in hoeverre het mogelijk is om op een locatie met een vlieghoogtebeperking een rendabel windpark te realiseren. Eneco geeft aan dat er vanuit de markt behoefte is aan een duidelijke kaart met werkelijke bouwhoogtes, bij voorkeur in een algemeen geaccepteerd standaardformaat, bijv. GIS, zoals beschikbaar is voor Schiphol. In vervolg hierop zijn ook zorgen geuit over luchtvaartverlichting op windturbines.

De Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL) vraagt de provincie voor alle windlocaties te borgen dat wanneer een van de toetsingsvlakken (VDF RTM, VDF MSL, VOR/DME RTM) van de communicatie-, navigatie- en surveillance- (cns-)infrastructuur door de maximale tiphoogte van een windturbine wordt doorsneden, advies wordt ingewonnen bij LVNL over het effect hiervan op de correcte werking van deze systemen.

Daarnaast vraagt Rotterdam The Hague Airport om de vliegveiligheid te borgen. Zij stellen voor om de volgende alinea in het Programma ruimte op te nemen: *Voor de realisatie van windturbines op locaties op minder dan 16 kilometer afstand van Rotterdam The Hague Airport is tijdig overleg en toestemming van de Inspectie Leefomgeving en Transport en Luchtverkeersleiding Nederland vereist om de vliegveiligheid van de luchthaven te kunnen blijven garanderen.*

Antwoord:

Met zowel de bouwhoogtebeperking van Rotterdam The Hague Airport als met de helikopterhaven aan de Markweg is rekening gehouden in het planMER. Bij de nadere uitwerking van de locatie in een vervolgfase moet een initiatiefnemer tevens rekening houden met de vliegveiligheid.

Bij het opnemen van locaties in de ontwerp-partiële herziening VRM windenergie is rekening gehouden met de bouwhoogtebeperkingen. De onderzoeksgebieden 13A, 13B, 14 en 47 zijn reeds afgefallen vanwege deze beperkingen. Een aantal locaties heeft een bouwhoogtebeperking van 145,7 meter. Met een dergelijke hoogte zijn gangbare windturbines realiseerbaar. Uiteindelijk is het aan een initiatiefnemer om te bepalen of een windproject rendabel is op een bepaalde locatie. Voor de geldende bouwhoogtes wordt verwezen naar de betreffende luchtvaartinstanties.

Windturbines met een tiphoogte vanaf 150 meter moeten van luchtvaartverlichting worden voorzien. In deze fase is nog niet duidelijk welke turbines gerealiseerd worden en of luchtvaartverlichting is vereist. In een vervolgfase zullen, indien aan de orde, de effecten van luchtvaartverlichting inzichtelijk worden gemaakt.

Windplannen moeten getoetst worden aan de beperkingen die gelden vanuit de luchtvaartveiligheid en luchtvaart communicatiesystemen. De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILenT) zal een dergelijke toets uitvoeren en daarbij, wanneer nodig, advies vragen aan Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL). De provincie ziet dan ook geen noodzaak tot het (nogmaals) borgen van een adviesvraag aan LVNL. Hetzelfde geldt voor de hoogtebeperkingen rondom Rotterdam The Hague Airport.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

4. Veiligheid voor de scheepvaart

Samenvatting

In een groot aantal zienswijzen, onder andere die van Rijkswaterstaat, wordt aandacht gevraagd voor de veiligheid voor de scheepvaart. Daarbij wordt ingegaan op gevaar voor incidenten door verstoring van de scheepsradar en walradar, beperking van de vrije zichtlijnen, beperking van het zicht op verkeerstekens (waaronder lichtlijnen) en de knipperende verlichting op de windturbines die verwarring kan veroorzaken ten opzichte van de vaarwegmarkering in de Maasmond (haventoeegangslichten, lichtenlijnen en betonningsverlichting). Ook het Havenbedrijf geeft aan

dat de samengevoegde locaties 30 en 29 kunnen leiden tot een gesloten rij van windturbines wat invloed heeft op de nautische veiligheid. Ook wijzen indieners op het directe gevaar van windturbines door bij voorbeeld afbrekende wieken/rotorbladen wanneer de breedte van de rotorbladen tot boven het water/ de vaargeul reikt. Diverse indieners wijzen ook op de relatie met het vervoer van gevaarlijke stoffen over water, met name de Oude Maas wordt daarbij vaak genoemd.

Antwoord:

Radar en scheepvaartveiligheid zijn als aandachtspunt opgenomen bij de beoordeling van het aspect veiligheid in het planMER. In een vervolgfase zal onderzoek uitgevoerd moeten worden om de daadwerkelijk effecten te bepalen en de eventueel benodigde mitigatie inzichtelijk te krijgen.

Voor wat betreft de externe veiligheid wordt opgemerkt dat windturbines moeten voldoen aan de richtlijnen en afstanden uit het Handboek Risicozonering Windturbines en de Beleidsregel voor het plaatsen van windturbines op, in of over Rijkswaterstaatwerken. Bij het aanhouden van de toetsafstanden uit het handboek Risicozonering wordt impliciet rekening gehouden met de kans op falen van een windturbine (afbreken onderdeel van de turbine, mastfalen etc.). Ook de effecten op het vervoer van gevaarlijke stoffen maken daar onderdeel van uit. Aan dergelijke externe veiligheidsaspecten moet in een vervolgfase aandacht worden besteed.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

5. Defensieradar

Samenvatting:

Een aantal indieners wijst op het effect van de windturbines op de defensieradar en op het feit dat een deel van het gebied door defensie gebruikt wordt voor oefeningen.

Antwoord:

Defensieradar is meegenomen in de beoordeling en als aandachtspunt aangegeven. In een vervolgfase zal bij nadere uitwerking van een locatie een toets door TNO moeten plaatsvinden op basis van een specifieke windturbineopstelling in een gebied. Ook voor windturbineopstellingen binnen oefengebieden van Defensie geldt dat deze aan Defensie voorgelegd moeten worden.

Conclusie:

De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

6. Buisleidingen

Samenvatting:

Veel indieners wijzen voor specifieke locaties op de aanwezigheid van buisleidingen en de belemmeringen die dat mogelijk met zich meebrengt en waar mogelijk onvoldoende rekening mee is gehouden bij de beoordeling van de locatie.

Antwoord:

In deel A van het planMER staat in paragraaf 3.6 hoe de veiligheid van de locaties is beoordeeld. Om de veiligheid van de onderzoeksgebieden te beoordelen is gebruik gemaakt van het Handboek risicozonering windturbines (Agentschap NL, 2014). Daarin wordt aangegeven welke methodiek kan worden gehanteerd voor het bepalen van de (externe) veiligheidseffecten van een windturbine op (risico)objecten in de omgeving.

De uiteindelijke posities voor de windturbines zullen aan het Besluit externe veiligheid buisleidingen moeten voldoen (Bevb). Dat kan pas worden bepaald als de posities bekend zijn en de afmetingen van de te plaatsen windturbintetypes. Daarom is voor het planMER beoordeeld in hoeverre buisleidingen aanwezig zijn en een potentiële belemmering vormen (zie ook paragraaf 3.6.3., deel A van het planMER). Hiertoe is door middel van een GIS-analyse bekeken of in het gebied buisleidingen aanwezig zijn. Met het handboek is de toetsafstand voor de referentieturbine tot buisleidingen bepaald; deze is 198 meter. Wanneer er buisleidingen aanwezig zijn en deze de plaatsingsruimte sterk beïnvloeden, is negatief (--) gescoord, wanneer deze aanwezig zijn, maar genoeg schuifruimte overblijft voor windturbines, is licht negatief gescoord. Bij afwezigheid van deze potentiële belemmeringen is neutraal (0) gescoord.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

7. Veiligheid overig

Samenvatting:

Uit de zienswijzen komen ook zorgen naar voren over andere mogelijke veiligheidsrisico's (denk aan afbreken van de rotorbladen) van windturbines. Bijvoorbeeld in relatie tot woningen, recreatie, glastuinbouw, de aanwezige industrie (industriële chemische installaties of bedrijven die vallen onder het Besluit risico's zware ongevallen (BRZO) 2015) en het wegverkeer (inclusief vervoer gevaarlijke stoffen over de weg). Voor wegverkeer is specifiek de vraag gesteld hoe de veiligheid daarvan is gewaardeerd in het planMER. Aangegeven is dat in het hoofdstuk veiligheid van het planMER geen rekening is gehouden met de aanwezigheid van bedrijven in milieucategorie 5. Een enkele indiener vraagt om het onmogelijk te maken voor mensen om bij de windturbines te komen.

De Stichting Windmolens N57 Nee verzoekt in dit verband om het opstellen van een veiligheidsparagraaf bij realisatie van een windpark met daarin risico's voor de directe omgeving (afbreken wieken, brand scenario's verlies van ijs van de wieken) en de contouren van het bereik van het laagfrequent geluid per windturbine omdat deze vorm van geluid schadelijk is voor de gezondheid.

Enkele indieners wijzen ook op de cumulatie van veiligheidsrisico's bijvoorbeeld in de regio Barendrecht. Daarbij wordt gewezen op de ligging binnen veiligheids- en gezondheidsrisico's veroorzakende infrastructuur, zoals de snelwegen A15, A16 en A29, spoorlijnen zoals de Betuwelijn en de HSL en vele leidingen en transporten met gevaarlijke stoffen.

Een enkele indiener wijst op het aspect fijnstof in relatie tot windturbines.

Antwoord:

De provincie is zich ervan bewust dat er bezorgdheid bestaat over eventuele veiligheidsrisico's die aan windenergie kleven.

In het planMER is getoetst aan de toetsafstanden uit het Handboek Risicozonering Windturbines. Deze afstanden geven voor verschillende objecten (waaronder woningen, recreatie, industrie, infrastructuur) aan wanneer een windturbine een mogelijk effect heeft (binnen de toetsafstanden) en wanneer dit is uitgesloten (buiten de toetsafstanden). Op basis daarvan is de beoordeling in het planMER uitgevoerd (zie ook het beoordelingskader in deel A van het planMER) en daarbij is aangegeven of het een aandachtspunt voor de vervolgfase is. Hierbij is geen onderscheid gemaakt in milieucategorieën. In een vervolgfase zal op basis van specifieke windturbineposities en turbintypes nader onderzocht worden wat de veiligheidsrisico's zijn en of er mitigerende maatregelen nodig zijn.

Of de locatie van een windturbine wordt afgesloten voor personen is aan de uiteindelijke initiatiefnemer, eventueel in overleg met het bevoegd gezag voor de vergunningen. De provincie heeft daarbij geen rol en ziet geen aanleiding om daar in de VRM regels voor op te stellen.

In de vervolgfase zullen bij een vergunningaanvraag de veiligheidseffecten worden beoordeeld. Niet alleen van de turbine zelf, maar ook van cumulatieve effecten, voor zover het domino-effecten zijn. Dus bijvoorbeeld het effect dat een rotorblad afbreekt en op een tankauto terecht komt, waardoor een (extra) gevaarlijke situatie ontstaat. Het effect van twee aparte risicobronnen op één woning, is daarentegen geen onderdeel van de berekening van het domino-effect.

Voor de opmerking over laagfrequent geluid wordt verwezen naar de themabeantwoording Geluid.

Voor fijnstof geldt dat windturbines een effect kunnen hebben op de verspreiding van fijnstof doordat de wind in de zog achter de windmolen een hogere mate van turbulentie bevat. Het maakt hierbij uit op welke manier fijnstof wordt uitgestoten. De fijnstofuitstoot door verkeer bevat een groot hoeveelheid decentrale bronnen op een lage hoogte. De verticale afstand tussen de bron (verkeer op maaiveldniveau), de ontvangers (woningen op maaiveldniveau) en de turbines (bladen die hoog boven de grond bewegen) is dermate groot dat van een significant negatief effect geen sprake kan zijn. Bij fabrieksschoorstenen van industriële centrales is de verticale afstand kleiner, wat de kans op verspreiding vergroot. Het effect van windturbines op de verspreiding van industriële uitlaatgassen is onderzocht in een case studie voor zeven windturbines nabij de hoogovens van Tata Steel^[1]. Het rapport concludeerde dat de windmolens de concentraties luchtverontreiniging nauwelijks beïnvloeden.

Doorwerking::

De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

---

[1] Erbrinks Stacks Consult (2016), *Impact windmolens op verspreiding van luchtverontreiniging – Windmolens Spuisluis en de emissies van Tata Steel*, Rapport 2016R001, Oosterbeek.

3.4 Landschap

In de themabeantwoording Landschap komen de volgende onderwerpen aan de orde.

1. Effect windturbines op landschap
2. Landschappelijke inpassing

1. Effect windturbines op landschap

Samenvatting:

Veel indieners zijn van mening dat windturbines niet passen in het open polderlandschap in delen van de regio. Daarbij verwijzen zij naar de historische landschappen en het belang van open zichtlijnen. Een aantal indieners geeft aan dat het plaatsen van windturbines niet samengaat met de ruimtelijke kwaliteiten en ambities die zijn beschreven in de gebiedsprofielen (m.n. die van Voorne-Putten en Midden Delfland) Daar tegenover staan zienswijzen die juist wijzen op het ongewenste ruimtelijke effect van windturbines in het bebouwde gebied.

Enkele indieners geven aan dat inwoners zich 'opgesloten' gaan voelen wanneer zowel aan de noord- als de zuidrand van het eiland Voorne-Putten locaties voor windenergie aan worden gewezen.

Antwoord

De Visie ruimte en mobiliteit (VRM) legt het beleid voor windenergie vast; de provincie biedt ruimtelijke mogelijkheden voor windenergie door 'locaties windenergie' aan te wijzen. Deze locaties zijn ook vastgelegd in de Verordening Ruimte.

De locaties zijn gekozen op basis van een afweging tussen eisen vanuit windenergie en voorwaarden vanuit landschap en ruimtelijke kwaliteit. De locaties combineren windenergie met technische infrastructuur, grootschalige bedrijvigheid en grootschalige scheidslijnen tussen land en water.

In zijn advies op het startdocument van het planMER d.d. 18 december 2015 geeft de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) aan dat deze beginselen nog steeds bruikbaar en actueel zijn. Deze beleidslijn heeft in zich dat conform het provinciaal beleid windturbines zowel in meer open landschappen als stedelijke gebieden mogelijk zijn. De beleidslijn is passend bij het niveau van een provinciale structuurvisie en geeft sturing op het regionale niveau.

In het planMER is per locatie aangegeven of de locatie voldoet aan de hierboven genoemde beleidscriteria uit de VRM. Locaties die niet passen binnen deze beleidslijn zijn niet in het ontwerp van de partiële herziening VRM windenergie opgenomen.

De provincie is zich ervan bewust dat de uiteindelijke beleving van de windturbines in het landschap persoonsgebonden is en kan afwijken van het oordeel van de deskundigen die betrokken zijn bij het opstellen van het planMER.

Op basis van de toetsing aan de beleidscriteria voor landschap zijn de locaties langs de N57 en het kanaal door Voorne op Voorne-Putten qua begrenzing aangepast dan wel niet opgenomen in het ontwerp van de partiële herziening VRM windenergie. Hiermee wordt het open middengebied van het eiland ontzien.

In het ontwerp van de partiële herziening VRM windenergie zijn zowel aan de noord- als de zuidrand van het eiland Voorne-Putten nieuwe locaties voor windenergie opgenomen. Deze locaties komen bij de bestaande locaties met windturbines. De locaties in de zuidrand strekken zich niet uit over de hele zuidrand en zetten deze rand niet 'dicht'. De noord en zuidkant van het eiland liggen naar de mening van de provincie voldoende ver uit elkaar om een gevoel van opsluiting te voorkomen.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

2. Landschappelijke inpassing

Samenvatting:

Een aantal indieners vraagt om zo goed mogelijke inpassing van de turbines in het landschap. Een suggestie is om windturbines in een lijnopstelling landschappelijk aan te laten sluiten op bestaande locaties. Rijkswaterstaat betoogt dat de impact van drie turbines afhankelijk is van het soort landschap. Wat in een leeg polderlandschap een herkenbare opstelling is, hoeft dat in een verstedelijkte, industriële omgeving niet te zijn. De hoogte van omringende gebouwen zal de relatieve impact van turbines verlagen. Ook voert een aantal keer indieners aan dat de effecten op het landschap anders zijn vanaf maaiveld dan vanaf de bovenste verdieping van een flatgebouw. Dat zien zij onvoldoende terug in het planMER. Verder vreest men voor cumulatie met hoogspanningsmasten.

Antwoord

Duidelijk is dat windturbines vanwege hun hoogte en de draaiende wieken altijd effect hebben op het landschapsbeeld. Als provincie realiseren we ons dat de uiteindelijke beleving van de windturbines in het landschap persoonsgebonden is en kan afwijken van het oordeel van de deskundigen die betrokken zijn bij het opstellen van het planMER.

De locaties in de regio Rotterdam waar het nu om gaat, zijn geschikt voor een lijn- of clusteropstelling. Dat kan binnen de locatie zelf of in samenhang met bestaande windturbines of met mogelijke turbines op naastgelegen bestaande of nieuwelocaties.

Als een bestemmingsplanwijziging of een omgevingsvergunning waarmee wordt afgeweken van het bestemmingsplan nodig is voor de realisatie van een windlocatie is ook artikel 2.2.1

Ruimtelijke kwaliteit uit de Verordening ruimte van toepassing. Met dit artikel stuurt de provincie gebiedsgericht op ruimtelijke kwaliteit. Hiermee geeft zij richting en ruimte aan een optimale wisselwerking tussen ruimtelijke ontwikkelingen en gebiedskwaliteit.

De provincie zal zich vooral richten op een kwalitatief zo gunstig mogelijk resultaat, rekening houdend met het type gebied en het type ontwikkeling,.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

3.5 Natuur en Ecologie

Samenvatting:

Veel indieners maken zich zorgen over de geografische ligging van onderzoekslocaties in of in de nabijheid van gebieden met natuurwaarden, in het bijzonder Natura 2000-gebieden, met de (mogelijk) nadelige, versturende effecten van windturbines op de natuur en ecologie (flora en fauna).

Veel indieners wijzen op de gevaren van windturbines voor met name vogels en vleermuizen. Deze dieren zouden tijdens de vlucht in botsing kunnen komen met de wieken. Er wordt verzocht hier onderzoek naar te doen en indien nodig mitigerende maatregelen te treffen.

Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland is in principe tegen plaatsing van windturbines binnen NNN-structuur. Dat betekent dat voor locaties Haringvlietdam, Beerenplaat en Noordzeeboulevard extra onderzoek en zorgvuldige afweging nodig is, vooral wat betreft vogeltrek en foerageerroutes.

Antwoord:

De energietransitie is een dusdanig belangrijk onderwerp dat de provincie plaatsing van windturbines in kwetsbare gebieden niet bij voorbaat uitsluit. In gebieden die vanuit landschappelijk, cultuurhistorisch, ecologisch of recreatief oogpunt kwetsbaar zijn, is een nadere afweging noodzakelijk waarbij gebruik wordt gemaakt van beleid en regels voor ruimtelijke kwaliteit en natuur.

Voor het NNN (Natuur Netwerk Nederland), waaronder Natura 2000, geldt dat windturbines daar niet op voorhand worden uitgesloten, maar dat een zorgvuldige afweging moet plaatsvinden. Voordat een initiatiefnemer windturbines kan realiseren is eerst nader (natuur)onderzoek nodig op lokaal niveau. Het onderzoek levert informatie voor de afweging tussen natuur en windenergie op de specifieke locatie.

In het planMER wordt uitsluitend op hoofdlijnen en integraal gekeken naar het aspect 'natuur' bij de bepaling van mogelijke locaties voor windturbines. Zo zijn de Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in beeld gebracht, evenals de ligging van natuurgebieden ten opzichte van de onderzoekslocaties. Ook is op hoofdlijnen bekeken of sprake kan zijn van een cumulatie van effecten op specifieke vogelsoorten (kwalificerende soorten) van nabijgelegen Natura 2000-gebieden, indien meerdere potentiële onderzoekslocaties zijn gesitueerd nabij hetzelfde Natura 2000-gebied of bij dezelfde Natura 2000-gebieden.

Omdat effecten van windturbines op bijvoorbeeld vogels en vleermuizen op het abstractieniveau van het planMER lastig zijn in te schatten, dient voorafgaand aan de (mogelijke) realisatie van windturbines op een locatie, door de initiatiefnemer nader ecologisch onderzoek uitgevoerd te worden bij het aanvragen van een vergunning of ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming. In dit onderzoek kunnen ook mitigerende maatregelen worden betrokken om mogelijke effecten op natuurwaarden te verminderen.

Indien compensatie van een eventueel verlies aan natuurwaarden nodig is, kan dat plaatsvinden in oppervlakte (door uitbreiding van het gebied) of door toevoeging van kwaliteit (door

opwaardering van voorzieningen in het bestaande gebied). Dit in overeenstemming met de Beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland 2013. In de vervolgfase zal hier rekening mee moeten worden gehouden.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

3.6 Recreatie

Samenvatting

Veel indieners maken zich zorgen over de negatieve invloed van windturbines op recreatiegebieden, waaronder natuurgebieden (Natura 2000). Zij vrezen dat dag- en verblijfsrecreatie lijdt onder de slagschaduw, het geluid van en het uitzicht op de turbines. Er wordt verzocht om aandacht voor dagrecreanten in het planMER.

Antwoord:

Naar aanleiding van de zienswijzen die eerder in het proces zijn ingediend op het startdocument van het planMER is het beoordelingskader voor de m.e.r. aangevuld en is per locatie ook een kwalitatieve beschouwing opgenomen voor het aspect recreatie. Per locatie is beschreven of recreatiegebieden in de nabijheid van een onderzoeksgebied liggen en is beschreven wat de recreatieve waarden van het gebied zijn. Het planMER bevat geen oordeel over het effect van de windturbines op de recreatieve kwaliteiten.

Recreatie en windturbines hoeven elkaar niet te belemmeren. Maar het vraagt wel om een zorgvuldige uitwerking in het vervolgproces.

Binnen het ruimtelijke kwaliteitsbeleid van de provincie is een aantal recreatiegebieden opgenomen in beschermingscategorie 2 (zie artikel 2.2.1 van de Verordening ruimte). Daarbuiten zijn er uiteraard ook recreatieve waarden aanwezig. Voor recreatiegebieden buiten beschermingscategorie 2 is het generieke ruimtelijke kwaliteitsbeleid van toepassing.

De energietransitie en het ruimtelijk faciliteren daarvan is een belangrijke opgave voor de provincie. Daarom zijn de locaties voor windenergie die liggen in een beschermingscategorie 2 voor recreatie niet uitgesloten voor windenergie. Om tot een zorgvuldige uitwerking van deze locaties te komen, is in het Programma Ruimte opgenomen dat een zorgvuldige afweging nodig is om te komen tot een turbineopstelling passend bij de aard, de inrichting en het recreatieve gebruik van de locatie.

Aspecten die daarbij een rol spelen zijn bijvoorbeeld de gevolgen voor de toegankelijkheid, de gebruiksmogelijkheden en voor de beleving van landschap, stilte en/of rust. Daarnaast kunnen windturbines – als zij zorgvuldig worden ingepast – een belangrijke (financiële) drager zijn voor gebiedsontwikkeling. De mogelijkheden daartoe moeten onderdeel zijn van het participatieplan van de toekomstige exploitant, evenals de eventuele compensatie van het verlies aan recreatieve waarden. Indien compensatie van een eventueel verlies aan recreatieve waarden nodig is kan dat plaats vinden in oppervlakte (door uitbreiding van het gebied) of door toevoeging van kwaliteit (door opwaardering van voorzieningen in het bestaande gebied). In dit geval is de Beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland 2013 van toepassing.

Wettelijk is vastgelegd dat campings en dagrecreatie geen gevoelige objecten zijn op basis van de Wet geluidshinder. Om die reden zijn deze niet meegenomen bij de beoordeling van het aantal gevoelige objecten binnen de geluids- en slagschaduwcontouren (zie thema's geluid en slagschaduw in het planMER of hierboven). Campings met meer dan 50 personen die hier gedurende langere tijd aaneengesloten verblijven zijn volgens de wet wel kwetsbare objecten in het kader van externe veiligheid. In die hoedanigheid zijn ze wel meegenomen in de beoordeling van het aspect veiligheid in het planMER en zullen ze ook in een vervolgfase mee worden gewogen in de besluitvorming.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

3.7 Economische effecten

In de themabeantwoording Economische Effecten komen de volgende onderwerpen aan de orde

1. Waardedaling woning en planschade
2. Conflict met gebiedsontwikkeling (recreatie, woningbouw)
3. Economisch belang van toerisme en recreatie
4. Rechtvaardige compensatie voor impact op leefomgeving

1. Waardedaling woning en planschade

Samenvatting:

Veel indieners maken zich zorgen om waardedaling of onverkoopbaarheid van hun woningen of ander onroerend goed. Men noemt waardedalingen die variëren van 2% tot 50%. In samenhang met deze waardedaling wordt vaak planschade genoemd. Een aantal keer wordt aangekondigd dat men daar aanspraak op wil maken en meerdere keren wordt om informatie over de procedure daarvoor gevraagd.

Antwoord:

De provincie heeft kennis genomen van de zorgen van de indieners. Om te bepalen of er sprake is van een waardedaling van een woning of ander onroerend goed, moet elk geval individueel getoetst en beoordeeld worden. Omdat de waarde van onroerend goed van veel factoren afhankelijk is, is dit maatwerk en wordt dit gedaan door een deskundige. Dit kan pas in de fase waarin bepaald is welk type en welk aantal windturbines waar komt te staan. In de meeste gevallen waarin een deskundige waardedaling heeft vastgesteld bij de plaatsing van windturbines, gaat het om enkele procenten⁶.

Planschade is de schade (in de vorm van een inkomensdaling of waardevermindering van onroerende zaken), die iemand lijdt of zal lijden als gevolg van een bestemmingswijziging in een

---

⁶ Rijksdienst voor Ondernemend Nederland heeft diverse onderzoeken laten uitvoeren. Meer informatie op: <http://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/duurzame-energie-opwekken/windenergie-op-land/financien/woz>

bestemmingsplan, beheersverordening of inpassingsplan (PIP). De wijziging van de Visie ruimte en mobiliteit (VRM) is op zich geen aanleiding tot het instellen van een planschadeclaim (zie ook artikel 6.1 Wro). Voor de locatie Windpark 't Spui in de gemeente Korendijk heeft de provincie een folder gemaakt met informatie over planschade en de PIP-procedure. Deze folder is te downloaden van de website van de Provincie Zuid-Holland (<https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/energie/windenergie/windenergie-0/>).

Doorwerking::

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

2. Conflict met gebiedsontwikkeling (recreatie, woningbouw)

Samenvatting:

Veel indieners zijn van mening dat windturbines een conflict opleveren met al lopende of nog geplande gebiedsontwikkelingen. Daarbij wordt met name spanning ervaren tussen recreatiegebieden en windenergie en maakt men zich zorgen over nog te ontwikkelen woonwijken (*zie ook de beantwoording per locatie voor de locatie-specifieke ontwikkelingen*).

Antwoord:

Bij de beoordeling van de milieuaspecten is rekening gehouden met verschillende autonome ontwikkelingen. In het planMER zijn de grote infrastructurele projecten en ontwikkelingen waarover besluitvorming heeft plaatsgevonden als autonome ontwikkeling meegenomen, evenals de ruimtelijke ontwikkelingen die bekend zijn op basis van contacten met gemeenten. Bij het definitieve besluit over de partiële herziening VRM zijn deze ontwikkelingen, die via zienswijzen zijn aangedragen en waarover al een formeel besluit is genomen, meegenomen in de beoordeling. In een vervolgfase zal op locatieniveau rekening gehouden moeten worden met de op dat moment vastgestelde besluiten en plannen.

Of windturbines een conflict opleveren met lopende of geplande gebiedsontwikkelingen zal per locatie bekeken moeten worden. Windenergie en andere vormen van energie kunnen ook integraal onderdeel uitmaken van deze gebiedsontwikkeling.

Doorwerking:

Op basis van de zienswijzen op de ontwerp-VRM is (in aanvulling op de al bekende autonome ontwikkelingen) een aantal ruimtelijke ontwikkelingen toegevoegd aan de beoordeling in het planMER. Deze toevoegingen hebben niet geleid tot een andere beoordeling van locaties.

3. Economisch belang van toerisme en recreatie

Samenvatting:

De onderzochte regio is druk bevolkt en daarom worden recreatie- en natuurgebieden als extra belangrijk ervaren. Ook is er veel bedrijvigheid in de recreatieve sector. De ondernemers en bezoekers vrezen negatieve gevolgen van windturbines op de kwaliteit van het gebied en daarmee op het inkomen van de daar werkzame ondernemers.

Antwoord

Geconcludeerd kan worden dat landschap één van de aspecten is die relevant is voor toeristen die een gebied bezoeken, naast andere aspecten. Moderne windturbines in een windpark kennen een dermate grote schaal, dat ze van grote afstand zichtbaar zijn in het landschap. De relatie tussen windturbines en toerisme is moeilijk te voorspellen. Onderzoek vooraf op basis van het verkennen van de intentie (verwacht gedrag) van toeristen is niet voldoende betrouwbaar gebleken. Onderzoek naar de effecten die zijn opgetreden bij gerealiseerde windparken laten een eenduidig beeld zien⁷: bij de tot op heden onderzochte gevallen zijn er geen waarneembare, negatieve effecten aangetoond op recreatie en toerisme gerelateerd aan de windturbines.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

4. Rechtvaardige compensatie voor impact op leefomgeving

Samenvatting:

Meerdere indieners geven aan dat gezien de enorme impact van turbines op het landschap zij de vergoedingen die grondeigenaren en projectontwikkelaars ontvangen te hoog vinden in relatie tot compensatie voor de omgeving.

Antwoord:

De provincie realiseert zich dat windturbines impact hebben op de leefomgeving. Daarom wil de provincie dat de kosten en baten zo eerlijk mogelijk worden verdeeld. In het Programma Ruimte is om die reden het opstellen van een *participatieplan* als randvoorwaarde opgenomen. De mogelijkheden voor de overheid om invloed uit te oefenen op de invulling van de financiële participatie hangen af van de situatie:

- De overheid is zelf grondeigenaar: in dat geval kan de overheid via de opstalovereenkomsten en de vergunningenprocedure eisen stellen aan de mate van financiële participatie voor de omgeving;
- De grond is eigendom van een private partij: dan kan de overheid via het bestemmingsplan en een beleidskader wel voorwaarden stellen, maar die niet afdwingen.

Eventuele financiële participatie door de omgeving en vergoedingen voor grondeigenaren zijn pas aan de orde bij de bouw van windturbines op de aangewezen locaties. In deze fase van de herziening van de VRM is dit nog niet aan de orde.

Eventuele vergoedingen voor grondeigenaren vloeien voort uit privaatrechtelijke overeenkomsten tussen de grondeigenaar en de initiatiefnemer. Deze vergoedingen berusten grotendeels op marktwerking, waarop de overheid slechts beperkt invloed heeft.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

---

⁷ Zie onder meer "Onderzoek effecten van windpark Fryslân op het toerisme langs de Friese IJsselmeerkust". ZKA in opdracht van provincie Fryslân, 2014. In dit onderzoek is zowel ex-ante onderzoek uitgevoerd als literatuuronderzoek naar ex-post resultaten.

3.8 **Beleid**

In de themabeantwoording Beleid komen de volgende onderwerpen aan de orde

1. Beleid kwetsbare gebieden
2. Verdeling windparken over de regio's
3. Afstand windturbines tot woningen
4. Opruimplicht oude windturbines
5. Veiligheidsmarge in planning voor realisatie windenergie
6. Wettelijke basis Provinciaal Inpassingsplan

1. Beleid 'kwetsbare' gebieden

Samenvatting:

Veel indieners vragen om kwetsbare gebieden te ontzien. Redenen zijn met name zorgen om de al schaarse natuur in Nederland en over het beschikbaar houden van recreatiegebieden in drukbevolkt gebied. Enkele indieners maken bezwaar tegen de aanpassing in de tekst van het Programma Ruimte waarin kwetsbare gebieden eerder uitgesloten waren van plaatsing van windturbines, terwijl in die gebieden nu wel een nadere afweging wordt gemaakt op basis van beleid en regels voor ruimtelijke kwaliteit.

LTO Noord stelt in haar zienswijze dat veelal Natura 2000-gebieden per definitie uitgesloten worden voor plaatsing van windturbines. Indiener verzoekt dit aan te passen naar: "In gebieden die vanuit landschappelijk, cultuurhistorisch, ecologisch en recreatief oogpunt aantoonbaar en onderbouwd kwetsbaar zijn, is een nadere afweging noodzakelijk waarbij gebruik wordt gemaakt van beleid en regels voor ruimtelijke kwaliteit en compenserende maatregelen."

Antwoord:

Om invulling te geven aan het begrip 'kwetsbare gebieden' in het provinciaal beleid voor windenergie is gebruik gemaakt van de beschermingscategorieën uit het provinciale ruimtelijke kwaliteitsbeleid. Dit zijn gebieden met topkwaliteit (beschermingscategorie 1) of bijzondere kwaliteiten (beschermingscategorie 2). Voor ruimtelijke ontwikkelingen in deze gebieden zijn naast de generieke regels voor ruimtelijke kwaliteit bij ruimtelijke ontwikkelingen specifieke regels opgenomen in de Verordening ruimte. Met de doorgevoerde tekstwijziging is de gevolgde werkwijze verwoord.

In de Verordening ruimte is bepaald dat binnen beschermingscategorieën beperkingen gelden voor 'aanpassen' en 'transformeren' tenzij het gaat om een ontwikkeling die in het Programma ruimte als uitzondering is aangewezen. De Verordening ruimte bevat regels voor compenserende maatregelen.

De energietransitie is een dusdanig belangrijk dossier dat de provincie plaatsing van windturbines op een aantal specifiek benoemde onderzoekslocaties in de regio Rotterdam die (gedeeltelijk) liggen in de beschermingscategorieën heeft opgenomen in de ontwerp-VRM.

Voordat sprake kan zijn van realisatie van een locatie voor windenergie dient eerst nader onderzoek plaats te vinden. Op grond daarvan kan een afweging worden gemaakt of bijvoorbeeld natuur en windenergie samen kunnen gaan. Dit vraagt wel om een zorgvuldige uitwerking en afweging in het vervolgproces.

Voor het NNN (Natuurnetwerk Nederland), waaronder ook de Natura 2000 gebieden vallen, geldt dat windturbines daar niet op voorhand worden uitgesloten, maar dat een zorgvuldige afweging moet plaatsvinden.

Doorwerking:

Zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

2. Verdeling windparken over de regio's.

Samenvatting:

Een aantal indieners vindt dat de Randstad in het algemeen en de regio Rotterdam in het bijzonder onevenredig zwaar worden belast door windenergie. Indieners vinden dat andere gebieden als 2^e Maasvlakte, midden in het Haringvliet of Goeree-Overflakkee en de Hoeksche Waard meer geschikt zijn voor windturbines.

De gemeenteraad van Krimpen aan den IJssel roept de provincie op om ook buiten de grenzen van de regio Rotterdam te zoeken naar locaties voor windenergie. De provincie heeft in het kader van deze procedure ook een aantal zienswijzen ontvangen met suggesties / ideeën voor locaties voor windenergie buiten de regio Rotterdam.

Antwoord:

De locaties windenergie in de VRM zijn het resultaat van een afweging tussen eisen vanuit windenergie en voorwaarden vanuit landschap en ruimtelijke kwaliteit. De locaties combineren windenergie met technische infrastructuur, grootschalige bedrijvigheid en grootschalige scheidslijnen tussen land en water. Hierbij streeft de provincie zo veel mogelijk naar concentratie in geschikte gebieden zoals bijv. Goeree Overflakkee en het Havengebied Rotterdam.

In de provincie Zuid-Holland ligt er een taakstelling om 735,5 MW aan opgesteld vermogen windenergie in 2020 te realiseren. Overheden in Zuid-Holland zijn hiervoor gezamenlijk verantwoordelijk. Een groot deel van de opgave wordt gerealiseerd via convenanten en overeenkomsten tussen provincie en gemeenten. In het convenant met de gemeenten in de voormalige stadsregio Rotterdam is afgesproken om 150 MW te realiseren. In het Havenconvenant is vastgelegd dat in de Rotterdamse haven 300 MW wordt gerealiseerd, dit is inclusief de Maasvlakte. Op Goeree-Overflakkee is voor 225 MW aan opgesteld vermogen voorzien. Ook met diverse andere gemeenten, waaronder een groot deel in de Hoeksche Waard, zijn overeenkomsten getekend voor de realisatie van windenergie.

De huidige herziening van de VRM betreft uitsluitend de regio Rotterdam omdat daar nieuwe locaties nodig zijn om de oorspronkelijke afspraken uit het convenant te halen. De provincie sluit zich aan bij de wens van de gemeenten om, in lijn met het Convenant Windenergie Stadsregio, te streven naar een evenwichtige verdeling van de stads-regionale opgave over de gemeenten.

De provincie heeft met belangstelling kennisgenomen van suggesties voor nieuwe locaties voor windenergie buiten de stadsregio. Omdat de huidige procedure uitsluitend betrekking heeft op de regio Rotterdam zal daar in het kader van deze procedure geen reactie op worden gegeven.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

3. Afstand windturbines tot woningen

Samenvatting:

Een aantal indieners vraagt zich af waarom Nederland niet net als andere landen minimale afstanden tot woningen hanteert. Daarbij worden omliggende landen en Europese richtlijnen genoemd. De gesuggereerde afstanden variëren tussen enkele honderden meters tot 15 kilometer.

Antwoord:

In Nederland wordt voor windturbines de omgevingswetgeving, zoals de Wet geluidhinder gehanteerd. Hierin zijn geen afstandsnormen opgenomen. Geluid is vaak bepalend voor de afstand die aangehouden moet worden tussen windturbines en woningen. In de Nederlandse wetgeving is voor geluid een norm vastgelegd voor de maximale jaargemiddelde geluidsbelasting op de gevel van een woning. Op basis hiervan wordt bepaald op welke afstand een windturbine van een woning moet staan om aan deze norm te voldoen. De provincie Zuid-Holland hanteert om deze reden geen afstandsnormen.

De Minister is in een brief aan de Tweede Kamer uitvoerig ingegaan op de normen in andere landen in vergelijking met de Nederlandse normen⁸.

(Zie ook beantwoording thema geluid)

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

4. Opruimplicht oude windturbines

Samenvatting:

Een aantal indieners is bezorgd over het achterblijven van oude windturbines in het landschap en vraagt om een opruimplicht te regelen, bijvoorbeeld door in de omgevingsvergunning een clause op te nemen zodanig dat niet de burger/overheid voor de kosten van het opruimen komen te staan.

Antwoord:

Na realisatie van een windturbine of windpark is de eigenaar c.q. exploitant primair verantwoordelijk voor de exploitatie en het onderhoud, maar ook voor een toekomstige ontmanteling. Het moment dat de turbines definitief worden stilgezet en afgebroken is op

---

⁸ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/03/14/geluid-windturbines>

voorhand niet bepaald. Onder normale omstandigheden liggen deze beslissing en de financiële gevolgen daarvan - net als bij andere bedrijfsmatige functies – primair bij de exploitant. De wet kent geen concrete opruimplicht voor windturbines. De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo, paragraaf 5.4) biedt echter naar mening van de provincie voldoende instrumenten (last onder dwangsom/ bestuursdwang) om te zorgen dat de wettelijke en/of vergunningvoorschriften worden nageleefd en om te voorkomen dat windturbines gevaar opleveren voor de gezondheid of de veiligheid, bijvoorbeeld vanwege achterstallig onderhoud. De provincie ziet dan ook geen aanleiding om in de (permanente) omgevingsvergunning voor een windturbine of windpark een expliciete afbraakverplichting op te nemen. Aanvullend valt op te merken dat de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de Wabo op dit moment niet voorzien in een voorlopige bestemming of tijdelijke vergunning voor een periode van 15 jaar of langer.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

5. Veiligheidsmarge in planning voor realisatie windenergie

Samenvatting:

Een enkele indiener adviseert de provincie om bij het formuleren van beleid voor windenergie voldoende veiligheidsmarge op te nemen. Een groot aantal van de mogelijke locaties valt namelijk mogelijk in een latere fase af.

Antwoord:

De provincie heeft in het planMER onderzoek gedaan naar de geschiktheid van locaties op basis van de bestaande wettelijke normen voor milieuaspecten als leefomgeving en veiligheid. Op basis van het planMER is een aantal niet-geschikte locaties niet opgenomen in de VRM. De provincie houdt bij het aanwijzen van locaties rekening met het mogelijk afvallen van locaties in een latere (project)fase. Daartoe wordt een beperkte risicomarge aangehouden.

Conclusie:

De zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

6. Wettelijke basis Provinciaal Inpassingsplan

Een aantal indieners vindt dat een eventueel inpassingsplan voor windenergie op de geplande locaties in Zuid-Holland onwettig is omdat er geen provinciaal of nationaal belang is dat het opstellen van een inpassingsplan rechtvaardigt. De overheid maakt voor windturbines op land meer kosten, en burgers ondervinden meer overlast bij windturbines op land dan op zee. Er is volgens indieners dus geen nationaal of provinciaal belang om windmolens op geplande locaties op land te plaatsen.

Antwoord:

Het Nationaal Energieakkoord en de internationale klimaatafspraken van Parijs geven het nationaal en provinciaal belang aan van het realiseren van windparken en andere duurzame

energievormen. In dit kader zijn afspraken gemaakt over een taakstelling voor zowel wind op land als wind op zee.

De wetgever heeft in de Elektriciteitswet 1998 bepaalde bevoegdheden doelbewust toegekend aan het provinciaal bestuur. De provincie meent dat de aanwijzing in de VRM van locaties voor windenergie noch de vaststelling van eventuele inpassingsplannen in strijd is met enig wettelijk voorschrift of rechtsregel.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

3.9 Participatie

Samenvatting:

Verskillende zienswijzen gaan in op de mogelijkheden voor participatie. Indieners geven aan dat burgers en bedrijven moeten kunnen participeren in windturbineprojecten en dringen aan op een positieve balans tussen lasten en lusten. Betrek burgers vroegtijdig. Zorg dat de opbrengsten ten goede komen aan de regio of dat de opgewekte energie verkocht wordt in de regio. Diverse indieners doen de suggestie om in het kader van participatie een fonds in te stellen voor het bieden van juridische ondersteuning aan gedupeerde omwonenden van windlocaties.

Daarbij geeft de gemeente Vlaardingen specifiek aan dat de revenuen van windenergie zoveel mogelijk ten goede moeten komen aan de stad. Bij voorkeur om nieuwe energieprojecten te financieren of andere maatschappelijke initiatieven te ondersteunen.

De Stichting windmolens N57 Nee geeft aan dat participatie mogelijk wel consequenties heeft. De Stichting stelt dat als omwonenden financieel deelnemen in een windenergieproject het recht op planschade vervalt. Deze stichting vraagt ook aandacht voor de besteding van gelden uit een eventueel in te stellen fonds. LTO Noord geeft in dit verband de suggestie om een deel van het budget in een fonds te reserveren voor agrarische structuurversterking.

Diverse indieners doen de suggestie om in het kader van participatie een fonds in te stellen voor het bieden van juridische ondersteuning aan gedupeerde omwonenden van onderzoekslocaties. De Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland (NMZH) vraagt de provincie om een participatie-eis en aandacht voor een eerlijke verdeling van lusten en lasten te verplichten in ruimtelijke procedures en vast te leggen in vergunningen.

De NMZH vraagt de provincie om de gemeenten te (blijven) ondersteunen in het ruimtelijke proces en om aandacht te houden voor eerlijk delen van lusten en lasten van windenergie. Het heeft de voorkeur van de NMZH als burgers vroegtijdig worden betrokken en de inkomsten van de turbines in de regio blijven.

De Windunie geeft aan zich te houden aan de gedragscode Wind op Land van de Nederlandse Windenergie Associatie (NWEA). Zij betrekken de omgeving vroegtijdig bij de ontwikkeling van een windpark en willen gezamenlijk en met het bevoegd gezag een omgevingsplan opstellen waarin procesparticipatie, financiële participatie en profijtregelingen zijn uitgewerkt.

LTO Noord pleit voor een aanpassing van het onderdeel participatie in het Programma Ruimte. LTO Noord verzoekt om de lijst met betrokken partijen aan te vullen met de grondgebruikers, omdat dit andere partijen kunnen zijn dan de grondeigenaren. De Natuur- en Milieufederatie Zuid-

Holland vraagt de provincie om een participatie-eis en aandacht voor een eerlijke verdeling van lusten en lasten te verplichten in ruimtelijke procedures en vast te leggen in vergunningen.

Indieners geven ook aan dat sommige waarden die worden aangetast door het plaatsen van windturbines (denk aan het open landschap) niet te compenseren zijn en 'goed te maken' met participatie.

Antwoord

De provincie realiseert zich dat windturbines impact hebben op de leefomgeving. Daarom wil de provincie dat de kosten en baten zo eerlijk mogelijk worden verdeeld.

Betrokkenheid in een vroeg stadium bij de ontwikkeling van een windpark is daarom belangrijk. Bij het onderwerp participatie maakt de provincie onderscheid tussen participatie in het *proces* of *financiële* participatie.

De provincie heeft procesparticipatie in de partiële herziening VRM windenergie via een maatschappelijk en een bestuurlijk spoor ingevuld, zie daarvoor de beantwoording van het thema Inspraak en Proces hieronder.

In het Programma Ruimte wordt, in het kader van deze partiële herziening, het volgende vermeld over financiële participatie :

“De provincie vindt het belangrijk dat bij de ontwikkeling van elke windlocatie burgers, grondeigenaren en ondernemers die nabij windturbines wonen of ondernemen direct betrokken worden. Zij hanteert daarbij de randvoorwaarde dat de exploitant bij de ontwikkeling van een locatie windenergie altijd een participatieplan opstelt waarin hij aangeeft op welke manier hij de omgeving betreft (minimaal Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land van de Nederlandse Windenergie Associatie-NWEA). Dit kan onder andere door de levering van stroom, financiële deelname in het windpark of middels het creëren van een leefbaarheidsfonds. Ook andere opties zijn denkbaar. De wijze waarop dit gebeurd is maatwerk en afhankelijk van de lokale wensen en de financiële ruimte van het windpark.”

Onder “ondernemers” in de tekst van het Programma Ruimte rekent de provincie ook grondgebruikers c.q. pachters die de grond gebruiken voor hun (agrarische) onderneming.

De mogelijkheden voor de bevoegde overheid om invloed uit te oefenen hangen af van de situatie:

1. De overheid is zelf grondeigenaar: in dat geval kan de overheid via een eerder opgestelde overeenkomst, opstalovereenkomst en/of de vergunningenprocedure eisen stellen aan de mate van financiële participatie door de omgeving.
2. De grond is van een private partij: dan kan de overheid via het bestemmingsplan en een beleidskader wel voorwaarden stellen, maar die niet afdwingen.

De meeste windenergieontwikkelaars zijn verbonden aan de Nederlandse Wind Energie Associatie (NWEA) en hebben zich gecommitteerd aan de ‘Gedragscode draagvlak en participatie wind op land’.

Het participeren in het inspraakproces heeft geen invloed op de planschadevergoeding.

Financiële participatie kan ertoe leiden dat er een voordeel wordt genoten van de planologische maatregel (in dit geval het toestaan van een windturbine). Dat voordeel moet worden verrekend met eventuele planschade. Dit is echter pas in een latere fase aan de orde, bij de vastlegging in het bestemmingsplan. Het opnemen door de provincie van locaties windenergie in de structuurvisie (VRM) komt niet in aanmerking voor planschade.

Het is mogelijk om in de realisatiefase afspraken te maken waarmee een deel van de opbrengst van de windturbines gebruikt wordt om het gebied te versterken. Of deze middelen, al dan niet via een fonds, worden ingezet voor verbeteren van de recreatieve voorzieningen, versterking van de agrarische structuur, het landschap, of compensatie van direct omwonenden, is aan de deelnemende partijen.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

3.10 Nut en Noodzaak

In de themabeantwoording Nut en Noodzaak komen de volgende onderwerpen aan de orde

1. Relatie wind op land en wind op zee
2. Alternatieve vormen van energie en energiebesparing
3. Financieel rendement van windenergie

1. Relatie Wind op Land en Wind op Zee

Samenvatting:

Indieners geven aan dat de kosten voor windturbines op zee lager worden en een beter rendement zouden geven dan windenergie op land (meer windzekerheid, hogere windsnelheden). Indieners geven aan dat burgers minder overlast van windturbines op zee ervaren en daardoor bouwen op zee maatschappelijk acceptabeler is. Indieners geven aan dat er voldoende ruimte op de Noordzee is. Door de windturbines daar te bouwen kunnen dichtbevolkte gebieden ontzien worden.

Antwoord:

Overschakelen op hernieuwbare energie is hard nodig. Verbranding van olie, gas en steenkool brengt teveel CO₂ in de atmosfeer. Dat heeft vergaande gevolgen voor het klimaat. In het Nationaal Energieakkoord is afgesproken dat minstens 14% van alle energie duurzaam opgewekt moet worden in 2020. Dit aandeel zal de komende jaren nog groter worden. Er is geen enkele maatregel of technologie die op zichzelf kan zorgen voor een duurzame energievoorziening in Nederland. Er zal altijd een mix van technologieën nodig zijn. Daarom zet de provincie Zuid-Holland in op alle mogelijkheden om het gezamenlijk energieverbruik te verduurzamen: energiebesparing, zon, aardwarmte, nieuwe technologieën, wind op land én op zee.

Om de doelstellingen uit het Energieakkoord te halen zijn zowel wind op land als wind op zee nodig. Het Rijk gaat, uiterlijk in 2023, 4.450 MW op zee realiseren.⁹ De gezamenlijke provincies hebben met het Rijk afgesproken om 6.000 MW aan windenergie op land te realiseren in 2020. Voor de provincie Zuid-Holland betekent dit een taakstelling van 735,5 MW aan opgesteld vermogen.

Hoewel de kosten van wind op zee lager zijn dan vooraf ingeschat, zijn de kosten – nog steeds - relatief hoger dan van wind op land, mede door de hogere kosten van aansluiten op het stroomnetwerk. De kostenverlaging van wind op zee leidt niet tot aanpassing van de bestuurlijke afspraken tussen Rijk en provincies over wind op land.

Op zee is veel ruimte. Het klopt dat wind op zee geen overlast levert voor omwonenden. Er kunnen meer en grotere windmolens geplaatst worden. Bovendien waait het er harder dan op land. Maar het is relatief duur om windmolens op zee te plaatsen, doordat elektriciteitsaanvoer over een langere afstand gaat en onderhoud complexer is dan op land (en er is bijvoorbeeld veel schade aan kabels in zee). De aanleg van windparken op zee is door technologische ontwikkelingen wel goedkoper geworden en kan op termijn mogelijk zonder subsidie. De vraag naar energie is zo groot dat inzet op een mix van duurzame energiebronnen nodig blijft om op de lange termijn aan de duurzaamheidsdoelstellingen te kunnen voldoen.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

2. Alternatieve vormen van energie en energiebesparing

Samenvatting:

Indieners onderkennen het nut van het opwekken van duurzame energie, maar zien niet de noodzaak voor het toepassen van windenergie.

Indieners zien graag dat onderzoek naar en realisatie van alternatieve vormen van duurzame energie meer worden gestimuleerd, zoals zonne-energie, biomassa bijstook, restwarmte, aardwarmte, windtrechters op gebouwen en waterkracht. Indieners denken dat deze vormen van energie kunnen rekenen op meer draagvlak bij omwonenden. Tevens geven indieners aan dat vanwege de inzet op energiebesparing huishoudens op termijn geen of weinig behoefte hebben aan externe energievormen. De energiebehoefte ligt met name bij de industrie.

Antwoord:

De provincie is verheugd te constateren dat indieners het nut van duurzame energie onderschrijven. Daarom stimuleert de provincie de noodzakelijke overgang naar een schone en toekomstbestendige energievoorziening.

De provincie draagt hiermee bij aan de doelstelling van het Nationaal Energieakkoord dat 14% van de energie in 2020 duurzaam wordt opgewekt. Om die afspraken te halen stelt de provincie dat op alle mogelijkheden moet worden ingezet: energiebesparing, zon, warmte, nieuwe technologieën en wind op land én zee. Wind als energiebron levert een cruciale bijdrage aan de

---

⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-energie/inhoud/windenergie-op-zee>.

totale energiebehoefte. Het is een betrouwbare en efficiënte bron van duurzame energie die volop beschikbaar is.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

3. Financieel rendement van windenergie

Samenvatting:

Indieners geven aan dat windenergie niet kostendekkend is (Wegen de kosten voor de bouw, onderhoud, sloop etc. wel op tegen de opbrengsten?), dat windturbines een laag rendement hebben, dat windturbines geen winst leveren, dat windturbines alleen op subsidie draaien, dat windturbines stil kunnen staan en daardoor de opbrengst kan variëren.

Een aantal indieners vragen zich af of de turbines in de stadsregio überhaupt rendabel kunnen zijn gezien de door hen verwachte stilstand-regelingen in druk bevolkt gebied. Concreet wordt gevraagd naar de gevolgen van deze stilstand-voorzieningen voor de business case.

Antwoord:

De hoeveelheid energie die nodig is om een windturbine te fabriceren, plaatsen, onderhouden en na twintig jaar te verwijderen, is in drie tot zes maanden terugverdiend. Dit is afhankelijk van het type turbine.

Een windmolen van de huidige generatie, van 3 MW, levert per jaar 6.000.000 tot 7.500.000 kWh aan elektriciteit op. Met één zo'n turbine kan dus voor zo'n 1.800 tot 2.200 huishoudens elektriciteit worden opgewekt. De potentiële energieopbrengst per locatie is in het planMER beschreven.

De opbrengst van een windturbine hangt af van een aantal factoren:

- het rotoroppervlak: hoe groter de rotorbladen, des te groter het oppervlak en hoe meer wind wordt omgezet in elektriciteit;
- de hoogte van de turbine: op grotere hoogte waait het harder en is de windstroom minder turbulent;
- de locatie waar de turbine staat: dicht bij zee waait het harder dan in het binnenland (en in de buurt van steden);
- de tijdsduur dat de turbine draait. Een windturbine levert elektriciteit vanaf windkracht 2 en bereikt zijn maximale productievermogen bij windkracht 6. Boven windkracht 10 wordt de turbine uitgeschakeld of worden de wieken in een andere stand gezet.

Voor alle vormen van energie is rijkssubsidie nodig om ze rendabel te krijgen, ook voor niet duurzame bronnen zoals een kolencentrale,. Fossiele energie krijgt indirect steun van de overheid via subsidies en andere beprijzingsmechanismen. Windenergie op land is momenteel één van de meest kosteneffectieve wijzen om hernieuwbare energie te produceren. Door middel van de Subsidieregeling Duurzame Energieproductie (SDE+) stimuleert het ministerie van Economische Zaken de ontwikkeling van een duurzame energievoorziening in Nederland

vanwege de positieve kanten van duurzame energieopwekking. De regeling maakt het voor marktpartijen en (non-profit) instellingen mogelijk om onder andere windenergieprojecten op land rendabel te exploiteren¹⁰.

Een rendabele business case is van veel factoren afhankelijk. Zo zijn onder andere de wind, het type windturbine, de kosten van de aanleg en onderhoud van invloed. Een stilstandsvoorziening om effecten te minimaliseren of te voorkomen kan één van deze factoren zijn. Indien er mitigerende maatregelen nodig zijn, hebben deze invloed op de energieopbrengst. De invloed op een business case hangt echter sterk af van de mate van stilstand die nodig is. Daar is in deze fase nog niets over te zeggen. Gezien de verschillende windturbines die al gerealiseerd zijn binnen de provincie, is de verwachting dat windenergie voldoende rendement zal opleveren voor een gezonde business case. Uiteindelijk is het aan een initiatiefnemer om te bepalen in hoeverre een business case rendabel is.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

3.11 Inspraak en Proces

In de themabeantwoording Inspraak en Proces komen de volgende onderwerpen aan de orde

1. Bekendmaking en communicatie
2. Indienen zienswijzen
3. Draagvlak
4. Proces met gemeenten
5. Realisatiestrategie
6. Vervolgproces

1. Bekendmaking en communicatie

Samenvatting:

Diverse indieners geven aan niet of onvoldoende op de hoogte gesteld te zijn over de plannen van de provincie en de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen en een informatieavond bij te wonen. Indieners geven aan dat er geen publicatie is geweest in de Hoekse Krant, of dat via advertenties in de kranten niet alle inwoners bereikt worden bijvoorbeeld omdat deze niet bezorgd worden in het buitengebied. Diverse indieners geven aan dat inwoners van de Hoeksche Waard onvoldoende zijn geïnformeerd en ook daar een informatieavond georganiseerd had moeten worden. Indieners suggereren dat alle direct omwonenden een informerende brief hadden moeten ontvangen en dat indieners van een petitie of zienswijze eerder in het proces een email hadden moeten ontvangen.

Een aantal indieners geeft aan dat de hoeveelheid stukken en het taalgebruik (ambtelijk, vaktaal) het voor inwoners moeilijk maakten om alles goed te doorgronden en de juiste informatie te vinden.

---

¹⁰ <http://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/duurzame-energie-opwekken/windenergie-op-land/faq>

Indieners geven aan dat tijdens de inloopavonden de informatieverstrekking niet eenduidig was. Een aantal indieners plaatst vraagtekens bij de aanwezigheid van commerciële partijen met belangen in windenergie op de inloopavonden.

Een aantal indieners geeft aan dat zienswijzen die eerder, in 2015, op het startdocument voor het planMER zijn ingediend onvoldoende zijn beantwoord.

Een aantal indieners uit Oud-Beijerland beroept zich op het Aarhus-arrest en vragen om alle relevante informatie rond de locatie Beerenplaat actief te delen.

Antwoord:

Als provincie vinden we het jammer dat indieners aangeven onvoldoende geïnformeerd te zijn over de plannen en de mogelijkheden om een zienswijze in te dienen. Om een breed publiek te bereiken heeft de provincie via diverse kanalen (digitaal en via publicaties in de krant) de start van de zienswijzeperiode van zes weken en de mogelijkheid om een informatieavond te bezoeken bekend gemaakt:

- De provincie heeft de start van de zienswijzeperiode met daarin de data van de informatieavonden gepubliceerd in de Staatscourant en in 21 huis-aan-huisbladen in de regio Rotterdam.
- Alle gemeenten in Zuid-Holland hebben voorafgaand aan de start van de zienswijzeperiode een brief ontvangen over de start van de zienswijzeperiode met daarbij de bekendmaking. De gemeenten is gevraagd hun inwoners op gepaste wijze te attenderen op deze bekendmaking, bijvoorbeeld via een melding op hun eigen website.
- Iedereen die eerder in het proces een zienswijze had ingediend op het startdocument voor het planMER heeft voorafgaand aan de zienswijzeperiode een mail of brief ontvangen over de start van de zienswijzeperiode en de organisatie van de informatieavonden.
- De start van de zienswijzeperiode is gemeld in de digitale nieuwsbrief over windenergie (deze nieuwsbrief heeft circa 750 abonnees) en via de wekelijkse nieuwsbrief 'Zicht op Zuid-Holland'.
- De start van de zienswijze periode en de data en locaties van de informatieavonden zijn via de provinciale website bekend gemaakt.
- Via Twitter is er gecommuniceerd over de start van de zienswijzeperiode en voorafgaand aan iedere informatieavond.

Er is daarnaast in regionale en lokale media aandacht besteed aan de zienswijzeperiode en de informatieavonden.

Er is niet gepubliceerd in de Hoekse Krant, maar er zijn wel publicaties geweest in Groot Westland, Havenloods Rotterdam Totaal, De Heraut en de Maassluise Courant. Deze worden verspreid in Rotterdam, deels in Hoek van Holland en ten noorden van Hoek van Holland. Deze keuze heeft er toe geleid dat de inwoners van Hoek van Holland mogelijk niet allemaal via de krant de informatie hebben kunnen lezen.

Verspreid over de regio zijn zes informatieavonden georganiseerd: in Hellevoetsluis, Spijkenisse, Ridderkerk, Maassluis, Capelle aan den IJssel, Bergschenhoek. Alle informatieavonden waren

voor iedereen toegankelijk, gelijk van opzet, en hadden - gelet op het schaalniveau van het planMER en de VRM - een regionale insteek. Als provincie vinden we dat er voldoende gelegenheid is geboden aan inwoners, ook die van de omliggende regio's, om zich te laten informeren. Op deze informatieavonden waren medewerkers van de provincie, Pondera (het bureau dat het planMER heeft opgesteld), de DCMR en - in een aantal gevallen - de gemeente aanwezig voor het beantwoorden van vragen. De informatieavonden waren voor iedereen toegankelijk, dus ook voor partijen die geïnteresseerd zijn in de ontwikkeling van windenergie.

Het nemen van een besluit over zoveel locaties voor windenergie leidt tot veel onderzoekinformatie en stukken waarbij het voor buitenstaanders soms lastig is om daarin de weg te vinden. De provincie heeft dat willen ondervangen door het opstellen van een leeswijzer bij het planMER. Deze was beschikbaar op de provinciale website en verkrijgbaar tijdens de informatieavonden.

Eind 2015 heeft de provincie het Startdocument voor het planMER ter inzage gelegd. Zienswijzen die daarop zijn ontvangen zijn allemaal gebruikt bij het vaststellen van de definitieve onderzoeksopzet van het planMER. In het Advies Reikwijdte en Detailniveau en de bijbehorende Nota van Beantwoording is dit terug te lezen¹¹. De beantwoording heeft plaatsgevonden per thema en per locatie. Meer specifieke vragen over effecten op locaties waren in die fase van het proces nog niet aan de orde.

Het Verdrag van Aarhus regelt de toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake bepaalde milieuaangelegenheden. Dit verdrag is daarna in Europees verband omgezet in de relevante EU-richtlijnen (onder andere in de m.e.r.-richtlijn en de IPPC-richtlijn). Het verdrag en deze richtlijnen zijn vervolgens door Nederland in 2005 geïmplementeerd in de Nederlandse wet- en regelgeving, onder andere in de Wet openbaarheid van bestuur en in de Wet milieubeheer. De procedure die de provincie thans voor de herziening van de VRM doorloopt, voorziet ruimschoots in mogelijkheden voor inspraak en participatie. Op die manier worden de verplichtingen die voortvloeien uit het Verdrag van Aarhus door de provincie in acht genomen.

Voorts heeft de provincie in dit proces alle relevante informatie met betrekking tot deze en andere (potentiële) locaties voor windenergie actief aan het publiek beschikbaar gesteld via de provinciale websites, in de media, door het organiseren van informatieavonden en tijdens bijeenkomsten met een klankbordgroep. In deze klankbordgroep zitten vertegenwoordigers van belanghebbende organisaties zoals gemeenten, Havenbedrijf Rotterdam, Natuur- en milieufederatie Zuid-Holland, de Coöperatieve Vereniging van Nederlandse duurzame burger energiecoöperaties (ReScoopNL) en de Vereniging van omwonenden van windenergie (NLVOW). De provincie is dan ook van mening dat zij ook op dat vlak handelt conform de wettelijke verplichtingen, en zal dit uiteraard ook blijven doen.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

---

¹¹ Zie voor document Advies Reikwijdte en Detailniveau: <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/energie/windenergie/locaties-wind/>

2. Indienen zienswijzen

Samenvatting:

Een aantal indieners heeft de mogelijkheid om de zienswijze digitaal in te dienen niet als prettig ervaren. Het digitale formulier is bij een aantal indieners vastgelopen of gecrasht. Het feit dat het alleen mogelijk was om een digitale zienswijze in te dienen met DigiD (particulieren) of E-herkenning (voor bedrijven) heeft naar de mening van een aantal indieners de drempel om een zienswijze in te dienen verhoogd. Niet iedereen was in het bezit van een DigiD of E-herkenning. Het feit dat het aantal in te vullen onderwerpen en tekens begrensd leek is als beperkend ervaren.

Antwoord:

De provincie heeft in deze zienswijzeperiode verschillende mogelijkheden geboden voor het indienen van zienswijzen. Eén daarvan was via het digitale formulier; via deze mogelijkheid zijn ook de meeste zienswijzen binnengekomen. Daarnaast konden zienswijzen worden opgestuurd via de email, per post en was er de mogelijkheid om een zienswijze mondeling in te dienen. Van die laatste mogelijkheid is geen gebruik gemaakt. Via de kennisgeving over de zienswijzeperiode zijn de verschillende mogelijkheden gecommuniceerd. De provincie is van mening dat er voor iedereen een geschikte optie was voor het indienen van een zienswijze.

Als provincie hebben we geprobeerd het digitale formulier zo gebruiksvriendelijk en overzichtelijk mogelijk te maken. Het formulier had de mogelijkheid om andere onderwerpen, aanvullend op de genoemde toe te voegen via 'overig' en bood de mogelijkheid om documenten, brieven, teksten in verschillende bestandsformaten tot een maximum van 100 Mb bij te voegen. Het is gebruikelijk om bij een digitaal formulier gebruik te maken van DigiD of E-herkenning zodat oneigenlijk gebruik van het formulier wordt voorkomen.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

3. Draagvlak

Samenvatting:

Indieners geven aan het gevoel te hebben dat de provincie onvoldoende naar lokale overheden en de bevolking luistert en dat inspraak dus niet zinvol is. Het halen van de doelstellingen lijkt belangrijker dan het belang van de burgers. Het proces rond de locatie Heenvliet/Geervliet heeft het vertrouwen geschaad. De opgave voor windenergie in de regio is relatief groot; indieners dringen aan op een zorgvuldige besluitvorming waarbij het belang van de burgers nadrukkelijk wordt meegenomen en er ook daadwerkelijk met burgers gepraat wordt en niet alleen met boeren, ondernemers en Windunie.

Antwoord:

De provincie heeft in dit proces, gelet op het schaalniveau van de partiële herziening van de VRM, gekozen voor een klankbordgroep met daarin vertegenwoordigers van belangengroepen, maatschappelijke organisaties en gemeenten. Een van de punten die uit deze klankbordgroep

kwam, was het belang van helderheid, uitlegbaarheid en transparantie. Hier is invulling aan gegeven door voor belangrijke besluitvorming met de klankbordgroep te spreken, het concept-planMER vrij te geven voor consultatie en het organiseren van een brede klankbordgroep over de concept-planMER en het Ontwerp-VRM. Daarnaast is een aparte webpagina aangemaakt en komt regelmatig een nieuwsbrief uit. Voor het gesprek met burgers heeft de provincie informatieavonden georganiseerd en heeft iedereen de mogelijkheid gekregen om op het ontwerp van de partiële VRM herziening windenergie een zienswijze in te dienen.

Bestuurlijk is met gemeenten gesproken als vertegenwoordiger van hun inwoners. Aan dit overleg nemen naast de gemeenten, een vertegenwoordiging van de waterschappen, Rijkswaterstaat en de provincie Zuid-Holland deel. In dit overleg is er door gemeenten aangedrongen op een gezamenlijk voorstel met locaties voor windenergie in de regio. Bij de besluitvorming in januari-februari 2017 hebben Gedeputeerde Staten aangegeven een gezamenlijke handreiking van de gemeenten te willen overnemen mits deze voldoet aan een aantal voorwaarden.

Samenvattend zijn we als provincie van mening dat wij voldoende inspanningen hebben gepleegd om alle belanghebbenden bij dit proces te betrekken, te informeren en te horen. Input van beide groepen is betrokken bij de besluitvorming.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

4. Proces met gemeenten

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam meent dat de provincie als regievoerder nadrukkelijker alle gemeenten op hun verantwoordelijkheid voor windenergie had kunnen wijzen en had kunnen zorgen voor verdeling van de opgave over de regio. Daarbij geeft de gemeente Rotterdam aan dat, om te komen tot een verantwoorde invulling van de gemeenschappelijke bijdrage aan de doelstellingen voor windenergie, de uiteindelijke afweging moet plaatsvinden vanuit een regionaal, landschappelijk perspectief.

Ook de gemeente Capelle vraagt nadrukkelijk de provincie als regievoerder van het convenant het gesprek aan te gaan met gemeenten die niet of nauwelijks een bijdrage aan de gezamenlijke windopgave leveren.

De gemeenteraad van Krimpen aan den IJssel geeft aan het jammer te vinden dat het niet is gelukt om als gemeenten met een gezamenlijke zienswijze te komen. Ook omdat mogelijke overlast van windturbines niet stopt bij de gemeentegrenzen.

Antwoord:

De realisatie van windenergie in de voormalige stadsregio Rotterdam is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle partijen die het convenant 'Realisatie windenergie stadsregio Rotterdam' hebben ondertekend. De provincie heeft in 2015, conform de afspraken in het convenant, de coördinatie van het convenant overgenomen van de inmiddels niet meer bestaande bestuurlijke entiteit 'Stadsregio Rotterdam'. De provincie heeft de gemeenten tijdens bestuurlijke bijeenkomsten meermaals gewezen op de gezamenlijke verantwoordelijkheid. De

betrokken gemeenten hebben tijdens de bestuurlijke bijeenkomst op 3 oktober 2016 de provincie verzocht om een gezamenlijke handreiking te mogen indienen met daarin een keuze van locaties die in de VRM konden worden opgenomen. Gemeenten zijn er onderling echter niet in geslaagd overeenstemming te vinden en met een gezamenlijke handreiking met voldoende locaties te komen. Gemeenten hebben vervolgens individueel een handreiking bij de provincie ingediend. De meeste gemeenten hebben deze handreiking ook neergelegd in een zienswijze. Deze gemeentelijke handreikingen afzonderlijk tellen niet op tot het gewenste aantal MW om te voldoen aan de afspraken in het convenant. Daarmee ligt de bal voor de definitieve locatiekeuze bij de provincie.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

5. Realisatiestrategie

Samenvatting:

Enkele gemeenten vragen om het overdragen van de bevoegdheden bij initiatieven voor windenergie. De Natuur- en Milieufederatie Zuid Holland vraagt de provincie om de gemeenten te (blijven) ondersteunen in het ruimtelijke proces.

Antwoord:

De provincie ziet toe op de voortgang van de realisatie van windenergie en wil waar mogelijk de realisatie versnellen. Het uitgangspunt is dat in 2020 de opgave is gerealiseerd. Per locatie wil de provincie bekijken op welke manier een versnelling mogelijk is en welke overheid dat het beste kan doen. Voor windparken met minder dan 5 MW windenergie zijn de gemeenten, conform de Elektriciteitswet, voor de initiatiefnemers het bevoegd gezag voor het bestemmen van de locaties en voor het verlenen van de vergunning.

Voor windparken van meer dan 5 MW is de provincie bevoegd gezag voor de coördinatie van de vergunningverlening. De provincie is bereid om de vergunningverlening van deze grotere windlocaties over te laten aan de gemeenten of de inpassing van windenergie voor een locatie op zich te nemen. Bepalend voor het al dan niet overdragen van bevoegdheden is of er sprake is van versnelling van realisatie. De provincie kijkt met iedere individuele gemeente op welke manier die versnelling mogelijk is.

Daarnaast wilde provincie gemeenten ondersteunen bij de realisatie. Hierbij kan gedacht worden aan het uitwisselen van kennis, het opbouwen van expertise over exploitatie en over participatievormen bij windenergie. Over dat aanbod tot ondersteuning is de provincie met gemeenten in gesprek.

Conclusie:

De zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

6. Vervolgproces

Een enkele indiener vraagt wat vanaf dit moment in het proces de besluitmomenten zijn en hoe het proces richting de realisatie van windturbines er uit ziet (incl. tijdpad).

Antwoord:

Besluitvorming VRM

Voor het definitief opnemen van nieuwe locaties voor windenergie in de regio Rotterdam in de VRM is besluitvorming nodig in Provinciale Staten. Met dit besluit maakt de provincie windenergie planologisch mogelijk op de aangewezen locaties.

Gedeputeerde Staten nemen na de zomer van 2017 een besluit over hun voorstel aan Provinciale Staten. Naar verwachting vindt besluitvorming in Provinciale Staten plaats eind 2017. Voorafgaand aan deze besluitvorming organiseren Provinciale Staten een hoorzitting.

Na besluitvorming in Provinciale Staten wordt het besluit gepubliceerd in de Staatscourant en het Provinciaal Blad. De wijziging van de Visie ruimte en mobiliteit en het Programma ruimte treden in werking de dag na publicatie hiervan in de Staatscourant. De wijziging van de Verordening ruimte treedt in werking de dag na publicatie hiervan in het Provinciaal Blad. Bezwaar en beroep is niet mogelijk.

Besluitvorming vervolgfase/projectfase

Voor de realisatie van een windpark op de locaties die zijn opgenomen in de VRM moet nog een ruimtelijke en vergunningenprocedure worden doorlopen. Hoe deze precies verloopt en waar de besluitvorming plaatsvindt is afhankelijk van de grootte van het te realiseren windpark, de bereidheid van de gemeente om haar bestemmingsplan aan te passen of hiervan af te wijken en eventueel benodigde andere vergunningen. Informatie hierover is te vinden in de factsheet 'Procedures voor Windenergie' opgesteld door het RVO en te vinden op de website van de provincie Zuid-Holland¹².

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

---

¹² Zie ook informatieblad vervolgfase VRM in bijlage 1

4 Locatie beantwoording

In dit hoofdstuk is de reactie op locatiespecifieke zienswijzen opgenomen. Per locatie zijn de zienswijzen over de verschillende thema's beknopt samengevat en beantwoord. Tevens zijn de standpunten van de overheden over die specifieke locatie opgenomen. Onder het kopje 'doorwerking' wordt afgesloten met een conclusie, over of en hoe de zienswijzen leiden tot een wijziging van de stukken.

4.1 A. Distripark Eemhaven

Geluid

Samenvatting:

Indieners uit de omgeving van deze locatie geven aan geen voorstander te zijn van windturbines op de locatie Distripark Eemhaven vanwege cumulatieve effecten. De omgeving is al zwaar belast door geluid van de snelweg en industrielaawaai (havenactiviteiten).

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Geluid, onderdelen algemeen en cumulatie.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Slagschaduw

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Veiligheid

Samenvatting:

Zowel de gemeente Albrandswaard als De Stichting Distripark Eemhaven geven aan dat de locatie ongeschikt is voor windturbines als gekeken wordt naar het aspect veiligheid. Zij vinden dat onvoldoende rekening is gehouden met de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen en het effect van windturbines op de exploitatie van het gebied. In het hoofdstuk veiligheid van het planMER wordt geen rekening gehouden met de aanwezigheid van bedrijven in de milieucategorie 5. Het risico van de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen is niet onderzocht en niet meegenomen in de beoordeling. Daar is in een eerdere zienswijze (op de startnotitie) ook al op gewezen.

Antwoord:

Zie beantwoording thema Veiligheid, kopje overig.

Naar de invloed van de plaatsing van windturbines op de externe veiligheid van inrichtingen met gevaarlijke stoffen zal in een vervolgfase (zoals bij verlening van een omgevingsvergunning) nader onderzoek worden verricht. Dit onderzoek kan pas worden uitgevoerd als de exacte locatie en het type windturbine bekend is. Een dergelijk onderzoek zal deel uitmaken van de besluitvorming in die fase.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Natuur en ecologie

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard geeft aan dat het bos Valckesteyn, dat zuidelijk van de onderzoekslocatie ligt, in de jaren 70, 80 en 90 is aangelegd als onderdeel van de Randstadgroenstructuur. Inmiddels heeft het bosgebied zich ontwikkeld tot een waardevol natuurgebied waarin de nodige soorten hun leefomgeving hebben. De vooraanname in het planMER dat het gebied vooral van belang is vanuit vegetatiekundig oogpunt is niet onderbouwd en prematuur. Voordat over dit onderdeel een uitspraak kan worden gedaan is nader onderzoek noodzakelijk.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Natuur en ecologie.

Landschap

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard geeft aan dat het toevoegen van de windturbines op de scheiding van de infrastructuur en het industrieterrein afbreuk doet aan de zorgvuldige inpassing die bij de ontwikkeling van Distripark Eemhaven is gerealiseerd. Hierbij is de ontwikkeling van de afschermdende landschappelijke ontwikkeling rond het Distripark een sprekend voorbeeld. De nu geplande turbines zijn van grote afstand zichtbaar en doen daarmee de kwaliteit van het gebied en de gerealiseerde afschermingszone teniet. Dit is niet meegenomen in het planMER.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Landschap.

In het planMER is aangegeven dat het industrieterrein meer binding heeft met de infrastructuur en industrie aan de noordzijde dan met de groene zones aan de zuidzijde. De groene afschermdende ontwikkeling rond Distripark draagt daar aan bij. In het planMER is aangegeven dat de windturbines goed zichtbaar zullen zijn (achter de groene afscherming van de industrie) en dat daarmee de binding van het Distripark met de industrie en infrastructuur noordelijk daarvan wordt versterkt. De windturbines begrenzen daardoor het contrast tussen de industrie en het groengebied ten zuiden daarvan en doen daarmee weinig afbreuk aan de afscherming van de industrie op Distripark.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Cultuurhistorie

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard is het niet eens met de beoordeling van het aspect cultuurhistorie in het planMER. In het onderzoek is aangegeven dat plaatsing van de turbines invloed heeft op de kasteelbiotoop. Het kasteel van Rhooen en de bijbehorende kasteelbiotoop is van grote waarde in cultuurhistorisch perspectief en dient beschermd te blijven. De gemeente vindt daarom dat de beoordeling niet licht negatief moet zijn maar zwaar negatief.

Antwoord:

Bij de beoordeling van de invloed van windturbines is gekeken naar het effect op deze landgoedbiotoop. De mogelijke locaties van deze twee windturbines liggen op ruim 1 km afstand van het kasteel Rhooen (centraal punt binnen de landgoedbiotoop), en op bijna een kilometer afstand vanaf de noordelijke begrenzing van de landgoedbiotoop (park en weilanden). De landgoedbiotoop zelf wordt daarom niet aangetast. Ook zal het zicht vanuit de omgeving naar de landgoedbiotoop niet worden beïnvloed.

Vanaf de landgoedbiotoop zullen de eventuele windturbines op sommige plekken wel zichtbaar zijn. Dit is als licht negatief beoordeeld omdat de afstand van de landgoedbiotoop tot de eventuele windturbines binnen het onderzoeksgebied circa een kilometer is en de zichtbaarheid van deze turbines beperkt zal worden door de aanwezigheid van een groene bufferzone (aan het Schelpenpad) tussen de landgoedbiotoop en het onderzoeksgebied.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Recreatie

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard geeft aan dat het planMER voorbijgaat aan de effecten van de windturbines op het naastgelegen recreatiegebied.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Recreatie.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Economische effecten

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijze ingediend op dit thema.

Begrenzing

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijze ingediend op dit thema.

Overig

Samenvatting:

Diverse indieners geven in algemene zin aan tegen het plaatsen van windturbines op deze locaties te zijn vanwege diverse aspecten zoals geluid, slagschaduw, schade aan de natuur en het landschap en de veiligheid etc.

Antwoord:

Voor deze locatie besteedt het planMER aandacht aan alle genoemde thema's. Zie voor de beantwoording de thema's Geluid, Slagschaduw, Landschap, Natuur en Ecologie en Veiligheid.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Standpunt overheden over de locatiekeuze

Samenvatting:

De locatie Distripark Eemhaven ligt op het grondgebied van de gemeente Albrandswaard. De gemeente Albrandswaard geeft in haar zienswijze aan geen ruimte te zien voor het plaatsen van windturbines binnen of direct grenzend aan de gemeente.

De gemeente Rotterdam geeft in haar zienswijze aan geen aanleiding te zien om windturbines op de locatie Distripark Eemhaven af te wijzen. De gemeente geeft aan dat het Havenbedrijf Rotterdam direct belanghebbende is aangezien het Distripark direct grenst aan het havengebied. De gemeente ziet nader locatieonderzoek tegemoet zodat zij in samenspraak met het Havenbedrijf ondernemers kan inlichten over de eventuele gevolgen voor hun bedrijfsvoering, een en ander wel bezien in het licht van het lopende onderzoek naar een mogelijke locatie van een helihaven aan de relatief dichtbij gelegen Seattleweg.

Antwoord:

De zienswijze van de gemeente Rotterdam nemen wij voor kennisgeving aan. Voor de beantwoording van de zienswijze van de gemeente Albrandswaard, zie de beantwoording van de individuele zienswijze van deze gemeente.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

4.2 B. Beneluxplein

Geluid

Samenvatting:

Indieners uit de omgeving van deze locatie geven aan geen voorstander te zijn van windturbines op de locatie Beneluxplein vanwege de cumulatieve effecten. De omgeving is al zwaar belast door geluid van de snelweg en industrielaawaai (havenactiviteiten).

De gemeente Albrandswaard vraagt om een onderbouwing van de stelling in het planMER dat het geluid van de windturbines wegvalt tegen de andere geluidsbronnen. Zij wijst er op dat de diverse bronnen in het gebied ieder hun eigen verdeling hebben over de verschillende frequenties waardoor juist een versterking van de hinder kan ontstaan in plaats van een maskering. Verder wijst de gemeente op de hinder van laagfrequent geluid.

Antwoord:

Zie beantwoording thema Geluid, onderdeel Cumulatie van geluid, Gezondheid (inclusief laagfrequent geluid) en Wegvallen geluid tegen andere geluidsbronnen.

Een versterking van geluid is mogelijk als een bepaald geluid boven andere geluiden uitsteekt waardoor de focus op een bepaald geluid wordt versterkt. Een voorbeeld hiervan is het piepgeluid van een achteruitrijdende vrachtwagen. Een dergelijk type geluid trekt de aandacht, waardoor het geluid overig achtergrondgeluid overstemt. Van een dergelijke situatie is bij windturbinegeluid (ten opzichte van andere geluidsbronnen) geen sprake.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Slagschaduw

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijze ingediend op dit thema.

Veiligheid

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard vindt het een tekortkoming in het planMER dat geen onderzoek is gedaan naar de effecten van het plaatsen van windturbines in de nabijheid van een knooppunt van verschillende rijkswegen - het knooppunt Benelux is één van de zwaarst belaste knooppunten in de regio – en de risico's rond in het gebied aanwezige solitaire buisleidingen.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Veiligheid, onderdeel Buisleidingen en Veiligheid-Overig. In een vervolgfase zal voor deze locatie in het kader van de WBR (Wet beheer rijkswaterstaatwerken) nader onderzoek moeten plaatsvinden naar de verkeersveiligheid.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Natuur en ecologie

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard geeft aan dat het bos Valckesteyn, dat zuidelijk van de onderzoekslocatie ligt, in de jaren 70, 80 en 90 is aangelegd als onderdeel van de Randstadgroenstructuur. Inmiddels heeft het bosgebied zich ontwikkeld tot een waardevol natuurgebied waarin de nodige soorten hun leefomgeving hebben. De vooraanname in het planMER dat er weinig tot geen bijzondere soorten zijn te verwachten is prematuur. Onderzoek

naar de soortverscheidenheid en de effecten van windturbines op deze mogelijk beschermde soorten is noodzakelijk.

Antwoord:

Zie beantwoording thema Natuur en Ecologie.

Voorafgaand aan de (mogelijke) realisatie van windturbines op deze locatie dient door de initiatiefnemer nader onderzoek uitgevoerd te worden in het kader van een (eventueel) aan te vragen vergunning of ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming. Uit dit onderzoek blijkt ook welke soorten aanwezig zijn. In dit onderzoek kunnen ook mitigerende maatregelen worden bepaald om effecten op natuurwaarden te verminderen.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Landschap

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard geeft in haar zienswijze aan dat windturbines op deze locatie afbreuk doen aan de kwaliteit van het landschap. Juist het contrast tussen de (groot) industriële complexen en de landinrichting met bospercelen en open ruimte geeft een grote belevingswaarde aan het gebied. De nu geplande turbines zijn van grote afstand zichtbaar en doen de kwaliteit van het gebied teniet.

Antwoord:

In het planMER is aangegeven dat het Bos Valckesteyn contrasteert met het industriële landschap van de Rotterdamse Haven en dat het gebied daardoor landschappelijke belevingswaarde heeft. Door het plaatsen van windturbines op de rand van beide gebieden wordt dit contrast, voor waarnemers die op enige afstand staan, versterkt. Voor bezoekers van het bos zelf geldt dat de windturbines nauwelijks zichtbaar zullen zijn, vanwege het tussenliggend groen. Zie verder de beantwoording van thema Landschap.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Cultuurhistorie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijze ingediend op dit thema.

Recreatie

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard vindt het een omissie dat in het planMER niet wordt ingegaan op de effecten van de mogelijke plaatsing van windturbines in het recreatiegebied met beschermingscategorie 2.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Recreatie.

Economische Effecten

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijze ingediend op dit thema

Begrenzing

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam ondersteunt de visie om op deze locatie vier windturbines op te nemen, waarvan er één betrekking heeft op Rotterdams grondgebied. Voorstel van de gemeente Rotterdam is uitbreiding van locatie B Beneluxplein in noordelijke richting. De zoeklocatie dient nader gespecificeerd te worden, zo ver mogelijk van woonbebouwing van Poortugaal en Hoogvliet. Rotterdam heeft vernomen dat het college van Albrandswaard geen windenergie mogelijk wil maken op het deel van locatie 2 dat op grondgebied van Albrandswaard is gelegen, maar gemeente Rotterdam vindt een (mogelijk gezamenlijke) verantwoorde ontwikkeling van windenergie op deze locatie wenselijk. Uit nader onderzoek dat Rotterdam door Pondera heeft laten doen naar een locatie binnen het Beneluxplein-Hoogvliet blijkt dat er – weliswaar beperkt - voldoende fysieke ruimte is voor één windturbine op Rotterdams grondgebied.

De gemeente Rotterdam neemt kennis van de beperkingen die Rijkswaterstaat ziet aan deze locatie als gevolg van verkeersveiligheid en de nabijheid van buisleidingen. Gemeente Rotterdam geeft aan dat de gebiedscommissie geen moeite heeft met deze locatie mits de plek in samenspraak met de ondernemersvereniging van bedrijventerrein Gadering wordt besproken en de turbine niet binnen het recreatiegebied Groene Gordel wordt gesitueerd. Gemeente Rotterdam vervolgt het onderzoekstraject met betrekking tot de realisatie van meerdere turbines op deze locatie. In dit kader vindt afstemming plaats met Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat en buurgemeente Albrandswaard.

Antwoord:

Deze locatie, inclusief de door Rotterdam voorgestelde uitbreiding, is onderzocht in het planMER. Uit het planMER blijkt dat de locatie onder voorwaarden geschikt is. In het ontwerp-VRM is er voor gekozen om de begrenzing aan te passen en is alleen het zuidelijk deel van de onderzoekslocatie opgenomen vanwege positieve landschappelijke effecten en betere veiligheidseffecten. Het noordelijk deel van de onderzoekslocatie valt in de vigerende Verordening ruimte echter binnen de begrenzing van het Havenconvenant. De in het ontwerp doorgevoerde aanpassing voor optimalisatie heeft daardoor per saldo geen effect. De door Rotterdam voorgestelde aanpassing van de locatie richting het noorden zal daarom worden overgenomen door de oorspronkelijke onderzoekslocatie in het planMER in zijn geheel op te nemen in de VRM.

Doorwerking:

De zienswijze leidt tot aanpassing van de stukken. In het planMER deel D (tabel 59.1) wordt de voorgestelde wijziging van de begrenzing geschrapt en de doorwerking richting de beoordeling van het voorkeursalternatief (VKA; de vast te leggen locaties). In de VRM leidt het tot een

aanpassing van Kaart 17, van Kaart 16 in het Programma ruimte en van Kaart 10 in de Verordening ruimte.

Overig

Samenvatting:

Windontwikkelaar De Wolff ziet samen met Ballast Nedam en Strukton Sustainable Energy goede kansen om vijf windturbines te ontwikkelen. De locatie sluit landschappelijk goed aan bij het industriële karakter van het gebied en ligt op ruime afstand tot de dorpskernen. Daar tegenover staat een indiener die er op wijst dat in 2015 Eneco heeft aangegeven dat deze locatie maar matig geschikt is en niet rendabel.

Antwoord:

De provincie neemt deze zienswijzen voor kennisgeving aan. De aanwezigheid van een potentiële ontwikkelaar vergroot de kans op realisatie van een locatie.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Standpunt overheden over de locatiekeuze

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam ondersteunt de visie om op deze locatie vier windturbines op te nemen, waarvan er één betrekking heeft op Rotterdams grondgebied.

Gemeente Rotterdam geeft aan dat de gebiedscommissie geen moeite heeft met deze locatie mits de plek in samenspraak met de ondernemersvereniging van bedrijventerrein Gadering wordt besproken en de turbine niet binnen het recreatiegebied Groene Gordel komt te staan.

De gemeente Albrandswaard geeft in haar zienswijze aan geen ruimte te zien voor het plaatsen van windturbines binnen of direct grenzend aan de gemeente en dus ook niet op de locatie Beneluxplein.

Rotterdam heeft vernomen dat het college van Albrandswaard geen windenergie mogelijk wil maken op het deel van de locatie Beneluxplein dat ligt op grondgebied van Albrandswaard. Maar de gemeente Rotterdam vindt een (mogelijk gezamenlijke) verantwoorde ontwikkeling van windenergie op deze locatie wenselijk.

Rijkswaterstaat geeft in haar zienswijze aan dat binnen de grenzen van het knooppunt geen ruimte is voor windturbines in verband met de verkeersveiligheid en onverenigbaarheid met andere functies binnen het knooppunt zelf. Daarbuiten liggen er mogelijk wel kansen voor de ontwikkeling van één of meer turbines.

De gemeente Rotterdam neemt kennis van de beperkingen die Rijkswaterstaat ziet voor deze locatie maar vervolgt het onderzoekstraject met betrekking tot de realisatie van meerdere turbines op deze locatie. In dit kader stemt de gemeente af met Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat en buurgemeente Albrandswaard.

Antwoord:

De zienswijzen van de gemeente Rotterdam en Rijkswaterstaat neemt de provincie voor kennisgeving aan. In de vervolgfase zal, op basis van nader locatieonderzoek, duidelijk worden voor hoeveel turbines de locatie geschikt is (te maken).

Voor de beantwoording van de zienswijze van de gemeente Albrandswaard, zie de beantwoording van de individuele zienswijze van deze gemeente.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

4.3 C. Oost

Geluid

Samenvatting:

De Stichting Oude Kern Rijsoord is het niet eens met de beoordeling van het aspect geluid in het planMER. Zij geeft aan dat de huidige geluidsbelasting op de woningen aan de Rijksstraatweg 63 dB(A) is. Cumulatie van geluid is hier relevant. Die zou in het planMER negatief moeten scoren. In het planMER staat ten onrechte een positieve score, door windturbines centraal in de onderzoekslocatie te plaatsen. Nog steeds blijven er 24 woningen binnen de 42 dB-contour vallen. Daarom zou de score hier negatief moeten blijven. In de gevoeligheidsanalyse (in de samenvatting) verandert de score van - - naar - terwijl in deel B aangegeven is dat de score niet verandert en -- blijft. De locatie wordt vervolgens geplaatst bij 'mogelijk kansrijk' terwijl een andere locatie, locatie 34 (Schiedam, A4/A20) 0 scoort op geluid en bij 'weinig kansrijk' wordt geplaatst. In de praktijk kunnen de windturbines niet verder van de kernen worden geplaatst, omdat er altijd wel een kern in de buurt ligt.

De gemeente Barendrecht verzoekt de locatie niet op te nemen onder andere vanwege verwachte geluidsbelastingen op 383 gevoelige objecten in de omgeving en cumulatie met geluid van het knooppunt Vaanplein en de rijkswegen.

Meerdere indieners geven aan bezwaren te hebben tegen de locatie vanwege het effect op nabijgelegen woningen aan de Rijksstraatweg in Rijsoord, die nu al zeer zwaar belast worden door geluid van de rijkswegen A15 en A16, de spoorlijn Dordrecht-Rotterdam, de goederenspoorlijn, de HSL, de bedrijventerreinen Verenambacht en BT-Oost en de nog te realiseren drie windturbines op de locatie Nieuw Reijerwaard (cumulatie).

Antwoord:

In het planMER is het aspect geluid beoordeeld op verschillende criteria. Hierbij is o.a. gekeken naar het aantal gevoelige objecten binnen de geluidscontouren $L_{den} = 47$ dB en $L_{den} = 42$ dB en is eveneens gescoord op de kans op cumulatieve geluidsaspecten. Bij de locatie Oost wordt zowel voor het aantal gevoelige objecten binnen de $L_{den} = 47$ dB als het aantal binnen de $L_{den} = 42$ dB negatief gescoord. In de gevoeligheidsanalyse verandert de negatieve score voor het aantal gevoelige objecten binnen de $L_{den} = 47$ dB contour van negatief naar licht negatief. Voor de $L_{den} = 42$ dB contour blijft de score negatief. Dit is zowel in het planMER deel B als in de samenvatting

op dezelfde wijze weergegeven. Ook de cumulatieve geluidsbelasting voor locatie Oost krijgt een negatieve score. Om die reden is de locatie op het thema geluid als 'mogelijk kansrijk' beoordeeld. Voor locatie 34 geldt dat in de gevoeligheidsanalyse de beoordeling van het aantal gevoelige objecten binnen de $L_{den} = 47$ dB contour '0' is, maar dat er dusdanig veel gevoelige objecten (>4.000) binnen de $L_{den} = 42$ dB contour liggen, dat het niet aannemelijk wordt geacht dat op locatie 34 windturbines zijn te realiseren.

Het aantal gevoelige objecten binnen de $L_{den} = 47$ dB contour geeft weer dat er ter plaatse niet zonder mitigerende maatregelen aan de geluidsnorm kan worden voldaan. Voor windturbines geldt dat ter hoogte van alle gevoelige objecten (van derden) aan de geluidsnorm moet worden voldaan. Dat betekent dat er mitigerende maatregelen nodig zijn om ter hoogte van de in dit geval 383 gevoelige objecten aan de norm te voldoen en dat er geen hogere geluidsbelasting dan toegestaan mag plaatsvinden ter hoogte van deze gevoelige objecten.

Cumulatie van geluid is in het planMER beoordeeld als negatief voor deze locatie. In het kader van de ruimtelijke ordening zal ook de cumulatieve geluidsbelasting onderdeel uitmaken van de besluitvorming in een vervolgfase.¹³ Dit kan enerzijds in de vorm van een bestemmingsplanwijziging of anderzijds in de vorm van een ruimtelijke onderbouwing bij een vergunningaanvraag.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Slagschaduw

Samenvatting:

Het wijkoverleg Rijsoord geeft aan dat bij een bepaalde stand van de zon de bewoners last krijgen van slagschaduw en schittering.

Antwoord:

In het planMER is beoordeeld hoeveel gevoelige objecten binnen de slagschaduwcontour liggen. Ter hoogte van de Rijksstraatweg kan er mogelijk slagschaduw optreden voor de meest noordelijk gelegen woningen. Aangezien de Rijksstraatweg grotendeels ten zuidoosten van de locatie ligt, zal de slagschaduwduur in verband met de zonnestand echter zeer beperkt zijn en voor het grootste deel van de Rijksstraatweg niet optreden. De daadwerkelijke slagschaduweffecten zullen in een vervolgfase op basis van de specifieke windturbineposities berekend moeten worden en tevens getoetst moeten worden aan de geldende norm. Te allen tijde moet voldaan worden aan de norm voor slagschaduw.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

---

¹³ Zie informatieblad vervolgfase VRM in bijlage 1.

Veiligheid

Samenvatting:

De gemeente Ridderkerk geeft aan dat er technische belemmeringen zijn (twee ondergrondse hogedrukgasleidingen, een LPG-tankstation, een opslag van gevaarlijke stoffen, en een ammoniakkoelinstallatie, route van gevaarlijke stoffen) die – in geval van plaatsing van windturbines - de risico's voor de veiligheid zullen vergroten.

De Stichting Oude Kern Rijsoord is het niet eens met de beoordeling van het aspect veiligheid in het planMER. De Stichting Oude Kern Rijsoord geeft aan dat er twee secundaire waterkeringen liggen in het gebied. De score in het planMER moet wat betreft de stichting daarom negatief zijn. Ook liggen twaalf rijbanen van de A15 op zeer korte afstand. Op het aspect buisleiding zou het planMER ' - - ' moeten scoren vindt de stichting. Het noordelijke deel van het zoekgebied ligt namelijk geheel binnen de zone van een hogedrukgasleiding, doorsnee 1 meter. Tot slot is er sprake van een hoogtebeperking van 145 meter.

Antwoord:

In het planMER is de invloed van de genoemde risico-objecten op het plaatsingspotentieel van het onderzoeksgebied beoordeeld. In de vervolgfase zal uitgebreider onderzoek worden gedaan naar het aspect veiligheid en zal worden bezien in hoeverre mitigerende maatregelen mogelijk zijn.

Zie ook de beantwoording van het thema Veiligheid, dat ook het aspect waterveiligheid behandelt.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Natuur en ecologie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijze ingediend op dit thema.

Landschap

Samenvatting:

De Stichting Oude Kern Rijsoord vindt de score voor landschap in het planMER onterecht positief. Landschap scoort op meerdere aspecten in deel B negatief. Als de windturbine in het noordelijk deel van het onderzoeksgebied wordt geplaatst in één lijn met de windturbines van Nieuw Reijerwaard blijft er sprake van interferentie.

Antwoord:

Bij de scores in deel B van het planMER is nog geen rekening gehouden met het toepassen van mogelijke mitigerende maatregelen. Bij de beoordeling van de kansrijkheid van een locatie per thema is de mogelijkheid tot het toepassen van mitigerende maatregelen wel meegenomen. Voor locatie Oost geldt dat het aansluiten bij de opstelling van Nieuw Reijerwaard een mogelijke mitigerende maatregel betreft. Daarop is de begrenzing van het onderzoeksgebied in de ontwerp partiele herziening VRM windenergie aangepast.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken

Cultuurhistorie

Samenvatting:

De Stichting Oude Kern Rijsoord geeft aan dat in tegenstelling tot wat er in het planMER staat, er wel degelijk sprake is van een effect op cultuurhistorie omdat er een cultuurhistorisch woonlint (Rijksstraatweg = oude Romeinse weg) direct naast de zoeklocatie is gelegen.

Antwoord:

De Rijksstraatweg in Rijsoord heeft in de cultuurhistorische waarden kaart een redelijk hoge waardering (lichtste categorie). In de planMER is dit benoemd door aan te geven dat in de omgeving van het onderzoeksgebied wel enkele monumenten liggen (waaronder agrarische gebouwen en nederzettingen) binnen een straal van 1 kilometer. De waardering in de CHS heeft alleen een attentiewaarde er geldt geen formele bescherming. Gezien de kenmerken van het gebied (grootschalige infrastructuur en bedrijventerrein) en de omstandigheid dat er bedrijfsgebouwen tussen de windturbines en de Rijksstraatweg liggen, is in deel B de locatie neutraalgescoord voor het aspect cultuurhistorie. De zienswijze geeft geen aanleiding tot het aanpassen van de beoordeling.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

Recreatie

Samenvatting:

De Stichting Oude Kern Rijsoord geeft aan dat, in tegenstelling tot wat in het planMER staat, ten zuiden van het gebied wel degelijk recreatiegebieden aanwezig zijn, te weten het Waalbos en de Wevershoek.

Antwoord:

De Wevershoek maakt onderdeel uit van het recreatiegebied Uiterwaarden, zoals dat in het planMER is benoemd. Het Waalbos ligt op ruime afstand van de locatie, waardoor beïnvloeding niet te verwachten is.

Zie ook de beantwoording van het thema Recreatie.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken

Economische effecten

Samenvatting:

Een indiener stelt voor om als overheid na te denken over het aankopen van de woningen aan de Rijksstraatweg omdat de leefbaarheid hier onder druk staat.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Economische effecten, onderdeel planschade.

Begrenzing

Samenvatting:

De gemeente Barendrecht geeft aan dat de begrenzing van het onderzoeksgebied in het planMER voor deze locatie niet gelijk is aan de begrenzing die is opgenomen in de VRM. De gemeente Barendrecht vraagt zich af of de locatie die is opgenomen wel daadwerkelijk is onderzocht of dat de locatie verkeerd is opgenomen op de kaart.

Antwoord:

In het planMER zijn onderzoeksgebieden onderzocht op verschillende milieuaspecten. Op basis daarvan is de kansrijkheid per thema bepaald en is aangegeven of er mitigerende maatregelen mogelijk zijn om effecten op de omgeving te beperken. Op basis hiervan is uitsluitend het noordelijke deel van het onderzoeksgebied uit het planMER opgenomen in de VRM. Hierdoor sluit de locatie beter aan bij het landschap (aansluiting infrastructuur en Windpark Nieuw Reijerwaard) en worden effecten als geluid en slagschaduw verder beperkt.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Overig

Samenvatting:

De werkgroep Lucht en Geluid wijkoverleg Ridderkerk geeft aan dat de onderzochte locatie eerder door de gemeente Ridderkerk slechts voor kennisgeving is aangenomen, maar dat zij er niet mee heeft ingestemd. De werkgroep verzoekt de provincie om de overwegingen van de gemeente Ridderkerk mee te nemen.

Een andere indiener geeft aan dat de locatie Oost in 2013 al is beoordeeld door de Stadsregio en om technische redenen niet haalbaar werd geacht. De situatie voor wat betreft veiligheid, geluid en slagschaduw is niet veranderd.

Antwoord:

Zie de beantwoording van de zienswijze van de gemeente Ridderkerk.

De eerdere beoordeling door de Stadsregio in 2013 betrof de convenantlocatie BT Oost die eerder in dit proces is afgefallen en vervangen door locatie Oost 2 (C). Zie daarvoor ook de toelichtende brief aan Provinciale Staten uit 2015.¹⁴

---

¹⁴ https://www.zuid-holland.nl/publish/pages/11461/brieftoelichtingstbvps16september2015_inclmw-docx.pdf

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Standpunt overheden over de locatiekeuze

Deze locatie ligt in de gemeente Barendrecht. De gemeente Barendrecht verzoekt de locatie niet op te nemen in de VRM op basis van eerder geconstateerde technische onhaalbaarheid van de locatie, verwachte geluidsbelastingen op 383 gevoelige objecten in de omgeving en cumulatie met geluid van het knooppunt Vaanplein en de rijkswegen. Daarbij geeft de gemeente aan dat Rotterdam op de Maasvlakte (Havenconvenant) meer vermogen kan realiseren dan in het convenant afgesproken.

De gemeente Ridderkerk vindt een windturbine op de locatie bedrijventerrein Oost te Barendrecht niet acceptabel vanwege de effecten op de leefbaarheid en cumulatieve effecten voor de inwoners van de Rijksstraatweg bovenop de drie turbines van Nieuw-Reijerwaard. Daarbij stelt de gemeente dat realisatie van een enkele turbine economisch niet optimaal is en landschappelijke samenhang met de locatie Nieuw-Reijerwaard niet mogelijk is.

Antwoord:

Locatie C (Oost 2) is niet eerder onderzocht.

De ruim 100 MW vermogen windenergie die geprojecteerd is op de Maasvlakte maken deel uit van het Havenconvenant en kunnen niet gezien worden als vervanging van de afspraken uit het Convenant windenergie Stadsregio.

De provincie onderkent, net als de gemeente Ridderkerk, dat het belangrijk is om te komen tot een turbineopstelling die samenhangt met de te plaatsen turbines op de naastgelegen locatie Nieuw-Reijerwaard. Dit is punt van onderzoek in een volgende fase en daarom expliciet opgenomen als aandachtspunt bij deze locatie in de VRM.

Doorwerking:

De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

4.4 D. Vaanplein

Locatie D Vaanplein bestaat uit de onderzoeksgebieden 5 en 27 uit deel B van het planMER.

Veiligheid, Slagschaduw en Geluid

Samenvatting:

Meerdere indieners geven aan dat Barendrecht en omgeving al zwaar belast worden door overlast gevende en veiligheids- en gezondheidsrisico's veroorzakende infrastructuur, zoals de snelwegen A15, A16 en A29, spoorlijnen zoals de Betuwelijn en de HSL en vele leidingen en transporten met gevaarlijke stoffen. Mede hierdoor lopen de bewoners al een aantal ernstige veiligheids- en gezondheidsrisico's, o.a. door fijnstof en door DCMR na recente metingen aangetoonde bestaande ernstige geluidsoverlast. Een verdere stapeling van deze risico's en overlast door slagschaduw, nog meer geluidsoverlast en visuele hinder van windturbines vinden

deze indieners zeer ongewenst. Zij vrezen gezondheidsschade en verdere achteruitgang van het woon- en leefklimaat ook omdat er nu al zeer weinig natuur- en recreatiegebied beschikbaar is. Specifiek geven zij de nabijheid van woonwijken (zoals Portland) aan, een begraafplaats en crematorium, en uiten zij hun vrees voor bomenkap.

Antwoord:

Er zijn geen wettelijke belemmeringen voor het opnemen van locaties voor windenergie in de buurt van begraafplaatsen of crematoria. Een begraafplaats is bijvoorbeeld geen gevoelig object of terrein als het gaat om geluid. Bij de plaatsing van de turbines op de genoemde locaties kan men op lokaal niveau een nadere afweging maken.

Ten aanzien van veiligheid constateert het planMER dat de aanwezigheid van infrastructuur en defensieradar een beperkte invloed kunnen hebben op de mogelijkheid tot plaatsing van windturbines. Volgens het planMER zijn mitigerende maatregelen mogelijk. In een vervolgfase zal op basis van specifieke windturbineposities en turbintypes nader onderzocht worden wat ter plaatse de veiligheidsrisico's zijn en of er mitigerende maatregelen nodig zijn.

Zie ook de beantwoording van de thema's Recreatie, Geluid (kopje gezondheid), Slagschaduw en Veiligheid.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Natuur en ecologie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema

Landschap

Samenvatting:

Vanuit Rotterdams perspectief stuit deze locatie op bezwaren vanuit beleving en landschappelijke effecten, omdat windturbines zich moeilijk verhouden met de kleinschaligheid, het groene karakter en de recreatieve betekenis van het Zuidelijk Randpark.

Antwoord:

In het planMER is het aspect landschap beoordeeld op basis van verschillende criteria, waaronder de aansluiting bij het bestaande landschap. De turbines sluiten minder goed aan bij de verstedelijkte omgeving en bij het stedelijke groen (Zuidelijk Randpark). Tevens is aangegeven dat de windturbines wel goed aansluiten bij de infrastructuur van de snelweg. Daar hebben de windturbines landschappelijk gezien de meeste binding mee. Om die reden is er positief gescoord op het aspect landschap.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

Cultuurhistorie

Samenvatting:

De gemeente Barendrecht verzoekt om bij locatie Vaanplein de molenbiotoop van de Pendrechtse molen als aandachtspunt op te nemen vanwege de beperking hiervan voor ruimtelijke ontwikkelingen.

De gemeente Rotterdam plaatst vraagtekens bij de mogelijke effecten op de Zuiderbegraafplaats.

Antwoord:

Het onderzoek dat ten grondslag ligt aan de keuze voor de nu in de ontwerpherziening opgenomen locaties, besteedt mede aandacht aan het aspect cultuurhistorie, waaronder de aanwezigheid van een molenbiotoop. Voor de locatie Vaanplein is geconcludeerd dat het realiseren van windenergie geen tot weinig effect heeft op de cultuurhistorische waarden. Op voorhand is dan ook niet te verwachten dat het plaatsen van windturbines op deze locatie zich niet verdraagt met de bescherming van de molenbiotoop van de Pendrechtse molen.

Overigens zal bij het opstellen van een bestemmingsplan of vergelijkbaar plan dat windenergie op de locatie Vaanplein mogelijk maakt ook rekening gehouden moet worden met artikel 2.3.3 van de Verordening ruimte van de provincie Zuid-Holland, waarin regels voor de molenbiotoop zijn opgenomen. Het is daarom niet nodig om dit als apart aandachtspunt op te nemen in het Programma ruimte, paragraaf 4.4.2 'Windenergie'

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Recreatie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema

Economische effecten

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema

Begrenzing en samenvoegen locatie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema

Standpunt overheden over de locatiekeuze

Samenvatting:

Deze locatie ligt in de gemeente Barendrecht. De gemeente Barendrecht geeft in haar zienswijze aan de locatie Vaanplein vanuit de aspecten recreatie en natuur onwenselijk te vinden als locatie voor windenergie. De gemeente verwijst naar het rapport "Windenergie Stadsregio Rotterdam" door Bosch Slabbers waarin de conclusie is getrokken dat plaatsing van windturbines significant negatieve effecten heeft op de recreatieve waarde van het gebied en de groenbuffer aantasten. Daarbij geeft de gemeente aan dat Rotterdam op de Maasvlakte (Havenconvenant) meer vermogen kan realiseren dan in het convenant afgesproken.

De gemeente Rotterdam is voornamelijk kritisch over de locatie Vaanplein en wil een nader onderzoek teneinde een definitief oordeel te kunnen geven over deze locatie.

De gemeente Rotterdam geeft aan dat als een windturbine zo westelijk mogelijk binnen het zoekgebied wordt opgericht de afstand tot de dichtstbijzijnde Rotterdamse woningen nog geen 400 m is. Dat vindt de gemeente Rotterdam onwenselijk. Een windturbine meer oostelijk binnen het zoekgebied bevindt zich direct in het groene uitloopgebied van het Zuidelijk Randpark en vlakbij een begraafplaats.

De gemeente Rotterdam merkt op dat er vanuit de gebiedscommissie Charlois en IJsselmonde behoorlijk wat weerstand is voor deze potentiële locatie. Gelet op het ontbreken van draagvlak lijken twee windturbines op deze locatie onrealistisch.

Antwoord:

Het rapport waar de gemeente Barendrecht naar verwijst is in 2011 opgesteld in opdracht van de provincie in de voorbereiding van het convenant in de stadsregio. Het klopt dat in het rapport is geconcludeerd dat de windturbines significant negatieve effecten hebben op de recreatieve waarde van het gebied. In 2012 is door ondertekening van het convenant door alle convenantpartners, waaronder de gemeente Barendrecht, gekozen om deze locatie toch op te nemen in het convenant.

In het planMER is aangegeven dat de locatie Vaanplein niet in of nabij een recreatiegebied met beschermingscategorie 2 ligt maar dat het gebied wel een recreatieve functie heeft, vooral voor dagrecreatie. Zie verder de beantwoording bij het thema Recreatie en Natuur en Ecologie.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

4.5 E. N57 Entree Noord

Geluid

Samenvatting:

Indieners uit Zwartewaal en omgeving ervaren nu al veel geluidsoverlast van de omliggende industrie. Bij de veel voorkomende westelijke wind en bijvoorbeeld in de nacht bij windstil weer, vrezen zij voor cumulatie met reeds bestaande geluidsbronnen. Ook geven zij aan dat de komst van het nieuwe Theemswegtracé gaat leiden tot een toename van de geluidsoverlast. Indieners maken zich ook zorgen over de gevolgen van het geluid voor de recreatie, omdat recreatiestandplaatsen en bijvoorbeeld een zorgboerderij dicht bij de locatie liggen. Een enkele indiener geeft aan dat windturbines invloed hebben op de veeteelt en daarmee de agrarische functie negatief beïnvloeden.

Indieners zijn van mening dat zij geluidshinder gaan ondervinden van de drie windturbines op de locatie en mogelijk ook gezondheidseffecten.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Geluid, onder meer onderdelen geluid en natuur- en recreatiegebieden, cumulatie en gezondheid.

Slagschaduw

Samenvatting:

Indieners geven aan dat in de samenvatting van het planMER gebruik wordt gemaakt van de resultaten voor slagschaduw aan de hand van de voorbeeldopstelling en niet van de worst case benadering (vanaf de randen van de onderzoek locaties). Zij vragen om ook in de samenvatting van het planMER uit te gaan van deze worst case benadering.

Ook verwachten indieners bij bedrijven, recreatieve standplaatsen, watersportvereniging en omliggende woningen ernstige overlast te ervaren van slagschaduw, in het bijzonder bij laagstaande zon. Daarnaast ervaren indieners al hinder van slagschaduw.

Antwoord:

Ook in de samenvatting is bij de beoordeling van het aspect slagschaduw uitgegaan van de worst-case benadering vanaf de randen van de onderzoeksgebieden. Aanvullend is aangegeven wat de aantallen gevoelige objecten zijn wanneer wordt uitgegaan van de gevoeligheidsanalyse.

Zie ook de beantwoording bij het thema Slagschaduw.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Veiligheid

Samenvatting:

Indieners verzoeken om een Veiligheidsparagraaf met daarin risico's voor de directe omgeving (afbreken wieden, brandscenario's, verlies van ijs van de wieden), ook omdat indieners aangeven dat er veel recreatie in de omgeving is en een zorgboerderij.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Veiligheid.

Natuur en Ecologie

Samenvatting:

Indieners geven aan dat het gebied rondom het Brielse Meer, de polders bij Zwartewaal en langs de N57 rijk is aan vogels. Deze kunnen mogelijk last ondervinden van de windmolens door het geluid en de veranderde luchtstroming en slagschaduw.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Natuur en Ecologie.

Landschap

Samenvatting:

Indieners vrezen aantasting van het open landschap van Voorne-Putten en verwijzen hierbij naar het provinciaal beleid. Ook geven zij aan dat het plaatsen van windturbines afwijkt van de ambitie in het gebiedsprofiel. Indieners wijzen verder op de landschapsvervuiling rond Zwartewaal en de aantasting van het landschap op Voorne-Putten in het algemeen (horizonvervuiling). Tevens vinden indieners het vreemd dat windturbines in een industriegebied bij de Hartelbrug verdwijnen om ze juist in een landschappelijk mogelijk te maken.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Landschap.

De provincie benadrukt dat in de VRM een aantal locaties in het midden van Voorne-Putten zijn geschrapt omdat ze niet aansluiten bij de provinciale landschappelijke visie op de plaatsing van windturbines.

De verwijdering van windturbines bij de Hartelbrug heeft geen relatie met de keuze van deze locatie maar met nieuwe eisen vanuit veiligheid.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Cultuurhistorie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Recreatie

Samenvatting:

Indieners geven aan dat windturbines gevolgen hebben voor de (al teruggelopen) recreatiesector op Voorne-Putten. Investerings door de gemeente ter bevordering van het toerisme worden teniet gedaan. Indieners verzoeken het effect op het toerisme nader te onderzoeken.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Recreatie.

Economische effecten

Samenvatting

Indieners geven aan dat het plaatsen van windturbines gevolgen heeft voor het toerisme in het gebied en in het dorp Zwartewaal.

Antwoord:

Zie beantwoording van het thema Economische effecten, onderdeel economische belang van toerisme en recreatie.

Begrenzing

Samenvatting

De regiegroep Voorne-Putten is van mening dat de locatie te ruim is opgenomen en daardoor niet overeenkomt met het bestuurlijk bod omdat de geboden ruimte zou kunnen leiden tot meer windturbines dan gewenst. De regiegroep vraagt de provincie om de begrenzing van deze locatie aan te passen zodat er ruimte is voor maximaal twee turbines van ieder 3 MW.

Een indiener geeft aan dat de locatie ruimer is ingetekend dan eerder in het proces is aangegeven.

Sommige indieners vinden het gekozen gebied eveneens veel te ruim ingetekend en te dicht bij Zwartewaal.

Andere indieners zijn van mening dat deze locatie juist geschikt is voor drie windturbines, onder meer vanwege het gunstige windklimaat; en dat drie turbines, mits opgesteld in een lijnopstelling landschappelijk aansluiten op bestaande locaties. Ook wijzen indieners op de grote afstand die kan worden aangehouden tot omwonenden.

Antwoord:

De locatie zoals opgenomen in de ontwerp-partiële herziening VRM windenergie is gelijk aan het onderzoeksgebied 6B uit het planMER. Op de kaart met locaties die bij het startdocument hoort en die is opgenomen in hoofdstuk 2, is enkel een globale cirkel met locatie 6 aangegeven. Bij het begrenzen van de onderzoeksgebieden is ervoor gekozen om de locatie op te splitsen in onderzoeksgebied 6A en 6B, vanwege de omvang en de ligging van het gebied. Locatie 6B is uiteindelijk opgenomen in de ontwerp-partiële herziening VRM windenergie als locatie voor windenergie.

Het planMER heeft aangetoond dat deze locatie geschikt is voor windenergie en dat binnen de begrenzing drie turbines mogelijk zijn. In een vervolgfase zal de ontwikkelaar opnieuw onderzoek moeten doen naar de feitelijke inpassing en de (milieu)effecten daarvan, en het plan verder moeten uitwerken. Afhankelijk van het type turbine bepalen de ontwikkelaar en de gemeente in onderling overleg de invulling van de locatie. Voor de provincie is er geen inhoudelijke reden om de begrenzing van het gebied aan te passen.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Overig

Samenvatting:

Windunie en de Wolff Nederland zijn van mening dat deze locatie geschikt is voor drie windturbines, onder meer vanwege het gunstige windklimaat, en dat deze, mits opgesteld in een lijnopstelling landschappelijk aansluiten op bestaande locaties. Ook wijzen zij op de grote afstand die kan worden aangehouden tot omwonenden.

Antwoord:

De provincie neemt kennis van deze zienswijze, die overeenkomt met de beoordeling in het planMER.

Standpunt overheden over locatiekeuze

Samenvatting:

De regiegroep Voorne-Putten heeft de locatie opgenomen in haar handreiking. De regiegroep Voorne-Putten is wel van mening dat de locatie te ruim is opgenomen en daardoor niet strookt met het bestuurlijk bod omdat de geboden ruimte zou kunnen leiden tot meer windturbines dan gewenst.

Antwoord:

Zie het antwoord hierboven onder het onderwerp samenvoegen locaties en begrenzing.

4.6 F. N57 Entree Zuid

Geluid

Samenvatting:

Indieners maken zich zorgen over de gevolgen van geluid voor de recreatie in de omgeving. Nabij de locatie liggen campings. Indieners geven aan dat geluidsisolatie van een caravan minder is dan van een woning waardoor meer overlast wordt ervaren dan in woonhuizen. Als de kampeerplaatsen worden gezien als tijdelijke woonlocaties veranderen de aantallen binnen $L_{den} = 47$ dB van 41 naar 161 stuks en de $L_{den} = 42$ dB van 528 naar 1528; indiener vindt dit onacceptabel. Een enkele indiener geeft aan dat windturbines invloed hebben op de veeteelt en daarmee de agrarische functie negatief beïnvloedt.

Ook verwachten indieners veel geluidsoverlast vanwege de ongunstige ligging van hun woningen gelet op de dominante zuidwestenwind.

Indieners ervaren al veel overlast van de omliggende industrie en vrezen voor cumulatie.

Antwoord:

Terreinen voor verblijfsrecreatie waaronder campings zijn geen gevoelige objecten volgens de Wet geluidshinder en worden in het planMER dan ook niet als zodanig beoordeeld.

Zie voorts de beantwoording van thema's Geluid (o.a. gezondheid incl. laagfrequent geluid) en Recreatie.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Slagschaduw

Samenvatting:

Indieners geven aan dat slagschaduw gevaar kan opleveren voor het verkeer op de N57. Ook geeft een indiener aan dat de aantallen objecten die last hebben van slagschaduw aanzienlijk toenemen als kampeerplaatsen als tijdelijke woonlocaties worden gezien, en wel van 293 naar 1463 stuks; indiener vindt dit onacceptabel.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Slagschaduw, effect op verkeersveiligheid.

Terreinen voor verblijfsrecreatie, waaronder campings, zijn geen gevoelige objecten volgens het Activiteitenbesluit milieubeheer waarin de regels voor slagschaduw zijn vastgelegd.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Veiligheid

Samenvatting:

Indiener heeft een glastuinbouwbedrijf, dit is in het kader van de beoordeling op veiligheid een gevoelig object voor windturbines. De indiener vindt het daarom onbegrijpelijk dat het bedrijf binnen de locatie N57 Entree Zuid valt.

Antwoord:

Een glastuinbouwbedrijf is geen gevoelig object in het kader van de Wet geluidshinder.

Afhankelijk van het aantal personen dat zich in het bedrijf bevindt, is het mogelijk wel een beperkt kwetsbaar of kwetsbaar object in het kader van de externe veiligheid. In het planMER zijn de effecten op (beperkt) kwetsbare objecten beoordeeld op basis van de toetsafstanden uit het Handboek risicozonering Windturbines. Hierbij is beoordeeld in hoeverre de toetsafstanden de mogelijkheden voor windenergie beperken. In een vervolgfase zal bij nadere invulling van de locatie rekening gehouden moeten worden met de betreffende veiligheidsafstanden van een specifiek windturbintype. Hierbij geldt dat windturbines die buiten de toetsafstanden staan, geen veiligheidseffecten veroorzaken. Voor turbines binnen de toetsafstanden geldt dat specifiek moet worden berekend wat het additionele risico is op (beperkt) kwetsbare objecten.

Zie verder de beantwoording van het thema Veiligheid

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Natuur en Ecologie

Samenvatting:

Veel indieners vrezen voor aantasting van en negatieve effecten (bijvoorbeeld door luchtstromen door windturbines) op de omringende natuurgebieden als de Duinen van Voorne met het nabij gelegen Meertje Pompstation, Quackjeswater met de lepelaarbroedkolonie en de trek- en foerageervluchten van de vogels. Veel indieners vragen in dit kader om nader ecologisch onderzoek.

Antwoord:

Voorafgaand aan de (mogelijke) realisatie van windturbines dient door een initiatiefnemer nader onderzoek uitgevoerd te worden in het kader van een (eventueel) aan te vragen vergunning of ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming.

De verstoringseffecten zoals die tijdens veldonderzoeken in bestaande windparken zijn onderzocht omvatten zowel invloed van geluid, trillingen, beweging, slagschaduw en de fysieke aanwezigheid van de turbine.

Zie verder de beantwoording bij het thema Natuur en Ecologie.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Landschap

Samenvatting:

Indieners geven aan dat windturbines niet passen binnen het streefbeeld van een open landschap uit het Groenstructuurplan van de gemeente Hellevoetsluis, het open polderlandschap wordt hiermee aangetast. Er wordt nu al horizonvervuiling ervaren van de omliggende industrie. Daarnaast geeft een indiener aan dat het gebied tussen de N57 en Voornes Kanaal ALN-gebied is (Agrarisch gebied met Landschaps- en Natuurwaarden).

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Landschap.

De provincie benadrukt dat in de VRM een aantal locaties in het midden van Voorne-Putten zijn geschrapd omdat ze niet aansluiten bij de provinciale landschappelijke visie op de plaatsing van windturbines.

ANL-gebied is een beleidscategorie die vervallen is bij het vaststellen van de provinciale Structuurvisie in juli 2010. Een deel van deze voormalige ANL-gebieden valt onder de categorie belangrijk weidevogelgebied. In het planMER zijn de belangrijke weidevogelgebieden betrokken bij de beoordeling van het aspect natuur.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Cultuurhistorie

Samenvatting:

De Stichting Windmolens N57 Nee gaat in haar zienswijze in op de bescherming van cultuurhistorische waarden bij Nieuwenhoorn. De Stichting vindt dit waarden die gerespecteerd moeten worden en die meegenomen moeten worden bij het beoordelen van locaties op haalbaarheid voor plaatsing van windmolens. De zoeklocatie langs de N57 levert een conflict op met de cultuurhistorische waarde van de bebouwingsstrook Nieuwenhoorn. De Stichting Windmolens N57 nee verzoekt Nieuwenhoorn en het schootsveld rond fort Noorddijk op te nemen in Figuur 11.7 als te beschermen gebied met grote cultuurhistorische en landschappelijke waarde.

Antwoord:

In de cultuurhistorische waardenkaart van de provincie Zuid-Holland is de kern van Nieuwenhoorn niet gewaardeerd. Het fort Noorddijk bij Nieuwenhoorn en de molenbiotoop bij de molen Zeezicht te Hellevoetsluis zijn wel gewaardeerd met een hoge cultuurhistorische waarde. De waardering wordt bepaald door de samenhang, gaafheid en zeldzaamheid van het object. In

figuur 11.7 van het planMER zijn daarom zowel molen Zeezicht als het fort Noordijk opgenomen als rijksmonument. Het schootsveld is in de cultuurhistorische waardenkaart onderdeel van de waarden van het fort en om die reden onderdeel van de beoordeling in het planMER. In het planMER is het deelaspect cultuurhistorie beoordeeld als licht negatief (-) vanwege een mogelijk beperkt negatieve invloed van windturbines op het vrije zicht op de molen Zeezicht.

Conclusie:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

Recreatie

Samenvatting:

Indieners vinden windturbines strijdig met de beoogde recreatieve ontwikkelingen in Polder de Quack en bij de boulevard bij de Haringvlietdam. Investerings door de gemeente ter bevordering van het toerisme worden hierdoor teniet gedaan. Daarnaast uiten veel indieners die in de omgeving van de locatie recreëren (bijvoorbeeld op campings) hun zorgen over de overlast die de windturbines zullen geven. Zij zijn dan ook tegen realisering van windturbines op die plek en verzoeken een minder storende locatie te vinden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Recreatie en Economische effecten.

Economische effecten

Samenvatting

Indieners geven aan dat het plaatsen van windturbines in de naaste omgeving van woningen en daar liggende bedrijven leidt tot waardevermindering. Daarnaast kunnen windturbines leiden tot omzetverlies bij omliggende (recreatieve) bedrijven als campings, B&B's en maneges.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Economische effecten, onder meer het onderdeel economisch belang van toerisme en recreatie.

Samenvoegen locaties

Samenvatting:

Indiener vraagt als alternatief voor de locatie de zes kleine windturbines op de Haringvlietdam (zoute kant) bij vervanging te clusteren met de nieuwe windturbines, dan wel de zes kleintjes te vergroten.

Antwoord:

De provincie neemt kennis van dit alternatief. De precieze invulling van de locatie, zoals aantal en omvang van de turbines, gebeurt in de vervolgfase. Dit zal in nauw overleg tussen gemeente en Rijkswaterstaat plaatsvinden, in verband met het belang van de waterkering. Zie ook de beantwoording locatie G Haringvlietdam. Hierbij is onder meer vermeld dat vervanging van de zes bestaande molens niet mogelijk is vanuit het belang van de waterveiligheid.

Doorwerking:

De zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

Begrenzing

Samenvatting:

De regiegroep Voorne-Putten is van mening dat de locatie te ruim is opgenomen en daardoor niet overeenkomt met het bestuurlijk bod omdat de geboden ruimte zou kunnen leiden tot meer windturbines dan gewenst. De regiegroep vraagt de provincie om de begrenzing van deze locatie aan te passen zodat ruimte is voor maximaal twee turbines van ieder 3 MW. Andere indiener geeft aan dat een 'Entree' zich beperkt tot direct naast de Haringvlietdam. Midicamping van der Burgh verneemt graag waarom alleen het eerste deel van de N57 nog als zoekgebied is gehanteerd en niet het gehele zoekgebied is afgekeurd, het betreft immers hetzelfde open landschap. Tevens wordt verzocht aan te geven hoe een aanpassing wordt bepaald en/of gemaakt.

Antwoord:

Het planMER heeft aangetoond dat deze locatie geschikt is voor windenergie en dat binnen de begrenzing drie turbines mogelijk zijn. In een vervolg/projectfase zal de ontwikkelaar opnieuw onderzoek moeten doen naar de feitelijke inpassing en de (milieu)effecten daarvan, en het plan verder moeten uitwerken. Afhankelijk van het type turbine bepalen de ontwikkelaar en de gemeente in onderling overleg de invulling van de locatie. Voor de provincie is er geen inhoudelijke reden om de begrenzing van het gebied aan te passen.

Van het oorspronkelijke onderzoeksgebied langs de N57 zijn – als gevolg van de landschappelijke beoordeling in het planMER - de noord- en zuidpunt overgebleven. Op deze manier blijft het middengebied van Voorne-Putten open. Hiermee is tegemoetgekomen aan de zienswijzen op de ontwerp-VRM. Bezien vanuit het havengebied en vanuit de Haringvlietdam worden de locaties N57 Noord en Zuid wel als 'entree' beschouwd.

Conclusie:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Overig

Samenvatting:

De Wolff Nederland is van mening dat deze locatie technisch gezien veel ruimte biedt voor het ontwikkelen van windenergie.

Andere indieners geven alternatieven voor windenergie op Voorne-Putten. Genoemd worden het opschalen van de zes windturbines op de Haringvlietdam naar vier grotere windturbines of plaatsing van windturbines in het water langs de Haringvlietdam.

Antwoord:

De provincie neemt kennis van de zienswijzen. Zie verder ook de beantwoording bij het thema Nut & Noodzaak.

Zie ook de beantwoording voor locatie G Haringvlietdam.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Standpunt overheden over locatiekeuze

Samenvatting:

De regiegroep Voorne-Putten heeft de locatie opgenomen in haar handreiking. De regiegroep Voorne-Putten is wel van mening dat de locatie te ruim is opgenomen en daardoor niet strookt met het bestuurlijk bod omdat de geboden ruimte zou kunnen leiden tot meer windturbines dan gewenst.

Antwoord:

Zie hierboven onder het kopje Begrenzing.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

4.7 G. Haringvliet

Geluid

Samenvatting:

Veel indieners verwachten geluidsoverlast (brom- en hoge tonen), zeker in de relatieve avond- en nachtsilte. Enkele indieners geven aan nu al geluidshinder te ervaren van de aanwezige turbines op de Dammenweg.

Zorgen zijn er over de effecten van de geluidshinder van de windturbines op de stranden en de campings in de omgeving. Hierbij geven indieners ook aan dat geluidsisolatie tegen geluid van windturbines voor caravans en tenten niet mogelijk is.

Verder merkt men op dat de meeste woningen ongunstig liggen gelet op de dominante zuidwesten wind, zeker omdat de meeste woningen binnen 500 meter van de locaties liggen.

Antwoord:

In de beoordeling voor de cumulatie van geluid is reeds rekening gehouden met de bestaande windturbines.

Zie de beantwoording van de thema's Geluid en Recreatie.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Slagschaduw

Samenvatting:

Indieners geven aan dat mensen op het strand en omliggende campings last krijgen van slagschaduw.

Antwoord:

Het is mogelijk dat recreanten enige overlast ervaren van slagschaduw. Overlast door slagschaduw wordt beperkt doordat windturbines dienen te voldoen aan de wettelijke regels.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Veiligheid

Samenvatting:

Het ministerie van Infrastructuur & Milieu (I&M) in casu Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid verzoekt de provincie de noordrand van de Haringvlietdam (ten noorden van de N57) te schrappen als locatie voor windenergie aangezien dit een primaire waterkering betreft. Rijkswaterstaat (RWS) heeft in 2015 geweigerd vergunning te verlenen voor de plaatsing van nieuwe turbines op de dam. Gebleken is dat het technisch gezien niet is aan te tonen dat plaatsing van windturbines op de dam geen invloed heeft op de waterveiligheid. De locatie ligt ook deels in de kernzone en beschermingszone van de primaire waterkering in beheer van Waterschap Hollandse Delta (WSHD).

Het eventueel plaatsen van windturbines op de zuidzijde van de dam (ten zuiden van de N57) zal RWS toetsen aan de Beleidsregel voor het plaatsen van windturbines op, in of over rijkswaterstaatwerken. Voor zover de locatie ook de invloedssfeer van de primaire kering van WSHD raakt, zal ook het afwegingskader van WSHD worden toegepast. RWS heeft bij de zienswijze een tekening bijgevoegd met een met WSHD afgestemd voorstel voor een mogelijk nieuw zoekgebied.

Antwoord:

Zie het antwoord hierna onder het kopje Begrenzing.

Natuur en Ecologie

Samenvatting:

De locatie Haringvlietdam is gelegen dichtbij de Natura 2000-gebieden Haringvliet, Voornes Duin en de Voordelta. Veel indieners geven aan dat zij verwachten dat de windturbines niet passen bij de status van de omliggende gebieden (NNN, Natura 2000). Zij verwachten dat de windturbines een negatief effect hebben op deze natuurgebieden met name op de vogeltrek, de rust en de broedplaatsen (onder andere de lepelaar) maar ook op vleermuizen en insecten. Indieners geven aan dat voor de locatie Haringvlietdam extra onderzoek en een zorgvuldige afweging nodig is, vooral wat betreft vogeltrek en foerageerroutes. Hierbij geeft de Stichting Windmolens N57 Nee aan dat zij ook aanvaringslachtoffers onder de algemene soorten onwenselijk vinden. Zij verwachten dat de vervanging van de huidige zes kleine turbines door vier grote het aantal aanvaringslachtoffers zal beperken.

Antwoord:

Voorafgaand aan de (mogelijke) realisatie van windturbines door een initiatiefnemer dient nader onderzoek uitgevoerd te worden in het kader van een (eventueel) aan te vragen vergunning of ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming.

Zie voorts de beantwoording bij het thema Natuur en Ecologie en Geluid (natuurgebieden).

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Landschap

Samenvatting:

Indieners geven aan dat windturbines niet passen binnen het streefbeeld van een 'open landschap' uit het Groenstructuurplan 2010-2020 van de gemeente Hellevoetsluis. Indien er windturbines op of nabij de Haringvlietdam worden geplaatst, moet er volgens indieners aan twee randvoorwaarden worden voldaan : lijnopstelling en op de grens tussen water en land.

Antwoord:

Zie beantwoording bij het thema Landschap. De provincie benadrukt dat in de VRM een aantal locaties in het midden van Voorne-Putten zijn geschrapt omdat ze niet aansluiten bij de provinciale landschappelijke visie op de plaatsing van windturbines.. De door indieners genoemde randvoorwaarden sluiten aan bij de criteria in het provinciaal ruimtelijk beleid voor windturbines.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Cultuurhistorie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijze ingediend op dit thema.

Recreatie

Samenvatting:

Indieners geven aan dat de gemeente Hellevoetsluis recreatie aan het promoten is. Windturbines zullen daar zeker geen positief effect op hebben. Daarnaast is het plaatsen van windturbines strijdig met de beoogde recreatieve ontwikkelingen in Polder de Quack en de boulevard bij de Haringvlietdam. Indieners geven aan dat toeristen naar andere gebieden gaan en dit zou funest zijn voor de recreatie en de werkgelegenheid.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Recreatie en Economische Effecten.

Economische Effecten

Samenvatting:

Indiener verwacht dat de plaatsing van de windturbines tot een vermindering van minimaal 12,5% in de WOZ-waarde zal leiden. Hierbij verwijst men naar een uitspraak van de rechtbank Rotterdam, sector Bestuursrecht in februari 2011, waarbij voor een woning nabij de N57 is bepaald dat de opgenomen windturbines van 60 m tiphoogte in het vigerende bestemmingsplan de WOZ-waarde met 12,5% hebben verminderd. De nu gehanteerde referentie van 150 m tiphoogte in combinatie met ervaringen op het gebied van overlast die windturbines geven, zal

een nog hogere waardedaling van de woning tot gevolg hebben. Ook wordt daling in waarde van de grond verwacht, waardoor vermogensschade ontstaat.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Economische effecten, onderdeel Waardedaling woning en planschade.

Begrenzing

Samenvatting:

De regiegroep Voorne-Putten stelt dat de locatie moet worden beperkt tot het achterste gedeelte van de Haringvlietdam zuidzijde. De regiegroep verwijst naar het feit dat Rijkswaterstaat en het waterschap hebben aangegeven dat windturbines op de locatie Haringvlietdam noordzijde in verband met waterveiligheid niet haalbaar zijn en dat de inspanningen zich moeten richten op de zuidzijde van de Haringvlietdam. De gemeente Hellevoetsluis ziet hier echter risico's voor het regionaal toeristisch perspectief, waarvan het Quackstrand en omgeving deel uitmaken. De mogelijke komst van windturbines aan de zuidzijde van de Haringvlietdam mag er volgens de regiegroep niet toe leiden dat (potentiële) investeerders voor dit gebied zich terugtrekken wat de uitvoerbaarheid van dit regionale project onmogelijk maakt.

Ondanks genoemde bezwaren wenst de gemeente Hellevoetsluis een handreiking te doen om bij te dragen aan de windenergieopgave; zij wil zich inspannen voor realisatie van windturbines op het achterste deel van de Haringvlietdam zuidzijde. De regiegroep stelt dat het daarbij belangrijk is dat het voorste deel van de Haringvlietdam zuidzijde gevrijwaard blijft en dus uit de huidige VRM wordt gehaald. De regiegroep vindt dat deze handreiking van de gemeente Hellevoetsluis zorgt voor een win-winsituatie, doordat de realisatie van windturbines positief gaat bijdragen aan het recreatief-toeristisch gebied in ontwikkeling. Zij roept de provincie op hierover in gesprek te gaan met de gemeente Hellevoetsluis en het recreatieschap Voorne-Putten, zodat de recreatieve ambitie voor het Quackstrand en omgeving haalbaar blijft.

Antwoord:

De huidige situatie is dat zowel de noordzijde (zeezijde) als ook de zuidzijde (binnenzijde) van de dam onderdeel zijn van de VRM-locatie Haringvlietdam. Er staan momenteel zes kleinere windturbines opgesteld op de dam (noordzijde).

Het is gebleken dat het vervangen van de huidige zes windturbines door een aantal grotere turbines op de noordzijde van de dam niet haalbaar is vanwege risico's voor de waterveiligheid, aangezien het een primaire waterkering betreft.

De noordzijde van de dam zal dan ook als VRM-locatie worden geschrapt, waarmee het vervangen van de bestaande turbines niet meer mogelijk zal zijn.

Voor het plaatsen van windturbines aan de binnenzijde (zuidzijde) van de dam gelden andere veiligheidsnormen en lijkt realisatie haalbaar, al dient dit in een vervolgfase getoetst te worden aan de beleidsregels van Rijkswaterstaat. Gezien de plannen van de gemeente Hellevoetsluis voor het ontwikkelen van een recreatieve zone op de zuidzijde van de Haringvlietdam blijft het deel van de dam dat grenst aan de sluisen mogelijk geschikt voor realisatie van windturbines.

In een vervolg- of projectfase zal de ontwikkelaar opnieuw onderzoek moeten doen naar de feitelijke inpassing en de (milieu)effecten daarvan, en het plan verder moeten uitwerken. Afhankelijk van het type turbine bepalen de ontwikkelaar en de gemeente in onderling overleg de invulling van de locatie waarmee rekening kan worden gehouden met de recreatieve ambities van de gemeente. Voor de provincie is er nu geen inhoudelijke reden om de begrenzing van de zuidzijde van de Haringvlietdam aan te passen.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden tot aanpassing van de stukken. De begrenzing van de locatie op kaartbijlage 17 (Energietransitie) bij de Visie ruimte en mobiliteit, kaartbijlage 16 (Energietransitie) bij het Programma ruimte en op kaartbijlage 10 (Windenergie) bij de Verordening ruimte worden aangepast. Daarbij wordt de noordzijde (zeezijde) van de locatie Haringvlietdam geschrapt.

Overig

Samenvatting:

Midicamping van der Burgh vraagt of het mogelijk is de nieuw te plaatsen windturbines bij de N57 (Zuid) bij de windturbines op de Haringvlietdam als geclusterd windpark te situeren. Een andere optie is de zes kleine windturbines op de Haringvlietdam (zoute kant) bij vervanging te clusteren met zes grotere windturbines verdeeld over beide zijden van de dam.

Andere indieners geven aan dat ze in het geheel geen windturbines willen op Voorne-Putten, dan wel specifiek niet op de Haringvlietdam.

Sommige indieners geven aan dat locatie Haringvlietdam wel een optie is, mits goed ingepast.

Antwoord:

De provincie neemt kennis van de genoemde alternatieve locaties en plaatsingsopties voor windturbines op of nabij deze locatie. De precieze invulling van de locaties, zoals aantal en omvang van de turbines, gebeurt in de vervolgfase, in nauw overleg tussen gemeente, ontwikkelaar en Rijkswaterstaat, in verband met de belangen van waterveiligheid, recreatie en toerisme.

Men moet hierbij rekening houden met de gewijzigde begrenzing, zoals aangegeven in het antwoord hierboven. Nieuwe windturbines aan de noordzijde van de dam zijn daarmee uitgesloten.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Standpunt overheden over de locatiekeuze

Samenvatting:

In aanvulling op de zienswijze over de begrenzing van de locatie (zie hierboven onder "begrenzing") merkt de regiegroep op dat het essentieel is om de ontwikkelingen rond het Haringvliet in breder perspectief te zien (zoals in gang gezet door partijen aan de Landschapstafels, het Droomfonds en het Programma Nationale Parken van Wereldklasse) en ook een oplossing te vinden voor het verschil in hoogtes tussen de bestaande turbines aan de noordzijde van Haringvlietdam en mogelijke turbines aan de zuidzijde van de dam.

De gemeente Goeree-Overflakkee verzoekt om bij de invulling van de onderzoekslocatie in de nabijheid van het Haringvliet te streven naar een goede landschappelijke inpassing en rekening te houden met interferentie met (grootschalige) locaties voor windenergie aan de noordkant van Goeree-Overflakkee, de aanliggende natuurgebieden, dorpen en de toeristisch recreatieve potenties.

Antwoord:

De provincie zal in de genoemde overleggen graag meedenken over de bredere ontwikkelingen rond het Haringvliet, in relatie tot windenergie.

Het mogelijke verschil in hoogte tussen de turbine-opstellingen zal aan de orde zijn in de vervolgfase bij de nadere invulling van de locatie. Hierbij moet worden opgemerkt dat de bestaande turbines op termijn verwijderd zullen worden en niet worden vervangen.

De landschappelijke interferentie en samenhang tussen windparken onderling en de ontwikkeling van windenergie in relatie tot andere functies, zoals wonen, natuur en recreatie zijn belangrijke aspecten bij de nadere invulling van de locaties.

Gezien de grote afstand tot locaties op Goeree-Overflakkee is dit in het planMER niet als specifiek aandachtspunt benoemd voor de locatie Haringvlietdam.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

4.8 H. Stormpolder

Geluid

Samenvatting.

De indieners geven aan dat de gehanteerde geluidsnorm van $L_{den} = 42$ dB om contouren te berekenen het beeld oproept dat dit een grenswaarde is. In tabel 15.11 van het planMER worden veel gevoelige objecten binnen de $L_{den} = 47$ dB-contour aangegeven. Dit is volgens deze indieners in tegenspraak met de in figuur 15.3 van het planMER gepresenteerde contour met voorbeeldopstelling. Indieners stellen bovendien dat gerekend is met een niet-wenselijke referentieturbine. Bij een kleinere turbine is het niet ondenkbaar dat geen enkele woning binnen de $L_{den} = 47$ dB-contour aanwezig zal zijn.

Er zijn zorgen over de geluidseffecten op woningen in de omgeving. De woningen zullen door windturbines nog zwaarder belast worden. Men verwacht ook cumulatieve geluidseffecten van de windturbines met de N210, de Algerabrug, (scheeps)verkeer op de A15 en de Nieuwe Maas. Men verwacht ook effecten aan de overzijde van de rivier in Bolnes, geluid draagt over water ver en in Bolnes is veel bebouwing met hoge flats aanwezig.

De Stichting Buurtgroep Capelle West geeft aan dat Capelle West nu al geluidshinder ondervindt van wegen en het industrieterrein. Indieners voorzien dat het gebruik van windturbines niet past binnen het ontwerp-geluidsreductieplan industrieterrein Stormpolder d.d. 29 jan 2015.

Enkele indieners vragen aandacht voor de uitzonderingssituatie van de penitentiaire inrichting (PI) in de Stormpolder. De PI bevindt zich binnen de $L_{den} = 47$ dB-zone.

Indieners constateren dat de locatie in het planMER dubbelnegatief scoort op geluidshinder, slagschaduw en negatief voor geluidscumulatie voor omwonenden N210. De gevoelige objecten bevinden zich in Krimpen aan den IJssel, Capelle aan den IJssel en Ridderkerk. Zij vinden het aantal gevoelige objecten en het potentieel aantal omwonenden dat ernstige hinder gaat ondervinden onacceptabel hoog.

Indieners verbazen zich erover dat de onderzochte plaatsingscriteria in het MER-onderzoek een gelijke weging hebben en zijn van mening dat de criteria die vallen onder aspect 'leefomgeving' in de weging zwaarder zouden moeten meetellen, omdat dit vooral effecten zijn die omwonenden treffen, waardoor ernstige hinder kan optreden.

Antwoord:

De provincie verwijst naar de beantwoording van het thema Geluid, onderdelen algemeen, geluid over water, wegvallen geluid tegen andere geluidsbronnen, cumulatie, gezondheid en afstandsnorm.

In het planMER is het aantal gevoelige objecten binnen de geluidscontouren beoordeeld. Dit is gedaan door de contouren op de rand van de onderzoeksgebieden te leggen, zodat onderschatting van effecten wordt voorkomen. Aanvullend is in een gevoeligheidsanalyse onderzocht of er een andere beoordeling zou zijn, wanneer de geluidscontouren rondom de windturbineposities van de voorbeeldopstelling (voor het aspect landschap) worden gelegd. De contouren in figuur 15.3 van het planMER geven de contouren van de gevoeligheidsanalyse weer (dus op basis van turbineposities van de voorbeeldopstelling). De beoordeling die terug te vinden is in paragraaf 15.11 van het planMER is echter gedaan op de contouren vanaf de rand van de onderzoeksgebieden, waarbij er voor de locatie Stormpolder 1.004 gevoelige objecten binnen de contour vallen

Voor de beoordeling van een aantal aspecten, waaronder geluid, is gebruik gemaakt van een referentieturbine. Om in de planMER-fase alle onderzoeksgebieden op een gelijk niveau te beoordelen is ervoor gekozen om van een gemiddelde 3 MW-turbine uit te gaan. Het kan inderdaad zo zijn dat bij het toepassen van een kleinere windturbine minder effecten optreden. Dit zal in een vervolgfase naar voren komen, als er op basis van specifieke posities en turbintypen wordt berekend wat de daadwerkelijke geluidsbelasting is.

In het planMER is de kans op cumulatieve geluidsbelasting beoordeeld. Voor locatie Stormpolder geldt dat cumulatieve geluidseffecten een aandachtspunt zijn voor de vervolgfase. In een vervolgfase zal de cumulatieve geluidsbelasting in het kader van de ruimtelijke ordening onderdeel uitmaken van de besluitvorming. Ook het geluidsreductieplan van de gemeente zal onderdeel uitmaken van de afweging in die fase.

De penitentiaire inrichting in Stormpolder is inderdaad geen geluidsgevoelig object op basis van de Wet geluidshinder en in dat kader ook niet beschermd tegen windturbinegeluid en hinder als gevolg van slagschaduw. In het planMER is het dan ook geen onderdeel van de beoordeling.

Bij de beoordeling van de milieueffecten in deel B van het planMER zijn mogelijkheden tot het nemen van mitigerende maatregelen om effecten te voorkomen of te verkleinen nog niet meegenomen. Bij de beoordeling van de kansrijkheid van de thema's geluid en slagschaduw in deel C van het planMER is de mogelijkheid tot het nemen van mitigerende maatregelen wel meegenomen. Om die reden wordt er op een aantal aspecten soms negatief gescoord in deel B, waar in deel C een locatie op een bepaald thema toch kansrijk of mogelijk kansrijk kan zijn. Voor Stormpolder heeft dat ertoe geleid dat de locatie op deze thema's mogelijk kansrijk is.

Alle aspecten zijn in het planMER op een gelijk niveau beoordeeld zodat de potentiële milieueffecten per locatie helder inzichtelijk zijn. Op basis daarvan kan het bevoegd gezag een afweging maken over het al dan niet opnemen van locaties voor windenergie.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Slagschaduw

Samenvatting.

Diverse indieners geven aan dat zij verwachten hinder van slagschaduw te gaan ondervinden. De afstand van de dichtstbijzijnde windturbine tot de wijk Capelle-West is minder dan 700 meter. In het planMER scoort deze onderzoekslocatie op slagschaduw en geluid dubbel negatief. Dit komt onvoldoende tot uiting in de beoordeling van de locatie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Slagschaduw.

Voor slagschaduw geldt dat het onderzoeksgebied in deel B van het planMER inderdaad negatief (-) scoort. Dit komt ook tot uiting in de samenvattende tabel en de beoordelingstabel in de bijlagen. Hierbij is echter de mogelijkheid tot het nemen van mitigerende maatregelen (in dit geval een stilstand-voorziening) niet meegenomen. Dat is bij de kansrijkheid van de locatie in deel C wel het geval. Overigens is de begrenzing van het onderzoeksgebied in het Voorkeursalternatief (deel D) aangepast (kleiner geworden), waardoor de slagschaduweffecten t.o.v. het gehele onderzoeksgebied uit deel B kleiner uitvallen.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Veiligheid

Samenvatting:

Er zijn zorgen over de veiligheid van werknemers op het bedrijventerrein gelet op de aanwezige industrie. Rijkswaterstaat wijst er op dat deze locatie op de splitsing van twee vaarwegen ligt en vraagt extra aandacht voor de scheepvaartveiligheid.

De gemeenteraad van Krimpen aan den IJssel verzoekt de provincie het voortouw te nemen om tot generieke afspraken te komen met Rijkswaterstaat over de aan te houden afstand tot het water. De gemeente pleit voor plaatsing zo dicht mogelijk aan de waterzijde.

Antwoord:

In deze fase gaat het om het vaststellen van locaties waar de ontwikkeling van windenergie wordt toegestaan. Het gaat nog niet om de concrete invulling van een locatie. De invulling van een locatie is aan een initiatiefnemer, in overleg met de gemeente, en vindt plaats in een vervolgfase. Dan wordt (door de initiatiefnemer of ontwikkelaar) onderzocht waar windturbines exact (kunnen) worden geplaatst en welke type turbine (hoogte, techniek) past bij de locatie.

Zie ook de beantwoording bij het thema Veiligheid, onderdeel waterveiligheid.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Natuur en ecologie

Samenvatting:

Diverse indieners wijzen op mogelijke effecten op de natuur in de omgeving. De Stormpolder is een gebied met bijzondere natuurwaarden (Stormpoldervloedbos, natuurgebied de Zaag en de Kleine Zaag die recent zijn opgeknapt, evenals de nabij gelegen Ridderkerkse Gorzen. In het Gebiedsprofiel Rivierenland is aangegeven dat het gebied moet worden ontwikkeld tot een exclusief woonmilieu met behoud en verbetering van natuurwaarden.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Natuur en Ecologie.

Het onderzoeksgebied ligt middenin een stedelijke omgeving, maar grenst aan kleine onderdelen van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), waaronder het Stormpolder Vloedbos. De kans op beschermde faunasoorten in dit onderzoeksgebied is echter klein; het vloedbos is vooral uit vegetatiekundig oogpunt van belang. Windturbines hebben hier nauwelijks invloed op.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Landschap

Samenvatting.

De windturbines worden gerealiseerd in een gebied van laagbouw. Sommige indieners geven aan dat de windturbines een dominant visueel effect gaan hebben in de wijde omgeving. De turbines zijn te beeldbepalend voor deze omgeving. Een enkele indiener maakt bezwaar tegen de formuleringen in het planMER onder 15.5.2 over de versterking van de helderheid van de landschappelijke lijnen.

Antwoord:

Duidelijk is dat windturbines vanwege hun hoogte en de draaiende wieken altijd effect hebben op het landschapsbeeld. Als provincie realiseren we ons dat de uiteindelijke beleving van de windturbines in het landschap persoonsgebonden is en kan afwijken van het oordeel van de deskundigen die betrokken zijn bij het opstellen van het planMER. Zie ook de beantwoording van het thema Landschap.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Cultuurhistorie

Samenvatting.

Stichting Huys ten Donck geeft aan zorgen te hebben over de effecten van een windturbine op deze locatie op de kwaliteiten van de buitenplaats. Zij verwachten effecten op de belevingswaarde van de buitenplaats, zowel cultuurhistorisch, recreatief als qua natuur.

Antwoord:

Zie de beantwoording van de thema's Natuur en Ecologie en Recreatie.

Het landgoedbiotoop Huys ten Donck ligt op 1,8 km afstand van (de oostelijke grens van) de locatie Stormpolder. De locatie zelf valt buiten de beschermde biotoop maar over het water van de Nieuwe Maas is wel - voor een deel - sprake van vrij zicht vanaf het landgoed. Er is daarom sprake van een negatieve invloed op de beleving van de landgoedbiotoop; deze is echter beperkt door de afstand van minimaal 1,8 km. Onder andere daarom krijgt deze locatie een licht negatieve (-) score op het deelaspect cultuurhistorie in het planMER. Om de negatieve invloed zo klein mogelijk te houden verdient het aanbeveling om in de vervolgfase, als het aantal turbines en de opstelling bepaald worden, te onderzoeken hoe de visuele invloed beperkt kan worden (bijvoorbeeld met een (3D) visualisatie).

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Recreatie

Samenvatting:

Een enkele indiener vindt dat versterking van de recreatieve waarden in het verstedelijkte gebied een belangrijke rol hoort te spelen.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Recreatie.

Economische Effecten

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Begrenzing

Samenvatting:

De gemeente Capelle aan den IJssel vraagt de provincie om de grens van de locatie minimaal 400 meter van de gemeente grens te leggen, zodat de kans op slagschaduw in de wijk Capelle West voorkomen wordt.

Antwoord:

De provincie hanteert geen afstandsnormen voor geluid en slagschaduw; de wettelijke normen zijn bepalend. Zie hiervoor de beantwoording van de thema's Geluid en Slagschaduw. Voor alle windturbines geldt dat deze aan de norm voor slagschaduw moeten voldoen ter hoogte van de gevel van woningen. Dat geldt ook voor de woningen in de gemeente Capelle aan de IJssel. De provincie ziet dan ook geen aanleiding tot het aanpassen van de begrenzing.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

Overig

Samenvatting:

Voor de locatie zijn potentiële initiatiefnemers aanwezig. Het bedrijfsleven in de Stormpolder staat positief tegenover de toepassing van windenergie in dit gebied en hoopt op voortvarende realisatie. Zij vinden dat hun hoge energiebehoefte op een duurzame manier gedekt zou kunnen worden door de komst van windturbines. Ook zijn zij van mening dat de hoogte van de omliggende gebouwen de impact van turbines zal verkleinen.

Een aantal zienswijzen spreekt de verwachting uit dat uiteindelijk kleinere turbines gekozen moeten worden dan in het planMER als referentieturbine zijn gebruikt en dat mogelijk ook minder turbines worden geplaatst en op een andere locatie dan waar in het planMER vanuit is gegaan.

Hollandia meldt dat zij graag een windturbine plaatst op haar bedrijventerrein en wil samenwerken met twee andere initiatiefnemers. Hollandia verzoekt ook het onjuiste beeld omtrent de uitvoerbaarheid van windenergie op het bedrijventerrein te corrigeren.

IHC staat positief ten opzichte van de toepassing van windenergie in de Stormpolder als onderdeel van de verdere verduurzaming van de bedrijvigheid. IHC plaatst als kanttekening dat toekomstige windturbines niet mogen conflicteren met bedrijfsactiviteiten en –ontwikkelingen in het gebied.

In de Stormpolder hebben bedrijven een energiecoöperatie. Dit staat niet in de stukken vermeld.

Antwoord:

De provincie neemt kennis van deze zienswijzen en is verheugd dat het lokale bedrijfsleven de keuze voor deze locatie steunt en dat potentiële initiatiefnemers beschikbaar zijn.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Standpunt overheden over de locatiekeuze

Samenvatting:

De gemeenteraad van Krimpen aan den IJssel benadrukt dat de zuidzijde van locatie Stormpolder de enige locatie in de gemeente is waar windenergie eventueel mogelijk is. De gemeenteraad geeft aan dat in het planMER met een grotere windturbine is gerekend dan de turbines die de initiatiefnemers op deze locatie willen plaatsen. Zij vragen aan de provincie de bevestiging dat dit een legitieme en te respecteren afweging van de initiatiefnemers is. Dit geldt ook voor het eventueel te plaatsen aantal windturbines. Als met kleinere turbines eenzelfde aantal MW kan worden geleverd, en het effect op leefomgeving kan worden verminderd, dan moet dit mogelijk zijn, aldus de gemeente.

De gemeente Capelle aan den IJssel vraagt nader onderzoek om precies te kunnen bepalen waar een turbine geplaatst kan worden en pleit ervoor om de zoeklocatie op minimaal 400 m afstand van de gemeentegrens te houden.

De gemeente Rotterdam heeft een voorkeur om turbines in het midden van het zoekgebied te plaatsen, zodat de afstand tot de dichtstbijzijnde Rotterdamse bebouwing meer dan 480 m bedraagt. De gemeente Rotterdam merkt op dat haar visie afhankelijk is van de nog te verwachten resultaten van nader onderzoek in opdracht van de gemeente Krimpen aan den IJssel en heeft dus vooralsnog geen positief oordeel over deze locatie. De gemeente Rotterdam vindt dat rekening moet worden gehouden met een minimale richtafstand tussen windturbines en kwetsbare objecten (met name woningen).

De gemeente Ridderkerk vraagt aandacht voor de bestaande bebouwing in Ridderkerk en Beverwaard.

Antwoord:

De provincie legt met het vaststellen van de partiële herziening VRM windenergie locaties voor windenergie binnen de stadsregio vast. In een vervolg/projectfase zal de ontwikkelaar onderzoek moeten doen naar de feitelijke inpassing en de (milieu)effecten daarvan, en het plan verder

moeten uitwerken. Afhankelijk van het type, de omvang en het aantal turbines bepalen de ontwikkelaar en de gemeente in onderling overleg de invulling van de locatie. De gemeente is in die fase bevoegd om in de omgevingsvergunning rekening te houden met de belangen van omwonenden.

De aspecten geluid en slagschaduw zijn in het planMER onderzocht en zullen ook in een vervolgfase aandacht krijgen in bijvoorbeeld een project-m.e.r. of vergunningenprocedure. Ook de woningen in Ridderkerk en Beverwaard zullen hier onderdeel van uitmaken.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

4.9 I. Prisma/Bleizo

Locatie I. Prisma/Bleizo bestaat uit de onderzoeksgebieden 12, 15 en 16 uit deel B van het planMER.

Geluid en slagschaduw

Samenvatting

De gemeente Lansingerland, de Gemeenschappelijke Regeling Bleizo, Prisma Bleiswijk Beheer BV en Bedrijfschap Hoefweg wijzen er in hun zienswijzen op dat de functies rond het vervoersknooppunt Bleizo en op de locatie Prisma uit gevoelige functies bestaan, zoals grootschalige leisure, maatschappelijke functies en kantoren met een intensieve concentratie van medewerkers, waarmee rekening moet worden gehouden met geluid en slagschaduw.

Belangenvereniging De Kruisweg wil dat windturbines op een minimale afstand van 10x de hoogste rotor-tip afstand van huizen geplaatst worden, om overlast van geluid en slagschaduw te voorkomen.

Een enkele indiener stelt voor om de windturbines uitsluitend langs de A12 te plaatsen om overlast voor de inwoners te beperken. Deze indiener stelt verder voor om geen windturbines van 150 meter hoogte te plaatsen, maar van 65 meter om overlast voor de inwoners te beperken.

Enkele indieners vragen aandacht voor geluidshinder van het motorcrossterrein, de Hogesnelheidslijn (HSL) en het toenemende vliegverkeer. In het planMER staat dat het geluid van windturbines wegvalt tegen het geluid van de HSL. De HSL rijdt niet iedere seconde en dus is van wegvallen van geluid tegen ander geluid geen sprake. Deze aspecten komen nauwelijks of niet aan de orde in het planMER.

Een enkele indiener vraagt aandacht voor cumulatie van geluidsoverlast in de Overbuurtsche Polder.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Geluid, onderdelen cumulatie, afstandsnorm, wegvallen geluid en bij het thema Slagschaduw.

De provincie hanteert de geldende wet- en regelgeving ten aanzien van geluidshinder en slagschaduw. Deze gaat niet uit van afstanden maar van een maximale geluidsbelasting en slagschaduwduur.

In het planMER zijn alle gevoelige objecten meegenomen bij het aspect geluid. Kantoren en bedrijven zijn overigens geen geluidsgevoelige objecten op basis van de Wet geluidshinder. In een vervolgfase zal nader onderzoek worden verricht naar de geluidsbelasting ter hoogte van gevoelige objecten. Op basis hiervan zal worden bepaald of mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn. In het kader van de ruimtelijke ordening zal ook de cumulatieve geluidsbelasting onderdeel uitmaken van de besluitvorming in een vervolgfase.¹⁵

De provincie gaat niet over de invulling van een locatie voor windenergie. Afhankelijk van het type turbine bepalen de ontwikkelaar en de gemeente in onderling overleg de invulling van de locatie.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken

Veiligheid (algemeen)

Samenvatting

De Veiligheidsregio Haaglanden vraagt specifiek aandacht voor de drie ondergrondse buisleidingen binnen het zoekgebied op bedrijventerrein Lansingerhage: de CO₂-leiding van OCAP, de aardgasleiding van de Gasunie, een leiding voor het transport van kerosine van DPO. (naam, ligging en afmetingen van de leidingen zijn opgenomen in de zienswijze). De Veiligheidsregio wijst op gevaarlijke situaties die kunnen ontstaan bij ongelukken met windturbines op deze locatie. De indiener adviseert om een verbod op grondbewerkingen op te nemen in de regels van het ruimtelijke plan, binnen de belemmeringsstrook van vijf meter. Door middel van een omgevingsvergunning, genoemd in het Besluit externe veiligheid buisleidingen, kan hier van worden afgeweken.

De gemeente Zoetermeer wijst op onjuistheden in het planMER ten aanzien van externe veiligheid: een oude regionale elektriciteitsleiding ten noorden van de A12 is verwijderd; in het planMER is geen rekening gehouden met de 380 KV Zuidring.

De gemeente verzoekt de provincie om aanvullend milieueffectonderzoek te doen.

Prisma Bleiswijk Beheer BV, Bedrijvenschap Hoefweg en de Gemeenschappelijke Regeling Bleizo vragen aandacht voor de risicozonering ten aanzien van de aanwezige en geplande 380kV hoogspanningslijn en het aanwezige elektriciteitsschakelstation van TenneT.

Rijkswaterstaat (RWS) stelt dat de zoeklocatie op de kaart overeen lijkt te komen met de tracés van de spoorlijn, HSL en A12. Het spreekt voor zich dat hier geen ruimte is voor de plaatsing van windturbines. RWS vermoedt dat het gaat om een onnauwkeurigheid op de kaart. RWS verzoekt deze locatie te verduidelijken, zodat deze beter kan worden beoordeeld.

---

¹⁵ Zie ook informatieblad vervolgfase VRM in bijlage 1

De gemeente Lansingerland, Prisma Bleiswijk Beheer BV en Bedrijvenschap Hoefweg wijzen in hun zienswijze erop dat de functies rond het vervoersknooppunt Bleizo bestaan uit gevoelige functies, zoals grootschalige leisure, maatschappelijke functies en kantoren, waarvoor rekening moet worden gehouden met externe veiligheid.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Veiligheid.

In het planMER is aandacht besteed aan het aspect veiligheid. De ligging van buisleidingen is beoordeeld bij het aspect veiligheid. Het exacte risico is onder meer afhankelijk van het type buisleiding, de ligging ten opzichte van de windturbines en het type windturbine. In een vervolgfase zal, op basis van specifieke turbineposities en turbintypen onderzocht worden wat het (potentiele) effect is op buisleidingen. Op basis daarvan kan worden bepaald of mitigerende maatregelen ten aanzien van het aspect veiligheid nodig zijn. Het bevoegd gezag kan in die fase voorschriften opnemen ten aanzien van de aanwezige leidingen.

In het planMER is rekening gehouden met de veiligheidsafstanden uit het Handboek Risicozonering tot hoogspanningsverbindingen (incl. nieuwe 380 KV) en overige objecten. Ook het schakelstation is hierbij meegenomen. In het planMER is rekening gehouden met de laatste status van de 380 kV-verbinding. Mocht dit na vaststelling van de partiële herziening VRM windenergie wijzigen, dan zal hier in een vervolgfase rekening mee moeten worden gehouden. De exacte plaatsingsmogelijkheden zullen op basis van detailonderzoeken door een initiatiefnemer in een vervolgfase duidelijk worden.

De locatie overlapt deels met de spoorlijn, HSL en de A12, maar laat genoeg ruimte voor de realisatie van windenergie. Het kaartmateriaal in het planMER en de ontwerp partiële herziening VRM windenergie biedt volgens de provincie voldoende inzicht in de ligging van de locatie.

Doorwerking:

Naar aanleiding van de zienswijze van de gemeente Zoetermeer worden in deel B van het planMER de figuren in de paragraaf veiligheid van de onderzoekslocaties 12, 15 en 16 geactualiseerd. Dit leidt niet tot een andere beoordeling van de locatie.

Veiligheid (luchtvaart)

Samenvatting

De gemeente Lansingerland, de Gemeenschappelijke Regeling Bleizo, Prisma Bleiswijk Beheer BV, Bedrijvenschap Hoefweg en Eneco verzoeken de provincie om op korte termijn duidelijkheid te geven over de bouwhoogtebeperkingen als gevolg van de aanwezigheid de luchthaven Rotterdam – The Hague Airport en hiertoe in overleg te treden met de Inspectie voor de leefomgeving en transport (ILT) en Luchtverkeersleiding Nederland, om oplossingen te bespreken voor deze bouwhoogtebeperking, zodat realisatie van windturbines op deze locaties mogelijk wordt gemaakt. Prisma Bleiswijk Beheer BV en de Gemeenschappelijke Regeling Bleizo vragen in dit kader of de provincie de bedrijfsmatige en financiële uitvoerbaarheid van de plaatsing van de windturbines zorgvuldig wil nagaan in relatie tot de ruimtelijke mogelijkheden die middels de VRM windenergie worden gecreëerd.

Antwoord:

De provincie heeft overleg gevoerd met de Inspectie voor de leefomgeving en transport (ILT). Het is aan de initiatiefnemers om contact op te nemen met de ILT voor een toetsing van een concrete aanvraag voor de ontwikkeling van windenergie in de buurt de luchthavens Rotterdam - The Hague Airport en Schiphol. Het initiatief voor het rekenen aan de bedrijfsmatige- en financiële uitvoerbaarheid ligt naar mening van de provincie bij de initiatiefnemers.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Natuur en ecologie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Landschap

Samenvatting

De gemeente Zoetermeer wil dat de windturbines landschappelijk goed worden ingepast langs de A12. Een enkele indiener steunt dit.

Belangenvereniging De Kruisweg vindt dat de samenhang ontbreekt van het plangebied in relatie tot de reeds aanwezige windturbines, de aanwezige en nog te plaatsen 380 kV-masten, alsmede met de reclamemasten. Hierdoor is sprake van ernstige horizonvervuilende en overlast-gevende factoren.

Enkele indieners maken bezwaar tegen het uitzicht op windturbines omdat ze te hoog zijn en het horizonvervuiling is. Er staan nu al horizonvervuilende hoogspanningsmasten in de Overbuurtsche Polder. Aangrenzend aan die polder staan drie overal in de polder zichtbare windturbines. Zes nieuwe windturbines in de Overbuurtsche Polder zorgen voor nog meer horizonvervuiling. Dit aspect komt volgens de indieners nauwelijks of niet aan de orde in het planMER.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Landschap, onderdeel landschappelijke inpassing. Uiteindelijk zal de landschappelijke inpassing in een vervolgfase zorgvuldig moeten worden gedaan op basis van specifieke opstellingen en turbinetypen. Op deze locatie moet daarbij specifiek rekening gehouden worden met de bestaande windturbines op het naastgelegen bedrijventerrein Lansinghage. Dit is opgenomen als aandachtspunt in de VRM.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Cultuurhistorie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema

Recreatie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema

Economische effecten

Samenvatting

De gemeenten Lansingerland en Zoetermeer, de Gemeenschappelijke Regeling Bleizo, Bedrijvenschap Hoefweg en Prisma Bleiswijk Beheer BV vragen aandacht voor de combinatie van windenergie en gebiedsontwikkeling op de locatie Prisma/Bleizo. De gebiedsontwikkeling richt zich onder andere op het mogelijk maken van grootschalige leisure-voorzieningen, kantoren en functies die het in 2018 te openen multimodale vervoersknooppunt versterken. Dit is passend bij de transformatie die is benoemd in het Programma ruimte van de provincie Zuid-Holland. Het gaat om gevoelige functies waarvoor rekening gehouden moet worden met geluid, slagschaduw en externe veiligheid.

Indieners zien wel mogelijkheden voor de plaatsing van enkele windturbines bij te vestigen (leisure)bedrijven zodat sprake is van één inrichting op grond van de Wet milieubeheer. Dit kan op een wijze dat geen beperkingen voor andere ontwikkelingen ontstaan.

Omdat het ontwerp van de partiële herziening VRM de locatie ongeclausuleerd aanwijst kunnen de ontwikkelingsmogelijkheden worden beïnvloed en is geen sprake van een goede ruimtelijke ordening.

De gemeente Lansingerland en de GR Bleizo verzoeken daarom in hun zienswijzen om in het Programma ruimte een verband te leggen tussen paragraaf 2.2.2., waarin Bleizo is opgenomen als locatie voor transformatie, herstructureren en verdichten, en paragraaf 4.4. Energietransitie. GR Bleizo stelt voor om aan het ontwerp Programma ruimte (paragraaf 4.4), aan de tabel op pagina 10 toe te voegen dat met het oog op de te ontwikkelen gevoelige functies en grootschalige leisure rond het vervoersknooppunt, dit gedeelte van de locatie ontwikkeld kan worden onder de voorwaarde dat dit past in de voorgestane gebiedsontwikkeling.

De gemeente Zoetermeer vindt dat de opgave windenergie te sectoraal wordt benaderd en pleit voor een integrale visie waarin alle regionale opgaven meewegen. De gemeente wil dit graag samen met de gemeente Lansingerland en in afstemming met de provincie doen. Concreet verzoekt de gemeente Zoetermeer om te bepalen dat windturbines in het nader begrensde gebied Prisma/Bleizo uitsluitend zijn toegestaan wanneer deze geen nadelige gevolgen hebben voor de gebiedsontwikkeling Prisma/Bleizo en het daarmee samenhangende gebruik, en dat windturbines de verkoopbaarheid en de waarde van de gronden in hun invloedssfeer niet substantieel nadelig beïnvloeden.

Ook de Belangenvereniging De Kruisweg geeft aan dat bij het plaatsen van windturbines rekening gehouden dient te worden met de gewenste gebiedsontwikkeling rond het te realiseren verkeersknooppunt.

De Belangenvereniging De Kruisweg geeft aan dat waardedaling van woningen mogelijk is indien windturbines dicht bij woningen worden geplaatst dan 10x de hoogste rotor-tip afstand. Zo nodig wordt planschade ingediend.

Indien er windturbines komen in de Overbuurtsche Polder verzoeken enkele indieners om een onafhankelijke commissie in te stellen om een passende schadevergoeding vast te stellen voor de waardedaling van de woningen die in de Overbuurtsche Polder liggen.

Antwoord:

De aandachtspunten in de tabel op pagina 10 van het Programma ruimte komen voort uit het onderzoek naar de milieueffecten in het planMER. Aandachtspunten die voortkomen uit de (geplande) gebiedsontwikkeling voor zover relevant voor de milieueffecten van windenergie zijn hierin meegenomen. Gevoelige objecten die meegenomen zijn in het planMER zijn woningen, zorginstellingen en onderwijsinstellingen. Objecten als kantoren, bedrijfsgebouwen en grootschalige leisure vallen niet onder gevoelige objecten op basis van de Wet geluidshinder.

De andere aandachtspunten die voortkomen uit de (geplande) gebiedsontwikkeling kan de gemeente meenemen in haar integrale afweging van verschillende belangen in het gebied. Het is aan de gemeente om samen met een eventuele ontwikkelaar van windenergie en andere belanghebbenden in het gebied zoals omwonenden, ondernemers, buurgemeenten en nieuw te vestigen bedrijven de verschillende belangen af te wegen en te bepalen wat de beste plek is voor windturbines binnen de begrenzing van deze locatie.

Zie ook de beantwoording bij het thema Economische effecten, onderdeel planschade en waardedaling.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Begrenzing (samenvoegen locaties 12, 15 en 16)

Samenvatting:

Een enkele indiener geeft aan bezwaar te hebben tegen het toevoegen van locatie 12 aan de locatie Prisma/Bleizo.

Antwoord:

Uit het planMER-onderzoek blijkt dat de genoemde locatie (onder voorwaarden) geschikt is als locatie voor windenergie. In een vervolg/projectfase zal de ontwikkelaar opnieuw onderzoek moeten doen naar de feitelijke inpassing en de (milieu)effecten daarvan, en het plan verder moeten uitwerken. Afhankelijk van het type turbine bepalen de ontwikkelaar en de gemeente in onderling overleg de invulling van de locatie. Om overlast voor omwonenden te beperken dienen windturbines te voldoen aan de wettelijke regelgeving voor geluid en slagschaduw.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Begrenzing en uitbreiding locatie

Samenvatting:

De gemeente Lansingerland vraagt om uitbreiding van de locatie Prisma/Bleizo aan de zuidkant, te weten het noordelijke deel van de Overbuurtsche Polder en deze op te nemen in de VRM. De gemeente Zoetermeer ondersteunt dit verzoek van de gemeente Lansingerland.

Ook de Belangenvereniging De Kruisweg wil het noordelijke deel van het glastuinbouwgebied Overbuurtsche Polder aan de VRM-locatie toevoegen om minder druk op de locatie direct bij de Kruisweg te krijgen.

De gemeente Zoetermeer wil dat de begrenzing van Prisma/Bleizo wordt aangepast zodat het maximale plaatsingspotentieel wordt begrensd.

Antwoord:

Uit het (in opdracht van de gemeente uitgevoerde) onderzoek naar de milieueffecten van uitbreiding van de locatie Prisma/Bleizo met het noordelijke deel van de Overbuurtsche Polder blijkt dat dit onder voorwaarden een geschikte locatie is voor windenergie. In dit onderzoek is het beoordelingskader van het planMER gehanteerd waarmee de uitkomsten vergelijkbaar zijn met die van het planMER. De gemeente heeft de uitbreiding besproken met de bewoners, ondernemers en grondeigenaren in de Overbuurtsche Polder en de Belangenvereniging De Kruisweg. Daarnaast heeft de gemeente de plannen voor de uitbreiding van de locatie Prisma/Bleizo tegelijkertijd met de provinciale ontwerp-VRM en het planMER ter inzage gelegd. Zij hebben hun plannen ook gepresenteerd tijdens de inloopavond voor de ontwerp-VRM en het planMER. Het college van B&W heeft zijn zienswijze met de raad gedeeld.

De provincie vindt dat de gemeente het verzoek voor de uitbreiding van de locatie Prisma/Bleizo met het noordelijke deel van de Overbuurtsche Polder voldoende heeft onderbouwd en met betrokken partijen heeft besproken. Ook uit de behandeling in de raad blijkt dat er bestuurlijk voldoende draagvlak is voor uitbreiding van de locatie. De provincie neemt daarom de uitbreiding over in de definitieve herziening van de VRM. Hiermee wordt tevens tegemoetgekomen aan de zienswijze van Belangenvereniging De Kruisweg en de gemeente Zoetermeer.

De provincie past niet de begrenzing van de locatie Prisma/Bleizo aan zoals de gemeente Zoetermeer vraagt in haar zienswijze, ten einde het plaatsingspotentieel te beperken. In het Convenant heeft de gemeente Lansingerland aangegeven 12 MW te realiseren. Het is aan de gemeente Lansingerland om samen met betrokken partijen in het gebied Prisma/Bleizo ruimte te vinden voor de ontwikkeling van deze 12 MW windenergie.

Doorwerking:

De zienswijze van gemeente Lansingerland leidt tot aanpassing van de stukken. De provincie neemt de uitbreiding van locatie I. Prisma/Bleizo (12,15 en 16) met het Noordelijke deel van de Overbuurtsche Polder over op Kaart 17 Visie ruimte en mobiliteit, Kaart 16 Programma ruimte, Kaart 10 Verordening ruimte;

Het in opdracht van de gemeente uitgevoerde onderzoek naar de uitbreiding van deze locatie wordt integraal onderdeel van het planMER (deel B).

De delen C (Samenhang en Conclusies) en D (Proces voorkeursalternatief) van het planMER worden eveneens aangepast op het uitbreiden van deze locatie.

Overig

Samenvatting:

Belangenvereniging De Kruisweg geeft aan dat het rendement van zonnepanelen zo is gestegen, dat windenergie bijna als achterhaald beschouwd mag worden. Verzocht wordt om eerst een alternatieve business case op te stellen voor zonne-energie, alvorens verder te gaan met het realiseren van windturbines.

Bij plaatsing van windturbines die aan de eisen van de belangenvereniging voldoen, wil de Belangenvereniging Kruisweg een deel van de baten investeren in het duurzamer maken van de Kruisweg.

Antwoord:

Zie de beantwoording onder het thema Nut en noodzaak windenergie.

In hoeverre er ruimte is voor het lokaal investeren van baten van windenergie in het gebied zal onderwerp van overleg kunnen zijn tussen een initiatiefnemer en de gemeente. De provincie kan dit niet afdwingen via de partiële herziening van de VRM.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Standpunt overheden over de locatiekeuze

Samenvatting:

De gemeente Lansingerland is voorstander van windenergie op de (uitgebreide) locatie en verzoekt om de bevoegdheden van de provincie op grond van artikel 9f, lid 6, Ew 1998, over te dragen. De gemeenteraad van Zoetermeer heeft zich uitgesproken vóór inpassing van windturbines op deze locatie in de zone direct langs de A12. Zoetermeer wil dat het plaatsingspotentieel op de locatie Prisma/Bleizo wordt gesteld op maximaal 12 MW om te voorkomen dat de geplande gebiedsontwikkeling wordt belemmerd.

De gemeente Lansingerland vraagt de provincie om ondersteuning in het voeren van gesprekken met landeigenaren tijdens de nog te voeren planologische procedure.

De Gemeenschappelijke Regeling Bleizo zet in op de plaatsing van windturbines in het door haar te ontwikkelen gebied. Bij de plaatsing van windturbines wordt rekening gehouden met de voorgenomen gebiedsontwikkeling. GR Bleizo plaatst kanttekeningen bij het plaatsingspotentieel (zes turbines, 18 MW) voor de locatie. Bij het plaatsen van de turbines moet rekening gehouden worden met de gewenste gebiedsontwikkeling rond het vervoersknooppunt. Ook regelgeving en technische belemmeringen beperken de feitelijke ruimte voor realisatie

Antwoord:

De provincie is bereid de bevoegdheden tot het realiseren van windenergie aan de gemeente over te dragen en is ook bereid de gemeente te ondersteunen in de realisatiefase.

Hoe groot het plaatsingspotentieel binnen de locatie werkelijk is zal in de vervolgfase worden bepaald, in overleg tussen initiatiefnemer, gemeente en grondeigenaren.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

4.10 J. Maassluis/Oeverbos

Locatie J Maassluis Oeverbos bestaat uit de onderzoeksgebieden 17 en 39 uit deel B van het planMER.

N.B. Diverse indieners benoemen in hun zienswijze locatie 17 als “De Dijk”. In het planMER onderzoek heeft deze locatie de naam “Maassluis”.

Geluid en slagschaduw

Samenvatting:

Begraafplaats

Diverse indieners, onder wie de gemeente Maassluis, de Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen en Vereniging van Huiseigenaren Woonpark Boonervliet geven in hun zienswijzen aan dat sinds 2016 een begraafplaats is geopend in het gebied. De slagschaduw en het geluid hebben een directe invloed op de beleving van de bezoekers aan de begraafplaats. Het plaatsen van één of meer windturbines hebben een dusdanige negatieve invloed op de ceremonie en het ter aarde bestellen dat ook om deze reden de locatie ongeschikt is voor het plaatsen van windturbines.

Antwoord:

Er zijn geen wettelijke belemmeringen voor het opnemen van locaties voor windenergie in de buurt van begraafplaatsen. Een begraafplaats is bijvoorbeeld geen gevoelig object of terrein als het gaat om de beoordeling van het aspect geluid. Bij de daadwerkelijke plaatsing van de turbines op de genoemde locaties kan op lokaal niveau een nadere afweging gemaakt worden.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Nieuwe woonwijk De Kade

Samenvatting:

De gemeente Maassluis, Van der Feltz Advocaten en een enkele indiener wijzen er in hun zienswijzen op dat onderzoekslocatie 17 (‘Maassluis’) gelegen is in de nabijheid van druk bebouwd stedelijk gebied. Direct naast de onderzoekslocatie ligt het gebied De Kade. Voor dit gebied wordt op dit moment een bestemmingsplan voorbereid om het gebied te gaan ontwikkelen als woningbouwlocatie. Daardoor komen er nog meer geluidsgevoelige objecten in de invloedssfeer van de windturbines. In het planMER wordt gesteld dat door te rekenen met een

voorbeeldopstelling het aantal geluidsgevoelige objecten veel minder zal zijn, maar dat is door de ontwikkeling van De Kade onjuist. De conclusie dat met de voorbeeldopstelling het aantal geluidsgevoelige objecten 'slechts 5' zal zijn en derhalve de score 'licht' negatief is dan ook onjuist.

Ook de in het planMER genoemde cumulatie van geluid door nabijgelegen bestaande windturbines heeft gevolgen voor zowel de bestaande als de nieuw te ontwikkelen woningen.

Door de ontwikkeling van De Kade met woningbouw komen er meer gevoelige objecten binnen de invloedssfeer van de windturbines. De conclusie in het planMER is dat het onderzoeksgebied negatief scoort voor slagschaduw en dat wordt met de ontwikkeling van De Kade negatiever.

Antwoord:

Bij de beoordeling van de milieuaspecten in het planMER is rekening gehouden met verschillende autonome ontwikkelingen. Hierbij zijn de grote infrastructurele projecten die ons bekend zijn op basis van contacten met gemeenten of via zienswijzen waarover al een besluit is genomen, meegenomen in de beoordeling, maar is niet op bestemmingsplanniveau gekeken naar (potentiele) ruimtelijke ontwikkelingen. Het plan waar in de zienswijzen naar wordt verwezen is nog niet door de gemeente vastgesteld en dus is het niet als autonome ontwikkeling in het planMER meegenomen.

De afstand tussen de eerste bestaande woningen van Maassluis en de ligging van de rand van het onderzoeksgebied is circa 400 m. Uiteindelijk zal in een vervolgfase, op basis van specifieke windturbineposities en windturbintypen berekend moeten worden wat de daadwerkelijke geluidsbelasting en slagschaduwbelasting is ter hoogte van de woningen, en of er mitigerende maatregelen moeten worden toegepast. De nieuw aan te leggen woonwijk zal dan onderdeel uitmaken van de berekening en beoordeling van effecten.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Geluid en slagschaduw overig

Samenvatting:

Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen, de Vereniging van Huiseigenaren Woonpark Boonervliet en enkele andere indieners vinden dat de windturbines de leefbaarheid van het gebied aantasten door geluidsoverlast en slagschaduw. Een enkele indiener vindt het niet juist dat de beoordeling in het planMER negatief is voor geluid voor de locatie Maassluis/Oeverbos, maar dat dit zonder onderbouwing gereduceerd is tot een aandachtspunt. Indiener vindt dat de conclusie moet zijn dat de locatie niet kan ('no go')..

Antwoord:

Voor de locatie Maassluis Oeverbos geldt dat er voldoende mogelijkheden zijn om mitigatie toe te passen.

Zie ook de beantwoording bij de thema's Geluid en Slagschaduw, onderdeel beoordeling in het planMER.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Veiligheid

Scheepvaartveiligheid

Samenvatting:

Een enkele indiener pleit voor het schrappen van de locatie Maassluis/Oeverbos wegens aantasting van de veiligheid van de scheepvaart.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Veiligheid, onderdeel scheepvaartveiligheid.

Een effect op de scheepvaartveiligheid is naar verwachting niet aan de orde gezien de afstand tot de vaarweg. Scheepvaartveiligheid vormt echter wel een aandachtspunt in de vervolgfase.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

Waterveiligheid en overig

Samenvatting:

Het Hoogheemraadschap van Delfland en Rijkswaterstaat (RWS) vragen beide aandacht voor de aanleg van de Blankenburgtunnel en de gevolgen die dat heeft voor de realisatie van windenergie op de locatie Maassluis/Oeverbos. Hoogheemraadschap van Delfland wijst er op dat de zonering van de primaire waterkering door de aanleg van de Blankenburgverbinding gaat wijzigen en adviseert om initiatieven op deze locatie goed af te stemmen met deze ontwikkeling. RWS geeft aan dat de definitieve locatiekeuze voor windturbines in overleg met het projectteam Blankenburgverbinding moet plaatsvinden.

Het Hoogheemraadschap van Delfland geeft aan dat ter hoogte van locatie J. Maassluis/Oeverbos een rioolwaterpersleiding aanwezig is waar een beschermingszone voor geldt. Voor werken binnen deze zone is toestemming van het Hoogheemraadschap van Delfland nodig. Aandachtspunt is dat de persleiding zal worden omgelegd ter plaatse van het tracé van de Blankenburgverbinding. Het Hoogheemraadschap van Delfland verzoekt om in het planMER (tabel 111.5) voor de zoekgebieden 17 en 39 de beoordeling op het aspect veiligheid op mogelijk kansrijk te zetten in plaats van kansrijk, omdat vanwege de aanwezige persleiding de haalbaarheid van windturbines op deze locaties onduidelijk is.

De gemeente Maassluis geeft in haar zienswijze aan dat in de ondergrond van De Dijk diverse kabels en leidingen liggen die van invloed zijn op de locatie van de windmolen. Hier is sprake van een extra risico omdat deze leidingen aan de oppervlakte liggen, vanwege de bodemverontreiniging onder de leeflaag.

De gemeente Maassluis geeft in haar zienswijze aan dat locatie De Dijk (17) op een voormalige baggerspecielocatie ligt waarvan vrijgekomen grond niet toepasbaar is. De maximale leeflaag is

een meter. De kosten voor het afvoeren de grond kan oplopen tot € 90,- per m². Daarnaast moet er gewerkt worden onder speciale veiligheidsklassen vanwege de gevaarlijke stoffen.

Van der Feltz Advocaten geeft in haar zienswijze aan dat voor de afstand tussen windturbines en kwetsbare objecten wettelijke normen gelden. Binnen de persoonsgebonden risicocontour mogen zich geen kwetsbare objecten bevinden. In het beoordelingskader voor milieueffecten dat in het planMER wordt gehanteerd, is deze norm omgezet in een afstand van 198 meter (Deel A, p. 38). Gezien de ligging van het gebied 'De Kade' ten opzichte van locatie 17 zal de negatieve invloed op de beschikbare ruimte groter zijn als in dat gebied woningen ontwikkeld worden. De meest zuidoostelijke punt van 'De Kade' ligt aanmerkelijk dichterbij locatie 17 dan de reeds bestaande kwetsbare objecten. Indien er stelt dat de beoordeling 'licht negatief' voor dit aspect daarom waarschijnlijk moet worden bijgesteld naar 'zeer negatief'.

Antwoord:

De provincie vindt ook dat bij de plaatsing van windturbines op deze locatie goede afstemming moet plaatsvinden met de ontwikkeling van de Blankenburgtunnel. Daarom is in het Programma ruimte bij de VRM voor deze locatie afstemming met het kwaliteitsprogramma Blankenburgtunnel als aandachtspunt genoemd. Afstemming met de ontwikkeling als geheel zal nog explicieter worden opgenomen. In een vervolgfase is dit een belangrijk aandachtspunt voor een toekomstige ontwikkelaar.

Een rioolpersleiding is geen veiligheidsaspect voor windturbines. Dit is in het planMER dan ook niet beoordeeld. De aanwezigheid van een rioolpersleiding wordt pas relevant bij de daadwerkelijke bouw van windturbines en is dit niet bij het aanwijzen van locaties voor windenergie.

Het afvoeren van vervuilde grond voor de aanleg van windturbines en lokale omstandigheden zoals de verhoogde ligging van leidingen maken geen onderdeel uit van het planMER en behoren bij een vervolgfase. Overigens is het aan een initiatiefnemer om te bepalen of extra kosten voor het afvoeren van grond opwegen tegen de baten van de investering. De ligging van kabels en leidingen wordt bij de invulling van een locatie nader onderzocht.

Het plan voor de woonwijk De Kade waar in de zienswijzen naar verwijst, is nog niet door de gemeente vastgesteld en dus is het niet als autonome ontwikkeling in het planMER meegenomen. Zie de beantwoording hierboven.

Doorwerking:

Op basis van de zienswijzen wordt de tekst in de tabel met aandachtspunten in het Programma ruimte voor de locatie Maassluis/Oeverbos als volgt gewijzigd: Ontwikkeling afstemmen met ontwikkeling van Blankenburgtunnel, inclusief het kwaliteitsplan Blankenburgtunnel.

Natuur en ecologie

Samenvatting:

De gemeente Midden-Delfland en de Midden-Delfland Vereniging vinden dat het plaatsen van windturbines de natuurwaarden in ernstige mate negatief beïnvloedt. De gemeente gaat specifiek in op de kwetsbare populatie grutto's, maar ook op lepelaars en vleermuizen. De gemeente Maassluis bevestigt dit door in haar zienswijze te wijzen op een onderzoek naar vleermuizen. Uit dit onderzoek blijkt dat in het gebied De Dijk relatief veel activiteit van vleermuizen is. Het is zowel een vluchtroute, foerageergebied als baltsgebied. Deze vleermuizen zijn afkomstig vanuit de bebouwing in Maassluis. De vleermuizen zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet, tabel 3 en de Habitatrichtlijn Bijlage IV. Mitigerende maatregelen zijn moeilijk te realiseren vanwege de komst van de Blankenburgverbinding.

De gemeente Maassluis, de Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen, de Vereniging van Huiseigenaren Woonpark Boonervliet en een enkele indiener geven aan dat locatie De Dijk (17) een belangrijke locatie is voor de flora en fauna in en rondom de Aalkeetpolder. Het plaatsen van een of meer windturbines op deze locatie zal een negatief effect hebben op de migratie van vogels. De Aalkeetpolder is een van de eerste grote polders waar vogels in het voor- en najaar kunnen landen om bij te eten van de grote trek. Dit gebied ligt al onder druk doordat in deze polder ook de Blankenburgverbinding wordt gerealiseerd. Daarnaast wordt de Aalkeetpolder gebruikt als foerageergebied door diverse in Maassluis broedende vogels. Er zijn acht soorten in het projectgebied waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn (categorie 1 t/m 4 van de Flora- en faunawet) en achttien soorten waarvan de nesten alleen in de broedperiode (categorie 5 van de Flora- en faunawet) beschermd zijn.

In de binnenstad van Maassluis is een roekenkolonie. Het foerageergebied van deze kolonie is tot een straal van 3 km beschermd. Tevens moet er per broedpaar 1,5 hectare (vochtig) grasland aanwezig zijn binnen een straal van 1.500 m. In Maassluis is op dit moment een satellietkolonie van 60 broedparen roeken waardoor locatie 17 in strijd is met de Flora- en fauna wet.

De Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland (NMZH) is in principe tegen plaatsing van windturbines binnen de structuur van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Dat betekent dat voor de locatie J. Maassluis/Oeverbos extra onderzoek moet worden gedaan en een zorgvuldige afweging nodig is, vooral wat betreft vogeltrek en foerageerroutes.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Natuur en ecologie.

In het planMER is het voorkomen van soorten en de kans op significante effecten beoordeeld. Hierbij is uitgegaan van de beschikbare data van het gebied, maar er is geen uitputtende opsomming van de aanwezige soorten gegeven. Indien nodig vindt veldwerk plaats in een vervolgfase, wanneer de invulling van een gebied wordt bepaald. Daarom dient voorafgaand aan de (mogelijke) realisatie van windturbines op een locatie door de initiatiefnemer nader onderzoek uitgevoerd te worden in het kader van een (eventueel) aan te vragen vergunning of ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming. In dit onderzoek kunnen ook mitigerende maatregelen worden betrokken om effecten op natuurwaarden te verminderen.

De locatie J. Maassluis/Oeverbos valt niet binnen de structuur van Natuurnetwerk Nederland (NNN).

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Landschap en cultuurhistorie

Samenvatting:

De gemeenten Midden-Delfland en Maassluis, de Midden-Delfland Vereniging, de Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen en de Vereniging van Huiseigenaren Woonpark Boonervliet geven aan dat de locatie J. Maassluis /Oeverbos mogelijk op gespannen voet staat met het landschapontwikkelingsperspectief Midden-Delfland 2025 (LOP) dat de provincie ook heeft vastgesteld. Het gaat dan specifiek om de waarde van het open gebied en de negatieve beïnvloeding van de recreatieve waarden. Beide locaties (17 en 39) vallen bovendien in beschermingscategorie 2 (groene buffer en recreatiegebied) en grenzen aan een kroonjuweel van beschermingscategorie 1.

De gemeente Midden-Delfland vindt nader onderzoek naar het effect van de windturbines op het Kwaliteitsplan Blankenburgtunnel noodzakelijk.

Een enkele indiener geeft aan dat het aspect landschap voor de locatie J. Maassluis/Oeverbos wordt beoordeeld vanaf de locatie waar de windturbines komen, een kleinschalig bedrijventerrein. Dit bedrijventerrein is vanuit het omringende landschap niet zichtbaar vanwege de aanwezigheid van bomen. Windturbines op deze locatie zullen wel zichtbaar zijn en dit leidt tot horizonvervuiling. Dit aspect vindt de indiener onterecht buiten de beoordeling gelaten.

Vereniging van Huiseigenaren Woonpark Boonervliet is van mening dat windturbines het cultuurhistorisch karakter van het gebied aantasten.

Antwoord:

Landschap

In het planMER is voor onderzoeksgebied 17 J. Maassluis/Oeverbos aangegeven dat het Kroonjuweel op voldoende afstand ligt om niet te worden beïnvloed door plaatsing van de windturbines. Voor onderzoeksgebied 39 maakt het planMER geen melding van een relatie met het Kroonjuweel omdat deze vanwege hun ligging en afstand tot het gebied niet van invloed zijn op de cultuurhistorische/ landschappelijke waarden van het Kroonjuweel. Veronderstelde effecten op de kernwaarden van het Kroonjuweel worden door het planMER niet onderschreven. Wel worden effecten verwacht op het lokale landschap.

In het Programma ruimte van de VRM is voor deze locatie het afstemmen van de ontwikkeling met het Kwaliteitsprogramma Blankenburgtunnel als aandachtspunt opgenomen.

De beoordeling van het aspect landschap is relevant op meerdere schaalniveaus. De beoordelingscriteria voor het aspect landschap houden hier rekening mee. Deel A van het planMER geeft in paragraaf 3.3. een uitleg over de wijze van beoordeling. De aansluiting bij het

bestaande landschap is hierbij een van de criteria. Voor deze locatie geldt dat daarop negatief is gescoord. Daarom past de beoordeling in het planMER bij hetgeen in de zienswijzen wordt aangegeven.

Zie ook de beantwoording voor het thema Recreatie.

Cultuurhistorie

Het aspect cultuurhistorie is beoordeeld in het planMER. Hierin staat dat het westelijke deel van de locatie (onderzoekslocatie 17) licht negatief is beoordeeld op het aspect cultuurhistorie vanwege de nabijheid van een tweetal molens en het beschermde stadsgezicht van Maassluis. In die zin ondersteunt de beoordeling in het planMER de zienswijzen op het planMER.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Recreatie

Samenvatting:

De Midden-Delfland Vereniging, de Vereniging van Huiseigenaren Woonpark Boonervliet en enkele indieners verwachten negatieve effecten op recreatie, zeker in combinatie met de aanleg van de Blankenburgtunnel en de A20.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Recreatie.

In het kader van de aanleg van de Blankenburgtunnel is een kwaliteitsprogramma Blankenburgtunnel opgesteld. Het kwaliteitsprogramma bevat een pakket aan maatregelen voor natuur, groen, water, recreatie en geluid. Bij de ontwikkeling van windenergie op de locatie J. Maassluis/Oeverbos is afstemming met dit kwaliteitsprogramma als aandachtspunt opgenomen.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Economische effecten

Samenvatting:

De gemeente Midden-Delfland verzoekt om het belang van Midden-Delfland, als kwalitatief hoogwaardig open gebied met een toegevoegde waarde voor het vestigingsklimaat in de Metropoolregio Rotterdam - Den Haag (MRDH) waar windturbines een grote negatieve invloed op hebben, mee te nemen bij het vaststellen van Visie ruimte en mobiliteit.

Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen en enkele andere indieners geven aan dat bij de locatie De Dijk te Maassluis de bebouwing op minder dan 200 m van de locatie ligt en er een woonwijk is gepland. Burgers worden gedupeerd door geluidsoverlast en waardedaling van hun woning, welke volgens onderzoek van de Universiteit van Amsterdam tot op 2 km afstand plaats heeft; daarbij is planschade claimen kostbaar, moeilijk en een fors deel van de schade blijft voor rekening van de burgers.

De Vereniging van Huiseigenaren Woonpark Boonervliet deelt deze zorg en verwacht kosten voor de overheid en daarmee de belastingbetaler door olopende planschade.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Economische effecten.

Samenvoegen en begrenzing

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Beleid

Samenvatting:

Een enkele indiener vindt het bedrijventerrein bij de locatie Maassluis /Oeverbos kleinschalig. De omvang van het bedrijventerrein past niet bij windturbines. In de regio zijn vele grootschalige bedrijventerreinen aanwezig, die eerst benut kunnen worden.

Antwoord:

De positieve beoordeling in het planMER op het aspect 'historisch perspectief', waarmee is beoordeeld of de locatie past binnen de ruimtelijke visie op windenergie, hangt samen met de aansluiting van de locatie bij de infrastructurele lijn van de Nieuwe Waterweg en het feit dat de locatie is gelegen op een grootschalige scheiding van land en water, en niet met de ligging op een grootschalig bedrijventerrein.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

Standpunt overheden over locatiekeuze

Samenvatting:

Op basis van bestuurlijk overleg tussen de gemeenten Maassluis en Vlaardingen doen de beide gemeenten een gezamenlijk voorstel voor de plaatsing van windturbines. In dit voorstel worden de locaties Oeverbos Vlaardingen (39) en De Dijk (17) als één locatie benaderd, waarbinnen vier tot vijf windturbines gerealiseerd kunnen worden. Deze komen nagenoeg allemaal op Vlaardings grondgebied, in het Oeverbos.

De gemeenteraad van Vlaardingen heeft in december 2016 unaniem een beleidsstuk over windenergie aangenomen, waarin men de locatie het Oeverbos wil ontwikkelen.

Tevens roept de gemeente Vlaardingen de provincie op om samen met de betrokken partijen te kiezen voor de meest optimale inpassing van de windturbines op de locatie Maassluis/Oeverbos. Belangrijke voorwaarde is dat aangesloten wordt bij de uitgangspunten van de regionale bestuursovereenkomst en het Kwaliteitsprogramma van de Blankenburgverbinding.

De gemeenten Vlaardingen en Maassluis vragen om het te realiseren aantal MW in dit gebied niet op nul te zetten (vanwege de onduidelijkheid over de inrichting van het gebied door de aanleg van de Blankenburgtunnel en mogelijke mitigerende maatregelen op het aspect ecologie),

maar mee te wegen in de evenredige verdeling van windenergielocaties in de regio. Hiervoor hebben zij de volgende argumenten. Allereerst is voor vele andere gebieden in de regio op basis van allerlei factoren nog onzeker of windenergie uiteindelijk mogelijk is. Deze telt de provincie wel mee. Daarnaast hebben de partijen die bij de aanleg van de Blankenburgverbinding en het Kwaliteitsprogramma betrokken zijn de intentie om tot een optimale inpassing van de beoogde windturbines te komen.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze van de gemeenten en voelt zich gesteund bij de keuze om deze locatie op te nemen in de Visie ruimte en mobiliteit. Omdat het grootste deel van de locatie is gelegen in de gemeente Vlaardingen wordt de naam van de locatie in de VRM aangepast naar Oeverbos Vlaardingen/Maassluis. In het planMER is de locatie op 0 MW gesteld vanwege de afstemming met de ontwikkeling van de Blankenburgtunnel. Dit sluit niet uit dat het bij de concrete uitwerking toch mogelijk kan zijn de realisatie gefaseerd uit te voeren en een deel van de opgave eerder te realiseren. Daarom is voor het plaatsingspotentieel t/m 2020 met 3 MW gerekend en tellen de MW na 2020 mee in de risicomarge van het plaatsingspotentieel.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden tot aanpassing van de stukken. In het Programma ruimte wordt de naam van de locatie gewijzigd in Oeverbos Vlaardingen/Maassluis.

4.11 K. Beerenplaat

Geluid en slagschaduw

Samenvatting:

Veel indieners geven aan dat het type windturbine niet bekend is en dat bij een hogere turbine de geluidsoverlast zal toenemen. Hierdoor is het aannemelijk dat een deel van Oud-Beijerland binnen de 42 dB-contour gaat vallen. Dit geldt voor de woningen aan de noordkant van Oud-Beijerland en voor het stiltegebied ten noordoosten van de locatie.

Indieners geven aan dat binnen het onderzoeksgebied een groot regionaal psychiatrisch ziekenhuis ligt. Deze gevoelige locatie ontbreekt in de beoordeling in het planMER.

Daarnaast ervaren indieners nu al last van geluid veroorzaakt door industrie, havens en zware boten op de Oude Maas. Met de zes windturbines erbij wordt dit alleen maar meer. Ook geven indieners aan dat ze geluidsoverlast verwachten als de wind vanuit een bepaalde richting komt. De gemeente Oud-Beijerland merkt hierbij op dat door de watervlakte in het spaarbekken het geluid verder draagt dan gebruikelijk.

De gemeente Albrandswaard vraagt om een onderbouwing van de stelling in het planMER dat het geluid van de windturbines wegvalt tegen de andere geluidsbronnen. Zij wijst er op dat de diverse bronnen in het gebied ieder hun eigen verdeling hebben over de verschillende frequenties waardoor juist een versterking van de hinder kan ontstaan in plaats van een maskering. Verder wijst de gemeente op de hinder van laagfrequent geluid.

Indieners geven aan dat de slagschaduw van de windturbines vooral in het zuidelijk deel van de gemeente Albrandswaard tot overlast zal leiden. Dit zal alleen nog maar meer zijn als grotere windturbines geplaatst worden.

Antwoord:

Indien de turbines hoger worden dan de referentieturbine betekent dit niet automatisch dat dan ook de geluidsbelasting toeneemt. Dit hangt onder meer af van de precieze locatie, aantal en soort turbines. Dit moet in een vervolgfase verder worden berekend en uitgewerkt..

Voor wat betreft het psychiatrisch ziekenhuis geldt dat dit een gevoelig object betreft. Het ziekenhuis is dan ook als zodanig meegenomen in de beoordeling in het planMER.

Zie voorts de beantwoording voor het thema Geluid, waarin onder meer is ingegaan op de aspecten cumulatie, afstandsnorm, wegvallen geluid tegen andere bronnen, geluid over water, laagfrequent geluid en stiltegebieden.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Veiligheid

Samenvatting:

Indieners geven aan dat het Spui een open verbinding naar zee is. Rhoon, dat tegenover de locatie ligt, is een bunkerplaats voor bijvoorbeeld grote (zeil-)schepen. Dit aspect ontbreekt geheel in het planMER. Daarnaast geven indieners aan dat deze locatie op de splitsing ligt van twee vaarwegen, hetgeen extra aandacht voor de scheepvaartveiligheid vraagt.

Antwoord:

Scheepvaartveiligheid is in het planMER als aandachtspunt opgenomen en zal in een vervolgfase nader onderzocht moeten worden. Bunkerplaatsen voor vaartuigen zijn geen (beperkt) kwetsbare objecten en om die reden niet als zodanig meegenomen in de beoordeling.

Zie verder de beantwoording van het thema Veiligheid, onderdeel scheepvaartveiligheid.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Natuur en Ecologie

Samenvatting:

Indieners zijn van mening dat het Natura 2000-gebied groter is dan waarmee in het planMER rekening is gehouden. (Verwezen wordt naar de detailkaart van de Beerenplaat in Bijlage 1 uit het Wijzigingsbesluit Natura 2000-gebied Oude Maas) en dat daardoor meer, dan wel alle geplande turbines, in Natura 2000 zouden komen te staan.

Indieners vragen om onderbouwing voor de stelling dat turbines niet nadelig zijn voor bijvoorbeeld de bever en de Noordse woelmuis. Er wordt om extra onderzoek gevraagd vooral wat betreft vogeltrek en foerageerroutes.

Daarnaast zijn indieners van mening dat de kap van het oeverbos een negatieve effect heeft op de ecologie en biodiversiteit van dit zoetwatergetijdengebied.

Ook geven indieners aan dat bij de effecten op natuurwaarden plaatsing en aanleg van onderhoudspaden meegenomen moeten worden in het onderzoek.

Een enkele indiener valt het op dat in paragraaf 23.4 de aantallen aanwezige soorten vogels drastisch wordt onderschat en dat geen lokaal beschikbare telgegevens zijn geraadpleegd. Indiener wijst erop dat in het planMER roofvogels in het geheel niet worden genoemd. Juist roofvogels vallen door hun rustige vlieggedrag dan wel hoge snelheid ten slachtoffer aan windturbines. Ook de watervogels worden in het planMER ernstig ondergewaardeerd. De woordkeuze 'enkele' zou kunnen worden uitgelegd als 'in kleine hoeveelheden', terwijl het in werkelijkheid om grote hoeveelheden watervogels gaat, die vooral in de winterperiode in grote zwermen aanwezig zijn boven de spaarbekkens van de Beerenplaat. Omdat in de voorbeeldopstelling vier windturbines aan de rand van de bassins zijn gesitueerd is de kans op grote aantallen slachtoffers groter dan in het planMER wordt ingeschat. In het planMER zouden op zijn minst de werkelijke aantallen (water)vogels geïnventariseerd moeten worden, over alle seizoenen.

De stelling in tabel 23.7 van het planMER dat er geen weidevogelgebied nabij is, is onjuist.

De gemeente Albrandswaard vindt de conclusie in het planMER dat de kans op aanvaringslachtoffers gering is omdat er geen omvangrijke vliegbewegingen zijn in tegenspraak met de conclusie dat het spaarbekken een foerage- en nestplaats is en de vermelding dat er in, en over, het gebied een relatief groot aantal vliegbewegingen van vogels en mogelijk ook vleermuizen zijn.

Daarnaast geeft een indiener aan dat de omgeving rondom de Beerenplaat een van de weinige plekjes is waar nauwelijks mensen komen. Trekvogels oriënteren zich onder meer op het landschap. Door de plaatsing van windturbines bij Puttershoek en Nieuw Beijerland zijn er veel obstakels bijgekomen. Het wordt steeds lastiger voor vogels om tussen de windparken door te vliegen, met name bij harde wind. Het aantal slachtoffers zal sterker stijgen. Een gedeelte van de trekvogels zal het gebied niet mijden, omdat ze het getijdengebied gebruiken om bij te tanken op hun trektocht.

Antwoord:

Om te bepalen of een locatie ligt in Natura 2000-gebied is in het planMER een kaart gebruikt die op deze locatie overeenkomt met de versie op de site van de European Environment Agency, die weer overeenkomt met het wijzigingsbesluit Natura 2000-gebied Oude Maas (deze is van 2011). Van de voorbeeldopstelling staan vijf van de zes turbines net buiten Natura 2000.

Verder wordt verwezen naar de beantwoording bij het thema Natuur en Ecologie. Daarin wordt onder meer aangegeven dat de provincie plaatsing van windturbines in of nabij kwetsbare gebieden (zoals Natura 2000) niet bij voorbaat uitsluit. In gebieden die vanuit landschappelijk, cultuurhistorisch, ecologisch of recreatief oogpunt kwetsbaar zijn, is een nadere afweging noodzakelijk waarbij gebruik wordt gemaakt van beleid en regels voor ruimtelijke kwaliteit.

In het planMER is het voorkomen van soorten en de kans op significante effecten beoordeeld. Hierbij is uitgegaan van de beschikbare data van het gebied, maar is geen uitputtende opsomming van de aanwezige soorten gegeven. Indien nodig vindt veldwerk plaats in een

vervolgfase, wanneer de invulling van een gebied wordt gekozen. Dan dient voorafgaand aan de (mogelijke) realisatie van windturbines op een locatie door de initiatiefnemer nader onderzoek uitgevoerd te worden in het kader van een (eventueel) aan te vragen vergunning of ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming. In dit onderzoek kunnen ook mitigerende maatregelen worden betrokken om effecten op natuurwaarden te verminderen.

De kans op aanvaringssslachtoffers is gering in het licht van de beoordeling voor Natura 2000-gebieden omdat deze gebieden in de omgeving van het plangebied geen bescherming kennen voor vogels of vleermuizen (alleen habitattypen en twee soorten grondgebieden zoogdieren (zie tabel 23.6 in planMER deel B). Voor soortenbescherming is de kans op slachtoffers niet gering, maar is beoordeeld dat met zekerheid geen sprake is van aantasting van de staat van instandhouding omdat het voor vogels om (landelijk) algemene soorten gaat en voor vleermuizen er goede en beproefde mitigerende maatregelen (stilstandsvoorziening) beschikbaar zijn die eventuele sterfte terug kunnen brengen tot verwaarloosbaar aantal per soort. Ontheffing zal dus kunnen worden verleend.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Landschap

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard en veel andere indieners vrezen voor aantasting (onder meer door horizonvervuiling) van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het gebied de Beerenplaat, maar ook de omliggende gebieden als de Hoekse Waard en de gebieden aan beide zijden van de Oude Maas, waaronder Buitenland van Rhoon, maar ook de landelijke gemeente Albrandswaard en de historische haven en oude kern van Oud-Beijerland. Indieners verwacht dat dit ook afbreuk doet aan economische, toeristische en recreatieve functies van deze gebieden. De mening is dat de score in het planMER moet worden aangepast van positief (+) naar negatief (- -)

Indieners wijzen op de tekst in het planMER op pagina 289: "het onderzoeksgebied [vormt] een contrasterend element tussen binnen- en buitendijks (natuur) landschap". Ter plaatse en ook in de wijde omgeving is alleen sprake van buitendijks (natuur)landschap. Deze voorstelling klopt niet met de situatie ter plaatse. Het planMER noemt ten onrechte de waterbekkens een industrieel complex.

Tevens hebben indieners aangegeven dat in het planMER ten onrechte de Noordrand Oud Beijerland verwisseld is met de afbeelding zuidrand Rhoon (figuur 23.5). Daarnaast is in de situatie van Oud Beijerland helemaal geen sprake van bomen/struiken tussen de molens en de bebouwing (fictieve bomenrij voor de pylonen).

Antwoord:

De locaties zijn op het aspect landschap op verschillende criteria gescoord, één daarvan is de mogelijkheid om een herkenbare opstelling te creëren. Dat is voor de locatie Beerenplaat het geval, daarom is dit als licht positief (+) gescoord. Een tweede aspect betreft de aansluiting bij het

bestaande landschap. Hier is negatief gescoord, vanwege de impact op het open karakter van het omliggende gebied. Dit sluit aan bij de mening van de indianers.

Bij de beoordeling van het landschap in het planMER is dus rekening gehouden met het open landschap, de scores worden niet aangepast.

Met het binnen- en buitendijkse landschap wordt bedoeld het contrast tussen het land en het water. De voorstelling van het gebied is daarmee juist benaderd. Daarnaast is het spaarbekken van oudsher een markant, historisch industrieel ontwerp en als zodanig in de beschrijving opgenomen.

De figuren uit het 3D-model zijn gebaseerd op de Google-Earth data die beschikbaar zijn. Daarop zijn wel degelijk bomenrijen aan de zuidzijde van Beerenplaat te zien. Om die reden is dit eveneens op de beelden zichtbaar gemaakt.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Cultuurhistorie

Samenvatting:

Indianers geven aan dat de omgeving gekenmerkt wordt door kreken en rivierstructuren, en dat er, op kerktorens na geen verticale bouwwerken aanwezig zijn. Zij vrezen voor aantasting van de cultuurhistorische en landschappelijke waarden van het gebied.

Antwoord:

Zie ook de beantwoording van het thema Landschap.

Het spaarbekken is als cultuurhistorische waarde (een van oudsher markant, historisch industrieel ontwerp) aangemerkt en als zodanig in de beschrijving opgenomen.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Recreatie

Samenvatting:

Indianers vrezen effecten op het nog aan te leggen recreatiegebied Johannapolder, maar ook op reeds bestaande recreatiegebieden.

Daarnaast menen indianers dat het planMER veronderstelt dat er geen verblijfsrecreatie in het gebied aanwezig is (23.3.2) en dat de effecten ervan niet zijn meegewogen.

In het onderzoeksgebied ligt de jachthaven van Rhoon. Deze jachthaven biedt ruime faciliteiten voor (langdurig) verblijf op de schepen die er permanent liggen en aan passanten.

Ook vragen indianers of de investering in Het Buitenland van Rhoon, onder andere voor recreatieve doeleinden, nog zinvol is, of de doelstellingen wel worden gehaald en in hoeverre de plaatsing van windturbines is afgestemd met het rijk.

Antwoord:

De betreffende jachthaven staat in de effectbeschrijving in de paragraaf recreatie. De verblijfsduur heeft geen invloed op de beoordeling van de locatie.

Windturbines en recreatie sluiten elkaar niet uit. Dit geldt ook voor het Buitenland van Rhoon Zie voorts de beantwoording voor het thema Recreatie.

Eventuele plaatsing van windturbines op deze locatie zal worden afgestemd met de relevante rijksdiensten, zoals Rijkswaterstaat.

Doorwerking:

Deze zienswijze leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Economische effecten

Samenvatting

Indieners stellen dat er geen aandacht is geschonken aan de economische effecten van de windturbines op onder meer de recreatie (minder omzet bij horeca), toekomstige gebiedsontwikkelingen in de Hoekse Waard en het effect op het toeristisch winkelcentrum in Oud Beijerland.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Economische effecten, onderdeel conflict met gebiedsontwikkeling en economisch belang van toerisme en recreatie.

Begrenzing

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijze ingediend op dit thema.

Overig

Samenvatting:

De Wolff Nederland Windenergie ziet de locatie Beerenplaat als een kansrijke locatie voor windenergie. De technische mogelijkheden zijn er goed in te vullen; daarnaast zijn er weinig belemmeringen qua omgeving. Verder kan het natuurgebied goed ontzien worden waardoor de impact van de windturbines op het geheel beperkt kan blijven.

Antwoord:

De provincie neemt kennis van deze zienswijze die overeenkomt met de beoordeling in het planMER.

Standpunt overheden over locatiekeuze

Samenvatting:

De Regiegroep Voorne-Putten stelt dat deze locatie dient te worden geschrapt. Zij vindt deze locatie ongewenst vanwege de aanwezigheid van een Natura 2000-gebied en vanwege de kwaliteiten en openheid van dit deel van Voorne-Putten. De noodzaak van het handhaven van deze locatie in een "beschermingscategorie ruimtelijke kwaliteit" onderschrijft zij niet.

Ook de gemeente Oud-Beijerland is tegen het plaatsen van windturbines aan de noordkant van de Beerenplaat. Dit leidt door horizonvervuiling tot afbreuk aan de economische, toeristische en recreatieve functie van de Hoeksche Waard en Oud-Beijerland en de toekomstige ontwikkelingen in dit gebied (Masterplan Noordrand). Ook wordt afbreuk gedaan aan de belevingswaarde van de woningen en woonomgeving van de inwoners. Genoemde aspecten zijn van belang voor de vitaliteit van de Hoeksche Waard. De gemeente Oud-Beijerland verzoekt deze aspecten te betrekken bij de afweging. De gemeente Oud-Beijerland pleit er voor om aan de alternatieve locatie Plaatweg van de gemeente Nissewaard invulling te geven in plaats van aan de locatie Beerenplaat.

De gemeente Albrandswaard geeft in haar zienswijze aan geen ruimte te zien voor het plaatsen van windturbines binnen of direct grenzend aan de gemeente en dus ook niet op de locatie Beerenplaat.

Het ministerie van I&M, in casu Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid geeft als zienswijze dat deze locatie ligt op de splitsing van twee vaarwegen, hetgeen extra aandacht voor de scheepvaartveiligheid vraagt.

Antwoord:

De provincie concludeert op basis van het planMER dat deze locatie in beginsel, onder voorwaarden, geschikt is voor windenergie.

Gestreefd wordt naar een evenwichtige verdeling van de locaties voor windenergie over de gemeenten van de (voormalige) stadsregio Rotterdam. De provincie heeft eerder de wens uitgesproken dat de gemeenten zelf een handreiking doen om te komen tot een aanvaardbaar aantal locaties, waarmee aan de doelstelling in het Convenant Windenergie Stadsregio Rotterdam wordt voldaan. De gemeenten op Voorne-Putten hebben, in een brief alsmede in hun zienswijzen, een dergelijke handreiking gedaan. Hierin geven zij aan andere locaties de voorkeur boven de locatie Beerenplaat en dragen ook een nieuwe locatie aan (Plaatweg).

Teneinde tegemoet te komen aan deze handreiking neemt de provincie de locatie Beerenplaat thans niet op in de partiële herziening van de VRM voor windenergie. Met de locaties die wel worden aangewezen kan de overeengekomen opgave gerealiseerd worden, op voorwaarde dat alle ondertekenaars van het Convenant zich hiervoor inspannen.

Doorwerking:

De locatie Beerenplaat wordt thans niet opgenomen in de VRM (Programma ruimte en Verordening ruimte). Het VKA in het planMER en de beoordeling daarvan in deel D wordt aangepast.

4.12 L. Zuidland

Geluid

Samenvatting:

Diverse indieners verwachten dat de windturbines op de locatie Zuidland leiden tot hinder (geluid, slagschaduw), bijvoorbeeld in de jachthaven WSV Blinkvliet aan het Spui waar ook overnacht

wordt door passanten. Ook het woon- en leefgenot wordt aangetast. Daarnaast geven indieners aan dat nu al geluidshinder wordt ondervonden van bestaande windturbines op Voorne-Putten. Er wordt extra geluidsoverlast verwacht, ook 's nachts door nog eens een tiental windturbines in de polder Zuidland waar toch veel woningen staan.

Ook geven indieners aan dat de aanduiding van omliggende stiltegebieden niet juist is (paragraaf 24.3/25.3). Volgens indiener zijn ook de Beninger Slikken, de Spuimonding West en een deel van de polder Zuidland aangewezen als stiltegebied met wettelijke status. De meest oostelijke windturbine in de voorbeeldopstelling staat middenin het stiltegebied.

Ook het open landbouwgebied van de polder Zuidland is bijzonder geluidsarm (hoewel het om onbekende redenen niet de wettelijke status van een stiltegebied heeft) door de grote afstand tot lawaaibronnen aan de industriële noordzijde van het eiland, de A15, de N57, de Kanaalweg tussen Hellevoetsluis en Heenvliet en de Groene Kruisweg tussen Oostvoorne en Spijkenisse. Omdat door de methodiek van het planMER de scores worden bepaald door de aanwezigheid van storingsgevoelige gebieden (die in de polder Zuidland maar beperkt aanwezig zijn), lopen de bewoners van Voorne-Putten het risico dat ze door de komst van windmolens het laatste stille gebied kwijt raken. Indiener hoopt dat de provincie zich realiseert hoe waardevol de stiltegebieden in feite zijn en daarom het voortbestaan ervan wil bewaken.

Tevens geven indieners aan dat in het open polderlandschap zoals de Zuidpolder het geluid veel verder draagt dan in gebouwd gebied, en verwacht dat geluid tot in de dorpen Oudendoorn en Zuidland reikt waardoor een veel grotere groep mensen impact zal krijgen dan het rapport suggereert.

Antwoord:

De provincie gaat over het vaststellen van locaties voor windenergie en niet over de invulling ervan. Precieze afstanden tot woningen zijn om die reden nog niet bekend. In een vervolg/projectfase zal de ontwikkelaar opnieuw onderzoek moeten doen naar de feitelijke inpassing en de (milieu)effecten daarvan, en het plan verder moeten uitwerken. Afhankelijk van het type turbine bepalen de ontwikkelaar en de gemeente in onderling overleg de invulling van de locatie. Zie ook de beantwoording van thema Geluid, dat onder meer ingaat op de aspecten ondergrond, afstandsnorm, cumulatie en stiltegebieden.

Een jachthaven is geen gevoelige bestemming in het kader van de regelgeving voor geluid en slagschaduw en om die reden niet meegenomen in de beoordeling van geluid en slagschaduw. Wel is de jachthaven onderdeel van de beschrijving van de recreatieve waarden in het gebied.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Slagschaduw

Samenvatting:

Indiener acht de kans groot dat zowel binnenshuis als buitenshuis de zon in combinatie met de draaiende windturbine voor onacceptabele onaangename effecten zorgt. De windturbines op

locatie Zuidland komen ten ZZO/ZO van de woning. Indiener vraagt of er een nauwkeurige berekening wordt gemaakt voor de slagschaduw uitgaande van zonnstanden, woningpositie en positie van de windturbine. Daarnaast verwachten indieners dat de windturbines op de locatie Zuidland leiden tot slagschaduw hinder in onder meer de jachthaven WSV Blinckvliet aan het Spui waar ook overnacht wordt door passanten.

Antwoord:

Omdat de windturbineposities voor de locaties in een latere fase bekend worden, zijn in dit planMER geen berekeningen gemaakt op basis van windturbineposities. Dat gebeurt in een vervolgfase. In de beantwoording voor het thema Slagschaduw, onderdeel wettelijke eisen, staat een nadere toelichting.

Voor de jachthaven geldt dat dit op basis van wet- en regelgeving geen gevoelig object voor slagschaduw is. Om die reden is de jachthaven aan het Spui geen onderdeel van de beoordeling. Wel is de jachthaven opgenomen in de beschrijving van recreatieve waarden in hoofdstuk 25 in deel B van het planMER.

Zie ook de beantwoording voor het thema Slagschaduw, onderdeel wettelijke eisen.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Veiligheid

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Natuur en Ecologie

Samenvatting:

Indieners geven aan dat in het rapport natuurgebied Spuimonding West niet is genoemd.

Hierdoor zijn de aanwezige natuur- en recreatiewaarden onjuist beoordeeld en wordt gevreesd voor ecologische schade.

Daarnaast geven indieners aan dat de locatie Zuidland vlakbij natuurgebied De Beninger Slikken ligt en dat plaatsing van windturbines ook uit ecologisch oogpunt in strijd is met het eigen beleid van de provincie, omdat de Beninger Slikken als belangrijk natuurgebied met beschermingscategorie 1 wordt aangemerkt in de Verordening Ruimte 2014 en valt binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Omdat de locatie nabij NNN-gebied ligt, geven indieners aan dat extra onderzoek en zorgvuldige afweging nodig is. Door plaatsing van windturbines nabij de omliggende natuurgebieden wordt gevreesd voor verstoring van en het verdwijnen van diverse dieren als kerkuilen, vleermuizen, bevers, reeën en nachtvogels.

Ook wordt gevraagd of in het onderzoek rekening is gehouden met de effecten van de windturbines op de ganzentrek.

Antwoord:

Zie de beantwoording voor de thema's Natuur en Ecologie en Landschap.

Het natuurgebied Spuimonding-West ligt binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Haringvliet en is daarom niet apart genoemd.

Het aspect ecologie is beoordeeld op basis van het voorkomen van soorten en te verwachten effecten op deze soorten. Hierbij is eveneens gekeken naar beschermde gebieden in de omgeving, waaronder de Beninger Slikken.

De plaatsing van windturbines nabij een (natuur)gebied met beschermingscategorie 1 is niet op voorhand uitgesloten maar vereist een zorgvuldige afweging. Deze afweging vindt plaats op basis van nader ecologisch onderzoek of en in welke mate verstoring optreedt.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Landschap

Samenvatting:

Indieners vinden in paragraaf 24.5.2/25.5.2 de score van de locatie op het onderdeel landschap (+) onbegrijpelijk. Indieners menen dat bewoners en bezoekers van het gebied die herkenbaarheid juist iets verschrikkelijks vinden, omdat de immense bouwwerken, die niet in het landschap passen, de weidse en open uitzichten verknallen.

Ook stellen indieners dat windturbines op de locatie Zuidland veel te groot en veel te hoog zijn voor de beperkte schaalgrootte van de Zuidlandse polder. Hierbij is ook aangegeven dat de noordkant van Voorne -Putten het open karakter en weidse zicht al weg is, maar dat de polder Zuidland juist een zeer open karakter en vrij uitzicht heeft. Plaatsing van windturbines aan de noordrand van Voorne-Putten heeft de voorkeur.

Antwoord:

In het planMER is aangegeven dat de windturbines goed zichtbaar zijn vanwege de openheid van het gebied, zowel vanuit de kernen ten noorden van het onderzoeksgebied, als vanuit het gebied zelf. De schaal van windturbines sluit goed aan bij het grootschalige, open karakter van het gebied. Dit maakt eveneens het verloop van de dijk tussen het water van Haringvliet en het achterland duidelijk(er) zichtbaar. Deze relatie wordt duidelijker naarmate de windturbines dichterbij de dijk komen te staan. Het onderzoeksgebied vindt daarmee aansluiting bij het bestaande landschap en de beoordeling van dit aspect is om die reden positief (+).

De provincie realiseert zich dat de uiteindelijke beleving van de windturbines in het landschap persoonsgebonden is en kan afwijken van het oordeel van de deskundigen die betrokken zijn bij het opstellen van het planMER.

Zie verder de beantwoording voor het thema Landschap.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Cultuurhistorie

Samenvatting:

Diverse zienswijzen geven aan dat windturbines een negatief effect hebben op het cultuurhistorische karakter van de polder Zuidland, een oude polder met eeuwenoude boerderijen.

Antwoord:

In het planMER is voor het onderdeel cultuurhistorie gekeken naar de cultuurhistorische waardenkaart van de provincie. Daarbij is geconstateerd dat op enige afstand van de locatie er enkele 'gewaardeerde' elementen in het gebied aanwezig zijn. De polder Zuidland zelf is niet gewaardeerd op deze kaart. De waardering voor polderlandschappen op deze kaart wordt bepaald door de gaafheid/herkenbaarheid van de historische polderstructuren (polderdijken, wegen, verkaveling) en samenhang daartussen. Rondom Zuidland is die gaafheid/herkenbaarheid aangetast door de enorme schaalvergroting van het verkavelingspatroon tijdens de herinrichting in de jaren '80 van de 20^e eeuw. Ook zijn kreken gedempt en dijken verbreed of afgegraven.

Gelet op het voorgaande is voor de locaties 19A en 19B uit het planMER (die gezamenlijk de locatie Zuidland vormen) aangegeven dat geen effecten op de cultuurhistorische waarden te verwachten zijn.

Het landschap in de polder Zuidland is grootschalig en open. Dit betekent dat de windturbines op deze locatie goed zichtbaar zijn. Onder het thema landschap in het planMER is aangegeven dat windturbines passen bij het grootschalige open karakter van het gebied.

Conclusie:

De zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Recreatie

Samenvatting:

Indieners bestrijden de stelling (paragraaf 24.6/25.6) dat de onderzoeksgebieden niet in een recreatiegebied liggen. Ten onrechte worden Spuimonding West en het buitendijkse fietspad tussen die natuurgebied en de polder Zuidland buiten beschouwing gelaten, evenals de minicamping in Oudendoorn en de natuurcamping in Zuidland.

Antwoord:

De beide campings zijn naar aanleiding van de zienswijzen aanvullend in het planMER benoemd. De aanwezigheid van de genoemde kleinschalige recreatieve elementen en een fietspad maken het gebied nog niet tot een recreatiegebied in ruimtelijke zin. Zie verder de beantwoording van het thema Recreatie.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden tot aanpassing van de stukken; de minicamping in Oudendoorn en de natuurcamping in Zuidland zijn in het planMER deel B aanvullend genoemd onder recreatie.

Economische effecten

Samenvatting

Een indiener vreest dat door windturbines haar oude boerderij (1772) geen toekomst meer heeft, doordat klanten voor de Bed & Breakfast wegblijven met als gevolg dat de boerderij niet goed onderhouden kan worden.

Ook vragen sommige indieners zich af wat het effect is op de investering in vakantiepark "Zuytland Buiten".

Andere indieners zijn van mening dat voor de locatie Zuidland een onevenredig ruimtebeslag is gereserveerd. Dit kan ten koste gaan van rechtszekerheid en veroorzaakt financiële schade bij bijvoorbeeld verkoop van de woning.

Antwoord:

Locatie Zuidland is een omvangrijk gebied. Daardoor biedt de locatie bij nadere invulling flexibiliteit om rekening te houden met diverse lokale belangen. Door een windlocatie in de VRM aan te wijzen worden andere ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving niet structureel onmogelijk gemaakt. Juist doordat de locatie zo groot is kan er bij de verdere uitwerking rekening worden gehouden met lokale belangen. Daarom is het nog te vroeg om te stellen dat het opnemen van een windlocatie in een structuurvisie zal leiden tot negatieve economische effecten. De invulling van een locatie gebeurt pas in een latere fase door een initiatiefnemer. Zodra die invulling in een bestemmingsplan wordt vastgelegd, kunnen de economische effecten daarvan worden beoordeeld en worden betrokken bij de besluitvorming. Als daarbij blijkt dat de realisatie van windturbines (mogelijk) leidt tot financiële schade, kan bij de gemeente een verzoek om planschade worden ingediend. Zie verder de beantwoording bij het thema Economische effecten, onderdeel planschade.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Begrenzing

Samenvatting:

Diverse indieners hebben verzocht om de locatie ongewijzigd definitief vast te stellen als windenergielocatie. Met deze locatie kunnen de indieners, bijvoorbeeld in het kader van hun duurzaamheidsbeleid, windenergie toepassen zeer nabij hun bedrijven.

Een indiener is verheugd met de vergroting van het zoekgebied van locatie L. Zuidland in de richting van Hellevoetsluis en ziet kansen om lokale industriële partijen bij de verduurzaming in dit gebied te betrekken.

Antwoord:

Provincie neemt kennis van deze zienswijzen.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Overig

Samenvatting:

Diverse indieners zijn positief dat locatie Zuidland is opgenomen in de ontwerp partiële herziening van de VRM, vinden het een geschikte locatie voor wind waar turbines met grotere vermogens gerealiseerd kunnen worden. De locatie levert hierdoor een belangrijke bijdrage aan de doelstelling van de provincie. Een nette lijnopstelling is mogelijk. Indieners zien kansen om lokale industriële partijen bij de verduurzaming in dit gebied te betrekken. Daarnaast zijn technische beperkingen reeds onderzocht en is dit afgestemd met Defensie, Luchtverkeersleiding en Inspectie Verkeer en Waterstaat.

Indieners geven aan dat in paragraaf 24/25 Bernisse genoemd wordt als gemeente, maar sinds 1 januari 2015 is dit de gemeente Nissewaard.

Indieners zijn bang voor sociale ontwrichting, omdat rond de locatie Zuidland tweedracht tussen voor- en tegenstanders ontstaat en deze zal groeien als plaatsing op deze locatie doorgedrukt zal worden.

Alternatieve locatie

Een indiener legt een planschets voor de polder Zuidland voor met daarin natuurontwikkeling, fietspad en zonneakkers als alternatief voor de windturbines, ter vergroting van de leefbaarheid voor mens en dier en een vooruitgang voor heel Zuid-Holland.

Indieners verzoeken dat de provincie de alternatieven die de gemeente Nissewaard heeft aangeboden gaat opvolgen.

Antwoord:

De provincie neemt kennis van deze zienswijzen.

Waar in het planMER gemeente Bernisse is genoemd, is dit vervangen door Nissewaard.

De provincie ondersteunt de wens van indieners dat de plaatsing van windturbines niet moet leiden tot tweedracht tussen voor- en tegenstanders. De provincie wijst erop dat bij de daadwerkelijke ontwikkeling van windlocaties er voldoende mogelijkheden zijn om te komen tot een evenwichtige verdeling van lusten en lasten, bijvoorbeeld door actieve (ook financiële) participatie van omwonenden. Het is belangrijk dat gemeenten, ontwikkelaars en grondeigenaren in een eventuele vervolgfase hierover het gesprek aangaan met belanghebbenden.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de stukken. Waar in deel B van het planMER gemeente Bernisse is genoemd, is dit vervangen door Nissewaard.

Standpunt overheden

Samenvatting:

De regiegroep Voorne-Putten stelt dat deze locatie in het open buitengebied aan de zuidrand van Voorne-Putten moet worden geschrapt. De gezamenlijke gemeenten op Voorne-Putten zijn van mening dat deze locatie volstrekt in strijd is met het door de provincie vastgestelde gebiedsprofiel alsmede de door de gemeenten vastgestelde gebiedsvisie, en een wezenlijke aantasting

betekent voor de kwaliteiten van Voorne-Putten (het open landschap met rust en ruimte). De regiegroep wijst de argumentatie van de mogelijke komst van windturbines aan de overzijde van het Spui in Korendijk van de hand omdat die ontwikkeling sterk wordt betreurd door de gezamenlijke gemeenten en nu reeds een aantasting betekent voor de kwaliteit van Voorne-Putten.

De gemeente Goeree-Overflakkee verzoekt om bij de invulling van de locaties langs of in de nabijheid van het Haringvliet te streven naar een goede landschappelijke inpassing en rekening te houden met interferentie met (grootschalige) locaties voor windenergie aan de noordkant van Goeree-Overflakkee, de aanliggende natuurgebieden, dorpen en de toeristisch recreatieve potenties.

Antwoord:

Voor de inhoudelijke beantwoording ten aanzien van de door de overheden genoemde thema's betreffende deze locatie wordt verwezen naar de beantwoordingen op de thema's.

De provincie concludeert op basis van het planMER dat deze locatie in beginsel, onder voorwaarden, geschikt is voor windenergie.

Gestreefd wordt naar een evenwichtige verdeling van de locaties voor windenergie over de gemeenten van de (voormalige) stadsregio Rotterdam. De provincie heeft eerder de wens uitgesproken dat de gemeenten zelf een handreiking doen om te komen tot een aanvaardbaar aantal locaties, waarmee aan de in het Convenant Windenergie Stadsregio Rotterdam wordt voldaan. De gemeenten op Voorne-Putten hebben, in een brief alsmede in hun zienswijzen, een dergelijke handreiking gedaan. Hierin geven zij aan andere locaties de voorkeur boven de locaties Beerenplaat en Zuidland en dragen ook een nieuwe locatie aan (Plaatweg).

Teneinde tegemoet te komen aan deze handreiking nemen wij de locatie Zuidland thans niet op in de partiële herziening van de VRM voor windenergie. De provincie gaat er vanuit dat met de locaties die wel worden aangewezen de overeengekomen opgave gerealiseerd kan worden, op voorwaarde dat alle ondertekenaars van het Convenant zich hiervoor inspannen.

Doorwerking:

De locatie Zuidland wordt thans niet opgenomen in de VRM (Programma ruimte en Verordening ruimte). Het VKA in het planMER en de beoordeling daarvan in deel D worden aangepast.

4.13 M. Hartel Oost

Locatie M. Hartel Oost bestaat uit de onderzoeksgebieden 21 en 22 uit deel B van het planMER.

Geluid

Samenvatting:

Indieners ondervinden reeds geluidshinder van bestaande windturbines langs het Hartelkanaal. Bij veelvoorkomende westelijke en noordwestelijke wind zal de hinder voor Zwartewaal toenemen. Naast de verwachte hinder van windturbines geven ook de ligging aan de N218 en de

industrie aan de Noord- en Oostzijde veel geluidshinder. Indieners verwachten extra geluidshinder door Theemswegtracé en door de toename van het vliegverkeer via Rotterdam-The Hague Airport.

De Stichting Buren van Botlek vindt het belangrijk dat voldoende rekening wordt gehouden met het aspect geluid, omdat zij veel hinder ervaren van het bestaande windpark. De Stichting is van mening dat het werkelijke aantal gevoelige objecten hoger ligt dan aangegeven is in het planMER.

De actiegroep Weids of Kas geeft aan dat de geluidshinder op Voorne-Putten zal toenemen. Het (laagfrequente) geluid draagt ver in de polder en komt bij de al bestaande hinder van de windturbines langs het Hartelkanaal en de geluidshinder van de Maasvlakte, Europoort en Botlek. De actiegroep geeft verder aan dat windturbines, vooral door geluidshinder en slagschaduw de veeteelt en daarmee de agrarische functie, negatief beïnvloeden.

Antwoord:

Voor het bepalen van het aantal gevoelige objecten is in het planMER gerekend met de meest recente informatie uit het Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG), afkomstig van het Kadaster. Als geluidsgevoelige objecten worden onder andere aangemerkt woningen, kinderdagverblijven, ziekenhuizen en verpleeghuizen. Landbouw kan normaal plaatsvinden nabij een windturbine. Er zijn geen onderzoeken bekend waaruit zou blijken dat de geluid en slagschaduw door windturbines de veeteelt negatief beïnvloeden..

Verwezen wordt naar de beantwoording voor het thema Geluid, onder meer het onderdeel cumulatie.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Slagschaduw

Samenvatting:

Indieners geven aan dat bij laagstaande zon in de Zalmiaan te Zwartewaal reeds hinder door slagschaduw wordt ondervonden. De Zalmiaan is gelegen ten zuidwesten van het gebied Hartel Oost. De slagschaduw zal alleen maar toenemen.

De stichting Buren van Botlek vindt het belangrijk dat voldoende rekening wordt gehouden met het aspect slagschaduw, omdat zij veel hinder ervaren van het bestaande windpark. De Stichting is van mening dat het aantal werkelijke gevoelige objecten hoger ligt dan aangegeven is in het planMER.

De actiegroep Weids of Kas geeft aan dat slagschaduw tot 1500 m ver kan reiken. Op een klein eiland als Voorne-Putten beslaat slagschaduw een groot deel van het grondgebied. De actiegroep Weids of Kas geeft verder aan dat windturbines, vooral door geluidshinder en slagschaduw de veeteelt en daarmee de agrarische functie, negatief beïnvloeden.

Antwoord:

Voor het bepalen van het aantal gevoelige objecten is in het planMER gerekend met de meest recente informatie uit het Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG), afkomstig van het Kadaster. Als geluidsgevoelige objecten worden onder andere aangemerkt woningen, kinderdagverblijven, ziekenhuizen en verpleeghuizen. Landbouw kan normaal plaatsvinden nabij een windturbine. Er zijn geen onderzoeken bekend waaruit zou blijken dat de geluid en slagschaduw door windturbines de veeteelt negatief beïnvloeden.

Verwezen wordt naar de beantwoording voor het thema Slagschaduw.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Veiligheid

Samenvatting:

Rijkswaterstaat stelt dat binnen deze locatie de Hartelkering ligt. Windturbines zijn alleen buiten de kernzone van de stormvloedkering mogelijk. Voor turbines binnen de beschermingszone gelden echter wel randvoorwaarden, zoals geen aantasting van de stabiliteit, constructie en waterkerende functie van de waterkering.

De Stichting Buren van Botlek geeft aan dat de locatie ligt bij een waterkering (Noorddijk/Brielse Maasdijk) of in de beschermingszone daarvan. Hieraan besteedt volgens de Stichting Buren van Botlek het planMER geen aandacht. Daarnaast ontbreekt een advies van de watersysteembeheerder (verplicht op grond van artikel 2.4.2, lid 5 Verordening Ruimte Zuid-Holland). De Stichting vraagt zich af of voldoende rekening is gehouden met de veiligheid van de scheepsvaart op het Hartelkanaal.

Antwoord:

Zie de beantwoording voor de thema's Veiligheid, onderdelen scheepvaartveiligheid en waterveiligheid.

Het advies van de watersysteembeheerder is pas verplicht bij de aanpassing van het bestemmingsplan.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Natuur en Ecologie

Samenvatting:

De Stichting Buren van Botlek stelt dat de provincie ter onderbouwing van het planMER aanvullend ecologisch onderzoek had moeten uitvoeren. In een vervolgfase is nader ecologisch onderzoek noodzakelijk om te bepalen of een vergunning of ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is vereist.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Natuur en Ecologie.

Voorafgaand aan de (mogelijke) realisatie van windturbines op deze locatie dient door de initiatiefnemer nader onderzoek uitgevoerd te worden in het kader van een (eventueel) aan te vragen vergunning of ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming. Uit dit onderzoek blijkt ook welke soorten aanwezig zijn. In dit onderzoek kunnen tevens mitigerende maatregelen worden bepaald om effecten op natuurwaarden te verminderen.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Landschap

Samenvatting:

De Stichting Buren van Botlek is van mening dat het planMER onvoldoende rekening houdt met de transformatie-eisen ex artikel 2.2.1, lid 1 en onder c Verordening Ruimte Zuid-Holland.

Daarnaast is de Stichting van mening dat het planMER in strijd is met de Verordening ruimte Zuid-Holland omdat zij niet ingaat op compensatieregels voor Natuur, Recreatie en Landschap. Ook zijn volgens de stichting de locaties 21 en 22 in strijd met het provinciale gebiedsprofiel.

Antwoord:

De verplichtingen in artikel 2.2.1.c. gelden pas in de fase van de vaststelling van het bestemmingsplan.

Het is niet uitgesloten dat de plaatsing van windturbines in of nabij natuurgebieden zal leiden tot een verplichting tot compensatie van de aangetaste natuurwaarden. Deze verplichting komt in dat geval aan de orde in de vervolgfase bij de aanpassing van het bestemmingsplan.

Bij de beoordeling van het aspect landschap op locatieniveau is gebruik gemaakt van o.a. de kwaliteitskaart van de provincie (waar de gebiedsprofielen een uitwerking van zijn) en een 3D-model. In het planMER is de locatie positief beoordeeld omdat dat de landtong en het Hartelkanaal als het ware de begrenzing vormen van de Rotterdamse haven en de windturbines weliswaar zichtbaar zijn, maar wegvallen in het bestaande windlandschap en industrielandchap van de Rotterdamse Haven.

Zie ook de beantwoording van het thema Landschap.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Cultuurhistorie

Samenvatting:

De Stichting Buren van Botlek stelt dat de dorpen Geervliet en Heenvliet zijn aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Dit zou door windturbines worden aangetast.

Antwoord:

In het planMER zijn effecten op aanwezige cultuurhistorische waarden beoordeeld. Voor de beschermde dorpsgezichten is naast de aanwezigheid ook gekeken naar de afstand en de afscherpende werking van andere objecten in het tussenliggende gebied. In het planMER is de aanwezigheid van het beschermde dorpsgezicht Geervliet benoemd en is om die reden het aspect cultuurhistorie licht negatief gescoord voor deze locatie. Dit komt overeen met de ingediende zienswijze.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Recreatie

Samenvatting:

De Stichting Buren van Botlek vindt het onbegrijpelijk dat de provincie windenergie wil realiseren in een gebied dat valt onder recreatie, beschermingscategorie 2.

De actiegroep Weids of Kas geeft aan dat plaatsing van windturbines een negatieve invloed heeft op de recreatieve functie waar de gemeenten intensief op inzetten.

Antwoord:

De plaatsing van windturbines in of nabij recreatiegebieden is niet op voorhand uitgesloten maar vergt mogelijk wel een zorgvuldige ruimtelijke afweging in de vervolgfase. Zie verder de beantwoording voor het thema Recreatie.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Economische effecten

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Overig - Inspraak en Proces

Samenvatting:

Meerdere indieners uit Zwartewaal geven aan dat door het telkens aanpassen van de plaats en/of omvang van de onderzoeksgebieden N57 Noord en Hartel Oost het vertrouwen van de burgers en de lokale politiek ernstig geschaad wordt.

De actiegroep Weids of Kas geeft aan dat zij de indruk hebben dat de provincie via 'kleine' aanpassingen op beleid eerder ingetrokken besluiten wil doordrukken. De communicatie via advertenties in de krant bereikt niet alle inwoners. De actiegroep Weids of Kas geeft aan dat ondertekenaars van een eerdere petitie een email over deze wijziging hadden moeten krijgen en een informerende brief naar direct omwonenden gestuurd had moeten worden. De wijze van communicatie getuigt niet van democratie en de dialoog aangaan.

Antwoord:

Het door indieners geschetste beeld van het gevolgde proces is onjuist. Als provincie zij wij van mening dat het proces om te komen tot de aanwijzing van alternatieve locaties voor windenergie voldoende zorgvuldig en transparant is geweest en dat in voldoende mate de belangen van betrokkenen (zoals inwoners en gemeenten) zijn afgewogen. Zie voorts de beantwoording bij het thema Inspraak en Proces.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Overig - Beleid

Samenvatting:

Om te zorgen dat Voornse kwaliteiten (rust, ruimte, en natuur) blijven bestaan denkt de actiegroep Weids of Kas aan het stimuleren van zonne-energie door subsidies te verlenen aan inwoners en agrariërs voor de plaatsing van zonnepanelen en aan het ontwikkelen van waterenergie bij de Haringvlietdam.

Antwoord:

De noodzaak tot het opwekken van duurzame energie uit zon en water deelt de provincie met de indiener. Echter dit is geen alternatief voor windenergie, aangezien alle vormen van duurzame energie de komende jaren nodig zijn om te voldoen aan de landelijke en Europese afspraken. In het Convenant Windenergie Stadsregio Rotterdam is de locatie Hartel Oost opgenomen. De gemeenten op Voorne-Putten hebben zich verbonden aan het realiseren van locaties voor windenergie, ook op Voorne-Putten.

Zie voorts de beantwoording van de thema's Beleid en Nut en Noodzaak.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Overig

Samenvatting:

Een enkele indiener acht de locatie Hartel Oost kansrijk mits turbines niet te dicht tegen de kernen van Geervliet en Spijkenisse komen te staan.

De Wolff Nederland draagt een aanvullende locatie voor bij Hartel Oost, ten zuiden van het plangebied. Het zoekgebied is ten oosten van Geervliet, de minimale afstand tot woningen is 400 m. De mogelijkheid bestaat om hier drie of vier turbines te plaatsen.

Antwoord:

Het planMER heeft aangetoond dat deze locatie onder voorwaarden geschikt is voor windenergie. In een vervolg/projectfase zal de ontwikkelaar opnieuw onderzoek moeten doen naar de feitelijke inpassing en de (milieu)effecten daarvan, en het plan verder moeten uitwerken. Afhankelijk van het type turbine bepalen de ontwikkelaar en de gemeente in onderling overleg de invulling van de locatie.

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze van De Wolff Nederland. Het toevoegen van een locatie buiten de in het ontwerp- partiële herziening VRM opgenomen locatiebegrenzingsen is in deze fase niet meer mogelijk, aangezien deze niet is onderzocht in het planMER.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Standpunt overheden over locatiekeuze

Samenvatting:

De regiegroep Voorne-Putten is van mening dat het zoekgebied te veel naar het westen (tegen de kern van Geervliet aan) is geprojecteerd en stelt dat de locatie meer naar het oosten dient te worden opgeschoven. De reden is dat de kern van Geervliet nu al veel overlast ondervindt van windturbines in het havengebied. De regiegroep constateert dat de aangeboden locatie Plaatweg, waarvoor de gemeente Nissewaard een eigen milieu-analyse heeft laten uitvoeren door Pondera, nog niet is meegenomen en stelt dat deze dient te worden toegevoegd aan de locatie M. Dit onder voorbehoud dat het inmiddels door de gemeente opgestarte omgevingsproces voor deze locatie niet leidt tot een ander (bestuurlijk) standpunt. Gemeente Nissewaard zal hierover na afloop van de zienswijzentermijn een besluit nemen en de provincie separaat informeren.

De gemeente Rotterdam vindt dat deze locatie technisch en milieukundig gezien past en een goede bijdrage levert aan de regionale opgave, maar adviseert om een uitgebreid informatie- en communicatietraject op te zetten. Mede gelet op de lopende procedure voor windpark Hartelbrug II adviseert Rotterdam om de visie die de gemeente Nissewaard heeft op deze locatie te volgen. Gelet op de tegenstand van bewoners in Geervliet en Heenvliet over windpark Hartelbrug II lijkt dat zinvol in het kader van het verkrijgen van draagvlak.

Antwoord:

Uit het planMER komt naar voren dat deze locatie, onder voorwaarden, geschikt is voor windenergie. In de vervolgfase kan, in overleg tussen gemeente en ontwikkelaar, bezien worden welke specifieke locatie en turbineopstelling de minste hinder veroorzaakt voor omwonenden, waaronder ook die van Geervliet en Heenvliet.

Voor de in de handreiking genoemde locatie Plaatweg heeft de gemeente Nissewaard een eigen milieuonderzoek laten uitvoeren. De gemeente heeft het plan binnen de gemeente bekendgemaakt en opengesteld voor zienswijzen. Deze locatie is vervolgens formeel via de zienswijzeprocedure voor de VRM aangedragen. De provincie neemt deze locatie integraal over (zie ook beantwoording locatie Plaatweg) en voegt de locatie samen met de locatie M. Hartel Oost tot de locatie M. Hartel Oost en Plaatweg. De landtong Plaatweg was overigens binnen de begrenzing van het Havengebied reeds in de VRM opgenomen.

In de projectfase kunnen de gemeente en de ontwikkelaar in onderling overleg bepalen om beide locaties als één te ontwikkelen.

Voor de provincie is er geen inhoudelijke reden om de bestaande VRM-begrenzingsen aan te passen.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden tot aanpassing van de stukken. De locatie M. Hartel Oost wordt in het planMER deel D. VKA samengevoegd met de locatie Plaatweg/Brielse Maasdijk die door de regiegroep is voorgesteld, tot locatie M. Hartel Oost en Plaatweg . De samengevoegde locatie M. Hartel Oost en Plaatweg wordt opgenomen in het Programma ruimte. en op de kaarten Kaart 17 Visie ruimte en mobiliteit, Kaart 16 Programma ruimte, Kaart 10 Verordening ruimte.

NB Omdat de Landtong Plaatweg in de vigerende kaart 10 bij de Verordening ruimte valt binnen de begrenzing van het havengebied (ten behoeve van uitvoering Havenconvenant) is de uitbreiding van de locatie niet als wijziging zichtbaar op de kaarten.

4.14 Locatie Plaatweg/Brielse Maasdijk

Inleiding

De locatie Landtong Plaatweg maakte geen deel uit van het Startdocument voor de partiële herziening van de VRM voor windenergie en is door de provincie niet onderzocht in het planMER dat ter inzage heeft gelegen.

GS hebben er mee ingestemd dat lopende de procedure tot vaststelling van de ontwerp-partiële herziening van de VRM door gemeenten nog aanvullende locaties ingediend kunnen worden, mits voorzien van een milieuonderzoek dat is uitgevoerd volgens het provinciale afwegingskader en mits de omgeving over het voornemen tot aanwijzing van de locatie is geïnformeerd en geraadpleegd.

In haar zienswijze van 21 april 2017 heeft de regiegroep Voorne-Putten aangegeven dat zij de locatie Plaatweg opgenomen wil zien in de VRM en dat de stukken op een later moment worden aangeleverd door de gemeente. Deze stukken over de locatie Landtong Plaatweg zijn op 27 juli 2017 ontvangen van de gemeente Nissewaard, met het verzoek deze locatie te betrekken bij de besluitvorming van GS en PS over de definitieve partiële herziening van de VRM.

Ook de provincie heeft zienswijzen ontvangen op de door de gemeente voorgedragen locatie Plaatweg.

Geluid en slagschaduw

Samenvatting:

Milieudefensie Nissewaard geeft aan dat de woonwijk Hoogwerf te Nissewaard dichtbij het industriegebied Botlek, de A15, de Hartelweg (N218) en een industriespoorlijn is gelegen en dat de bewoners afhankelijk van de windsnelheid en windrichting geluidsoverlast ervaren en dat dit in mindere mate in Schiekamp ook aan de orde is. De windturbines aan de Plaatweg kennen een afstand van 370 m tot bebouwing en de windturbines aan de Brielse Maasdijk Oost kennen een afstand van 460 m tot de bebouwing. Terecht wordt in het onderzoek opgemerkt dat een grote groep inwoners zonder aanpassingen aan de windturbines geluidsoverlast zal ondervinden, hierdoor wordt het rendement van de turbines minder.

Een enkele indiener stelt dat het geluid van de turbines op de locatie Nissewaard Landtong Plaatweg bovenop het industriegeluid komt. Indiener geeft aan dat de geluidsnorm moeilijk vooraf te bepalen is en later moeilijk te controleren is, vanwege de gemiddelde waarden. Indiener stelt dat de 1491 gevoelige objecten binnen de $L_{den}=42$ dB-contour een reden zou moeten zijn voor de overheid om deze locatie niet te willen.

Een andere indiener vindt de stapeling van geluid van de A15 en de havenindustrie onaanvaardbaar.

Een enkele indiener stelt nu al last te hebben van slagschaduw en verminderd woongenot.

Een enkele indiener stelt dat het geluidseffect in combinatie met slagschaduw en horizonvervuiling de kansrijkheid van de locatie negatief beïnvloedt. Locatie Landtong Plaatweg is de slechtste locatie die gekozen kan worden. Indiener stelt dat overheid niet alleen moet zorgen voor schone energie, maar ook voor het welzijn van haar inwoners.

Antwoord:

Zie de beantwoording voor de thema's Geluid en Slagschaduw. Hierin wordt tevens ingegaan op cumulatie.

Het aantal gevoelige objecten binnen de $L_{den}=42$ dB-contour is relatief hoog, maar hierbij is nog geen rekening gehouden met eventuele mitigerende maatregelen en bijvoorbeeld afscherpende werking. In een vervolgfase zal de daadwerkelijke geluidsbelasting (zowel de norm als onder de norm) worden bepaald op basis van de specifieke inrichting van het gebied.

Veiligheid

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Natuur en ecologie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Landschap

Samenvatting:

Milieudefensie Nissewaard geeft aan dat voor de hoogbouw in de wijk Hoogwerf de windturbines op korte afstand hinderlijk zichtbaar zijn.

Een enkele indiener stelt dat voor de locatie Nissewaard Landtong Plaatweg in het planMER van de gemeente het thema horizonvervuiling mist. De voorbeeldopstelling in figuur 3.4 en 3.5. van dat rapport zijn niet de juiste voorbeelden uit de wijken. Het effect is niet meegenomen in de beoordeling, terwijl bewoners dit een zwaarwegend punt vinden, zie Geervliet en Heenvliet. Indiener stelt dat zolang de turbines zichtbaar zijn, deze niet wegvallen in het bestaande landschap van de Rotterdamse Haven, zoals het onderzoek van Pondera stelt.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Landschap.

In aanvulling daarop wordt verwezen naar de nota van beantwoording die de gemeente heeft opgesteld en waarin een vergelijkbare zienswijze terugkomt. Daarin staat:

“Bij de beoordeling van het aspect landschap in de milieuanalyse is op een aantal criteria gescoord. Zicht op de windturbines is geen apart criterium, maar de herkenbaarheid van een opstelling en de aansluiting bij het bestaande landschap zijn wel criteria die zijn beoordeeld. Hierbij is gebruik gemaakt van het 3D-model, waarbij ook vanuit de omliggende kernen is gekeken naar de voorbeeldopstelling. Het zicht vanuit de wijken is in dat kader onderdeel van de beoordeling.”

Cultuurhistorie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Recreatie

Samenvatting:

Een enkele indiener constateert dat het negatieve effect van de turbines op de locatie Nissewaard Landtong Plaatweg op recreatie langs de oevers van het scheepvaart- en voedingskanaal niet is meegenomen. Indiener stelt dat dit gebied de enige locaties is vlakbij de kern van Spijkenisse waar aan het water gerecreëerd kan worden, en dus belangrijk is voor de inwoners. Indiener vraagt waarom recreatie niet als score is meegenomen in de analyse.

Antwoord:

Naar aanleiding van de zienswijzen op het startdocument van het planMER is het beoordelingskader voor het m.e.r. aangevuld en is per locatie ook een kwalitatieve beschouwing opgenomen voor het aspect recreatie. Per locatie is beschreven of recreatiegebieden in de nabijheid van een onderzoeksgebied liggen en is beschreven wat de recreatieve waarden van het gebied zijn. In het planMER is voor recreatie alleen een kwalitatieve beschouwing opgenomen en geen kwantitatieve score.

Zie verder de beantwoording van het thema Recreatie.

Economische effecten

Samenvatting:

Een enkele indiener stelt dat huizen 22% minder waard worden bij aanwezigheid van turbines.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Economische Effecten, onderdeel waardedaling woning en planschade.

Begrenzing

Samenvatting:

De regiegroep constateert dat de aangeboden locatie Plaatweg, waarvoor de gemeente Nissewaard een eigen milieu-analyse heeft laten uitvoeren door Pondera, nog niet is meegenomen en stelt dat deze dient te worden toegevoegd aan de locatie M. Dit onder voorbehoud dat het inmiddels opgestarte omgevingsproces voor deze locatie niet leidt tot een ander standpunt. Gemeente Nissewaard zal hierover na afloop van de zienswijzentermijn een besluit nemen en de provincie separaat informeren.

De gemeente Nissewaard heeft in haar brief van 27 juli 2017 bevestigd dat zij de aangeboden locatie Plaatweg handhaaft en verzoekt deze definitief op te nemen in de vast te stellen VRM, en wel zodanig dat hierdoor een uitbreiding van de locatie M. Hartel Oost wordt bewerkstelligd.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het standpunt overheden hieronder.

Inspraak en Proces

Samenvatting:

Milieudefensie Nissewaard geeft aan dat de bewoners van Hoogwerf en Schiekamp niet door de provincie zijn geïnformeerd of geraadpleegd inzake de windenergielocatie Landtong Plaatweg / Brielse Maasdijk Oost.

Antwoord:

De locatie Plaatweg/ Brielse Maasdijk Oost maakte geen onderdeel uit van het planMER-onderzoek dat door de provincie is uitgevoerd en maakte geen deel uit van het ontwerp partiele wijziging VRM.

De locatie is op een later moment aangeboden door de gemeente Nissewaard en in opdracht van de gemeente is de locatie onderzocht op geschiktheid voor windenergie. Dit milieuonderzoek vond plaats tijdens de terinzagelegging van de ontwerp-VRM door de provincie.

Het omgevingsmanagement en de communicatie rondom de locatie Plaatweg/ Brielse Maasdijk Oost was daarmee een verantwoordelijkheid van de gemeente Nissewaard. De gemeente Nissewaard heeft via de reguliere, officiële kanalen als ook via brieven en sociale media omwonenden geïnformeerd over haar voornemen om de locatie te onderzoeken op geschiktheid voor windenergie en deze aan de provincie aan te bieden als alternatieve locatie. Tevens heeft de gemeente de (resultaten van de) milieuanalyse ter inzage gelegd en een informatieavond georganiseerd. De provincie gaat ervan uit dat het voornemen van de gemeente dus ook voor de bewoners van Hoogwerf en Schiekamp voldoende bekend is gemaakt en dat zij voldoende in de gelegenheid zijn geweest om bij de gemeente een zienswijze in te dienen.

Overig

Samenvatting:

Milieudefensie Nissewaard vindt de windenergielocatie Landtong Plaatweg / Brielse Maasdijk Oost niet geschikt voor windenergie en adviseert de provincie om deze locatie niet op te nemen in de herziening van de VRM, gelet op het feit dat er betere locaties zijn in de gemeente Nissewaard waar de inwoners minder overlast ondervinden en de opbrengst van duurzame energie groter is. Zij adviseert om deze locatie te bestemmen voor de realisatie van een grootschalig zonnepark. Milieudefensie is bereid om een nadere toelichting op haar zienswijze te geven.

Een Indiener is niet tegen windenergie, maar pleit voor locaties zonder overlast. Indiener mist een goed beleid voor zonne-energie.

Een enkele indiener pleit voor het uitvoeren van het voornemen van de provincie en is tegen de alternatieve locatie van de gemeente Nissewaard, de Landtong Plaatweg /Brielse Maasdijk Oost.

Antwoord:

Uit het door de gemeente uitgevoerde milieuonderzoek blijkt dat de locatie onder voorwaarden geschikt is voor windenergie. Zie verder de beantwoording onder het kopje 'standpunt overheden over de locatiekeuze'.

De provincie is het eens met de indiener dat ook andere vormen van duurzame energie zoals zonne-energie noodzakelijk zijn. Dit is echter geen alternatief voor windenergie aangezien de inzet van alle vormen van duurzame energie nodig zijn om aan de landelijke en Europese taakstelling te voldoen. Zie verder de beantwoording voor het thema Nut en Noodzaak.

Standpunt overheden over de locatiekeuze

Samenvatting:

De regiegroep Voorne-Putten constateert dat de eerder bestuurlijk aangeboden locatie Plaatweg niet is meegenomen in de ontwerp-VRM en stelt dat deze dient te worden toegevoegd aan de locatie M. Dit onder voorbehoud dat het opgestarte omgevingsproces voor deze locatie niet leidt tot een ander (bestuurlijk) standpunt. Gemeente Nissewaard zal hierover na afloop van de zienswijzentermijn een besluit nemen en de provincie separaat informeren.

Gemeente Nissewaard heeft vervolgens met een brief bevestigd dat zij haar eerdere handreiking met betrekking tot locatie Plaatweg handhaaft. Op basis van de uitgevoerde milieuanalyse, de ingediende zienswijzen bij de gemeente en de beoordeling daarvan heeft de gemeente besloten dat de zoeklocatie Plaatweg / Brielse Maasdijk Oost geschikt is voor de ontwikkeling van windturbines. Dat betekent dat de gemeente vasthoudt aan het bestuurlijk aanbod uit de zienswijze op de ontwerp VRM. De gemeente verzoekt de provincie dan ook de locatie Plaatweg / Brielse Maasdijk Oost definitief op te nemen in de vast te stellen VRM, als uitbreiding van de locatie M. Hartel Oost.

De gemeente Rotterdam gaat in haar zienswijze ook in op potentiële locaties die invloed uitoefenen op Rotterdams grondgebied. In het afwegingskader bij haar zienswijze merkt de gemeente Rotterdam op dat zij de resultaten van de studie die de gemeente Nissewaard in voorbereiding heeft naar de locatie Plaatweg met belangstelling tegemoet ziet en dus nog wacht met een advies richting gemeente Nissewaard.

De gemeente Oud-Beijerland pleit ervoor om aan de alternatieve locatie Plaatweg van de gemeente Nissewaard invulling te geven in plaats van aan de locatie Beerenplaat, gelet op haar bezwaren bij deze locatie (economische effecten en geluid).

Antwoord:

De provincie concludeert op basis van het in opdracht van de gemeente Nissewaard uitgevoerde milieuonderzoek conform het afwegingskader van het planMER, dat deze locatie, onder voorwaarden, geschikt is voor windenergie.

Gestreefd wordt naar een evenwichtige verdeling van de locaties voor windenergie over de gemeenten van de (voormalige) stadsregio Rotterdam. De provincie heeft eerder de wens uitgesproken dat de gemeenten zelf een handreiking doen om te komen tot een aanvaardbaar aantal locaties, waarmee aan de in het Convenant Windenergie Stadsregio Rotterdam wordt voldaan. De gemeenten op Voorne-Putten hebben, in een brief alsmede in hun zienswijzen, een dergelijke handreiking gedaan. Hierin geven zij aan andere locaties de voorkeur boven de locaties Zuidland en Beerenplaat en dragen ook de locatie Plaatweg als nieuwe locatie aan. Teneinde tegemoet te komen aan deze handreiking neemt de provincie de locatie Plaatweg op in de partiële herziening van de VRM voor windenergie. De locaties Zuidland en Beerenplaat neemt de provincie niet op. De provincie neemt de locatie Plaatweg integraal over en voegt de locatie samen met de locatie M. Hartel Oost tot locatie M. Hartel Oost en Plaatweg. De provincie gaat er vanuit dat met de locaties die worden aangewezen de overeengekomen opgave gerealiseerd kan worden, op voorwaarde dat alle ondertekenaars van het Convenant zich hiervoor inspannen.

Doorwerking:

De zienswijze van de gemeente Nissewaard inzake de aangeboden locatie Plaatweg/ Brielse Maasdijk Oost leidt tot aanpassing van de stukken. De locatie wordt opgenomen in het Programma ruimte, Kaart 17 Visie ruimte en mobiliteit, Kaart 16 Programma ruimte, Kaart 10 Verordening ruimte; Het in opdracht van de gemeente uitgevoerde onderzoek naar de uitbreiding van deze locatie wordt integraal onderdeel van het planMER (deel B). De beoordeling van de kansrijkheid in Deel C is aangevuld met deze locatie. In het VKA in deel D wordt de locatie M. Hartel Oost samengevoegd met de locatie Plaatweg/Brielse Maasdijk.

NB Omdat de Landtong Plaatweg in de vigerende kaart 10 bij de Verordening ruimte valt binnen de begrenzing van het havengebied (ten behoeve van uitvoering Havenconvenant) is de wijziging niet zichtbaar op de kaarten.

4.15 N. Tegenover Rivium 1

Geluid

Samenvatting:

Bewonersplatform DWL-De Esch vraagt in hoeverre in het planMER bij de bepaling van het aantal gevoelige objecten rekening gehouden is met de legeringsgebouwen van de Van Ghentkazerne, de volkstuinten (verblijfstuinten Toepad en Kweeklust) en de nieuwbouw van woningen op het Leonidasterrein. Het bewonerscollectief in oprichting van de wijk Leonidas geeft aan dat er zorgen zijn over geluidsoverlast in de nieuw aan te leggen wijk. In deze wijk zijn extra maatregelen getroffen om het geluid van de snelweg te mitigeren. Men vreest voor cumulatie van geluid met de snelweg. Andere indieners vragen naar de onderbouwing van de verwachting dat het geluid van de windturbine wegvalt tegen het geluid van de snelweg. Daarbij merken ze op dat het geluid van de rijksweg A16 altijd aanwezig is en dit geen enkele partij het recht geeft om dan maar het geluid nog verder te stapelen.

WOP Fascinatio geeft aan dat het effect op de woningen binnen de wijk Fascinatio onvoldoende is getoetst in het planMER. Zeker gezien de grote hoeveelheid woningen in deze wijk. Indieners geven aan ook te vrezen voor cumulatie van geluid met de bestaande windturbine in Capelle aan den IJssel.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Geluid.

Bij de effectbeoordeling van de aspecten geluid en slagschaduw is rekening gehouden met de gevoelige objecten op het van Ghentkazerne-terrein en met de wijk Fascinatio.

Volkstuinten zijn geen gevoelige objecten in het kader van geluid en slagschaduw en zijn om die reden geen onderdeel van de beoordeling.

Voor de nieuwbouw op het Leonidasterrein geldt dat de woningen zijn meegenomen die ten tijde van het schrijven van het planMER al gebouwd waren. De overige woningen die ruimtelijke mogelijk zijn gemaakt, maar nog niet zijn gebouwd, zijn niet meegenomen. Deze zullen alsnog aan de beoordeling worden toegevoegd.

Voor cumulatieve effecten wordt verwezen naar de beantwoording van het thema Geluid.

Doorwerking:

Naar aanleiding van deze zienswijzen is de wijk Leonidas aan de beoordeling in het MER toegevoegd. Dit heeft niet geleid tot een gewijzigde beoordeling.

Slagschaduw

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam vreest voor forse slagschaduweffecten aan de noordoostzijde van de turbine voor bewoners van bestaande woningen in dit gebied.

De gemeente Rotterdam merkt op dat de gebiedscommissie meent dat er negatieve slagschaduweffecten kunnen optreden op de zonnepanelen in de nieuwe duurzaam gebouwde wijk in de Esch.

Een aantal indieners die een flat bewonen geeft aan dat zij verwachten hinder te ondervinden van de lichten en wieken die op ooghoogte ronddraaien. Naast het effect dat een windturbine hun uitzicht belemmert.

Indieners geven ook aan dat slagschaduw leidt tot hinder op de sportvelden.

Antwoord:

In het planMER is het aspect slagschaduw beoordeeld. In een vervolgfase zal de daadwerkelijke slagschaduwduur berekend moeten worden op basis van specifieke windturbineposities en turbinetypen. Windturbines moeten altijd aan de norm voor slagschaduw uit het Activiteitenbesluit voldoen.

Zie verder de beantwoording van het thema Slagschaduw

De zichtbaarheid van windturbines vanuit een flatgebouw is over het algemeen groter dan vanaf het maaiveld (minder afscherpende werking door andere gebouwen, bomen etc.). Of windturbines voorzien moeten worden van obstakelverlichting is afhankelijk van de hoogte en de locatie. Dit zal in de vervolgfase duidelijk worden. Hiervoor geldt op dit moment het informatieblad "Aanduiding van windturbines en windparken op het Nederlandse vasteland in relatie tot luchtvaartveiligheid", Inspectie Leefomgeving en Transport, september 2016.

Over het algemeen veroorzaken de markeringslichten gezien de afstanden tot woningen geen lichthinder in de gangbare zin, waarbij woonruimtes in woningen door inschijnen oplichten, maar wel geldt dat deze zichtbaar kunnen zijn in de nachtelijke uren. Er treedt geen lichtvervuiling op als 'skyglow', waarbij de hemel lichter wordt (zoals bij kassen).

Of er slagschaduw optreedt en wat de duur is van slagschaduw is sterk gerelateerd aan de (exacte) locatie en de afmetingen van de turbine(s). Daarover is op dit moment geen duidelijkheid.

De normen voor slagschaduw zijn niet van toepassing op sportvelden. Het is mogelijk dat er slagschaduw op de sportvelden optreedt. Of en wanneer er slagschaduw optreedt is gerelateerd aan de locatie en de afmetingen van de windturbine.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Veiligheid

Samenvatting:

Indieners maken zich zorgen over de effecten op de verkeersveiligheid op de Abraham van Rijckevorselweg en verwijzen naar onderzoeken over afbrekende rotorbladen.

Antwoord:

In het planMER is rekening gehouden met de toetsafstanden uit het Handboek Risicozonering die gelden voor hoofdwegen. Daarbij wordt impliciet rekening gehouden met faalscenario's als

afbrekende rotorbladen. In een vervolgfase zal een ontwikkelaar/initiatiefnemer op basis van specifieke windturbineposities en windturbinetypes moeten onderzoeken of aan de veiligheidseisen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer kan worden voldaan.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Natuur en ecologie

Samenvatting:

Een enkele indiener verwacht een negatief effect op het natuurgebied in de Eschpolder.

Antwoord:

In het planMER is het aspect ecologie beoordeeld. Daarbij is het natuurgebied De Esch meegenomen. In het planMER is geconcludeerd dat de dichtheid van vogels en vleermuizen in het gebied laag is, waardoor de effecten beperkt zullen zijn. Daarbij is aangegeven dat dit gebied vooral botanisch van belang is. Het effect op de Eschpolder zal ook in een volgende fase onderzocht moeten worden en zal in die fase onderdeel uitmaken van de besluitvorming.

Doorwerking:

De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Landschap

Samenvatting:

Een enkele indiener geeft aan de windturbines vanwege hun grootte niet passend te vinden in de stedelijke omgeving. De Gemeente Rotterdam vindt dat de landmark van de geplaatste windturbine naast de Van Brienoordbrug sterker blijft met één windturbine en wordt verzwakt als er meerdere windturbines worden gerealiseerd op deze plek.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Landschap. Het onderdeel landschap is in het planMER onderzocht. Geconcludeerd is dat de windturbine aansluit bij de A16, grootschalige infrastructuur en daarmee aansluit bij criteria uit het historisch perspectief. Het planMER signaleert voor locaties 24 (tegenover Rivium 1) en 25 (Tegenover Rivium 2) wel dat het lastig is om een herkenbare opstelling te creëren; ook is interferentie met andere onderzoeksgebieden een aandachtspunt. Voor locatie 24 is daarnaast de beperkte aansluiting bij het bestaande landschap en bestaande opstelling als aandachtspunt genoemd. Dit sluit aan bij de zienswijzen Maar het betekent niet dat de locaties ongeschikt zijn voor windenergie.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Cultuurhistorie

Samenvatting:

Diverse indieners hebben aangegeven moeite te hebben met windturbines in de nabijheid van de Joodse Begraafplaats.

Men vraagt naar de beoordeling in het planMER op het aspect cultuurhistorie. Binnen een afstand van een kilometer van de begrenzing van het zoekgebied ligt een aantal monumenten (waaronder nederzettingen, historische gebouwen) en het beschermde stadsgezicht Kralingen-midden. Hoe is in het planMER gekomen tot een neutrale score op het deelaspect cultuurhistorie en wat zijn hierbij de wegingsfactoren geweest?

Antwoord:

Er zijn geen wettelijke belemmeringen voor het opnemen van locaties voor windenergie in de buurt van begraafplaatsen. Een begraafplaats is bijvoorbeeld geen gevoelig object of terrein als het gaat om de beoordeling van het aspect geluid. Bij de daadwerkelijke plaatsing van de turbines op de genoemde locaties kan op lokaal niveau een nadere afweging gemaakt worden. In de beoordeling van potentiële effecten op monumenten en dorpsgezichten is meegenomen in hoeverre windturbines het zicht op en van de betreffende cultuurhistorische waarden beïnvloeden. Voor Rivium geldt dat er verschillende objecten tussen de windturbine en de monumenten staan die het zicht op de windturbine belemmeren. Het effect is daardoor minimaal. Om die reden is de score neutraal gegeven.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Recreatie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Economische effecten

Samenvatting:

Fascinatio is een kleine woongemeenschap die in zekere mate economisch afhankelijk is van de aanwezigheid van de bedrijven op de aanpalende bedrijvenparken. De bouw van een of meerdere windturbines zal het vestigingsklimaat van bedrijven verslechteren en hierdoor gevolgen hebben voor de lokale middenstand. De bouw van windturbines staan de plannen voor het herontwikkelen van kantoorpanden tot woonruimte in de weg.

Antwoord:

In de VRM wijst de provincie locaties aan waar windenergie mogelijk is. Binnen deze locaties is het aan de gemeente om samen met een ontwikkelaar van windenergie en andere belanghebbenden in het gebied zoals omwonenden, ondernemers en buurgemeenten de verschillende belangen af te wegen en te bepalen wat de beste plek is voor een windturbine. De gemeente kan daarmee zelf de integrale afweging maken. Daarnaast zijn er op dit moment geen concrete plannen voor herontwikkeling bekend waarover besluitvorming heeft plaatsgevonden. Om die reden is dit niet meegenomen in het planMER.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Samenvoegen locaties en begrenzing

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Overig

Samenvatting:

Het Bewonerscollectief in oprichting voor de nieuwe wijk Leonidas ondersteunt de visie van de gemeente Rotterdam. Indieners vragen zich af of in het planMER rekening gehouden is met de wijk Fascinatio, bijvoorbeeld bij de beoordeling op de aspecten slagschaduw en geluid. De wijk wordt in het planMER niet genoemd. In figuur 30.1 van het planMER is de legenda op deze wijk 'geplakt'.

Antwoord:

De wijk Fascinatio wordt inderdaad niet specifiek benoemd in het planMER, maar is wel onderdeel van de beoordeling van de aspecten geluid en slagschaduw. Dit is ook terug te zien op de contourenkaarten, zie figuur 30.2 deel B planMER.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Standpunt overheden over locatiekeuze.

Samenvatting.

De locatie ligt in de gemeente Rotterdam. De gemeente Rotterdam vraagt de provincie de locatie niet op te nemen in de VRM. De gemeente vreest dat forse cumulatieve-effecten optreden met de net gebouwde windturbine in de buurgemeente Capelle aan den IJssel. Verder vallen er veel objecten binnen de hindercontour en is in het planMER voorbijgegaan aan de woningbouwontwikkeling 'Leonidas'; 46 nieuwe woningen die gaan vallen binnen de invloedssfeer van de locatie. In de nabijheid van de locatie zijn twee grote volkstuincomplexen aanwezig en de Van Ghentkazerne die ook bewoond wordt. Voorts heeft de gemeente moeite met de effecten van een windturbine op de Joodse begraafplaats in het gebied en vindt zij dat een windturbine de huidige turbine naast de van Brienoordbrug als landmark verzwakt. De gemeente Rotterdam vreest voor forse slagschaduw-effecten op de bestaande woningen aan de noordoostzijde van het gebied en negatieve effecten op de zonnepanelen in de nieuwe, duurzaam gebouwde wijk de Esch.

De gemeente Capelle aan den IJssel vraagt eveneens om het schrappen van deze locatie vanwege ernstige belemmeringen. De hindercontour van de locatie ligt over de woonwijk Fascinatio. Deze wijk ondervindt ook al veel hinder van de rijksweg A16.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording van de inhoudelijke argumenten de beantwoording van de eerder genoemde thema's bij deze locatie.

De provincie concludeert op basis van het planMER dat deze locatie in beginsel, onder voorwaarden, geschikt is voor windenergie.

Gestreefd wordt naar een evenwichtige verdeling van de locaties voor windenergie over de gemeenten van de (voormalige) stadsregio Rotterdam. De provincie heeft eerder de wens uitgesproken dat de gemeenten zelf een handreiking doen om te komen tot een aanvaardbaar aantal locaties, waarmee aan de in het Convenant Windenergie Stadsregio Rotterdam wordt voldaan. De gemeente Rotterdam heeft, in een brief alsmede in een zienswijze, een dergelijke handreiking gedaan. Hierin draagt zij een aantal locaties aan die voor de gemeente aanvaardbaar zijn voor verdere ontwikkeling voor windenergie. De locatie Tegenover Rivium 1 acht de gemeente om diverse redenen niet geschikt voor de plaatsing van windturbines.

Teneinde tegemoet te komen aan deze handreiking neemt de provincie de locatie Tegenover Rivium 1 thans niet op in de partiële herziening van de VRM voor windenergie. De provincie gaat er vanuit dat met de locaties die wel worden aangewezen de overeengekomen opgave gerealiseerd kan worden, op voorwaarde dat alle ondertekenaars van het Convenant zich hiervoor inspannen.

Doorwerking:

De locatie Tegenover Rivium 1 wordt thans niet opgenomen in de VRM (Programma ruimte en Verordening ruimte). Het VKA in het planMER en de beoordeling daarvan in deel D worden hierop aangepast.

4.16 O. Tegenover Rivium 2

Geluid

Samenvatting:

Het bewonersplatform DWL-De Esch vraagt in hoeverre in het planMER bij de bepaling van het aantal gevoelige objecten rekening gehouden is met de legeringsgebouwen van de Van Ghentkazerne, de volkstuinten (verblijfstuinten Toepad en Kweeklust) en de nieuwbouw van woningen op het Leonidasterrein.

Het bewonerscollectief in oprichting van de wijk Leonidas geeft aan dat er zorgen zijn over geluidsoverlast in de nieuw aan te leggen wijk. In deze wijk zijn extra maatregelen getroffen om het geluid van de snelweg te mitigeren. Men vreest voor cumulatie van geluid met de snelweg. Anderen vermoeden extra geluidshinder van een windturbine op deze locatie vanwege de veel voorkomende westenwind. Ook vraagt men naar de onderbouwing van de verwachting dat het geluid van de windturbine wegvalt tegen het geluid van de snelweg.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Geluid.

Bij de effectbeoordeling van de aspecten geluid en slagschaduw in het planMER is rekening gehouden met de gevoelige objecten op het van Ghentkazerneterrein en met de wijk Fascinatio. Volkstuinten zijn geen gevoelige objecten in het kader van geluid en slagschaduw en zijn om die reden geen onderdeel van de beoordeling.

Voor de nieuwbouw op het Leonidasterrein geldt dat de woningen zijn meegenomen die ten tijde van het schrijven van het planMER al gebouwd waren. De overige woningen die ruimtelijke mogelijk zijn gemaakt, maar nog niet zijn gebouwd, zijn niet meegenomen. Deze zullen alsnog aan de beoordeling worden toegevoegd.

Doorwerking:

Naar aanleiding van deze zienswijze is de wijk Leonidas aan de beoordeling in het planMER toegevoegd. Dit heeft niet geleid tot een gewijzigde beoordeling.

Slagschaduw

Samenvatting:

Een aantal indieners die een flat bewonen geeft aan dat zij verwachten hinder te ondervinden van de lichten en wieken die op ooghoogte ronddraaien. Naast het effect dat een windturbines hun uitzicht belemmert. Indieners geven ook aan dat slagschaduw leidt tot hinder op de sportvelden.

Antwoord:

De zichtbaarheid van windturbines vanuit een flatgebouw is over het algemeen groter dan vanaf het maaiveld (minder afschermende werking door andere gebouwen, bomen etc.). Of windturbines voorzien moeten worden van obstakelverlichting is afhankelijk van de hoogte en de locatie. Dit zal in de vervolgfase duidelijk worden. Hiervoor geldt op dit moment het informatieblad "Aanduiding van windturbines en windparken op het Nederlandse vasteland in relatie tot luchtvaartveiligheid", Inspectie Leefomgeving en Transport, september 2016.

Over het algemeen veroorzaken de markeringslichten gezien de afstanden tot woningen geen lichthinder in de gangbare zin, waarbij woonruimtes in woningen door inschijnen oplichten, maar geldt wel dat deze zichtbaar kunnen zijn in de nachtelijke uren. Er treedt geen lichtvervuiling op als 'skyglow', waarbij de hemel lichter wordt (zoals bij kassen).

Of er slagschaduw optreedt en wat de duur is van slagschaduw is sterk gerelateerd aan de (exacte) locatie en de afmetingen van de turbine(s). Daarover is op dit moment geen duidelijkheid.

De normen voor slagschaduw zijn niet van toepassing op sportvelden. Het is mogelijk dat er slagschaduw op de sportvelden optreedt. Of en wanneer er slagschaduw optreedt is gerelateerd aan de locatie en de afmetingen van de windturbine.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Veiligheid

Samenvatting:

Rijkswaterstaat geeft in haar zienswijze aan dat bij verdere ontwikkeling contact moet worden opgenomen met de beheerders van de weg en de vaarweg omdat de locatie ligt in de invloedssfeer van de A16 (Van Brienoordbrug) en de Nieuwe Maas.

Indieners maken zich zorgen over de effecten op de verkeersveiligheid en verwijzen naar onderzoeken over afbrekende rotorbladen.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Veiligheid, onderdeel veiligheid voor de scheepvaart en het onderdeel veiligheid overig.

In het planMER is rekening gehouden met de toetsafstanden uit het Handboek risicozonering die gelden voor hoofdwegen. Faalscenario's als afbrekende rotorbladen vallen daar impliciet onder.

In een vervolgfase zal een ontwikkelaar/initiatiefnemer op basis van specifieke windturbineposities en windturbintypes moeten onderzoeken of aan de veiligheidseisen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer kan worden voldaan.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Natuur en ecologie

Het bewonersplatform DWL De Esch verwacht dat een windturbine op deze locatie O. Tegenover Rivium 2 (25) een nadelig effect heeft op het natuurgebied in de Eschpolder.

Antwoord:

In het planMER is het aspect ecologie beoordeeld. Daarbij is het natuurgebied De Esch meegenomen. In het planMER is geconcludeerd dat de dichtheid van vogels en vleermuizen in het gebied laag is, waardoor de effecten beperkt zullen zijn. Daarbij is aangegeven dat dit gebied vooral botanisch van belang is. Het effect op de Eschpolder zal ook in een volgende fase onderzocht moeten worden en zal in die fase onderdeel uitmaken van de besluitvorming.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

Landschap

Samenvatting:

Diverse indieners typeren de van Brienoordbrug als landmark. Zij verwachten dat het plaatsen van nog een windturbine bij de brug effect heeft op de kwaliteiten van de brug als landmark. Een enkele indiener geeft aan de windturbines vanwege hun grootte niet passend te vinden in de stedelijke omgeving.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Landschap.

Versterken of verzwakken van de van Brienoordbrug als landmark is afhankelijk van bijvoorbeeld de plaatsing en het type turbine. Dit is een lokale uitwerking.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Cultuurhistorie

Samenvatting:

Diverse indieners hebben aangegeven moeite te hebben met windturbines in de nabijheid van de Joodse Begraafplaats. Ook merken indieners op dat de locatie ligt in de nabijheid van het beschermde stadsgezicht Kralingen Midden. Hun vraag is hoe in het planMER tot een neutrale score op cultuurhistorie is gekomen

Stichting Huys ten Donck geeft aan zorgen te hebben over de effecten van een windturbine op de kwaliteiten van de buitenplaats. Zij verwachten effecten op de belevingswaarde van de buitenplaats, zowel uit cultuurhistorisch, recreatief als natuurspectief.

Antwoord:

Er zijn geen wettelijke belemmeringen voor het opnemen van locaties voor windenergie in de buurt van begraafplaatsen. Een begraafplaats is geen gevoelig object of terrein als het gaat om de beoordeling van het aspect geluid. Bij de daadwerkelijke plaatsing van de turbines op de genoemde locaties kan op lokaal niveau een nadere afweging gemaakt worden.

In de beoordeling van potentiële effecten op monumenten en dorpsgezichten is meegenomen in hoeverre windturbines het zicht op en van de betreffende cultuurhistorische waarden beïnvloeden.

Voor de locatie Tegenover Rivium 2 geldt dat er verschillende objecten tussen de windturbine en de monumenten staan die het zicht op de windturbine belemmeren. Huys ten Donck ligt op ruim 4 km afstand. Het effect is daardoor minimaal. Om die reden is de score neutraal gegeven.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Recreatie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Economische effecten

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Samenvoegen locaties en begrenzing

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Standpunt overheden

Samenvatting:

De locatie ligt in de gemeente Rotterdam. De gemeente Rotterdam vraagt de provincie de locatie niet op te nemen in de VRM. De gemeente vreest dat forse cumulatieve effecten optreden met de net gebouwde windturbine in de buurgemeente Capelle aan den IJssel en negatieve effecten voor polder De Esch en het woongebied Kralingse Veer.

In de nabijheid van de locatie zijn twee grote volkstuincomplexen aanwezig en de Van Ghentkazerne die ook bewoond wordt. Voorts heeft de gemeente moeite met de effecten van een windturbine op de Joodse begraafplaats in het gebied en vindt zij dat een windturbine de huidige turbine naast de van Brienenoordbrug als landmark verzwakt. De gemeente Rotterdam vreest voor forse slagschaduw effecten op de bestaande woningen aan de noordoostzijde van het gebied en negatieve effecten op de zonnepanelen in de nieuwe, duurzaam gebouwde wijk de Esch.

De gemeente Capelle aan den IJssel vraagt eveneens om het schrappen van deze locatie vanwege ernstige belemmeringen. De gemeente vreest forse cumulatieve effecten met de gerealiseerde windturbine op Kralingse Veer en twijfelt over het windaanbod op deze locatie vanwege de aanwezige bebouwing.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording van de inhoudelijke argumenten de beantwoording van de eerder genoemde thema's bij deze locatie.

De provincie concludeert op basis van het planMER dat deze locatie in beginsel, onder voorwaarden, geschikt is voor windenergie.

Gestreefd wordt naar een evenwichtige verdeling van de locaties voor windenergie over de gemeenten van de (voormalige) stadsregio Rotterdam. De provincie heeft eerder de wens uitgesproken dat de gemeenten zelf een handreiking doen om te komen tot een aanvaardbaar aantal locaties, die aan de in het Convenant Windenergie Stadsregio Rotterdam voldoen. De gemeente Rotterdam heeft, in een brief alsmede in een zienswijze, een dergelijke handreiking gedaan. Hierin draagt zij een aantal locaties aan die voor de gemeente aanvaardbaar zijn voor verdere ontwikkeling voor windenergie. De locatie Tegenover Rivium 2 acht de gemeente om diverse redenen niet geschikt voor de plaatsing van windturbines.

Teneinde tegemoet te komen aan deze handreiking neemt de provincie de locatie Tegenover Rivium 2 thans niet op in de partiële herziening van de VRM voor windenergie. De provincie gaat er vanuit dat met de reeds aangewezen locaties de overeengekomen opgave gerealiseerd kan worden, op voorwaarde dat alle ondertekenaars van het Convenant zich hiervoor inspannen.

Doorwerking:

De locatie Tegenover Rivium 2 wordt thans niet opgenomen in de VRM (Programma ruimte en Verordening ruimte). Het VKA in het planMER en de beoordeling daarvan in deel D worden hierop aangepast.

4.17 P. Poort van Charlois

Geluid en slagschaduw

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard geeft aan dat de locatie op basis van consistent bestuur zou moeten vervallen. Het realiseren van windturbines op de locatie Poort van Charlois heeft bij de voorgestelde plaatsing effect op de inwoners van Albrandswaard. Deze milieuhinder strekt zich uit tot het gebied van het Buitenland van Rhoon. Dit gebied is als leefbaarheidscompensatie aangewezen voor de aanleg van Maasvlakte 2 en de provincie is op dit moment bezig met de ontwikkeling daarvan. Deze ontwikkelingen vindt de gemeente strijdig met elkaar.

Antwoord:

In een vervolgfase zal beoordeeld worden in hoeverre de hinder voor de inwoners van Albrandswaard aanvaardbaar is, bijvoorbeeld door mitigerende maatregelen. Zie ook beantwoording van de thema's Geluid en Slagschaduw. Windturbines en recreatie sluiten elkaar niet uit. Dit geldt ook voor het Buitenland van Rhoon. Zie voorts de beantwoording voor het thema Recreatie.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Veiligheid

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard wijst erop dat het planMER zonder verdere onderbouwing aangeeft dat er voldoende afstand is tot de rijksweg, regionale waterkering en een buisleiding. De veiligheidscontour rond de havenspoorlijn komt in het onderzoek naar veiligheid niet voor. Op de havenspoorlijn/Betuweroute vinden de nodige transporten met gevaarlijke stoffen plaats. Dit zal alleen maar toenemen.

Antwoord:

In het planMER is het aspect veiligheid onderzocht op basis van de toetsafstanden uit het Handboek Risicozonering 2015. Op basis hiervan is geconcludeerd dat er verschillende contouren (deels) over het onderzoeksgebied vallen, maar dat er binnen het onderzoeksgebied voldoende plaatsingsruimte voor windenergie overblijft om afstand te houden tot risicovolle objecten en infrastructuur, waaronder de havenspoorlijn/ Betuweroute. In een vervolgfase zal een ontwikkelaar/initiatiefnemer op basis van specifieke turbineposities en turbintypes moeten berekenen in hoeverre er een aanvullend risico op (o.a.) transport met gevaarlijke stoffen optreedt.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Natuur en ecologie

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard is het niet eens met de constatering in het planMER dat er geen omvangrijke vliegbewegingen van vogels zijn in het gebied en dat er daardoor geen kans is op aanvaringsslachtoffers. Zij vindt deze conclusie niet onderbouwd en prematuur. De locatie zelf is op het bedrijventerrein, maar ligt tussen het Zuiderpark en de groengebieden aan de zuidrand van de stad. Bekend is dat populaties uit het Zuiderpark regelmatig foerageren in de waterrijke omgeving van Midden-IJsselmonde en ook terugkeren naar het Zuiderpark. Nader onderzoek hiernaar is gewenst om een afgewogen besluit te kunnen nemen.

Antwoord:

In het planMER is op basis van beschikbare data beoordeeld en geconcludeerd dat er geen omvangrijke vliegbewegingen over het gebied plaatsvinden. Er vinden wel vliegbewegingen plaats, maar niet van grote aantallen vogels. Er kunnen aanvaringsslachtoffers vallen, maar niet in significante aantallen. Dit komt ook tot uiting in de scores in het planMER. In een vervolgfase zal nader onderzoek naar de vliegbewegingen en de verwachte aanvaringsslachtoffers moeten plaatsvinden om de daadwerkelijke effecten te bepalen. Dit zal onderdeel uitmaken van de besluitvorming in die fase.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Landschap

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard vindt dat windturbines op de locatie Poort van Charlois een negatief effect hebben op de landschappelijke kwaliteit binnen Albrandswaard. Het planMER duidt het zuidelijk gelegen gebied aan als agrarische gronden die deel uitmaken van een groene bufferzone. Deze kenschets gaat volgens de gemeente volledig voorbij aan de situatie van lintbebouwing, de aanwezigheid van de VINEX-locatie Portland en de ontwikkeling van het Buitenland van Rhoon.

Antwoord:

In het planMER is het aspect landschap beoordeeld, waarbij een beschrijving wordt gegeven van het bestaande landschap. Hierbij is ook ingegaan op de ligging van verschillende woonkernen in het gebied ten zuiden van het onderzoeksgebied en op het uitzicht vanaf deze kernen. Hiermee zijn de woningen en kernen in het gebied onderdeel van de beoordeling.

Windturbines en recreatie sluiten elkaar niet uit. Dit geldt ook voor het Buitenland van Rhoon. De eventuele windturbines worden ruim buiten dit gebied geplaatst. Zie voorts de beantwoording voor het thema Recreatie.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Cultuurhistorie

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard geeft aan dat in het planMER staat dat windturbines op de locatie Poort van Charlois invloed hebben op de kasteelbiotoop van het kasteel van Rhoon en op de Pendrechtse molen. Daarbij komt dat de Pendrechtse molen in het recente verleden al een verplaatsing heeft moeten ondergaan naar de huidige locatie als gevolg van de ontwikkeling van het industrieterrein. Zij zijn het niet eens met de beoordeling van licht negatief op dit aspect.

Antwoord:

Deze locatie ligt op ruim 1,5 km afstand van de oostelijke grens van landgoedbiotoop van kasteel Rhoon (en ruim 2 km van kasteel zelf). De landgoedbiotoop zelf wordt daarom niet aangetast. Tussen de landgoedbiotoop en de locatie ligt veel bebouwing en opgaand groen. Plaatsing van windturbines beïnvloedt daarom het zicht naar en vanuit de landgoedbiotoop niet wezenlijk, en evenmin tasten het de landgoedbiotoop niet wezenlijk aan. Daarom is de locatie licht negatief gescoord.

De locatie ligt op ongeveer 1,6 km afstand van de westgrens van de molenbiotoop van de Pendrechtse Molen en op ruim 2 km van de molen zelf. De molenbiotoop zelf wordt niet aangetast.

Tussen de molenbiotoop en de locatie ligt veel bebouwing en opgaand groen. Plaatsing van windturbines beïnvloedt daarom het zicht naar en vanuit de molenbiotoop niet wezenlijk. Daarom is de locatie licht negatief gescoord.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Recreatie

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard vindt het een omissie dat in het planMER de effecten van windturbines op de recreatie in de omgeving niet zijn gekwantificeerd. Aan de zuidzijde van de locatie ligt een regionaal belangrijk recreatiegebied met regionale recreatieve verbindingroutes.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Recreatie.

Het planMER bevat voor recreatie alleen een kwalitatieve beschouwing van de onderzochte locaties. Per locatie is beschreven of recreatiegebieden in de nabijheid van een onderzoeksgebied liggen en wat de recreatieve waarden van het gebied zijn.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Economische effecten

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema

Begrenzing

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam verzoekt in dit zoekgebied één potentiële windturbine op te nemen en wel in de uiterste westpunt van het gebied, zodanig dat er zo min mogelijk hinder ontstaat voor de omgeving. De gemeente is van mening dat bij goede inpassing één windturbine kan worden gerealiseerd mits er voldoende draagvlak ontstaat bij ondernemers van het bedrijventerrein. Voor een extra windturbine in dit zoekgebied is sowieso geen draagvlak.

Uit nader onderzoek dat Rotterdam door Pondera heeft laten uitvoeren naar de locatie Poort van Charlois volgt een mogelijke voorbeeldopstelling van twee turbines. Rotterdam vindt de meest oostelijke variant geen wenselijke, vooral omdat deze plek op minder dan 470 m van de eerste woningen aan de Charloisse Lagedijk ligt. De meest westelijke punt, die op ongeveer 630 m van de dichtstbijzijnde toekomstige woning van het woningbouwplan ligt, vindt de gemeente Rotterdam wel acceptabel.

Antwoord:

De provincie gaat niet over de uiteindelijke inrichting van een gebied. In een vervolg/projectfase zal de ontwikkelaar opnieuw onderzoek moeten doen naar de feitelijke inpassing en de (milieu)effecten daarvan, en het plan verder moeten uitwerken. Afhankelijk van het type turbine bepalen de ontwikkelaar en de gemeente in onderling overleg de invulling van de locatie.

De provincie hanteert overigens geen afstandsnormen voor geluid en slagschaduw, de wettelijke normen zijn bepalend. Zie hiervoor de beantwoording van de thema's Geluid en Slagschaduw. Voor de provincie is er nu geen inhoudelijke reden om de oostelijke grens van de locatie richting het westen op te schuiven.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Overig

Samenvatting:

Diverse indieners geven in algemene zin aan tegen het plaatsen van windturbines op deze locatie te zijn vanwege diverse aspecten zoals geluid, slagschaduw, schade aan de natuur en het landschap, de veiligheid etc. en de cumulatie met andere bronnen van hinder (snelwegen, spoorwegen, vliegverkeer, industrie). De firma Breeman geeft aan in te kunnen stemmen met een windturbine in de westhoek van de locatie.

Antwoord:

Zie beantwoording van de thema's Geluid, Slagschaduw, Natuur en Ecologie, Landschap en Veiligheid.

De provincie neemt kennis van de positieve reactie van de firma Breeman.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Standpunt overheden over de locatiekeuze

Samenvatting:

De locatie ligt binnen de gemeente Rotterdam. De gemeente Rotterdam is van mening dat bij goede inpassing één windturbine kan worden gerealiseerd in de uiterste westpunt van het gebied zodanig dat er zo min mogelijk hinder ontstaat voor de omgeving en mits er voldoende draagvlak is bij ondernemers van het bedrijventerrein. Voor een extra windturbine in dit zoekgebied is geen draagvlak.

De gemeente Albrandswaard geeft in haar zienswijze aan geen ruimte te zien voor het plaatsen van windturbines binnen of direct grenzend aan de gemeente en dus ook niet op de locatie Poort van Charlois.

Antwoord:

Verwezen wordt naar de individuele beantwoording van de zienswijze van de gemeente Albrandswaard. Zie tevens de beantwoording van zienswijze gemeente Rotterdam voor deze locatie onder het kopje begrenzing.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

4.18 Q. Hoek van Holland

Locatie Q. Hoek van Holland bestaat uit de onderzoeksgebieden 29 en 30 uit deel B van het planMER.

Geluid

Samenvatting:

De VVE Strandweg Hoek van Holland stelt dat windturbines niet thuishoren in dit recreatie- en natuurgebied. Onder andere geeft de VVE aan dat recreanten en huurders van de strandvilla's hinder zullen ondervinden van het geluid van de windturbines.

Antwoord:

Zie beantwoording thema geluid, onderdeel Geluidshinder en natuur en recreatiegebieden en de thema's Recreatie en Natuur en Ecologie.

Slagschaduw

Samenvatting:

Het Havenbedrijf Rotterdam geeft aan dat er slagschaduw voor de verkeerscentrale Hoek van Holland kan optreden, aangezien deze op slechts 360 m afstand van de locatie ligt. Het Havenbedrijf geeft aan dat doordat locatie 30 is verlengd in oostelijke richting en aansluit op locatie 29 een gesloten rij van windturbines ontstaat waardoor hinder door slagschaduw toeneemt.

De VVE Strandweg Hoek van Holland geeft aan dat recreanten en huurders van vakantiehuisen hinder zullen ondervinden van slagschaduw.

Antwoord:

In het planMER is rekening gehouden met slagschaduw hinder ter hoogte van gevoelige objecten en is de kans op slagschaduw hinder ter hoogte van kantoren en bedrijven (geen gevoelige objecten) als aandachtspunt opgenomen. Aangezien het bij de verkeerscentrale Hoek van Holland geen gevoelig object betreft, is deze niet in de beoordeling meegenomen. Het is eveneens niet als aandachtspunt opgenomen, omdat de verkeerscentrale ten oostzuidoosten van de locatie ligt en er om die reden zeer beperkt slagschaduw zal optreden.

Zie verder ook de beantwoording van de thema's Slagschaduw en Recreatie, onderdeel verblijfsrecreatie.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Veiligheid

Waterveiligheid

Samenvatting:

Rijkswaterstaat (RWS) geeft in haar zienswijze aan dat de strekdam zelf niet geschikt is voor windturbines omdat daarop geen verkeer mogelijk is. Daarnaast is de blokkendam gevoelig voor trillingen. Bij hoogwater is de pier niet bereikbaar. RWS verzoekt daarom de locatie Noorderpier uit de VRM te halen. RWS ziet echter ten noorden van de Noorderpier/Blokkendam, in zee, wel kansen voor windturbines. Deze locatie zou nader onderzocht kunnen worden.

De VVE Strandweg Hoek van Holland meent dat plaatsing van windturbines de stabiliteit van de blokkendam en de pier aantast.

Antwoord:

Windturbines hoeven niet perse op de pier zelf te worden geplaatst. Ook in het water is het plaatsen van windturbines mogelijk. De begrenzing in de VRM laat hiervoor ruimte. Technisch onderzoek door een ontwikkelaar in de vervolgfase zal moeten uitwijzen in hoeverre plaatsing binnen deze locatie mogelijk en financieel haalbaar is.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Scheepvaartveiligheid

Samenvatting:

Het Havenbedrijf Rotterdam inclusief de Divisie Havenmeesters - gesteund door de gemeente Rotterdam in haar zienswijze - hebben ernstige bezwaren tegen de locatie Hoek van Holland vanwege de nautische en de helikopter veiligheid. Zij delen de bevindingen in het planMER op deze aspecten niet.

Het Havenbedrijf geeft aan dat windturbines op deze locatie resulteren in verlies aan walradardekking en hinderlijke echo's op de scheepsradar; en daarmee zorgen voor een verhoogd aanvaringsrisico. Het Havenbedrijf geeft aan dat de knipperende verlichting op de

windturbines verwarring kan veroorzaken ten opzichte van de vaarwegmarkering in de Maasmond, zoals de haventoegangslichten, lichtenlijnen en betonningsverlichting. Vooral bij de ingang van de haven waar alle scheepvaart in een nauwere ruimte samenkomt, is dit volstrekt onacceptabel.

Het Havenbedrijf vermeldt hierbij dat er hinder is voor de “absolute” windmeter halverwege de pier, die gebruikt wordt als toelatingsbeleid voor de haven en havenbekkens. Locatie 30 is al eerder onderzocht (april 2000) en is toen afgefallen wegens de afscherming van de walradar, de windturbine locatie staat in het “zicht” van radarpost 3.

Het Havenbedrijf geeft aan dat doordat locatie 30 is verlengd in oostelijke richting en aansluit op locatie 29 een gesloten rij van windturbines ontstaat waardoor hinder op de aspecten nautische en helikopter veiligheid toeneemt.

Antwoord:

De aspecten nautische veiligheid en helikopter veiligheid zijn wel in het planMER verwerkt. In de beoordeling in deel B (veiligheid) van het planMER is, waar relevant, de scheepvaart veiligheid en scheeps- en walradar als aandachtspunt opgenomen. Daarnaast besteedt het planMER specifiek aandacht aan de vliegroutes van de Helikopterhaven op de Tweede Maasvlakte. In de vervolgfase zal op basis van windturbineposities (en afmetingen) een specifieke beoordeling moeten plaatsvinden over het werkelijke effect van windturbines op de scheepvaart veiligheid en radar. Deze beoordeling moet worden betrokken bij de besluitvorming in een volgende fase. Een bepaalde positionering van de windturbines en/of mitigerende maatregelen kunnen potentiële effecten voorkomen of verminderen.

Luchtvaartverlichting is verplicht op windturbines met een tiphoogte vanaf 150 meter. Of dergelijke turbines ook gerealiseerd worden op een bepaalde locatie staat ter beoordeling van een initiatiefnemer. Verlichting is dus niet in alle gevallen aan de orde. Mocht er inderdaad verlichting toegepast moeten worden, dan zijn er maatregelen denkbaar die bijdragen aan de herkenbaarheid van de vaarwegmarkering. Hier zal de uitwerking van een locatie rekening mee moeten houden.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Vliegveiligheid (helikopters)

Samenvatting:

Het Nederlands Loodswezen en Noordzee Helikopters Nederland BV maken voor het uitvoeren van hun (publieke) taak (rescue helikopter, transport van de loodsen, brandweer, kustwacht) gebruik van een helikopter die opereert vanaf de helikopterhaven Markweg 200.

Het Havenbedrijf geeft aan dat windturbines hier resulteren in hinder voor helikopter verkeer vanaf het heliveld Loodswezen (Markweg 200) en naar de paddenstoel op de Noorderpier met het noordelijk haventoegangslicht, die vanuit alle kanten aan te vliegen moet zijn.

Eén van de uitvliegroutes van de helikopterhaven gaat in noordelijke richting (359 graden) over de Noorderpier te Hoek van Holland heen en kruist de locatie Q te Hoek van Holland. Dit is een

gebied met hoogtebeperking in verband met de vliegveiligheid zoals vastgelegd in het Luchthavenbesluit voor de luchthaven voor helikopters van het Nederlands Loodswezen B.V. te Rotterdam. Aan het einde van deze afvliegroute geldt een hoogtebeperking van 150 meter, ter hoogte van de Noorderpier te Hoek van Holland (locatie Q) bedraagt dit ongeveer 130 meter. De tiphoogte van de huidige generatie windmolens overschrijdt deze hoogte en levert derhalve een conflict op met de veilige afvliegroute van het vliegveld.

Vanuit de helikopter operator (NHV) is aangegeven dat het ook niet veilig is om met een helikopter tussen (draaiende) windmolens door te vliegen in verband met turbulentie. Het Havenbedrijf Rotterdam onderschrijft dit ook in haar zienswijze. Het Loodswezen B.V. stelt voor om de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) het plan voor locatie Q te laten toetsen aan de regels in het Luchthavenbesluit van luchthaven voor helikopters van het Nederlands Loodswezen B.V. in Rotterdam. De gemeente Rotterdam en het Havenbedrijf onderschrijven de zienswijze ten aanzien van helikopter veiligheid.

Antwoord :

In het planMER is ingegaan op de aanwezigheid van de helikopterhaven en de uitvliegroute over de pier en is aangegeven dat het een aandachtspunt is voor de vervolgfase. Er is voldoende ruimte om mitigerende maatregelen te treffen. Bij de invulling van de locatie in een vervolgfase zal men rekening moeten houden met de ligging van de route en zal men de potentiële effecten op de (vlieg)veiligheid moeten onderzoeken. Overigens is het ook bij een hoogtebeperking van 130 meter nog mogelijk om gangbare windturbines op de locatie te realiseren. Toetsing van windinitiatieven door ILT vindt plaats op basis van concrete opstellingen en turbineafmetingen. Dit wordt pas in een vervolgfase, door een initiatiefnemer uitgewerkt.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Natuur en Ecologie

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam verzoekt locatie Hoek van Holland geheel te schrappen en niet als reservelocatie overeind te houden, omdat de uitkomst van het noodzakelijk meerjarig onderzoek naar vogeltrekroutes ongewis is.

VVE Strandweg Hoek van Holland is van mening dat natuurwaarden behouden moeten worden, omdat de pier en de duinen jaarrond een topattractie zijn voor wandelaars.

De Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland (NMZH) is in principe tegen plaatsing van windturbines binnen de structuur van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Dat betekent dat voor de locatie Hoek van Holland extra onderzoek en zorgvuldige afweging nodig is, vooral wat betreft vogeltrek en foerageerroutes. Een enkele indiener vindt dat tijdens het onderzoek geen windturbines gebouwd mogen worden.

Een enkele indiener vindt dat windturbines op deze locatie zeer schadelijk zijn voor de ecologische condities. Door aanwezigheid van Europoort en Maasvlakte heeft de natuur al zeer te lijden. Het milieu in Hoek van Holland is nu al slecht.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Natuur en ecologie en het thema Recreatie.

In het planMER is geconcludeerd dat voor een definitieve beoordeling van de geschiktheid voor windenergie in een vervolgfase nader ecologische onderzoek nodig is, met name vanwege de mogelijke effecten van windturbines op de vogeltrek. Op basis van een goede schatting van de omvang van vliegbewegingen kan een berekening van het te verwachten aantal slachtoffers worden gemaakt. Dit is noodzakelijk om een goede beoordeling te kunnen geven van de staat van instandhouding van soorten vogels en vleermuizen.

Deze locatie is niet aangewezen als NNN-gebied.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Landschap

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam vindt dat met een eventuele benutting van de locatie Hoek van Holland (lijnopstelling) de 'poort naar zee' wordt dichtgezet, wat een zwaarwegend argument is in de discussie om deze plek al dan niet te benutten voor windenergie.

Het openhouden van het duinlandschap heeft voor de gemeente Rotterdam landschappelijk grote prioriteit. Een enkele indiener ondersteunt dit.

Antwoord:

Voor de locatie Hoek van Holland signaleert het planMER landschappelijke effecten. Voor het meest oostelijke deel (onderzoeksgebied 29) geldt dat windturbines niet aansluiten bij het bestaande landschap. Voor de locatie is in het planMER aangegeven dat er sprake kan zijn van storende interferentie met bestaande windturbines (bijvoorbeeld op de Maasvlakte). Dit betekent echter niet dat de locatie ongeschikt is voor windenergie.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Cultuurhistorie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Recreatie

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam verzoekt de locatie Hoek van Holland geheel te schrappen en niet als reservelocatie overeind te houden, omdat in het zoekgebied een toekomstige recreatieontwikkeling in voorbereiding is. Gesprekken met de gebiedscommissie bevestigen volgens de gemeente Rotterdam het beeld dat deze locatie vrij moet blijven van windturbines

vanuit het belang van recreatie in de gehele zone langs het strand en de duinenrij ten oosten van de pier.

De VVE Strandweg Hoek van Holland stelt dat volgens het Gebiedsplan Hoek van Holland het realiseren van de vierseizoenenbadplaats topprioriteit is. De VVE stelt dat windturbines niet thuishoren in dit recreatie- en natuurgebied. Voor bootspotters zullen windturbines het zicht op schepen belemmeren. De pier en duinen zijn jaarrond een topattractie voor recreanten. De ruimtelijke plannen van de provincie ondersteunen dit door gebieden die kwetsbaar zijn vanuit landschappelijk, cultuurhistorisch, ecologisch of recreatief oogpunt uit te sluiten.

Antwoord:

Zie de beantwoording van de thema's Recreatie en Natuur en Ecologie.

Economische effecten

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam merkt op dat Rijkswaterstaat geen kansen ziet deze locatie te ontwikkelen gezien hun belangen in het kader van zandsuppletie in het kustgebied.

De VVE strandweg Hoek van Holland stelt dat volgens het Gebiedsplan Hoek van Holland het realiseren van de vierseizoenenbadplaats topprioriteit is. De VVE stelt dat windturbines niet thuishoren in dit recreatie- en natuurgebied en dat de economische belangen van toerisme en recreatie moeten worden veilig gesteld.

Het Havenbedrijf Rotterdam N.V. geeft aan dat de plaatsing van windturbines op een smalle pier langs een waterweg kan leiden tot aanvaringschade, tot ongevallen door faalkans van windturbines, tot windturbines die in de vaargeul kunnen vallen. Onderhoud en reparaties van de turbines vergroten incidenten in de vaargeul wat tot stremming van de haveningang kan leiden. Dergelijke stremmingen en de afwikkeling daarvan hebben ongekende financiële en maatschappelijke gevolgen.

Antwoord

Het door de gemeente Rotterdam verwoorde belang van Rijkswaterstaat komt niet volledig terug in de zienswijze van het ministerie van Infrastructuur & Milieu. Het ministerie geeft in haar zienswijze aan dat "De strekdam zelf niet geschikt [is] voor een windturbine maar ziet noordwaarts van de strekdam, in zee, wel kansen".

Zie ook de beantwoording van het thema Economische effecten voor effecten op recreatie en de beantwoording van het thema Veiligheid voor de beantwoording van de zienswijzen over incidenten in de vaargeul.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Samenvoegen locaties en begrenzing locatie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op deze thema's.

Standpunt overheden

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam en het Havenbedrijf Rotterdam verzoeken de locatie Hoek van Holland geheel te schrappen en niet als reservelocatie overeind te houden. De onderbouwing die zij daarbij geven is aan de orde gekomen bij de thema's hierboven. In aanvulling daarop geeft het Havenbedrijf Rotterdam N.V. aan dat in de Havenvisie 2030 is vastgesteld dat zij samen met andere partners streeft naar 300 MW windenergie opgesteld vermogen in 2020. Samen met het reeds opgestelde vermogen stelt indiener dat Rotterdam een substantieel aandeel van de opgave realiseert.

Het Havenbedrijf geeft ook aan dat in tegenspraak met de uitgangspunten uit het Convenant Stadsregio Rotterdam, in de ontwerp-VRM de locatie Hoek van Holland en (deels) Landtong Rozenburg zijn opgenomen terwijl deze het veilig functioneren en de ontwikkeling van de mainport negatief beïnvloeden.

Rijkswaterstaat (RWS) verzoekt in haar zienswijze om de locatie Noorderpier (locatie Pier Hoek van Holland) uit de VRM te halen maar stelt tegelijkertijd een alternatieve locatie voor.

De Divisie Havenmeester (DHMR) van het Havenbedrijf Rotterdam N.V. staat positief tegenover de ontwikkeling van windenergie en heeft medewerking verleend aan windturbines binnen en langs de rand van het Havengebied, maar is tegen windturbines op de locatie Hoek Van Holland.

Gesprekken met de gebiedscommissie bevestigen volgens de gemeente Rotterdam het beeld dat deze locatie vrij moet blijven van windturbines vanuit het belang van nautische veiligheid en helikopter veiligheid.

Antwoord:

Het planMER concludeert dat de locatie Q. Hoek van Holland in beginsel, onder voorwaarden, geschikt is voor het plaatsen van windturbines. Wel is een ecologisch vervolgonderzoek nodig om te bepalen of windenergie op deze locatie gerealiseerd kan worden en een technisch onderzoek naar de geschiktheid van de dam e.o. voor windturbines.

Gestreefd wordt naar een evenwichtige verdeling van de locaties voor windenergie over de gemeenten van de (voormalige) stadsregio Rotterdam. De provincie heeft eerder de wens uitgesproken dat de gemeenten zelf een handreiking doen om te komen tot een aanvaardbaar aantal locaties, waarmee aan de doelstelling in het Convenant Windenergie Stadsregio Rotterdam wordt voldaan. De gemeente Rotterdam heeft, in een brief alsmede in een zienswijze, een dergelijke handreiking gedaan. Hierin draagt zij een aantal locaties aan die voor de gemeente aanvaardbaar zijn voor verdere ontwikkeling voor windenergie. De locatie Hoek van Holland acht de gemeente om diverse redenen (zie hiervoor) niet geschikt voor de plaatsing van windturbines.

Teneinde tegemoet te komen aan deze handreiking neemt de provincie de locatie Hoek van Holland thans niet op in de partiële herziening van de VRM voor windenergie. De provincie gaat

er vanuit dat met de reeds aangewezen locaties de overeengekomen opgave gerealiseerd kan worden, op voorwaarde dat alle ondertekenaars van het Convenant zich hiervoor inspannen.

Doorwerking:

De locatie Q. Hoek van Holland wordt thans niet opgenomen in de partiële herziening van de VRM voor windenergie. Het VKA in het planMER en de beoordeling daarvan in deel D wordt aangepast.

4.19 R. Verlenging Nieuwe Waterweg/Stenaterrein

Geluid

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Slagschaduw

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Veiligheid

Samenvatting:

De bedrijven Synres BV en DSM Desotech BV vinden het plaatsen van windturbines nabij hun bedrijven met industriële chemische installaties, gezien de veiligheidsrisico's (BRZO-bedrijf), niet acceptabel.

Antwoord:

In het planMER is de aanwezigheid van bedrijven en installaties onderdeel van de beoordeling van het aspect veiligheid. In Deel B is de beoordeling licht negatief (-). Bij de beoordeling van de kansrijkheid van de locatie op het thema veiligheid is aanvullend beoordeeld of er voldoende mogelijkheden bestaan om potentiële effecten te mitigeren. Die mogelijkheden zijn er voor locatie R. Verlenging Nieuwe Waterweg/Stenaterrein. Indien windturbines binnen de toetsafstanden van de bedrijven worden gerealiseerd, zal nader onderzoek (i.c. trefkansberekening en risicoanalyse) moeten uitwijzen of de toename van de bestaande risico's aanvaardbaar is. Dit onderzoek kan pas worden uitgevoerd als de exacte locaties en het type windturbine bekend zijn.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Natuur en ecologie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Landschap

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Cultuurhistorie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Recreatie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Economische Effecten

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Samenvoegen locaties en begrenzing

Samenvatting:

Smarter Energy BV verzoekt in haar zienswijze om vooralsnog de westelijke grens niet te beperken, zodat de ontwikkelaar een opstellingsvariant kan kiezen die binnen wet- en regelgeving te realiseren is.

Antwoord:

De provincie ziet geen aanleiding om de westelijke begrenzing van de locatie aan te passen. In deze fase gaat het om het vaststellen van locaties waar de ontwikkeling van windenergie mogelijk is. Het gaat nog niet om de concrete invulling van een locatie. De invulling van een locatie is aan een initiatiefnemer, in overleg met de gemeente, in een vervolgfase. Dan (onderzoekt de ontwikkelaar/initiatiefnemer waar windturbines kunnen staan en welke type turbine (hoogte, techniek) past bij de locatie.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Overig

Samenvatting:

Rijkswaterstaat (RWS) geeft in haar zienswijze aan dat zij het belangrijk vindt dat de toegangsweg naar de Maeslantkering toegankelijk blijft.

Antwoord:

Het is voor de provincie evident dat de Maeslantkering toegankelijk blijft. Dit is een aandachtspunt bij de ontwikkeling van de locatie en nog niet aan de orde in deze fase van de besluitvorming.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

Standpunt overheden over locatiekeuze

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam onderschrijft dat dit een geschikte plek is voor windenergie. In aanvulling op het planMER heeft de gemeente Rotterdam een nader onderzoek door Pondera laten uitvoeren naar de locatie R, Verlengde Nieuwe Waterweg/Stenaterrein. Uit dit onderzoek blijkt dat er twee turbines technisch mogelijk en fysiek inpasbaar zijn in aansluiting op het reeds vergunde toekomstige windpark Nieuwe Waterweg.

Volgens de gemeente Rotterdam heeft het gebied zelf vraagtekens of twee turbines in dit zoekgebied wel realistisch is gelet op de restruimte van het bedrijfsperceel. De gebiedscommissie heeft een voorkeur uitgesproken voor de oostelijke turbine in plaats van de westelijke. De gemeente Rotterdam is – gelet op het draagvlak - van mening dat een nadere locatieverkenning wenselijk is en zal zelf in goede samenspraak met het gebied en het desbetreffende bedrijf de mogelijkheden verkennen alvorens marktpartijen uit te nodigen om deze locatie in ontwikkeling te nemen.

Antwoord:

Int het planMER is geconcludeerd dat vier turbines mogelijk zijn. In de uitwerking van de locatie zal duidelijk worden wat daadwerkelijk haalbaar is. De provincie is verheugd dat de gemeente Rotterdam daarin een actieve rol wil spelen.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

4.20 S. Rozenburg Landtong

Geluid

Samenvatting:

Een enkele indiener geeft aan nu al geluidsoverlast te ervaren van de werkeilanden van Heerema, en stelt dat dit genoeg is.

Volgens meerdere indieners is onvoldoende rekening gehouden met L_{night} waardes bij het bepalen van de geluidscontouren. Men verzoekt het onderzoek uit te breiden met een L_{night} -toetsing.

Een indiener verzoekt nauwkeurig de cumulatie-effecten van geluid in kaart te brengen. Gezien de ligging van Rozenburg tussen drukke vaarwegen, spoorlijn en snelweg is er immers al sprake van een aanzienlijke geluidsbelasting in Rozenburg.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Geluid , onderdeel 'Geluidsnorm voor windenergie (L_{den} en L_{night})'.

Cumulatie van geluid is in het planMER beoordeeld; in een vervolgfase wordt, in het kader van de ruimtelijke ordening nader bepaald wat de cumulatieve geluidsbelasting is. Hierbij zullen alle relevante geluidsbronnen worden meegenomen.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Slagschaduw

Samenvatting:

Een indiener ervaart nu al hinder van slagschaduw bij ondergaande zon.

Antwoord:

Voor slagschaduw hinder bestaan wettelijke eisen waar windturbines aan moeten voldoen. Zie voor een toelichting de beantwoording van het thema Slagschaduw, onderdeel wettelijke eisen en invloed op leefkwaliteit.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Veiligheid

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam biedt zowel de milieuanalyse aan die zij door Pondera heeft laten uitvoeren naar de mogelijkheden voor de oostelijke uitbreiding van locatie 33 als een specifieke studie naar de externe veiligheid. De gemeente Rotterdam geeft aan dat het Havenbedrijf Rotterdam kanttekeningen heeft bij de door Pondera uitgevoerde studie externe veiligheid voor deze locatie.

Het Havenbedrijf merkt op dat ten aanzien van de locatie S. Landtong Rozenburg het planMER onvolledig is. Het planMER gaat uit van één buisleiding, van geen risicobronnen en geen nabije radarposten. Er liggen volgens Havenbedrijf echter twee buisleidingen en een leidingstrook in het onderzoeksgebied. Aansluitend op het onderzoeksgebied zijn er in het Calandkanaal ligplaatsen voor zeevaart; verder is radarpost 7 gesitueerd ten oosten van het onderzoeksgebied. Plaatsing van windturbines op de locatie S. Landtong Rozenburg heeft nadelige effecten op de leidingstrook, en zal - gelet op de veiligheidscontouren en het verblijf van 50 of meer personen hierbinnen - de gebruiksmogelijkheden van de ligplaatsen voor de offshore beperken; ook zal het de overslag van gevaarlijke stoffen - wat nu wel is toegestaan, beperken.

Rijkswaterstaat geeft aan dat het toevoegen van extra turbines mogelijk is buiten de kernzone van de primaire waterkering. Voor turbines in de beschermingszone gelden echter randvoorwaarden, zoals geen aantoonbare aantasting van de stabiliteit, de constructie en de waterkerende functie van de kering.

Meerdere indieners achten aanvullend onderzoek nodig voor het geval er turbines van meer dan 3 MW komen. De reden daarvoor is dat in het planMER is uitgegaan van het Handboek risicozonering windturbines, welke bedoeld is voor windturbines tot 3 MW. Daarnaast attenderen indieners op een buisleidingstraject die door het gebied loopt en waar onvoldoende rekening mee is gehouden in het planMER. Indieners verzoeken een serieuze beoordeling van het buisleidingstraject in het planMER of een beschrijving van de maatregelen die bedacht zijn om wel aan veiligheidseisen te voldoen.

Antwoord:

Uit de door de gemeente Rotterdam uitgevoerde milieuanalyse blijkt dat de voorgestelde uitbreiding van de locatie 33 mogelijk is. Zie tevens de beantwoording bij het onderdeel 'Begrenzing'.

Bij de beoordeling van het aspect veiligheid is in het planMER uitgegaan van de bekende objecten van de risicokaart Nederland (risicokaart.nl). Op basis van die kaart zijn er geen risicobronnen op de Landtong aanwezig en die zijn dan ook niet in het planMER opgenomen. In het planMER is wel rekening gehouden met de ligging van twee buisleidingen op de Landtong Rozenburg. De afgemeerde schepen op de ligplaatsen kunnen (als lading) gevaarlijke stoffen bevatten. Indien de windturbines nabij de ligplaatsen worden geplaatst kan er sprake zijn van een toegenomen risico op het falen van de schepen. Indien windturbines binnen de toetsafstanden worden gerealiseerd, zal nader onderzoek (i.c. trefkansberekening en risicoanalyse) moeten uitwijzen of de toename van de bestaande risico's aanvaardbaar is. Dit onderzoek kan pas worden uitgevoerd als de specifieke windturbineposities en turbintypen bekend zijn.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Voor de doorwerking van de zienswijze van gemeente Rotterdam zie ook onder het kopje 'begrenzing' hieronder.

Natuur en Ecologie

Samenvatting:

Rijkswaterstaat geeft aan dat in het gebied compensatienatuur als gevolg van de aanleg van de Maasvlakte en de A15 is aangelegd. Deze moet in stand blijven dan wel op een voor de hand liggende locatie worden teruggebracht.

Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland voorziet voor deze locatie risico's voor vogeltrek- en foerageerroutes. Zij vraagt bij een projectMER voor dit soort locaties bijzondere aandacht en inspanning voor een zorgvuldige afweging en adequate compenserende en mitigerende maatregelen.

Volgens een indiener geven windturbines het gebied een industriële uitstraling. De Landtong was juist bedoeld als natuurgebied. Een andere indiener geeft aan dat inmiddels veel bijzondere soorten aanwezig zijn.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Natuur en Ecologie.

Windenergie en natuur(gebieden) hoeven elkaar niet uit te sluiten. Indien in de volgende fase blijkt dat sprake is van compensatieplicht voor natuur dan dient de initiatiefnemer aan deze verplichting te voldoen .

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Landschap

Samenvatting:

Een enkele indiener ervaart door de afmetingen en bewegingen van de al bestaande turbines al een dominerend beeld. Daarnaast wordt door de schaal van de turbines het landschap aangetast.

Antwoord:

Zie de beantwoording onder het thema Landschap.

Cultuurhistorie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Recreatie

Samenvatting:

Meerdere indieners maken bezwaar tegen plaatsing van windturbines midden in een recreatiegebied. Er is door Rozenburg, samen met de gemeente Rotterdam en het Havenbedrijf, veel effort gestoken in het verbeteren van de recreatieve waarde van de Landtong Rozenburg. De belangrijkste fietsroute loopt direct langs de plaatsen waar drie van de vier turbines zijn voorzien. Tevens is op de Landtong Rozenburg een modelvliegclub gevestigd. Plaatsing van windturbines belemmert het vliegen ernstig.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Recreatie.

Het aantal, de precieze locatie en de omvang van de turbines zijn thans nog niet bekend. In de vervolgfase zal beoordeeld moeten worden in hoeverre windturbines en de modelvliegclub verenigbaar zijn.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Economische effecten

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Begrenzing

Samenvatting.

De gemeente Rotterdam onderschrijft de provinciale ambitie en vraagt de provincie om locatie 33 in oostelijke richting uit te breiden zodat de in het convenant overeengekomen 12 MW op deze locatie gerealiseerd kan worden. Deze uitbreiding is volgens de gemeente noodzakelijk om de plaatsing van een vierde turbine mogelijk te maken. In aanvulling op het provinciale plan MER heeft de gemeente zelf een studie uitgevoerd naar de milieueffecten van de voorgestelde oostelijke uitbreiding van de locatie. De gemeente Rotterdam verzoekt bij de vaststelling van de VRM de begrenzing van locatie 33 te wijzigen conform de kaart die is bijgevoegd bij de zienswijze. De gemeente Rotterdam biedt de milieuanalyse aan die zij door Pondera heeft laten uitvoeren naar de mogelijkheden voor de oostelijke uitbreiding van locatie 33 en een specifieke studie naar de externe veiligheid als bijlagen bij haar zienswijze.

Een indiener is tegen het verzoek van de gemeente Rotterdam om de grenzen van de locatie verder op te rekken.

Een indiener geeft aan voorstander te zijn van windenergie maar maakt zich zorgen over het plaatsen van windturbines bij de Landtong Rozenburg en zet vraagtekens bij de procedure waarmee gekomen is tot het verruimen van deze locatie.

Antwoord:

De provincie concludeert op basis van het planMER dat deze locatie, inclusief de door Rotterdam onderzochte en voorgestelde uitbreiding, onder voorwaarden geschikt is voor windenergie. Overheden in de regio streven naar een evenwichtige verdeling van de locaties voor windenergie over de gemeenten van de (voormalige) stadsregio Rotterdam. De provincie heeft eerder de wens uitgesproken dat de gemeenten zelf een handreiking doen om te komen tot een aanvaardbaar aantal locaties, waarmee de provincie kan voldoen aan in het Convenant Windenergie Stadsregio Rotterdam afgesproken op te stellen vermogen windenergie. De gemeente Rotterdam heeft in een brief en in een zienswijze, een dergelijke handreiking gedaan. Hierin draagt zij een aantal locaties aan die voor de gemeente aanvaardbaar zijn voor verdere ontwikkeling voor windenergie. De verruiming van de locatie Landtong Rozenburg maakt onderdeel uit van de handreiking van de gemeente Rotterdam.

Om tegemoet te komen aan deze handreiking neemt de provincie de locatie S. Landtong Rozenburg op in de partiële herziening van de VRM voor windenergie. De Landtong Rozenburg was overigens binnen de begrenzing van het Havengebied reeds in de VRM opgenomen. De provincie gaat er vanuit dat met het huidige aantal aan te wijzen locaties de overeengekomen opgave gerealiseerd kan worden, op voorwaarde dat alle ondertekenaars van het Convenant zich hiervoor inspannen.

De gemeente Rotterdam heeft de voorgestelde uitbreiding besproken in de gebiedscommissie. Rotterdam geeft aan dat de gebiedscommissie Rozenburg moeite heeft met plaatsen van een turbine noordelijk van de Noordzeeweg; daarom adviseert de gebiedscommissie om drie turbines te realiseren.

De provincie gaat niet over de uiteindelijke inrichting van een gebied. In een vervolg/projectfase zal een ontwikkelaar/initiatiefnemer onderzoek moeten doen naar de feitelijke inpassing en de (milieu)effecten daarvan, en het plan verder uitwerken. Afhankelijk van het type turbine bepalen de ontwikkelaar en de gemeente in onderling overleg de verdere invulling van de locatie.

Doorwerking:

De zienswijze van de gemeente Rotterdam inzake de verruiming van de locatie leidt tot aanpassing van de stukken. De provincie neemt de door de gemeente Rotterdam voorgestelde uitbreiding van locatie S. Landtong Rozenburg over op Kaart 17 Visie ruimte en mobiliteit, Kaart 16 Programma ruimte, Kaart 10 Verordening ruimte; Het in opdracht van de gemeente uitgevoerde onderzoek naar de uitbreiding van deze locatie maakt integraal onderdeel uit van het planMER (deel B). De delen C en D van het planMER worden eveneens aangepast op het uitbreiden van deze locatie.

NB Omdat de Landtong Rozenburg in de vigerende kaart 10 bij de Verordening ruimte valt binnen de begrenzing van het havengebied (ten behoeve van uitvoering Havenconvenant) is de uitbreiding van de locatie niet als wijziging zichtbaar op de kaarten.

Overig (participatie, communicatie en proces)

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam zal de rest van 2017 benutten om samen met het Havenbedrijf Rotterdam het communicatie- en participatietraject voor deze locatie uit te werken op basis van een logische rolverdeling tussen beide partijen.

Enkele indieners zeggen twijfels te hebben bij het planMER omdat een ander onderzoek, uitgevoerd door hetzelfde bureau, andere uitkomsten zou laten zien. Zij verzoeken om nadere analyses.

Antwoord:

Het onderzoek naar de locatie S. Landtong Rozenburg in het planMER betreft een ander onderzoeksgebied dan het gebied dat de gemeente heeft laten onderzoeken (de uitbreiding van locatie Landtong Rozenburg). Dit betekent dat de uitkomsten niet volledig identiek zullen zijn. Voor beide locaties Landtong Rozenburg & Landtong Rozenburg-uitbreiding) geldt echter dat de locaties geschikt zijn onder voorwaarden.

De provincie waardeert het dat de gemeente Rotterdam actief de communicatie en participatie rond deze locatie oppakt.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Standpunt overheden over locatiekeuze

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam onderschrijft de ambitie van de provincie om te komen tot vier windturbines binnen deze locatie en vraagt de provincie om de locatie in oostelijke richting uit te breiden.

De gemeente Rotterdam geeft tevens aan dat uit gesprekken met het Havenbedrijf Rotterdam is gebleken dat een vierde windturbine voor het Havenbedrijf niet wenselijk is vanwege de toekomstige hoogwaardige bedrijfsontwikkeling van het High Tech Centre (HTC). Desondanks handhaaft de gemeente haar ambitie om vier turbines te realiseren met inachtneming van de visie van het Havenbedrijf. Op het moment dat concreet zicht is op vestiging van een bedrijf op de westelijke punt van het HTC-zoekgebied en het blijkt dat de bedrijfsactiviteiten onverenigbaar zijn met een vierde turbine dan valt deze voor de gemeente Rotterdam af.

De gemeente Rotterdam geeft aan op de hoogte te zijn van de kanttekeningen die het Havenbedrijf Rotterdam heeft bij de door Pondera uitgevoerde studie externe veiligheid voor deze locatie. Rotterdam zal de rest van 2017 benutten om samen met het Havenbedrijf het communicatie- en participatietraject voor deze locatie uit te werken op basis van een logische rolverdeling tussen beide partijen.

De gemeente Rotterdam geeft aan dat de gebiedscommissie Rozenburg moeite heeft met het plaatsen van een turbine noordelijk van de Noordzeeweg; daarom adviseert de gebiedscommissie om drie turbines te realiseren.

Het Havenbedrijf Rotterdam N.V. geeft aan dat in de Havenvisie 2030 is vastgesteld dat zij samen met andere partners streeft naar 300 MW opgesteld vermogen windenergie in 2020. Indiener stelt dat Rotterdam samen met het reeds opgestelde vermogen, reeds een substantieel aandeel van de gehele opgave realiseert. Het verbaast het Havenbedrijf dan ook dat in tegenspraak met de uitgangspunten uit het Convenant Stadsregio Rotterdam, in de ontwerp-VRM de locaties Hoek van Holland en (deels) Landtong Rozenburg zijn opgenomen terwijl deze het veilig functioneren en de ontwikkeling van de mainport negatief beïnvloeden.

Het Havenbedrijf stelt dat de vierde turbine aan de oostkant op de locatie Landtong Rozenburg niet mogelijk is, omdat dit terrein is bestemd voor haven gebonden (service)bedrijven. Dit bedrijventerrein is een uitwerking van het Masterplan Landtong, een BGR-project waarvoor de provincie Zuid-Holland de samenwerkingsovereenkomst mede heeft ondertekend. Het Havenbedrijf geeft aan de mogelijkheden voor drie in plaats van vier windturbines hier wel in gezamenlijkheid te willen onderzoeken en verzoekt om het ambitieniveau op deze locatie terug te brengen tot een totaal van 9 MW aan opgesteld vermogen.

Antwoord:

De provincie is verheugd dat de gemeente Rotterdam een actieve rol wil spelen bij de uitwerking van de locatie en hierover nader overleg voert met het Havenbedrijf.

Doorwerking:

Zie de beantwoording bij het kopje begrenzing hierboven.

4.21 T. Beneluxtunnel

Locatie T. Beneluxtunnel bestaat uit de onderzoeksgebieden 35 en 42 uit deel B van het planMER.

Geluid

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Slagschaduw

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Veiligheid

Samenvatting:

Rijkswaterstaat geeft in haar zienswijze aan dat de locatie in de invloedssfeer van de Beneluxtunnel ligt. Plaatsing van windturbines is alleen mogelijk als kan worden aangetoond dat dit de stabiliteit en constructie van de tunnel niet negatief beïnvloedt. Daarnaast geldt aan de oostzijde dat de maatregelen die recent zijn uitgevoerd in het kader van de Kaderrichtlijn Water, in stand dienen te blijven, dan wel gecompenseerd moeten worden.

Antwoord:

Bij de beoordeling van het aspect veiligheid is in het planMER rekening gehouden met de toetsafstanden tot infrastructuur op basis van het Handboek risicozonering. Op basis daarvan trekt het planMER de conclusie dat de locatie mogelijk kansrijk is voor windenergie. Een effect op de stabiliteit en constructie van de tunnel is in het planMER niet meegenomen, aangezien hiervoor specifieke berekeningen op basis van o.a. turbinetypen en gegevens over de bodemopbouw benodigd zijn. Dat komt in een vervolgfase aan de orde. Overigens is de beïnvloeding van trillingen van windturbines over het algemeen beperkt tot een kleine cirkel rond de windturbinefundatie, zodat een effect op de stabiliteit van de tunnel niet te verwachten is.

In de vervolgfase moet een ontwikkelaar/initiatiefnemer onderzoeken of en welke gevolgen de plaatsing van windturbines voor het watersysteem heeft, en op welke wijze deze te voorkomen dan wel te compenseren zijn. Deze verplichting komt in de vervolgfase aan de orde via de watertoets bij de aanpassing van het bestemmingsplan.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken

Natuur en ecologie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Landschap

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Cultuurhistorie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Recreatie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Economische effecten

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Begrenzing

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Overig

Samenvatting:

Een indiener pleit voor het schrappen van deze locatie wegens cumulatie van negatieve effecten met locatie 34. Indiener verwacht dat de windturbines niet rendabel zijn.

Antwoord:

In het planMER wordt inderdaad geconcludeerd dat er een kans bestaat op cumulatieve effecten met onderzoeksgebied 34 'Schiedam A4/A20'. Onderzoeksgebied 34 'Schiedam A4/A20' wordt

echter op basis van het planMER niet opgenomen in de VRM. Cumulatie van negatieve effecten van de locatie Beneluxtunnel met onderzoeksgebied 34 is daarom in de praktijk niet mogelijk.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

Standpunt overheden over locatiekeuze

Samenvatting:

De locatie ligt deels in de gemeente Vlaardingen en deels in de gemeente Schiedam.

Rijkswaterstaat geeft in haar zienswijze aan dat locatie Beneluxtunnel in de invloedssfeer van de Beneluxtunnel ligt. Plaatsing van windturbines is alleen mogelijk als kan worden aangetoond dat dit de stabiliteit en constructie van de tunnel niet negatief beïnvloedt. Zzie ook het thema veiligheid hierboven.

De gemeente Vlaardingen kan instemmen met de locatie Beneluxtunnel.

Antwoord:

Er is kennisgenomen van de zienswijzen van de gemeente Vlaardingen (van de gemeente Schiedam is geen zienswijze ontvangen).

Doorwerking:

De zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

4.22 U. Broekpolder

Geluid en slagschaduw

Samenvatting:

De Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen en de Vereniging van Huiseigenaren Woonpark Boonervliet vinden dat windturbines de leefbaarheid van het gebied aantasten door geluidsoverlast en slagschaduw.

Over geluid en slagschaduw geeft de gemeente Vlaardingen in haar zienswijze aan dat een lijnopstelling langs de A20 onaanvaardbare overlast veroorzaakt voor de vele nabijgelegen woningen in de omliggende wijken aan de oost- en zuidzijde.

Antwoord:

Zie ook de beantwoording van de thema's Geluid en Slagschaduw in hoofdstuk 3.

Het planMER bevat een beoordeling van de potentiële hindereffecten. In een vervolgfase zal op basis van specifieke turbineposities en turbineafmetingen berekend worden wat de daadwerkelijke geluidsbelasting en slagschaduwduur op de gevel van woningen is. Op basis daarvan wordt bepaald of mitigatie nodig is en of daarmee een acceptabel geluidsniveau kan worden gerealiseerd. De verwachting voor locatie U. Broekpolder is dat met mitigerende maatregelen aan de normen voor geluid en slagschaduw kan worden voldaan. In een vervolgfase

zal de (cumulatieve) geluidsbelasting in kader van de ruimtelijke ordening een plek krijgen in de besluitvorming.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Veiligheid

Samenvatting:

Rijkswaterstaat (RWS) geeft in haar zienswijze aan dat de locatie U. Broekpolder in de invloedssfeer ligt van de toekomstige Blankenburgverbinding. De definitieve locatiekeuze voor windturbines zal in overleg met het projectteam Blankenburgverbinding moeten plaatsvinden.

Antwoord:

Dit is de provincie bekend. De eventuele invulling van de locatie, zoals de plaats van de turbines, zal in nauw overleg met Rijkswaterstaat plaatsvinden.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Natuur en Ecologie

Samenvatting:

De Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen, de Vereniging van Huiseigenaren Woonpark Boonervliet en enkele andere indieners geven aan dat de windturbines bij de Aalkeet Binnenpolder, Aalkeet Buitenpolder en de Broekpolder onacceptabel zijn vanwege de nabijgelegen belangrijke (weide)vogelgebieden.

De gemeente Midden-Delfland vindt dat het plaatsen van windturbines de natuurwaarden in ernstige mate negatief beïnvloedt. Zeer specifiek wijst men op de kwetsbare populatie grutto's, maar ook op lepelaars en vleermuizen.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Natuur en Ecologie.

De ligging van weidevogelgebieden maakt onderdeel uit van de beoordeling van het aspect ecologie. Voor de locatie Broekpolder geldt dat de kleinste afstand tot een weidevogelgebied circa 1.000 m is. Vliegbewegingen van deze soorten zullen vooral van en naar Midden-Delfland gaan en weinig over het onderzoeksgebied gaan. Het planMER concludeert dat enig effect op voorhand echter niet is uit te sluiten. In een vervolgfase zal om die reden nader onderzoek plaatsvinden naar de effecten op soorten (waaronder weidevogels) op basis van specifieke windturbineposities en -typen.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Landschap en cultuurhistorie

Samenvatting:

Diverse indieners wijzen op het ongewenste effect van windturbines op het Kroonjuweel Vlietlanden/Duifpolder/Negenhuizen (Midden-Delfland). De gemeente Midden-Delfland, de gemeente Vlaardingen en diverse andere indieners hebben in hun zienswijzen daarom aangegeven de locatie U. Broekpolder ongeschikt te vinden voor windenergie, vanwege de effecten van windturbines op de kernwaarden van het gebied. Veel indieners vinden dat windturbines op deze locatie op gespannen voet staan met het Landschapsontwikkelingsperspectief Midden-Delfland 2015 (LOP) dat het belang van dit gebied: rust en ruimte, open landschap en het belang van open zichtlijnen, beschrijft. Het Landschapsontwikkelingsperspectief Midden-Delfland is ook door de provincie vastgesteld. De Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen vindt dat windturbines de cultuurhistorisch belangrijke Aalkeet Binnenpolder aantasten. De gemeente Midden-Delfland constateert in haar zienswijze dat de locatie Broekpolder op het gebied van cultuurhistorie als weinig kansrijk beoordeeld is in het planMER. Er zijn geen mitigerende maatregelen mogelijk. De gemeente Midden-Delfland vindt cultuurhistorie één van de belangrijkste kernwaarden van het gebied en vindt de locatie daarom ongeschikt.

Indieners wijzen specifiek op de waarde van het open gebied en op de negatieve beïnvloeding van de recreatieve waarden. Dit geldt vooral voor de Aalkeetpolder, die direct grenst aan de locatie U. Broekpolder.

Een enkele indiener geeft aan de huidige twee windmolens bij de waterzuivering te Vlaardingen al als verstorend te ervaren. Realisatie van windmolens langs de randen van het Midden-Delflandgebied zou een zeer ongewenste, negatieve impact hebben op de gebiedskwaliteiten.

Antwoord:

De energietransitie is een dusdanig belangrijk dossier dat de provincie plaatsing van windturbines in kwetsbare gebieden niet bij voorbaat uitsluit. In gebieden die vanuit landschappelijk, cultuurhistorisch, ecologisch of recreatief oogpunt kwetsbaar zijn, is een nadere afweging noodzakelijk waarbij gebruik wordt gemaakt van beleid en regels voor ruimtelijke kwaliteit.

De locatie U. Broekpolder ligt op circa 3 km van het Kroonjuweel Vlietpolder/Duifpolder/Negenhuizen. Kroonjuwelen behoren tot beschermingscategorie 1. In het planMER is de locatie negatief (--) gescoord voor het deelaspect cultuurhistorie vanwege de verwachting dat de windturbines leiden tot visuele verstoring van dit zeer gave en herkenbare historische landschap. Deze beoordeling van de locatie U. Broekpolder sluit aan bij de constatering van de indieners dat de windturbines effect hebben op de kernwaarden van het Kroonjuweel. Dit betekent echter niet dat de locatie op basis van de milieufweging, op voorhand wordt uitgesloten.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Recreatie

Samenvatting:

De Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen, de Vereniging van Huiseigenaren Woonpark Boonervliet en de Midden-Delfland Vereniging vinden dat windenergie in het gebied Broekpolder een onaanvaardbare inbreuk maken op de recreatieve en natuurwaarden in en om de stad.

De gemeente Vlaardingen vindt eveneens dat windenergie in het gebied Broekpolder een onaanvaardbare inbreuk maken op de recreatieve- en natuurwaarden in en om de stad. Het gebied ligt geografisch gezien midden in de stad en in het belangrijkste recreatie- en natuurgebied waar veel bewoners uit Vlaardingen en mensen van omliggende gemeenten intensief gebruik van maken. De gemeente Vlaardingen vindt dat er onvoldoende mitigerende maatregelen mogelijk zijn om aan deze bezwaren tegemoet te komen. De gemeente verzoekt dan ook de locatie Broekpolder niet op te nemen in de VRM. De gemeente Maassluis onderschrijft het recreatieve belang van de Broekpolder in de gemeente Vlaardingen en ondersteunt het verzoek van de gemeente Vlaardingen om deze locatie te schrappen.

Antwoord:

Als provincie zijn wij ons bewust van de grote recreatieve waarde van de Broekpolder voor de inwoners van Vlaardingen en Maassluis. Per locatie is beschreven of recreatiegebieden in de nabijheid van een onderzoeksgebied liggen en is beschreven wat de recreatieve waarden van het gebied zijn. Dit is een kwalitatieve beschouwing waarin geen oordeel is uitgesproken over de aanvaardbaarheid van de locatie.

Zie verder de beantwoording bij het thema Recreatie.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Economische effecten

Samenvatting:

De gemeente Midden-Delfland verzoekt om het belang van het gebied Midden-Delfland, als kwalitatief hoogwaardig open gebied met een toegevoegde waarde voor het vestigingsklimaat in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) waarop windturbines een grote negatieve invloed hebben, mee te nemen bij het vaststellen van de VRM.

Antwoord:

De provincie neemt kennis van dit verzoek en betreft het bij de afweging.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Begrenzing

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Overig

Samenvatting:

De Wolff Nederland draagt een aanvullende locatie voor bij Vlaardingen/Broekpolder voor het geval de overige locaties niet voldoende mogelijkheden opleveren om de doelstellingen te halen. Er zijn geen concrete afspraken met grondeigenaren of belanghebbenden. De uitbreiding van de locatie in richting gemeentegrens Vlaardingen, ten noorden van de eendenkooi zou de bestaande zoeklocaties kunnen ontzien voor wat betreft recreatie, slagschaduw en geluid.

Antwoord:

Wij nemen kennis van dit alternatief. Het toevoegen van een locatie buiten de in het ontwerp-partiële herziening VRM opgenomen locatiebegrenzingsen is in deze fase niet meer mogelijk, aangezien deze niet is onderzocht in het planMER.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Standpunt overheden over locatiekeuze

Samenvatting:

De gemeente Vlaardingen is geen voorstander van deze locatie vanwege slagschaduw, geluid en de verwachte negatieve effecten op het Kroonjuweel Vlietlanden/Duifpolder/Negenhuizen (Midden-Delfland) en op de recreatieve waarden van het gebied. De gemeente Vlaardingen vindt dat er onvoldoende mitigerende maatregelen mogelijk zijn om aan deze bezwaren tegemoet te komen.

De gemeente Midden-Delfland vindt cultuurhistorie één van de belangrijkste kernwaarden van het gebied en vindt de locatie daarom ongeschikt vanwege de effecten op het Kroonjuweel.

De gemeente Maassluis onderschrijft het recreatieve belang van de Broekpolder in de gemeente Vlaardingen en ondersteunt het verzoek van de gemeente Vlaardingen om deze locatie te schrappen.

Antwoord:

Zie de beantwoording onder de kopjes geluid en slagschaduw, landschap en cultuurhistorie en recreatie hierboven.

De provincie concludeert op basis van het planMER dat deze locatie in beginsel, onder voorwaarden, geschikt is voor windenergie.

Gestreefd wordt naar een evenwichtige verdeling van de locaties voor windenergie over de gemeenten van de (voormalige) stadsregio Rotterdam. De provincie heeft eerder de wens uitgesproken dat de gemeenten zelf een handreiking doen om te komen tot een aanvaardbaar aantal locaties, waarmee aan het in het Convenant Windenergie Stadsregio Rotterdam afgesproken hoeveelheid opgesteld vermogen windenergie wordt voldaan. De gemeenten Vlaardingen en Maassluis hebben, in een separate brief alsmede in hun zienswijzen, een

dergelijke handreiking gedaan. Hierin geven zij aan andere locaties (met name de locatie Maassluis/Oeverbos) de voorkeur boven de locatie Broekpolder.

Om aan deze handreiking tegemoet te komen neemt de provincie de locatie U. Broekpolder thans niet op in de partiële herziening van de VRM voor windenergie. De provincie gaat er vanuit dat met de locaties die wel worden aangewezen de overeengekomen opgave gerealiseerd kan worden, op voorwaarde dat alle ondertekenaars van het Convenant zich hiervoor inspannen.

Doorwerking:

De locatie Broekpolder wordt thans niet opgenomen in de partiële herziening van de VRM voor windenergie. Het VKA in het planMER en de beoordeling daarvan in deel D worden aangepast.

4.23 V. Het Scheur

Locatie V. Het Scheur bestaat uit de onderzoeksgebieden 38, 40 en 41 uit deel B van het planMER.

Geluid en slagschaduw

Samenvatting:

De gemeente Vlaardingen vindt windenergie in het oostelijke deel van de locatie Het Scheur niet haalbaar en wenselijk vanwege de nabijheid van woningen (het gebied tussen Van Beethovensingel-Parallelweg en Maasboulevard-Delta Hotel) en de in aanbouw zijnde woonwijk rondom het stationsgebied (Deltaweg-Galgkade-Parallelweg). De Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen en enkele indieners vinden dat de windturbines de leefbaarheid van het gebied aantasten door geluidsoverlast.

Enkele indieners vragen om de twee meest oostelijke windturbines van onderzoeksgebied 38 richting westen te verplaatsen wegens onder andere cumulatie van geluidsoverlast met verkeerslawaai. Voor dit verkeersgeluid zijn op deze locatie al hogere grenswaarden vastgelegd. Ook voor het voorkomen van slagschaduw lijkt het de indieners beter om de turbines verder naar het westen te plaatsen.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording het thema Geluid, onderdeel 'cumulatie'.

De precieze turbineposities zijn nog niet bekend. De provincie gaat niet over de uiteindelijke inrichting van een gebied. In een vervolg/projectfase zal een eventuele ontwikkelaar onderzoek moeten doen naar de feitelijke inpassing en de (milieu)effecten daarvan, en het plan verder moeten uitwerken. Afhankelijk van het type turbine bepalen de ontwikkelaar en de gemeente in onderling overleg de verdere invulling van de locatie.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Veiligheid- Scheepvaartveiligheid

Samenvatting:

Een enkel indiener pleit voor het schrappen van de locatie Het Scheur vanwege de aantasting van de veiligheid van de scheepvaart.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Veiligheid, onderdeel veiligheid voor de scheepvaart.

Natuur en ecologie

Samenvatting:

De Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen en enkele andere indieners geven aan dat de windturbines bij de Aalkeet Binnenpolder, Aalkeet Buitenpolder en Het Scheur/Nieuwe Waterweg onacceptabel zijn vanwege de nabijgelegen belangrijke (weide)vogelgebieden, waar diverse bedreigde weidevogels voorkomen. Plaatsing van windmolens nabij belangrijke vogelgebieden is onacceptabel.

Antwoord:

Zie beantwoording bij het thema Natuur en Ecologie.

De aanwezigheid van weidevogelgebieden maakt onderdeel uit van de beoordeling van het aspect ecologie. Voor locatie Het Scheur geldt dat de kleinste afstand tot een weidevogelgebied circa 800 m is. Vliegbewegingen van deze soorten zullen vooral van en naar Midden-Delfland gaan en weinig over het onderzoeksgebied. Het planMER concludeert dat de kans op effecten zeer klein is. Hoe dan ook zal in een vervolgfase nader onderzoek plaatsvinden naar de effecten op soorten (waaronder weidevogels) op basis van specifieke windturbineposities en -typen.

Doorwerking:

De zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Landschap

Samenvatting:

Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen, Midden-Delfland Vereniging en enkele andere indieners vinden dat de plaatsing van windturbines bij Het Scheur/ Nieuwe Waterweg mogelijk op gespannen voet staat met het Landschapsontwikkelingsperspectief Midden-Delfland 2025 dat de provincie ook heeft vastgesteld. Het gaat dan specifiek om de waarde van het open gebied en negatieve beïnvloeding van de recreatieve waarden. Indieners zijn van mening dat de windturbines langs de randen van Midden-Delfland dit landschap verstoren, onwenselijk zijn, in strijd zijn met de afspraken die zijn vastgelegd in het LOP en een negatieve impact hebben op de gebiedskwaliteiten van Midden Delfland en Maassluis en Vlaardingen.

Enkele indieners verwachten inbreuk op de landschappelijke kwaliteit maar zijn van mening dat dit vanuit duurzaamheidsoogpunt te rechtvaardigen is.

Een enkel indiener pleit voor het schrappen van de locatie Het Scheur vanwege de aantasting van het landschap. Ook verwacht een indiener inferentie met andere locaties.

Antwoord:

Voor de onderzoeksgebieden in het planMER (te weten 38 t/m 41), die onderdeel uitmaken van de locatie V. Het Scheur wordt geen melding gemaakt in het planMER van een relatie met het Kroonjuweel, omdat deze vanwege hun ligging en afstand tot het gebied niet van invloed zijn op de cultuurhistorische/ landschappelijke waarden van het Kroonjuweel. Veronderstelde effecten op de kernwaarden van het Kroonjuweel onderschrijft het planMER niet.

In het planMER is het effect van de locatie op het landschap beoordeeld. Daarbij is geconcludeerd dat windturbines op deze locatie aansluiting vinden bij het bestaande landschap en om die reden positief scoren. In het LOP is per polder in Midden-Delfland een mogelijk (landschappelijke) ontwikkeling geschetst. De locatie van Het Scheur maakt echter geen onderdeel uit van het LOP. Gezien de industriële aard van het gebied en de ligging tussen de kern van Vlaardingen en het water van Het Scheur (met daarachter de Rotterdamse Haven) heeft de locatie geen relatie met, of effect op de polders van Midden-Delfland, Maassluis en Vlaardingen.

De provincie ziet dan ook geen aanleiding om deze locatie te schrappen als locatie voor windenergie.

Zie ook de beantwoording van de thema's Landschap en Recreatie.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken

Cultuurhistorie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Recreatie

Samenvatting:

De Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen, de Midden-Delfland Vereniging en enkele andere indieners geven aan dat windturbines bij Het Scheur/Nieuwe Waterweg door slagschaduw en geluidsoverlast niet passen in dit belangrijk (stille)recreatiegebied.

Enkele indieners zien spanning met het nog te ontwikkelen recreatiegebied langs de rivier. Dit geldt met name voor de twee oostelijke turbines.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Recreatie.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot aanpassing van de stukken.

Economische effecten

Samenvatting:

Een enkel indiener pleit voor het schrappen van de locatie Het Scheur, omdat verwacht wordt dat de windturbines niet rendabel zijn.

Antwoord:

De beoordeling of een locatie rendabel is, is aan de ontwikkelaar en is geen criterium bij het nemen van het besluit over het ruimtelijk mogelijk maken van windenergielocaties.

Zie ook de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Begrenzing

Samenvatting:

De gemeente Vlaardingen vindt windenergie in het oostelijke deel van de locatie Het Scheur niet haalbaar en niet wenselijk vanwege de nabijheid van woningen (het gebied tussen Van Beethovensingel-Parallelweg en Maasboulevard-Delta Hotel) en de in aanbouw zijnde woonwijk rondom het stationsgebied (Deltaweg-Galgkade-Parallelweg). Momenteel wordt onderzocht of de Unilevergebouwen herontwikkeld kunnen worden met een andere bestemming. Het is onaanvaardbaar als dit wordt verhinderd door een windturbine in het oostelijke deel van dit gebied. Om die reden is de meest oostelijke turbine die in dit gebied mogelijk is de turbine in het gebied Zeemanshaven Oost.

Antwoord:

De in aanbouw zijnde woonwijk rondom het stationsgebied is niet als autonome ontwikkeling meegenomen in het planMER. Naar aanleiding van de zienswijze is het planMER hierop aangepast en is geconcludeerd dat de aanpassing niet tot een andere beoordeling leidt. Voor de herontwikkeling van de Unilevergebouwen geldt dat hierover nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden en dus niet als autonome ontwikkeling is meegenomen.

De provincie hanteert overigens geen afstandsnormen voor geluid en slagschaduw; de wettelijke normen zijn bepalend. Zie hiervoor de beantwoording van de thema's geluid, onderdeel 'cumulatie' en Slagschaduw, onderdeel 'wettelijke eisen'. Voor de provincie is er nu geen inhoudelijke reden om de locatiebegrenzing aan te passen.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de stukken. Deel B van het planMER voor deze locatie wordt aangepast: de nieuwe woonwijk rondom het stationsgebied wordt toegevoegd aan de autonome ontwikkelingen en de locatie is opnieuw beoordeeld.

Standpunt overheden over locatiekeuze

Samenvatting:

De gemeente Vlaardingen stemt in met het opnemen van de locatie Het Scheur in de VRM maar vraagt wel om het aanpassen van de begrenzing. (zie kopje Begrenzing hierboven).

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze van de gemeente en voelt zich daarbij gesteund bij de keuze om deze locatie op te nemen in de VRM. De provincie ziet echter geen inhoudelijke reden om de begrenzing aan te passen, aangezien de provincie niet gaat over de invulling van de locaties voor windenergie. Zie ook de beantwoording van het kopje begrenzing hierboven.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

4.24 W. Noordzeeboulevard

Geluid

Samenvatting:

Een enkele indiener geeft aan dat het geluid van windturbines negatieve effecten heeft op het natuurgebied, de vogelhut en de slikken van Voorne.

Antwoord:

Zie beantwoording thema Geluid, onderdeel 'geluid in relatie tot natuur en ecologie'.

Slagschaduw

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Veiligheid

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam merkt op dat het een technisch moeilijk te realiseren locatie is qua kabels en leidingen. Rijkswaterstaat vraagt aandacht voor de aanwezigheid van vervuilde grond en een batterijopslag.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Veiligheid, onderdeel 'buisleidingen'.

In het planMER is aangegeven dat hoogspanningsleidingen de beschikbare ruimte voor windenergie aanzienlijk beperken en dat daar mogelijk mitigatie voor nodig is, afhankelijk van de turbinepositie en het turbintype. De mogelijkheid tot mitigatie is echter wel aanwezig.

De provincie neemt kennis van de zienswijze van RWS op het punt van veiligheid. De provincie merkt op dat bijvoorbeeld de afvoer van vervuilde grond en de aanwezigheid van de batterijopslag lokale omstandigheden zijn die geen onderdeel uitmaken van het planMER. In de

uitvoeringsfase wordt met deze lokale omstandigheden rekening gehouden. Overigens is het aan een initiatiefnemer om te bepalen of de extra kosten voor het afvoeren van grond opwegen tegen de opbrengsten van de investering. De ligging van kabels en leidingen is onderwerp van nader onderzoek bij de invulling van een locatie .

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Natuur en Ecologie

Samenvatting:

De Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland is in principe tegen plaatsing van windturbines binnen de NNN-structuur. Dat betekent voor de locatie Noordzeeboulevard dat extra onderzoek en zorgvuldige afweging nodig is, vooral wat betreft vogeltrek en foerageerroutes.

Het ministerie I&M, in casu Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid geeft aan dat aan de zuidkant van de weg geen windturbines kunnen worden geplaatst vanwege het natuurgebied dat onderdeel uitmaakt van compensatie voor de aanleg van de Maasvlakte.

Een ander indiener geeft aan dat windturbines onherstelbare inbreuk doen op de natuur en vogels in de Slikken van Voorne.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Natuur en Ecologie.

In het planMER is geconcludeerd dat voor een definitieve beoordeling van de geschiktheid voor windenergie in een vervolgfase een nader ecologische onderzoek nodig is. Met name vanwege de mogelijke effecten van windturbines op de vogeltrek en verstoring van de hoogwatervluchtplaatsen. Dit nadere onderzoek is noodzakelijk om een goede beoordeling te kunnen maken van de staat van instandhouding van soorten vogels en vleermuizen. Op basis van dit nader onderzoek en als windturbineposities bekend zijn, kan worden bepaald in hoeverre natuurwaarden worden aangetast. Indien compensatie van een eventueel verlies aan natuurwaarden nodig is, kan dat plaatsvinden in oppervlakte (door uitbreiding van het gebied) of door toevoeging van kwaliteit (door opwaardering van voorzieningen in het bestaande gebied), in overeenstemming met de Beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland 2013. In de vervolgfase zal hier rekening mee moeten worden gehouden.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Landschap

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Cultuurhistorie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Recreatie

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Economische effecten

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Begrenzing

Voor deze locatie zijn geen locatiespecifieke zienswijzen ingediend op dit thema.

Standpunt overheid

Samenvatting:

De locatie is gelegen in de gemeente Westvoorne. De gemeente Rotterdam onderschrijft de conclusies uit het planMER dat nader ecologisch onderzoek nodig is ten aanzien van de status van het Natura 2000-gebied. Zij ziet de resultaten van het meerjarig ecologisch onderzoek met belangstelling tegemoet en wenst – bij gebleken geschiktheid - samen met de gemeente Westvoorne op te trekken voor een verkennend locatieonderzoek. De gemeente Rotterdam merkt op dat het een technisch moeilijk te realiseren locatie is qua kabels en leidingen.

Het ministerie I&M, i.c. Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid geeft aan dat windturbines aan de noordkant van de weg geplaatst kunnen worden.

De gemeenten in de regiegroep Voorne-Putten zien mogelijkheden voor het realiseren van een extra opgave aan windenergie op deze locatie.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijzen van de gemeenten en voelt zich daarbij gesteund bij de keuze om deze locatie op te nemen in de VRM. De provincie onderkent, net als de gemeente Rotterdam en RWS, dat in een vervolgfase nader ecologische onderzoek nodig is en het aspect veiligheid een aandachtspunt is vanwege de aanwezige leidingen.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

4.25 Niet in de VRM opgenomen locaties

Een aantal zienswijzen had betrekking op locaties die niet zijn opgenomen in de ontwerp-VRM. Een reactie op die zienswijze is opgenomen in deze paragraaf.

Samenvatting locatie Heinenoord

Samenvatting

De gemeente Barendrecht is verheugd dat provincie de locatie Heinenoord heeft laten afvallen en dat de provincie met de gemeente van mening is dat deze locatie ongeschikt is. Ook diverse andere indieners zijn verheugd dat de locatie is afgefallen.

Het ministerie van I&M, i.c. Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid, geeft in haar zienswijze aan dat het droogdok in gebruik is voor de bouw van de Blankenburgverbinding en dat de turbines geen invloed mogen hebben op de stabiliteit van de Heinenoordtunnel.

Diverse indieners geven aan dat ze deze locatie willen laten afvallen omdat ze zich zorgen maken over de effecten op de omliggende natuur, het landschap, veiligheid scheepvaart en waardevermindering van woningen.

Een indiener (ondernemer) draagt een alternatieve locatie aan voor het geval de overige locaties niet voldoende mogelijkheden opleveren om de doelstellingen te halen.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijzen voor deze locatie. Deze locatie maakte geen onderdeel uit van de ontwerp-partiële herziening van de VRM. De Nota van Toelichting bij de ontwerp-VRM beschrijft de motivatie hiervoor. Het opnemen van een alternatieve locatie in deze fase van het proces is niet meer mogelijk.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Samenvatting locatie Oostkant N57

Samenvatting:

Diverse recreatieondernemers pleiten voor behoud van rust, ruimte en openheid in het gebied langs de N57 en vrezen voor aantasting van de continuïteit van hun bedrijf als gevolg van windturbines nabij hun bedrijf. Ook vrezen zij voor waardevermindering van hun vastgoed. Veel indieners hebben bedenkingen bij nut en noodzaak van windenergie en vinden dat het gebied reeds genoeg is belast (cumulatie van overlast).

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijzen voor deze locatie. Deze locatie maakte geen onderdeel uit van de ontwerp-partiële herziening van de VRM. De Nota van Toelichting bij de ontwerp-VRM beschrijft de motivatie hiervoor.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Samenvatting locatie Kickersbloem 3

Samenvatting:

Veel indieners zijn tegen de locatie vanwege de verstoring door geluid (waaronder laagfrequent geluid) en slagschaduw op nabijgelegen woningen (onder andere van Zwartewaal) en recreatieve plaatsen, de verstoring van fauna langs de N57 en het open polderlandschap.

De Stichting Windmolens N57 Nee vindt dat laagfrequent geluid onderdeel van het planMER moet zijn.

Ook waardevermindering van woningen en economische gevolgen voor (recreatieve) bedrijven worden genoemd in de zienswijzen. Tevens wordt nu al geluidsoverlast ervaren en gevreesd wordt voor cumulatie door bijvoorbeeld het toekomstige Theemswegtracé.

Indieners maken bezwaar tegen de wijze waarop in Nederland de geluidsnormen voor windmolens worden gehanteerd, zoals de afstand tot woningen. Ook vreest men voor waardevermindering van bedrijfsgebouwen en woningen.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijzen voor deze locatie. Deze locatie maakte geen onderdeel uit van de ontwerp-partiële herziening van de VRM. De Nota van Toelichting bij de ontwerp-VRM beschrijft de motivatie hiervoor.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Samenvatting locatie Haringvlietdam Noord Verlenging

Samenvatting:

Indieners geven aan dat deze locatie ongewenst is in verband met het vrijhouden van de dammen. Daarnaast geven indieners aan dat zij bij de overheersende zuidwesten wind geluidsoverlast zullen ervaren. Daarnaast verwacht men ook overlast te ondervinden van slagschaduw, schade aan omliggende natuur, aantasting van het landschap en recreatie en verwacht men dat windturbines leiden tot waardedaling van woningen.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijzen voor deze locatie. Deze locatie maakte geen onderdeel uit van de ontwerp-partiële herziening van de VRM. De Nota van Toelichting bij de ontwerp-VRM beschrijft de motivatie hiervoor.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Samenvatting locatie Bedrijventerrein Oudeland

Samenvatting:

De gemeente Lansingerland onderschrijft het besluit om de locatie te laten afvallen.

Een andere indiener pleit voor het schrappen van deze locatie wegens nadelige effecten op veiligheid, recreatie, natuur en landschap en slagschaduw en geluid op omliggende woningen.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijzen op deze locatie. Deze locatie maakte geen onderdeel uit van de ontwerp-partiële herziening van de VRM. De Nota van Toelichting bij de ontwerp-VRM beschrijft de motivatie hiervoor.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Samenvatting locatie Noorden van Bergse Bos

Samenvatting:

Gemeente Lansingerland onderschrijft het besluit om de locatie Noorden van Bergse Bos te laten afvallen.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

Samenvatting locatie Halfweg

Samenvatting

Indiener pleit voor schrappen van deze locatie omdat in de buurt al voldoende windturbines staan. Bovendien verwacht indiener negatieve gevolgen voor flora en fauna en overlast door geluid en slagschaduw op omliggende woningen. Indiener is ook bezorgd over de veiligheid en verwacht dat de turbines niet rendabel zullen zijn.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijzen voor deze locatie. Deze locatie maakte geen onderdeel uit van de ontwerp-partiële herziening van de VRM. De Nota van Toelichting bij de ontwerp-VRM beschrijft de motivatie hiervoor.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

Samenvatting locatie Ridderhaven Donkersloot

Samenvatting:

De gemeente Ridderkerk is van mening dat met de drie turbines in Nieuw-Reijerwaard zij haar bijdrage aan het aandeel duurzame energie levert. Daarnaast is de gemeente van mening dat meer windturbines in en nabij Ridderkerk een te grote aantasting oplevert van de reeds zwaar belaste leefomgeving en dat dit zorgt voor cumulatie van effecten. Ook de vergroting van risico's voor de veiligheid, de aantasting van het landschap en ligging nabij Kinderdijk zijn redenen om de locatie te schrappen.

Een andere Indiener pleit voor het schrappen van deze locatie wegens de ligging in de nabijheid van Kinderdijk, de nadelige gevolgen voor flora en fauna en de verwachte overlast door slagschaduw en geluid.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijzen voor deze locatie. Deze locatie maakte geen onderdeel uit van de ontwerp-partiële herziening van de VRM. De Nota van Toelichting bij de ontwerp-VRM beschrijft de motivatie hiervoor.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Samenvatting locatie Technopolis

Samenvatting:

Indieners stemmen in met het besluit om de locatie Technopolis niet op te nemen in de Ontwerp-VRM en in het voorkeursalternatief.

Zowel de TU Delft als het Van Swinden Laboratorium (VSL) menen dat in het planMER onvoldoende aandacht is besteed aan het aspect trillingen. Zij wijzen op de mogelijke implicaties voor bestaande en toekomstige instituten en bedrijven op Technopolis. Zij verwijzen naar actueel onderzoek dat het significant negatieve effect van trillingen door windturbines aantoont. Dit effect is niet te mitigeren. Indieners verzoeken het planMER op de genoemde punten te corrigeren.

Daarnaast verwachten indieners een te grote aanslag op het landschap en de natuur van het open gebied in Midden-Delfland en negatieve effecten voor de recreatie.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijzen voor deze locatie. Deze locatie maakte geen onderdeel uit van de ontwerp-partiële herziening van de VRM. De Nota van Toelichting bij de ontwerp-VRM beschrijft de motivatie hiervoor.

In het beoordelingskader van het planMER is aangegeven dat voor onderzoekslocaties waar trillingen relevant kunnen zijn, dit als aandachtspunt wordt opgenomen in het planMER. Dat is voor de locatie Technopolis gedaan. Het onderzoeksrapport heeft daarmee geen invloed op de inhoud van het planMER.

Voor een reactie op een aantal inhoudelijke opmerkingen ziet men de beantwoording van de thema's Landschap en Natuur.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Samenvatting locatie De Balij

Samenvatting:

De gemeente Zoetermeer onderschrijft de keuze om de locatie A12/Balij niet op te nemen in de partiële herziening VRM windenergie.

Daarnaast verwachten indieners een te grote aanslag op het landschap en de natuur van het open gebied in Midden-Delfland en negatieve effecten voor de recreatie.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijzen voor deze locatie. Deze locatie maakte geen onderdeel uit van de ontwerp-partiële herziening van de VRM. De Nota van Toelichting bij de ontwerp-VRM beschrijft de motivatie hiervoor.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Samenvatting locatie Polder Schieveen Rotterdam

Samenvatting:

Indieners geven aan dat de keuze voor deze locatie op gespannen voet staat met de plannen om Midden-Delfland aan te wijzen als waardevol landschap; zij wijzen op de negatieve effecten op natuur en recreatie en vrezen voor de nabijgelegen begraafplaats.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijzen voor deze locatie. Deze locatie maakte geen onderdeel uit van de ontwerp-partiële herziening van de VRM. De Nota van Toelichting bij de ontwerp-VRM beschrijft de motivatie hiervoor.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

Samenvatting locatie Vergulde Hand west

Samenvatting:

De gemeente Vlaardingen heeft de locatie Vergulde Hand West (37) beoordeeld als niet geschikt en daarom niet opgenomen in haar beleidskader.

Daarnaast verwachten indieners een te grote aanslag op het landschap en de natuur van het open gebied in Midden-Delfland en negatieve effecten voor de recreatie. Zij pleiten daarom voor het schrappen van deze locatie.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijzen voor deze locatie. Deze locatie maakte geen onderdeel uit van de ontwerp-partiële herziening van de VRM. De Nota van Toelichting bij de ontwerp-VRM beschrijft de motivatie hiervoor.

Doorwerking:

Deze zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van de stukken.

5 Beantwoording individuele zienswijzen

In dit hoofdstuk kunnen indieners de samenvatting en beantwoording van hun zienswijze vinden.

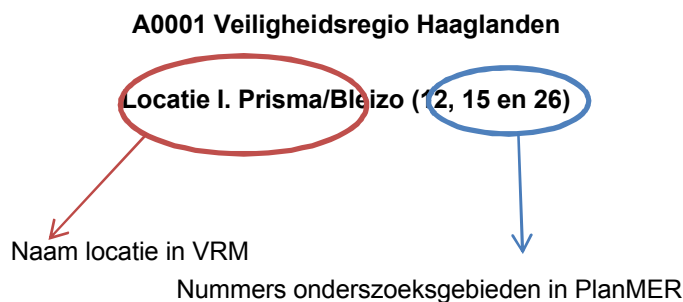
Dit hoofdstuk bestaat drie delen:

5.1 A Zienswijzen overheden

5.2 B Zienswijzen maatschappelijke organisaties, stichtingen en bedrijven

5.3 C Zienswijzen particulieren

Voor de beantwoording van de individuele zienswijzen wordt in de meeste gevallen verwezen naar de hoofdstukken 3 (thematische beantwoording) en 4 (locatiegerichte beantwoording). Een deel van de samenvattingen bevat een specifieke reactie.

5.1 Zienswijzen overheden

5.1.1 A0001 Veiligheidsregio Haaglanden

Locatie I: Prisma/Bleizo (12, 15 en 16)

Samenvatting:

De locatie Prisma/Bleizo ligt zowel binnen de veiligheidsregio Haaglanden als de veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond. Indiener richt zich op het gedeelte van de locatie dat in de gemeente Zoetermeer ligt en daarmee in de veiligheidsregio Haaglanden.

De veiligheidsregio vraagt specifiek aandacht voor de drie ondergrondse buisleidingen binnen het zoekgebied op bedrijventerrein Lansinghage: De CO₂-leiding van OCAP, de aardgasleiding van de Gasunie, een leiding voor het transport van kerosine van DPO (naam, ligging en afmetingen van de leidingen zijn opgenomen in de zienswijze). Indiener wijst op gevaarlijke situaties die kunnen ontstaan bij ongelukken met windturbines op deze locatie. Indiener adviseert om een verbod op groundbewerkingen op te nemen in de regels van het ruimtelijke plan, binnen de belemmeringsstrook van 5 meter. Door middel van een omgevingsvergunning, genoemd in het Besluit externe veiligheid buisleidingen, kan hiervan worden afgeweken.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij de samenvatting van de locatie en bij het thema Veiligheid.

5.1.2 A0002 Hoogheemraadschap van Delfland

J. Maassluis/Oeverbos (17 en 39), Q. Hoek van Holland (29 en 30), R. Verlenging Nieuwe, Waterweg/Stenaterrein (32), T. Beneluxtunnel (35 en 42), V. Het Scheur (38 / 40 / 41):

Samenvatting:

Het Hoogheemraadschap van Delfland is van mening dat het aspect waterveiligheid onvoldoende aandacht heeft gekregen in de beoordeling van de locaties. Genoemde locaties liggen binnen het waterstaatswerk en/of de beschermingszone van de primaire waterkering (dijkkring 14).

De aanleg van windturbines in de leggerzonering van de primaire waterkering is vergunningplichtig. Hierbij wordt het 'nee, tenzij'-principe gehanteerd, omdat windturbines een significant effect hebben op het functioneren en het beheer van de waterkering. Windturbines kunnen hier alleen worden gebouwd als sprake is van een zwaarwegend algemeen belang en als alternatieve locaties ontbreken. Aanvullende maatregelen om het waterkerend vermogen en het beheer te waarborgen zijn dan noodzakelijk. Het Hoogheemraadschap vindt het ontbreken van alternatieve locaties vooralsnog niet aannemelijk.

Het Hoogheemraadschap van Delfland heeft geen principiële bezwaren tegen het aanwijzen van locaties voor windenergie binnen de beschermingszone. Hier geldt het 'ja, mits' – principe. Belangrijkste voorwaarde is dat de invloed op het waterkerend vermogen 'verwaarloosbaar klein' is.

Het Hoogheemraadschap van Delfland wijst er op dat de zonering van de primaire waterkering door de aanleg van de Blankenbrugverbinding gaat wijzigen en adviseert om initiatieven op deze locatie goed af te stemmen met deze ontwikkeling.

Het Hoogheemraadschap van Delfland verzoekt om in de VRM het aspect waterveiligheid voor genoemde locaties op te nemen.

Het Hoogheemraadschap van Delfland verzoekt om in het planMER (tabel 111.5) voor de zoekgebieden 17, 29, 30, 32, 35, 39 en 40 de beoordeling voor het aspect veiligheid op *mogelijk kansrijk* te zetten in plaats van kansrijk, omdat de haalbaarheid van windturbines op deze locaties vanuit waterveiligheid onduidelijk is. Verzoek is om waterveiligheid in het planMER ook op te nemen bij de aandachtspunten voor vervolg.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Veiligheid, onderdeel waterveiligheid.

Samenvatting:

Het Hoogheemraadschap van Delfland geeft aan dat ter hoogte van de locatie J. Maassluis/Oeverbos een rioolwaterpersleiding aanwezig is waar een beschermingszone voor geldt. Voor werken binnen deze zone is toestemming van het Hoogheemraadschap van Delfland nodig. Aandachtspunt is dat de persleiding zal worden omgelegd ter plaatse van het tracé van de Blankenburgverbinding.

Het Hoogheemraadschap van Delfland verzoekt om in het planMER (tabel 111.5) voor de zoekgebieden 17 en 39 de beoordeling op het aspect veiligheid op *mogelijk kansrijk* te zetten in plaats van kansrijk, omdat vanwege de aanwezige persleiding de haalbaarheid van windturbines op deze locaties onduidelijk is.

Antwoord:

Zie beantwoording locatie J. Maassluis/Oeverbos.

5.1.3 A0003 Gemeente Capelle aan den IJssel

Samenvatting:

De gemeente Capelle vraagt nadrukkelijk de provincie als regievoerder van het convenant het gesprek aan te gaan met gemeenten die niet of nauwelijks een bijdrage aan de gezamenlijke windopgave leveren.

Capelle vraagt, mede naar aanleiding van een gemeenteraadsmotie, om voldoende afstand te houden van woningen. Drie locaties uit de concept-VRM bevinden zich dicht bij woonbebouwing en gemeente vraagt hier rekening mee te houden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Inspraak en Proces.

Voor wat betreft het aanhouden van afstanden tot de woningen geldt dat bij het invullen van locaties pas in een vervolgfase rekening daarmee moet worden gehouden. Elke windturbine en elk windpark moet immers voldoen aan de geldende normen voor externe veiligheid, geluid en slagschaduw.

Zie ook de beantwoording van de thema's Geluid, Slagschaduw en Veiligheid.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Locatie H. Stormpolder

Samenvatting:

Met betrekking tot locatie 11 (Krimpen) verzoekt gemeente Capelle aan den IJssel de provincie om nader onderzoek uit te voeren zodat duidelijk wordt waar exact plaatsing van windturbines kan plaats vinden. Om de kans op slagschaduw voor de wijk Capelle-West te voorkomen, heeft de gemeente Capelle een voorkeur om het onderzoeksgebied met minimaal 400 m van haar gemeentegrens op te schuiven.

Antwoord:

In deze fase gaat het om het vaststellen van locaties waar de ontwikkeling van windenergie wordt toegestaan. Het gaat niet om de invulling van een locatie. De invulling van een locatie is aan een initiatiefnemer en vindt plaats in een vervolgfase, in nauw overleg met hert bevoegd gezag. Dan onderzoekt (door een initiatiefnemer waar windturbines exact (kunnen) worden geplaatst.

Zie verder de beantwoording van de locatie H. Stormpolder.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Locaties N. Tegenover Rivium 1 (locatie 24) en O. Tegenover Rivium 2 (locatie 25)

Samenvatting:

De gemeente Capelle aan den IJssel verzoekt locaties 24 en 25 te schrappen vanwege ernstige belemmeringen. De hindercontour van locatie 24 ligt over de woonwijk Fascinatio. De milieudruk op deze wijk is al groot door de A16.

Capelle vreest forse cumulatieve-effecten bij locatie 25 met de reeds gerealiseerde windturbine op Kralingseveer. Tevens betwijfelt de gemeente het windaanbod op deze locatie vanwege de aanwezige bebouwing.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties N. Tegenover Rivium 1 en O. Tegenover Rivium 2.

Het windaanbod is in de beoordeling in het planMER meegenomen. Of een project rendabel is op deze locatie staat uiteindelijk ter beoordeling van de ontwikkelaar.

5.1.4 A0004 Gemeente Rotterdam

Samenvatting:

Algemeen (onderzoeksmethodiek, regionale afweging, gemeentelijk bod):

De gemeente Rotterdam merkt op dat het onderzoek op diverse plekken in de gemeente tot enige onrust heeft geleid. Zij is van mening dat de gebruikte onderzoeksmethodiek niet altijd de juiste is geweest omdat een aantal criteria (bijv. stedenbouw/landschap en/of recreatieve mogelijkheden) niet of onvoldoende belicht is, wat een integrale afweging van locaties in de weg staat.

Antwoord:

Het planMER besteedt ruime aandacht aan de beoordeling op het aspect landschap. Per locatie is beoordeeld in hoeverre de locatie past binnen de plaatsingsvisie voor windenergie, of de locatie past bij het betreffende landschap en of er sprake is van samenhang met bestaande windturbines en andere locaties. Bij het opnemen van locaties in de ontwerp-partiële herziening VRM windenergie is, naast mogelijke technische belemmeringen, de beoordeling van de locatie op het aspect 'passend binnen de plaatsingsvisie' leidend geweest.

Er bestaat geen wettelijk of provinciaal kader voor het beoordelen van locaties als het gaat om recreatie. Dit aspect is daarom per locatie uitsluitend kwalitatief beschreven. Daarom is in de VRM opgenomen dat een zorgvuldige uitwerking en afweging moet plaatsvinden in het vervolgproces.

Gelet op het voorgaande is de provincie het niet eens met de zienswijze dat niet of onvoldoende rekening is gehouden met deze aspecten bij de keuze voor het opnemen van locaties.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot het aanpassen van de stukken.

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam denkt dat de uiteindelijke afweging vanuit een regionaal, landschappelijk perspectief moet plaatsvinden om te komen tot een verantwoorde invulling van de gemeenschappelijke bijdrage aan de doelstellingen voor windenergie.

Antwoord:

Het staat de gemeente vrij dit in de vervolgfase te doen.

Zie voorts de beantwoording van het thema Inspraak en Proces en de beantwoording van de vorige vraag.

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam vindt het essentieel dat toekomstige woningbouwontwikkelingen die planologisch al zeker zijn gesteld, onderdeel vormen van de analyse zodat een juist beeld ontstaat van de effecten van potentiële windturbines op (toekomstige) kwetsbare objecten.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Economische effecten, onderdeel 'conflict met gebiedsontwikkeling'

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam meent dat de provincie Zuid-Holland als regievoerder nadrukkelijker alle gemeenten op hun verantwoordelijkheid voor windenergie had kunnen wijzen zodat de "koek" zo veel mogelijk gelijk verdeeld wordt.

Antwoord:

De provincie heeft dit gedaan en heeft ook vanuit de optiek van een evenwichtige verdeling een aantal locaties aangewezen in gemeenten die geen locatie hadden voorgesteld.

Zie verder de beantwoording van het thema Inspraak en Proces.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam heeft zich bij de afweging van locaties in haar zienswijze gebaseerd op de recent door haar vastgestelde Leidraad Windenergie Rotterdam 2016-2020. In deze Leidraad geeft de gemeente aan dat windenergie moet worden ingezet op de daarvoor geschikte locaties. Belangrijk vindt zij daarbij dat windturbines op voldoende afstand worden geplaatst van kwetsbare objecten en niet conflicteren met belangrijke recreatieve of economische ontwikkelingen. Daarmee rekening houdend vindt de gemeente dat zij een proportionele bijdrage levert om tot voldoende opgesteld windvermogen te komen zoals regionaal is afgesproken. Rotterdam heeft het resultaat van haar afweging over de potentiële Rotterdamse locaties

opgenomen in een tabel op pagina 2 van haar zienswijze, in de vorm van de verschillen tussen haar collegebesluit en de ontwerp-VRM.

Antwoord:

De provincie neemt deze zienswijze voor kennisgeving aan.

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam benadrukt dat het te dicht in de buurt van kwetsbare objecten plaatsen van windturbines leidt tot verzet en weerstand bij omwonenden. In de ogen van de gemeente Rotterdam bieden open gebieden aan de zuidzijde van de regio de beste mogelijkheden voor windenergie met naar verwachting kortere doorlooptijden qua procedure.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Beleid. De keuze van locaties heeft plaatsgevonden op basis van een zorgvuldig proces waarbij ruimtelijke, milieu- en bestuurlijke overwegingen uitdrukkelijk zijn meegenomen. Van de voorkeur van de gemeente Rotterdam voor locaties in open gebieden aan de zuidzijde van de regio neemt de provincie kennis.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

B. Beneluxplein (deel Hoogvliet) (locatie 2)

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam ondersteunt de visie om op deze locatie vier windturbines op te nemen, waarvan er één betrekking heeft op Rotterdams grondgebied. De gemeente Rotterdam stelt uitbreiding van locatie B Beneluxplein in noordelijke richting voor. De zoeklocatie dient nader gespecificeerd te worden, zo ver mogelijk van woonbebouwing van Poortugaal en Hoogvliet. De zoeklocatie dient dus nader gespecificeerd te worden. Rotterdam heeft vernomen dat het college van Albrandswaard geen windenergie mogelijk wil maken op het deel van locatie 2 dat op grondgebied van Albrandswaard is gelegen, maar de gemeente Rotterdam vindt een (mogelijk gezamenlijke) verantwoorde ontwikkeling van windenergie op deze locatie wenselijk. Uit nader onderzoek dat Rotterdam door Pondera heeft laten doen naar een locatie binnen de locatie Beneluxplein-Hoogvliet blijkt dat er, beperkte, maar wel voldoende fysieke ruimte is voor één windturbine. De gemeente Rotterdam neemt kennis van de beperkingen die Rijkswaterstaat ziet aan deze locatie als gevolg van verkeersveiligheid en de nabijheid van buisleidingen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie B. Beneluxplein.

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam geeft aan dat de gebiedscommissie geen moeite heeft met deze locatie mits de plek in samenspraak met de ondernemersvereniging van bedrijventerrein Gadering wordt besproken en de turbine niet binnen het recreatiegebied Groene Gordel komt te staan.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam gaat verder met het onderzoekstraject naar de realisatie van meerdere turbines op deze locatie. In dit kader vindt afstemming plaats met Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat en de buurgemeente Albrandswaard.

Antwoord:

De provincie neemt kennis van de inzet van de gemeente Rotterdam om tot een invulling van deze locatie met windturbines te komen.

N. Tegenover Rivium 1 (locatie 24)

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam ziet essentiële belemmeringen op deze potentiële locatie en verzoekt deze geheel te schrappen. Zij vreest dat er forse cumulatieve-effecten zullen optreden met de recent geplaatste windturbine in buurgemeente Capelle aan den IJssel en vindt het onwenselijk dat de hindercontour voor een groot deel over gevoelige objecten ligt.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij locatie N. Tegenover Rivium 1

Samenvatting:

Volgens de gemeente Rotterdam is voorbijgegaan aan de toekomstige woningbouwontwikkeling Leonidas, waardoor 46 huishoudens binnen de invloedssfeer van de potentiële windturbine zullen komen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij locatie N. Tegenover Rivium 1

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam merkt op dat de gebiedscommissie de aanwezigheid benadrukt van twee grote volkstuincomplexen in de nabije omgeving en de Van Ghentkazerne waar ook gewoond wordt.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij locatie N. Tegenover Rivium 1

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam wil, net als de gemeente Capelle aan den IJssel, deze locatie schrappen vanwege de aanwezigheid van de Joodse begraafplaats, omdat dit geen goede combinatie vormt met een windturbine.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij locatie N. Tegenover Rivium 1.

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam vindt de bestaande windturbine naast de Van Brienoordbrug alleen een sterker landmark opleveren dan wanneer er meerdere windturbines zouden komen te staan.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij locatie N. Tegenover Rivium 1.

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam vreest voor forse slagschaduweffecten aan de noordoostzijde van de turbine voor bewoners van bestaande woningen in dit gebied.

De gemeente Rotterdam merkt op dat de gebiedscommissie meent dat er hinderlijke slagschaduweffecten kunnen optreden op de zonnepanelen in de nieuwe duurzaam gebouwde wijk in de Esch.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij locatie N. Tegenover Rivium 1.

O. Tegenover Rivium 2 (locatie 25)

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam ziet essentiële belemmeringen op deze potentiële locatie en verzoekt deze geheel te schrappen. Zij vreest dat er forse cumulatie-effecten op zullen treden met de recent geplaatste windturbine in de buurgemeente Capelle aan den IJssel. Vanuit Rotterdams perspectief zijn er nadelige effecten voor de polder De Esch en voor het woongebied Kralingse Veer.

De gemeente Rotterdam merkt op dat de gebiedscommissie meent dat er hinderlijke slagschaduweffecten kunnen optreden op de zonnepanelen in de nieuwe, duurzaam gebouwde wijk in de Esch.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij locatie O. Tegenover Rivium 2.

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam wil deze locatie schrappen vanwege de aanwezigheid van de Joodse begraafplaats, omdat dit geen goede combinatievormt met een windturbine.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij locatie O. Tegenover Rivium 2.

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam verwacht dat het plaatsen van nog een windturbine bij de brug effect heeft op de kwaliteiten van de brug als landmark.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij locatie O. Tegenover Rivium 2.

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam merkt op dat de gebiedscommissie de aanwezigheid benadrukt van twee grote volkstuincomplexen in de nabije omgeving en de Van Ghentkazerne waar ook gewoond wordt.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij locatie O. Tegenover Rivium 1

P. Poort van Charlois (locatie 28)

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam verzoekt in dit zoekgebied één potentiële windturbine op te nemen en wel in de uiterste westpunt van het gebied, zodanig dat er zo min mogelijk hinder ontstaat voor de omgeving. Bij goede inpassing is er plek voor één windturbine mits er voldoende draagvlak ontstaat bij ondernemers van het bedrijventerrein. Voor een windturbine meer in dit zoekgebied is sowieso geen draagvlak.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij locatie P. Poort van Charlois.

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam heeft ten westen van deze onderzoekslocatie de door hen aangedragen locatie Blindeweg onderzocht en vanwege de effecten voor externe veiligheid ongeschikt bevonden.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan

Samenvatting:

Uit nader onderzoek dat Rotterdam door Pondera heeft laten uitvoeren naar de locatie Poort van Charlois volgt een mogelijke voorbeeldopstelling van twee turbines. Rotterdam vindt de meest oostelijke variant geen wenselijke, met name omdat deze plek op minder dan 470 meter van de eerste woningen aan de Charloisse Lagedijk is gelegen. De meest westelijke punt, die op ongeveer 630 m van de dichtstbijzijnde toekomstige woning van het woningbouwplan ligt, vindt de gemeente acceptabel.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie P. Poort van Charlois.

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam geeft aan dat op 23 maart 2017 een informatieavond voor het gebied is georganiseerd waarbij zowel bewoners als ondernemers aanwezig waren. Vooralsnog verzetten zij zich tegen de komst van een windturbine. Rotterdam zal de uitkomsten van de informatieavond meenemen in de verdere uitwerking op het moment dat de provincie een besluit heeft genomen over de partiële herziening.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan

Q. Hoek van Holland Duinen (locatie 29)

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam verzoekt deze locatie geheel te schrappen en niet als reservelocatie overeind te houden, omdat het openhouden van het duinlandschap naar mening van de gemeente landschappelijk grote prioriteit heeft, omdat in het zoekgebied een toekomstige recreatieontwikkeling in voorbereiding is.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie Q. Hoek van Holland..

Samenvatting:

Het gebied is zelf, in tegenstelling tot grondeigenaar Rijkswaterstaat, negatief over het voornemen om hier windturbines te plaatsen. Ook ondersteunt de gemeente Rotterdam de zienswijze van het Havenbedrijf Rotterdam waarin zij aangeven dat hun eerdere reactie over de aspecten nautische veiligheid en helikopterveiligheid niet verwerkt zijn.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie Q. Hoek van Holland.

Q. Hoek van Holland Pier (locatie 30)

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam verzoekt deze locatie geheel te schrappen en niet als reservelocatie overeind te houden. Belangrijke redenen hiervoor zijn de ongewisse uitkomst van noodzakelijk meerjarig onderzoek naar vogeltrekroutes, en de prioriteit die de gemeente geeft aan het openhouden van het duinlandschap.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatiesamenvatting Q. Hoek van Holland, Natuur en Ecologie.

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam vindt dat een eventuele benutting van deze locatie (lijnopstelling) de 'poort naar zee' dichtzet, wat naar haar mening een zwaarwegend argument is in de discussie om deze plek al dan niet te benutten voor windenergie.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie Q. Hoek van Holland.

Samenvatting:

Gesprekken met de gebiedscommissie bevestigen volgens de gemeente Rotterdam het beeld dat deze locatie vrij moet blijven omdat de gehele zone langs het strand en de duinenrij ten oosten van de pier zowel vanuit het belang van recreatie als nautische veiligheid en helikopterveiligheid gevrijwaard moet blijven van windturbines.

Daarnaast onderschrijft de gemeente Rotterdam de door het Havenbedrijf Rotterdam aangedragen argumenten tegen deze locatie, namelijk de effecten op walradar, scheepsradar, vrije zichtlijnen voor de scheepvaart, vrij zicht op verkeerstekens (waaronder de lichtlijnen) en vaarwegmarkering, hinder van signalering van windturbines voor scheepvaart en de reikwijdte van rotorbladen boven water ten opzichte van de vaargeul.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie Q. Hoek van Holland, veiligheid.

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam merkt op dat Rijkswaterstaat geen kansen ziet deze locatie te ontwikkelen, vanwege hun belangen bij zandsuppletie in het kustgebied.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie Q. Hoek van Holland, Economische effecten

R. Verlenging Nieuwe Waterweg (locatie 32)

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam onderschrijft dat dit een geschikte plek is voor windenergie met mogelijkheden voor twee windturbines. Uit onderzoek door Pondera (zie bijlage 4 bij de zienswijze) naar de locatie Verlengde Nieuwe Waterweg is gebleken dat twee turbines technisch mogelijk en fysiek inpasbaar zijn, die aansluiten bij het reeds vergunde toekomstige windpark Nieuwe Waterweg.

Volgens de gemeente Rotterdam heeft het gebied zelf vraagtekens of twee turbines in dit zoekgebied wel realistisch is gelet op de restruimte van het bedrijfsperceel. De gebiedscommissie heeft een voorkeur uitgesproken voor de oostelijke turbine in plaats van de westelijke.

De gemeente Rotterdam vindt, gelet op het draagvlak, dat een nadere locatieverkenning wenselijk is en zal zelf in goede samenspraak met het gebied en het desbetreffende bedrijf de mogelijkheden verkennen alvorens marktpartijen uit te nodigen om deze locatie in ontwikkeling te nemen.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie R. Verlenging Nieuwe Waterweg, Standpunt overheden

S. Landtong Rozenburg (locatie 33)

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam onderschrijft de provinciale ambitie en vraagt de provincie om locatie 33 in oostelijke richting uit te breiden zodat de in het convenant overeengekomen 12 MW op deze locatie gerealiseerd kan worden. Deze uitbreiding is volgens de gemeente noodzakelijk om de plaatsing van een vierde turbine mogelijk te maken. In aanvulling op het provinciale planMER heeft de gemeente zelf een studie uitgevoerd naar de milieueffecten van de voorgestelde oostelijke uitbreiding van de locatie. De gemeente Rotterdam verzoekt bij de vaststelling van de VRM de begrenzing van locatie 33 te wijzigen conform de kaart die is bijgevoegd. De gemeente Rotterdam biedt de milieuanalyse die zij door Pondera heeft laten uitvoeren naar de mogelijkheden voor de oostelijke uitbreiding van locatie 33 en de specifieke studie naar externe veiligheid aan als bijlagen bij haar zienswijze.

De gemeente Rotterdam geeft aan dat de gebiedscommissie Rozenburg moeite heeft met het noordelijk van de Noordzeeweg plaatsen van een turbine, om die reden adviseert de gebiedscommissie om drie turbines te realiseren.

De gemeente Rotterdam geeft aan dat het Havenbedrijf Rotterdam kanttekeningen heeft bij de studie naar externe veiligheid voor deze locatie, die zij als bijlage bij de zienswijze opneemt. De gemeente Rotterdam geeft aan dat uit gesprekken met het Havenbedrijf Rotterdam is gebleken dat een vierde windturbine voor hen niet wenselijk is vanwege de toekomstige hoogwaardige bedrijfsontwikkeling van het HTC (High Tech Centre). Desondanks blijft het de ambitie om vier turbines te realiseren met inachtneming van de visie van het Havenbedrijf. Op het moment dat concreet zicht is op vestiging van een bedrijf op de westelijke punt van het HTC- zoekgebied en dat blijkt dat de bedrijfsactiviteiten onverenigbaar zijn met een vierde turbine dan valt deze voor de gemeente Rotterdam af. In dat geval zoekt de gemeente zelf naar een alternatieve locatie.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie S. Rozenburg Landtong,

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam zal de rest van 2017 benutten om samen met het Havenbedrijf Rotterdam het communicatie- en participatietraject voor deze locatie nader uit te werken op basis van een logische rolverdeling tussen beide partijen.

Antwoord:

De zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan.

A. Distripark Eemhaven (locatie 1)

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam ziet geen aanleiding om windturbines op deze locaties af te wijzen. De gemeente geeft aan dat het Havenbedrijf Rotterdam direct belanghebbende is aangezien het Distripark direct grenst aan het havengebied. De gemeente wacht nader locatie-onderzoek af

zodat zij in samenspraak met het Havenbedrijf ondernemers kan inlichten over de eventuele gevolgen voor hun bedrijfsvoering, een en ander wel bezien in het licht van het lopende onderzoek naar een mogelijke locatie van een helihaven aan de relatief dichtbij gelegen Seattleweg.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan. Zie ook de beantwoording bij locatie A. Distripark.

D. Vaanplein (locatie 5 en 27)

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam is vooralsnog kritisch over deze locatie en wenst nader onderzoek om een definitief oordeel te kunnen geven over deze locatie. Gelet op het draagvlak lijken twee turbines op deze locatie onrealistisch. Vanuit Rotterdams perspectief stuit deze locatie op bezwaren vanuit beleving en landschappelijke effecten; omdat windturbines zich moeilijk verhouden met de kleinschaligheid, het groene karakter en de recreatieve betekenis van het Zuidelijk Randpark. Bovendien worden er vraagtekens gezet bij de effecten op de Zuiderbegraafplaats. Als er zo westelijk mogelijk binnen het zoekgebied een windturbine komt te staan, bedraagt de afstand tot de dichtstbijzijnde Rotterdamse woningen nog geen 400 m, en dat vindt de gemeente Rotterdam onwenselijk.

De gemeente Rotterdam merkt op dat, indien een turbine meer oostelijk binnen het zoekgebied wordt opgericht, deze zich direct in het groene uitloopgebied van het Zuidelijk Randpark bevindt en vlakbij een begraafplaats.

Rotterdam merkt op dat er vanuit de gebiedscommissie Charlois en IJsselmonde behoorlijk wat weerstand is voor deze onderzoekslocatie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij locatie D. Vaanplein

H. Stormpolder (locatie 11)

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam blijft van mening dat zij – in geval er ‘gedragen’ mogelijkheden zijn - voorkeur heeft voor realisatie van windturbines in het middendeel van het zoekgebied omdat dan de afstand tot de dichtstbijzijnde Rotterdamse bebouwing enigszins acceptabel is (meer dan 480 m). De gemeente Rotterdam merkt op dat haar visie afhankelijk is van nog te verwachten resultaten van nader onderzoek in opdracht van de gemeente Krimpen aan den IJssel en heeft dus vooralsnog geen positief oordeel over deze locatie.

De gemeente Rotterdam vindt dat, conform de uitgangspunten in haar Leidraad Windenergie, rekening moet worden gehouden met een minimale richtafstand tussen windturbines en kwetsbare objecten (met name woningen). In de huidige situatie kan plaatsing van één of twee turbines ertoe leiden dat deze op circa 480 m van Rotterdamse woonbebouwing komen te staan.

Aangezien de exacte locatie niet duidelijk is, wenst de gemeente Rotterdam nader onderzoek alvorens zich een gefundeerd oordeel te kunnen vormen.
Rotterdam merkt op dat zij niet weet wat het draagvlak bij Rotterdamse burgers ten aanzien van windenergie in de Stormpolder.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan. Zie ook de beantwoording bij locatie H. Stormpolder.

M. Hartel Oost (locaties 21 en 22)

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam vindt dat deze locatie technisch en milieukundig gezien past en een goede bijdrage levert aan de regionale opgave, maar adviseert om een uitgebreid informatie- en communicatietraject op te zetten. Mede gelet op de lopende procedure voor een windpark Hartelbrug II adviseert Rotterdam om de visie die de gemeente Nissewaard heeft op deze locatie te volgen. Gelet op de tegenstand van bewoners in Geervliet en Heenvliet over windpark Hartelbrug II lijkt dat zinvol in het kader van het verkrijgen van draagvlak.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan. Zie ook de beantwoording bij locatie M. Hartel Oost.

W. Noordzeeboulevard (locatie 43)

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam onderschrijft de conclusies uit het planMER dat nader ecologisch onderzoek nodig is ten aanzien van de status van het Natura 2000-gebied. Zij ziet de resultaten van het meerjarig ecologisch onderzoek met belangstelling tegemoet en wenst, bij gebleken geschiktheid, samen met de gemeente Westvoorne op te trekken voor een verkennend locatieonderzoek.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan.

Samenvatting:

De gemeente Rotterdam merkt op dat het een technisch moeilijke locatie is qua kabels en leidingen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij locatie W. Noordzeeboulevard.

5.1.5 A0005 Gemeente Zoetermeer

I. Prisma/Bleizo (12, 15, 16)

Samenvatting:

De gemeente Zoetermeer wijst op onjuistheden in het planMER ten aanzien van externe veiligheid:

- Een oude regionale elektriciteitsleiding ten noorden van de A12 is verwijderd;
- In het planMER is geen rekening gehouden met de 380 KV-Zuidring.

De gemeente verzoekt de provincie om aanvullend milieueffectonderzoek te doen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij locatie I. Prisma/Bleizo

Samenvatting:

In het gemeentelijke beleid van Zoetermeer is de zone direct langs de A12 aangewezen als windlocatie. Op kaart 10 van de Verordening ruimte is het hele gebied van Prisma/Bleizo aangewezen voor windenergie. De gemeente Zoetermeer wil dat de windturbines landschappelijk goed worden ingepast langs de A12.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij locatie I. Prisma/Bleizo.

Samenvatting:

In het gemeentelijke beleid van Zoetermeer is de zone direct langs de A12 aangewezen als windlocatie. Op kaart 10 van de Verordening ruimte is het hele gebied van Prisma/Bleizo aangewezen voor windenergie. Dit is in strijd met een goede ruimtelijke ordening en het beleid van de provincie Zuid-Holland ten aanzien van de ontwikkeling van het bedrijventpark en het vervoersknooppunt. Een aanvraag voor een windpark met solitaire windturbines kan de gebiedsontwikkeling frustreren. Dit vindt de gemeente Zoetermeer een te sectorale benadering en dus pleit zij voor een integrale visie waarin alle regionale opgaven meewegen. De gemeente wil dit graag samen met de gemeente Lansingerland en in afstemming met de provincie doen.

De gemeente Zoetermeer verzoekt de provincie om te bepalen dat windturbines in het nader begrensde gebied Prisma/Bleizo uitsluitend zijn toegestaan wanneer deze geen nadelige gevolgen hebben voor de gebiedsontwikkeling Prisma/Bleizo en het daarmee samenhangende gebruik, de verkoopbaarheid en wanneer ze de waarde van de gronden in de invloedssfeer van de windturbines niet substantieel nadelig beïnvloeden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij locatie I. Prisma/Bleizo.

Samenvatting:

De gemeenteraad van Zoetermeer heeft zich uitgesproken vóór inpassing van windturbines op deze locatie in de zone direct langs de A12.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan.

Samenvatting:

De gemeente Zoetermeer ondersteunt het verzoek van de gemeente Lansingerland om de zone direct ten zuiden van de locatie Prisma/Bleizo (het noordelijke deel van de Overbuurtsche Polder) op te nemen in de VRM.

De gemeente Zoetermeer wil aanpassing van de begrenzing van Prisma/Bleizo zodat het maximale plaatsingspotentieel wordt begrenst.

Antwoord:

Voor de beantwoording zie de locatiesamenvatting I. Prisma/Bleizo.

Samenvatting:

De gemeente Zoetermeer ondersteunt het verzoek van de gemeente Lansingerland om de bevoegdheden van de provincie op grond van artikel 9f, lid 6, Ew 1998, over te dragen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Inspraak en Proces.

A12 De Balij (45).

Samenvatting:

De gemeente Zoetermeer onderschrijft de keuze om de locatie A12/Balij niet op te nemen in de partiële herziening VRM windenergie.

Antwoord:

Voor de beantwoording zie 'Niet in de VRM opgenomen locaties' in hoofdstuk 4.

5.1.6 A0006 Gemeente Krimpen

H. Stormpolder (locatie 11)

Samenvatting:

De gemeenteraad van Krimpen benadrukt dat de zuidzijde van locatie Stormpolder de enige locatie is in Krimpen waar windenergie eventueel mogelijk is.

Antwoord:

Voor de beantwoording zie de locatiebeantwoording H. Stormpolder, Standpunt overheden.

Samenvatting:

De gemeente Krimpen stelt dat het onderzoek in het planMER is gedaan met een forse referentieturbine en stelt dat de private grondeigenaar(s) op deze locatie kleinere windturbines dan de referentieturbine willen op deze locatie. De gemeente vraagt aan provincie de bevestiging dat dit een legitieme en te respecteren afweging van de private eigenaar is. Dit geldt ook voor het

eventueel te plaatsen aantal windturbines. Als met kleinere turbines eenzelfde aantal MW kan worden geleverd, met minder effect op leefomgeving, moet dit mogelijk zijn, aldus de gemeente. De gemeente geeft zich rekenschap van belangen van de inwoners, zowel ten aanzien van het toekomstige energievraagstuk als ook van het minimaliseren van nadelige effecten.

Antwoord:

Voor de beantwoording zie bij locatie H. Stormpolder, Standpunt overheden.

Samenvatting:

De gemeente verzoekt de provincie om bevoegdheden bij een initiatief van meer dan 5 MW over te dragen aan de gemeente.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Inspraak en Proces.

Samenvatting:

De gemeente vindt het jammer dat het op regionaal niveau niet is gelukt om als gemeenten met een gezamenlijke zienswijze te komen. Mogelijke overlast van windturbines voor omwonenden stopt niet bij de gemeentegrenzen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Inspraak en Proces.

Samenvatting:

De gemeente Krimpen verzoekt de provincie het voortouw te nemen om tot generieke afspraken te komen met Rijkswaterstaat over de minimale afstand waarop windturbines van het water moeten staan. Gemeente pleit voor plaatsing zo dicht mogelijk aan de waterzijde.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij locatie H. Stormpolder.

Samenvatting:

De gemeente Krimpen verzoekt de provincie om nauw met de gemeente op te trekken vanuit gedeelde beelden en uitgangspunten. Tevens roept de gemeente de provincie op om verder te kijken dan de grenzen van de regio Rotterdam en ook andere gebieden te betrekken.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Inspraak en Proces.

5.1.7 A0007 Gemeente Goeree Overflakkee

G. Haringvlietdam (9), F: N57 Entree Zuid (7), L: Zuidland (19)

Samenvatting:

De gemeente Goeree-Overflakkee waardeert het dat de provincie in staat is gebleken om nieuwe locaties in de regio Rotterdam op te nemen. De gemeente Goeree-Overflakkee geeft aan dat zij

een belangrijke bijdrage levert aan de realisatie van de provinciale opgave voor windenergie en dat het draagvlak en de ruimte ontbreekt voor een aanvullende opgave.

De gemeente Goeree-Overflakkee verzoekt om bij de invulling van de locaties langs of in de nabijheid van het Haringvliet te streven naar een goede landschappelijke inpassing en rekening te houden met interferentie met (grootschalige) locaties voor windenergie aan de noordkant van Goeree-Overflakkee, de aanliggende natuurgebieden, dorpen en de toeristisch recreatieve potenties.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan.

Zie ook de beantwoording bij locaties G. Haringvlietdam en L. Zuidland, Standpunt overheden.

5.1.8 A0008 Rijkswaterstaat

Samenvatting:

Rijkswaterstaat (RWS) geeft de volgende algemene opmerkingen en randvoorwaarden mee voor alle locaties langs rijksinfrastructuur:

Van een aantal locaties is RWS materieel beheerder ten behoeve van de uitoefening van haar primaire taken. Daarnaast zijn gronden in gebruik door derden middels een privaatrechtelijke overeenkomst, uitgegeven door het Rijksvastgoedbedrijf. RWS zal voor deze gronden niet actief overgaan tot het ontbinden van deze overeenkomsten ten behoeve van windenergie. Voor de locaties waar geen overeenkomst geldt, stelt RWS zich constructief op. Uitgangspunt is dat het Rijksvastgoedbedrijf de gronden transparant en marktconform door geeft. Locaties binnen de invloedssfeer van infrastructuur worden getoetst aan vigerende wet- en regelgeving, en beleidsregels.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan.

Samenvatting:

De Beleidsregel windturbines voldoet niet meer op het aspect scheepvaartveiligheid in relatie tot radarverstoring. Een afstand van 50 m tot de vaarweg is niet meer toereikend en levert een verstoring van de radar op. De minimale afstand tot de vaarweg zou volgens onderzoek de radius van de turbine plus 30 m moeten zijn. De Beleidsregel wordt hierop mogelijk aangepast en RWS zal toetsen aan de nieuwe normen. Voor locaties grenzend aan de vaarweg zal RWS nader onderzoek vragen voor radarverstoring, ook voor locaties buiten 50 m uit de vaarweg. RWS verzoekt bij de definitieve locatiekeuze rekening te houden met de scheepvaartveiligheid. RWS vindt de kaarten erg onduidelijk. Op basis hiervan is het lastig te bepalen of een locatie in de invloedssfeer ligt van een rijksweg of een rijkswater. Uit een nadere locatiebepaling zou kunnen blijken dat plaatsing niet mogelijk is wegens onverenigbaarheid met het functioneren van de netwerken van RWS.

Antwoord:

Voor de beantwoording bij het thema Veiligheid.

G. Haringvlietdam (locatie 9 en 10)

Samenvatting:

In een bestuurlijk overleg op 30 maart 2017 tussen provincie, RWS, gemeente Hellevoetsluis en waterschap Hollandse Delta (WSHD) is afgesproken om de noordrand van de Haringvlietdam (ten noorden van de N57) te schrappen als locatie voor windenergie aangezien het hier een primaire waterkering betreft. RWS heeft in 2015 vergunning geweigerd voor de plaatsing van nieuwe turbines op de dam. Gebleken is dat het technisch gezien niet is aan te tonen dat plaatsing van windturbines op de dam geen invloed heeft op de waterveiligheid. De locatie ligt ook deels in de kernzone en beschermingszone van de primaire waterkering in beheer van WSHD. De bewijslast dat bij plaatsing van windturbines de waterveiligheid gewaarborgd blijft, ligt bij de initiatiefnemer. Hierbij moeten de voorschriften volgens het Wettelijk beoordelingsinstrumentarium (WBI) en de nieuwste inzichten m.b.t. windturbines op of nabij waterkeringen als referentie gebruikt worden.

De technische haalbaarheid van windturbines op de dam is nihil. RWS verzoekt daarom de locatie Haringvlietdam ten noorden van de N57 geheel te schrappen uit de VRM. Het eventueel plaatsen van windturbines op de zuidzijde van de dam (ten zuiden van de N57) zal RWS toetsen aan de Beleidsregel voor het plaatsen van windturbines op, in of over rijkswaterstaatswerken. Voor zover de locatie ook de invloedssfeer van de primaire kering van WSHD raakt, zal ook het afwegingskader van WSHD worden toegepast. RWS heeft een tekening bijgevoegd met een met WSHD afgestemd voorstel voor een mogelijk nieuw zoekgebied.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij locatie Haringvlietdam, Begrenzing.

K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Deze locatie ligt op de splitsing van twee vaarwegen; dit vraagt extra aandacht voor de scheepvaartveiligheid.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie K. Beerenplaat.

H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Deze locatie ligt op de splitsing van twee vaarwegen; dit vraagt extra aandacht voor de scheepvaartveiligheid.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie H. Stormpolder.

Q. Hoek van Holland (29 en 30)

Samenvatting:

De strekdam zelf is niet geschikt voor windturbines omdat daarop geen verkeer mogelijk is. Daarnaast is de blokkendam gevoelig voor trillingen. Bij hoogwater is de pier niet bereikbaar. Echter ten noorden van de Noorderpier/Blokkendam, in zee, liggen mogelijk wel kansen voor windturbines. Deze locatie zou nader onderzocht kunnen worden. RWS verzoekt daarom de locatie Noorderpier uit de VRM te halen.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie Q. Hoek van Holland.

R. Westelijk van de Maeslantkering (32)

Samenvatting:

Belangrijk is dat de toegangsweg naar de Maeslantkering toegankelijk blijft.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie R. Verlenging Nieuwe Waterweg, Overig.

S. Landtong Rozenburg Oost (33)

Samenvatting:

Toevoegen van extra turbines is mogelijk buiten de kernzone van de primaire waterkering. Voor turbines in de beschermingszone gelden echter wel randvoorwaarden, zoals geen aantoonbare aantasting van de stabiliteit, constructie en waterkerende functie van de kering.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie S. Rozenburg Landtong, Veiligheid.

Samenvatting:

Het gebied is voorzien van compensatienatuur als gevolg van aanleg Maasvlakte II en A15. Deze moet in stand blijven dan wel op een voor de hand liggende locatie worden teruggebracht.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie S. Rozenburg Landtong, Natuur en Ecologie.

W. Noordzeeboulevard (43)

Samenvatting:

Aan de noordkant van de weg kunnen turbines komen. Aandacht is nodig voor de aanwezigheid van vervuilde grond en voor batterijopslag. RWS verzoekt de provincie ook rekening te houden met de aldaar geldende publiekrechtelijke toestemmingen en de private overeenkomsten.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie W. Noordzeeboulevard.

Samenvatting:

Aan de zuidkant van de weg kunnen geen windturbines komen vanwege het natuurgebied dat onderdeel uitmaakt van compensatie voor de aanleg van de Maasvlakte.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie W. Noordzeeboulevard, Natuur en Ecologie.

B. Beneluxplein (2)

Samenvatting:

Binnen de grenzen van het knooppunt (in het beheersgebied van RWS) is geen ruimte voor windturbines in verband met verkeersveiligheid en onverenigbaarheid met andere functies binnen het knooppunt zelf.

Daarbuiten liggen wellicht kansen voor de ontwikkeling van één of meer turbines.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie B. Beneluxplein, Standpunt overheden.

M. Hartel-Oost (21en 22)

Samenvatting:

Binnen deze locatie ligt de Hartelkering. Windturbines zijn alleen buiten de kernzone van de stormvloedkering mogelijk. Voor turbines binnen de beschermingszone gelden wel randvoorwaarden, zoals geen aantasting van de stabiliteit, constructie en waterkerende functie van de waterkering.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie M. Hartel Oost, Veiligheid

T. Beneluxtunnel (35 en 42)

Samenvatting:

Deze locatie ligt in de invloedssfeer van de Beneluxtunnel. Plaatsing van windturbines is alleen mogelijk als kan worden aangetoond dat dit de stabiliteit en constructie van de tunnel niet negatief beïnvloedt. Daarnaast geldt aan de oostzijde dat de maatregelen die recent zijn uitgevoerd in het kader van de Kaderrichtlijn Water, in stand dienen te blijven, dan wel gecompenseerd moeten worden.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie T. Beneluxtunnel, Veiligheid.

J. Maassluis Oeverbos (17, 39) en U. Broekpolder (36)

Samenvatting:

Deze locaties liggen in de invloedssfeer van de toekomstige Blankenburgverbinding. De definitieve locatiekeuze voor windturbines zal in overleg met het projectteam Blankenburgverbinding moeten plaatsvinden.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie J. Maassluis/Oeverbos, Veiligheid

Locatie Heinenoord (4).

Samenvatting:

Het droogdok is in gebruik voor de bouw van de Blankenburgverbinding. De turbines mogen geen invloed hebben op de stabiliteit van de Heinenoordtunnel.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij 'Niet in de VRM opgenomen locaties'.

O. Tegenover Rivium 2 (25)

Samenvatting:

Deze locatie ligt zowel in de invloedssfeer van de A16 (Van Brienoordbrug) als de Nieuwe Maas. Voor verdere ontwikkeling dient contact opgenomen te worden met de beheerder van de weg en vaarweg.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie O. Tegenover Rivium 2, Veiligheid.

I Prisma/Bleizo (12, 15, 16)

Samenvatting:

De onderzoekslocatie op de kaart lijkt overeen te komen met de tracés van de spoorlijn, HSL en A12. Het spreekt voor zich dat hier geen ruimte is voor de plaatsing van windturbines. RWS vermoedt dat het gaat om een onnauwkeurigheid op de kaart. RWS verzoekt deze locatie te verduidelijken, zodat deze beter kan worden beoordeeld.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie I. Prisma/Bleizo, Veiligheid.

Samenvatting:

Vanuit de inpassing van de snelweg gezien streeft RWS naar rust en herkenbaarheid. Voor het plaatsen van windturbines vraagt dat ook om rust en ritme. RWS meent dat in het plan nu veel postzegelprojecten (clusters van drie turbines) staan die bijdragen aan de verrommeling van het landschap. Dit negatieve effect zou in de beoordeling sterker naar voren moeten komen. In de

beoordeling wordt ervan uitgegaan dat een rij van drie turbines een logische lijn is. Men noemt dit een herkenbare opstelling. In een kleinschalig landschap kan deze aanname juist zijn. Maar bij grootschalige landschappen gaat deze stelling niet op.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie I. Prisma/Bleizo, Landschap.

5.1.9 A0009 Gemeente Lansingerland

I Prisma/Bleizo (12, 15, 16)

Samenvatting:

De functies rond het vervoersknooppunt Bleizo bestaan uit gevoelige functies, zoals grootschalige leisure, maatschappelijke functies en kantoren, waarbij rekening moet worden gehouden met geluid, slagschaduw en externe veiligheid.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie I. Prisma/Bleizo, Geluid en Slagschaduw, Veiligheid.

Samenvatting:

De gemeente Lansingerland verzoekt om in de tabel op pagina 10 van het Programma ruimte toe te voegen dat met het oog op de te ontwikkelen gevoelige functies en grootschalige leisure rond de vervoersknooppunt dit gedeelte van de locatie ontwikkeld kan worden voor windenergie, op voorwaarde dat dit past in de gebiedsontwikkeling op deze locatie.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie I. Prisma/Bleizo, Economische effecten.

Samenvatting:

De gemeente Lansingerland vraagt om uitbreiding van de locatie Prisma/Bleizo aan de zuidkant, te weten het noordelijke deel van de Overbuurtsche Polder op te nemen in de VRM.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie I. Prisma/Bleizo, Begrenzing locatie.

Samenvatting:

De gemeente Lansingerland verzoekt om de bevoegdheden van de provincie op grond van artikel 9f, lid 6, Ew 1998, over te dragen. De gemeente vraagt ondersteuning in het voeren van gesprekken met landeigenaren tijdens de nog te voeren planologische procedure.

De gemeente Lansingerland verzoekt de provincie om op korte termijn duidelijkheid te geven over de bouwhoogtebeperkingen als gevolg van de aanwezigheid van Rotterdam – The Hague Airport.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Inspraak en Proces (Realisatiestrategie) en de beantwoording bij locatie I. Prisma/Bleizo.

Bedrijventerrein Oudeland (13 a en b)

Samenvatting:

De gemeente Lansingerland onderschrijft het besluit om de locatie Bedrijventerrein Oudeland (13 a en b) te laten afvallen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij 'niet in VRM opgenomen locaties.

Noorden van Bergse Bos (14)

Samenvatting:

De gemeente Lansingerland onderschrijft het besluit om de locatie Noorden van Bergse Bos (14) te laten afvallen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij 'niet in VRM opgenomen locaties.

5.1.10 A0010 Regiegroep Voorne-Putten

Samenvatting:

De regiegroep wijst op de conclusie van de gezamenlijke gemeenten op Voorne-Putten dat de provincie van hen een extra inspanning kan vragen om de doelstellingen uit het convenant alsnog te bereiken, omdat dat enkele convenantslocaties op Voorne-Putten niet haalbaar locaties zijn gebleken.

Bij het zoeken naar alternatieve locaties hebben de gezamenlijke gemeenten als uitgangspunten gehanteerd:

- 1) Het zoeken naar invulling van de stadsregionale opgave en het zo mogelijk leveren van een extra inspanning. Daarbij nemen de gemeenten op Voorne-Putten aan dat alle andere gemeenten een gelijke inspanning leveren door de oorspronkelijk opgave per gemeente of subregio te handhaven met een inspanningsverplichting om alternatieven in de eigen omgeving te zoeken.
- 2) De alternatieven moeten passen binnen het Gebiedsprofiel Voorne-Putten dat in 2015 door GS is vastgesteld.
- 3) De gezamenlijke gemeenten willen de landschappelijke waarden en agrarische openheid van Voorne-Putten niet aangetast zien worden. De raden van de gemeenten op Voorne-Putten hebben zich via moties uitgesproken tegen extra locaties voor windturbines die deze waarden aantasten.

De regiegroep stelt dat de gezamenlijke gemeenten op Voorne-Putten constateren dat de inspanningsverplichting niet door elke subregio of gemeente is ingevuld. Na consultatie van hun raden hebben zij een voorstel aan GS voorgelegd om binnen de door hen benoemde uitgangspunten invulling te geven aan de verplichtingen van het convenant en een extra opgave te realiseren. De regiegroep betreurt ten eerste dat dit bestuurlijke bod van Voorne-Putten niet op voorhand is geaccepteerd en verzoeken dit bod alsnog op te nemen in de herziening van de VRM. Het bod is nogmaals bijgevoegd als bijlage 1 bij de zienswijze. De gezamenlijke

gemeenten zijn van mening dat het bestuurlijk bod, inclusief de in de zienswijze voorgestelde aanpassingen van het ontwerp, een maximale inspanning levert aan het nakomen van het convenant uit 2012. De regiegroep verzoekt daarom de tabellen en kaarten overeenkomstig aan te passen.

De regiegroep constateert dat niet alle convenantpartners invulling hebben gegeven aan de oproep om hun verantwoordelijkheid te nemen en vindt dit zeer teleurstellend. Dit mag volgens haar niet leiden tot de schijnbaar makkelijke oplossing om locaties elders op te nemen (i.c. op Voorne-Putten). De regiegroep stelt dat mogelijke interventies van de provincie dan ook eerst en vooral gepleegd dienen te worden bij partners die onvoldoende invulling hebben geleverd aan de opgave in relatie tot de in het convenant opgenomen verplichting.

De regiegroep merkt op dat de gezamenlijke gemeenten op Voorne-Putten graag de handschoen oppakken om een rol te spelen in de realisatie van de benodigde MW, uitgaande van het gedane bod. Voor de eventuele realisatie van andere locaties zullen door de gezamenlijke gemeenten geen activiteiten worden ontwikkeld.

Antwoord:

Voor het verzoek van de regiegroep voor het aanpassen van de tabellen en de kaarten zie de beantwoording bij het onderdeel Begrenzing, bij de desbetreffende locaties. Het overige neemt de provincie voor kennisgeving aan. De provincie is verheugd dat de gemeenten actief willen meewerken aan de realisatie van de locaties uit hun handreiking.

E. N57 Entree Noord (6B)

Samenvatting:

De regiegroep is van mening dat de locatie te ruim is opgenomen en daardoor niet strookt met het bestuurlijk bod omdat de geboden ruimte zou kunnen leiden tot meer windturbines dan gewenst. Zij stelt dat deze locatie beperkter dient te worden opgenomen met ruimte voor maximaal twee turbines van ieder 3 MW en verzoekt de begrenzing aan te passen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij locatie E. N57 Entree Noord, begrenzing.

F. N57 Entree Zuid (F)

Samenvatting:

De regiegroep is van mening dat de locatie te ruim is opgenomen en daardoor niet strookt met het bestuurlijk bod omdat de geboden ruimte zou kunnen leiden tot meer windturbines dan gewenst. Zij stelt dat deze locatie beperkter dient te worden opgenomen met ruimte voor maximaal twee turbines van ieder 3 MW en verzoekt de begrenzing aan te passen.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij locatie F. N57 Entree Zuid, begrenzing.

K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

De regiegroep stelt dat deze locatie dient te worden geschrapt. Zij vindt deze locatie ongewenst vanwege de aanwezigheid van een Natura 2000-gebied en vanwege de kwaliteiten en openheid van dit deel van Voorne-Putten. De noodzaak van het handhaven van deze locatie in een "beschermingscategorie ruimtelijke kwaliteit" onderschrijft zij niet.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat.

M. Hartel Oost (21 en 22)

Samenvatting:

De regiegroep is van mening dat het zoekgebied te veel naar het westen (tegen de kern van Geervliet aan) is geprojecteerd en stelt dat de locatie meer naar het oosten dient te worden opgeschoven. De reden is dat de kern van Geervliet nu al veel overlast ondervindt van windturbines in het havengebied.

De regiegroep constateert dat de aangeboden locatie Plaatweg, waarvoor de gemeente Nissewaard een eigen milieu-analyse heeft laten uitvoeren door Pondera, nog niet is meegenomen en stelt dat deze dient te worden toegevoegd aan de locatie M. Dit onder voorbehoud dat het inmiddels opgestarte omgevingsproces voor deze locatie niet leidt tot een ander standpunt. De gemeente Nissewaard zal hierover na afloop van de zienswijzentermijn een besluit nemen en de provincie separaat informeren.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij de locatie M. Hartel Oost, Standpunt overheden.

L. Zuidland (19)

Samenvatting:

De regiegroep stelt dat deze locatie in het open buitengebied aan de zuidrand van Voorne-Putten moet worden geschrapt. De gezamenlijke gemeenten op Voorne-Putten zijn van mening dat deze locatie volstrekt in strijd is met het door de provincie vastgestelde gebiedsprofiel alsmede de door de gemeenten vastgestelde gebiedsvisie en een wezenlijke aantasting betekent voor de kwaliteiten van Voorne-Putten (het open landschap met rust en ruimte).

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij het thema Landschap en de beantwoording bij de locatie L. Zuidland.

Samenvatting:

De regiegroep wijst de argumentatie m.b.t. locatie L. van de mogelijke komst van windturbines aan de overzijde van het Spui in Korendijk van de hand; de gezamenlijke gemeenten betreuren die ontwikkeling sterk en zien nu reeds een aantasting voor de kwaliteit van Voorne-Putten.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij de locatie L. Zuidland, Standpunt overheden.

G. Haringvlietdam (9)

Samenvatting:

De regiegroep stelt dat locatie G. moet worden beperkt tot het achterste gedeelte van de Haringvlietdam zuidzijde. De regiegroep verwijst naar een bestuurlijk overleg tussen de provincie, Rijkswaterstaat, waterschap Hollandse Delta en gemeente Hellevoetsluis op 30 maart 2017, waar Rijkswaterstaat en het waterschap hebben aangegeven dat windturbines op de locatie Haringvlietdam noordzijde in verband met waterveiligheid niet haalbaar zijn en dat de inspanningen zich moeten richten op de zuidzijde van de Haringvlietdam. De gemeente Hellevoetsluis ziet hier echter risico's voor het regionaal toeristisch perspectief, waarvan het Quackstrand en omgeving deel uitmaken. De regiegroep stelt dat de provincie door verstrekking van subsidies voor de ontwikkeling van het gebied Quackstrand de potenties van dit gebied heeft onderkend. De mogelijke komst van windturbines aan de zuidzijde van de Haringvlietdam mag er volgens de regiegroep niet toe leiden dat (potentiële) investeerders voor dit gebied zich terugtrekken, wat de uitvoerbaarheid van dit regionale project onmogelijk maakt. Ondanks genoemde bezwaren wenst de gemeente Hellevoetsluis toch een handreiking te doen om bij te dragen aan de windenergieopgave. Zij wil zich inspannen voor realisatie van windturbines op het achterste deel van de Haringvlietdam zuidzijde, zoals aangegeven op de kaart die als bijlage 2 bij de zienswijze is gevoegd. De regiegroep stelt dat het daarbij belangrijk is dat het voorste deel van de Haringvlietdam zuidzijde gevrijwaard zal blijven en dus uit de huidige VRM zal moeten worden gehaald.

De regiegroep ziet in de handreiking van gemeente Hellevoetsluis een win-winsituatie doordat de realisatie van windturbines in positieve zin gaat bijdragen aan het recreatief toeristische gebied in ontwikkeling. Zij roept de provincie op hierover in gesprek te gaan met de gemeente Hellevoetsluis en het recreatieschap Voorne-Putten, zodat de recreatieve ambitie voor het Quackstrand en omgeving haalbaar blijft. Daarbij is het volgens de regiegroep essentieel om de ontwikkelingen rond het Haringvliet in breder perspectief te zien (zoals in gang gezet door partijen aan de Landschapstafels, het Droomfonds en het Programma Nationale Parken van Wereldklasse) en ook een oplossing te vinden voor het verschil in hoogtes tussen de bestaande turbines aan de noordzijde van Haringvlietdam en mogelijke turbines aan de zuidzijde van de dam.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie G. Haringvlietdam, Begrenzing en standpunt overheden.

W. Noordzeeboulevard (43)

Samenvatting:

De gemeenten in de regiegroep Voorne-Putten zien mogelijkheden voor het realiseren van een extra opgave aan windenergie op deze locatie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie W. Noordzeeboulevard, standpunt overheden.

5.1.11 A0011 Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond

Samenvatting:

De afdeling Risicobeheersing van de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond kan zich vinden in de opzet van de ontwerp-partiële herziening Visie ruimte en mobiliteit Windenergie en het planMER. De wijze waarop het aspect (Externe) Veiligheid is meegenomen in de beoordeling van de mogelijke locaties voor windenergie is in lijn met het Handboek risicozonering windturbines. De Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond ziet af van het indienen van een zienswijze en blijft graag betrokken bij dit project. In de vervolgfase toetst de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond aan de 'Infosheet windturbines brandveiligheid en omgevingsrisico's'.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan.

5.1.12 A0012 Luchtverkeersleiding Nederland

A. Distripark Eemhaven, B. Beneluxplein, E. N57 Entree Noord, H. Stormpolder, I. Prisma/Bleizo, J. Maassluis / Oeverbos, M. Hartel Oost, N. Tegenover Rivium 1; O. Tegenover Rivium 2, P. Poort van Charlois, R. Verlengde Nieuwe Waterweg / Stenaterrein, S. Rozenburg / Landtong, T. Beneluxplein, U. Broekpolder, V. Het Scheur.

Samenvatting:

De Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL) verzoekt, ten aanzien van alle genoemde locaties voor windenergie, indien het toetsingsvlak (VDF RTM) van de CNS-apparatuur door de maximale tiphoogte van een windturbine wordt doorsneden, advies in te winnen bij LVNL over het effect hiervan op de correcte werking van de CNS-apparatuur.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Veiligheid.

5.1.13 A0013 Gemeente Vlaardingen

Samenvatting:

Burgers en bedrijven moeten maximaal kunnen participeren in windprojecten en er moet een positieve balans zijn tussen lasten en lusten. De revenuen van windenergie moeten zoveel mogelijk ten goede komen aan de stad. Bij voorkeur door nieuwe energieprojecten te financieren of andere maatschappelijke initiatieven te ondersteunen.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij het thema Participatie

Samenvatting:

De gemeente Vlaardingen heeft een Beleidskader windenergie opgesteld. Zij vraagt of de provincie dit moeizaam verkregen, unieke maatschappelijke en politieke draagvlak voor

windenergie respecteert, en bij de definitieve vaststelling van de VRM het beleidskader één op één volgt.

Antwoord:

De provincie neemt met waardering kennis van de inzet van de gemeente Vlaardingen om het draagvlak voor de energietransitie en windenergie in het bijzonder, te versterken. De provincie neemt de zienswijze voor kennisgeving aan.

T. Beneluxtunnel (35 en 42)

Samenvatting:

De gemeente Vlaardingen kan instemmen met de locatie Beneluxtunnel.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie T. Beneluxtunnel, standpunt overheden.

V. Het Scheur (38,40 en 41)

Samenvatting:

De gemeente Vlaardingen vindt windenergie in het oostelijke deel van de locatie V. Het Scheur niet haalbaar en niet wenselijk vanwege de nabijheid van woningen (het gebied tussen Van Beethovensingel-Parallelweg en Maasboulevard-Delta Hotel) en de in aanbouw zijnde woonwijk rondom het stationsgebied (Deltaweg-Galgkade-Parallelweg).

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie V. Het Scheur, Geluid en Slagschaduw.

Samenvatting:

Momenteel vindt onderzoek plaats naar de mogelijkheid om de Unilevergebouwen een andere bestemming te geven. Het is onaanvaardbaar als een windturbine in het oostelijke deel van dit gebied dit zou verhinderen. Daarom is de turbine in het gebied Zeemanshaven Oost de meest oostelijke turbine die in dit gebied mogelijk is.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie V. Het Scheur, Begrenzing.

J. Maassluis/Oeverbos (17 en 39)

Samenvatting:

De gemeente Vlaardingen roept de provincie op om samen met de betrokken partijen te kiezen voor de meest optimale inpassing van de windturbines op de locatie Maassluis/Oeverbos. Belangrijke voorwaarde is dat ontwikkeling hier aansluit bij de uitgangspunten van de regionale bestuursovereenkomst en het Kwaliteitsprogramma van de Blankenburgverbinding.

Tevens vraagt de gemeente Vlaardingen om het aantal MW in dit gebied niet op nul te zetten (vanwege de onduidelijkheid over de inrichting van het gebied door de aanleg van de Blankenburgtunnel en mogelijke mitigerende maatregelen op het aspect ecologie), maar mee te wegen in de evenredige verdeling van windenergielocaties in de regio. Hiervoor voert de gemeente de volgende argumenten aan: allereerst is het voor vele andere gebieden in de regio op basis van allerlei factoren nog onzeker of windenergie uiteindelijk mogelijk is. Daarnaast hebben de partijen die bij de aanleg van de Blankenburgverbinding en het Kwaliteitsprogramma betrokken zijn de intentie om tot een optimale inpassing van de beoogde windturbines te komen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie J. Maassluis/Oeverbos, Standpunt overheden.

Broekpolder (36)

Samenvatting:

Een lijnopstelling langs de A20 veroorzaakt onaanvaardbare geluidsoverlast en slagschaduw voor de vele nabijgelegen woningen in de omliggende wijken aan de oost- en zuidzijde van dit gebied. De gemeente Vlaardingen vindt dat er onvoldoende mitigerende maatregelen mogelijk zijn om aan deze bezwaren tegemoet te komen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie U. Broekpolder, Geluid en Slagschaduw.

Samenvatting:

De visuele verstoring van het Kroonjuweel Vlietpolder/Duifpolder/Negenhuizen heeft een te grote impact op dit zeer gave en herkenbare, historische landschap en op andere waarden in dit gebied. De gemeente Vlaardingen vindt dat er onvoldoende mitigerende maatregelen mogelijk zijn om aan deze bezwaren tegemoet te komen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie Broekpolder (36), landschap en cultuurhistorie.

Samenvatting:

De gemeente Vlaardingen vindt dat windenergie in het gebied Broekpolder een onaanvaardbare inbreuk maakt op de recreatieve en natuurwaarden in en om de stad. Het gebied ligt geografisch gezien midden in de stad en in het belangrijkste recreatie- en natuurgebied, waar veel Vlaardingse en mensen van omliggende gemeenten intensief gebruik van maken. De gemeente Vlaardingen vindt dat er onvoldoende mitigerende maatregelen mogelijk zijn om aan deze bezwaren tegemoet te komen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie U. Broekpolder, recreatie.

Vergulde Hand West (37)

Samenvatting:

De gemeente Vlaardingen heeft de locatie Vergulde Hand West (37) beoordeeld als niet geschikt en daarom niet opgenomen in haar beleidskader.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de 'Niet in de VRM opgenomen locaties'.

5.1.14 A0014 Gemeente Zwijndrecht

Samenvatting:

In de VRM (2014) is Groote Lindt aangewezen als geschikte locatie voor windenergie. De gemeente Zwijndrecht acht deze locatie niet geschikt en ziet geen mogelijkheden voor de plaatsing van windturbines in Zwijndrecht. De gemeente verzoekt om de aangewezen locatie windenergie Groote Lindt te laten vervallen.

Antwoord:

Groote Lindt is een reeds eerder in het VRM vastgestelde -onderzoekslocatie voor windenergie. Het schrappen van deze locatie valt buiten de reikwijdte van deze partiële herziening en zienswijzeperiode. Deze zienswijze neemt de provincie daarom voor kennisgeving aan..

5.1.15 A0015 Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland

Samenvatting:

Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland voert aan dat zij samen met de provincie werkt aan een Regionaal energieakkoord. Daarbij is de inzet energieopwekking door windturbines en zonnevelden. In ruimtelijke ateliers krijgen de kaders en kansen voor duurzame energie gestalte. De Visie ruimte en mobiliteit biedt op dit moment nog weinig mogelijkheden voor de opwekking van duurzame energie in de regio Holland Rijnland. Holland Rijnland verzoekt om op vergelijkbare wijze als in de regio Rotterdam, met de regio te onderzoeken hoe in de Visie ruimte en mobiliteit ruimte kan worden geboden aan duurzame energie met een breed draagvlak.

Antwoord:

De provincie draagt graag bij aan de totstandkoming van regionale strategieën voor verduurzaming van de energievoorziening. Per gebied valt daarbij te bezien welke duurzame bronnen het meest geschikt en effectief zijn. Op dit moment biedt de VRM op een aantal locaties in Holland Rijnland ruimte voor windenergie. De zienswijze neemt de provincie verder voor kennisgeving aan. Deze zienswijze heeft betrekking op een gebied buiten de reikwijdte van deze partiële herziening en zienswijzeperiode.

Doorwerking:

De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken

5.1.16 A0016 Gemeente Midden-Delfland

J. Maassluis/Oeverbos (17 en 39)

U. Broekpolder (36)

Samenvatting:

De gemeente Midden-Delfland onderschrijft het belang van duurzame energie maar ziet, vanwege de grote ruimtelijke en ecologische invloed van grote windturbines op de omgeving, het toepassen van verschillende warmtetechnieken als een goed alternatief voor windenergie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak.

Samenvatting:

De gemeente Midden-Delfland geeft aan dat de locaties J, Maassluis/Oeverbos, en U. Broekpolder mogelijk op gespannen voet staan met het gebiedsprofiel Midden-Delfland dat de provincie heeft vastgesteld. Het gaat dan specifiek om de waarde van het open gebied en de negatieve invloed op de recreatieve waarden. Ook het Landschapsontwikkelingsperspectief Midden-Delfland 2025, mede vastgesteld door de provincie Zuid-Holland, wijst de openheid aan als kernkwaliteit.

Beide locaties vallen bovendien in beschermingscategorie 2 (groene buffer en recreatiegebied) en grenzen aan een kroonjuweel van beschermingscategorie 1.

Daarnaast vindt de gemeente Midden-Delfland nader onderzoek naar het effect van de windturbines op het Kwaliteitsplan Blankenburgtunnel noodzakelijk bij locatie J.

Maassluis/Oeverbos.

De locatie Broekpolder is op het gebied van cultuurhistorie als weinig kansrijk beoordeeld in het planMER. Er zijn geen mitigerende maatregelen mogelijk. De gemeente Midden-Delfland vindt cultuurhistorie één van de belangrijkste kernwaarden van het gebied en vindt de locatie daarom ongeschikt.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie J. Maassluis/Oeverbos en U. Broekpolder, Landschap en cultuurhistorie.

Samenvatting:

De gemeente Midden-Delfland vindt dat het plaatsen van windturbines de natuurwaarden in ernstige mate negatief beïnvloedt. Meer in het bijzonder wijst de gemeente op de kwetsbare populatie grutto's, maar ook op lepelaars en vleermuizen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie J. Maassluis/Oeverbos en U. Broekpolder, Natuur en ecologie.

Samenvatting:

De gemeente verzoekt om het belang van Midden-Delfland, als kwalitatief hoogwaardig open gebied met een toegevoegde waarde voor het vestigingsklimaat in de MRDH, waar windturbines een grote negatieve invloed op hebben, mee te nemen bij het vaststellen van de Visie ruimte en mobiliteit.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie U. Broekpolder, Economische effecten

5.1.17 A0017 Gemeente Oud Beijerland

K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

De gemeente Oud-Beijerland steunt het voornemen om gebruik te maken van schone, lokaal opgewekte energie en erkent dat windenergie hierin een belangrijke rol speelt. De gemeente Oud-Beijerland wil dat windturbines op een goede manier worden ingepast in het landschap en dat de maatschappelijke en economische gevolgen voor de omgeving in de afweging een rol spelen.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan

Samenvatting:

De gemeente Oud-Beijerland vindt dat het ontwerp-partiële herziening Visie ruimte en mobiliteit windenergie geen aandacht schenkt aan de economische effecten. Het plaatsen van windturbines aan de noordkant van de Beerenplaat leidt door horizonvervuiling tot afbreuk aan de economische, toeristische en recreatieve functie van de Hoeksche Waard en Oud-Beijerland en staat de toekomstige ontwikkelingen op dit gebied (Masterplan Noordrand) in de weg. Ook schaadt de plaatsing de belevingswaarde van de woningen en woonomgeving van de inwoners. Genoemde aspecten zijn van belang voor de vitaliteit van de Hoeksche Waard. De gemeente Oud-Beijerland verzoekt de provincie deze aspecten te betrekken bij de afweging.

Antwoord:

De provincie heeft kennis genomen van deze zienswijze en verwijst naar de beantwoording bij het thema Economische Effecten: Conflict met gebiedsontwikkeling en Economisch belang van toerisme en recreatie.

Samenvatting:

De gemeente Oud-Beijerland verzoekt het aspect geluidshinder nadrukkelijk en goed onderbouwd mee te nemen bij de afweging. Waarbij de gemeente aangeeft dat door de watervlakte in het spaarbekken het geluid verder draagt dan gebruikelijk.

Antwoord:

De resultaten van het planMER neemt de provincie mee in de afweging. Zie de beantwoording bij het thema Geluid, geluid over water.

Samenvatting:

De gemeente Oud-Beijerland pleit er voor om aan de alternatieve locatie Plaatweg van de gemeente Nissewaard invulling te geven in plaats van aan de locatie Beerenplaat, gelet op haar bezwaren bij deze locatie (economische effecten en geluid).

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat, Standpunt overheden.

5.1.18 A0018 Gemeente Ridderkerk

Locatie Ridderhaven-Donkersloot (23)

C. Oost (3)

H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Met de drie turbines in Nieuw-Reijerwaard levert de gemeente haar bijdrage aan het aandeel duurzame energie. De gemeente is van mening dat meer windturbines in en nabij Ridderkerk een te grote aantasting betekenen van de reeds zwaar belaste leefomgeving. Meer turbines komt ook niet tegemoet aan de wens tot een evenredige verdeling van de windturbines over de regiogemeenten.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan.

Locatie Ridderhaven-Donkersloot (23)

Samenvatting:

De gemeente Ridderkerk onderschrijft de conclusie om de locatie Ridderhaven-Donkersloot niet als onderzoekslocatie voor windenergie aan te wijzen, vanwege de bijzondere waarden van het werelderfgoedgebied Kinderdijk.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de 'Niet in VRM opgenomen locaties'.

C. Oost (3)

Samenvatting:

Ten aanzien van de locatie bedrijventerrein Oost te Barendrecht acht de gemeente Ridderkerk, in het licht van leefbaarheid en met het oog op de cumulatieve effecten, het niet acceptabel voor de inwoners van de Rijksstraatweg om een turbine op korte afstand van woningen te situeren (naast de drie turbines van Nieuw Reijerwaard).

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost, Standpunt overheden.

Samenvatting:

De gemeente Ridderkerk stelt dat er technische belemmeringen zijn die – in relatie tot de plaatsing van windturbines - de risico's voor de veiligheid vergroten.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost, Veiligheid.

Samenvatting:

De gemeente stelt dat een lijnopstelling in samenhang met de locatie Nieuw Reijerwaard niet mogelijk is.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost, Standpunt overheden.

Samenvatting:

De gemeente stelt dat realisatie van een enkele turbine economisch niet optimaal is.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak, financieel rendement.

H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Ten aanzien van de locatie Stormpolder te Krimpen vraagt de gemeente aandacht voor de bestaande bebouwing in Ridderkerk en Beverwaard.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder, Standpunt overheden.

5.1.19 A0019 Gemeenschappelijke regeling Bleizo

I. Prisma/Bleizo (12, 15, 16)

Samenvatting:

Bleizo zet in op de plaatsing van windturbines in het door haar te ontwikkelen gebied. Bij de plaatsing van windturbines wordt rekening gehouden met de voorgenomen gebiedsontwikkeling. Bleizo plaatst kanttekeningen bij het plaatsingspotentieel van zes turbines met 18 MW voor deze locatie. Bij het plaatsen van de turbines moet rekening gehouden worden met de gewenste gebiedsontwikkeling rond het vervoersknooppunt. Ook regelgeving en technische belemmeringen beperken de feitelijke ruimte voor windturbines.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie I. Prisma/Bleizo, Standpunt overheden.

Samenvatting:

De gebiedsontwikkeling Bleizo richt zich onder andere op het mogelijk maken van grootschalige leisurevoorzieningen, kantoren en functies die het in 2018 te openen multimodale vervoersknooppunt versterken. Dit past bij de transformatie die het Programma ruimte van de provincie wil. Het gaat om gevoelige functies waarvoor rekening gehouden moet worden met geluid, slagschaduw en externe veiligheid.

GR Bleizo ziet mogelijkheden voor de plaatsing van enkele windturbines bij te vestigen (leisure)bedrijven zodat sprake is van één inrichting op grond van de Wet milieubeheer. Dit kan op een wijze dat geen beperkingen voor andere ontwikkelingen ontstaan. Omdat het ontwerp van de partiële herziening VRM de locatie ongeclausuleerd aanwijst, kunnen de ontwikkelingsmogelijkheden worden beïnvloed en is geen sprake meer van een goede ruimtelijke ordening.

Daarnaast verzoekt Bleizo om in het Programma ruimte een verband te leggen tussen paragraaf 2.2.2., waarin Bleizo is opgenomen als locatie voor transformatie, herstructureren en verdichten, en paragraaf 4.4. Energietransitie. Bleizo stelt voor om aan het ontwerp-Programma ruimte (paragraaf 4.4), aan de tabel op pagina 10 toe te voegen dat met het oog op de te ontwikkelen gevoelige functies en grootschalige leisure rond het vervoersknooppunt, dit gedeelte van de locatie gebruikt kan worden onder de voorwaarde dat dit past in de beoogde gebiedsontwikkeling.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie I. Prisma/Bleizo, Economische effecten.

Samenvatting:

Het planMER gaat uit van een bouwhoogtebeperking van 145,7 m in verband met de aanwezigheid van Rotterdam - The Hague Airport. Bleizo geeft aan dat uit een eerste verkenning blijkt dat op basis van informatie van LVNL de bouwhoogtebeperking in het gebied Prisma/Bleizo slechts een maximale tiphoogte van 126,5 meter toestaat. Bleizo vraagt zich af of het mogelijk is om rendabele windturbines te plaatsen in het gebied. Bleizo verzoekt de provincie de bedrijfsmatige en financiële uitvoerbaarheid van de plaatsing van windturbines na te gaan in relatie tot de ruimtelijke mogelijkheden die de VRM creëert. Bleizo verzoekt de provincie om in overleg te treden met de Inspectie voor de Leefomgeving en Transport en de Luchtverkeersleiding Nederland om een oplossing te bespreken voor deze bouwhoogtebeperking.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie I. Prisma/Bleizo, veiligheid.

Samenvatting:

GR Bleizo geeft aan dat de mogelijkheden om windturbines te plaatsen in het gebied Bleizo/Prisma samenhangt met de mogelijkheden om te voldoen aan de afstandscriteria die gelden bij windturbines ten opzichte van verschillende aanwezige en geplande objecten, de zogenaamde risicozonering (geplande 380 KV-hoogspanningslijn en het aanwezige elektriciteitsschakelstation van TenneT in het gebied)

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie I. Prisma/Bleizo, Veiligheid.

5.1.20 A0020 Gemeente Barendrecht

Heinenoord (4)

D. Vaanplein (5 en 27)

C. Oost (3)

Samenvatting:

De gemeente Barendrecht is verheugd dat provincie de locatie Heinenoord heeft laten afvallen en het met gemeente eens is dat deze locatie ongeschikt is.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de 'niet in VRM opgenomen locaties'.

Samenvatting:

De gemeente stelt dat elke aanvraag van een initiatiefnemer getoetst wordt aan het eigen objectieve toetsingskader en verzoekt de provincie dit toetsingskader te erkennen en op te nemen in de vast te stellen VRM.

Antwoord:

De provincie streeft er naar dat de regie met betrekking tot de realisatie van windenergie zoveel mogelijk op lokaal niveau ligt. Daarbij hecht de provincie er aan dat bestaande afspraken op nationaal en regionaal niveau nagekomen worden. De provincie houdt dan ook vast aan de in het convenant vastgelegde kwantitatieve afspraken. Bovenwettelijke barrières in gemeentelijke toetsingskaders kunnen er toe leiden dat de gezamenlijke doelstelling voor de stadsregio Rotterdam (150 MW) niet wordt gehaald. De provincie wil zich op voorhand niet binden aan onverkorte toepassing van het gemeentelijk toetsingskader.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken

Samenvatting:

De gemeente Barendrecht onderschrijft de eerder door gemeenten Rotterdam en Ridderkerk aangedragen bezwaren tegen de locaties Vaanplein en BT-Oost.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan

Samenvatting:

De gemeente Barendrecht wijst erop dat Rotterdam op de Maasvlakte (Havenconvenant) meer vermogen kan realiseren dan in het convenant is afgesproken. Mede om die reden verzoekt de gemeente Barendrecht om de locaties te laten vallen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak.

Samenvatting:

De gemeente Barendrecht verzoekt de oorspronkelijke passage in de Startnotitie waarin werd aangegeven dat voor kwetsbare gebieden plaatsing van een windturbine is uitgesloten, te handhaven. In paragraaf 4.2.2. van de Nota van Toelichting is namelijk de volgende tekst opgenomen "in gebieden die vanuit landschappelijk, cultuurhistorisch, ecologisch of recreatief oogpunt kwetsbaar zijn, is een nadere afweging noodzakelijk waarbij gebruik wordt gemaakt van beleid en regels voor ruimtelijke kwaliteit". Dit betreft een verruiming ten opzichte van de Startnotitie, aldus de gemeente.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Beleid, beleid kwetsbare gebieden.

D. Vaanplein (5 en 27)

Samenvatting:

De gemeente Barendrecht acht de locatie Vaanplein vanuit de aspecten recreatie en natuur onwenselijk voor windenergie. De gemeente verwijst naar het rapport "Windenergie Stadsregio Rotterdam" door Van Bosch en Slabbers waarin de conclusie is getrokken dat plaatsing van windturbines significant negatieve effecten heeft op de recreatieve waarde van het gebied en de groenbuffer aantast.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie D. Vaanplein, Standpunten overheden.

Samenvatting:

Barendrecht verzoekt om bij de locatie Vaanplein de molenbiotop van de Pendrechtse molen als aandachtspunt op te nemen vanwege de beperking hiervan voor ruimtelijke ontwikkelingen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie D. Vaanplein, Cultuurhistorie.

C. Oost (3)

Samenvatting:

Het bevreemdt de gemeente Barendrecht dat de eerder afgevallen locatie BT-oost wederom is opgenomen in de ontwerp-partiele herziening VRM. De gemeente verzoekt deze te laten vallen op basis van eerder geconstateerde technische onhaalbaarheid.

Tevens merkt de gemeente Barendrecht op dat het onderzoeksgebied BT-Oost 2 in het planMER niet gelijk is met de zoeklocatie zoals deze is opgenomen in de kaart behorende bij het ontwerp van de VRM. De gemeente concludeert dat óf de daadwerkelijke locatie niet is onderzocht en dat milieueffecten onvoldoende zijn aangetoond, óf dat de zoeklocatie verkeerd is weergegeven op de kaart.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost, Samenvoegen locaties en Begrenzing.

Samenvatting:

De gemeente Barendrecht concludeert dat er 383 gevoelige objecten liggen in de Lden=47 dB-zone vanaf het onderzoeksgebied. Voor de gemeente is het onaanvaardbaar dat er 383 huishoudens een hogere geluidsbelasting gaan ondervinden dan is toegestaan. Daarnaast wijst gemeente op een te verwachten hogere geluidsbelasting vanwege cumulatie van geluid vanaf het Vaanplein en de rijkswegen. Daardoor is de alternatieve locatie technisch niet haalbaar.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost, Geluid en standpunt overheden.

5.1.21 A0021 Gemeente Maassluis

J. Maassluis/Oeverbos (17 en 39)

U. Broekpolder (36)

Samenvatting:

Alternatieve locaties voor windturbines zijn in Maassluis niet of nauwelijks mogelijk. Vanwege de hoge woondichtheid en beperkte vrije ruimte zou dit een te grote aantasting van de leefomgeving opleveren.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan

Samenvatting:

In de Visie ruimte en mobiliteit en in het Programma ruimte staat dat bij de plaatsing van windturbines op projectniveau de effecten op onder meer natuur, flora en fauna, bescherming van waardevolle cultuurhistorische stads- en dorpsgezichten, etc. dienen te worden onderzocht. Gezien de grote variatie in locatiemarkers kan er nooit een gelijkwaardige afweging worden gemaakt door dit op projectniveau te onderzoeken. De gemeente Maassluis verzoekt dan ook deze effecten locatiespecifiek in kaart te brengen en locatiespecifiek te beoordelen.

Antwoord:

De provincie is van mening dat met het voorliggende planMER-onderzoek in combinatie met vervolgonderzoek in een eventuele projectfase, een evenwichtige afweging is te maken naar de effecten van windturbines op de omgeving.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

J. Maasluis/Oeverbos (17 en 39)

Samenvatting:

Deze locatie ligt nabij druk bebouwd stedelijk gebied. Direct naast de onderzoekslocatie is het gebied De Kade gelegen. Voor dit gebied wordt op dit moment een bestemmingsplan voorbereid om het gebied te gaan ontwikkelen als woningbouwlocatie. Daardoor komen er nog meer geluidsgevoelige objecten in de invloedssfeer van de windturbines. In het planMER staat dat door te rekenen met een voorbeeldopstelling het aantal geluidsgevoelige objecten veel minder zal zijn, maar dat is door de ontwikkeling van De Kade onjuist. De conclusie dat met de voorbeeldopstelling het aantal geluidsgevoelige objecten 'slechts 5' zal zijn en derhalve de score 'licht negatief' moet krijgen is dan ook onjuist. Ook de in het planMER genoemde cumulatie van geluid door nabijgelegen bestaande windturbines heeft gevolgen voor zowel de bestaande als de nieuw te ontwikkelen woningen.

Door de ontwikkeling van De Kade met woningbouw komen er meer gevoelige objecten binnen de invloedssfeer van de windturbines. De conclusie in het planMER is dat het onderzoeksgebied negatief scoort voor slagschaduw en dat wordt met de ontwikkeling van De Kade negatiever.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie J. Maasluis/Oeverbos, Geluid en Slagschaduw.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

Locatie De Dijk ligt op een voormalige baggerspecielocatie waarvan vrijgekomen grond niet te gebruiken is. De maximale leeflaag is een meter. De kosten voor het afvoeren van de grond kan oplopen tot € 90,- per m². Daarnaast moet er gewerkt worden onder speciale veiligheidsklassen vanwege de gevaarlijke stoffen.

In de ondergrond van De Dijk liggen diverse kabels en leidingen die van invloed zijn op de onderzoekslocatie voor windturbines. Hier is sprake van een extra risico omdat deze leidingen aan de oppervlakte liggen, vanwege de bodemverontreiniging onder de leeflaag.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie J. Maasluis Oeverbos, Veiligheid.

Samenvatting:

De gemeente Maasluis wijst op het Landschapontwikkelingsperspectief Midden-Delfland 2025 en in het bijzonder op de kernkwaliteit openheid van het landschap van Midden-Delfland bij de Aalkeetpolder in Maasluis. De locatie De Dijk grenst direct aan de Aalkeetpolder. Het opnemen van deze locatie als een alternatieve locatie doet afbreuk aan de gewenste openheid van het polderlandschap.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie J. Maasluis/Oeverbos, landschap en cultuurhistorie.

Samenvatting:

Uit onderzoek blijkt dat in het gebied De Dijk relatief veel activiteit van vleermuizen is. Het is zowel een vluchtroute, foerageergebied als baltsgebied. Deze vleermuizen zijn afkomstig uit de bebouwing in Maassluis. De vleermuizen zijn beschermd volgens de flora- en faunawet, tabel 3 en de Habitatrichtlijn Bijlage IV. Mitigerende maatregelen zijn moeilijk te realiseren vanwege de komst van de Blankenburgverbinding.

De Dijk is een belangrijke locatie voor de flora en fauna in en rondom de Aalkeetpolder. Het plaatsen van een of meer windturbines op deze locatie zal een negatief effect hebben op de migratie van vogels. De Aalkeetpolder is een van de eerste grote polders waar vogels in het voor- en najaar kunnen landen om bij te eten van de grote trek. Dit gebied ligt al onder druk doordat in deze polder ook de Blankenburgverbinding wordt gerealiseerd. Daarnaast wordt de Aalkeetpolder gebruikt als foerageergebied voor diverse in Maassluis broedende vogels.

Er zijn acht soorten in het projectgebied waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn (categorie 1 t/m 4 van de Flora- en faunawet) en achttien soorten waarvan de nesten alleen in de broedperiode (categorie 5 van de Flora- en faunawet) beschermd zijn. In de binnenstad van Maassluis is een roekenkolonie. Het foerageergebied van deze kolonie is tot een straal van 3 km beschermd. Tevens moet er per broedpaar 1,5 hectare (vochtig) grasland aanwezig zijn binnen een straal van 1.500 m.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie J. Maassluis/Oeverbos, natuur en ecologie.

Samenvatting:

Sinds 2016 is er een begraafplaats geopend in het gebied. De slagschaduw en het geluid hebben een directe invloed op de beleving van de bezoekers van de begraafplaats. Het plaatsen van een of meer windturbines heeft een dusdanige negatieve invloed op de ceremonie en het ter aarde bestellen dat de gemeente Maassluis ook om deze reden de locatie ongeschikt acht voor het plaatsen van windturbines.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie J. Maassluis/Oeverbos, geluid en slagschaduw.

Samenvatting:

Op basis van bestuurlijk overleg tussen Maassluis en Vlaardingen doen beide gemeenten een gezamenlijk voorstel voor de plaatsing van windturbines. In dit voorstel worden de locaties Oeverbos Vlaardingen (39) en De Dijk (17) als één locatie benaderd, waarbinnen vier tot vijf windturbines gerealiseerd kunnen worden. Deze komen nagenoeg allemaal op Vlaardings grondgebied in het Oeverbos.

De gemeenteraad van Vlaardingen heeft in december 2016 unaniem een beleidsstuk over windenergie aangenomen, waarin men het Oeverbos wil ontwikkelen. Op deze manier kunnen meerdere windturbines worden gerealiseerd; het opnemen van de locatie Oeverbos als volwaardige locatie, in plaats van als reservelocatie, levert een positieve bijdrage aan het behalen van de afgesproken opgave.

De gemeente Maassluis verzoekt, mede namens de gemeente Vlaardingen, de locatie De Dijk (17) te schrappen als reservelocatie en De Dijk tezamen met het Oeverbos (locatie 39) als volwaardige locatie aan te merken voor de plaatsing van vier tot vijf windturbines.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie J. Maassluis Oeverbos, standpunt overheden.

Locatie U. Broekpolder te Vlaardingen (36)

Samenvatting:

De gemeente Maassluis onderschrijft het recreatieve belang van de Broekpolder in de gemeente Vlaardingen en ondersteunt het verzoek van de gemeente Vlaardingen om deze locatie te schrappen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie U. Broekpolder.

5.1.22 A0022 Gemeente Albrandswaard

A. Distripark Eemhaven (1)

B. Beneluxplein (2)

K. Beerenplaat (18)

P. Poort van Charlois (28)

Algemeen:

De gemeente Albrandswaard (college en raad) geeft aan dat binnen en direct grenzend aan Albrandswaard geen ruimte is voor het plaatsen van windturbines, De gemeente heeft daarbij de volgende argumentatie:

- Albrandswaard heeft al diverse forse regionale opgaven gerealiseerd;
- De ruimtelijke afweging is onzorgvuldig;
- De onderzoeken rond de in deze zienswijze benoemde locaties is onvolledig en soms onzorgvuldig;
- De economische haalbaarheid is uiterst onzeker;
- De uitgangspunten zijn ingehaald door de tijd;
- Alternatieven en uiteindelijke doelstelling blijven onderbelicht;
- Als alle locaties in de herziening van de Verordening ruimte en mobiliteit worden opgenomen is Albrandswaard omringd door windmolens;
- De inwoners zijn en worden onvoldoende door de provincie betrokken en geïnformeerd.

Op basis van deze argumenten verzoekt de gemeente dringend om de locaties in en rond Albrandswaard, te weten Beneluxplein, Distripark Eemhaven, Poort van Charlois en Beerenplaat niet op te nemen in de herziening van de Verordening ruimte en mobiliteit.

De gemeente Albrandswaard voegt de volgende toelichting toe:

Geschiedenis:

In het oorspronkelijke convenant met de stadsregio was voor de gemeente Albrandswaard geen opgave opgenomen. Was dat wel zo geweest dan had de gemeente het convenant niet ondertekend. De gemeente Albrandswaard geeft aan dat, in afwijking van het convenant, nu twee locaties binnen de gemeente Albrandswaard zijn opgenomen en een aantal net buiten de gemeentegrens.

Antwoord:

De ondertekening van een convenant is niet vrijblijvend. Door de ondertekening van het Convenant windenergie stadsregio Rotterdam heeft ook de gemeente Albrandswaard zich gecommitted aan de realisatie van 150 MW windenergie in het gebied van de voormalige stadsregio. Nu deze opgave met de afgesproken locaties niet volledig haalbaar is gebleken mag van alle ondertekenaars van het convenant verwacht worden dat zij zich evenredig inspannen voor het halen van deze gezamenlijke opgave, door het overeenkomen van alternatieve locaties.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Maatschappelijke context:

De gemeente Albrandswaard geeft aan dat zij de afgelopen decennia regelmatig geconfronteerd is met forse ruimtelijke opgaven waarbij met name regionale belangen en niet het belang van Albrandswaard het hoofdmotief vormden. Genoemd worden:

- De voorgenomen aanleg van de A4-zuid welke een rol heeft gespeeld bij de opsplitsing van de voormalige gemeente Poortugaal en de samenvoeging met de voormalige gemeente Rhoon, wat na ruim 30 jaar nog steeds bij de inwoners leeft;
- De aanleg van een metrotracé dat beide gemeentekernen in twee delen splitst;
- Realisatie van TBS-kliniek de Kijvelanden;
- Ontwikkeling van het omvangrijke goederendistributiecentrum (Distripark Eemhaven);
- Ruimte bieden op milieugebied in de vorm van extra geluidsbelasting van het noordelijke deel van de gemeente ten behoeve van de ontwikkeling van het Waalhaven- en Eemhavengebied:
- Ontwikkeling van de havenspoorlijn;
- Verbreding van de A15 met bijbehorende infrastructurele werken;
- De VINEX-woningbouwopgave waarbij het buitengebied is getransformeerd naar een woongebied voor ruim 2.600 woningen;
- Realisatie Blauwe Verbinding;
- Ontwikkeling van het Buitenland van Rhoon, waarbij 650 ha cultuurhistorische landbouwgrond wordt getransformeerd als leefbaarheidscompensatie voor de aanleg van Maasvlakte 2.

Al deze opgaven hebben stuk voor stuk grote invloed gehad op het beleid van de gemeente Albrandswaard, de leefomgeving en het karakter van Albrandswaard en de Albrandswaardse samenleving.

De gemeente Albrandswaard geeft aan dat een goede ruimtelijke ordening een afweging en afstemming van regionale en lokale functies en voorzieningen vereist, breder dan nu in het

planMER is gebeurd. Dit nog naast het ruimtebeslag en de belemmeringen die dit provinciale voornemen geeft voor toekomstige lokale ontwikkelingen.

Antwoord:

De ligging van een gemeente in een grootstedelijke agglomeratie brengt mee dat zich vele ruimtelijke opgaven aandienen die geacommodeerd moeten worden. Hiermee worden naast nationale en regionale belangen ook lokale belangen gediend, zoals bereikbaarheid, werkgelegenheid, duurzaamheid en leefbaarheid. Inderdaad moeten deze belangen zorgvuldig worden afgewogen. De uiteindelijke ruimtelijke afweging en keuze geschiedt niet in het planMER, dat vooral de milieueffecten beschrijft, maar bij de vaststelling van de partiële herziening van de VRM door PS. De provincie is van mening dat een zorgvuldige ruimtelijke inpassing van locaties voor windenergie in en bij Albrandswaard mogelijk is.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Economische effecten:

De gemeente Albrandswaard ziet het als een omissie dat de economische haalbaarheid van de voorliggende locaties nergens is aangetoond en er geen sturing is op de realisatie van maximaal 150 MW. De in het ontwerp opgenomen locaties tellen namelijk op tot veel meer dan de afgesproken 150 MW.

Antwoord:

De economische haalbaarheid van een locatie voor windenergie staat ter toetsing in de vervolgfase, mede op basis van een concreet voornemen van een initiatiefnemer. Aangezien de provincie zoveel mogelijk wil aansluiten bij de zienswijzen van de gemeenten (zoals ook eerder neergelegd in hun handreiking) worden niet alle locaties uit het ontwerp opgenomen in de definitieve herziening van de VRM. De provincie verwacht dat de aan te wijzen locaties voldoende zijn om aan de afgesproken opgave te voldoen, zij zal de realisatie actief monitoren.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Afspraak Rijk/Provincie:

De gemeente Albrandswaard betwijfelt of met de huidige inzichten over windenergie (windenergie op zee is goedkoper dan wind op land volgens de gemeente) en zonne-energie (is economisch vergelijkbaar met wind op land volgens de gemeente) in een zo intensief gebruikt gebied als de voormalige stadsregio deze opgave überhaupt nog ten uitvoer gebracht moet worden.

De gemeente Albrandswaard geeft aan dat er te veel wordt gefocust op afspraken uit het verleden in plaats van op het halen van de doelstellingen om de CO₂-uitstoot te verminderen, waarbij gebruik wordt gemaakt van nieuwe inzichten. Door in te spelen op actuele ontwikkelingen wordt de noodzaak van windenergie marginaal volgens de gemeente

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Nut en Noodzaak.

Toekomstige alternatieven:

De gemeente Albrandswaard onderschrijft de noodzaak en urgentie om in te zetten op energietransitie. In het samenwerkingsverband van de veertien voormalige stadsregionale gemeenten, de Alliantie Duurzaam Rijnmond, is een routekaart energietransitie ontwikkeld die een beeld schetst van de opgave voor de komende jaren. Zij zien binnen Albrandswaard meer dan voldoende ruimte om in te zetten op het doel van de energietransitie; het terugdringen van de CO₂-uitstoot, onder andere door in te zetten op zonne-energie, energieneutraal maken van de gebouwde omgeving, invoering van waterstofeconomie, buffering van duurzaam opgewekte elektriciteit. Zij bieden partijen de ruimte om hier binnen de gemeente mee aan de slag te gaan.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Nut en Noodzaak, onderdeel alternatieve vormen van energie en energiebesparing.

Bij de routekaart energietransitie van de Alliantie Duurzaam Rijnmond is ook een prominente plaats opgenomen voor windenergie, als noodzakelijk onderdeel van een toekomstige regionale energiemix.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Proces:

De gemeente Albrandswaard geeft aan dat er in het proces niet zorgvuldig wordt omgegaan met alle belangen en er teveel naar het doel en eerdere afspraken is gekeken waardoor er geen ruimte is voor alternatieven. Door aan te geven dat tekorten aan locaties moeten worden opgelost in de gemeenten die geen handreiking hebben gedaan, wordt geen rekening gehouden met goede ruimtelijke ordening, wordt geen recht gedaan aan de individuele karakteristieken van de verschillende gemeenten en de bijdragen die op andere gebieden vanuit gemeenten worden gedaan aan (boven)regionale vraagstukken.

De gemeente Albrandswaard geeft aan dat de communicatie met de inwoners onvoldoende is geweest. Er is geen informatieavond georganiseerd in de gemeente Albrandswaard maar in de buurgemeente Barendrecht. De gemeente Albrandswaard beroept zich op de uitgangspunten van het Aarhus-arrest waarbij zij vragen om alle relevante informatie rond de aangewezen locaties in en om Albrandswaard actief te delen met de inwoners. Relevant in dit kader zijn de haalbaarheidsstudies, de economische onderbouwing, de doelmatigheidsstudies, de verwachte milieurelevante effecten van de windturbines op de gekozen locaties en alle andere informatie waarmee onderbouwd is dat de windturbines op deze locaties in alle opzichten voldoen aan de uitgangspunten die de provincie daarvoor heeft gedefinieerd.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Inspraak en Proces, waarin tevens is ingegaan op de gevolgen van het Aarhus-verdrag en de wijze van bekendmaking en publicatie is geschetst. De provincie is van mening dat met een inloopavond in Barendrecht en publicatie in de lokale media in voldoende mate ook de inwoners van Albrandswaard in de gelegenheid zijn gesteld zich te informeren over de voorgenomen keuze van onderzoekslocaties voor windenergie.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Locatie B: Beneluxplein (2)

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard vraagt om een onderbouwing van de stelling in het planMER dat het geluid van de windturbines wegvalt tegen de andere geluidsbronnen. Zij wijst er op dat de diverse bronnen in het gebied ieder hun eigen verdeling hebben over de verschillende frequenties waardoor juist een versterking van de hinder kan ontstaan in plaats van een maskering. Verder wijst de gemeente op de hinder van laagfrequent geluid.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Geluid, onderdeel Cumulatie van geluid, Gezondheid (inclusief laagfrequent geluid) en Wegvallen geluid tegen andere geluidsbronnen. Ter aanvulling hierop: een versterking van geluid is mogelijk als een bepaald geluid boven andere geluiden 'uitsteekt' wat de focus op een bepaald geluid versterkt. Een voorbeeld hiervan is het piepgeluid van een achteruitrijdende vrachtwagen. Een dergelijk type geluid trekt de aandacht, waardoor dit overig achtergrondgeluid overstemt. Van een dergelijke situatie is bij windturbinegeluid (ten opzichte van andere geluidsbronnen) geen sprake.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard vindt dat in het planMER voorbij wordt gegaan aan de effecten van slagschaduw op het verkeer.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Slagschaduw.

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard geeft aan dat het bos Valckesteyn, wat zuidelijk van de onderzoekslocatie ligt, in de jaren 70, '80 en '90 is aangelegd als onderdeel van de Randstadgroenstructuur. Inmiddels heeft het bosgebied zich ontwikkeld tot een waardevol natuurgebied waarin de nodige soorten hun leefomgeving hebben. De vooraanname in het planMER dat het gebied vooral van belang is vanuit vegetatiekundig oogpunt is niet onderbouwd en prematuur. Voordat over dit onderdeel een uitspraak kan worden gedaan is nader onderzoek noodzakelijk.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Natuur en Ecologie

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard geeft in haar zienswijze aan dat windturbines op deze locatie afbreuk doen aan de kwaliteit van het landschap. Juist het contrast tussen de (grootschalige) industriële complexen en de landinrichting met bospercelen en open ruimte geeft een grote belevingswaarde aan het gebied. De nu geplande turbines zijn van grote afstand zichtbaar en doen de kwaliteit van het gebied teniet.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie B. Beneluxplein, landschap.

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard vindt het een ommissie dat het planMER niet ingaat op de effecten van de mogelijke plaatsing van windturbines in het reactiegebied met beschermingscategorie 2 op deze locatie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Recreatie.

Samenvatting

De gemeente Albrandswaard vindt het een tekortkoming in het planMER dat geen onderzoek is gedaan naar de effecten van het plaatsen van windturbines in de nabijheid van een knooppunt van verschillende rijkswegen - het knooppunt Benelux is een van de zwaarst belaste knooppunten in de regio - en de risico's rond in het gebied aanwezige solitaire buisleidingen. Ook vindt de gemeente dat de effecten van de windturbines op de defensieradar, scheepsradar en de vlieghoogtebeperkingen niet voldoende onderzocht en gekwantificeerd zijn.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie B. Beneluxplein, Veiligheid.

A. Distripark Eemhaven (1)

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard vraagt om een onderbouwing van de stelling in het planMER dat het geluid van de windturbines wegvalt tegen de andere geluidsbronnen. Zij wijst er op dat de diverse bronnen in het gebied ieder hun eigen verdeling hebben over de verschillende frequenties waardoor juist een versterking van de hinder kan ontstaan in plaats van een maskering. Verder wijst de gemeente op de hinder van laagfrequent geluid.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Geluid, onderdeel Cumulatie van geluid, Gezondheid (inclusief laagfrequent geluid) en Wegvallen geluid tegen andere geluidsbronnen. Ter aanvulling hierop: een versterking van geluid is mogelijk als een bepaald geluid boven andere geluiden 'uitsteekt' wat de focus op een bepaald geluid versterkt. Een voorbeeld hiervan is het piepgeluid van een achteruitrijdende vrachtwagen. Een dergelijk type geluid trekt de aandacht,

waardoor dit overig achtergrondgeluid overstemt. Van een dergelijke situatie is bij windturbinegeluid (ten opzichte van andere geluidsbronnen) geen sprake.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard vindt dat het planMER voorbij gaat aan de effecten van slagschaduw op het verkeer.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Slagschaduw.

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard geeft aan dat het bos Valckesteyn , wat zuidelijk van de onderzoekslocatie ligt, in de jaren 70, '80 en '90 is aangelegd als onderdeel van de Randstadgroenstructuur. Inmiddels heeft het bosgebied zich ontwikkeld tot een waardevol natuurgebied waarin de nodige soorten hun leefomgeving hebben. De vooraanname in het planMER dat het gebied vooral van belang is vanuit vegetatiekundig oogpunt is niet onderbouwd en prematuur. Voordat over dit onderdeel een uitspraak kan worden gedaan is nader onderzoek noodzakelijk.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Natuur en Ecologie.

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard geeft aan dat het toevoegen van de windturbines op de scheiding van de infrastructuur en het industrieterrein afbreuk doet aan de zorgvuldige inpassing die bij de ontwikkeling van Distripark Eemhaven is gerealiseerd. Hierbij is de ontwikkeling van de afschermdende landschappelijke ontwikkeling rond het Distripark een sprekend voorbeeld. De nu geplande turbines zijn van grote afstand zichtbaar en doen daarmee de kwaliteit van het gebied en de gerealiseerde afschermingszone teniet. Dit is niet meegenomen in het planMER

Antwoord:

Zie de beantwoording locatie A. Distripark Eemhaven, landschap.

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard geeft aan dat het planMER voorbij gaat aan de effecten van de windturbines op het naastgelegen recreatiegebied .

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Recreatie

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard is het niet eens met de beoordeling van het aspect cultuurhistorie in het planMER. In het onderzoek is aangegeven dat plaatsing van de turbines invloed heeft op de kasteelbiotoop. Het kasteel van Rhooen en de bijbehorende kasteelbiotoop is van grote waarde in cultuurhistorisch perspectief en dient beschermd te blijven. De gemeente vindt daarom dat de beoordeling niet licht negatief maar zwaar negatief moet zijn.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie A. Distripark, Cultuurhistorie.

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard geeft aan dat deze locatie ongeschikt is voor windturbines als gekeken wordt naar het aspect veiligheid. Zij vindt dat onvoldoende rekening is gehouden met de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen en het effect van turbines op de exploitatie van het gebied. Het hoofdstuk veiligheid van het planMER houdt geen rekening met de aanwezigheid van bedrijven in de milieucategorie 5. Het risico van de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen is niet onderzocht en niet meegenomen in de beoordeling. Daar is in een eerdere zienswijze (op de startnotitie) ook al op gewezen.

Ook vindt de gemeente dat de effecten van de windturbines op de defensieradar, scheepsradar en de vlieghoogtebeperkingen niet voldoende onderzocht en gekwantificeerd zijn.

Antwoord:

Zie de beantwoording locatie A. Distripark, veiligheid.

K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard geeft aan dat windturbines op deze locatie effect hebben op het stiltegebied binnen de gemeente en op het Natura 2000-gebied langs de Oude Maas. De gemeente vindt dat het effect niet voldoende onderzocht is om tot een afgewogen oordeel te komen.

De gemeente Albrandswaard vraagt om een onderbouwing van de stelling in het planMER dat het geluid van de windturbines wegvalt tegen de andere geluidsbronnen. Zij wijst er op dat de diverse bronnen in het gebied ieder hun eigen verdeling hebben over de verschillende frequenties waardoor juist een versterking van de hinder kan ontstaan in plaats van een maskering. Verder wijst de gemeente op de hinder van laagfrequent geluid.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat, Geluid.

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard geeft aan dat de beperkingen die slagschaduw met zich meebrengt het moeilijk maken om windturbines op deze locatie economisch haalbaar te maken. Zij verwacht dat vanwege het relatief grote aantal gevoelige objecten de turbines regelmatig moeten worden stilgezet.

Antwoord:

De provincie is van mening dat het rekenen aan de bedrijfsmatige- en financiële uitvoerbaarheid bij de initiatiefnemer ligt. Verder neemt de provincie deze zienswijze voor kennisgeving aan.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard vindt de conclusie in het planMER dat de kans op aanvaringssslachtoffers gering is omdat er geen omvangrijke vliegbewegingen zijn in tegenspraak met de conclusie dat het spaarbekken een foerage- en nestplaats is en de vermelding dat er in, en over, het gebied een relatief groot aantal vliegbewegingen van vogels en mogelijk ook vleermuizen zijn.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij locatie K. Beerenplaat en het thema Natuur en Ecologie

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard vindt dat het toevoegen van deze grootschalige elementen op de scheiding van water en land ernstig afbreuk doet aan de bestaande ruimtelijke kwaliteit. De constatering dat er sprake is van een groot industrieel complex vindt de gemeente onjuist. Op maaiveldniveau is er sprake van een open landschap. Windturbines passen niet bij de kwaliteiten van dit gebied. De gemeente vindt dat de weging in het planMER zwaarder negatief moet zijn.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat, landschap.

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard vindt dat het planMER onvoldoende ingaat op effecten van windturbines op de omliggende recreatiegebieden: Oude Maas, Rhoonse en Carnisse Grienden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat, recreatie.

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard geeft aan dat de onderbouwing ontbreekt bij de conclusie dat er voldoende afstand is tot de vaarweg. Het is niet duidelijk hoe het transport van gevaarlijke stoffen over de Oude Maas is meegewogen. Ook vindt de gemeente dat de effecten van de windturbines op de defensieradar, scheepsradar en de vlieghoogtebeperkingen niet voldoende onderzocht en gekwantificeerd zijn.

Antwoord:

Scheepvaartveiligheid is in het planMER als aandachtspunt opgenomen en zal in een vervolgfase nader onderzocht moeten worden.

Zie de beantwoording bij het thema Veiligheid.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

P. Poort van Charlois (28)

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard geeft aan dat de locatie op basis van consistent bestuur zou moeten vervallen. Het realiseren van windturbines op de locatie Poort van Charlois heeft bij de voorgestelde plaatsing effect op de inwoners van Albrandswaard. Deze milieuhinder strekt zich uit tot het gebied van het Buitenland van Rhooen. Dit gebied is als leefbaarheidscompensatie aangewezen voor de aanleg van Maasvlakte 2 en de provincie is op dit moment bezig met de ontwikkeling daarvan. Deze ontwikkelingen vindt de gemeente strijdig met elkaar.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie P. Poort van Charlois, Geluid.

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard is het niet eens met de constatering in het planMER dat er geen omvangrijke vliegbewegingen zijn in het gebied en dat er daardoor geen kans is op aanvaringsluchtoffers. Zij vindt deze conclusie niet onderbouwd en prematuur. De locatie zelf is op het bedrijventerrein, maar ligt tussen het Zuiderpark en de groengebieden aan de zuidrand van de stad. Bekend is dat populaties uit het Zuiderpark regelmatig foerageren in de waterrijke omgeving van Midden-IJsselmonde en ook terugkeren naar het Zuiderpark. Nader onderzoek hiernaar is gewenst om een afgewogen besluit te kunnen nemen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie P. Poort van Charlois, Natuur en Ecologie.

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard vindt dat windturbines op de locatie Poort van Charlois een negatief effect hebben op de landschappelijke kwaliteit binnen Albrandswaard. Het planMER duidt het zuidelijk gelegen gebied aan als agrarische gronden die deel uitmaken van een groene bufferzone. Deze kenschets gaat volgens de gemeente volledig voorbij aan de situatie van lintbebouwing, de aanwezigheid van de VINEX-locatie Portland en de ontwikkeling van het Buitenland van Rhooen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie P. Poort van Charlois, Landschap.

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard vindt het een omissie dat het planMER de effecten van windturbines op de recreatie in de omgeving niet kwantificeert. Aan de zuidzijde van de locatie ligt een regionaal belangrijk recreatiegebied met regionale recreatieve verbindingroutes.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie P. Poort van Charlois, Recreatie.

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard geeft aan dat in het planMER staat dat windturbines op de locatie Poort van Charlois invloed hebben op de kasteelbiotoop van het kasteel van Rhooen en op de Pendrechtse molen. Daarbij komt dat de Pendrechtse molen in het recente verleden al een verplaatsing heeft moeten ondergaan naar de huidige locatie als gevolg van de ontwikkeling van het industrieterrein. Zij is het niet eens met de beoordeling van licht negatief op dit aspect.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie P. Poort van Charlois, Cultuurhistorie.

Samenvatting:

De gemeente Albrandswaard vindt dat het planMER bij het aspect veiligheid zonder verdere onderbouwing aangeeft dat er voldoende afstand is tot de rijksweg, regionale waterkering en een buisleiding. De veiligheidscontour rond de havenspoorlijn komt in het onderzoek rond veiligheid niet voor. Op de havenspoorlijn/Betuweroute vinden de nodige transporten met gevaarlijke stoffen plaats. Dit zal ook alleen maar toenemen. Ook vindt de gemeente dat de effecten van de windturbines op de defensieradar, scheepsradar en de vlieghoogtebeperkingen niet voldoende onderzocht en gekwantificeerd zijn.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie P. Poort van Charlois, Veiligheid.
Zie verder de beantwoording bij het thema Veiligheid.

5.1.23 A0023 Gemeente Nissewaard

Locatie Plaatweg

Samenvatting:

De gemeente Nissewaard heeft met een brief bevestigd dat zij haar eerdere handreiking met betrekking tot locatie Plaatweg handhaaft. Op basis van een uitgevoerde milieuanalyse, de ingediende zienswijzen bij de gemeente en de beoordeling daarvan heeft de gemeente besloten dat de zoeklocatie Plaatweg / Brielse Maasdijk geschikt is voor de ontwikkeling van windturbines. Dit betekent dat de gemeente vasthoudt aan het bestuurlijk aanbod uit de zienswijze op de ontwerp-VRM. De gemeente verzoekt de provincie dan ook de locatie Plaatweg / Brielse Maasdijk Oost definitief op te nemen in de vast te stellen VRM, en wel zodanig dat dit een uitbreiding van de convenantslocatie Hartel-Oost oplevert.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie Plaatweg.

5.2 Zienswijzen maatschappelijke organisaties, stichtingen en bedrijven

5.2.1 B0001 Maatschap H. Fokkens en C.J.J. den Bakker

Locatie F. N57 Entrée Zuid (7)

Samenvatting:

De Maatschap H. Fokkens en C.J.J. den Bakker hebben gronden in eigendom binnen de locatie F. N57 Entree Zuid en zijn voorstander voor windturbines op deze locatie vanwege mogelijke inkomsten.

Antwoord:

De provincie neemt kennis van deze zienswijze.

5.2.2 B0002 Electrotool B.V.

Locatie H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Electrotool geeft aan dat zij slecht zijn voorgelicht en als belanghebbende niet op de hoogte zijn gesteld door de gemeente of de provincie over de plannen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Inspraak en Proces.

Samenvatting:

Electrotool vindt het een gemis dat bij de beoordeling van het aspect slagschaduw niet is gekeken naar de effecten op andere vormen van energieopwekking. Zij verwacht dat de slagschaduw van de windturbines effect heeft op het rendement van de zonnepanelen op de daken van het eigen bedrijf en andere bedrijven in de omgeving.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Slagschaduw, onderdeel effecten slagschaduw op rendement zonnepanelen.

Samenvatting:

In de Stormpolder hebben bedrijven een gezamenlijke energiecoöperatie. Dit komt niet terug in de stukken.

Antwoord:

De provincie waardeert het dat bedrijven zich hebben verenigd in een energiecoöperatie en verwacht dat dit het draagvlak voor de ontwikkeling van de locatie bevordert.

De aanwezigheid van een coöperatie is verder niet relevant voor de milieubeoordeling in het planMER.

Doorwerking:

De zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

5.2.3 B0003 Nederlands Loodswezen B.V.

Locatie Q. Hoek van Holland (29 en 30)

Samenvatting:

Het Nederlands Loodswezen maakt voor het uitvoeren van haar publieke taak gebruik van een helikopter die opereert vanaf de helikopterhaven aan de Markweg 200. Eén van de uitvliegroutes van de luchthaven gaat in noordelijke richting over de Noorderpier te Hoek van Holland heen en kruist de locatie Q te Hoek van Holland. Dit is een gebied met hoogtebeperking in verband met de vliegveiligheid zoals vastgelegd in het Luchthavenbesluit voor de luchthaven voor helikopters van het Nederlands Loodswezen B.V. te Rotterdam.

Aan het einde van deze afvliegroute geldt een hoogtebeperking van 150 meter, ter hoogte van de Noorderpier te Hoek van Holland (locatie Q) bedraagt dit ongeveer 130 meter. De tiphoogte van de huidige generatie windmolens overschrijdt deze hoogte en levert derhalve een conflict op met de veilige afvliegroute van het vliegveld.

Vanuit de helikopteroperator (NHV) is aangegeven dat het ook niet veilig is om met een helikopter tussen (draaiende) windmolens door te vliegen in verband met turbulentie.

Dit is een ongewenste situatie. Het Loodswezen B.V. stelt voor om de Inspectie leefomgeving en transport (ILT), het plan voor locatie Q te laten toetsen aan de regels in het Luchthavenbesluit van luchthaven voor helikopters van het Nederlands Loodswezen B.V. in Rotterdam.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie Q Hoek van Holland, veiligheid.

5.2.4 B0004 Maatschap L.A. Gottschall en J.W. Gottschall-Scheijgrond

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Locatie G. Haringvlietdam (9)

Samenvatting:

De Maatschap L.A. Gottschall en J.W. Gottschall-Scheijgrond heeft woningen en een glastuinbouw- en akkerbouwbedrijf aan de Duindijk in Hellevoetsluis. De Maatschap is het niet eens met het plaatsen van windturbines op de locatie N57 Entree Zuid en Haringvlietdam.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan.

Samenvatting:

De Maatschap verwacht dat plaatsing van windturbines op de locaties F. N57 Entree zuid (7) en G. Haringvlietdam (9) leidt tot waardevermindering van de woningen en het bedrijf.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Economische Effecten, waardedaling woning en planschade.

Samenvatting:

De Maatschap verwacht dat plaatsing van windturbines leidt tot overlast van geluid, met name in de relatieve avond- en nachtstilte.

Antwoord:

In de geluidsnorm $L_{den}=47$ dB wordt een correctie toegepast voor de avond en nachtperiode. De relatieve stilte in deze periode maakt dus onderdeel uit van de norm. Daar is in het planMER rekening mee gehouden. Dat geldt ook voor de geluidsberekeningen die in een vervolgfase uitgevoerd moeten worden.

Zie ook de beantwoording bij het thema Geluid.

Doorwerking:

De zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

De Maatschap verwacht dat plaatsing van windturbines leidt tot hinderlijke slagschaduw in en rond de woningen en het bedrijf en gevaar oplevert voor het verkeer op de N57.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Slagschaduw.

Samenvatting:

Een glastuinbouwbedrijf is in het kader van de beoordeling op veiligheid een gevoelig object voor windmolens. De maatschap vindt het daarom onbegrijpelijk dat het bedrijf binnen de locatie N57 Entree Zuid valt.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid.

Samenvatting:

De Maatschap vindt de windturbines vanwege hun grootte en hoogte niet passen in het landschap en geeft aan dat ze niet passen binnen het streefbeeld van een open landschap uit het Groenstructuurplan van de gemeente Hellevoetsluis.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Landschap.

Samenvatting:

De Maatschap vindt de windturbines strijdig met de beoogde recreatieve ontwikkelingen in Polder de Quack en de boulevard bij de Haringvlietdam.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Recreatie.

Samenvatting:

De Maatschap kan het plaatsen van windturbines niet rijmen met de status van Natura 2000-gebied van het nabijgelegen Voornes Duin.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Natuur en ecologie.

Samenvatting:

De Maatschap geeft aan dat windturbines beter geplaatst kunnen worden in een industriële omgeving of op zee.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Beleid en Nut en Noodzaak.

5.2.5 B0005 Borsboom & Hamm Advocaten

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Borsboom & Hamm Advocaten verwijzen onverkort naar de zienswijze die zij eerder namens hun cliënten hebben ingediend op het startdocument planMER partiële herziening VRM windenergie.

Antwoord:

De provincie verwijst naar de Nota van beantwoording bij de ontwerp-partiële herziening VRM windenergie, waarin deze zienswijzen zijn beantwoord.

Samenvatting:

De cliënten van Borsboom & Hamm Advocaten hebben percelen en opstallen in eigendom op de locatie Zuidland. Zij hebben deze percelen inclusief opstallen aangekocht voor de realisatie van de paardenfokkerij 'Stoeterij Arbeid Adelt', waarin zij veel tijd en geld hebben geïnvesteerd. Indieners zijn het niet eens met de aanwijzing van deze locatie als mogelijk alternatief voor het plaatsen van windturbines en houden de provincie op voorhand aansprakelijk voor alle schade als gevolg van mogelijke plaatsing van windturbines op de locatie Zuidland.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Economische Effecten, onderdeel waardedaling woning en planschade.

Samenvatting:

De cliënten van Borsboom & Hamm Advocaten wijzen er op dat paarden ernstige hinder kunnen ondervinden van de aanwezigheid van windturbines. Met name van slagschaduw en (laagfrequent) geluid. Zij verwijzen naar een onderzoek van de Technische Universiteit Lissabon naar het Wind Turbine Syndrome bij paarden dat kan leiden tot misvormingen van de benen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Geluid en Slagschaduw.

Samenvatting:

De cliënten van Borsboom & Hamm Advocaten geven aan dat de gehanteerde wettelijke normen voor geluid ten onrechte worden toegepast. Het impulsachtige en laagfrequente karakter van het geluid van windturbines leidt tot ernstige overlast en gezondheidsklachten bij mensen en dieren. De afstand tot bebouwing zou minimaal 1000 m moeten zijn. Borsboom & Hamm Advocaten verwijzen naar het voorbeeld van de overlast van de windturbines die zijn geplaatst langs het Hartelkanaal ter hoogte van Zwartewaal, Geervliet en Heenvliet, die sinds de ingebruikname hebben geleid tot duizenden klachten over geluidsoverlast en gezondheidsklachten.

Antwoord:

In Nederland gelden normen ten aanzien van geluid afkomstig van windturbines, waaraan alle windturbines en windparken moeten voldoen. Deze norm gaat niet uit van een afstand maar van een jaargemiddelde geluidsbelasting ter hoogte van gevoelige objecten. De provincie gaat niet over het bepalen en vaststellen van deze normen. In het planMER is de beoordeling op basis van de geldende norm uitgevoerd.

Zie ook de beantwoording bij de thema's Geluid, onderdeel afstandsnorm voor geluid en gezondheid en Beleid, onderdeel afstand windturbines tot woningen.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

De cliënten van Borsboom & Hamm Advocaten geven aan dat ook voor slagschaduw een grotere afstand nodig is dan volgens de normen noodzakelijk zou zijn. Zij vragen zich af of de wettelijke stilstandvoorziening voor slagschaduw toereikend is en voldoende wordt gecontroleerd. Zij hebben daar geen vertrouwen in.

Antwoord:

Ook voor slagschaduw geldt dat er in Nederland normen gelden waar alle windturbines en windparken aan moeten voldoen. De provincie gaat niet over het vaststellen van deze normen. In het planMER is de beoordeling dan ook gedaan op basis van de geldende norm. Een eventueel benodigde stilstandvoorziening zorgt ervoor dat de windturbines hieraan moet voldoen. De mate van stilstand om aan de slagschaduwnorm te voldoen, wordt onder meer beoordeeld in het kader van een vergunningaanvraag en kan, op het moment dat een windturbine is gerealiseerd, op basis van een handhavingsverzoek worden gecontroleerd.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken

Samenvatting:

Het plaatsen van windturbines leidt tot onevenredige visuele hinder en horizonvervuiling van de cliënten van Borsboom & Hamm Advocaten. Zij wijzen op het Gebiedsprofiel Voorne-Putten (vastgesteld door GS in mei 2013) waarin de ruimtelijke kwaliteiten en ambities voor het gebied staan, zodat duidelijk is waar rekening mee moet worden gehouden bij nieuwe ruimtelijke ingrepen. Volgens Borsboom & Hamm Advocaten is het duidelijk dat de specifieke ambities voor het gebied waar de locatie Zuidland onder valt in het Gebiedsprofiel ('Nieuwe Zeekleipolder', p.35) niet vallen te rijmen met het plaatsen van windturbines. Het plaatsen van windturbines draagt op geen enkele wijze bij aan de versterking van de ruimtelijke kenmerken van het landschap, maar schaadt juist het open polderlandschap en de identiteit van Voorne-Putten als "eiland van rust".

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Landschap.

Samenvatting:

De cliënten van Borsboom & Hamm Advocaten geven aan dat er geen draagvlak is, ook niet bij de gemeente Nissewaard, voor het plaatsen van windturbines op de locatie Zuidland.

Antwoord:

De gemeenten op Voorne-Putten, waaronder Nissewaard, hebben op eigen initiatief een voorstel aan de provincie gedaan voor mogelijke locaties voor windenergie in de regio. De locatie Zuidland maakt daar inderdaad geen deel van uit.
Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland, standpunt overheden.

Samenvatting:

De cliënten van Borsboom & Hamm Advocaten wijzen op tegenstrijdigheid in het beleid van de provincie met betrekking tot de locatie Zuidland. De locatie is eerder niet in beeld geweest als geschikte locatie voor windturbines. Eerder is gekozen voor concentratie op de Maasvlakte en langs de A15/N15. Borsboom & Hamm Advocaten concluderen daaruit dat de provincie dit gebied destijds niet geschikt achtte voor plaatsing van windturbines en heel bewust heeft gekozen voor concentratie op andere locaties.

Antwoord:

De zuidrand van Voorne-Putten is door de provincie in de Nota Wervelender (2011) aangemerkt als gebied waar windenergie gewenst is en concentratie mogelijk is. In de afspraken die in het convenant Stadsregio Rotterdam (2012) zijn gemaakt is geen locatie in de zuidrand opgenomen om het doel van 150 MW te realiseren. Nu het noodzakelijk blijkt om nieuwe locaties windenergie aan te wijzen om dit doel te realiseren, is de zuidrand van Voorne-Putten weer in beeld gekomen. Zie ook de beantwoording bij de thema's Beleid, en Nut en Noodzaak.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken

Samenvatting:

Borsboom & Hamm Advocaten wijzen er op dat locatie Zuidland vlakbij natuurgebied De Beninger Slikken ligt. In het Gebiedsprofiel (p. 80-81) is het gebied aangemerkt als stiltegebied. Onder verwijzing naar het overzicht met criteria voor het plaatsen van windturbines in de Stadsregio Rotterdam vinden Borsboom & Hamm Advocaten het onbegrijpelijk dat de provincie serieus kan overwegen windturbines in of nabij een dergelijk stiltegebied te plaatsen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Geluid, onderdeel stiltegebieden.

Samenvatting:

Borsboom & Hamm Advocaten geven aan dat plaatsing van windturbines ook uit ecologisch oogpunt in strijd is met het eigen beleid van de provincie, omdat de Beninger Slikken als belangrijk natuurgebied met beschermingscategorie 1 wordt aangemerkt in de Verordening ruimte 2014 en valt onder de Ecologische Hoofdstructuur. Verder geven Borsboom & Hamm Advocaten aan dat in het overzicht met criteria voor het plaatsen van windturbines in de Stadsregio voor EHS-gebieden wordt aangegeven dat gebieden met beschermingscategorie 1 in principe zijn uitgesloten.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Natuur en Ecologie, en Beleid, onderdeel kwetsbare gebieden.

5.2.6 B0006 Rotterdam Airport B.V.

Samenvatting:

Rotterdam The Hague Airport is verheugd dat een aantal locaties dat is onderzocht in het planMER is komen te vervallen vanwege de veiligheid van het vliegverkeer van en naar de luchthaven.

In de partiële herziening VRM Windenergie vindt zij de vliegveiligheid echter nog onvoldoende geborgd. Vanaf medio 2018 wordt dit door de Wet luchtvaart en de WRO opgelost. Om de veiligheid tot die tijd te borgen stelt Rotterdam The Hague Airport voor een alinea toe te voegen in het Programma ruimte:

“Vliegveiligheid

Voor de realisatie van windturbines op locaties op minder dan 16 kilometer afstand van Rotterdam The Hague Airport is tijdig overleg en toestemming van de Inspectie Leefomgeving en Transport en Luchtverkeersleiding Nederland vereist om de vliegveiligheid van de luchthaven te kunnen blijven garanderen.”

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Veiligheid, onderdeel luchtvaartveiligheid.

5.2.7 B0007 TU Delft

Locatie Technopolis (44)

Samenvatting:

TU Delft gaat in haar zienswijze in op hoofdstuk 49 van het planMER. Indiener is van mening dat de beoordeling “beperkte effecten” en “aandachtspunt” geen recht doet aan de mogelijke implicaties voor bestaande en toekomstige instituten en bedrijven op Technopolis. Indiener acht de effecten negatief tot mogelijk sterk negatief. En geeft daarbij de volgende zaken aan. 1) Actueel onderzoek wijst op duidelijk meetbare en significante trillingen door windturbines in veengrond. 2) Naast de in het MER genoemde VSL zijn op Technopolis meerdere bedrijven en instituten gevestigd met voor trillingen gevoelige opstellingen. 3) Trillingseffecten zijn volgens indiener niet te mitigeren. 4) De impact op het functioneren van de bedrijven wordt in het MER niet beschreven.

Indiener verzoekt het MER op de punten genoemd in haar zienswijze te corrigeren. Indiener pleit voor een ruimer onderzoeksgebied voor het nieuw op te stellen afwegingskader voor windenergie.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijzen op deze locatie. Deze locatie maakte geen onderdeel uit van de ontwerp-partiële herziening van de VRM. In de Nota van Toelichting bij de ontwerp-VRM is hiervoor de motivatie beschreven.

In het beoordelingskader van het planMER is aangegeven dat voor onderzoeksgebieden waar trillingen relevant kunnen zijn, dat als aandachtspunt wordt opgenomen in het planMER. Dat is voor de locatie Technopolis gedaan. Het onderzoeksrapport heeft daarmee geen invloed op de inhoud van het planMER. Voor een reactie op een aantal inhoudelijke opmerkingen zie de beantwoording bij de thema's Landschap en Natuur.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

5.2.8 B0008 Port of Rotterdam, Havenbedrijf Rotterdam N.V.

Q. Hoek van Holland (29 en 30)

S. Rozenburg Landtong (33)

Samenvatting:

Het Havenbedrijf Rotterdam N.V. verwijst naar het in de Havenvisie 2030 neergelegd streven om samen met andere partners 300 MW windenergie opgesteld vermogen in 2020 te realiseren. Samen met het reeds opgestelde vermogen stelt indiener dat Rotterdam een substantieel aandeel van de opgave realiseert. Het verbaast het Havenbedrijf dan ook dat in tegenspraak met de uitgangspunten uit het Convenant Stadsregio Rotterdam, in de ontwerp-VRM de locaties Hoek van Holland en (deels) Landtong Rozenburg zijn opgenomen terwijl deze het veilig functioneren en de ontwikkeling van de mainport negatief beïnvloeden.

Antwoord:

De aanwijzing van alternatieve locaties past binnen de doelen en uitgangspunten van het Convenant Windenergie Stadsregio (realisatie van 150 MW opgesteld vermogen in 2020) en staat los van de ambities uit het Havenconvenant.

De locatie Landtong Rozenburg (inclusief uitbreiding) is reeds vanaf 2014 als mogelijke locatie windenergie opgenomen in de VRM, als uitvloeisel van het Havenconvenant.

Zie verder de beantwoording bij het thema Veiligheid en bij de locaties Q Hoek van Holland en S Landtong Rozenburg.

Samenvatting:

Het Havenbedrijf heeft ernstige bezwaren tegen de locaties 29 en 30 nabij Hoek van Holland vanwege de nautische- en de helikopterveiligheid en deelt de bevindingen in het planMER op deze aspecten niet.

Het Havenbedrijf geeft aan dat windturbines hier resulteren in verlies aan walradardekking en in hinderlijke echo's op de scheepsradar; er is sprake van een verhoogd aanvaringsrisico, hinder voor helikopterkeer vanaf het heliveld Loodswezen (Marktweg 200) en naar de paddenstoel op de Noorderpier met het noordelijk haventoegangslicht.

Zij vermeldt hierbij dat er hinder is voor de "absolute" windmeter halverwege de pier, welke gebruikt wordt in het toelatingsbeleid voor de haven en de havenbekkens.

Het Havenbedrijf verzoekt de provincie om met het oog op imagoschade en de nog lopende onderzoeken de locaties 29 en 30 geheel te schrappen uit de VRM.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie Q Hoek van Holland, veiligheid.

Samenvatting:

Het Havenbedrijf geeft aan dat het planMER onvolledig is over de Landtong Rozenburg. Het planMER gaat uit van één buisleiding, geen risicobronnen en geen radarposten nabij. Er zijn echter twee buisleidingen en een leidingstrook in het plangebied; ligplaatsen voor de zeevaart in het Calandkanaal die aansluiten op het plangebied en een radarpost 7 ten oosten van het plangebied.

Plaatsing van windturbines op de locatie Landtong Rozenburg heeft nadelige effecten op de leidingenstrook; het zal de gebruiksmogelijkheden van de ligplaatsen voor de offshore beperken, evenals de overslag van gevaarlijke stoffen (wat nu wel is toegestaan). Dit vanwege de veiligheidscontouren en het verblijf van 50 of meer personen hierbinnen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie S Landtong Rozenburg, thema Veiligheid.

Samenvatting:

Het Havenbedrijf merkt op dat de vierde turbine aan de oostkant op de locatie Landtong Rozenburg niet mogelijk is, omdat dit terrein is bestemd voor havengebonden (service)bedrijven. Dit bedrijventerrein is een uitwerking van het Masterplan Landtong, een BGR-project waarvoor de provincie Zuid-Holland mede de samenwerkingsovereenkomst heeft ondertekend. Het Havenbedrijf wil de mogelijkheden voor drie in plaats van vier windturbines hier wel in

gezamenlijkheid onderzoeken en verzoekt om het ambitieniveau op deze locatie terug te brengen tot een totaal van 9 MW aan opgesteld vermogen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie S Landtong Rozenburg.

Samenvatting:

Het Havenbedrijf verwacht slagschaduwhinder voor de verkeerscentrale Hoek van Holland aangezien deze op slechts 360 m afstand van de windturbine locatie (29 en 30) nabij Hoek van Holland ligt.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie Q. Hoek van Holland, slagschaduw.

Samenvatting:

Het Havenbedrijf geeft aan dat als locatie 30 wordt verlengd in oostelijke richting en aansluit op locatie 29, er een gesloten rij van windturbines ontstaat. Dit levert hinder op voor de nautische- en helikopter veiligheid en vergroot die van slagschaduw.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie Q Hoek van Holland.

5.2.9 B0009 Ondernemerskring Krimpen aan de IJssel

H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Het bedrijfsleven in de Stormpolder staat positief tegenover de toepassing van windenergie in dit gebied en hoopt op voortvarende realisatie.

Antwoord:

De provincie neemt kennis van deze zienswijzen en is verheugd dat het lokale bedrijfsleven de keuze voor deze locatie ondersteunt en dat potentiële initiatiefnemers beschikbaar zijn.

Samenvatting:

Goede inpassing is belangrijk. De ondernemerskring verwacht dat daarom kleinere turbines moeten worden gebruikt dan in de VRM als referentie zijn aangegeven.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H Stormpolder

Samenvatting:

Er is verwarring over de contouren; volgens figuur 15.3 ligt slechts één woning binnen de $L_{den}=47$ dB-contour, terwijl in 15.11 staat dat er veel gevoelige objecten binnen die contour liggen. Zeker in combinatie met de verwachting van lagere molens is dit een belangrijk aspect.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H Stormpolder, geluid.

Samenvatting:

De energiebehoefte van de bedrijven in de omgeving is een argument om turbines te plaatsen. De hoogte van de gebouwen zal de impact van turbines verkleinen.

Antwoord:

Dit aspect zal aan de orde komen in de vervolgfase bij de concrete invulling van de locatie.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

5.2.10 B0010 Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen

Locatie V. Het Scheur (38,40,41)

Locatie J. Maassluis/ Oeverbos (17 en 39)

Locatie U. Broekpolder (36)

Samenvatting:

Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen vindt de plaatsing van windmolens bij Het Scheur/ Nieuwe Waterweg, het Oeverbos en Broekpolder strijdig met het Landschapsontwikkelingsperspectief Midden-Delfland 2015 (LOP) dat door de gemeenten en het waterschap is vastgesteld. Het LOP beschrijft het belang van rust en ruimte, het open landschap en het belang van open zichtlijnen. Indiener is van mening dat de windturbines langs de randen van Midden-Delfland dit landschap verstoren, onwenselijk zijn, in strijd zijn met de afspraken die zijn vastgelegd in het LOP en een negatieve impact hebben op de gebiedskwaliteiten van Midden-Delfland, Maassluis en Vlaardingen.

Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen vindt dat de windturbines de leefbaarheid van het gebied aantasten door geluidsoverlast, ernstige horizonvervuiling en dat zij de cultuurhistorisch belangrijke Aalkeet Binnenpolder aantasten.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties V. Het Scheur (38,40,41), J. Maassluis/ Oeverbos (17 en 39) en U. Broekpolder (36).

Samenvatting:

Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen geeft aan dat bij de locatie de Dijk te Maassluis de bebouwing op minder dan 200 m van de locatie ligt en dat hier bovendien een nieuwe woonwijk is gepland. Burgers worden gedupeerd door geluidsoverlast en waardedaling van hun woning, die volgens onderzoek van de Universiteit van Amsterdam tot op 2 km afstand merkbaar is; planschade claimen is kostbaar, moeilijk en er blijft een fors deel van de schade voor rekening van de burgers.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie J Maassluis Oeverbos.

Zie de beantwoording bij het thema Economische effecten, onderdeel conflict met gebiedsontwikkeling (recreatie, woningbouw).

Samenvatting:

Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen merkt op dat een van de windturbines bij de locatie de Dijk is getekend op wat een begraafplaats wordt; rouwen en gedenken nabij een windturbine zal onacceptabele overlast geven.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie J Maassluis / Oeverbos.

Samenvatting:

Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen geeft aan dat windturbines bij Het Scheur/Nieuwe Waterweg en de Broekpolder door slagschaduw en geluidsoverlast niet passen in een belangrijk stilte- en recreatiegebied.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Recreatie en Geluid, onderdeel stiltegebieden.

Samenvatting:

Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen vindt de windturbines bij de Aalkeet Binnenpolder, Aalkeet Buitenpolder, Het Scheur/Nieuwe Waterweg en de Broekpolder onacceptabel vanwege de nabij gelegen belangrijke (weide)vogelgebieden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties V. Het Scheur (38,40,41), J. Maassluis/ Oeverbos (17 en 39) en U. Broekpolder (36).

Samenvatting:

Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen vindt windturbines op zee een wenselijk alternatief, omdat deze economischer en maatschappelijk acceptabeler zijn.

Zuidbuurtvereniging Maassluis-Vlaardingen vraagt af te zien van aanwijzing van de locaties Het Scheur/Nieuwe Waterweg, De Dijk en de nieuwe begraafplaats, Oeverbos en Broekpolder te Maassluis en Vlaardingen omdat de geringe (milieu-)baten van windturbines niet opwegen tegen de maatschappelijke lasten zoals geluidsoverlast en financiële schade, de milieuschade aan flora en fauna en de ernstige schade aan landschappelijke en recreatieve waarden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak.

5.2.11 B0011 Stichting Buurtgroep Capelle West

Locatie H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Stichting Buurtgroep Capelle West geeft aan dat alle woningen van Capelle West overlast zullen ondervinden van slagschaduw door de ca 180 m hoge windturbines.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder, slagschaduw.

Samenvatting:

Stichting Buurtgroep Capelle West merkt op dat Capelle West nu al geluidshinder ondervindt van wegen en het industrieterrein. Indiener voorziet dat het gebruik van windturbines niet past binnen het ontwerp van het geluidsreductieplan industrieterrein Stormpolder dd 29 jan 2015.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder, geluid.

Samenvatting:

Stichting Buurtgroep Capelle West stelt dat er voldoende alternatieve locaties zijn in het havengebied, langs de Nieuwe Waterweg en op zee, zodat Stormpolder niet nodig is.

Antwoord:

De door de Stichting voorgestelde alternatieve locaties worden ook aangewend voor windenergie. Zie ook de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak.

5.2.12 B0012 Mr H.M. Hueting namens indiener

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Locatie G. Haringvlietdam (9)

Samenvatting:

Indiener is van mening dat in de gebieden N57 Entree Zuid en Haringvlietdam geen plaats is voor (nieuwe) windturbines, en geeft daartoe een aantal argumenten.

De gemeente Westvoorne wijst op 24 november 2015 het onderzoek naar alternatieve locaties af en weigert medewerking.

De plaatsing van windturbines zal leiden tot een waardedaling van minimaal 12,5% van de WOZ-waarde. De woning van indiener zal in waarde dalen. Indiener baseert dit op een uitspraak van de rechtbank Rotterdam in februari 2011 voor een woning aan de N57 bij plaatsing van windturbines van 60 m. Indiener meent dat hogere turbines tot een grotere waardedaling zullen leiden.

Indiener stelt dat windturbines de identiteit van het polderlandschap schaden. Tevens stelt indiener dat windturbines de ruimtelijke kenmerken van het landschap op Voorne-Putten niet versterken. Indiener pleit voor het opnemen van aandachtspunten voor beschermingscategorie 1 en 2 bij locatie N57 Entree Zuid.

Indiener pleit voor het opnemen van aandachtspunten voor ecologisch onderzoek bij locatie N57 Entree Zuid.

Indiener stelt dat hij veel en onacceptabele geluidsoverlast en slagschaduw hinder verwacht. Hij onderbouwt deze verwachting met een vergelijking van afstandsnormen voor windturbines en stelt dat in vergelijking met internationale afstandsnormen de Nederlandse afstandsnormen voor een windpark van vijf turbines t.o.v. een woning de omwonenden het minst beschermen. Indiener maakt zich zorgen over de hinder en het gezondheidsrisico van laag frequent geluid voor mens en dier (paarden).

Indiener stelt dat voor het voeren van de onderneming rust en weidsheid van groot belang is. Aanwezigheid en het geluid van windturbines verstoort dit.

Indiener wijst op de ligging van een Natura 2000-gebied naast de locatie Entree N57-Zuid en stelt dat ten onrechte geen onderzoek is gedaan naar de effecten van windturbines op de in het natuurgebied aanwezige ecologie. Hij geeft enkele voorbeelden, waaronder de lepelaar en weidevogels. Hij maakt zich zorgen dat door de plaatsing van windturbines de lepelaarbroedkolonie verdwijnt.

Indiener verwacht negatieve effecten op de recreatie en pleit voor het opnemen van een aandachtspunt voor recreatie voor de locatie N57 Entree Zuid.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Geluid (afstandsnorm en gezondheid), Landschap, Recreatie, Economische effecten, Natuur en ecologie en de beantwoording bij de locaties F. N57 Entree Zuid G. Haringvlietdam.

Ten aanzien van de verwijzing naar het standpunt van Westvoorne in 2015 wijst de provincie erop dat de gemeenten van Voorne-Putten, inclusief West-oorne, beide locaties hebben opgenomen in hun handreiking aan de provincie.

5.2.13 B0013 De Wolff Nederland

Samenvatting:

De Wolff Nederland draagt een alternatieve locatie bij Alphen aan de Rijn voor, in het geval de locaties bij Rotterdam niet te realiseren zijn. Voor de alternatieve locatie is een draagvlakonderzoek uitgevoerd en ook de gemeente Alphen is positief.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze. De zienswijze heeft geen betrekking op een locatie binnen de regio Rotterdam en daarmee is de aangedragen alternatieve locatie in Alphen aan den Rijn niet aan de orde.

5.2.14 B0014 Wijkoverleg Rijsoord

Locatie C. Oost (3).

Samenvatting:

Het wijkoverleg Rijsoord is tegen het opnemen van de locatie C. Oost als geschikte locatie voor windenergie.

Het wijkoverleg geeft aan dat de wijk, en vooral de bewoners van de Rijksstraatweg, ernstig in hun woongenot worden beperkt door de komst van windturbines op de locatie C. Oost. De wijk ondervindt al onevenredig veel overlast door geluid van de A15/A16, het rangeerterrein Kijfhoek en de aanleg van het bedrijventerrein Nieuwe Rijerwaard, waar ook windturbines zijn gepland. Het wijkoverleg Rijsoord geeft aan dat bij een bepaalde stand van de zon de bewoners last krijgen van slagschaduw en schittering.

Antwoord:

Zie beantwoording locatie C. Oost .

5.2.15 B0015 Stichting Windmolens N57 Nee

Locaties E. N57 Entree Noord (6b), F N57 Entree Zuid, G, Haringvlietdam (9), I. Zuidland (19) Oostkant N57 (6a), Kickersbloem (8), Haringvlietdam Noord Verlenging (10).

De Stichting Windmolens N57 Nee heeft een zienswijze ingediend die betrekking heeft op alle locaties voor windenergie op Voorne-Putten. Deze zienswijze is een aanvulling op een eerdere zienswijze op het Startdocument voor het planMER partiële herziening VRM windenergie. Zij verzoeken om de eerder ingediende zienswijze ook te betrekken in deze fase van het proces omdat zij deze nog steeds als relevant zien.

Samenvatting:

De Stichting Windmolens N57 Nee verwijst voor geluid naar de eerder ingediende zienswijze op het planMER. Daarin geeft de Stichting aan dat Nederland als enige in Europa een norm hanteert die niet alleen een relatief hoge geluidswaarde heeft maar ook uitgaat van een jaargemiddelde. Voor geluid worden in Nederland afwijkende, lagere afstandsnormen, gehanteerd. De Stichting geeft aan dat het Kennisbericht geluid voor windmolens van EZ niet aan de wetenschappelijke vereisten voldoet en verzoekt dit kennisbericht daarom niet te gebruiken bij de beoordelingen. De Stichting Windmolens N57 Nee haalt in haar zienswijze op het startdocument diverse documenten aan waaruit blijkt dat laagfrequent geluid slecht is voor de volksgezondheid. Zij verzoekt laag frequent geluid mee te nemen bij de beoordeling. In aanvulling op deze eerdere zienswijze, geeft de Stichting aan dat zij een vervolgonderzoek wil dat uitsluitsel moet geven over mogelijk onderschatting van de effecten van geluid als gevolg van het niet meenemen van laagfrequent geluid.

Daarnaast vraagt de Stichting om de onderzoekers van een nog in Nederland op te starten onderzoek naar de effecten van geluidshinder op de ontwikkeling van kinderen te verzoeken daarin ook het effect van windturbines mee te nemen.

De Stichting geeft aan dat de samenvatting van het planMER gebruik maakt van de resultaten voor geluid en slagschaduw aan de hand van de voorbeeldopstelling en niet van de worst case benadering (vanaf de randen van de onderzoekslocaties). Zij vragen om ook in de samenvatting uit te gaan van deze worst case benadering.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Geluid en Slagschaduw.

Samenvatting:

De Stichting Windmolens N57 Nee verzoekt om een veiligheidsparagraaf op te stellen met daarin de risico's voor de directe omgeving (afbreken wieken, brand scenario's verlies van ijs van de wieken) en de contouren van het bereik van het laagfrequent geluid per windturbine omdat deze vorm van geluid schadelijk is voor de gezondheid.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Veiligheid en Geluid.

Samenvatting:

De Stichting Windmolens N57 Nee heeft Natuurmonumenten gevraagd om een reactie op de locaties op Voorne-Putten. In de zienswijze is aangegeven dat de volgende punten door Natuurmonumenten zijn aangedragen:

F. N57 Entree Zuid (samengevat):

- Windturbines staan in vliegroutes beschermde vogels en geluid kan ook effect hebben op natuur bij het Quackjeswater en het Meertje Pompstation.
- Stilstandvoorziening nodig voor lepelaars (overdag), vleermuizen ('s nachts)
- Monitoring aanvaringsslachtoffers nodig.
- Cumulatie-effecten mogelijk door bestaande windturbines en mogelijk andere nieuwe locaties voor windenergie.

G. Haringvlietdam (samengevat):

- Vervangen van zes kleine windturbines door vier grote is gunstiger voor het voorkomen van aanvaringsslachtoffers.
- De twee meest oostelijke windturbines staan te dichtbij de Van Baarsenvallei en het Quackjeswater.
- De genoemde aantallen aanvaringsslachtoffers zijn onwenselijk ook voor algemene soorten.

Haringvlietdam Noord verlenging (10):

- Deze locatie is ongewenst in verband met het vrijhouden van de dammen.

L. Zuidland (19 a en b):

- deellocatie 19a: Natuurmonumenten is neutraal wat deze locatie betreft.
- deellocatie 19b: Natuurmonumenten is sterk negatief over deze locatie. Naast de ecologische schade is ook de landschappelijke impact groot.

Algemeen-Natuur:

- Het verder verdichten van de randen door bijvoorbeeld locatie 19b van dit Natura 2000-gebied en onderdeel van Nationaal Park van Wereldklasse NL Delta Biesbosch Haringvliet is vanuit landschap en cumulatie van natuureffecten ongewenst.
- Een stilstandsvoorziening wordt nu bijna standaard en is alleen effectief als er ook volledige en langjarige monitoring is.
- Op een locatie moet meer gebeuren dan alleen literatuurstudie en onderzoek naar andere windturbines op andere locaties.
- In het MER is het onderzoeken van de effecten van cumulatie noodzakelijk.
- Monitoring vanaf het begin is absoluut noodzakelijk om vinger aan de pols te houden mochten zaken anders uitpakken dan men vanuit de literatuurstudie en onderzoeken van elders had verwacht;

- Een stilstandvoorziening dient breed te worden ingezet. Dus niet bepaald aan de hand van een gemiddeld seizoen. De start van de vogeltrek kan per jaar verschillen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Natuur en Ecologie en de beantwoording bij de locaties G. Haringvlietdam. L. Zuidland en F N57 Entree Zuid. Naar aanleiding van nader onderzoek in de vervolgfase kunnen maatregelen als monitoring en de inzet van mitigerende maatregelen onderdeel vormen van de af te geven vergunning Wet natuurbescherming.

Samenvatting:

De Stichting Windmolens N57 Nee geeft aan dat windenergie maar voor 2,4 % bijdraagt aan de energiebehoefte en voor 100% het open landschap van Voorne-Putten aantast door de hoge windturbines met hun knipperende verlichting (als de molens hoger zijn dan 150 m) en draaiende wieken.

In haar zienswijze op het startdocument voor het planMER gaf de Stichting al aan dat het open landschap, ruimtelijke kwaliteit en de bescherming van cultuurhistorische waarden bij Nieuwenhoorn gerespecteerd moeten worden en meegenomen bij het beoordelen van locaties op haalbaarheid van windturbines. De onderzoekslocaties stroken niet met het provinciaal beleid. Met de locaties op Voorne-Putten geeft de provincie het open landschap en het kwaliteitsbeleid uit de Verordening ruimte op.

De zoeklocatie langs de N57 levert een conflict op in de landschapsbeleving tussen Nieuwenhoorn/polderlandschap en de als cultuurhistorische waardevol aangewezen bebouwingsstrook Nieuwenhoorn. Met het plaatsen van windmolens langs de N57 wordt de ongeaardheid van deze weg versterkt en daarom nog prominenter in het landschap. Dit wijkt af van de ambitie in het gebiedsprofiel.

De Stichting verzoekt Nieuwenhoorn op te nemen in Figuur 11.7 als te beschermen gebied met grote cultuurhistorische en landschappelijke waarde en rond fort Noorddijk een in het bestemmingsplan opgenomen schootsgebied conform landelijk beleid.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Landschap en bij de locatie L. Zuidland.

Samenvatting:

De Stichting Windmolens N57 Nee meent dat windturbines niet meer rendabel zijn als de subsidie na 15 jaar stopt en dat ze door voortschrijdende verbeteringen in rendement en daling van kosten van andere vormen van energievoorziening op termijn niet meer of nauwelijks nodig zullen zijn. Om te voorkomen dat in het landschap afgedankte windturbines achter blijven en de gemeenschap betaalt voor het opruimen pleit deze Stichting voor het opnemen van een opruimplicht in de omgevingsvergunning.

De Stichting geeft aan dat windenergie slechts voor 2,4% bijdraagt aan de energiebehoefte. Vanaf 2021 moeten alle nieuwe gebouwen energieneutraal zijn. Huishoudens hebben dan niet of nauwelijks meer een externe energiebehoefte. Windturbines worden daardoor steeds meer overbodig voor huishoudens. De energiebehoefte ligt bij de industrie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Beleid en Nut en Noodzaak.

Samenvatting:

De Stichting Windmolens N57 Nee geeft aan dat windturbines door hun effecten op het open landschap, de rust en de ruimte negatieve gevolgen hebben voor de recreatiesector op Voorne-Putten. Investerings door de gemeente ter bevordering van het toerisme worden teniet gedaan. De Stichting verzoekt het effect op het toerisme nader te onderzoeken.

De Stichting geeft aan dat grootschalige windturbineparken leiden tot waardedaling van onroerend goed (12,5%, uitspraak bestuursrechter Rotterdam, februari 2011), tot economische schade aan de toeristensector en een hogere energierekening. Zij verwijst ook naar een parlementair onderzoek van CBS en PBL dat zich kritisch uitlaat over de kosten en baten van het energie- en klimaatbeleid.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Economische Effecten.

Samenvatting

De Stichting Windmolens N57 nee verwijst naar de eerste zeven regels van paragraaf 3.3.2. van deel A van het planMER en geeft daarbij aan dat deze paragraaf de provincie de ruimte biedt om bij de ontwikkeling van een locatie nog anders te begrenzen terwijl de kaarten in figuur B1, 2 en 3 suggereren dat de locaties duidelijk begrensd zijn. De Stichting verzoekt de provincie de begrenzing te hanteren zoals gepresenteerd in bijlage 1 kaart figuur B1, 2 en 3 van de partiële herziening Visie ruimte en mobiliteit windenergie.

Antwoord:

De zienswijze gaat in op paragraaf 3.3.2 van het planMER waarin wordt toegelicht hoe de beoordeling van het aspect landschap 'op locatieniveau' plaatsvindt. Daarin is aangegeven dat voorbij de grenzen van een onderzoeksgebied wordt gekeken om te zoeken naar optimalisatiemogelijkheden met andere locaties (samenhang). Deze paragraaf betreft niet de uiteindelijke begrenzing zoals vastgelegd in de Verordening ruimte.

De uiteindelijke begrenzing van locaties wordt vastgelegd op kaart 10 van de Verordening Ruimte. Deze kaart laat zien waar in welke gebieden in Zuid-Holland windenergie gerealiseerd mag worden en is leidend voor de vergunningsfase. Hiervan kan slechts in beperkte mate worden afgeweken conform artikel 2.4.1, lid 2 van de Verordening: "In een bestemmingsplan kan de begrenzing van de in het eerste lid bedoelde locaties (dat zijn de aangeduide locaties op kaart 10) in beperkte mate worden aangepast, rekening houdend met de lokale omstandigheden."

Deze bepaling biedt enige schuifruimte voor de keuze van de exacte locatie (in overleg met een initiatiefnemer).

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

De Stichting Windmolens N57 Nee geeft aan dat door de hoeveelheid aan stukken en het taalgebruik (ambtelijk, vaktaal) veel inwoners het overzicht kwijt raken. Ook geeft zij aan dat de mogelijkheid om digitaal een zienswijze in te dienen de drempel van het indienen van zienswijze heeft verhoogd (DigiD of E-herkenning nodig, onderwerpen zijn benoemd, beperkt aantal woorden) en niet democratisch is.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Inspraak en proces.

Samenvatting:

De Stichting geeft aan dat de provincie onvoldoende luistert naar lokale overheden en de bevolking. De Stichting verwijst naar Korendijk waar de provincie heeft gedreigd met het loslaten van de tiphoogte. Dit vergroot de kloof tussen burgers en politiek. Het sluit aan bij de eerder door de Stichting ingediende zienswijze waarin zij aangaf dat het halen van de doelstellingen belangrijker lijkt dan het belang van de burgers. De Stichting dringt aan op zorgvuldige besluitvorming waarbij het belang van de burgers zwaarder gaat wegen ten opzichte van het algemeen belang.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Inspraak.

Samenvatting:

De Stichting Windmolens N57 Nee verwijst naar de eerder ingediende zienswijze waarin zij al aangaf dat Nederland in vergelijking met andere Europese landen de hoogste 'windbelasting' heeft als het gaat om het aantal MW per oppervlakte gewogen naar bevolkingsdichtheid. Als alle beoogde MW op Voorne-Putten worden gerealiseerd is de belasting op Voorne-Putten zwaar in vergelijking met de rest van Nederland en met de rest van de provincie Zuid-Holland. Indiener stelt voor om bij het verdere onderzoek de relatie van de te plaatsen MW tot de bevolkingsdichtheid en volksgezondheid mee te wegen. In haar zienswijze geeft de Stichting nu aan dat dit de weerstand bij de burgers verklaart maar ook dat de provinciale opdracht niet strookt met de realiteit en de haalbaarheid. De Stichting vraagt de provincie het aantal te plaatsen MW in Nederland op de kaart van Nederland langs de kuststrook te visualiseren aan de hand van alleen de onderlinge afstanden tussen windturbines van Den Helder tot en met Zeeland.

Antwoord:

Zie de beantwoording van het thema Nut en Noodzaak.

De gevraagde visualisatie van windturbines langs de Nederlandse kust levert geen zinvolle bijdrage aan de afweging in Zuid-Holland; de provincie voert dit verzoek niet uit.

Samenvatting:

De Stichting Windmolens N57 Nee wijst op de consequenties van de gevraagde participatie. Financiële participatie: door als omwonende financieel deel te nemen worden rechten op planschade verspeeld.

Leefbaarheidsfonds: De vraag is of de gelden in een dergelijk fonds op de juiste wijze besteed gaan worden en niet vooral zullen landen in de kernen terwijl er allerlei behoeftes zijn in het buitengebied (bijvoorbeeld allerlei nutsvoorzieningen).

De Stichting Windmolens N57 Nee stelt voor om bij participatie de mogelijkheid op te nemen voor een fonds voor het bieden van juridische bijstand en ondersteuning aan gedupeerde inwoners.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Participatie en Economische Effecten.

Samenvatting:

De Stichting Windmolens N57 Nee stelt voor om, net als bij de Balij, samen met belanghebbenden een tabel op te stellen met aandachtspunten voor de locaties. Zij roept op dit nu al te doen en niet te wachten tot een exploitant aan de slag gaat met de uitwerking voor de locatie.

Antwoord:

In het planMER zijn, waar dit aan de orde is, per locatie de aandachtspunten benoemd die in de vervolgfase moeten worden meegenomen in de besluitvorming.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

Net als bij de eerder ingediende zienswijze geeft de Stichting Windmolens N57 Nee aan dat de provincie in het belang van de bevolking het rijk moeten overtuigen van het verschuiven van middelen voor windenergie naar andere vormen van duurzame energie.

Alternatieven voor windenergie op Voorne-Putten zijn:

- de opschaling van de zes windturbines op de Haringvlietdam naar vier. Misschien is meer mogelijk.
- De plaatsing van windturbines op de Tweede Maasvlakte serieus te onderzoeken.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak en de bij de locatie G. Haringvlietdam.

De plaatsing van windturbines op de Tweede Maasvlakte wordt thans voorbereid en de aanbesteding hiervoor zal op afzienbare termijn worden gestart. Deze locatie maakt reeds sinds 2013 onderdeel uit van het Havenconvenant en is mogelijk gemaakt in de VRM.

5.2.16 B0016 Garagebedrijf F. Breeman

Locatie P. Poort van Charlois (28)

Samenvatting:

De firma F. Breeman kan instemmen met het plaatsen van één windturbine in de westhoek van het onderzoeksgebied Poort van Charlois, omdat hierdoor geen hinder van geluid en slagschaduw voor het bedrijfspand ontstaat.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan.

5.2.17 B0017 Vereniging voor Natuur- en Landschapsbescherming “De Carnisse Grienden”

Locatie K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

De Vereniging voor Natuur- en Landschapsbescherming voor Midden- IJsselmonde en Oude Maas “De Carnisse Grienden” heeft tot doel de unieke vloedbossen langs de Oude Maas en het aangrenzende polderlandschap te beschermen. De vereniging maakt zich grote zorgen over de plannen voor windturbines in het gebied en heeft dat ook meerdere malen via zienswijzen te kennen gegeven. De vereniging is blij dat de locatie Barendrecht Heinoord niet meer opgenomen is als onderzoeksgebied. De vereniging blijft zich echter zorgen maken over het effect van het windpark in Binnenmaas op de natuurgebieden.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van deze zienswijze. De zienswijze op de locatie Binnenmaas heeft betrekking op een locatie buiten de regio Rotterdam die geen onderdeel vormt van de partiële herziening van de VRM en valt daarmee buiten de huidige zienswijzeprocedure.

Samenvatting:

De Vereniging is van mening dat het Natura 2000-gebied groter is dan op de kaart aangegeven en dat daardoor alle geplande turbines in Natura 2000 zouden komen te staan. In de stukken wordt geen onderbouwing aangedragen waarom er geen alternatief is voor deze Natura 2000-locatie, terwijl dit wel nodig is. Bovendien is de Vereniging van mening dat er wel degelijk alternatieven binnen en buiten de regio zijn (ook wind op zee). De vereniging maakt zich zorgen over vogels en vleermuizen.

De Vereniging vraagt om onderbouwing voor de stelling dat turbines niet nadelig zijn voor bijvoorbeeld woelmuizen.

Het planMER geeft geen realistisch beeld omdat referentieturbine lager is dan andere in de regio geplaatste turbines.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat.

Voor de vraag over de referentieturbine zie ook de beantwoording bij het thema Geluid.

Samenvatting:

De Vereniging vreest voor aantasting van de cultuurhistorische en landschappelijke waarden van het gebied.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Landschap en de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat.

Samenvatting:

De Vereniging 'De Carnisse Grienden' vreest het effect op het nog aan te leggen recreatiegebied Johannapolder.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Recreatie en de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat

Samenvatting:

De Vereniging 'De Carnisse Grienden' verzoekt de provincie om rekening te houden met de eerder ingediende zienswijzen en onderzoeken door de gemeente Rotterdam.

Antwoord:

De provincie neemt kennis van deze zienswijze. Alle zienswijzen worden in samenhang beoordeeld.

5.2.18 B00018 Synres BV en DSM Desotech BV

Locatie R. Verlengde Nieuwe Waterweg / Stenaterrein (32)

Samenvatting:

De bedrijven Synres BV en DSM Desotech BV vinden het plaatsen van windturbines nabij hun bedrijven met industriële chemische installaties, gezien de veiligheidsrisico's (BRZO-bedrijf), niet acceptabel.

Antwoord:

Zie de beantwoording Locatie R. Verlengde Nieuwe Waterweg / Stenaterrein

5.2.19 B0019 De Wolff Nederland

Samenvatting:

De Wolff Nederland draagt een alternatieve locatie voor bij Giessenlanden, aan de noordzijde van het buurtschap Hoogblokland. Er is een samenwerking met grondeigenaren, het plan omvat drie mogelijke turbines.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze. Omdat de zienswijze geen betrekking heeft op een locatie binnen de regio Rotterdam en daarmee buiten de huidige zienswijzeprocedure valt wordt in het kader van deze procedure geen reactie gegeven.

5.2.20 B0020 AM b.v.

Locatie K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

AM b.v. stelt dat geluid bij de locatie Beerenplaat onvoldoende is onderzocht voor de locatiekeuze. De andere ondergrond (water i.p.v. vegetatie) moet volgens indiener kwantitatief onderzocht worden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Geluid, onderdeel geluid en ondergrond.

Samenvatting:

AM b.v. stelt dat aard en omvang van effecten voor vogels, vleermuizen en andere groepen dieren in beeld gebracht moeten zijn voordat de kansrijkheid van locaties objectief kan worden vastgesteld.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Natuur en Ecologie.

Samenvatting:

AM b.v. stelt in haar zienswijze dat, bij de beoordeling van de landschappelijke effecten van de locatie Beerenplaat, ook de economische afbreuk van economische, toeristische en recreatieve functies van de Hoekse Waard én de belevingswaarden van woningen en de woonomgeving van bewoners van Oud-Beijerland onderzocht moeten zijn.

AM b.v. stelt dat het onderzoek van de provincie geen aandacht schenkt aan de economische effecten van de windturbines. Onder meer op recreatie, toekomstige gebiedsontwikkelingen in de Hoekse Waard en het effect op het toeristisch winkelcentrum Oud-Beijerland.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Economische effecten en de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat.

Samenvatting:

AM b.v. stelt dat voor de ontwerp-partiele herziening VRM de alternatieven voor 3 MW-turbines onvoldoende onderzocht zijn. Indiener pleit voor het mogelijk maken van kleinere turbines en zonnecollectoren die op bedrijven of woonwijken gerealiseerd kunnen worden. Indiener stelt dat deze met een veel minder omvangrijke subsidiebijdrage gerealiseerd kunnen worden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak.

Samenvatting:

AM b.v. stelt in haar zienswijze dat de ontwerp-VRM geen heldere uiteenzetting bevat op basis van welke argumenten de verschillende beoordelingscriteria zijn vastgesteld. Dit is echter noodzakelijk om te kunnen komen tot een objectieve vaststelling van de kansrijkheid van de

verschillende locaties. Indiener stelt dat “maatschappelijk draagvlak (leefomgeving)” en “financieel economische effecten (waardevermindering vastgoed)” zwaar dienen mee te wegen in de effectbeoordelingstabel.

Antwoord:

In deel A van het planMER is de systematiek van beoordeling uiteengezet; deze is door de commissie m.e.r. getoetst en geaccepteerd en als basis gebruikt voor de scores per locatie in deel B van het planMER.

Aangezien het een objectieve beoordeling op milieuaspecten betreft zijn in het planMER het maatschappelijk draagvlak en de economische effecten niet meegenomen. Deze zijn, zeker in de fase van het planMER, niet objectief te bepalen.

Zie ook de beantwoording bij het thema Economische Effecten, onderdeel waardedaling woning en planschade.

5.2.21 B0021 De Wolff Nederland

Samenvatting

De Wolff Nederland draagt een alternatieve locatie voor bij Dordrecht, voor het geval de overige locaties niet voldoende mogelijkheden opleveren om de doelstellingen te halen. Het gaat om een gebied ten oosten van de A16 dat is gelegen op akkerbouwgrond. Het plan omvat een lijnopstelling van zeven turbines. Er zijn zes grondeigenaren waar contact mee is en de gemeente is positief.

Er zijn gesprekken met coöperaties over financiële deelname van omwonenden.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze. Omdat de zienswijze geen betrekking heeft op een locatie binnen de regio Rotterdam en daarmee buiten de huidige zienswijzeprocedure valt, wordt in het kader van deze procedure geen reactie gegeven.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

5.2.22 B0022 Windunie

Samenvatting:

Windunie geeft aan verheugd te zijn dat de locatie in de Ondernemingspolder te Brielle is opgenomen in de ontwerp-herziening VRM en vindt deze locatie zeer geschikt voor windenergie samen met de omgeving.

Daarbij brengt zij onder de aandacht dat op deze locatie mogelijkheden zijn voor drie windturbines, dat het windklimaat zeer gunstig is en dat de windturbines in een lijnopstelling landschappelijk aansluiten op bestaande locaties.

De Windunie geeft aan zich te houden aan de gedragscode Wind op Land van de Nederlandse Windenergie Associatie (NWEA) en betreft derhalve de omgeving vroegtijdig bij de ontwikkeling van een windpark. Zij wil gezamenlijk met het bevoegd gezag een omgevingsplan opstellen waarin procesparticipatie, financiële participatie en profijtregelingen zijn uitgewerkt.

De Windunie wil een bijdrage leveren aan de opwekking van 735,5 MW duurzame energie en zodoende aan het Nationale Energieakkoord.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken

5.2.23 B0023 De Wolff Nederland

Samenvatting:

De Wolff Nederland draagt een aanvullende locatie voor bij Vlaardingen/Broekpolder voor het geval de overige locaties niet voldoende mogelijkheden opleveren om de doelstellingen te halen. Er zijn geen concrete afspraken met grondeigenaren of belanghebbenden. De uitbreiding van de locatie richting gemeentegrens Vlaardingen, ten noorden van de eendenkooi zou de bestaande zoeklocaties kunnen ontzien voor wat betreft recreatie, slagschaduw en geluid.

Antwoord:

Eerder in het proces is er gelegenheid geweest om alternatieve locaties in het gebied van de voormalige stadsregio Rotterdam aan te dragen: in de periode dat het startdocument op het planMER ter inzage heeft gelegen. Indien er heeft in die periode deze locatie niet naar voren gebracht. In de huidige fase is het niet meer mogelijk om locaties binnen de stadsregio toe te voegen.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken

5.2.24 B0024 De Wolff Nederland

Samenvatting:

De Wolff Nederland draagt een alternatieve onderzoekslocatie voor ten zuiden van Barendrecht, ten noorden van de Heinenoordtunnel voor het geval de overige locaties niet voldoende mogelijkheden opleveren om de doelstellingen te halen. Er zijn geen concrete afspraken met grondeigenaren of belanghebbenden. Er is mogelijk plaats voor twee turbines. Er zijn drie woningen binnen 400 m.

Antwoord:

Eerder in het proces is er gelegenheid geweest om alternatieve locaties in het gebied van de voormalige stadsregio Rotterdam aan te dragen: in de periode dat het startdocument op het planMER ter inzage heeft gelegen. Indien er heeft in die periode deze locatie niet naar voren gebracht. In de huidige fase is het niet meer mogelijk om locaties binnen de stadsregio toe te voegen.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken

5.2.25 B0025 De Wolff Nederland

Samenvatting:

De Wolff Nederland draagt een alternatieve locatie voor bij Hardinxveld-Giessendam, ten noorden van de gemeente en de Betuwelijn voor het geval de overige locaties niet voldoende mogelijkheden opleveren om de doelstellingen te halen. Het gaat om een mogelijke lijnopstelling van drie turbines, de Wolff heeft contact met de grondeigenaren, er is één woning binnen 500 m. Er zijn gesprekken met coöperaties over participatie.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze. Omdat de zienswijze geen betrekking heeft op een locatie binnen de regio Rotterdam en daarmee buiten de huidige zienswijzeprocedure valt, wordt in het kader van deze procedure geen reactie gegeven.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken

5.2.26 B0026 Hollandia Vastgoed

Locatie H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Hollandia meldt dat zij graag een windturbine plaatst op haar bedrijventerrein en daarbij nauw samenwerkt met twee andere initiatiefnemers. Daarbij is het bedrijfsleven in de Stormpolder positief over de toepassing van windenergie.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan.

Samenvatting:

De gebruikte methodiek in het onderzoek leidt tot onnodige onrust. De in het planMER gebruikte referentieturbine vraagt om veel open ruimte en weinig bebouwing, die in de Stormpolder ontbreken.

De gehanteerde geluidsnorm van $L_{den}=42$ dB om contouren te berekenen roept het beeld op dat dit een grenswaarde is. Omwonenden betrekken dit op hun eigen situatie met als gevolg verwachte overlast en onrust.

In tabel 15.11 staan veel gevoelige objecten binnen de $L_{den}=47$ dB-contour. Dit is volgens Hollandia in tegenspraak met de in figuur 15.3 gepresenteerde contour met voorbeeldopstelling. Hollandia stelt dat gerekend is met een niet-wenselijke referentieturbine. Bij een kleinere turbine is het niet ondenkbaar dat geen enkele woning binnen de $L_{den}=47$ dB-contour aanwezig zal zijn. Hollandia verzoekt het onjuiste beeld omtrent de uitvoerbaarheid van windenergie op het bedrijventerrein te corrigeren.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Geluid en de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder.

5.2.27 B0027 IHC

Locatie H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

IHC staat positief ten opzichte van de toepassing van windenergie in de Stormpolder als onderdeel van de verdere verduurzaming van de bedrijvigheid. IHC plaatst als kanttekening dat het van belang is dat toekomstige windturbines niet conflicteren met bedrijfsactiviteiten en – ontwikkelingen in het gebied. Dat vraagt om een grondige studie van de mogelijke locatie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

De gebruikte methodiek in het onderzoek leidt tot onnodige onrust. De in het planMER gebruikte referentieturbine vraagt om veel open ruimte en weinig bebouwing die in de Stormpolder ontbreken.

De gehanteerde geluidsnorm van $L_{den}=42$ dB om contouren te berekenen roept het beeld op dat dit een grenswaarde is. Omwonenden betrekken dit op hun eigen situatie met als gevolg verwachte overlast en onrust.

In tabel 15.11 staan veel gevoelige objecten binnen de $L_{den}=47$ dB-contour. Dit is volgens IHC in tegenspraak met de in figuur 15.3 gepresenteerde contour met voorbeeldopstelling. Hollandia stelt dat gerekend is met een niet-wenselijke referentieturbine. Bij een kleinere turbine is het niet ondenkbaar dat geen enkele woning binnen de $L_{den}=47$ dB-contour aanwezig zal zijn.

IHC verzoekt de opmerkingen te verwerken met het oog op een voortvarende realisatie van windenergie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Geluid en de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder.

5.2.28 B0028 Windunie

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Windunie is verheugd dat de locatie Zuidland is opgenomen in de ontwerp-partiële herziening van de VRM. In haar zienswijze geeft indiener weer dat zij stappen maakt in de voorbereiding van die locatie.

Windunie stelt dat zij de visie van de provincie rond participatie onderschrijft en dat zij met omgeving en bevoegd gezag een omgevingsplan wil opstellen.

Windunie stelt dat zij op de locatie Zuidland een nette lijnopstelling mogelijk acht.

Windunie stelt in haar zienswijze dat de locatie Zuidland een belangrijke bijdrage levert aan de doelstelling van de provincie. Verder geeft zij aan dat de windcondities gunstig zijn, waardoor turbines met grotere vermogens gerealiseerd kunnen worden.

Windunie geeft aan dat duidelijkheid over de vaststelling van de locaties belangrijk is voor de realisatie van de duurzaamheidsdoelstelling van de provincie. Tevens geeft indiener aan dat zij reeds technische beperkingen heeft onderzocht en deze heeft afgestemd met Defensie, Luchtverkeersleiding en Inspectie Verkeer en Waterstaat.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze van de Windunie. Zie ook de beantwoording bij de locatie L. Zuidland.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken

5.2.29 B0029 De Wolff Nederland

Locatie K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

De Wolff Nederland ziet de locatie Beerenplaat als een potentieel zeer kansrijke locatie ten aanzien van windenergie. De technische mogelijkheden zijn er goed in te vullen; daarnaast zijn er weinig belemmeringen qua omgeving. Het natuurgebied kan goed ontzien worden, waardoor de impact van de turbines op het geheel beperkt kan blijven.

Antwoord:

De provincie heeft kennis genomen van de zienswijze van De Wolff Nederland. Zie ook de locatiebeantwoording voor de locatie Beerenplaat.

Doorwerking:

De zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken

5.2.30 B0030 De Wolff Nederland

Locatie M Hartel Oost (21 en 22)

Samenvatting:

De Wolff Nederland draagt een aanvullende locatie voor bij Hartel Oost ten zuiden van het plangebied. Het onderzoeksgebied is ten westen van Geervliet, minimale afstand tot woningen is 400 m. Mogelijkheid bestaat om drie of vier turbines te plaatsen.

Antwoord:

Eerder in het proces is er gelegenheid geweest om alternatieve locaties in het gebied van de voormalige stadsregio Rotterdam aan te dragen: in de periode dat het startdocument op het planMER ter inzage heeft gelegen. Indiener heeft in die periode deze locatie niet naar voren gebracht. In de huidige fase is het niet meer mogelijk om locaties binnen de stadsregio toe te voegen.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken

5.2.31 B0031 De Wolff Nederland

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Samenvatting:

Indiener acht dit een zeer kansrijke locatie, er kunnen grote afstanden aangehouden worden tot omwonenden.

Antwoord:

De provincie heeft kennis genomen van de zienswijze van de Wolff Nederland. Zie de beantwoording bij de locatie E. N57 Entree Noord.

5.2.32 B0032 De Wolff Nederland

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

De Wolff Nederland vindt de locatie L. Zuidland potentieel zeer geschikt voor windenergie. Haar zienswijze voegt de plangebieden 9A en B samen, waardoor een turbinelijn van ca. zes tot zeven windturbines kan ontstaan. De zienswijze kenmerkt zich door in gebied 19A door de percelen heen te snijden en in gebied 19B zoveel mogelijk aan de kant van het water te blijven, de zuidzijde van het plangebied.

Antwoord:

De provincie heeft kennis genomen van de zienswijze van de Wolff Nederland. Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland.

5.2.33 B0033 De Wolff Nederland

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener wil een positieve zienswijze indienen voor dit gebied. Technisch gezien is hier veel ruimte om ca. vijf tot zes turbines te ontwikkelen. Indiener heeft geen concrete afspraken met grondeigenaren.

Antwoord:

De provincie heeft kennis genomen van deze zienswijze van de Wolff Nederland.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken

5.2.34 B0034 LTO Noord

Samenvatting:

LTO Noord stelt in haar zienswijze dat veelal Natura 2000-gebieden per definitie uitgesloten worden voor plaatsing van windturbines. Indiener verzoekt dit aan te passen naar: "In gebieden die vanuit landschappelijk, cultuurhistorisch, ecologisch en recreatief oogpunt **aantoonbaar en onderbouwd** kwetsbaar zijn, is een nadere afweging noodzakelijk waarbij gebruik wordt gemaakt van beleid en regels voor ruimtelijke kwaliteit en compenserende maatregelen."

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Beleid, onderdeel kwetsbare gebieden.

Samenvatting:

LTO Noord pleit voor een aanpassing van het onderdeel participatie in het Programma ruimte. Indiener verzoekt bij participatie betrokken partijen aan te vullen met de grondgebruikers, omdat dit andere partijen kunnen zijn dan de grondeigenaren.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Participatie.

Samenvatting:

LTO Noord verzoekt een wind/leefbaarheidsfonds op te richten en een deel van het budget te reserveren voor agrarische structuurversterking. Indiener denkt graag mee over de invulling van dat budget.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Participatie.

5.2.35 B0035 De Wolff Nederland

Locatie B. Beneluxplein (2)

Samenvatting:

De Wolff Nederland ziet samen met Ballast Nedam en Strukton Sustainable Energy goede kansen om vijf windturbines te ontwikkelen. De locatie sluit landschappelijk goed aan bij het industrieel karakter van het gebied en ligt op ruime afstand tot de dorpskernen.

Antwoord:

De provincie heeft kennis genomen van de zienswijze van de Wolff Nederland. Zie ook de beantwoording bij de locatie B. Beneluxplein.

5.2.36 B0036 De Wolff Nederland

Samenvatting:

De Wolff Nederland draagt een alternatieve locatie voor twee tot drie turbines aan, gelegen bij het Brielse Gatdam.

Antwoord:

Deze locatie komt overeen met locatie W. Noordzeeboulevard, zoals onderzocht in het planMER en opgenomen in het ontwerp-partiële herziening VRM.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken

5.2.37 B0037 De Wolff Nederland

Samenvatting:

De Wolff Nederland draagt een alternatieve locatie in de haven van Stellendam voor, ten westen en ten oosten van de N57 nabij de Haringvlietdam.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze. Omdat de zienswijze geen betrekking heeft op een locatie binnen de voormalige stadsregio Rotterdam en daarmee buiten de huidige zienswijzeprocedure valt, wordt in het kader van deze procedure geen reactie gegeven.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken

5.2.38 B0038 Stichting tot Behoud van de Hoeksche Waard als Polderlandschap

Locatie K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

De Stichting tot Behoud van de Hoeksche Waard als Polderlandschap (Stichting BHWP) geeft aan voor duurzame energie te zijn maar verzoekt, gezien de nadelen van windturbines, goed over de plaatsing na te denken.

Zij geeft aan dat indertijd tussen rijk en provincie afspraken zijn gemaakt over windturbineplaatsing op land omdat dit goedkoper is dan op zee. Inmiddels is plaatsing op zee goedkoper geworden waardoor dit argument is weggefallen en het dus niet redelijk en verstandig is om vast te houden aan die afspraak.

De Stichting BHWP verzoekt de provincie daarom om de plaatsing van windturbines op land te heroverwegen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak.

Samenvatting:

De Stichting BHWP geeft aan dat veel uitspraken in het planMER zijn gebaseerd op aannames, zoals het aantal en type windturbines, en de aard en omvang van mogelijke effecten.

Antwoord:

Een planMER bevat een beoordeling op een relatief hoog abstractieniveau, omdat een planMER gaat over onderzoekslocaties en niet over turbineposities. De beoordeling vindt dus plaats op basis van uitgangspunten. Een voorbeeld van een uitgangspunt is de referentieturbine. Belangrijk is dat alle onderzoekslocaties langs dezelfde meetlat worden gelegd, waardoor een goed beeld kan worden gevormd van de potentiële effecten van verschillende locaties onderling.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken

Samenvatting:

De Stichting BHWP gaat in op het negatieve effect van geluid op Oud-Beijerland en geeft aan dat in het rapport geen rekening is gehouden met het verder dragen van geluid over water dan over land. En aangezien het type windturbine niet bekend is, zal bij een hogere turbine de geluidsoverlast toenemen. De uitspraak dat geluid van de windturbines wegvalt tegen andere geluidsbronnen is niet onderbouwd en het is dus aannemelijk dat een deel van Oud-Beijerland binnen de $L_{den}=42$ dB-contour gaat vallen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Geluid.

Samenvatting:

De Stichting BHWP gaat in op het negatieve effect van de kap van het oeverbos (locatie 18 Beerenplaat) voor de ecologie en biodiversiteit van dit zoetwatergetijdengebied. Zij is van mening dat in natuurgebieden geen windturbines horen te staan, mede omdat windturbines de leefgebieden van voorkomende soorten (bever, noordse woelmuis, vogels en vleermuizen) verkleinen. Verzocht wordt om een diepgaander onderzoek naar de effecten op flora en fauna uit te voeren voor de locatie 18 Beerenplaat.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Natuur en Ecologie en de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat.

Samenvatting:

De Stichting BHWP geeft aan inzake de locatie Beerenplaat, het niet eens te zijn met de conclusie dat "omdat de mogelijkheid bestaat een herkenbare opstelling te creëren [...] het onderzoeksgebied hierop positief scoort". De horizonvervuiling door de windturbines doet ernstig afbreuk aan het kenmerkende open landschap van de Hoeksche Waard en de Beerenplaat.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat.

Samenvatting:

De Stichting BHWP geeft aan inzake de locatie Beerenplaat dat aan de Oud-Beijerlandse kant van het Spui voor de aanwezige recreanten de aantrekkelijkheid van het gebied vermindert als

gevolg van aantasting van het uitzicht en geluidshinder; dit aspect zou moeten worden meegewogen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Recreatie en bij de locatie K. Beerenplaat

Samenvatting:

De Stichting BHWP merkt op dat over de Oude Maas gevaarlijke stoffen worden vervoerd. Een gedegen onderzoek naar het aspect veiligheid zoals de dekkingsgraad van radar voor defensie en scheepvaart moet plaatsvinden alvorens een score voor het aspect veiligheid vast te stellen. Ook zal gekeken moeten worden naar de effecten op het vliegverkeer naar Rotterdam The Hague Airport, de traumahelikopter, en het vliegverkeer en de oefeningen van defensie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Veiligheid.

5.2.39 B0039 Eneco

Locatie I. Prisma/Bleizo (12, 15/16)

Samenvatting:

Het onderzoeksgebied valt in de vliegzone van Rotterdam The Hague Airport. In de rapportages wordt uitgegaan van een bouwhoogtebeperking van 145,7 meter. Deze hoogtebeperking staat onder andere in het te nemen Luchthavenbesluit voor Rotterdam - The Hague Airport. Indien er een luchtvaarttechnisch onderzoek wordt uitgevoerd dat aantoont dat de veiligheid niet in het geding is, kan hiervan worden afgeweken.

De harde beperking in het gebied ligt echter op 152 meter (500 voet), dit is de 'Minimum Vector Altitude' (MVA).

Daarnaast hanteert Luchtverkeersleiding Nederland nog een "low temperature correction: 3 degrees Celsius". Wat de exacte beperking is op basis van deze "low temperature correction: 3 degrees Celsius", is niet geheel duidelijk. Experts geven aan dat deze 102 voet bedraagt waardoor de maximale toegestane bouwhoogte voor windturbines op de onderzoek locatie in de gemeente Lansingerland maximaal 126,5 meter zou mogen zijn (maximale tiphoogte). Binnen de genoemde hoogtebeperkingen ziet Eneco geen mogelijkheid om op deze locatie windturbines te plaatsen. Eneco verzoekt de provincie in overleg te treden met de Inspectie voor de Leefomgeving en Transport en Luchtverkeersleiding Nederland om oplossingen te vinden voor deze bouwhoogtebeperking zodat realisatie van een windpark op deze locatie mogelijk wordt gemaakt.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Veiligheid en bij de locatie I. Prisma/Bleizo

Locatie D. Vaanplein (5 en 27)

Locatie K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Voor deze locaties geldt een bouwhoogtebeperking in relatie tot de luchthaven Rotterdam. Er is vanuit de markt behoefte aan een duidelijke kaart met werkelijke bouwhoogtes, bij voorkeur in een algemeen geaccepteerd standaardformaat, bijv. GIS, zoals beschikbaar voor Schiphol.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Veiligheid, onderdeel luchtvaartveiligheid.

L. Zuidland (19a en b)

Samenvatting:

Eneco is blij met de vergroting van het zoekgebied van locatie L. Zuidland in de richting van Hellevoetsluis en ziet kansen om lokale industriële partijen bij de verduurzaming in dit gebied te betrekken.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken

5.2.40 B0040 Bewonersplatform DWL De Esch

Locatie N. Tegenover Rivium 1 (24)

Samenvatting:

De hindercontour voor geluid en slagschaduw ligt over een groot aantal gevoelige objecten. In hoeverre is in het planMER bij de bepaling van het aantal gevoelige objecten rekening gehouden met de legeringsgebouwen van de Van Ghentkazerne, de volkstuinten (verblijfstuinten Toepad en Kweeklust) en de nieuwbouw van woningen op het Leonidasterrein?

Waarom wordt voor het bepalen van de slagschaduw uitgegaan van een contour van 700 m? Bij een vergelijkbare windturbine als de turbine die op het terrein van de RWZI staat, met een masthoogte van ca. 100 m en een rotordiameter van 90 m (blad van 45 m) geldt dan een afstand tot gevoelige objecten van afstand van 1.080 m. Deze contour zou dan ook gehanteerd moeten worden om het aantal gevoelige objecten in beeld te brengen en niet de nu gehanteerde 700 m.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie N. Tegenover Rivium 1 en bij het thema Slagschaduw.

Samenvatting:

Hoe is veiligheid van het verkeer te waarborgen? Over veiligheid van verkeer is in het planMER geen passage te vinden. Hoe wordt veiligheid van verkeer in het planMER gewaardeerd?

Antwoord:

In de Beleidsregel voor plaatsen van windturbines in, op en over Rijkswaterstaatwerken is aangegeven wanneer er een vergunningplicht (Wbr) geldt voor windturbines nabij snelwegen. Wanneer er geen vergunningplicht geldt, wordt verondersteld dat er geen of aanvaardbare verkeersrisico's optreden. In de meeste gevallen is het zo dat wanneer er wel een dergelijke vergunningplicht geldt, er tevens een onderzoek naar verkeersveiligheid moet plaatsvinden. Op die manier is de verkeersveiligheid van weggebruikers van rijkswegen gewaarborgd. In het planMER is bekeken wat de kans is dat een windturbine invloed heeft op een hoofdweg. Hiervoor is de toetsafstand voor hoofdwegen op basis van het Handboek risicozonering windturbines bepaald. Op basis daarvan is gekeken in hoeverre dit een beperking vormt voor windenergie binnen een onderzoeksgebied. Wanneer een windturbine buiten de toetsafstand staat, is een risico op de desbetreffende weg in principe uitgesloten. Binnen de toetsafstand zal nader onderzoek naar de veiligheidsrisico's moeten plaatsvinden.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

De locatie N. Tegenover Rivium 1 (24) komt niet overeen met de criteria die de gemeente Rotterdam in "De Leidraad windenergie 2016-2020" heeft vastgelegd voor de ruimtelijke inpassing van windturbines. De gemeente Rotterdam heeft deze locatie dan ook negatief beoordeeld. Plaatsing van een windturbine sluit niet aan op het landschap, zoals ook in het planMER geconstateerd wordt.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie N. Tegenover Rivium 1.

Locatie O. Tegenover Rivium 2 (25)

Samenvatting:

De hindercontour voor geluid en slagschaduw ligt over een groot aantal gevoelige objecten. In hoeverre is in het planMER bij de bepaling van het aantal gevoelige objecten rekening gehouden met de legeringsgebouwen van de Van Ghentkazerne, de volkstuinten (verblijfstuinen Toepad en Kweeklust) en de nieuwbouw van woningen op het Leonidasterrein?

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie O. Tegenover Rivium 2.

Samenvatting:

Waarom wordt voor het bepalen van de slagschaduw uitgegaan van een contour van 700 m? Bij een vergelijkbare windturbine als de turbine die op het terrein van de RWZI staat, met een masthoogte van ca. 100 m en een rotordiameter van 90 m (blad van 45 m) geldt dan een afstand tot gevoelige objecten van afstand van 1.080 m. Deze contour zou dan ook gehanteerd moeten worden om het aantal gevoelige objecten in beeld te brengen en niet de nu gehanteerde 700 m.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Slagschaduw, onderdeel wettelijke eisen.

Samenvatting:

Een windturbine op de locatie O. Tegenover Rivium 2 (25) heeft een nadelig effect op het natuurgebied in de Eschpolder.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie O. Tegenover Rivium 2.

Samenvatting:

De locatie O. Tegenover Rivium 2 (25) komt niet overeen met de criteria die de gemeente Rotterdam in "De Leidraad windenergie 2016-2020" heeft vastgelegd voor de ruimtelijke inpassing van windturbines. De gemeente Rotterdam heeft deze locatie dan ook negatief beoordeeld. Plaatsing van een windturbine sluit niet aan op het landschap, zoals ook in het planMER geconstateerd wordt.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie O. Tegenover Rivium 2.

Samenvatting:

Verstoring Joodse begraafplaats. Binnen een afstand van 1 km van de begrenzing van het zoekgebied O. Tegenover Rivium 2 (25) ligt een aantal monumenten (waaronder nederzettingen, historische gebouwen) en het beschermde stadsgezicht Kralingen-midden. Hoe is in het planMER gekomen tot een neutrale score op het deelaspect cultuurhistorie en wat zijn hierbij de wegingsfactoren geweest?

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie O. Tegenover Rivium 2.

5.2.41 B0041 Vereniging van Eigenaars Strandweg

Q. Hoek van Holland (29 en 30)

Samenvatting:

De Vereniging van eigenaars Strandweg (VVE Strandweg) uit haar ongenoegen over het feit dat er geen publicatie heeft gestaan in de Hoekse krant, waardoor zij de inloopavond in Maassluis heeft gemist.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Inspraak en Proces.

Samenvatting:

VVE Strandweg stelt dat volgens het Gebiedsplan Hoek van Holland het realiseren van de viverseizoenenbadplaats topprioriteit is. Indiener stelt dat windturbines niet thuishoren in dit recreatie- en natuurgebied en onderbouwt dat met enkele argumenten:

1. Recreanten en huurders van vakantiehuizen zullen hinder ondervinden van geluid en slagschaduw. Daarnaast zal voor bootspotters het zicht op schepen belemmerd worden.
2. De pier en de duinen zijn jaarrond een topattractie voor wandelaars etc. Natuurwaarden moeten behouden worden.
3. De economische belangen van toerisme en recreatie moeten veilig gesteld worden.
4. De ruimtelijke plannen van de provincie ondersteunen dit door gebieden die kwetsbaar zijn vanuit landschappelijk, cultuurhistorisch, ecologisch of recreatief oogpunt, uit te sluiten.

Antwoord:

Zie beantwoording bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Natuur, Economische effecten, en Beleid. De provincie verwacht niet dat het zicht op schepen verdwijnt.

Samenvatting:

VVE Strandweg meent dat plaatsing van windturbines de stabiliteit van de blokkendam en de pier aantast (in zowel locatie Hoek van Holland pier en locatie Hoek van Holland.)

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie Q Hoek van Holland, Veiligheid, onderdeel waterveiligheid.

Samenvatting

VVE strandweg constateert dat in het Europoortgebied, tussen Beerkanaal en Dintelhaven negen turbines ingetekend staan die, volgens indieners waarneming, al enkele jaren stil staan. Indiener pleit ervoor bestaande capaciteit, op deze en andere locaties, ten volle te benutten.

Antwoord:

Indiener verwijst naar windturbines die op afzienbare termijn gesaneerd worden in het kader van de veiligheid.

5.2.42 B0042 Prisma Bleiswijk Beheer BV

I. Prisma/Bleizo (12,15,16)

Samenvatting:

De plaatsing van windturbines in de omgeving van de Vervoersknoop Bleizo, een intensief te gebruiken deel van het gebied, is onwenselijk. Bij het plaatsen van windturbines dient rekening gehouden te worden met de gebiedsontwikkeling van Prisma. Op het Bedrijvenpark Prisma zijn verschillende gevoelige functies voorzien, zoals horeca en bedrijven met intensieve concentraties van medewerkers, waarmee rekening moet worden gehouden wat betreft geluid, slagschaduw en externe veiligheid.

Antwoord:

Bedrijven zijn geen gevoelige objecten in het kader van de Wet geluidshinder en om die reden niet meegenomen in de beoordeling voor het aspect geluid en slagschaduw. Wel zijn dit (beperkt) kwetsbare objecten in het kader van externe veiligheid en in die hoedanigheid zijn ze wel relevant bij de ontwikkeling van windenergie. Aangezien in deze fase nog niet bekend is hoe het gebied wordt ingericht, is hier nog geen rekening mee gehouden in het planMER. Daarnaast zijn

potentiële effecten sterk afhankelijk van turbineposities en turbintypen. In een vervolgfase is het van belang om bij het positioneren van de windturbines en de keuze voor een turbintype rekening te houden met overige ontwikkelingen in het gebied.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

Prisma Bleiswijk Beheer BV wijst er op dat over de risicozonering ten aanzien van de aanwezige en geplande 380 kV-hoogspanningslijnen het aanwezige elektriciteitschakelstation van TenneT nog geen uitsluitel bestaat.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie I. Prisma/Bleizo, veiligheid algemeen.

Samenvatting:

Bestudering van de ontwerp-partiële herziening VRM en het daarbij horende planMER leert dat op de voorgenomen wijze er conflicten kunnen ontstaan tussen de beoogde gebiedsontwikkeling en de plaatsing van windturbines, en dat dit niet strookt met de ambitie dat windenergie de gebiedsontwikkeling moet versterken. Het ontwerp van de partiële herziening wijst het gehele gebied Prisma/Bleizo ongeclausuleerd aan als windlocatie. De ontwikkelingsmogelijkheden kunnen hierdoor enorm worden beïnvloed en dit is strijdig met een goede ruimtelijke ordening.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie I. Prisma/Bleizo, onderdeel Economische effecten.

Samenvatting:

Er moet duidelijkheid komen over de maximale toegestane hoogte van windturbines in het gebied Prisma/Bleizo in relatie tot de aanwezigheid van Rotterdam - The Hague Airport. Prisma Bleiswijk Beheer BV vraagt de provincie de bedrijfsmatige en financiële uitvoerbaarheid van de plaatsing van de windturbines zorgvuldig na te gaan in relatie tot de ruimtelijke mogelijkheden die middels de VRM windenergie worden gecreëerd. Hiertoe verzoekt indiener de provincie om in overleg te treden met de Inspectie voor de Leefomgeving en Transport en Luchtverkeersleiding Nederland om oplossingen te bespreken voor de bouwhoogtebeperking, zodat realisatie van windturbines op deze locaties mogelijk wordt gemaakt.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie I. Prisma/ Bleizo, onderdeel luchtvaartveiligheid.

5.2.43 B0043 Stichting Distripark Eemhaven

A. Distripark Eemhaven (1)

Samenvatting:

Het Stichtingsbestuur Distripark Eemhaven vindt dat deze locatie ongeschikt is doordat er onvoldoende rekening is gehouden met de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen en het effect van turbines op de exploitatie van het gebied.

Het hoofdstuk veiligheid van het planMER houdt geen rekening met de aanwezigheid van bedrijven in de milieucategorie 5. Het risico van de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen is niet onderzocht en niet meegenomen in de beoordeling. Daar is in een eerdere zienswijze (op de startnotitie) al op gewezen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie A. Distripark Eemhaven.

Samenvatting:

Plaatsing van windturbines zou de bedrijvigheid op het terrein kunnen beperken, daarom stelt de Stichting de provincie nu al aansprakelijk voor alle mogelijke schade.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Economische effecten, onderdeel planschade.

5.2.44 B0044 Midden-Delfland Vereniging

U. Broekpolder (36), J. Oeverbos (39) Vergulde Hand West (37), Koggehaven (38), Polder Schieveen (47), Delft Technopolis (44) en De Balij (45)

Samenvatting:

Bovenstaande locaties betekenen volgens de Midden-Delfland Vereniging een te grote aanslag op het open gebied in Midden-Delfland. Er wordt spanning geconstateerd met de plannen om Midden-Delfland aan te wijzen als waardevol landschap.

De vereniging vindt dat de onderzochte locaties in strijd zijn met het ruimtelijke beleid van de provincie. Daarnaast constateert de vereniging strijdigheid met de afspraken uit het "Landschapsontwikkelingsperspectief Midden-Delfland".

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Landschap en Cultuur, onderdeel Kroonjuweel Midden-Delfland, en de beantwoording bij de locatie U Broekpolder.

Samenvatting:

De vereniging onderschrijft belang van duurzame energie.

Antwoord:

De provincie neemt hier kennis van.

Samenvatting:

De vereniging verwacht negatieve effecten op recreatie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema recreatie.

Samenvatting:

De vereniging verzoekt om te kijken naar bijvoorbeeld zonne-energie en aardwarmte en daarvoor ook rekening te houden met de energievisie van de gemeente Delft.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak, onderdeel alternatieve vormen van energie en energiebesparing.

5.2.45 B0045 Van der Feltz namens Appelbloesem BV.

J. Maassluis/ Oeverbos (17 en 39)

Samenvatting:

Appelbloesem is eigenaar van het gebied 'De Kade' te Maassluis, dat op nog geen 150 m afstand van locatie 17 is gelegen en heeft het voornemen om op dit terrein woningbouw mogelijk te maken. Inmiddels is een bestemmingsplan in voorbereiding, vooruitlopend op het sluiten van een eerdere overeenkomst met betrekking tot het gebied.

De provincie is reeds van deze plannen op de hoogte. Gedeputeerde Staten hebben positief op het voorontwerp van het bestemmingsplan gereageerd. Op 28 maart 2017 heeft de gemeente Maassluis een vooraankondiging geplaatst in het gemeenteblad, waarin wordt aangegeven dat naar verwachting in april 2017 een ontwerp-bestemmingsplan voor het gebied ter inzage zal worden gelegd. Overigens bestaat momenteel al een titel voor het bouwen van de woningen binnen het gebied 'De Kade'. Voor het gebied geldt namelijk nog geen bestemmingsplan. Voor zover de bouwverordening in acht wordt genomen, bestaat dus geen grond om vergunning voor bouwplannen te weigeren. Het voorgaande betekent dat bij de beoordeling van locatie 17 zou moeten worden uitgegaan van woningbouw binnen het gebied, ongeacht de vraag wanneer het aangekondigde bestemmingsplan precies zal worden vastgesteld.

In de planMER zijn de plannen voor de bouw van 600 woningen in 'De Kade' niet in aanmerking genomen, en in het daarop gebaseerde ontwerp voor de partiële herziening dus evenmin. De indiener stelt daarom de vraag of de conclusie uit het planMER, dat locatie 17 geschikt kan worden gemaakt voor het plaatsen van drie windturbines, wel juist is. Vanwege de negatieve effecten die de windturbines zullen hebben op de geprojecteerde woningen, is dat naar de mening van Appelbloesem niet het geval.

Bij de beoordeling van de geschiktheid van locatie 17 is derhalve ten onrechte geen rekening gehouden met de voorgenomen woningbouw binnen het gebied 'De Kade'.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie J. Maassluis/ Oeverbos.

Samenvatting:

Als wordt uitgegaan van de bouw van 600 woningen in het gebied 'De Kade', dan zal locatie 17 wat betreft het aspect geluid als zeer negatief beoordeeld moeten worden. Vrijwel de helft van dit gebied ligt binnen 400 m van de randen van locatie 17. Dit betekent dat rekening moet worden gehouden met ongeveer 300 extra gevoelige objecten binnen de $L_{den}=47$ dB-contour, waardoor de grens van 250 gevoelige objecten die wordt gehanteerd voor de overgang van een licht negatieve naar een zeer negatieve beoordeling ruim overschreden wordt. De voorbeeldopstelling zoals weergegeven op p. 269 van het planMER verandert deze conclusie niet, omdat het gebied 'De Kade' voor een belangrijk deel binnen de contour van de meest westelijke windturbine is gelegen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie J. Maassluis/ Oeverbos, onderdeel geluid en slagschaduw.

Samenvatting:

Wat betreft slagschaduw wordt locatie 17 in het planMER als zeer negatief beoordeeld. Vanwege de aanwezigheid van de kern Maassluis bevinden zich veel gevoelige objecten binnen een afstand van 700 m ten noordwesten van de locatie. In totaal zou het gaan om een aantal van 1.264 gevoelige objecten. Weliswaar wordt dit aantal in de voorbeeldopstelling gehalveerd, maar de beoordeling blijft dan zeer negatief. De beoordeling valt volgens de indiener nog negatiever uit als daarbij de 600 woningen in het gebied 'De Kade' in aanmerking worden genomen. Dit zijn immers 600 extra gevoelige objecten binnen een afstand van 700 m ten noordwesten van locatie 17.

Antwoord:

De beoordeling in deel B van het MER houdt nog geen rekening met de mogelijkheid tot het nemen van mitigerende maatregelen. Bij het bepalen van de kansrijkheid van een onderzoeksgebied op de betreffende milieuthema's wordt hier wel rekening mee gehouden. Bij het beoordelen van de kansrijkheid van de locatie op slagschaduw is geoordeeld dat mitigerende maatregelen goed toepasbaar zijn op deze locatie. In een specifiek slagschaduwonderzoek in de vervolgfase zal bepaald worden hoeveel mitigerende maatregelen er daadwerkelijk benodigd zullen zijn.

Voor een reactie op De Kade zie de beantwoording bij de locatie J. Maassluis/ Oeverbos, onderdeel geluid en slagschaduw.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

Voor de afstand tussen windturbines en kwetsbare objecten gelden wettelijke normen. Binnen de persoonsgebonden risicocontour mogen zich geen kwetsbare objecten bevinden. In het beoordelingskader voor milieueffecten dat in het planMER wordt gehanteerd, is deze norm omgezet in een afstand van 198 meter (Deel A, p. 38). Bij de beoordeling van de locaties is

bezien in welke (relatieve) mate eventuele kwetsbare objecten de oppervlakte voor het plaatsen van de windturbines op de locatie doen afnemen.

Ten aanzien van locatie 17 concludeert het planMER dat twee contouren van (beperkt) kwetsbare objecten de locatie overlappen, waardoor een beperkt negatieve invloed bestaat op de beschikbare ruimte. Dit wordt weergegeven op de kaart op p. 277 van Deel B.

Gezien de ligging van het gebied 'De Kade' ten opzichte van locatie 17 zal de negatieve invloed op de beschikbare ruimte groter zijn als in dat gebied woningen ontwikkeld worden. De meest zuidoostelijke punt van 'De Kade' ligt aanmerkelijk dichterbij locatie 17 dan de reeds bestaande kwetsbare objecten. Indien er stelt dat de beoordeling 'licht negatief' voor dit aspect daarom waarschijnlijk moet worden bijgesteld naar 'zeer negatief'.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie J. Maassluis/ Oeverbos, onderdeel veiligheid.

5.2.46 B0046 Arag

L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener is van mening dat het plaatsen van windturbines op zee efficiënter is dan plaatsing op land en dat plaatsing op zee minimale overlast geeft voor de leefomgeving.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak, onderdeel relatie wind op land en wind op zee.

Samenvatting:

In de ontwerp-VRM wordt ruimte aangewezen voor 180 MW, hoewel er ruimte nodig is voor 105 MW. Voor locatie Zuidland is een onevenredige hoeveelheid ruimte gereserveerd. Dit legt een onevenredige claim op de ruimte en zorgt voor rechtsonzekerheid en financiële schade bij bewoners, bij bijvoorbeeld verkoop van woningen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Economische effecten, onderdeel waardedaling en planschade. Zie tevens de beantwoording bij de locatie L Zuidland, onderdeel Economische effecten.

Samenvatting:

Onevenredig veel van de capaciteit is in Voorne-Putten geplaatst. Hoewel de samenwerkende gemeenten een bestuurlijk aanbod hebben gedaan van 63 MW (ruim 1/3 van de benodigde capaciteit), wordt dit in de ontwerp-VRM als niet-toereikend aangemerkt.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L, Zuidland, onderdeel standpunt overheden.

Samenvatting:

De afweging van de varianten in de ontwerp-VRM is onvolledig en kan geen basis vormen voor verdere besluitvorming. Dit omdat de alternatieven die de samenwerkende gemeenten hebben aangedragen niet zijn meegenomen.

Antwoord:

De onafhankelijke commissie m.e.r. heeft geoordeeld dat het planMER voldoende basis biedt voor verdere besluitvorming. Zie verder de beantwoording bij de locatie L. Zuidland, onderdeel standpunt overheden.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

De windlocatie loopt wel een kilometer landinwaarts en wijkt daarmee af van het beleid van de provincie waarbij windturbines langs de randen van het eiland geplaatst zouden moeten worden.

Antwoord:

De locatie ligt in grootschalig poldergebied en ligt tegen de dijk aan die het water van het Haringvliet en het polderlandschap met elkaar verbindt. Buitendijks liggen nog de Beninger Slikken. Daarmee ligt het op een grootschalige scheidslijn van land en water, waarmee het aansluit op de criteria uit het historisch perspectief.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

Het Haringvliet is een stiltegebied en de windturbines hebben een nadelig effect op de stilte en op de vogels uit het Natura 2000-gebied.

Antwoord:

Voor het effect van windturbines op stiltegebieden zie de beantwoording bij het thema Geluid, onderdeel Stiltegebieden.

Voor het effect van windturbines op vogels en Natura 2000 zie de beantwoording bij het thema Natuur en Ecologie.

Samenvatting:

De indiener zal door de komst van windturbines geluidsoverlast krijgen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L Zuidland, onderdeel Geluid.

Samenvatting:

Ten onrechte wordt er aan voorbij gegaan dat ook woningen een veiligheidsrisico vormen.

Antwoord:

In het planMER worden de potentiële effecten op beperkte kwetsbare en kwetsbare objecten meegenomen in de beoordeling. Woningen zijn kwetsbare objecten en zijn om die reden onderdeel van de beoordeling.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

Het uitzicht van de indiener zal dramatisch verslechteren door de komst van windturbines.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Landschap.

Samenvatting:

Door de komst van windturbines zal slagschaduw optreden bij de woning van de indiener.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland, onderdeel slagschaduw.

Samenvatting:

Er is geen rekening gehouden met de minimaal aan te houden afstanden tot woningen in relatie tot leefmilieu.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Beleid, Geluid onderdeel afstand tot woningen en Slagschaduw onderdeel Wettelijke eisen.

5.2.47 B0047 L.P. Brassier VOF

Locatie E. N57 Entree Noord (6b)

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

L.P. Brassier VOF geeft aan tegen windturbines langs de N 57 te zijn omdat er met windstil weer in de nacht al last van geluid is.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Geluid.

5.2.48 B0048 NWEA

Samenvatting:

De Nederlandse Windenergie Associatie (NWEA) geeft aan dat zij het als positief ervaren dat de provincie zich zo inspannt om haar bijdrage te leveren aan de beoogde groei van het aandeel duurzame energie naar 14% in 2020 en 16% in 2023. En is positief over de reserveruimte, waarbij de NWEA ervoor pleit niet te spaarzaam om te gaan met die reserveruimte, omdat in deze langdurige processen verschillende risico's alsnog voor vertraging en stopzetten van ontwikkelingen kunnen zorgen.

Antwoord:

De provincie neemt deze zienswijze voor kennisgeving aan.

Samenvatting:

De NWEA geeft aan dat de ervaring leert dat er gaandeweg minder turbines in een locatie passen en dat voor het voeren van gesprekken met de omgeving over invulling van de ruimte er niet altijd voor het maximaal mogelijke aantal windturbines hoeft te worden gegaan. Gelet hierop geeft de NWEA in overweging om de aanwijzing van locaties evenredig te spreiden.

Antwoord:

De provincie neemt deze zienswijze voor kennisgeving aan.

5.2.49 B0049 en B0049.2 Den Hollander Advocaten

Locatie M. Hartel Oost (21 en 22)

Samenvatting:

De Stichting Buren van Botlek pleit voor het laten vervallen van locaties 21 en 22 en het zo nodig aanwijzen van andere locaties. De Stichting vindt onbegrijpelijk dat de provincie windenergie wil realiseren in een gebied dat valt onder recreatiebeschermingscategorie 2.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Beleid en Recreatie.

Samenvatting:

De Stichting is van mening dat het planMER onvoldoende rekening houdt met de transformatie-eisen ex artikel 2.2.1, lid 1 en onder c VRZH (Verordening ruimte Zuid-Holland). Daarnaast is de Stichting van mening dat het planMER in strijd is met de VRZH omdat het niet ingaat op compensatieregels voor natuur, recreatie en landschap. De dorpen Geervliet en Heenvliet zijn aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Dit zou door windturbines worden aangetast. Ook zijn volgens de Stichting de locaties 21 en 22 in strijd met het provinciale gebiedsprofiel.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Landschap en bij de locatie M. Hartel Oost, onderdeel landschap.

Samenvatting:

De locatie ligt aan een waterkering (Noorddijk/Brielse Maasdijk) of in de beschermingszone daarvan. Hieraan is in het planMER geen aandacht besteed. Daarnaast ontbreekt een advies van de watersysteembeheerder (verplicht op grond van artikel 2.4.2, lid 5 VRZH).

De Stichting vraagt zich af of voldoende rekening is gehouden met de veiligheid van de scheepsvaart op het Hartelkanaal. Daarnaast liggen de locaties aan een waterkering, wat problemen voor de veiligheid kan opleveren.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie M. Hartel Oost, onderdeel veiligheid.

Samenvatting:

De Stichting vindt het belangrijk dat voldoende rekening wordt gehouden met de aspecten geluid en slagschaduw, omdat zij veel hinder ervaart van het bestaande windpark. De Stichting is van mening dat het aantal werkelijke gevoelige objecten hoger ligt dan aangegeven in het planMER.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie M. Hartel Oost, onderdelen geluid en slagschaduw.

Samenvatting:

De Stichting stelt dat de provincie ter onderbouwing van het planMER aanvullend ecologisch onderzoek had moeten uitvoeren.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie M. Hartel Oost, onderdeel natuur en ecologie.

5.2.50 B0050 Stichting tot behoud van Polders Hoekse Waard, namens bewoners

Locatie K.Beerenplaat (18)

Samenvatting:

De Stichting tot behoud van Polders Hoekse Waard (Stichting BPHW) maakt bezwaar tegen de locatie Beerenplaat. De Stichting stelt dat de flats langs de noordrand van Oud-Beijerland gebouwd zijn vanwege het mooie landschap. De bewoners van de flats maken bezwaar tegen plaatsing van windturbines. De Hoekse Waard is onlangs benoemd tot nationaal landschap.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat, onderdeel landschap.

Sinds de beleidswijzigingen van het rijk in 2011 en 2012 (in de Structuurvisie infrastructuur en ruimte) vormen de Nationale Landschappen geen onderdeel meer van het nationale beleid. De status van nationaal landschap is bij de actualisering van de Provinciale Structuurvisie (PSV) 2011 komen te vervallen.

Samenvatting

De Hoekse Waard is aangemerkt als recreatief gebied.

Plaatsing van windturbines boven het drinkwatergebied zal jammer zijn. Er komen veel trekvogels langs.

Windturbines op zee geven een beter rendement dan op land.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak en bij de locatie K. Beerenplaat, onderdeel recreatie, natuur en ecologie

5.2.51 B0051 Milieudéfensie Nissewaard

Locatie Plaatweg.

Samenvatting:

Milieudéfensie Nissewaard geeft aan dat de woonwijk Hoogwerf te Nissewaard dichtbij het industriegebied Botlek, de A15, de Hartelweg (N218) en een industriespoorlijn ligt; dat de bewoners afhankelijk van de windsnelheid en windrichting geluidsoverlast ervaren en dat dit in mindere mate in Schiekamp ook aan de orde is. De windturbines aan de Plaatweg kennen een afstand van 370 m tot bebouwing en de windturbines aan de Brielse Maasdijk Oost kennen een afstand van 460 m tot de bebouwing. Terecht wordt in het onderzoek opgemerkt dat een grote groep inwoners zonder aanpassingen aan de windturbines geluidsoverlast zal ondervinden, hierdoor wordt het rendement van de turbines minder.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan.

Samenvatting:

Milieudéfensie Nissewaard geeft aan dat door de hoogbouw in de wijk Hoogwerf de windturbines op korte afstand hinderlijk zichtbaar zijn.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie Plaatweg, onderdeel landschap.

Samenvatting:

Milieudéfensie Nissewaard geeft aan dat de bewoners van Hoogwerf en Schiekamp niet door de provincie zijn geïnformeerd of geraadpleegd inzake de windenergielocatie Landtong Plaatweg / Brielse Maasdijk Oost.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie Plaatweg, onderdeel inspraak en proces.

Samenvatting:

Milieudéfensie Nissewaard vindt de windenergielocatie Landtong Plaatweg / Brielse Maasdijk Oost niet geschikt voor windenergie en adviseert de provincie om deze locatie niet op te nemen in de herziening van de VRM, gelet op het feit dat er betere locaties zijn in de gemeente Nissewaard waar de inwoners minder overlast ondervinden en de opbrengst van duurzame

energie groter is. En adviseert om deze locatie te bestemmen voor de realisatie van een grootschalig zonnepark.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie Plaatweg, onderdeel overig.

5.2.52 B0052 Het Huys ten Donck

H. Stormpolder (11)

O. Tegenover Rivium 2 (25)

Samenvatting:

Stichting het Huys ten Donck verzoekt de locaties Stormpolder en tegenover Rivium 2 te schrappen. Indiener maakt bezwaar tegen de aanpassing in de tekst, waardoor eerder als kwetsbare aangeduide gebieden uitgesloten waren van plaatsing, en nu een nadere afweging wordt gemaakt o.b.v. beleid en regels voor ruimtelijke kwaliteit.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie O. Tegenover Rivium 2, onderdeel standpunt overheden.
Zie de beantwoording bij het thema Beleid, onderdeel kwetsbare gebieden.

Samenvatting:

Indiener verzoekt in alle provinciale plannen rekening te houden met de mogelijke effecten op buitenplaats Het Huys ten Donck. De buitenplaats is aangemerkt als landgoedbiotoop, is rijksmonument en natuurmonument. Indiener maakt zich zorgen over de belevingswaarde van de buitenplaats, zowel cultuurhistorisch, recreatief als ook vanuit oogpunt van natuur.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder, onderdeel cultuurhistorie en bij de locatie O. Tegenover Rivium 2, onderdeel cultuurhistorie.

Samenvatting:

Daarnaast geeft indiener aan dat er wellicht andere energievormen, zoals geothermie, een oplossing bieden voor het maatschappelijke energievraagstuk.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak.

5.2.53 B0053 VSL

Technopolis (44)

Samenvatting:

VSL stemt in met het besluit om Technopolis niet op te nemen in de ontwerp-VRM en in het voorkeursalternatief.

Antwoord:

De provincie neemt kennis van deze zienswijze.

Samenvatting:

VSL is een private onderneming met een publieke taak, zij beheert de nationale meetstandaarden, waaronder de tijdstandaard. Plaatsing van windturbines hebben grote invloed op het uitvoeren van de taak van VSL. Indiener verwijst naar de nota van beantwoording en adviezen (ARD van 10 mei 2016). Indiener mist de, in de ARD toegezegde, kwalitatieve beoordeling op hoofdlijnen voor het aspect trillingen voor de locatie Technopolis.

VSL stelt dat het planMER onvoldoende recht doet aan het effect van trillingen op de metingen die VSL uitvoert. VSL stelt dat laagfrequente trillingen onderdeel horen te zijn van m.e.r. voor windparken. Indiener heeft in reactie op het startdocument gepleit voor het onderzoeken van effecten van laagfrequente seismische trillingen en infrageluid, in ieder geval voor de locatie Technopolis. Indiener geeft in haar zienswijze een technische onderbouwing hoe seismische trillingen en infrageluid van windturbines effect hebben op VSL-specificaties.

Indiener stelt, onderbouwd met onderzoek van Peutz, feb 2017, dat binnen een afstand van 2 km van een 3 MW-turbine het trillingsniveau in de bodem zo hoog is dat de vibratiespecificaties van VSL worden overschreden. Indiener maakt bezwaar tegen de tekst in het planMER dat het "optreden van trillingen als gevolg van windturbines in praktijk zich beperkt tot een klein gebied rond de turbines".

Indiener stelt dat gezien de milieueffecten, te weten trillingen de locatie Technopolis als "niet geschikt" aangemerkt zou moeten worden en constateert dat in bijlage C-1 van het planMER het gebied als geschikt onder voorwaarden wordt beoordeeld, maar geen rekening houdt met het trillingseffect.

Indiener maakt bezwaar tegen de stelling in het planMER dat de effecten van trillingen beperkt zijn en tegen de kwalificatie van VSL als 'aandachtspunt'. Indiener stelt dat mitigatie niet realistisch is. Indiener stelt dat in de aandachtspunten voor de locatie Technopolis trillingen de boventoon moeten voeren.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijzen op deze locatie. Deze locatie maakte geen onderdeel uit van de ontwerp-partiële herziening van de VRM. In de Nota van Toelichting bij de ontwerp-VRM is hiervoor de motivatie beschreven.

In het beoordelingskader van het planMER is aangegeven dat voor onderzoeksgebieden waar trillingen relevant kunnen zijn, dat als aandachtspunt wordt opgenomen in het planMER. Dat is voor de locatie Technopolis gedaan. Het onderzoeksrapport heeft daarmee geen invloed op de inhoud van het planMER. Voor een reactie op een aantal inhoudelijke opmerkingen wordt verwezen naar de beantwoording bij de thema's Landschap en Natuur en Ecologie.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken

5.2.54 B0054 Molecaten Europe b.v.

F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Molecaten Europe b.v. is van mening dat op Voorne-Putten geen plaats is voor windenergie. Molecaten verwacht negatieve effecten op het landschap door windturbines, zeker in combinatie met de industriële bebouwing in de haven.

Molecaten verwacht negatieve effecten op de recreatieactiviteiten in Park Rondeweibos en daarmee op haar bedrijfsvoering door windturbines, zeker in combinatie met de industriële bebouwing in de haven.

Molecaten kondigt aan zo nodig in bezwaar en beroep te gaan tegen verdere planvorming en vergunningen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Landschap, Recreatie en Economische effecten, onderdeel planschade.

5.2.55 B0055 Onroerend Goed Maatschappij Stormpolder

H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Zowel de indiener (mede-initiatiefnemer) als het overige bedrijfsleven in de Stormpolder staan positief tegenover de toepassing van windenergie als een onderdeel van de verdere verduurzaming van de bedrijvigheid in dit gebied. Indiener staat open voor verdere samenwerking met andere partijen voor het realiseren van een energiecoöperatie voor de geplande windturbine.

Antwoord:

De provincie neemt kennis van deze zienswijze.

Samenvatting:

Indiener heeft de afgelopen maanden enige malen gedurende de momenten van inspraak en informatie aan de provincie gemeld dat de in eerste aanleg gepresenteerde mogelijkheden in de Stormpolder niet overeenstemmen met de feitelijke geografische omstandigheden. Indiener betreurt het dan ook dat de presentatie van de resultaten van de studie inzake de partiële herziening allerlei onnodige weerstand heeft opgeroepen.

Het planMER is gebaseerd op een referentiewindturbine, die bedoeld is voor veel open ruimte en weinig tot geen bebouwing. Daarvan is in de Stormpolder geen sprake. Indiener begrijpt de methodiek zoals die in de rapportage is gehanteerd maar constateert dat dit ook leidt tot misschien wel onnodige onrust.

Antwoord:

In deze fase gaat het om het vaststellen van locaties waar de ontwikkeling van windenergie wordt toegestaan. Het gaat nog niet om de concrete invulling van een locatie. Voor de beoordeling van een aantal aspecten, waaronder geluid en slagschaduw, is gebruik gemaakt

van een referentieturbine. Om in het planMER-fase alle onderzoeksgebieden op een gelijk niveau te beoordelen is ervoor gekozen van een gemiddelde 3 MW-turbine uit te gaan. Het kan inderdaad zo zijn dat bij het toepassen van een kleinere windturbine minder effecten optreden. Dit zal in een vervolgfase naar voren komen, als er op basis van specifieke posities en turbintypen wordt berekend wat de daadwerkelijke effecten zijn. Zie ook beantwoording bij de thema's Geluid en Slagschaduw.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

Indiener constateert dat bij het onderzoek wel de $L_{den}=47$ dB- maar niet de $L_{night}=41$ dB- contouren zijn berekend, zijnde de grenswaarden van het Activiteitenbesluit voor het geluid van windturbines. In plaats daarvan zijn de $L_{den}=47$ dB- en $L_{den}=42$ dB- geluidcontouren berekend. Alhoewel niet ongebruikelijk in een MER-studie die locaties vergelijkt, wordt de discussie hierdoor wel in grote mate bepaald. Als gevolg van die laatste contour constateert de provincie dat er sprake is van 2648 woningen die met geluid belast zullen worden. Doordat in veel gevallen omwonenden dit betrekken op hun eigen situatie (en zich niet bewust zijn van de vergelijkende functie van deze werkwijze), is bij hen een beeld ontstaan, dat de $L_{den}=42$ dB moet worden gezien als een grenswaarde. Indiener geeft de provincie in overweging om hierbij bij de vaststelling van het beleid zeer nadrukkelijk aandacht aan te besteden.

Voorts staat in tabel 15.11 dat er "veel gevoelige objecten binnen de $L_{den}=47$ dB -contour zijn". Dit is in tegenspraak met de in figuur 15.3 'Geluidscontouren onderzoeksgebied voorbeeldopstelling' gepresenteerde contour. Volgens figuur 15.3 ligt er slechts één woning binnen de $L_{den}=47$ dB -contour. Als daarbij nog in aanmerking wordt genomen dat hierbij is gerekend met de niet-wenselijke referentiemolen dan acht indiener het niet ondenkbaar, dat er bij een andere molen zelfs geen enkele woning binnen de maatgevende $L_{den}=47$ dB-contour aanwezig zal zijn.

Antwoord:

In het planMER is het aantal gevoelige objecten binnen de geluidscontouren beoordeeld. Dit is gedaan door de contouren op de rand van de onderzoeksgebieden te leggen, wat onderschatting van effecten voorkomt. Aanvullend is in een gevoeligheidsanalyse onderzocht of er een andere beoordeling zou zijn, wanneer de geluidscontouren rondom de windturbineposities van de voorbeeldopstelling (voor het aspect landschap) worden gelegd. De contouren in figuur 15.3 geven de contouren van de gevoeligheidsanalyse weer (dus op basis van turbineposities van de voorbeeldopstelling). De beoordeling die terug te vinden is in paragraaf 15.11 is echter gedaan op de contouren vanaf de rand van de onderzoeksgebieden, waarbij er voor de locatie Stormpolder 1.004 gevoelige objecten binnen de contour vallen.

Zie verder de beantwoording bij het thema Geluid, onderdeel geluidsnorm voor windenergie (L_{den}/L_{night}).

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

5.2.56 B0056 Bedrijvenschap Hoefweg

I. Prisma/ Bleizo (12/15/16)

Samenvatting:

Bedrijvenschap Hoefweg zet in op de plaatsing van windturbines in het Bedrijvenpark Prisma, maar plaatst kanttekeningen bij het gebied Prisma/Bleizo zoals opgenomen in de VRM. Indiener stelt dat bij het plaatsen van de windturbines rekening moet worden gehouden met een multimodaal vervoersknooppunt met daaromheen ruimte voor verschillende (gevoelige) functies. Regelgeving en technische belemmeringen beperken de feitelijke ruimte. De plaatsing van windturbines in de omgeving van de vervoersknoop Bleizo (intensief te gebruiken deel van het gebied) is onwenselijk.

Het ongeclauseerd aanwijzen van het gehele gebied Prisma/Bleizo als windlocatie kan de ontwikkelingsmogelijkheden van het gebied enorm beïnvloeden; er zijn mogelijke conflicten tussen deze aanwijzing en de beoogde gebiedsontwikkeling, en daarom is zij strijdig met een goede ruimtelijke ordening.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie I .Prisma/Bleizo, onderdeel economische effecten.

Samenvatting:

Bedrijvenschap Hoefweg geeft aan dat rekening gehouden moet worden met de gebiedsontwikkeling Prisma/Bleizo en de verschillende gevoelige functies (intensieve concentraties van medewerkers) waarvoor rekening gehouden moet worden met geluid, slagschaduw en externe veiligheid.

Antwoord:

Bedrijven zijn geen gevoelige objecten in het kader van de Wet geluidshinder en om die reden niet meegenomen in de beoordeling voor het aspect geluid en slagschaduw. Wel zijn dit (beperkt) kwetsbare objecten in het kader van externe veiligheid en in die hoedanigheid zijn ze wel relevant bij de ontwikkeling van windenergie. Aangezien in deze fase nog niet bekend is hoe het gebied wordt ingericht, is hier nog geen rekening mee worden gehouden in het planMER. Daarnaast zijn potentiële effecten sterk afhankelijk van turbineposities en turbintypen. In een vervolgfase is het van belang om bij het positioneren van de windturbines en de keuze voor een turbintype rekening te houden met overige ontwikkelingen in het gebied.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

Bedrijvenschap Hoefweg geeft aan dat in het planMER uitgegaan wordt van een bouwhoogtebeperking van 145,7 meter in verband met de luchthaven Rotterdam-The Hague Airport, maar op basis van LNVL blijkt een maximale tiphoogte van 126,5 meter toegestaan. Hierover dient duidelijkheid te komen.

Het is de vraag of hiermee rendabel windturbines zijn te plaatsen en indiener verzoekt dan ook om de bedrijfsmatige en financiële uitvoerbaarheid van deze windenergielocatie na te gaan in

relatie tot de ruimtelijke mogelijkheden die in de VRM worden gegeven. Indiener verzoekt de provincie om in overleg met de Inspectie voor de Leefomgeving en Transport en Luchtverkeersleiding Nederland om oplossingen te bespreken voor deze bouwhoogtebeperking zodat realisatie van windturbines op deze locatie mogelijk wordt gemaakt.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie I. Prisma/ Bleizo, onderdeel luchtvaartveiligheid.

Samenvatting:

Bedrijvenschap Hoefweg geeft aan dat om in het gebied Bleizo/Prisma windturbines te plaatsen rekening moet worden gehouden met afstandscriteria inzake de zogenaamde risicozonering. Gewezen wordt op de aanwezige en geplande 380 kV-hoogspanningslijnen waarover nog geen uitsluitel bestaat en het aanwezige electriciteitsschakelstation van TenneT.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie I. Prisma/Bleizo.

Samenvatting:

Bedrijvenschap Hoefweg geeft aan zich het recht voor te behouden om de zienswijze aan te vullen, te wijzigen of in te trekken.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van deze zienswijze.

5.2.57 B0057 Havenbedrijf Rotterdam (aanvulling).

Q. Hoek van Holland (29 en 30)

Samenvatting:

De Divisie Havenmeester (DHMR) van het Havenbedrijf Rotterdam N.V. staat positief tegenover de ontwikkeling van windenergie en heeft medewerking verleend aan windturbines binnen en langs de rand van het Havengebied. Indiener geeft aan ook een verantwoordelijkheid te hebben inzake de (nautische) veiligheid van de scheepvaart en heeft daarom ernstige bezwaren tegen de locatie Hoek van Holland (gebieden 29 en 30).

Locatie 30 is al eerder onderzocht (april 2000) en is toen afgefallen wegens de afscherming van de walradar; de windturbinelocatie staat in het "zicht" van radarpost 3. Locatie 30 schermt de toegang op zee van de haven over een grote lengte af van radarpost 3 alsook een traject van de Nieuwe Waterweg en een deel van het Calandkanaal. Dit is onacceptabel uit oogpunt van een veilige toegang en veilig gebruik van de haven.

Het Havenbedrijf geeft aan dat windturbines direct langs de vaarweg hinderlijke en verwarrende echo's veroorzaken op de scheepsradar. Vooral bij de ingang van de haven waar alle scheepvaart in een nauwere ruimte samenkomt, is dit volstrekt onacceptabel.

Het Havenbedrijf geeft aan dat de windmeter halverwege de pier essentieel is voor het toelatingsbeleid voor schepen, daarbij wordt vertrouwd op de juistheid van de meetgegevens. Deze juistheid wordt verstoord door de turbulentie veroorzaakt door de windturbines.

Het Havenbedrijf geeft aan dat de knipperende verlichting op de windturbines verwarring veroorzaken ten opzichte van de vaarwegmarkering in de Maasmond, denk aan de haventoegangslichten, lichtenlijnen en betonningsverlichting.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie Q. Hoek van Holland, onderdeel scheepvaartveiligheid.

Samenvatting:

Het Havenbedrijf geeft aan dat windturbines op een smalle pier langs een waterweg kunnen leiden tot aanvaringschade, ongevallen door faalkans van windturbines, windturbines die in de vaargeul kunnen vallen. Onderhoud en reparaties van de turbines vergroten de kans op incidenten in de vaargeul wat tot stremming van de haveningang kan leiden. Dergelijke stremmingen en de afwikkeling daarvan hebben ongekende financiële en maatschappelijke gevolgen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie Q. Hoek van Holland, onderdeel economische effecten.

Samenvatting:

Het Havenbedrijf geeft aan dat de suggestie die het planMER doet dat de vliegroute voor helikopters tussen twee turbines door kan ondenkbaar is vanwege de turbulentiegevoeligheid van helikopters. Indien er geeft aan dat helikopterverkeer hier niet meer mogelijk is onder alle omstandigheden en dat dit onacceptabel is voor een veilige en vlotte scheepvaart. Tevens heeft het helikopterveld ook een functie voor de brandweer en de kustwacht en worden deze ernstig belemmerd. Ook de "paddenstoel" aan het eind van de pier kent een helikopterlandingsplaats die vanuit alle richtingen aan te vliegen moet zijn wat niet meer kan.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie Q. Hoek van Holland, onderdeel vliegveiligheid.

Samenvatting:

Het Havenbedrijf geeft aan dat de verkeerscentrale Hoek van Holland te maken krijgt met slagschaduw terwijl hier intensief gewerkt wordt met grote beeldschermen, waardoor slagschaduw extra hinderlijk is.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie Q. Hoek van Holland, onderdeel slagschaduw.

Samenvatting:

Het Havenbedrijf is van mening dat de locaties 29 en 30 vanwege de mogelijke ernstige gevolgen voor de scheepvaartveiligheid niet opgenomen moeten worden in de VRM, ook niet als reservelocaties.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie Q. Hoek van Holland, onderdeel standpunt overheden

5.2.58 B0058 WOP Fascinatio

N. Tegenover Rivium 1 (24)

Samenvatting:

De wijk Fascinatio wordt niet genoemd in het planMER.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie N. Tegenover Rivium 1, onderdeel overig.

Samenvatting:

De bewonersvereniging maakt zich zorgen over de effecten op de veiligheid in verband met het verkeer op de Abraham van Rijckevorselweg en verwijst naar onderzoeken naar afbrekende rotorbladen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie N. Tegenover Rivium 1, onderdeel veiligheid.

Samenvatting:

De vereniging vindt dat het effect op de woningen binnen de wijk Fascinatio onvoldoende is getoetst in het planMER, zeker gezien de grote hoeveelheid woningen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie N. Tegenover Rivium 1, onderdeel geluid.

Samenvatting:

De vereniging vindt dat dat het effect van slagschaduw op de woningen, zeker gezien het aantal woningen, zwaarder zou moeten wegen in het onderzoek.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie N. Tegenover Rivium 1, onderdeel slagschaduw.

Samenvatting:

De vereniging vraagt zich af waarom de overheid niet alle windturbines op zee plaatst. Daarnaast zou ingezet moeten worden op zonne-energie, biomassa-bijstook, aardwarmte en gebruik van restwarmte.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak.

5.2.59 B0059 Benthem Gramata Advocaten, namens indiener anoniem

F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener heeft instemmend kennis genomen van het vervallen van het deel van de locatie 7 in de directe omgeving van het woonhuis. N57 (7). Indiener verzoekt in de verdere besluitvorming deze locatie niet meer op te nemen en tevens het zoeken naar alternatieve locaties te staken.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan.

Samenvatting:

De zienswijze die Benthem Gratama Advocaten heeft ingediend is aangevuld door de klant van het kantoor. In deze aanvulling wordt integraal verwezen naar de zienswijze die is ingediend door de Stichting Windmolens N57 Nee (B0015) en de eerder namens deze klant door Achmea ingediende zienswijze op het startdocument. De indiener benadrukt dat de bezwaren zoals opgenomen in de zienswijze tegen het startdocument door Achmea onverkort van kracht blijven ook al zijn de plannen voor de locatie N57 in het voorliggende document aangepast. De plannen zijn nog niet definitief en kunnen nog in nadelige zin worden aangepast.

Antwoord:

Zie de beantwoording van de zienswijze van Stichting Windmolens N57 Nee (B0015).

5.2.60 B0060 Toeristisch Ondernemersplatform Voorne-Putten

F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Top Voorne-Putten is tegen de voorkeurslocatie F. N57 Entree Zuid (7). Er is een veel voordeliger alternatief namelijk het realiseren van een windturbinepark voor de kust met veel minder negatieve gevolgen zoals geluidsoverlast, slagschaduw, horizonvervuiling, zichthinder en last but not least het tegen beter weten in realiseren van kostbare voorzieningen terwijl een alternatief voorhanden is namelijk realiseren voor de kust. Voortschrijdend inzicht en technologische ontwikkelingen en innovaties dienen onderdeel uit te maken van een integrale maatschappelijke afweging die burgers mogen verwachten van het Openbaar Bestuur.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Beleid en Nut en Noodzaak.

5.2.61 B0061 Stichting Wind van Voren

C. Oost (3)

D. Vaanplein (5 en 27)

Samenvatting:

De Stichting heeft bezwaar tegen plaatsing van windturbines op het grondgebied van de gemeente Barendrecht, die liggen op het terrein van veiligheid, milieu, gezondheid, natuur- en recreatie, aantasting van het leef- en woonklimaat en schending van nationale en internationale verdragen, normen en afspraken.

Barendrecht wordt vrijwel volledig omringd door overlastgevende en veiligheids- en gezondheidsrisico's veroorzakende infrastructuur, zoals de snelwegen A15, A16 en A29, spoorlijnen zoals de Betuwelijn en de HSL en vele leidingen en transporten met gevaarlijke stoffen. Mede hierdoor lopen de bewoners al een aantal ernstige veiligheids- en gezondheidsrisico's, o.a. door fijnstof en door DCMR na recente metingen aangetoonde al bestaande ernstige lawaaioverlast. Een verdere stapeling van deze risico's en overlast door slagschaduw, nog meer geluidsoverlast en visuele hinder van windturbines is zeer ongewenst. Een aanzienlijk percentage van de omringende bewoners zal hierdoor last kunnen krijgen van stress- en slaapproblemen en daaruit voortvloeiende gezondheidsschade.

Door het plaatsen van windturbines nabij een druk en stedelijk gebied als Barendrecht, met nu al zeer weinig beschikbaar natuur- en recreatiegebied, zal er op velerlei terreinen onacceptabele overlast ontstaan, en waardoor er ernstige en blijvende aantasting van het woon- en leefklimaat zal optreden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Beleid, Nut en Noodzaak, Geluid, Slagschaduw, Recreatie, Veiligheid, Natuur en ecologie.

Samenvatting:

De Stichting vindt dat de plannen onafhankelijk door deskundigen getoetst moeten worden aan bestaande nationale en internationale afspraken en verdragen op het gebied van afstandsnormen, veiligheid en transport, natuurbeheer en bescherming en Europese veiligheidsnormen ten aanzien van personen, woonomgeving en vlieg-, auto- en scheepvaartverkeer.

Antwoord:

In het planMER is getoetst aan de geldende wettelijke normen op het gebied van veiligheid, natuur, geluid en slagschaduw. Het planMER is voorgelegd aan de onafhankelijke commissie voor de milieueffectrapportage. De commissie heeft op 24 mei 2017 (projectnummer: 3078) haar advies over het planMER uitgebracht. Dit advies is te vinden op de website van de commissie m.e.r. en van de provincie Zuid-Holland. In haar advies concludeert de commissie dat het rapport de milieueffecten voldoende beschrijft.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

De uit de plaatsing van windturbines voortvloeiende forse waardedaling van het woningbestand zal op alle daarvoor beschikbare manieren worden verhaald op de hier voor verantwoordelijken.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Economische Effecten, onderdeel waardedaling woning en planschade

5.2.62 B0062 Belangenvereniging de Kruisweg

I. Prisma/Bleizo (12, 15, 16)

Samenvatting:

Belangenvereniging De Kruisweg geeft bij het plaatsen van windturbines aan dat rekening gehouden dient te worden met de gewenste gebiedsontwikkeling rond het verkeersknooppunt dat wordt gerealiseerd. Door een groot aantal locaties als "geschikt" te bestempelen ontstaat onnodige maatschappelijke onrust.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie I. Prisma/ Bleizo, onderdeel economische effecten.

Samenvatting:

De samenhang ontbreekt van het plangebied met de aanwezige windturbines en nog te plaatsen 380 KV-masten, alsmede met de reclamemasten. Hierdoor is sprake van ernstige horizon vervuulende en overlast gevende factoren.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie I. Prisma/ Bleizo, onderdeel landschap en bij het thema Landschap.

Samenvatting:

Belangenvereniging De Kruisweg wil dat windturbines op een minimale afstand van 10x de hoogste rotor-tipafstand van huizen geplaatst worden, om overlast van geluid en slagschaduw te voorkomen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie I. Prisma/ Bleizo, onderdeel geluid en slagschaduw.
Zie de beantwoording bij de thema's Geluid en Slagschaduw.

Samenvatting:

Bij plaatsing van windturbines die aan de eisen van de belangenvereniging voldoen, wil de Kruisweg een deel van de baten investeren in het duurzamer maken van de Kruisweg.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Economische effecten, onderdeel compensatie leefomgeving.

Samenvatting:

Belangenvereniging De Kruisweg geeft aan dat waardedaling van woningen mogelijk is indien windturbines dicht bij woningen worden geplaatst dan 10x de hoogste rotor-tip afstand. Zo nodig wordt planschade ingediend.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Economische effecten: waardedaling woning en planschade.

Samenvatting:

Belangenvereniging De Kruisweg geeft aan dat het rendement van zonnepanelen zo is gestegen, dat windenergie bijna als achterhaald beschouwd mag worden. Verzocht wordt om eerst een alternatieve business case op te stellen voor zonne-energie, alvorens verder te gaan met het realiseren van windturbines.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak.

Samenvatting:

Belangenvereniging De Kruisweg wil het noordelijke deel van het glastuinbouwgebied Overbuurtsche Polder aan de VRM-locatie toevoegen om minder druk op de locatie direct bij de Kruisweg te krijgen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie I. Prisma/ Bleizo, onderdeel standpunt overheden..

5.2.63 B0063 Landbouwbedrijf Noordermeer

L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener is tegen windturbines op deze locatie. Het gebied van de polders Oudenhoorn/ Zuidland grenst aan natuurgebied Beninger Slikken, dit is geen goede locatie. Indiener is tegen het plaatsen van windturbines in stiltegebied Beninger Slikken en heeft zorgen over geluidsoverlast, slagschaduw, de effecten op het open landschap, en de waarde daling van de woning..

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Geluid, onderdeel stiltegebieden, Natuur en ecologie, Slagschaduw, Landschap, Economische Effecten: onderdeel waardedaling woning en planschade. Zie ook de beantwoording van de locatie L. Zuidland.

Samenvatting:

Indiener ziet meer in zonnepanelen en biedt ook grond aan voor een zonneveld i.p.v. windturbines. Andere gebieden als 2^e Maasvlakte of midden in het Haringvliet zijn betere opties.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Nut en Noodzaak en Beleid.

5.2.64 B0064 Vereniging van Huiseigenaren Woonpark Boonervliet

J. Maassluis/ Oeverbos (17 en 39)

U. Broekpolder (36)

Samenvatting:

De Vereniging van huiseigenaren Woonpark Boonervliet is het niet eens met plaatsen van windturbines bij locaties Maassluis/ Oeverbos en Broekpolder. De Vereniging vindt dat windturbines op deze locaties in strijd zijn met het Landschapsontwikkelingsperspectief Midden-Delfland 2025. De Vereniging is van mening dat windturbines het cultuurhistorisch karakter van het gebied aantasten. De Vereniging vreest voor negatieve gevolgen voor recreatie in het gebied, zeker in combinatie met de aanleg van de Blankenburgtunnel en als gevolg van mogelijke geluidshinder en slagschaduw. De vereniging verwacht negatieve effecten op vogels, met name weidevogels en vindt plaatsing van windturbines in vogelgebieden onacceptabel. De Vereniging verwacht overlast voor de bezoekers van de nieuw aan te leggen begraafplaats bij locatie de Dijk Maassluis. De Vereniging verwacht kosten voor de overheid en daarmee de belastingbetaler door oplopende planschade. De Vereniging adviseert om in plaats van deze locaties windturbines op zee te plaatsen

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie J. Maassluis/ Oeverbos en de beantwoording bij de thema's Recreatie, Geluid, Slagschaduw, Natuur en ecologie, Economische Effecten, onderdeel waardedaling woning en planschade, Beleid windenergie en Nut en noodzaak

5.2.65 B0065 Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland (NMZH)

Samenvatting:

De Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland (NMZH) ondersteunt het voornemen van de provincie Zuid-Holland om zoeklocaties voor windenergie aan te wijzen en biedt hulp aan voor het vervolg van het proces.

Antwoord:

De provincie neemt deze zienswijze voor kennisgeving aan.

Samenvatting:

De NMZH vraagt de provincie om de gemeenten te (blijven) ondersteunen in het ruimtelijke proces en om aandacht te houden voor eerlijk delen van lusten en lasten van windenergie. Het heeft de voorkeur van de NMZH als burgers vroegtijdig worden betrokken en de inkomsten van de turbines in de regio blijven. De NMZH vraagt aan de provincie om een participatie-eis, en om aandacht voor eerlijke verdeling van lusten en lasten te verplichten in ruimtelijke procedures en bij het verlenen van vergunningen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Participatie.

Samenvatting:

NMZH is in principe tegen plaatsing van windturbines binnen de NNN-structuur. Dat betekent dat voor locaties Haringvlietdam, Beerenplaat en Noordzeeboulevard extra onderzoek en zorgvuldige afweging nodig is, vooral wat betreft vogeltrek en foerageerroutes. Dat geldt ook voor locaties Zuidland, N57 Entree Zuid, Maassluis/Oeverbos, Rozenburg en Hoek van Holland.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Natuur en ecologie en bij de genoemde locaties.

5.2.66 B0066 Holding Farm Frites BV

L. Zuidland (19 a en b)

Samenvatting:

Holding Farm Frites BV verzoekt de provincie om de locatie Zuidland (19 a en b) ongewijzigd definitief vast te stellen als windenergielocatie. Holding Farm Frites BV kan met deze locatie in het kader van haar duurzaamheidsbeleid windenergie toepassen zeer nabij de fabriekslocatie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L Zuidland, onderdeel standpunt overheden.

5.2.67 B0067 Noordzee Helikopters Nederland BV (NHV)

Q. Hoek van Holland pier (29 en 30)

Samenvatting:

NHV tekent bezwaar aan tegen de locatie Hoek van Holland pier. NHV stelt dat in het ontwerp onvoldoende rekening is gehouden met de helikoptervliegroutes van een naar helihaven Maasvlakte. De vliegroute loopt gelijk aan de aanvaarroute van schepen in de mond van de haven, waar op relatief lage hoogte gevlogen wordt. Indiener stelt dat niet hoger gevlogen kan worden. De combinatie van grote schepen en windturbines (zicht en turbulentie) heeft impact op de vliegveiligheid/toegankelijkheid van de helihaven.

De helihaven dient de volgende belangrijke functies: 1) de search-and-rescue helikopter voor regio Rotterdam en Zeeland. 2) transport van loodsen naar schepen voor haven Rotterdam en IJmond.

Indiener stelt dat de helihaven niet verplaatst kan worden. Indiener verzoekt het besluit aan te passen zodat de genoemde functies van de helihaven niet in het geding komen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie Q Hoek van Holland, onderdeel vliegveiligheid.

5.2.68 B0068 Akkerbouwbedrijf de Bruine BV

L. Zuidland (19 a en b)

Samenvatting:

Akkerbouwbedrijf de Bruijne BV verzoekt de provincie om locatie L. Zuidland (19 a en b) ongewijzigd definitief vast te stellen als windenergielocatie. Het landbouwbedrijf is eigenaar van sommige gronden in de onderzoeksgebieden 19a en 19b en staat positief tegenover de plannen voor het plaatsen van windturbines. Windturbines dragen bij aan verduurzaming van het gebied en het zorgt voor waardecreatie voor de grondeigenaren.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L Zuidland, onderdeel standpunt overheden.

5.2.69 B0069 Smarter Energy BV

R. Verlengde Nieuwe waterweg/Stenaterrein (32)

Samenvatting:

Indiener complimenteert de provincie voor de getoonde ambitie en daadkracht om de doelstellingen te realiseren. Het proces is duidelijk gecommuniceerd en transparant gevoerd. Vooralsnog de westelijke grens niet beperken, de ontwikkelaar zal moeten aan tonen dat de gekozen opstellingsvariant binnen wet- en regelgeving is te realiseren.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie R. Verlengde Nieuwe Waterweg/Stenaterrein

5.2.70 B0070 en C0225 Watersportvereniging Nautica

E. N57 Noord (6B)

Samenvatting:

Toename van geluidshinder door de komst van windturbines. Bovenop het geluid van bestaande windturbines langs het Hartelkanaal, verwachte toename geluidshinder van het Theemswegtracé en van het vliegverkeer naar Rotterdam -The Hague Airport.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Geluid, onderdeel cumulatie.

Samenvatting:

Bij plaatsing van de windturbines op de locatie N57 Noord ondervindt Watersportvereniging Nautica ernstige slagschaduw, in het bijzonder bij laagstaande zon.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie E. N57 Noord, onderdeel slagschaduw.

Een watersportvereniging is geen gevoelig object, waardoor deze niet in de beoordeling is opgenomen. Wel zal in een vervolgfase onderzocht moeten worden wat de slagschaduwhinder is in het kader van de ruimtelijke ordening.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

In en nabij de locatie N57 Noord zijn verschillende belangrijke recreatieve en sociale functies, vooral aan beide zijden van het Brielse meer. Recreatieplezier is al sterk teruggelopen en zal bij het plaatsen van extra windturbines volledig verdwijnen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema recreatie.

5.2.71 B0071 Natuurvereniging Eiland IJsselmonde

K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Indiener is verheugd dat locatie Heinenoord is afgefallen. Wel zijn er nog zorgen over het effect van het windpark Binnenmaas op de natuurgebieden aan beide zijden van de Oude Maas.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze. De locatie Binnenmaas vormt geen onderdeel van de huidige procedure, die zich richt op locaties in de voormalige stadsregio Rotterdam.

Samenvatting:

Indiener maakt zich zorgen over de impact van windturbines op de locatie Beerenplaat die deels in Natura 2000-gebied valt. De turbines in de voorbeeldopstelling staan volgens indiener geheel in Natura 2000-gebied terwijl in de beoordeling gesproken wordt over twee turbines die hier binnen vallen. Indiener verwijst naar de meegezonden bijlage 'wijzigingsbesluit Natura 2000-gebied Oude Maas' uit 2015.

Indiener stelt dat er zeer veel vogels op de Beerenplaat voorkomen. Vervolgonderzoek zal uitwijzen dat plaatsing van windturbines een onaanvaardbare aantasting van de bijzondere natuurwaarden tot gevolg heeft.

Bij effecten op natuurwaarden moet ook plaatsing en aanleg van onderhoudspaden meegenomen worden in het onderzoek.

Indiener wil graag een onderzoek zien dat onderbouwing levert voor de stelling dat de bever en de Noordse woelmuis niet gevoelig zijn voor windturbines.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat, onderdeel natuur en ecologie.

Samenvatting:

Plaatsing van windturbines op de locatie Beerenplaat heeft een schadelijk effect op de natuurbeleving van het in ontwikkeling zijnde recreatiegebied 'Johannapolder'.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat, onderdeel recreatie en het thema Natuur en Ecologie.

Samenvatting:

Indiener stelt dat er andere duurzame energievormen mogelijk zijn die wel binnen de stadsregio te realiseren zijn zonder negatieve effecten op Natura-2000-gebied.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak.

Samenvatting:

Cultuurhistorische en landschappelijke waarden van gebieden aan beide zijden van de Oude Maas, waaronder 'Buitenland van Rhoon' worden in hoge mate visueel aangetast door plaatsing van windturbines op de Beerenplaat.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat, onderdeel landschap.

Samenvatting:

Indiener stelt dat de hoogte van de referentieturbine achterhaald is gezien de geplande hogere turbines in Binnenmaas en Korendijk. Voorliggende beoordeling met lagere turbines geeft daarom een onvolledig c.q. foutief beeld. Effecten moeten opnieuw worden onderzocht.

Antwoord:

Voor de beoordeling van een aantal aspecten, waaronder geluid en slagschaduw, is gebruik gemaakt van een referentieturbine. Om in het planMER-fase alle onderzoeksgebieden op een gelijk niveau te beoordelen is ervoor gekozen van een gemiddelde 3 MW-turbine uit te gaan. In een vervolgfase zal, op basis van specifieke posities en turbintypen, naar voren komen wat de daadwerkelijke effecten zijn.

Zie ook de beantwoording bij de thema's Geluid en Slagschaduw.

5.2.72 B0072 Stichting Belangen EMK IJsselwijk

H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

De Stormpolder is een geluids-gezoneerd industriegebied. Voor een deel van de woonwijk van indieners is reeds een hogere waarde vastgesteld in het bestemmingsplan. De woningen zullen door windturbines nog zwaarder belast worden.

De afstand van de dichtstbijzijnde windturbine tot de wijk is minder dan 700 m. In het planMER scoort het gebied op slagschaduw en geluid dubbel negatief. Dit komt onvoldoende tot uiting in de beoordeling van de locatiekeuze.

Het besluit gaat voorbij aan het cumulatieve geluidseffect van de windturbines met de N210 en de Algerabrug. Indieners verzoeken dit toch al zwaar belaste gebied niet extra te belasten.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H Stormpolder, onderdelen geluid en slagschaduw.

Samenvatting:

De windturbines worden gerealiseerd in een gebied van laagbouw en zullen een dominant visueel effect hebben in de wijde omgeving. De turbines zijn te beeldbepalend voor deze omgeving.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder, onderdeel landschap.

Samenvatting:

De waarde van de koopwoningen zal ongeveer 3 à 4 procent dalen (rapport Nationale Ombudsman 2016). Zo nodig wordt een planschade-claim ingediend.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Economische effecten, onderdeel waardedaling woning en planschade.

Samenvatting:

Het laatste jaar vindt er een grote verschuiving plaats in kosten en rendement in het voordeel van windturbines op zee. Dit zou ertoe moeten leiden dat het Convenant Stadsregio herzien zou moeten worden en er minder windturbines in dichtbevolkt gebied worden gerealiseerd.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Beleid en Nut en noodzaak.

5.2.73 B0073 Stichting Oude Kern Rijsoord

C. Oost 2 (3)

Samenvatting:

Het eiland IJsselmonde is al zeer zwaar belast en dichtbevolkt en zou daarom ontzien moeten worden.

Woningen gelegen aan de Rijksstraatweg in Rijsoord zijn qua geluid al zwaar belast door de aanwezigheid van de A15, de A16, de spoorlijn Dordrecht-Rotterdam, de goederenspoorlijn, de HSL en de bedrijventerrein Verenambacht en BT-Oost. In de nabije toekomst komen daar nog eens drie windmolens en het bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard bij. Huidige geluidsbelasting is 63 dB(A). Cumulatie van geluid is hier relevant. Die zou in het planMER negatief moeten scoren.

In het planMER staan ten onrechte een positieve score door windturbines centraal in de onderzoekslocatie te plaatsen. Nog steeds blijven er 24 woningen binnen de $L_{den}=42$ dB -contour vallen. Daarom zou de score hier negatief moeten blijven.

In de gevoeligheidsanalyse (in de samenvatting) verandert de score ineens van - - naar – terwijl in deel B aangegeven is dat de score niet verandert en – blijft. De locatie wordt vervolgens geplaatst bij ‘mogelijk kansrijk’ terwijl locatie 34 0 scoort op geluid en bij ‘weinig kansrijk’ wordt geplaatst.

In praktijk kunnen de windturbines niet verder van de kernen worden geplaatst, omdat er altijd wel een kern in de buurt ligt.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost, onderdeel geluid.

Samenvatting:

Woningen gelegen aan de Rijksstraatweg in Rijsoord worden door de komst van de drie windmolens op Nieuw Reijerwaard al belast met slagschaduw. In praktijk kunnen de windturbines niet verder van de kernen worden geplaatst, omdat er altijd wel een kern in de buurt ligt.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost, onderdeel slagschaduw.

Samenvatting:

De score voor landschap is in het planMER onterecht positief. Landschap scoort op meerdere aspecten in deel B negatief. Als de windturbine in het noordelijk deel van het onderzoeksgebied wordt geplaatst, in één lijn met de windturbines van Nieuw Reijerwaard, blijft er sprake van interferentie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost, onderdeel landschap.

Samenvatting:

De Rijksstraatweg in Rijsoord is een oude Romeinse weg. Er is dus wel sprake van een effect op cultuurhistorie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C, Oost, onderdeel cultuurhistorie.

Samenvatting:

Er liggen twee secundaire waterkeringen in het gebied. De score in het planMER moet dus negatief zijn.

Er liggen 12 rijbanen van de A15 op zeer korte afstand.

Op het aspect buisleiding zou het planMER - - moeten scoren. Het noordelijke deel van het zoekgebied Oost 2 ligt namelijk geheel binnen de zone van een hogedruk gasleiding, doorsnee 1 meter.

Er is sprake van een hoogtebeperking van 145 meter. Door de aanwezigheid van hoge gebouwen vermindert de opbrengst.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost, onderdeel veiligheid.

Samenvatting:

Ten zuiden van het gebied Oost 2 zijn wel degelijk recreatiegebieden aanwezig, te weten het Waalbos en de Wevershoek.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C Oost, onderdeel recreatie.

Samenvatting:

De opbrengst scoort veel minder positief dan nu voorgesteld, omdat geen rekening is gehouden met stilstand door slagschaduw, hoogtebeperking en het feit dat alleen het noordelijk deel van de locatie in de VRM wordt meegenomen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en noodzaak, onderdeel financieel rendement van windenergie.

5.2.74 B0074 Bouwkundig Bureau Breestraat

Samenvatting:

Het Bouwkundig Bureau Breestraat pleit voor windenergie op zee en heeft bij zijn zienswijze diverse bijlagen gevoegd die moeten aantonen dat windenergie op zee goedkoper is dan op land. Indiener veronderstelt dat de overheid onder grote tijdsdruk, zeer ingrijpende en geldverspillende beslissingen moet nemen, terwijl voortschrijdend inzicht van heden nog niet in beeld was en ook niet was te voorzien. Indiener meent dat een herziene aanpak miljoenen in subsidie kan besparen. In overweging wordt gegeven de deadline te verschuiven in combinatie met een herbezinning.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Beleid en Nut en Noodzaak

5.2.75 B0075 Werkgroep Lucht en Geluid van het wijkoverleg Ridderkerk

C. Oost (3)

H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

De werkgroep is niet tegen windturbines, maar wel tegen plaatsing op de beoogde alternatieve locaties, vaak aan de randen van gemeente Ridderkerk. De werkgroep is van mening dat de turbines een gevaar vormen voor de volksgezondheid en dat er onvoldoende draagvlak is onder de bevolking. Dit wordt onderstreept door petitie van de werkgroep in 2015 en 2017.

De werkgroep merkt op dat in andere landen grotere afstanden tot huizen worden geaccepteerd dan de 400 m in Nederland en dat de opmerking van minister Schultz dat “de Nederlandse norm niet duidelijk afwijkt van normen in andere Europese landen” niet klopt. De werkgroep vraagt of de overlast van de turbines bij Geervliet bekend is bij de provincie en merkt op dat Ridderkerk al voldoende geplaagd wordt door luchtvervuiling (fijnstof) en geluidsoverlastgeluidsoverlast van de Rijkswegen A15/A16 en de Rotterdamseweg. Volgens de werkgroep leidt dit tot onverantwoorde maatschappelijke en financiële schade voor de gemeenschap.

Samenvattend stelt de werkgroep dat alles pleit voor het stoppen van plaatsing van windturbines in Ridderkerk en aan de randen van de gemeente omdat de ruimte te beperkt is en het ten koste gaat van de volksgezondheid. Bovendien merkt de werkgroep op dat plaatsing op zee een stuk goedkoper is geworden en meer rendement zal opleveren dan plaatsing in dit windluwe gebied.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Beleid, Geluid (norm, afstand woningen, relatie gezondheid), Nut en Noodzaak, Inspraak en Proces (draagvlak), en Beleid.

Samenvatting:

De werkgroep merkt op dat de lijst met alternatieve locaties door de gemeente Ridderkerk slechts voor kennisgeving is aangenomen, maar dat zij er niet mee hebben ingestemd. De werkgroep merkt op dat als er keuzes worden gemaakt daar ook (democratische) inspraak van de gemeente bij hoort. De werkgroep verzoekt aan de provincie om de overwegingen van de gemeente Ridderkerk goed in overweging te nemen.

Antwoord:

De provincie neemt de suggestie voor kennisgeving aan. De zienswijze van de gemeente Ridderkerk is bij de besluitvorming betrokken.

Samenvatting:

De werkgroep is van mening dat windturbines niet thuis horen in de Stormpolder en voert daarvoor een aantal argumenten aan. Aan de overzijde van de rivier op die plaats in Bolnes is aanzienlijke bebouwing met hoge flats en omdat geluid over water ver draagt komt dit versterkt aan in Bolnes. Plaatsing op die locatie is ongewenst vanuit volksgezondheid, geluidsoverlast, mogelijk laagfrequent geluid en horizonvervuiling. De werkgroep verzoekt de provincie alle genoemde aspecten te onderzoeken en de bevindingen aan hen mee te delen.

Verder geeft de werkgroep aan dat de Stormpolder een gebied is met bijzondere natuurwaarden, evenals de nabij gelegen Ridderkerkse Gorzen. In het Gebiedsprofiel Rivierenland is aangegeven dat het gebied moet worden ontwikkeld tot een exclusief woonmilieu met behoud en verbetering van natuurwaarden. Verder meent de werkgroep dat versterking van de recreatieve waarden in het verstedelijkte gebied een belangrijke rol hoort te spelen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Beleid, Geluid (norm, afstand woningen, ondergrond/ water, relatie gezondheid), Nut en Noodzaak, Landschap, en Beleid.

Zie tevens de beantwoording bij de locatie H Stormpolder, onderdeel natuur en ecologie.

Samenvatting:

De werkgroep geeft aan zich altijd te hebben gekeerd tegen de plaatsing van windturbines in Nieuw Reijerwaard die nu zijn vastgelegd in een inpassingsplan. In combinatie met overlast van het al aanwezig omgevingslawaai wijst de werkgroep op mogelijke cumulatieve geluidsproblemen vanwege interferentie van de turbines van Nieuw Reijerwaard en bedrijventerrein Oost die niet ver van elkaar af komen te liggen.

De werkgroep verzoekt de provincie alle genoemde aspecten te onderzoeken en de bevindingen aan hen mee te delen.

De werkgroep vindt dat de plaatsing van een windturbine op het bedrijventerrein Oost in Barendrecht dient te worden afgewezen omdat dit ook overlast zou betekenen voor de bevolking van Rijsoord, waar de ruimte veel te beperkt is en waar de volksgezondheid in het geding is.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost, onderdelen geluid, slagschaduw, landschap.

5.2.76 B0076 Stichting bewonerscomité LindtWind

Groote Lindt Zwijndrecht

Samenvatting:

De Stichting bewonerscomité Lindtwind hebben een zienswijze ingediend waaruit blijkt dat de bewoners van de wijken Kort Ambacht en Nederhoven zich grote zorgen maken over hun veiligheid, leefbaarheid en gezondheid van de windlocatie 'Groote Lindt'. De Stichting verzoekt de provincie om de locatie Groote Lindt definitief te schrappen en om helderheid te scheppen over het besluitvormingsproces.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze. Omdat de zienswijze geen betrekking heeft op een locatie binnen de regio Rotterdam en daarmee buiten de huidige zienswijzeprocedure valt, wordt in het kader van deze procedure geen inhoudelijke reactie gegeven.

5.2.77 B0077 Actiegroep 'Weids of Kas'

E. N57 Entree Noord

F. N57 Entree Zuid

G. Haringvlietdam

K. Beerenplaat (18)

L. Zuidland (19)

M. Hartel Oost (21 en 22)

Samenvatting:

De actiegroep 'Weids of Kas' vindt het haar plicht om het erfgoed, het groene eiland en de nalatenschap aan de toekomstige bewoners van Voorne te beschermen. De mogelijke plaatsing van windturbines gaat ten kosten van het overgebleven open landschap.

De actiegroep geeft aan dat plaatsing van windturbines nabij beschermde natuurgebieden, zoals het Quackjeswater het landschap aantast. Zij geeft verder aan dat de inwoners van Voorne-Putten al horizonvervuiling ervaren in het westen (2^e Maasvlakte), Noorden (Europoort) en Oosten (Botlek). Door plaatsing van windturbines op de locaties in het zuiden van Voorne-Putten wordt het eiland omringd door horizonvervuilende industrie.

De actiegroep geeft aan dat plaatsing van windturbines nabij beschermde natuurgebieden, zoals het Quackjeswater flora en fauna aantast.

De actiegroep geeft aan dat plaatsing van windturbines een negatieve invloed heeft op de recreatieve functie waar de gemeenten intensief op inzetten.

De actiegroep geeft aan dat de geluidshinder op Voorne-Putten zal toenemen. Het (laagfrequente) geluid draagt ver in de polder en komt bij de al bestaande hinder van de windturbines langs het Hartelkanaal en de geluidshinder van de Maasvlakte, Europoort en Botlek. De actiegroep geeft aan dat windturbines, vooral door geluidshinder en slagschaduw de veeteelt en daarmee de agrarische functie, negatief beïnvloeden. De actiegroep geeft aan dat slagschaduw tot 1500 m ver kan reiken. Op een klein eiland als Voorne-Putten beslaat slagschaduw een groot deel van het grondgebied.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Landschap, Geluid, Slagschaduw, Recreatie, en Natuur en ecologie.

Samenvatting

De actiegroep 'Weids of Kas' geeft aan dat zij de indruk hebben dat de provincie via 'kleine' aanpassingen op beleid eerder ingetrokken besluiten wil doordrukken. De communicatie via advertenties in de krant bereikt niet alle inwoners. De actiegroep geeft aan dat ondertekenaars van een eerdere petitie een email over deze wijziging hadden moeten krijgen en dat een informerende brief naar direct omwonenden gestuurd had moeten worden. De wijze van communicatie getuigt niet van democratie en de dialoog aangaan.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Inspraak en Proces.

Samenvatting:

Om te zorgen dat Voornse kwaliteiten (rust, ruimte, en natuur) blijven bestaan denkt de actiegroep aan het stimuleren van zonne-energie door subsidies te verlenen aan inwoners en agrariërs voor de plaatsing van zonnepanelen en aan het ontwikkelen van waterenergie bij de Haringvlietdam.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak.

5.2.78 B0078 Stem van Krimpen

H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Indieners constateren dat de locatie in het planMER dubbel negatief scoort op geluidshinder, slagschaduw en negatief voor geluidscumulatie voor omwonenden N210. De gevoelige objecten bevinden zich in Krimpen a.d. IJssel, Capelle a.d. IJssel en Ridderkerk. Op basis van het Kennisbericht geluid van windturbines van het Kennisplatform Windenergie (versie 1.0) verwachten indieners dat 8 á 9 procent van de omwonenden ernstige hinder zal ondervinden als het geluidsniveau gelijk is aan de huidige geldende norm. Voor geluidshinder: ca 536 en voor slagschaduw ca 167 gehinderden. Zij vinden het aantal gevoelige objecten en het potentieel aantal omwonenden dat ernstige hinder gaat ondervinden onacceptabel hoog.

Een belangrijke constatering van de indieners is het feit dat de onderzochte plaatsingscriteria in het planMER onderzoek een gelijke weging hebben. Zij verbazen zich hierover en zijn van mening dat de criteria die vallen onder thema 'leefomgeving' in de weging zwaarder zouden moeten meetellen omdat dit vooral effecten zijn die omwonenden treffen en waar ernstige hinder kan optreden. Indieners delen de zorg van de drie genoemde gemeenten over mogelijke overlast, die zij ook in hun zienswijzen hebben neergelegd.

Indiener vraagt aandacht voor de uitzonderingssituatie van de P.I. gelegen in de Stormpolder, op een locatie die zich binnen de $L_{den}=47$ dB- zone bevindt. Binnen de huidige wetgeving heeft de P.I. weliswaar geen beschermde status, echter gezien het aantal bewoners (tot 468) en personeel wat daar werkzaam is, betekent dit – bij plaatsing van windturbines in de Stormpolder – dat de P.I. en haar bewoners ernstige hinder kunnen ondervinden van geluid en slagschaduw.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H, onderdeel geluid.

5.2.79 B0079.1 Midicamping van der Burgh

F. N57 Entree Zuid

G. Haringvlietdam Noord verlenging

Samenvatting:

Het bedrijf Midicamping van der Burgh vraagt zich af hoe het onderzoeksgebied 7 de N57, goedgekeurd kan worden. Het is een drukbezochte locatie, deels in het stiltegebied van Natura 2000 gelegen en de camping ligt in de 'gevaren'strook en valt deels in de $L_{den}=42$ dB- en deels in $L_{den}=47$ dB-contour.

Indiener geeft aan dat niet alleen de vaste woonlocaties als gevoelig object horen te worden meegenomen, maar dat tijdelijke woonlocaties / kampeerplaatsen op de campings en terreinen in de gevarenzone moeten meetellen als gevoelig object.

Het bedrijf Midicamping van der Burgh geeft aan dat de geluidsisolatie van een caravan minder is dan van een woning waardoor meer overlast wordt ervaren dan de woonhuizen.

Als de kampeerplaatsen worden gezien als tijdelijke woonlocaties veranderen de aantallen binnen $L_{den}=47$ dB van 41 naar 161 stuks en de $L_{den}=42$ dB van 528 naar 1528, indiener vind dit onacceptabel.

Antwoord:

In het planMER is onderzocht wat de potentiële effecten zijn op de omgeving op verschillende aspecten, waaronder veiligheid, geluid en slagschaduw. Op basis hiervan is de kansrijkheid van een onderzoeksgebied voor windenergie bepaald. Voor de camping geldt inderdaad dat deze binnen een aantal van de contouren valt, maar er zijn tevens voldoende mogelijkheden voor het toepassen van mitigerende maatregelen, waardoor effecten voorkomen of geminimaliseerd kunnen worden.

In het planMER is het aspect geluid beoordeeld op basis van het aantal gevoelige objecten binnen de geluidscontour. Campings zijn geen gevoelige objecten en zijn dan ook niet meegenomen in de beoordeling. Wel is de ligging van recreatiewoningen als aandachtspunt meegegeven voor het vervolg. In een vervolgfase moeten deze in het kader van de ruimtelijke ordening meegewogen worden in de besluitvorming.

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Zuid, onderdeel geluid.

Zie tevens de beantwoording bij de thema's Geluid, en Natuur en ecologie.

Samenvatting:

Het bedrijf Midicamping van der Burgh geeft aan dat de aantallen objecten die last hebben van slagschaduw aanzienlijk toenemen als de kampeerplaatsen als tijdelijke woonlocaties worden gezien, en wel van 293 naar 1463 stuks. . Indiener vind dit onacceptabel en hoopt dat de provincie inziet dat dit niet de juiste plaats is voor windturbines.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Zuid, onderdeel slagschaduw.

5.2.80 B0079.2 Midicamping van der Burgh

Aanvulling op B0079.1

F. N57 Entree Zuid

Samenvatting:

Indiener is eigenaar van het bedrijf Midicamping van der Burgh en geeft aan dat hun gasten daar jaar rond recreëren vanwege de mooie veelzijdige omgeving, de rust, ruimte en veiligheid, waarbij genoten wordt van strand, duinen en bossen. 80% van de gasten komt voor een kort verblijf en is mobiel (toercaravan, camper, vouwwagen, tent), deze inclusief de googlaars op internet zullen de camping gaan mijden indien er overlast gevende windturbines nabij de camping komen te staan. Met een verandering van het campingbeleid is zo een negatieve impact niet goed te maken. Indiener vraagt zich bezorgd af waar zij terecht kan voor hulp als de camping moet worden ontmanteld vanwege teruglopende overnachtingen.

Midicamping van der Burgh vreest dat alle investeringen die zijn gedaan om de camping mooier en completer te maken, als levenswerk, voor het pensioen en voor de kinderen voor niets is geweest als door financiële terugloop het bedrijf niet onderhouden of overgenomen kan worden. Indiener geeft aan dat een onroerend goed binnen een straal van 1 km van een windturbine met een tiphoogte van 60 m ligt er een waardevermindering van 12,5% op de WOZ waarde is en vraagt zich af wat de waardevermindering zou zijn als de windturbine een tiphoogte van 150 m heeft. Graag hoort indiener wie hen gaat compenseren en hoe die compensatie tot stand komt.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Economische Effecten, onderdelen conflict met gebiedsontwikkeling, economisch belang van toerisme en recreatie, waardedaling woning en planschade.

Samenvatting:

Midicamping van der Burgh geeft aan zich zorgen te maken over de gezondheid van het gezin en de kampeerders als gevolg van laagfrequent geluid. Gevraagd wordt of de ziektebeelden in Nederland in kaart zijn/worden gebracht en gelinkt aan aanwezige windturbines. Voor de locaties op Voorne-Putten moet zo een vervolgonderzoek worden uitgevoerd. Alleen dan kan de overheid instaan voor gezondheid.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Geluid, onderdeel gezondheid.

Samenvatting:

Midicamping van der Burgh geeft aan dat geluidsnormen gemiddelden zijn en hoort graag wat werkelijke grenzen voor geluid zijn (dus niet aangepast aan het gemiddelde) en met welk geluid dit overeenkomt.

Indiener vraagt aan te geven waarom gemeenten en provincie de volksgezondheid en kwaliteit van de leefomgeving niet op nummer één op de agenda hebben staan.

Indiener wil weten hoe het kan dat regels voor de afstand tot windturbines in Europa zo verschillen en heeft daartoe een tabel met landen en afstanden toegevoegd. Tevens vraagt indiener zich af of de afstand windturbine-woonhuis is aangepast omdat Nederland zo vol is.

Antwoord:

In het planMER is voor het bepalen van de afstandscontour gebruik gemaakt van een gemiddelde 3MW-windturbine om over en onderschatting van effecten te voorkomen. Ongeacht de windturbine geldt dat ter hoogte van gevoelige objecten aan de geluidsnorm $L_{den}=47$ dB moet worden voldaan. De norm betreft een jaargemiddelde norm, wat betekent dat de geluidsbelasting soms wat hoger ligt en een andere keer weer lager. De daadwerkelijke geluidsniveaus ter hoogte van objecten zijn sterk afhankelijk van het turbinetype, de afstand tot een object, de omgeving etc. en zijn in deze fase nog niet te bepalen. In een vervolgfase wordt de geluidsbelasting specifiek berekend op basis van turbinelocaties en turbinetype.

In het planMER is breed beoordeeld op verschillende (milieu)onderwerpen. Er is bij de keuze voor locaties geen weging meegegeven aan de verschillende onderwerpen in het planMER. De

resultaten van het planMER zijn betrokken bij de bestuurlijke besluitvorming over locatiekeuzes. Leefomgeving is dusdanig belangrijk dat altijd aan de wettelijke normen voor geluid en slagschaduw moet worden voldaan.

Zie tevens de beantwoording bij het thema Geluid, onderdeel geluidsnorm en afstand tot woningen.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

Midicamping van der Burgh geeft aan dat Zuid-Holland de hoogste bevolkingsdichtheid heeft, de grootste haven en industrie heeft en daardoor zwaar belast is door bedrijvigheid, geluid en drukte, daarom moeten plaatsen waar het rustig en open is worden gekoesterd.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Geluid (algemeen), en Beleid (verdeling regio's).

Samenvatting:

Midicamping van der Burgh geeft aan dat slagschaduw onderbelicht is in het rapport en dat roept veel vragen op. Indiener vraagt hoe het stilzetten en mitigeren van slagschaduw nu eigenlijk werkt en geeft aan graag een rapport te ontvangen dat zal moeten worden opgesteld waarin de effecten met de verschillende weersoorten en seizoenen, draaiuren turbine en hoe vaak mitigerende maatregelen moeten worden genomen et cetera is uitgewerkt, zodat de gevolgen op zoeklocatie 7 te zien zijn.

Antwoord:

Een mogelijke mitigerende maatregel voor slagschaduw is een stilstandsregeling. Met een dergelijke voorziening kan de rotor, wanneer er sprake is van slagschaduw, tijdelijk worden stilgezet om slagschaduw te voorkomen dan wel de duur te beperken. Met een stilstandsvoorziening is er bij geen van de woningen van derden sprake van een overschrijding van de norm van maximaal gemiddeld 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten per dag. De stilstandkalenders omvatten de tijdstippen en het bruto aantal uren stilstand van de windturbines per jaar.

In een latere fase wanneer er meer bekend is over turbineposities en windturbintype kan per woning beoordeeld worden of slagschaduwhinder ook in de praktijk zal optreden en of de voorziening daadwerkelijk benodigd is. Aangezien er nog geen turbineposities en turbintype bekend zijn (pas in een vervolgfase) kan een dergelijk onderzoek nu nog niet worden uitgevoerd.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

Midicamping van der Burgh vraagt zich af of burgers zich nog wel veilig kunnen voelen als de overheid beslissingen doordrukt en niet goed naar burgers luistert en vraagt of uitgelegd kan

worden waarom de overheid geen zorg draagt voor de omwonende mensen en dieren door veiligheidsrisico's acceptabel te vinden?

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Inspraak en Proces, onderdeel draagvlak.

Samenvatting:

Midicamping van der Burgh benadrukt de tweedeling op Voorne-Putten, met het drukke industriële karakter aan de noordkant en het open landschap met rust en groen aan de zuidkant. Indiener plet voor het in stand houden en versterken van deze verschillen en landschappelijke waarden door geen windturbines in het open landschap te plaatsen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Landschap en Beleid.

Samenvatting:

Het zoekgebied 7 (N57) is aangepast, Midicamping van der Burgh verneemt graag waarom alleen het eerste deel nog als zoekgebied is gehanteerd en niet het gehele zoekgebied is afgekeurd, het betreft immers hetzelfde open landschap. Tevens wordt verzocht aan te geven hoe een aanpassing wordt bepaald en/of aangepast.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid, onderdeel begrenzing.

Samenvatting:

Midicamping van der Burgh vindt het opvallend dat de recreant geen stem heeft in het rapport en dat de gehele camping slecht één stipje gevoelig object heeft, terwijl de concentratie gezinnen per m² hoger is dan in een woonwijk. Indiener geeft aan dat er meerdere campings in de omgeving van het zoekgebied zijn en dat dit samen meer dan 2000 gezinnen per dag zijn die overlast ervaren van de windturbines. Indiener verneemt graag waarom deze gezinnen niet meetellen als gevoelige objecten.

Omdat deze mensen zich verplaatsen is het onmogelijk om met mitigerende maatregelen de overlast binnen de normen te houden.

Antwoord:

Campings en dagrecreanten zijn geen gevoelige objecten op basis van de Wet Geluidshinder en zijn om die reden niet meegenomen in het aantal gevoelige objecten binnen de geluid- en slagschaduwcontouren. In een vervolgfase zullen campings wel onderdeel uitmaken van de besluitvorming in het kader van de ruimtelijke ordening. Zie ook de beantwoording bij de zienswijze B0079.1 hierboven.

Campings met meer dan 50 personen die aaneengesloten verblijven zijn wel kwetsbare objecten in het kader van externe veiligheid. In die hoedanigheid zijn ze wel meegenomen in de beoordeling van het aspect veiligheid in het planMER en zullen ze ook in een vervolgfase mee worden gewogen in de besluitvorming.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

Midicamping van der Burgh vraagt wie verantwoordelijk is voor de sloop en bekostiging van de windturbines wanneer deze niet meer nodig zijn en vindt dat dit door een clausule bij de omgevingsvergunning moet worden vastgelegd, zodanig dat de kosten hiervoor niet bij de burger c.q. overheid komen te liggen.

Midicamping van der Burgh vraagt of er in de vergunning kan worden opgenomen dat de windturbines moeten worden opgeruimd indien er andere, minder ingrijpende, manieren zijn om groene energie op te wekken?

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Beleid, onderdeel opruimplicht.

Samenvatting:

Midicamping van der Burgh vraagt de zes kleine windturbines op de Haringvlietdam (zoute kant) bij vervanging te clusteren met de nieuwe windturbines, dan wel de zes kleintjes te vergroten.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid, onderdeel samenvoegen locaties.

Samenvatting:

Midicamping van der Burgh geeft aan dat een lijnopstelling in het open landschap van verschillende locaties niet te herkennen is. Indiener geeft aan dat vanwege het Natura 2000-gebied als scheiding er geen sprake is van een lijnopstelling en een entree. De benaming N57 entree zuid is dan ook verkeerd gekozen, verzocht wordt de naam van het zoekgebied te veranderen.

Zoeklocatie 7 is in strijd met de eigen randvoorwaarden van plaatsing langs overgang water en land en lijnopstelling. Als de turbines op of nabij de Haringvlietdam worden geplaatst wordt wel voldaan aan de twee randvoorwaarden: lijnopstelling en grens water en land.

Windturbines kunnen ook bij de industrie van de Maasvlakte I en II.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij het thema Beleid, onderdeel verdeling windparken.

Zie tevens de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid, onderdeel Begrenzing. Aanvullend daarop ziet de provincie geen aanleiding om de naamgeving van de locatie te veranderen.

Samenvatting:

Midicamping van der Burgh heeft het gevoel dat er in Brussel een afspraak is gemaakt die de overheid willens en wetens wil nakomen, terwijl de horizon wordt vervuild, er voldaan wordt aan het aantal te plaatsen MW, maar de energie die wordt opgewekt valt tegen.

Midicamping van der Burgh geeft aan dat er meerdere vormen van groene energie zijn die minder ingrijpend voor de omgeving zijn dan de grote windturbines die momenteel als enige oplossing

worden gezien. Het is niet zonder reden dat de wetenschap zoekt naar oplossingen die beter in het landschap passen.

Antwoord:

Zie beantwoording thema's Nut en Noodzaak, onderdelen financieel rendement.

Samenvatting:

Indiener vraagt of wetenschappers in Nederland genoeg financiële middelen krijgen om andere mogelijkheden te onderzoeken en kennis te verbeteren?

Nederland is te druk bevolkt om de Brusselse doelstellingen voor huishoudens (20%) middels windturbines te halen. Daarbij staan de windturbines stil en kan de opbrengst variëren, terwijl ze wel het landschap verpesten.

Antwoord:

Het is de provincie niet bekend welke financiële mogelijkheden wetenschappers hebben voor onderzoek.

Zie verder de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

Indiener verzoekt een berekening te ontvangen van de werkelijke hoeveelheid Nederlandse opgewekte groene windenergie afgetekend tegen het totale energieverbruik van Nederland.

Antwoord:

Cijfers over de hoeveelheid opgewerkte (duurzame) energie in Nederland zijn te vinden bij het Centraal Bureau voor de Statistiek. Zie onder andere de volgende webpagina's:

<http://statline.cbs.nl/statweb/publication/?dm=slnl&pa=82610ned>

<http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=70802ned&D1=0&D2=a&D3=237-262&VW=T>

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

Midicamping van der Burgh geeft aan dat bezoekers aan de inloopavonden door de verschillende antwoorden het gevoel kregen niet gehoord te worden en dit heeft veel weerstand opgewekt.

Het indienen van een zienswijze via Digi-D was omslachtig en de site was alle antwoorden tweemaal kwijt alvorens het indiener lukte de zienswijze in te dienen. Deze klacht is meermaals gehoord door indiener.

Ook was het niet mogelijk een zakelijke zienswijze in te dienen als je niet in het bezit bent van e-herkenning, indiener gaat ervan uit dat de gezonden brief (inclusief introductie) als een zakelijke zienswijze wordt gezien.

Antwoord:

Het is spijtig dat indiener zich niet gehoord voelt. Zie verder de beantwoording bij het thema Inspraak en Proces.

Samenvatting:

Midicamping van der Burgh geeft aan dat de aantasting van het open landschap voor de bewoners niet is te compenseren. Indiener geeft aan dat de enige participatie die voor hen als camping mogelijk is, het inhuren van kunde en kennis om gemeenten en provincie aansprakelijk te stellen voor gemiste inkomsten en of beëindiging van de Midicamping – levenswerk-pensioen-nalatenschap.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Economische effecten, onderdeel waardedaling woning en planschade.

Samenvatting:

Midicamping van der Burgh geeft aan evenals de vermelde bedrijven hieronder, graag antwoorden te willen ontvangen op alle in de zienswijze gestelde vragen. Deze zienswijze wordt mede ingediend door:

Brancheorganisatie Recron Nederland, Toeristisch Ondernemers Platform, Minicamping Wilgenhoek, Camping de Houten Paardjes en Stichting Vrije Recreatie.

Antwoord:

Nadat Gedeputeerde Staten de Nota van Beantwoording hebben vastgesteld informeert de provincie alle indieners van zienswijzen daarover en wordt deze beschikbaar gesteld op de website van de provincie. Ook andere belangstellenden en organisaties die geen zienswijze hebben ingediend, zoals de organisaties die in de zienswijze worden genoemd, kunnen dan de Nota van Beantwoording daar inzien, maar zullen daar niet actief van op de hoogte worden gesteld.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

5.2.81 B0080 Bewonerscollectief Leonidas

N. Tegenover Rivium 1 (24)

O. Tegenover Rivium 2 (25)

Samenvatting:

Bewonerscollectief in oprichting (Leonidas is een nieuwbouwwijk) is voorstander van duurzaam opgewekte energie, maar maakt zich grote zorgen over de plannen voor windturbines op locaties 24 en 25.

Het bewonerscollectief is van mening dat het collegebesluit van Rotterdam van 13 december 2016 laat zien dat stedelijk gebied niet geschikt is voor windenergie en hoopt dat de provincie dit besluit overneemt.

Het bewonerscollectief vraagt zich af of in het planMER voldoende rekening is gehouden met de nieuw aan te leggen wijk.

Het bewonerscollectief maakt zich zorgen over geluidsoverlast in de nieuw aan te leggen wijk. In deze wijk zijn extra maatregelen getroffen om het geluid van de snelweg te mitigeren en er wordt cumulatie gevreesd met de snelweg. In het planMER staat volgens het collectief geen berekening voor deze wijk.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie N. Tegenover Rivium 1, onderdeel landschap, geluid en standpunt overheden.

Samenvatting:

De indiener zet vraagtekens bij de objectiviteit en navolgbaarheid van de scores in het planMER.

Antwoord:

In het planMER is getoetst aan de geldende wettelijke normen op het gebied van veiligheid, natuur, geluid en slagschaduw. Het planMER is voorgelegd aan de onafhankelijke commissie voor de milieueffectrapportage (cie m.e.r.). De commissie heeft op 24 mei 2017 (projectnummer 3078) haar advies over het planMER uitgebracht. Dit advies is te vinden op de website van de commissie m.e.r. en de provincie Zuid-Holland. In haar advies concludeert de commissie dat het rapport de milieueffecten voldoende beschrijft.

Voor nadere uitleg over het gehanteerde beoordelingskader zie deel A van het planMER.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

Het bewonerscollectief maakt zich zorgen over de invloed van de windturbines op de waarde van de nog aan te leggen huizen en vraagt zich af hoe de berekeningen voor planschade worden gedaan en door wie dit zal worden betaald.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Economische effecten, onderdeel waardedaling woning en planschade.

Samenvatting:

Het bewonerscollectief verwacht negatief effect van slagschaduw op de woningen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Slagschaduw.

5.2.82 B0081 Loonbedrijf van der Ent

A. Distripark Eemhaven (1)

Samenvatting:

Indiener is van mening dat windturbines niet op het vaste land thuis horen maar in een park op zee. Deze omgeving is al extreem zwaar belast door geluid van industrie en snelweg. De aanleg van windmolens zal dit alleen maar meer gaan belasten. Indiener verwacht dat slagschaduw het woongenot schaadt. Het landschap in deze regio is al ernstig vervuild door industrie en woonwijken. De bouw van windturbines zal dit zeker niet bevorderen, gezien de enorme hoogte.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Beleid, onderdeel wind op land en wind op zee, Nut en Noodzaak, Geluid, onderdelen algemeen en cumulatie, Slagschaduw, en Landschap.

Samenvatting:

De strook tussen Distripark Eemhaven en de A15 is te smal om de veiligheid te garanderen mocht er ook maar iets misgaan. De A15 is zeer druk en er worden zeer veel gevaarlijke stoffen over vervoerd. Ook op het Distripark worden gevaarlijke stoffen op- en overgeslagen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie A. Distripark Eemhaven, onderdeel veiligheid.

Samenvatting:

Het bos Valkensteyn kent een grote diversiteit aan dieren en planten, welke ook zeker niet gebaat zijn bij de aanleg van windturbines.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie A. Distripark onderdeel natuur en ecologie.

5.2.83 B0082 Bastion Hotel Rhoon BV.

P. Poort van Charlois (28)

Samenvatting:

Uit de uitgevoerde analyses blijkt niet wat de werkelijke effecten van plaatsing van windturbines is op de veiligheid en het welbevinden van hotelgasten van het Bastionhotel Rhoon.

Antwoord:

In het planMER is het potentiële effect op beperkt kwetsbare objecten en kwetsbare objecten onderzocht. Het hotel betreft een kwetsbaar object in het kader van de externe veiligheid en is in die hoedanigheid meegenomen in de beoordeling.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

Bij daadwerkelijke inpassing vraagt het Bastionhotel Rhooon om voldoende afstand – meer dan 200 m - en het voorkomen van cumulatie-effect met reeds aanwezige milieubelasting.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Geluid en Slagschaduw.

5.3 Zienswijzen particulieren

5.3.1 C0001

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener maakt zich zorgen over verstoring stiltegebied, vogelreservaat, polderlandschap en horizonvervuiling.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Geluid, Natuur en Ecologie en Landschap en de beantwoording bij de locatie L. Zuidland.

5.3.2 C0002

Locatie Algemeen

Samenvatting:

Indiener adviseert om niet automatisch uit te gaan van 3 MW-turbines maar van de meest efficiënte per locatie. Dat zal volgens indiener vaak een hogere en grotere turbine zijn, waardoor in totaal minder turbines neergezet hoeven te worden en de overlast wellicht zelfs afneemt.

Antwoord:

In deze fase van de procedure is voor een referentieturbine gekozen met een vermogen van 3 MW. Het is aan de initiatiefnemer om in de realisatiefase te bepalen welk type windturbine het meest geschikt is voor een bepaalde locatie.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

5.3.3 C0003

Locatie H. Stormpolder (11)

Locatie N. Tegenover Rivium 1 (24)

Locatie O. Tegenover Rivium 2 (25)

Samenvatting:

Landschap, vanuit alle hoeken zijn windmolens zichtbaar.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan

5.3.4 C0004

Locatie Heinenoord (4)

Samenvatting:

Indiener maakt zich zorgen over waardevermindering van de woningen, aantasting van de natuur in de bossen en adviseert om als alternatief zonnecellen op huizen te plaatsen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij 'Niet in de VRM opgenomen locaties'

5.3.5 C0005

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener stelt dat het niet verantwoord is om windturbines te plaatsen bij het natuurgebied Deltanatuur Biesbosch-Haringvliet dat op de 4^e plaats staat van de mooiste natuurgebieden van Nederland. Indiener vreest voor het verdwijnen van kerkuilen, vleermuizen en nachtvogels. Indiener stelt dat het cultuurhistorisch niet verantwoord is om windturbines te plaatsen in de polder Zuidland. Vreest dat door windturbines haar oude boerderij (1772) geen toekomst meer heeft, doordat klanten voor de Bed & Breakfast wegblijven met als gevolg dat de boerderij niet goed onderhouden kan worden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Natuur en Ecologie, Cultuurhistorie en Economische effecten, onderdelen planschade, waardedaling woningen en economisch belang toerisme en recreatie. De zienswijzen over Geluid en Economische effecten neemt de provincie als kennisgeving aan.

5.3.6 C0006

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener maakt zich zorgen over horizonvervuiling en negatieve gevolgen voor de recreatie in het gebied door het geluid van de turbines.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Recreatie en Geluid. De zienswijze over horizonvervuiling neemt de provincie als kennisgeving aan.

5.3.7 C0007

Locatie Tegenover Rivium 1 (24)

Locatie Tegenover Rivium 2 (25)

Samenvatting:

Met betrekking tot onderzoeksgebied 24 vragen de indieners zich af in hoeverre de woonwijk Fascinatio is meegenomen in het onderzoek van Pondera. Fascinatio wordt in de beschrijving van de locatie niet meegenomen en is dus niet onderzocht. Bij figuur 30.1 is de legenda geplaatst over woonwijk Fascinatio en wordt hierdoor de indruk gewekt dat deze niet relevant is voor het onderzoeksgebied.

Fascinatio is een kleine woongemeenschap die in zekere mate economisch afhankelijk is van de aanwezigheid van de bedrijven op de aanpalende bedrijventuinen. De bouw van een of meerdere windturbines zal het vestigingsklimaat van bedrijven verslechteren en hierdoor gevolgen hebben voor de lokale middenstand. De bouw van windturbines staan de plannen voor het herontwikkelen van kantoorpanden tot woonruimte in de weg.

Naast slagschaduw bestaat er ook reflectieslagschaduw en contra-reflexieslagschaduw. De gevolgen hiervan zijn onderbelicht in het onderzoek en kunnen een groter probleem zijn dan slagschaduw. Dit kan over een aanzienlijk grotere afstand plaatsvinden en bij contra-reflexieslagschaduw is ook geen zichtlijn op de windturbine nodig om hier hinder van te ondervinden.

Uit onderzoek van de indieners blijkt dat reflexieschaduw een grotere invloedscontour heeft dan slagschaduwcontouren en dit is niet meegenomen in het Ponderarapport.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie Tegenover Rivium 1.

In aanvulling daarop: De term reflectieslagschaduw omschrijft het reflecteren van een bewegende slagschaduw vanaf een tussenobject richting een huis. Er zijn situaties bekend bij boeren met een glanzend dak op hun schuur die hierdoor op onverwachte momenten toch enige slagschaduw kunnen waarnemen. De reflecterende slagschaduw is echter altijd een stuk diffuser dan rechtstreeks invallende slagschaduw. Deze reflecterende slagschaduw wordt over een veel groter bereik verspreid omdat het reflecterende oppervlak geen perfect weerkaatsende spiegel is. De effecten van reflectieslagschaduw zijn daarom vele malen minder intens dan rechtstreeks invallende slagschaduw. In Nederland is mede daarom geen normstelsel opgesteld voor reflectieslagschaduw.

Voor wat betreft reflectie van licht van onderdelen van een windturbine geldt dat er specifieke coatings moeten worden toegepast die de lichtschildering dempen. Dit is opgenomen in artikel 3.13 lid 1 van de Activiteitenregeling.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

5.3.8 C0008

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Locatie Oostkant N57 (6A)

Samenvatting:

Indiener geeft aan 50% van het jaar op de camping van der Burgh te Rockanje te verblijven voor de rust, natuur en zon en is dan ook vreselijk geschrokken van mogelijke windturbines langs de N57 die dit plezier verstoren door herrie, slagschaduw en het verzieken van het mooie polderlandschap.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties E. N57 Entree Noord, F. N57 Entree Zuid en de beantwoording bij de thema's Recreatie, Geluid, Landschap en Slagschaduw.

5.3.9 C0009

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener geeft aan zijn vrije tijd op de midicamping van der Burgh door te willen brengen, maar dat de geplande windturbines op dit buitenleven veel slagschaduw en geluidsoverlast gaan geven.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en de beantwoording bij de thema's Geluid en Slagschaduw.

5.3.10 C0010

Locatie E. N57 Entree noord (6B)

Samenvatting:

Indiener maakt zich zorgen over het horizonvervuiling, geluidsoverlast en slagschaduw door het plaatsen van drie turbines en pleit voor het neerzetten van maximaal twee. Indiener heeft twijfels bij het economische nut van windenergie en is bezorgd over waardedaling van zijn huis.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie E. N57 Entree Noord en de beantwoording bij de thema's Geluid, Slagschaduw en Landschap

5.3.11 C0011

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener heeft bezwaren tegen windenergie op deze locaties vanwege geluid (de afstand tot het recreatiegebied is klein), slagschaduw, horizonvervuiling, recreatie. Plaatsing van windturbines doet geen recht aan de rust in de omgeving wat zal leiden tot inbreuk op het recreëren.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties E. N57 Entree Noord, F. N57 Entree Zuid en de beantwoording van de thema's Recreatie, Geluid, Landschap en Slagschaduw.

5.3.12 C0012

Locatie S. Rozenburg Landtong (33)

Samenvatting:

Indiener ervaart nu al geluidsoverlast van de werkeilanden van Heerema.. Daarnaast ervaart de indiener nu al hinder van slagschaduw bij ondergaande zon.

Volgens de indiener geven windturbines het gebied een industriële uitstraling. De Landtong was bedoeld als natuurgebied. Door de afmetingen en beweging van de al bestaande turbines ervaart de indiener al een dominerend beeld. Daarnaast wordt door de schaal van de turbines het landschap aangetast.

Tevens geeft de indiener aan dat natuur- en recreatieve waarden van de Landtong voor een groot deel verloren gaan.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie S. Rozenburg en bij de thema's recreatie en landschap.

5.3.13 C0013

Locatie K Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Wind op zee is goedkoper dan wind op land. Berekend over een periode van 15 jaar voor de totaal 260 MW in de regio Rotterdam en de Hoeksche Waard tezamen, wordt er 100 miljoen euro meer belastinggeld uitgegeven wanneer gekozen wordt voor windturbines op land in plaats van op zee.

Verder tast het plaatsen van windturbines het woon- en leefklimaat van omwonenden ernstig aan, terwijl de economische haalbaarheid van windturbines op land onzeker is, deze niet wordt onderbouwd en de uitgangspunten ervoor achterhaald zijn door de tijd. Indiener verwacht creativiteit ten aanzien van andere oplossingen voor wind op land.

Indiener heeft een bijlage bijgevoegd met een artist impression uit het planMER en een bewerkte foto van de werkelijke situatie.

Indiener ontvangt graag een terugkoppeling over de ingezonden zienswijzen en het aantal voor en tegen plaatsing van windturbines in Zuid-Holland.

Geluid over water draagt verder dan over land. Het effect van geluid over water is niet meegenomen in de geluidscontouren. Dit geldt voor de woningen aan de noordkant van Oud-Beijerland en voor het stiltegebied ten noordoosten van de locatie. Onderbouwing van de stelling ontbreekt dat het geluid van de windturbines wegvalt tegen andere geluidsbronnen.

Over de Oude Maas worden ook gevaarlijke stoffen vervoerd. Windturbines op locatie Beerenplaat kunnen radar voor de schapvaart verstoren. Dit kan tot calamiteiten leiden. Het gevaar dat een rotorblad afbreekt, een mast omvalt en op een schip belandt, is niet ondenkbaar. Met alle gevolgen van dien voor de omliggende bewoners en bijvoorbeeld ook het waterleidingbedrijf.

In het planMER is niets terug te vinden over het mogelijke effect van het plaatsen van windturbines op de veiligheid van het leidingsysteem op de locatie Beerenplaat.

In het planMER is niet onderzocht welk effect windturbines hebben voor het vliegverkeer van en naar Rotterdam – The Hague Airport en voor de traumahelikopter.

Defensie gebruikt het gebied regelmatig voor vliegverkeer en oefeningen. Dit aspect ontbreekt in het planMER.

Meer en diepgaander onderzoek, onder meer naar de verscheidenheid aan vogels, lijkt geboden. Indiener is het oneens met de beoordeling in het planMER dat de kans op aanvaringslachtoffers gering is.

Door de noodzakelijke kap van het oeverbos worden ecologie en biodiversiteit aangetast.

Plaatsing van zes windturbines is een ernstige aantasting van het open landschap van het Nationale Landschap Hoekse Waard. Dat geldt ook voor de lijnopstelling. Dit past totaal niet in het omliggende landschap en al helemaal niet bij de historische haven en oude kern van Oud-Beijerland. De score in het planMER moet worden aangepast van positief (+) naar negatief (- -).

Windturbines betekenen een zware aantasting van het landschap, dat door het zicht en de geluidshinder een deel van zijn aantrekkingskracht voor dagrecreatie zal verliezen. Deze effecten voor dagrecreatie worden in het planMER ten onrechte niet meegewogen.

Daarnaast heeft de indiener nog vragen gesteld over het aantal windturbines dat wordt geplaatst, de GPS-coördinaten, hoogte windturbines en draaicirkel wieken.

Wat zijn vanaf nu de besluitacties en volgorde met tijdvak rondom plaatsing?

Beerenplaat was oorspronkelijk een reservelocatie. Is dat nu een hoofdlocatie?

Antwoord:

Zie de beantwoording van de locatie K. Beerenplaat, en bij de thema's Nut en Noodzaak, Veiligheid, Natuur en ecologie, Inspraak en proces.

De termen hoofd- of reservelocaties gebruikt de provincie niet, voor haar zijn alle locaties onderzoekslocaties. De gevolgen van eventuele kap van bomen maakt onderdeel uit van het onderzoek voor benodigde vergunningen/ontheffingen in een vervolgfase. De meegezonden bijlage met foto neemt de provincie voor kennisgeving aan.

5.3.14 C0014

Locatie I. Prisma/Bleizo (12 / 15 / 16)

Samenvatting:

Indiener zet vraagtekens bij de levensduur en de kosten van windenergie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en Noodzaak, onderdeel financieel rendement van windenergie.

5.3.15 C0015

Locatie S. Rozenburg Landtong (33)

Samenvatting:

Indiener is voorstander van windenergie maar maakt zich zorgen over het plaatsen van windturbines bij de landtong Rozenburg en zet vraagtekens bij de procedure waarmee gekomen is tot verruimen van deze locatie.

Daarnaast is volgens indiener veel moeite gestoken in de ontwikkeling van het recreatiegebied en zijn inmiddels veel bijzondere soorten in het gebied aanwezig. Ook zouden de activiteiten van de modelvliegclub beperkt worden.

Volgens de indiener is onvoldoende rekening gehouden met L_{night} -waardes bij het bepalen van de geluidscontouren.

Indiener acht aanvullend onderzoek nodig voor het geval er turbines van meer dan 3 MW komen. De reden daarvoor is dat in het planMER uitgegaan is van het Handboek risicozonering windturbines, welke bedoeld is voor windturbines tot 3 MW. Daarnaast attendeert indiener op een buisleiding die door het gebied loopt en waar volgens indiener onvoldoende rekening mee is gehouden in het planMER.

Indiener heeft twijfels bij het planMER omdat een andere onderzoek, uitgevoerd door hetzelfde bureau, andere uitkomsten zou laten zien.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie S. Rozenburg Landtong en bij de thema's Geluid, Natuur en Ecologie.

5.3.16 C0016

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Samenvatting:

Indiener is tegen windenergie op land vanwege geluid, slagschaduw, landschap en natuur zeker in de regio Rotterdam waar al zo weinig natuur is. Indiener is voor windturbines op zee en tegen windturbines in woonwijken en op industrieterreinen. Indiener heeft geen vertrouwen in het effect van inspraak en roept op tot het opstellen van een participatieplan.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Landschap, Natuur en Ecologie, Nut en Noodzaak, Participatie en Inspraak en proces.

5.3.17 C0017

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat de geluidsberekeningen uitgaan van gemiddelde cijfers. Indiener verwacht dat hij op een mooie zomerdag niet in de tuin kan zitten wegens de geluidsoverlast van de turbines.

Indiener verwacht dat de turbines 185 m hoog zijn en veel lichtoverlast geven naar de omgeving.

Indiener stelt dat windturbines niet in een natuurgebied horen en verwacht dat de mensen wel de lasten (slecht uitzicht en waardedaling woning) maar niet de lusten zullen hebben.

Indiener stelt dat windturbines niet binnen een straal van 10 km van een woning of woonwijk horen, maar op de Maasvlakte of op zee. Indiener stelt dat de opbrengst van windenergie in het polderlandschap een druppel op de gloeiende plaat is en veel beter op zee kan, maar wel een hoop mensen benadeelt. De mensen worden niet in verhouding schadeloosgesteld voor de effecten.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Veiligheid (onderdeel luchtvaartveiligheid), Natuur en Ecologie, Economische effecten (onderdeel waardedaling woning en planschade), Beleid (onderdeel afstand windturbines tot woningen), Nut en Noodzaak en Participatie.

5.3.18 C0018

Locatie F. N57 Entree zuid (7)

Samenvatting:

Indiener stelt dat de windturbines altijd ergens te dicht bij woningen staan. Indiener verwacht dat als de N57 's avonds stil is, de windturbines voor herrie gaan zorgen. Waarmee voordelen voor landelijk wonen verloren gaan. Indiener verwacht hinder van slagschaduw voor woningen noordelijk van de N57 en invloed van de windturbines op luchtstromen boven Quackjeswater en daarmee invloed op broedende soorten. Dit moet onderzocht worden.

Indiener stelt dat het landschap verminkt zal worden door windturbines. Indiener stelt dat veel mensen wonen in het gebied juist vanwege het open landschap, huizen hebben met open tuinen, vanwege het landschap. Windturbines zullen dit uitzicht tenietdoen.

Indiener stelt dat Hellevoetsluis zich wil profileren als recreatiegebied. De recreatievoorzieningen verliezen hun aantrekkingskracht door windturbines.

Indiener stelt dat het landelijk karakter met vrij uitzicht de waarde van het huis bepaalt. Dit wordt tenietgedaan door windturbines. Ook maneges, campings en B&B's ondervinden waardedaling. Net als bij Geervliet zullen de turbines vast op wettelijke afstand staan, maar de gevoelsafstand zal dichterbij zijn en de huizen in waarde doen dalen.

Indiener vraagt of onderzocht is of op zee molens bij te bouwen zijn. Dit levert een groter rendement op en omwonenden zouden nergens last van hebben. Misschien kunnen turbines op land verdwijnen.

De manier waarop de zienswijze ingediend konden worden is voor indiener moeilijk geweest. Site crasht, informatie is moeilijk te vinden en indiener heeft een aantal keer opnieuw moeten beginnen. Indiener stelt dat deze werkwijze vooral voor ouderen bijna onmogelijk maakt bezwaar aan te tekenen. Indiener geeft aan dat de provincie huis-aan-huis moet gaan om bezwaren op te halen.

Daarnaast stelt indiener een extra eis voor aan de bouwer van de turbines, om op de turbine de naam van de politiek verantwoordelijke af te drukken.

Antwoord:

Zie beantwoording thema's Geluid, Slagschaduw, Landschap, Recreatie, Economische effecten (Waardedaling woningen en planschade en Economisch belang toerisme en recreatie), Nut en Noodzaak (Relatie Wind op Land en Wind op Zee), Inspraak en proces en de beantwoording van locatie F. N57 Entree zuid.

Provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze over de extra eis.

5.3.19 C0019

Locatie A. Distripark Eemhaven (1)

Locatie N. Tegenover Rivium 1 (24)

Locatie O. Tegenover Rivium 2 (25)

Samenvatting:

Geluidshinder wordt versterkt voor woningen en de omliggende natuurgebieden door reeds bestaande windturbine in Capelle.

De windturbines passen niet in direct stedelijke omgeving, vergeleken met skyline Rotterdam zijn windturbines disproportioneel hoog. Enorme horizonvervuiling, ook in de prachtige natuurgebieden in de directe omgeving.

Indiener verwacht waardedaling van appartement en dat het vrije uitzicht wordt ontsierd. Onder andere door hinder van ronddraaiende wieken op ooghoogte, appartement op 13-hoog. Onrustig, hinderlijk en irritant gevoel, indieners woongenot wordt compleet vergald. Daarnaast is aangegeven dat de kwaliteit van leven enorm achteruit gaat.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties A. Distripark Eemhaven, N. Tegenover Rivium 1 en O. Tegenover Rivium 2 en bij de thema's Geluid (onderdeel cumulatie), Landschap, Economische effecten (onderdeel waardedaling).

De laatste opmerking neemt de provincie voor kennisgeving aan.

5.3.20 C0020

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat het bekend is dat mensen gezondheidsklachten toeschrijven aan windturbines, bijvoorbeeld slaapverstoring. Hiervoor wordt verwezen naar een artikel van het RIVM. Mogelijk kunnen windturbines ook andere gezondheidseffecten veroorzaken als vermoeidheid, hoge bloeddruk of het windturbinesyndroom. Verwezen wordt naar de Arboret en gevraagd wordt waarom de gemeenten en provincie zich hier niet aan hoeven te houden? Dit in het licht dat windturbines de leefomstandigheden bedreigen en de gezondheid en het welzijn van de direct omwonenden aantasten.

De indiener vraagt zich af of de gemeenten en de provincie zich aan de wet- en regelgeving gaan houden. Wat wordt aan de omwonenden aangereikt om er voor te zorgen dat de projectontwikkelaar/investeerder zich hieraan gaat houden? Gevraagd wordt of de windturbine op een minimale afstand van 1.280 m van de woning komt, of dat de windturbines overdag worden uitgezet?

Bij realisatie dient een veiligheidsparagraaf opgesteld te worden over bijvoorbeeld breken van de wieken, ijsverlies van de wieken en brandscenario's. Daarnaast dient in de veiligheidsparagraaf de contouren opgenomen te worden van het laagfrequent geluid.

Indiener verwijst naar een reactie van Natuurmonumenten, in hoeverre wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van Natura 2000-gebied en beschermde diersoorten?

Door plaatsing van windturbines langs de N57 wordt het landelijke karakter van het polderlandschap tenietgedaan. De N57 is een weinig zichtbaar object in de omgeving, waardoor windturbines geen aansluiting vinden bij het bestaande landschap.

Het onderzoeksgebied ligt dicht tegen recreatiegebieden aan met beschermingscategorie 2. Volgens de indiener is hier niet goed naar gekeken.

In de omgeving van het onderzoeksgebied liggen enkele grote campings. Door plaatsing van windturbines zullen veel recreanten wegblijven en zal er economische schade ontstaan in de recreatieve- en toeristische sector.

De indiener geeft aan dat plaatsing van windturbines zal leiden tot waardevermindering van onroerend goed in een straal van 1 km rond elke windturbine. Wie compenseert de waardevermindering van de gedupeerden, dan wel wie wordt hier aansprakelijk voor gesteld? Wordt er uit de subsidie van de projectontwikkelaars geld vrijgemaakt voor compensatie (ruim 30%) op het verlies van hun onroerend goed?

Volgens de indiener hebben de direct omwonenden geen inspraak in het proces. Op twee voorlichtingsavonden zijn door diverse voorlichters andere antwoorden gegeven.

De inspraakmogelijkheid bij het inbrengen van zienswijzen wordt beperkt omdat er ruimte is voor max. 2000 woorden.

Volgens de indiener worden rechten op planschade verspeeld indien wordt deelgenomen aan financiële participatie. Een leefbaarheidsfonds lijkt een aardig plan voor verstedelijkt gebied, maar niet voor in de polder. Dit omdat het aanbrengen van voorzieningen als gasvoorziening, kabeltelevisie en riolering te duur zijn. Voorstel is het instellen van een ondersteuningsfonds voor het voeren van juridische procedures op het planschadedossier, of juist om deze te voorkomen. Verder geeft indiener aan dat hij/zij niet tegen groene stroom is, maar er zijn betere alternatieven voor nieuwe windturbines. Bijvoorbeeld het vervangen van oude windturbines en de berm van de

snelweg voorzien van zonnepanelen. Voorstel voor alternatieve locatie is het bouwen van windturbines op de tweede Maasvlakte. Ander alternatief is het nog verder opschalen (meer dan vier windturbines) op de locatie Haringvlietdam.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Inspraak en proces, Participatie, Economische effecten en Nut en noodzaak.

5.3.21 C0021

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Locatie G. Haringvlietdam (9)

Samenvatting:

De windturbines komen te dicht in de buurt van de bewoners/recreanten en vakantiegangers waardoor hinder ontstaat. Advies is geen turbines op deze locatie te plaatsen, alternatief is Haringvlietdam (nieuwe turbines op plek van oude turbines).

De windturbines komen naast het Quackjeswater, en dat is schadelijk voor de (trek)vogels.

Alternatief is de Maasvlakte.

Het aanzicht van het mooie polderlandschap op Westvoorne wordt aangetast. Alternatief zou zijn langs water plaatsen of in industrieparken zoals Botlekgebied of midden op zee.

Dit is geen poort maar midden in de polder. Entree is direct naast Haringvlietdam.

Tevens heeft indiener aangegeven dat Entree Zuid veel te groot op de kaart getekend is.

Duizenden recreanten en honderden vakantiegangers zullen ergens anders heen gaan.

Aanzienlijke schade voor de lokale ondernemers. Tevens waardevermindering van de huizen.

Economische schade zal worden verhaald op de provincie, hetgeen tot rechtszaken en rompslomp zal leiden. Alternatief is windmolenpark in zee of op Maasvlakte.

Plaats windmolenparken op andere locaties zoals in zee of op de Maasvlakte.

Windenergie is bewezen achterhaald, de provincie houdt krampachtig vast aan gemaakte afspraken. Windtrechters op gebouwen of windmolenparken in zee zijn vele malen meer rendabel.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties F. N57 Entree Zuid , G. Haringvlietdam en bij het thema Nut en noodzaak.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken

5.3.22 C0022

Locatie J. Maassluis/Oeverbos (17 en 39)

Samenvatting:

Indiener woont ten noorden van de locatie en heeft daardoor geluidshinder bij dominante windrichting en minder rendement op aanwezige zonnepanelen, waardoor woongenot wordt aangetast.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Geluid (onderdeel afstand tot woningen), Slagschaduw (onderdeel zonnepanelen en effecten op gezondheid).

5.3.23 C0023

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Windturbines op korte afstand van belangrijk natuurgebied (Quackjeswater) is gevaarlijk voor de vele trekvogels, zoals de Lepelaars.

Er staan al molens langs de Haringvlietdam. Nog meer windturbines langs de N57 kruising N497 is een schade voor het buitengebied en grote vervuiling van het landschap.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid.

5.3.24 C0024

Locatie Groote Lindt

Samenvatting:

Indiener heeft een zienswijze ingediend op de locatie Groote Lindt waaruit blijkt dat indiener bezwaren tegen deze locatie heeft vanwege, geluid, slagschaduw, veiligheid en het ontbreken van draagvlak. Daarbij geeft de indiener aan dat er geschiktere locaties zijn in Zwijndrecht.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze. Omdat de zienswijze geen betrekking heeft op een locatie binnen de regio Rotterdam en daarmee buiten de huidige zienswijzeprocedure valt, wordt in het kader van deze procedure geen reactie gegeven.

5.3.25 C0025

Locatie H. Stormpolder (11)

Locatie N. Tegenover Rivium1 (24)

Locatie O. Tegenover Rivium 2 (25)

Samenvatting:

De windturbine op Stormpolder komt recht tegenover indieners flat te staan op de punt bij Hollandia. Dan komt het geluid erg dichtbij. Indiener verwacht versterkte geluidshinder van locatie tegenover Rivium 2 doordat de wind vaak uit het westen komt. Indiener verwacht van windturbine op Stormpolder alleen in de ochtend last van slagschaduw te hebben en van de locatie tegenover Rivium 2 veel flikkering, vooral gedurende de mooie lange zonsondergang die vanuit het huis te zien is.

Indiener verwacht dat windturbines altijd het landschap zullen bepalen. Indiener vindt turbine op de locatie Tegenover Rivium 1 storend. Indiener geeft aan dat hij het appartement op de 12^e etage gekocht heeft vanwege het uitzicht. Windturbines op Rivium 1 en 2 verstoren dit, zie bijgestuurde fotocompilatie.

Daarnaast vindt de indiener dat windturbines niet bij een woonwijk horen maar op zee of langs rijkswegen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties H. Stormpolder, N. Tegenover Rivium1 en O. Tegenover Rivium 2

De fotocompilatie neemt de provincie voor kennisgeving aan.

5.3.26 C0026

Locatie N. Tegenover Rivium1 (24)

Locatie O. Tegenover Rivium 2 (25)

Samenvatting:

Indiener is tegen het plaatsen van windturbines op de locaties Tegenover Rivium 1 en 2. Indiener geeft aan dat windturbines het prachtige panorama van Rotterdam verstoren (de huidige windturbine bij de Van Brienoordbrug doet dat al) en vindt dat windturbines op zee geplaatst moeten worden en niet in de stad.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties N. Tegenover Rivium 1 en O. Tegenover Rivium 2.

5.3.27 C0027

Locatie E. N57 Entree zuid (7)

Locatie G. Haringvlietdam (9)

Samenvatting:

De afstand vanaf de locaties tot woningen is in meerdere gevallen 500 m of minder. Indiener verwacht bij met name zuidwesten wind hinderlijk last van geluid te hebben.

Indiener verwacht van de gebieden de hele dag overlast van slagschaduw, vooral als de zon laag staat.

Indiener vindt dat er nu al horizonvervuiling is in meerdere richtingen door windturbines op Haringvlietdam, Hartelkanaal en op Goeree.

Indiener verwacht dat windturbines in het gebied en vlak bij Quackjeswater geen positief effect zal hebben op recreanten, terwijl Hellevoetsluis recreatie promoot.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties E. N57 Entree Zuid en G. Haringvlietdam en bij de thema's Geluid, Slagschaduw en Recreatie.

5.3.28 C0028

Locatie E. N57 Entree zuid (6B)

Locatie G. Haringvlietdam (7)

Samenvatting:

De meeste woningen liggen binnen 500 m van de locaties, voldoende om last te hebben van geluid bij dominante zuidwesten wind. Zowel ten oosten als ten westen zullen woningen last hebben van slagschaduw. Locaties liggen erg dicht bij natuurgebied/vogelreservaat

Quackjeswater met grote kans op schade voor populatie. Vanuit veel woningen zullen de molens zichtbaar zijn en is sprake van horizonvervuiling. Hellevoetsluis is recreatie aan het promoten, windturbines zullen daar zeker geen positief effect op hebben.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties E N57 Entree Zuid en G. Haringvlietdam.

5.3.29 C0029

Locatie N. Tegenover Rivium1 (24)

Locatie O. Tegenover Rivium 2 (25)

Samenvatting:

Stapelings van geluid moet begrensd worden. Op een begraafplaats is het zeer gewenst dat het op bepaalde tijden stil is. Ook bij de volkstuinten geven de wieken extra geluidshinder, bovenop toenemend verkeersgeluidshinder. Op aangrenzende sportvelden kan het hockeyspel beïnvloed worden door de slagschaduw. Men ziet de bal even wel en dan weer niet.

De windturbines kunnen het toegenomen vliegverkeer en het daarbij behorende radioverkeer negatief beïnvloeden. Plaatsing is onwenselijk en in strijd met de veiligheidscontour vliegverkeer. De horizonvervuiling neemt toe. De trots van de wederopbouw en hoogbouw van Rotterdam en het bereikte aanzicht als bezoekers die per auto over de Van Brienoordbrug komen binnen rijden wordt hiermee beïnvloed en verstoort.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties N. Tegenover Rivium 1 en O. Tegenover Rivium 2 en bij het thema Veiligheid.

5.3.30 C0030

Locatie Algemeen

Samenvatting:

Indiener is tegen windenergie in de gemeente Zwijndrecht en omgeving.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze. Omdat de zienswijze geen betrekking heeft op een locatie binnen de regio Rotterdam en daarmee buiten de huidige zienswijzeprocedure valt, wordt in het kader van deze procedure geen reactie gegeven.

5.3.31 C0031

Locatie E. N57 Entree noord (6B)

Samenvatting:

Plaatsing van drie windturbines ten noordwesten van Zwartewaal zal ongetwijfeld geluidshinder meebrengen, zeker bij veel voorkomende westelijke wind. Zwartewaal heeft al veel geluidshinder te verduren van industrie vanuit de Botlek, het windmolenpark bij de Hartel, het verkeer van de N218 en N57 en havenspoorlijn. Bij laagstaande zon zal Zwartewaal zeker last hebben van slagschaduw. Ook bij de recreatieve strandjes en fietspaden rondom het Brielse Meer waar veel mensen uit Zwartewaal vertoeven.

Bij wiekschade is er kans op ernstig letsel bij omwonenden, het speelparadijs, mensen op de camping en het strand.

Het gebied rondom het Brielse Meer en de polders bij Zwartewaal is rijk aan vogels. Deze kunnen mogelijk last ondervinden van de windturbines door het geluid en de veranderde luchtstroming en slagschaduw.

Windturbines geven nog meer landschapsvervuiling rondom Zwartewaal. Reeds zicht op industrie, windmolenpark Heenvliet.

Er is veel recreatie in het aangewezen gebied: stranden, fietspaden, kinderspeeltuinen, naturistencamping, zorgboerderij. Toeristen en inwoners zullen hinder ondervinden bij het recreëren. Mogelijk blijven toeristen weg, dit heeft nadelige gevolgen voor de ondernemers in het gebied. Indiener geeft aan dat het vertrouwen op open en transparante procedure is geschaad Enerzijds door realisatie van windpark Heenvliet/Geervliet, anderzijds door wisselende informatie over onderzoeksgebieden. Het blijkt nu om drie windturbines te gaan in plaats van twee en de

locatie is groter geworden. De provincie Zuid Holland lijkt onzorgvuldig met de belangen van haar bewoners om te gaan.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie E. Entree Noord en bij het thema Inspraak en proces.

5.3.32 C0032

Locatie Algemeen

Samenvatting:

Indiener is tegen plaatsen van windturbines en zet vraagtekens bij nut en noodzaak van windturbines in het algemeen. Daarnaast maakt de indiener zich zorgen over slagschaduw, geluid en ecologie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Nut en noodzaak, Slagschaduw, Geluid en Natuur en ecologie.

5.3.33 C0033

Locatie E. N57 Entree noord (6B)

Samenvatting:

Indiener maakt zich zorgen over cumulatie van geluidsoverlast door het plaatsen van windturbines, vooral in combinatie met toenemend vliegverkeer van Rotterdam- The Hague Airport.

Daarnaast zijn er zorgen over slagschaduw, aantasting van het landschap, beperking van recreatieve functies en heeft de indiener opmerkingen over het aanpassen van de onderzoekslocatie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie E. N57 Entree Noord.

5.3.34 C0034

Locatie Grote Lindt

Samenvatting:

Indiener is voorstander van groene energie, maar heeft nu al last van geluidsoverlast van het verkeer op de weg en op het spoor en vreest voor verergering door de windturbines. Daarnaast maakt de indiener zich zorgen over slagschaduw, veiligheid, het uitzicht en een eventuele waardevermindering van de woning. Indiener is van mening dat gewacht moet worden op nieuwe manieren van energie opwekken.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze. Omdat de zienswijze geen betrekking heeft op een locatie binnen de regio Rotterdam en daarmee buiten de huidige zienswijzeprocedure valt, wordt in het kader van deze procedure geen reactie gegeven.

5.3.35 C0035

Locatie N57 Entree Noord (6B)

Samenvatting:

Indiener ondervindt geluidshinder van bestaande windturbines langs het Hartelkanaal. Bij veelvoorkomende westelijke- en noordwestelijke wind zal de hinder voor Zwartewaal toenemen. Indiener verwacht extra geluidshinder door Theemswegtracé en toename vliegverkeer Rotterdam-The Hague Airport. Zwartewaal ligt ten oosten van onderzoeksgebied 6B en zal daarom ernstige slagschaduw ondervinden, in het bijzonder bij laagstaande zon. Indiener verwacht ernstige aantasting van het landelijke landschap van Voorne-Putten. Bij plaatsing van windturbines op locatie 6B, vooral ten oosten van de N57, zal de recreatieve en sociale functie van het gebied op zeer negatieve wijze worden beïnvloed. Het door de provincie Zuid-Holland telkens aanpassen van de plaats en/of omvang van de onderzoeksgebieden, schaadt het vertrouwen van de burgers en de lokale politiek ernstig.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie N57 Entree Noord en bij het thema inspraak en proces.

5.3.36 C0036

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener legt een planschets voor de polder Zuidland voor met daarin natuurontwikkeling, fietspad en zonneakkers als alternatief voor de windturbines, ter vergroting van de leefbaarheid voor mens en dier en een vooruitgang voor heel Zuid-Holland. Indiener merkt op dat op basis van gegevens uit Brussel onder meer wordt aangegeven dat de voorkeur uitgaat naar zonnepanelen en niet naar windturbines, dit staat haaks op wat de provincie Zuid-Holland wil. Indiener geeft aan zorgen te hebben voor natuur, maar dat de mens nog altijd boven het dier gaat. Indiener geeft aan dat op de Noordzee nog ruimte genoeg is voor windturbines. Indiener geeft aan dat hij de handelwijze van de provincie een minachting en onderschatting van de burger vindt, omdat de provincie wel praat met boeren, ondernemers/aannemers, investeringsmaatschappijen, een patatfabriek en de Windunie, maar niet met de burgers. Daarnaast vraagt indiener zich af of de Windunie volmacht heeft van het ministerie van Economische Zaken om de target te halen en te bepalen waar de windturbines komen in Nederland met steun van de provincie en het ministerie van Economische Zaken. Indiener ziet dit als een organisatie binnen een organisatie die subsidie onder elkaar verdelen waarbij bankdirecteuren en boeren hun zakken vullen terwijl de gewone man de dupe is.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland (19) en bij de thema's Nut en Noodzaak, Inspraak en proces

In aanvulling daarop: Windunie is een coöperatie en ontwikkelaar van windenergie op land, zie de website www.windunie.nl. Windunie is geen onderdeel van het ministerie van Economische Zaken. De provincie neemt de zienswijze verder voor kennisgeving aan.

Samenvatting:

Daarnaast geeft indiener aan dat in de krant stond dat windturbines verder van Zuidland komen te staan, maar dat op de informatieavond en op de windturbinelocatiekaart het tegenovergestelde werd beweerd. Indiener vraagt zich dan ook af wie de juiste informatie geeft.

Antwoord:

De provincie heeft haar informatie via officiële bekendmakingen, provinciale website en inloopavonden gedeeld. De exacte locatie van windturbines op deze locatie zijn in deze fase van het proces niet bekend. In het kader van het planMER is een fictieve turbineopstelling gebruikt om te bepalen wat de landschappelijke effecten zijn. De gebruikte fictieve opstelling voor het thema landschap is te vinden in figuur 24.4 en 25.4 van het planMER.

Zie tevens de beantwoording bij het thema Inspraak en Proces

5.3.37 C0037

Locatie A. Distripark Eemhaven (1)

Locatie O. Tegenover Rivium 2 (25)

Samenvatting:

Indiener heeft zorgen over verdere versterking van leef- en woongenot en is daarom tegen windturbines op de locatie Distripark Eemhaven en Tegenover Rivium 1. Indiener geeft aan, dat door plaatsing van windturbine in Capelle, het uitzicht verstoord is en dat de omvang van de windturbine, het draaien, het weerspiegeling van de zon, en de rode knipperlichten het leef- en woongenot verstoort. Indiener heeft bedenkingen bij de opbrengst van de windturbine en zorgen over de daling van de woningwaarde.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties A. Distripark Eemhaven en O. Tegenover Rivium 2 en bij de thema's Nut en noodzaak en Economische effecten.

5.3.38 C0038

Locatie N57 Entree Noord (6B)

Samenvatting:

Geluid: Indiener ondervindt geluidshinder van bestaande windturbines langs het Hartelkanaal. Bij veelvoorkomende westelijke en noordwestelijke wind zal de hinder voor Zwartewaal toenemen. Naast de verwachte hinder van windturbines geven ook de ligging aan de N218 en de industrie aan de noord- en oostzijde veel geluidshinder. Indiener verwacht extra

geluidshinder door Theemswegtracé en toename vliegverkeer Rotterdam-The Hague Airport.

Zwartewaal ligt ten oosten van onderzoeksgebied 6B en zal daarom ernstige slagschaduw ondervinden, in het bijzonder bij laagstaande zon.

Indiener verwacht ernstige aantasting van het landelijke landschap van Voorne-Putten.

Bij plaatsing van windturbines op locatie 6B, vooral ten oosten van de N57, zal de recreatieve en sociale functie van het gebied op zeer negatieve wijze worden beïnvloed.

Het door de provincie Zuid-Holland telkens aanpassen van de plaats en/of omvang van de onderzoeksgebieden schaadt het vertrouwen van de burgers en de lokale politiek ernstig.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie N57 Entree Noord en bij het thema inspraak en proces.

5.3.39 C0039

Deze zienswijze is vervallen (betref een leeg zienswijzeformulier).

5.3.40 C0040

Locatie N57 entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener vindt de locatie N57 Entree Zuid ongeschikt voor windturbines vanwege de effecten op het recreatiegebied, en het effect op de prachtige omgeving en de rust.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie N. 57 Entree Zuid en bij het thema Recreatie.

5.3.41 C0041

Locatie F. N57 Entree zuid (7)

Samenvatting:

Indiener geeft aan te recreëren op de midicamping van der Burgh voor de rust en de omgeving, Windturbines daar passen niet bij de omgeving, tasten de natuur aan en verstoren het landschap en de rust en kalmte waardoor er niet meer ongestoord vakantie kan worden gevierd.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie N. 57 Entree Zuid en bij het thema Recreatie

5.3.42 C0042

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener geeft aan te recreëren op de midicamping van der Burgh en heeft bezwaren tegen het plaatsen van windturbines op de locaties N57 Entree Zuid vanwege geluidsoverlast (een caravan

is niet zo geluidsisolerend als een huis), slagschaduw en verwachte negatieve effecten op recreatieve waarden als rust.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie N. 57 Entree Zuid en bij het thema Recreatie

5.3.43 C0043

Deze zienswijze is vervallen (betref een leeg zienswijzeformulier).

5.3.44 C0044

Deze zienswijze is vervallen (betref een leeg zienswijzeformulier).

5.3.45 C0045

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Locatie G. Haringvlietdam (9)

Locatie Haringvlietdam verlenging (10)

Samenvatting:

Indiener maakt zich zorgen om de recreatieve beleving van het gebied en het effect van windturbines op de natuur.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Recreatie en Natuur en Ecologie, en de beantwoording bij de locaties E. N57 Entree Noord (6B), F. N57 Entree Zuid (7), G. Haringvlietdam (9).

5.3.46 C0046

Locatie F. N57 Entree zuid (7)

Samenvatting:

Indiener maakt zich zorgen over de effecten van windturbines op het landschap, de natuur en de mogelijkheden tot recreatie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Recreatie, Landschap, en Natuur en Ecologie en de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid (7)

5.3.47 C0047

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener geeft aan te recreëren op de midicamping van der Burgh voor de rust en dat ronddraaiende windturbines die verstoren.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Recreatie en bij de locatie F. N57 Entree Zuid (7)

5.3.48 C0048

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Samenvatting:

Indiener ondervindt vrijwel dagelijks geluidshinder van windturbines en nabijgelegen industrie. Indiener is van mening dat het verkeer ten westen van Zwartewaal en in de avond bij laagstaande zon hinder ondervindt van slagschaduw.

Bij reeds geplaatste windturbines is volgens de indiener geen gedegen veiligheidsonderzoek gedaan. De drukte van scheepsvaart en verkeer op de weg zouden moeten leiden tot de conclusie dat er geen turbines geplaatst kunnen worden op deze locatie.

Indiener vreest voor ernstige aantasting van het landschap, vooral door cumulatie met de turbines die in de buurgemeenten worden geplaatst.

Windturbines draaien volgens de indiener op subsidie en zijn niet voldoende rendabel. Indiener adviseert om te investeren in onderzoek naar energie uit waterkracht.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie E. N57 Entree Noord en bij het thema nut en noodzaak.

5.3.49 C0049

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener geeft aan het belang van duurzame energie te zien, maar vindt het onjuist dat windturbines bij het recreatiegebied nabij de N57 Zuid komen, omdat degenen die rust en zon zoeken daarvan gegarandeerd moeten blijven kunnen genieten.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie E. N57 Entree Noord en bij het thema Recreatie.

5.3.50 C0050

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener is van mening dat windturbines door het geproduceerde geluid en de slagschaduw niet samengaan met recreatie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Geluid (onderdeel recreatie) en Slagschaduw en de beantwoording bij locatie F. N57 Entree Zuid.

5.3.51 C0051

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener is voorstander van duurzame energie, waaronder windenergie maar tegen eventuele plaatsing van windturbines op deze locatie vanwege verstoring van de horizon en rust in dit gebied waar mensen wonen en recreëren. Indiener pleit voor windturbines op de Maasvlakte.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Landschap, Recreatie, en Nut en noodzaak.

5.3.52 C0052

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener geeft aan bezwaar te maken tegen windturbines nabij een vogelreservaat en de midicamping van der Burgh vanwege de vrees voor geluidsoverlast.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Recreatie en Geluid.

5.3.53 C0053

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener geeft aan bedenkingen te hebben bij het inspraakproces en vraagt zich af of het indienen van zienswijzen nut heeft. Overheden lijken zich achter afspraken te verschuilen over het aantal te leveren MW.

Indiener wil geen windturbines in de directe leefomgeving van mensen en stelt alternatieve locaties als Maasvlakte, het havengebied en wind op zee voor. Daarnaast het advies om in te zetten op nieuwe, innovatieve duurzame energievormen die meer rendement leveren.

Indiener verwacht aanzienlijke geluidshinder en dientengevolge gezondheidsproblemen. Indiener verwacht schade aan het onlangs gecreëerde natuurgebied 'Spui monding-West'.

Indiener wijst op het schaarse open landschap en het belang daarvan.

Indiener betwijfelt het rendement van windenergie en wijst op de exorbitante vergoedingen voor grondeigenaren

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij de thema's Inspraak en proces, Nut en noodzaak, Economische effecten, Beleid, Geluid, Natuur en ecologie

5.3.54 C0054

Locatie: N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Bewoners en recreanten genieten van rust en de natuur. De (mogelijke) plaatsing van windturbines doet inbreuk op deze geneugten. Elders zijn betere plaatsen te vinden waar er geen overlast zal zijn. Graag een andere locatie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Recreatie en Nut en noodzaak.

5.3.55 C0055

Onbekend

Samenvatting:

Op de camping verwacht men rust, dieren om zich heen en genieten van de omgeving. Indiener verwijst niet naar een concrete locatie.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie voor kennisgeving aan. Zie de beantwoording bij het thema Recreatie.

5.3.56 C0056

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener geeft aan te recreëren op de midicamping van der Burgh en is tegen het plaatsen van windmolens aldaar.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij het thema recreatie.

5.3.57 C0057

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener geeft aan bezwaar te maken tegen windturbines nabij een natuurgebied en de midicamping van der Burgh, omdat de windturbines de rust verstoren. Zij geeft aan dat er op de Maasvlakte plaats genoeg is.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Recreatie, Natuur en Ecologie en Nut en noodzaak.

5.3.58 C0058

Locatie U. Broekpolder (36):

Vervallen (er is geen concrete zienswijze over deze locatie ingevuld op het formulier).

5.3.59 C0059

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener is van mening dat de turbines het landschap aantasten, een gevaar vormen voor de natuur en dat zij negatief effect hebben op de gezondheid door geluid en slagschaduw. Daarnaast maakt indiener zich zorgen over waardevermindering van de woningen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij de thema's Landschap, Natuur en ecologie, Geluid, Slagschaduw en Economische effecten.

5.3.60 C0060

Locatie L. Zuidland (19):

Samenvatting:

Indiener ondervindt al geluidshinder van bestaande windturbines op Voorne-Putten. Indiener verwacht extra geluidsoverlast, ook 's nachts door nog eens een tiental windturbines in de polder Zuidland waar toch veel woningen staan. Een van de turbines komt op nog geen 200 m van haar woning te staan. Bovendien ligt het gebied tegen een stiltegebied aan. Er moet volgens indiener onderzoek worden gedaan naar de schadelijke gezondheidseffecten (slaapstoornissen) door langdurige blootstelling van mensen aan lage geluidsfrequenties.

Indiener meent dat zij slagschaduw zal ondervinden.

Indiener vreest dat lichtverontreiniging een regelrechte aanslag op de menselijke gezondheid pleegt. Zonder wetenschappelijk onderzoek dat aantoonde dat er geen schadelijke effecten zijn mogen deze molens niet in de buurt van steden en dorpen gebouwd worden. Ze ontsieren het landschap.

Indiener uit zorgen over de ernstige verstoring van de natuur (o.a. reeën en bevers) en (broed)vogels, zoals ganzen en de zeearend in het natuurgebied Spuimonding West door de komst van de windturbines.

De windturbines zullen leiden tot waardevermindering, zo niet onverkooptbaarheid van de woning (oudedagsvoorziening). Daarnaast zullen door de plaatsing van de windturbines een aantal toeristische accommodaties (B&B's, vakantiepark en camping) en de Zuidlandse middenstand inkomsten mislopen. Indiener meent dat de opbrengst van de windturbines teleurstellend zal zijn.

Ook vreest indiener dat een tweestrijd zal ontstaan tussen de boeren die een torenhoge vergoeding ontvangen en de omwonenden die geruïneerd worden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Veiligheid, Recreatie, Natuur en ecologie, Landschap, Economische effecten, Beleid .

Ten aanzien van signaalverlichting: in hoeverre verlichting op een windturbine toegepast moet worden is afhankelijk van de locatie en de hoogte van de windturbine. Op dit moment is dan ook nog niet duidelijk of de windturbines verlichting moeten dragen.

5.3.61 C0061

Locaties E. N57 Entree noord (6B)

F. N57 Entree zuid (7)

F. Haringvlietdam (9)

L. Zuidland (19)

M. Hartel Oost (21 en 22).

Samenvatting:

Indiener is tegen windturbines op Voorne-Putten.

Antwoord:

De provincie neemt kennis van deze zienswijze.

5.3.62 C0062

Algemeen

Samenvatting:

De beoogde locaties voor windenergie zijn behoorlijk versnipperd met ook nog eens weinig windturbines. Dit leidt tot een grote verrommeling van het landschap. Concentratie van de windmolens in grote windmolenparken zou dit probleem ondervangen. Dit staat ook in uw eigen herziening van de VRM. (par 4.4.2). Alternatieven voor concentratie zijn aanwezig. Bijvoorbeeld aan locatie L. (Zuidland) of het volbouwen van de A15 vanaf Papendrecht naar het oosten met windmolens of het gebruik van het Haringvliet. Per locatie moet bepaald worden tot welke hoogte turbines gebouwd mogen worden zonder het landschap aan te tasten.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Landschap.

Samenvatting:

De locatie bij Kinderdijk is afgevalen, maar dit gebied leent zich juist goed voor zeer groot aantal turbines. Cultuurhistorische karakter wordt daardoor geaccentueerd. Er ontstaat een Kinderdijk 2.0.

Antwoord:

Voor de locatie nabij Kinderdijk is een zogenaamd Heritage Impact Assessment uitgevoerd. Op basis van de resultaten van dit onderzoek is in december 2014 door Provinciale Staten besloten dat deze locatie niet geschikt is voor windenergie. De provincie ziet geen aanleiding om op dit moment tot een andere conclusie te komen.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

De VRM-locaties zijn onder meer gekozen op basis van eisen vanuit windenergie. Indiener stelt dat eisen vanuit windenergie niet relevant zijn. Economische levensvatbaarheid is niet relevant voor een planologische afweging.

Antwoord:

In de VRM is aangegeven dat de locaties het resultaat zijn van een afweging tussen eisen vanuit windenergie en voorwaarden vanuit landschap en ruimtelijke kwaliteit. Voor wat betreft de eisen vanuit windenergie worden in dit verband '(milieu)technische eisen' bedoeld en niet economische eisen.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

Indiener is van mening dat er geen sprake is van een evenredige verdeling van de lusten en de lasten. Dit in tegenstelling tot het uitgangspunt van het Energieakkoord (Watt Anders Energieagenda 2020-2050 par 1.5). 280 MW van de geplaatste 360 MW staat in Groot Rijnmond. Een onevenredig zware belasting ten opzichte van de Bollenstreek, Den Haag, Krimpenerwaard en Alblasserwaard. De opgave is een voor hele provincie, niet alleen voor Groot Rijnmond. Indiener vraagt waarom niet geëist wordt dat 25% van de energie verkocht wordt in de regio. De lusten en lasten worden niet evenredig verdeeld. Tevens stelt indiener voor om subsidie te verlenen op zonnepanelen in de postcoderoos rond een windturbine locatie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Beleid en Participatie.

Samenvatting:

Indiener verwijst naar artikel 7 convenant Stadsregio. Indiener verwacht dat gemeenten niet instemmen met de beoogde wijziging van het convenant, indiener concludeert vervolgens dat het convenant dus van kracht blijft.

Indiener vraagt wat er is gedaan om windenergie te realiseren met gemeenten Den Haag, Leiden etc. om de 735,5 MW opgave te realiseren. Indiener heeft de sterke indruk dat de Bollenstreek, Den Haag e.o., Krimpenerwaard en Alblasserwaard nooit serieus zijn betrokken in de provinciale afweging.

Antwoord:

In het convenant zijn verschillende artikelen opgenomen op basis waarvan het convenant gewijzigd dan wel tussentijds beëindigd kan worden (artikel 7 en artikel 5). In artikel 5 is aangegeven hoe om te gaan met onvoorziene omstandigheden. Beide artikelen gaan uit van onderling overleg tussen de bij het convenant betrokken partijen. De vraag of het convenant van kracht blijft zal naar aanleiding van het besluit over deze herziening door de partijen gezamenlijk moeten worden beantwoord.

In de overige regio's van de provincie Zuid-Holland zijn eveneens locaties aangewezen om windenergie te realiseren. Deze zijn opgenomen op kaart 10 van de Verordening ruimte. De huidige partiële herziening beperkt zich tot het gebied van de voormalige stadsregio Rotterdam in verband met de in het Convenant Stadsregio gemaakte prestatieafspraken over de realisatie van 150 MW windenergie.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

Samenvatting:

De indiener constateert dat de looptijd van de VRM tot 2020 is. En acht het niet realistisch dat voor die tijd windturbines gerealiseerd zijn. Indiener verzoekt keuze te maken en looptijd te verlengen en een provinciebrede afweging te maken, niet alleen voor Groot Rijnmond.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Inspraak en proces. In aanvulling daarop wordt opgemerkt dat de VRM 2020 niet als tijdshorizon heeft en dat de locaties voor windenergie die in de VRM zijn opgenomen ook na 2020 op de kaart blijven staan en dat dus het realiseren van windenergie op deze locaties ook na 2020 mogelijk blijft.

5.3.63 C0063

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener geeft aan te recreëren op de midicamping van der Burgh voor de rust, stilte en zon, en dat de geplande windturbines dit verstoren.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Recreatie, Geluid en Slagschaduw.

5.3.64 C0064

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener geeft aan te recreëren op de midicamping van der Burgh voor de rust, stilte en vogelluiden en dat de geplande windturbines met geluidsoverlast en industriële uitstraling dit verstoren. Indiener hoopt dat er een andere plek kan worden gevonden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Recreatie, Geluid en Slagschaduw.

5.3.65 C0065

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener geeft aan te recreëren op de midicamping van der Burgh voor de rust en nabije natuur en dat de geplande windturbines met geluidsoverlast dit verstoren en dieren verjagen en zeldzame diersoorten verstoren of doden. Indiener zegt een duidelijk nee tegen de locatie N57 Zuid.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Recreatie, Natuur en ecologie, Geluid en Slagschaduw

5.3.66 C0066

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener geeft aan te recreëren op de midicamping van der Burgh en maakt bezwaar tegen plaatsing van windturbines nabij de N57 Zuid en het recreatiegebied Voornes Duin. Indiener geeft aan het belang van duurzame energie te zien, maar verzoekt locaties te vinden die minder storend zijn.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Recreatie, Natuur en Ecologie, Geluid en Slagschaduw.

5.3.67 C0067

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener wil zijn ongenoegen uitspreken over het plaatsen van mogelijke windturbines bij de N57 Zuid.

Antwoord:

De provincie neemt kennis van deze zienswijze.

5.3.68 C0068

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener maakt zich zorgen over aantasting van de natuur en de mogelijkheden tot recreatie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Recreatie, Natuur en ecologie.

5.3.69 C0069

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener vreest negatieve effecten van windturbines op het landschap, de ecologie, het leefgenot en de recreatiemogelijkheden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties E. N57 Entree Noord en F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Landschap, Natuur en ecologie, Recreatie, Geluid en Slagschaduw.

5.3.70 C0070

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener maakt bezwaar tegen het plaatsen van de windturbines bij de N57 wegens zorgen om de kwaliteit van de recreatiegebieden, geluidsoverlast en de natuur.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Recreatie, Geluid, Natuur en ecologie.

5.3.71 C0071

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener is voorstander van duurzame energie maar maakt bezwaar tegen plaatsing in natuur- en recreatiegebieden. Indiener stelt alternatieve locaties voor in de duinen en pleit voor aandacht voor landschappelijke kwaliteit.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Recreatie, Natuur en ecologie, Landschap en Nut en noodzaak.

5.3.72 C0072

Algemeen

Samenvatting:

Indiener maakt bezwaar tegen plaatsing van windturbines in recreatiegebieden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Recreatie.

5.3.73 C0073

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener maakt bezwaar tegen het plaatsen van windturbines bij de locatie N57 Entree Zuid omdat dit een recreatiegebied is. Daarnaast is indiener van mening dat de effecten van windturbines op de ecologie niet acceptabel zijn.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Recreatie en Natuur en ecologie.

5.3.74 C0074

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener geeft aan te recreëren op de midicamping van der Burgh en maakt bezwaar tegen plaatsing van windturbines nabij de N57 Zuid, omdat zij vreest voor geluidsoverlast en dan op zoek moet naar een andere camping. Indiener geeft aan het belang van duurzame energie te zien, maar is tegen windturbines op deze plek.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Recreatie, Geluid en Natuur en ecologie.

5.3.75 C0075

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener maakt zich zorgen over negatieve effecten van windturbines op de natuur en recreatie bij het Quackjeswater en Voornes Duin.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Recreatie en Natuur en ecologie.

5.3.76 C0076

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener geeft aan te recreëren op de midcamping van der Burgh en maakt met klem bezwaar tegen plaatsing van windturbines nabij de N57 Zuid, omdat zij vreest dat de rust en ruimte en de natuur worden aangetast en recreatie op de camping of de omgeving niet meer kan.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Recreatie en Natuur en ecologie.

5.3.77 C0077

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Locatie M. Hartel Oost (21 en 22)

Samenvatting:

Bij veelvoorkomende westelijke en noordwestelijk wind geeft de locatie Hartel Oost hinder voor de bewoners van Zwartewaal; dit komt boven op de huidige geluidshinder. Indiener verwacht extra geluidshinder door Theemswegtracé en toename vliegverkeer Rotterdam-The Hague Airport.

Bij laagstaande zon wordt in de Zalmlaan te Zwartewaal reeds slagschaduw hinder ondervonden. De Zalmlaan is gelegen ten zuidwesten van het gebied Hartel Oost. De slagschaduw zal alleen maar meer worden.

Het door de provincie Zuid-Holland telkens aanpassen van de plaats en/of omvang van de onderzoeksgebieden (N57 Noord en Hartel Oost) schaadt het vertrouwen van de burgers en de lokale politiek ernstig.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties E. N57 Entree Noord en M. Hartel Oost en bij het thema Geluid, onderdeel cumulatie, Slagschaduw onderdeel beoordeling in planMER.

5.3.78 C0078

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Locatie Oostkant N57

Samenvatting:

Indiener is tegen de plaatsing van windturbines op de locaties E. N57 Entree Noord, F. N57 Entree Zuid. Indiener geeft aan dat Zwartewaal nu al lijdt onder geluidsoverlast, met het toekomstig Theemswegtrace zal dit alleen maar toenemen. Indiener vindt dat het landschap langs de N57 niet verder aangetast mag worden en verwacht dat windturbines een van de weinige recreatieplekken in het gebied verder aantasten.

Indiener vindt nut en noodzaak van windenergie te verwaarlozen.

Indiener geeft aan dat de buurgemeenten deze locaties doordrukken.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties E. N57 Entree Noord en F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Recreatie, Geluid, Landschap, Inspraak en proces, en Nut en noodzaak.

5.3.79 C0079

Locatie E. N57 Entree noord (6B)

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Locatie Oostkant N57 (6A)

Samenvatting:

Indiener is tegen de plaatsing windturbines op de locaties E. N57 Entree Noord, F. N57 Entree Zuid. Indiener geeft aan dat Zwartewaal nu al lijdt onder geluidsoverlast, met het toekomstig Theemswegtrace zal dit alleen maar toenemen. Indiener vindt dat het landschap langs de N57 niet verder aangetast mag worden en verwacht dat windturbines een van de weinige recreatieplekken in het gebied verder aantasten.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties E. N57 Entree Noord en F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Recreatie, Geluid, Landschap, Inspraak en proces, en Nut en noodzaak.

5.3.80 C0080

Locatie: K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Indiener is tegen windturbines op deze locatie vanwege ongewenste visuele hinder, onacceptabele overlast en daardoor aantasting van de leefbaarheid.

Door het plaatsen van zware industrie zal er aantasting optreden van het kwetsbare beschermde Natura 2000-gebied, dat tevens wordt beschermd door een Vogel- en Habitatrichtlijn.

De snelweg A29 en de toekomstige doortrekking van de A4 kan met de komst van windturbines een stapeling geven van overlast door geluidsoverlast. Daarnaast is er geen onderzoek gedaan naar laagfrequent geluid.

Rotorbladen die afbreken of masten die omvallen kunnen schepen met gevaarlijke stoffen raken op de Oude Maas met alle risico's van dien. Tevens kunnen de windturbines de aanlegroute verstoren van de traumahelikopter.

Forse waardedaling (tot 50%) van het woningbestand is te verwachten bij bijvoorbeeld de Spuioever door plaatsing van windturbines.

De indiener verwacht dat inwoners tegenover windturbines slaapproblemen gaan ondervinden en daardoor gezondheidsschade.

Daarnaast is er geen onderzoek gedaan naar laagfrequent geluid.

De windturbines geven visuele hinder, onacceptabele overlast en daardoor aantasting van de leefbaarheid en dat is ongewenst

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Natuur en ecologie, Geluid, Veiligheid (onderdeel scheepvaartveiligheid, luchtvaartveiligheid). Economische effecten (onderdeel waardedaling woningen en planschade) en Slagschaduw.

5.3.81 C0081, C0126

Locatie K: Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Indiener is tegen windturbines op deze locatie. Indiener meent dat windturbines op zee goedkoper zijn dan op land een heeft dit onderbouwd met een berekening. Indiener geeft aan dat windturbines op land een relatief klein aandeel schone energie opleveren maar enorme effecten hebben op de leefomgeving.

Provincie Gelderland gaat het rijk vragen ontheven te worden van de inspanningsverplichting om de eerder overeengekomen capaciteit aan windenergie te realiseren.

De toekomstige minister van Economische Zaken in een nieuw kabinet kan wel eens een andere koers uitzetten voor windturbines op land.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en noodzaak.

De gezamenlijke provincies hebben met het rijk afgesproken om 6.000 MW aan windenergie op land te realiseren in 2020. Hiervan ligt in de provincie Zuid-Holland een taakstelling van 735,5 MW aan opgesteld vermogen. De provincie zal zich houden aan de overeengekomen inspanningsverplichting met het rijk. Indien het rijk een andere koers gaat uitzetten over windenergie, zal de provincie pas dan in overleg met het rijk de eerder afgesproken doelstelling (mogelijk) bijstellen.

Samenvatting:

Over de Oude Maas worden ook gevaarlijke stoffen vervoerd. Windturbines op locatie Beerenplaat kunnen radar voor de schapvaart verstoren. Dit kan tot calamiteiten leiden. Het gevaar dat een rotorblad afbreekt, een mast omvalt en op een schip beland, is niet ondenkbaar. Met alle gevolgen van dien voor de omringende bewoners en bijvoorbeeld ook het waterleidingbedrijf.

Windturbines op locatie Beerenplaat verstoren het natuurgebied en met name vogelsoorten, vleermuizen en bevers.

De noodzakelijke kap van het oeverbos tast de ecologie en biodiversiteit aan.

Windturbines betekenen een zware aantasting van het landschap, dat door het zicht en de geluidshinder een deel van zijn aantrekkingskracht voor dagrecreatie zal verliezen. Deze effecten voor dagrecreatie worden in het planMER ten onrechte niet meegewogen.

Door het plaatsen van windturbines op locatie Beerenplaat vermindert de waarde van appartementen en woningen langs het Spui.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Veiligheid, Natuur en Ecologie, Landschap, Economische effecten en Recreatie.

Ter aanvulling wordt nog opgemerkt dat de gevolgen van eventuele kap van bomen onderdeel uitmaakt van het onderzoek naar de benodigde vergunningen/ontheffingen in een vervolgfase.

5.3.82 C0082

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Samenvatting:

Voorgestelde locatie ligt in de meest voorkomende windrichting. De leefbaarheid in Zwartewaal zal, naast de overlast van nabijgelegen industrie en overlast door het verleggen van het tracé van de Havenspoorlijn, nog verder achtergaan.

Er bevindt zich veel recreatie bij deze locatie, zoals een speelparadijs, camping, pleziervaart, restaurant met nabijgelegen strand.

Het gebied tussen Zwartewaal en de Brielse Brug is een zeer rijk vogelgebied.

Zwartewaal wordt al omringd door windmolens: plan Hartel II, acht recent geplaatste windmolens op de landtong van de Calandbrug. Als er in het zuidwesten ook nog windmolens worden

geplaatst raken we omsingeld. Dit heeft grote gevolgen voor de leefbaarheid en de waarde van de woningen in Zwartewaal.

Het gekozen gebied is veel te ruim ingetekend, te dicht bij Zwartewaal.

Zwartewaal wordt onevenredig zwaar belast ten opzichte van andere gemeenten. Waarom blijft de provincie volharden om windenergie op land te realiseren. Het realiseren van windparken op zee is inmiddels concurrerend met die op land. De politiek zou hier rekening mee moeten houden in plaats van te volharden in een besluit waar burgers geen begrip voor hebben en wat veel weerstand oplevert.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie E. N57 Entree Noord en bij de thema's Geluid, Veiligheid, Natuur en ecologie, Economische effecten, Nut en noodzaak.

5.3.83 C0083

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Samenvatting.

Indiener vindt de toename van geluid bij zijn huis door de windturbines onacceptabel naast de toename van geluidshinder door het aan te leggen Theemstracé en geluiden van de industrie. Bij plaatsing van windturbines op locatie 6B zal in Zwartewaal dat ten oosten van de locatie ligt ernstige slagschaduw worden ondervonden, in het bijzonder bij laagstaande zon.

Plaatsing van windturbines op locatie 6B is een ernstige aantasting van het landschap. Er zijn diverse

recreatieve en sociale functies bij locatie 6B, met name ten oosten van de N57. Deze functies worden op zeer negatieve wijze beïnvloed door plaatsing van drie windturbines.

Er bestaan twijfels over het door de provincie gevoerd beleid over windenergie. Door het telkens aanpassen van de onderzoeksgebieden is het vertrouwen van de burgers en de lokale politiek ernstig geschaad. Dit is niet in overeenstemming met afdeling 3.2 van de AWB.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie E. N57 Entree Noord en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Landschap, Inspraak en proces, en Recreatie.

5.3.84 C0084

Locatie K. Beerenplaat. (18)

Samenvatting:

Windturbines op land zijn volgens indiener een achterhaald concept. Verder wordt door het plaatsen van torenhoge windmolens het woon- en leefklimaat van omwonenden ernstig aangetast, terwijl de economische haalbaarheid van windmolens op land onzeker is, niet wordt onderbouwd en de uitgangspunten zijn achterhaald door de tijd.

Indiener verwacht negatieve effecten voor Oud-Beijerland ten aanzien van geluid. Tussen de woonbebouwing van Oud-Beijerland en de windmolens ligt hoofdzakelijk water, n.l. de spaarbekkens van het waterleidingbedrijf en het Spui. Het effect hiervan kan indiener niet terug vinden in de geluidscontouren, die louter zijn gebaseerd op aannames.

Plaatsing van zes windmolens veroorzaakt een ernstige aantasting van het open landschap. Het past totaal niet in het omliggende landschap en al helemaal niet bij de historische haven en de oude kern van Oud-Beijerland met het Raadhuis van 1622 en veel monumentenpanden. De score van positief (+) moet volgens indiener aangepast worden naar negatief (--).

Meer en diepgaander onderzoek, onder meer naar de verscheidenheid aan vogels, lijkt geboden. Indiener is het oneens met de beoordeling in het planMER dat de kans op aanvaringsslachtoffers gering is. De noodzakelijke kap van het oeverbos tast ecologie en biodiversiteit aan.

Windturbines betekenen een zware aantasting van dit landschap, dat door het zicht en de geluidshinder een deel van zijn aantrekkingskracht voor de dagrecreatie zal verliezen. Deze effecten voor dagrecreatie worden in het rapport ten onrechte niet meegewogen.

Indiener vreest veiligheidsrisico's bij plaatsing van windturbines langs de Oude Maas, waar ook gevaarlijke stoffen worden vervoerd. Windturbines kunnen radar verstoren. Het gevaar dat een rotorblad afbreekt is niet ondenkbaar. Ter plekke van de locatie ligt een ondergronds leidingentracé. Hierover is niets in het rapport te vinden. Ook risico's gevreesd voor het vliegverkeer van en naar Rotterdam - The Hague Airport en de traumahelikopter en gebruik door Defensie voor oefeningen. Dit aspect ontbreekt in het planMER.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Nut en noodzaak, Geluid, Landschap, Recreatie, Veiligheid, Natuur en ecologie. Gevolgen door eventuele kap van bomen maakt onderdeel uit van het onderzoek naar benodigde vergunningen/ontheffingen in een vervolgfase.

5.3.85 C0085

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener is voor duurzame energie maar tegen de komst van windturbines op de locatie N57 Entree Zuid in verband met zorgen over recreatie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en het thema Recreatie.

5.3.86 C0086

Locatie H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Indiener is tegen de komst van windturbines op de locatie Stormpolder wegens invloed op het landschap, gevreesde geluidsoverlast (vooral 's nachts), slagschaduw en nadelige effecten op ecologie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Landschap, Natuur en ecologie.

5.3.87 C0087

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener heeft bezwaar tegen de komst van windturbines op de locatie N5 /Entree Zuid. Indiener maakt zich zorgen over het effect op de recreatie en de natuur in het gebied.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Recreatie en Natuur en ecologie.

5.3.88 C0088

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener verwacht bij locatie 19A Zuidland overlast te ervaren van het geluid van de turbines. Indiener pleit voor het schrappen van de locaties 19A/B om zo een klein stuk van het landschap rondom Hellevoetsluis te vrijwaren van windturbines.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij de thema's Geluid en Landschap.

5.3.89 C0089

Locatie K. Beerenplaat. (18)

Samenvatting:

Indiener is tegen windturbines op deze locatie vanwege de verstoring van natuur (in het bijzonder de vogels in het spaarbekken, grienden Beerenplaat, Rhoon en Oude Maas), horizonvervuiling voor de bewoners Havenkwartier Oud-Beijerland en de verwachte waardevermindering van de woning.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Natuur en ecologie, Landschap, Economische effecten.

5.3.90 C0090

I.Prisma/Bleizo (12/15/16)

Samenvatting:

Indiener geeft aan bezwaar te hebben tegen het uitzicht op windturbines omdat ze te hoog zijn en geeft aan het niet eens te zijn van het betrekken van onderzoekslocatie 12 bij deze locatie. Indiener vindt dat de turbines het best langs de A12 geplaatst kunnen worden dan hebben de omwonenden minder last.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie I. Prisma/Bleizo.

5.3.91 C0091

N. Tegenover Rivium 1 (24)

Samenvatting:

Indiener merkt op dat in het planMER met een referentieturbine en met gemiddelden gerekend wordt. Indiener is bezorgd dat de daadwerkelijke hoogte van een turbine hoger is dan waarmee gerekend met als gevolg een grotere hindercontour voor geluid en slagschaduw.

In de berekende contour zitten veel woningen. In een 3D-model is het effect gevisualiseerd. Dit geeft een beter beeld van de te verwachten overlast, die met name in de wintermaanden optreedt. Dit zou een zwaardere wegging moeten krijgen in het beoordelingskader.

Gezien de bevolkingsdichtheid van de regio pleit indiener voor 'offshore windenergie' of voor alternatieve invulling van het convenant in de stadsregio met andere duurzame energievormen. Dit is een gemiste kans.

In vergelijking met locatie 25 kent locatie 24 meer gevoelige objecten (woonwijk Fascinatio). Dit steunt het schrappen van locatie 24 ten nadele van locatie 25.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie N. Tegenover Rivium 1 en bij de thema's Geluid, onderdeel afstand tot woningen, en Nut en noodzaak,

Het is onduidelijk naar welk 3D-model voor slagschaduw indiener verwijst. Om een goede beoordeling van onderzoekgebieden te maken is in het planMER aan alle thema's gelijke wegging gegeven.

5.3.92 C0092

Locatie F. N57 Entree zuid (7)

Locatie G. Haringvlietdam (9)

Samenvatting:

Indiener verwacht overlast van de windturbines op deze locaties, met name op de locatie N57 Entree Zuid omdat zijn woning direct tegen dit gebied aanligt, maar ook niet ver van de locatie Haringvlietdam, zeker als de turbines – zoals de gemeente Hellevoetsluis wil – in het natuurgebiedje ter hoogte van de rotonde N57 en N497 komen. Het geluid zal met name negatief uitwerken tijdens de relatieve avond- en nachtsilte.

De windturbines zullen slagschaduw hinder veroorzaken in en buiten de woning. De slagschaduw kan ook gevaar opleveren voor het verkeer op de N57.

Indiener meent dat grote windturbines langs de N57 zijn uitzicht en het natuurlijk duin- en polderlandschap verstoren. Windturbines passen niet bij het streefbeeld van een 'open landschap' dat de gemeente nastreeft in het Groenstructuurplan 2010-2020.

Indiener kan de plaatsing van windturbines niet rijmen met de status van Natura 2000-gebied Voornes Duin.

Indiener vindt plaatsing van windturbines tegenstrijdig met de recreatieve ontwikkeling in Polder de Quack en de ontwikkeling van een boulevard bij de Haringvlietdam. De windturbines zullen leiden tot waardevermindering van nabijgelegen woningen.

Indiener snapt niet dat de provincie blijft vasthouden aan windmolens op land. Plaatsing in een industriële omgeving of op zee, ver van de kust, lijken veel gunstiger opties qua weerstand.

Bovendien is de potentiële capaciteit van de windlocaties op land een fractie vergeleken bij de mogelijkheden op zee.

Antwoord

Zie de beantwoording bij de locaties F. N57 Entree Zuid en G. Haringvlietdam en bij de thema's Geluid en Slagschaduw, Landschap, Natuur en ecologie, Recreatie en Economische effecten, en Nut en noodzaak.

5.3.93 C0093

Locatie H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Indiener verwacht overlast van de mogelijke plaatsing van windturbines op deze locatie, aangezien het appartementencomplex waarin zijn woning ligt op 700 m ten noordoosten van de beoogde locatie ligt. Uit het planMER blijkt dat de locatie ook dubbel negatief scoort op geluid. Het appartementencomplex ligt (net als 2747 andere gevoelige objecten) binnen de $L_{den}=42$ dB-zone waardoor vele duizenden hiervan hoogstwaarschijnlijk overlast zullen ondervinden. Ook door het cumulatie-effect met de N210 worden indiener en andere omwonenden negatief belast. Tot slot merkt indiener op dat hij de ongesplitste optelsom van overlastervarende objecten (in de drie relevante gemeenten) een omissie vindt.

Uit het planMER blijkt dat deze locatie op slagschaduw dubbel negatief scoort. Dat wil zeggen dat rondom deze locatie meer dan 850 gevoelige objecten liggen, hetgeen betekent dat meer dan 2500 burgers deze negatieve effecten zullen ervaren.

Indiener meent dat de grote windturbines detoneren in dit gebied met voornamelijk laagbouw en spreekt van ernstige horizonvervuiling, zoals ook blijkt uit een door indiener samengestelde foto vanuit het appartementencomplex Treviso.

De windturbines zullen leiden tot een waardevermindering van 3 a 4% van de woningen en indiener zal niet aarzelen om hiervoor een planschadeclaim in te dienen.

Indiener snapt niet waarom de provincie strikt blijft vasthouden aan plaatsing van windmolens in verstedelijkte gebieden. De zeer grote kosten- en rendementsverschuiving tussen landmolens en zeemolens zou moeten leiden tot bijstelling van de plannen.

Indiener vindt dat geluid, slagschaduw en geluidscumulatie, vanwege de onontkoombare en structurele effecten op het woongenot, de kwaliteit van leven en de gezondheid, veel zwaarder moeten wegen bij de selectie van kansrijke gebieden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder en bij de thema's Geluid en Slagschaduw, Landschap, Economische effecten, en Nut en noodzaak,

5.3.94 C0094

Locatie: L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat onderzoekslocatie 19 voor een groot deel in een stiltegebied ligt. Is in het onderzoek het niveau van het achtergrondgeluid meegenomen?

Wat zijn de effecten van geluid en slagschaduw op dieren en in het bijzonder paarden? Dit omdat in het gebied fok- en sportpaarden aanwezig zijn.

Door het plaatsen van windturbines in een van de weinige 'schone' gebieden op Voorne-Putten, zal een onacceptabele horizonvervuiling optreden.

In het onderzoeksgebied is veel geïnvesteerd om te recreëren en er liggen nog allerlei natuurontwikkelingsplannen. Volgens de indiener passen windturbines hier niet bij en indiener vraagt zich af of met deze ontwikkelingsplannen rekening is gehouden.

Door het plaatsen van windturbines zullen volgens de indiener de woningen minder waard worden. Bij wie kunnen bewoners daarvoor terecht?

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij de thema's Geluid, Slagschaduw Landschap, Recreatie, Beleid en Economische effecten.

Samenvatting:

De indiener wijst op het Natura 2000-gebied. Het plaatsen van windturbines past hier niet en indiener vraagt of hier rekening mee is gehouden in het onderzoek.

In het onderzoeksgebied komen veel ganzen voor die een tussenstop maken of overwinteren. Is in het onderzoek rekening gehouden met de effecten van de windturbines op de ganzentrek?

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij het thema Natuuren Ecologie.

In het planMER is met dit aspect rekening gehouden, in deel B, paragraaf 24.4 (locatie 19A) en paragraaf 25.4 (locatie 19B).

5.3.95 C0095

Locatie K: Beerenplaat (18)

Samenvatting:

De geluidsanalyse boven water en boven land in het planMER (23.3.1) is ondeugdelijk. Dit kan voor de burgers in de betrokken kern(en) grote veiligheidsrisico's opleveren. Geluid over water draagt verder dan over land. Het effect van geluid over water is niet meegenomen in de geluidscontouren.

Het plaatsen van windturbines in de directe nabijheid van permanente bewoning en in het bijzonder bij opgroeiende kinderen is niet zonder gevaar. Het RIVM is een grootschalig onderzoek gestart naar de invloed van laagfrequent geluid voor de groei van kinderen. Het huidige geluidsonderzoek kan de toets der kritiek daarom niet doorstaan. Nader onderzoek is noodzakelijk.

De contourenmeting van geluidsmeting over land en water acht de indiener onjuist. Het onderscheid van geluid boven land en boven water dient expliciet tot uitdrukking te komen in de contouren bij de geluidsmetingen.

In de voorbeeldopstelling van het planMER reiken de rotorbladen van de meest oostelijke windturbine vele tientallen meters over de betonde vaartroute alwaar zeeschepen (ook met hoge last), kranen, zeilschepen etc. etc. gevaarlijk dicht langs varen. Via het Spui is er bovendien een open verbinding naar zee voor schepen die ongehinderd door bruggen kunnen varen. Rhoon, dat tegenover deze molen ligt, is een bunkerplaats voor bijvoorbeeld grote (zeil-) schepen. Dit aspect ontbreekt geheel in het planMER.

Meer en diepgaander onderzoek, onder meer naar de verscheidenheid aan vogels, lijkt geboden. Indiener is het oneens met de beoordeling in het planMER dat de kans op aanvaringssslachtoffers gering is.

De noodzakelijke kap van het oeverbos tast ecologie en biodiversiteit aan

In het planMER (pagina 289) staat: "het onderzoeksgebied een contrasterend element vormt tussen binnen- en buitendijks (natuur)landschap". Ter plaatse en ook in de wijde omgeving is alleen sprake van buitendijks (natuur)landschap. Deze voorstelling klopt niet met de situatie ter plaatse.

Het planMER noemt ten onrechte de waterbekkens een industrieel complex.

In het planMER is ten onrechte de Noordrand Oud-Beijerland verwisseld met de afbeelding zuidrand Rhoon (figuur 23.5). In de situatie van Oud-Beijerland is er namelijk helemaal geen sprake van bomen/struiken tussen de molens en de bebouwing.

Plaatsing van zes windturbines is een ernstige aantasting van het open landschap.

Dat geldt ook voor de lijnopstelling. Dit past totaal niet in het omliggende landschap en al helemaal niet bij de historische haven en oude kern van Oud-Beijerland. De score in het planMER moet worden aangepast van positief (+) naar negatief (- -).

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Geluid (o.a. onderdelen geluid over water en laagfrequent geluid), Veiligheid (onderdeel scheepvaartveiligheid) Landschap, Natuur en ecologie.

Gevolgen door eventuele kap van bomen maakt onderdeel uit van het onderzoek naar benodigde vergunningen/ontheffingen in een vervolgfase.

Samenvatting:

Het planMER gaat er vanuit dat er geen verblijfsrecreatie in het gebied aanwezig is (23.3.2). In het onderzoeksgebied ligt de jachthaven van Rhoon. Deze jachthaven biedt ruime faciliteiten voor (langdurig) verblijf op de schepen die er permanent liggen en aan passanten.

Locatie Beerenplaat is voor dagjesmensen een oase aan stilte en rust. Zowel door de fietser, wandel- als watersporter wordt er aanpalend aan dit gebied veelvuldig gerecreëerd. De locatie Beerenplaat raakt aan de Johanna Polder. Dit is een stiltegebied bij Rhoon.

Antwoord:

Met verblijfsrecreatie worden in principe campings en recreatiewoningen bedoeld. De jachthaven is separaat genoemd in de beschrijving van de recreatieve waarden van de locatie.

Het waterzuiveringscomplex heeft (historisch gezien) een industrieel karakter, maar is omringd door groene gebieden. Dit wordt in de beschrijving van het bestaande landschap in het planMER benoemd.

Samenvatting:

Indiener vindt de gevolgde procedure waarbij de provincie destijds akkoord is gegaan met plaatsing van windturbines op de gemeentegrens van Voorne-Putten onzorgvuldig omdat daarmee de vereiste inspraak van de aanpalende kernen ontbreekt.

De inwoners uit de Hoekse Waard worden niet voldoende betrokken en geïnformeerd conform de vereisten van tijdige inspraak en hebben ook geen inloopavond gehad.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Inspraak en proces.

Samenvatting:

De afbeelding in figuur 23.5 in het planMER inzake Noordrand Oud-Beijerland bevat een fictieve bomenrij voor de pylonen die in werkelijkheid alleen haalbaar is indien de provincie aanstuurt op (gedeeltelijke) demping van de spaarbekkens en/of aanplant van bomen op de dijken. Dit is echt onrealistisch.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat.

5.3.96 C0096

Locatie Plaatweg

Samenvatting:

Indiener is bang voor geluidsoverlast van de windmolens op de Plaatweg/Brielse-Maasdijk. Indiener pleit voor alternatief op de Beerenplaat, waar de afstand tot woningen Hoogwerf-Noord aanzienlijk groter is.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties Plaatweg en Beerenplaat en bij het thema Geluid.

Samenvatting:

Indiener is bezorgd over de veiligheid op de Oude Maas en het Hartelkanaal, met name voor gevaarlijke stoffen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Veiligheid, onderdeel scheepvaartveiligheid

5.3.97 C0097

Locatie H:Stormpolder (11)

Samenvatting:

Indieners vrezen voor geluidsoverlast door laagfrequent geluid, mede gezien de meest voorkomende windrichting. De indieners vrezen, door de hoogte van de windturbines en de rotordiameter, voor slagschaduw in de wijde omgeving. Zij verwijzen naar advies van de Europese Raad om binnen een straal van 2 kilometer van bebouwing geen windturbines te plaatsen. Indieners vrezen voor negatieve gevolgen voor de plaatselijke werkgelegenheid en aanzienlijke waardedaling van de woningen. Indieners vrezen voor visuele hinder voor omwonenden, maar ook voor natuurgebied Stormpoldervloedbos, waar de activiteit van (bijzondere) vogels verstoord zal worden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder en de bij thema's Geluid, Beleid, Slagschaduw, Economische effecten, onderdelen waardedaling woningen en planschade en economisch belang toerisme en recreatie, en Natuur en ecologie.

5.3.98 C0098

Locatie: J:Maasluis Oeverbos (17, 39)

Locatie: U: Broekpolder Vlaardingen (36)

Locatie V: Het Scheur (38, 40/41)

Locatie niet opgenomen: Vergulde Hand West (37)

Samenvatting:

De plaatsing van windmolens langs Het Scheur/Nieuwe Waterweg/De Broekpolder/Oeverbos ter hoogte van Maassluis is in flagrante tegenstrijd met de afspraken over het gebied Midden-Delfland die zijn vastgelegd in het Landschapsontwikkelingsperspectief Midden-Delfland 2025 (LOP). Plaatsing van windturbines tast rust en ruimte en de agrarische, cultuurhistorische en recreatieve waarden in dit gebied aan. Plaatsing van windturbines langs de randen van Midden-Delfland (Aalkeet Binnen- en Buitenpolder, Broekpolder) is in strijd met het geldende beleid van de gemeenten inzake het behoud van het open en landelijke karakter van de polders. De plaatsing van windturbines vlak naast het tracé van de Blankenburgtunnel (op zich al een aanslag op de leefbaarheid) zal de leefbaarheid in het gebied verder aantasten.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties J. Maasluis Oeverbos, U. Broekpolder Vlaardingen, V. Het Scheur en bij het thema Landschap.

Samenvatting:

Het gebied langs Het Scheur/Nieuwe Waterweg (zowel ter hoogte van Vlaardingen als Maassluis) en de Broekpolder zijn belangrijke recreatiegebieden, met name stiltere recreatie is hier van groot belang (fietsen, wandelen, zonneweides etc.) voor heel veel mensen uit een van de dichtstbevolkte gebieden van Nederland. Grote windmolens die geluidsoverlast en slagschaduw veroorzaken passen niet in een belangrijk recreatiegebied.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties J. Maasluis Oeverbos, V. Het Scheur en bij het thema Recreatie.

Samenvatting:

De Aalkeet Binnenpolder, de Aalkeet Buitenpolder, het gebied langs Het Scheur/Nieuwe Waterweg (zowel ter hoogte van Vlaardingen als Maassluis) en de Broekpolder zijn belangrijke vogelgebieden, waaronder diverse bedreigde weidevogels. Plaatsing van windmolens nabij belangrijke vogelgebieden is onacceptabel.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties J. Maasluis Oeverbos, U. Broekpolder Vlaardingen, V. Het Scheur en bij het thema Natuur en ecologie.

Locatie J. Maassluis/Oeverbos (17 en 39))

Samenvatting:

De bebouwing van Maassluis ligt op minder dan 200 m afstand ten westen van het terrein waarop mogelijk windmolens verrijzen. Naast de locatie De Dijk Maassluis is zelfs een nieuwe woonwijk gepland door de gemeente Maassluis.

De windturbines zijn gepland nabij de locatie van de nieuwe begraafplaats/crematorium Maassluis, hier komen mensen om te rouwen en te gedenken. Een windmolen vlak naast een begraafplaats zal onacceptabele overlast opleveren.

Een groot aantal burgers zal gedupeerd worden door geluidsoverlast en waardedaling van hun woning die, volgens onderzoek van de Universiteit van Amsterdam plaatsvindt tot op 2 km afstand van een windlocatie

Een zeer wenselijk alternatief is windmolens bouwen op zee. Inmiddels is al ruimschoots aangetoond dat de bouw van windmolenparken op zee economischer en maatschappelijk acceptabeler is dan versnipperde bouw op land (zie recente ontwikkelingen op zee met Shell en Dong).

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie J. Maassluis/Oeverbos en bij de thema's Economische effecten , onderdeel conflict met gebiedsontwikkeling (recreatie, woningbouw), en onderdeel waardedaling woningen en planschade en het thema Nut en noodzaak.

5.3.99 C0099

Locatie C. Oost (3)

Locatie D. Vaanplein (5 en 27)

Samenvatting:

Indiener is het er niet mee eens dat locatie BT Oost weer is opgenomen. In 2013 is reeds door de stadsregio meegedeeld dat de locatie om technische redenen niet haalbaar werd geacht. De situatie ten aanzien van veiligheid, geluid en slagschaduw is niet veranderd.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost.

Samenvatting:

Indiener stelt dat locatie Vaanplein ook niet geschikt is. Deze ligt naast een dichtbevolkte woonwijk, een begraafplaats en een crematorium. De locatie ligt in een schaars recreatiegebied.

Antwoord:

Er zijn geen wettelijke belemmeringen voor het opnemen van locaties voor windenergie in de buurt van begraafplaatsen. Een begraafplaats is bijvoorbeeld geen gevoelig object of terrein als het gaat om de beoordeling van het aspect geluid. Bij de daadwerkelijke plaatsing van de turbines op de genoemde locaties kan op lokaal niveau een nadere afweging gemaakt worden.

Zie ook de beantwoording bij de locatie D. Vaanplein en bij het thema recreatie.

Samenvatting:

Indiener is het niet eens met de wijziging in de tekst van de passage in de startnotitie par 4.2.2.. De voorgestelde wijziging maakt het mogelijk dat er discussie kan ontstaan over de waarde van een kwetsbaar gebied, met als gevolg plaatsing van windturbines in Natura 2000-gebied.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Beleid, onderdeel beleid kwetsbare gebieden.

Samenvatting:

Beide locaties liggen in een gebied met hoge bevolkingsdichtheid en met een intensief ruimtegebruik zoals wegen en spoorwegen. Woon- en leefklimaat staan onder druk. Indiener stellen dat indienen van een zienswijze via een digid-code een stap te ver is en pleit voor de mogelijkheid van indienen via e-mail.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties C. Oost en D. Vaanplein en bij de thema's Inspraak en proces, Geluid, Slagschaduw en Veiligheid.

5.3.100 C0100

Locatie D. Vaanplein (5 en 27)

Locatie G. Haringvlietdam (9)

Locatie K. Beerenplaat (18)

Locatie L. Zuidland (19).

Samenvatting:

Indiener is tegen de plaatsing van windturbines op deze locaties vanwege negatieve effecten op landschap (horizonvervuiling), cultuurhistorie, recreatie en natuur, verwachte hinder van slagschaduw en geluid omdat de windturbines dicht bij huizen komen. Indiener twijfelt aan de opbrengst van de windturbines in relatie tot de verwachte negatieve effecten op de locaties. Indiener vindt dat de kennisgeving via de huis-aan-huis kranten onvoldoende is geweest, bij locaties Beerenplaat en Zuidland.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties D. Vaanplein, G. Haringvlietdam, K. Beerenplaat, L. Zuidland .en bij de thema's Nut en noodzaak, Landschap, Recreatie, Natuur en ecologie, Geluid, Slagschaduw, Inspraak en proces en Economische effecten.

5.3.101 C0101

Locatie F. N57 Entree zuid (7)

Samenvatting:

Indiener is tegen het plaatsen van windturbines in een toeristische omgeving. Windturbines verpesten het genot. Tevens vindt indiener windturbines een vorm van horizonvervuiling. Kies voor plaatsing in of bij industrie of op zee.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Recreatie, Landschap en Nut en noodzaak, onderdeel relatie wind op land en wind op zee).

5.3.102 C0102

Locatie C. Oost (3)

Samenvatting:

Het woongenot van de wijk Grijsoord te Ridderkerk staat onder druk door onevenredige geluidsbelasting. De wijk ligt ingekapseld tussen de snelwegen A15/A16 en rangeerterrein Kijfhoek en op 400 m van de windturbines van Nieuw Reijerwaard.

Weeg het geluid van de windturbines samen met het geluid van verkeer en de activiteiten op het bedrijventerrein mee.

Bewoners van de Rijksstraatweg krijgen last van slagschaduw en schittering.

Verder verzoekt indiener tot het schrappen van locatie C. Oost.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost en thema Geluid, onderdeel cumulatie.

5.3.103 C0103

Locatie F. N57 Entree zuid (7)

Samenvatting:

Het gebied rondom Rockanje verliest met het plaatsen van windturbines weer een stukje van zijn oorspronkelijkheid. Men moet verder weg voor een rustige omgeving om tot rust te komen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij het thema Recreatie.

5.3.104 C0104

Locatie K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Indiener ervaart nu al last van geluid veroorzaakt door industrie, havens en zware boten in de Oude Maas en met de zes windturbines erbij wordt dit alleen maar meer. Vreemd dat de cumulatie van geluid niet gemeten wordt.

Windturbines vormen een gevaar voor de radarsystemen van de boten op de Oude Maas. Daarnaast wijst de indiener op de ondergrondse transportleidingen onder de Oude Maas/ Spui en de vliegroutes van de traumahelikopters van en naar Rotterdam.

Indiener uit zorgen over verstoring van de natuur en de (broed)vogels op Beerenplaat.

Grote windturbines passen niet in het platte landschap. De omgeving kenmerkt zich door kreken en rivierstructuren, en op kerktorens na geen verticale bouwwerken.

Recreatiegebied Rhoonse Grienden wordt minder aantrekkelijk door herrie en slagschaduw. Het geluidseffect en minder mooi uitzicht zorgt voor waardevermindering van de huizen langs het Spui. Een lagere WOZ-waarde voor de gemeente leidt tot schadeclaims bij de provincie.

Nut en noodzaak blijven omstreden, vooral de enkele molens. Zonne-energie is makkelijker en heeft minder lelijke effecten voor bewoners.

Gemeente Oud-Beijerland had als direct betrokkene meegenomen moeten worden, niet slechts als inspraak-participant.

Antwoord:

Zie voor de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Geluid (cumulatie), Veiligheid (waterveiligheid, luchtvaartveiligheid en buisleidingen), Natuur en ecologie, Landschap, Recreatie, Economische effecten (waardedaling woningen en planschade), Nut en noodzaak (Alternatieve vormen van energie en energiebesparing) en Inspraak en proces.

5.3.105 C0105

Locatie F. N57 Entree zuid (7)

Samenvatting:

Indieners zijn tegen windturbines op deze locatie vanwege geluid, slagschaduw, effecten op het landschap en de recreatie in het gebied. Indiener geeft aan dat de windturbines beter kunnen in het water langs de Haringvlietdam.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Geluid, Slagschaduw en Landschap.

Het plaatsen van windturbines in het water langs de Haringvlietdam is overwogen, maar lijkt (financieel/technisch) niet haalbaar.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

5.3.106 C0106

Locatie K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat windturbines op land te duur zijn in vergelijking met windturbines op zee.

Indiener verwacht een zwaar negatief effect op de woningen aan het Spui door de geluidsbelasting. De contouren nemen het effect van geluid over water niet mee. Dit geldt ook voor het stiltegebied ten noordoosten van de locatie Beerenplaat.

Tevens stelt indiener dat de onderbouwing voor de stelling dat geluid van windturbines zal wegvallen tegen andere geluidsbronnen ontbreekt.

Indiener verwijst tevens naar risico's voor kinderen bij blootstelling aan laag frequent geluid. Indiener wijst op de beschermde natuurwaarden (flora en fauna) rondom de locatie Beerenplaat. Meer en diepgaander onderzoek naar de gevolgen voor vogels is noodzakelijk. De conclusie dat de kans op aanvaringssslachtoffers gering is, acht de indiener onjuist.

Een muur van zes windturbines op een rij in het open waterrijke landschap veroorzaakt een ernstige aantasting van het landschap. De score in het planMER acht de indiener niet positief maar zeer negatief.

Tevens merk indiener op dat in figuur 23.5 de Noordrand Oud-Beijerland verwisseld is met de afbeelding zuidrand Rhooen. In de situatie van Oud-Beijerland is er geen sprake van bomen/struiken tussen de molens en de bebouwing.

Indiener ervaart de locatie Beerenplaat nu als een prachtig en stil natuurgebied met het Spui en de spaarbekkens. Windturbines tasten het landschap aan en in combinatie met de geluidshinder zal dit een negatief effect hebben op de dagrecreatie. Dagrecreatie is ten onrechte niet meegewogen in het onderzoek.

Indiener acht het plaatsen van windturbines onverantwoord dichtbij een vaarroute voor gevaarlijke stoffen in combinatie met een dicht bevolkt gebied. Windturbines kunnen de radar verstoren, met calamiteiten als gevolg.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Nut en noodzaak (Relatie Wind op Land en Wind op Zee), Geluid (diverse onderdelen), Natuur en ecologie, Landschap, Recreatie en Veiligheid (scheepvaartveiligheid).

5.3.107 C0107

Locatie K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat geluid door het water rondom de locatie Beerenplaat verder draagt dan het geluid van de windturbines over land. De locatie Beerenplaat is een nationaal landschap met beschermde dieren (bevers en vleermuizen) en veel vliegbewegingen van vogels. Door de hoge windturbines verdwijnt het fraaie landschap en het uitzicht vanaf Oud-Beijerland. Beerenplaat is geen industrieel gebied, maar een belangrijke natuurlijke, waterrijke schakel.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Geluid (geluid over water) en Landschap.

5.3.108 C0108

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener en recreanten krijgen te maken met grote overbelasting door meerdere windturbineparken in de omgeving. Bestaande uit twee reeds bestaande windturbineparken (Geervliet, Heenvliet en Middelharnis), windpark Spui in het oosten en dan de locatie (L.) Zuidland.

De provincie Zuid-Holland investeert fors in het natuurgebied Beninger Slikken. Dit gebied biedt rust en ruimte aan vele (trek)vogels en is van groot belang voor de natuur en biodiversiteit. In het gebied leven enkele zeearenden. Deze zijn zeldzaam in Nederland en zeer gevoelig voor een onrustige omgeving.

De Zuidlandse polder en de Beninger Slikken zijn waardevol als recreatiegebied. Windturbines in de directe nabijheid verstoren de landschapswaarde, bewegingsvrijheid, zicht, slagschaduw en geluid. Indiener geeft aan dat Beninger Slikken is een stiltegebieden is.

Het Haringvliet wordt door de bouw van windturbines op locatie Zuidland ingeklemd tussen twee windturbineparken. Dit zal leiden tot enorme waardevermindering van het Haringvliet voor de watersportbranche, watersporters en andere recreanten. Daarnaast zal door plaatsing van de windturbines de woon- en verblijfsomstandigheden door zicht, slagschaduw en geluidshinder geschaad worden. Plaatsing van windturbines benadeelt de bewoners financieel.

Bewoners van het gebied ten zuiden van de locatie Zuidland zijn nooit op de hoogte gesteld van de aanwijzing van de onderzoekslocaties. Plaatselijke kranten worden niet bezorgd op het platteland.

Daarnaast vindt indiener de antwoorden op de ingediende zienswijze uit 2015 onvolledig.

Problemen worden gebagatelliseerd. Indiener voelt zich niet serieus genomen.

Indiener geeft aan dat polder Zuidland cultuurhistorische en landschappelijke waarde heeft als oude polder met eeuwenoude boerderijen. Plaatsing van windturbines heeft ernstig negatieve effecten.

Indiener geeft aan dat windenergie goed is, maar kies voor alternatieven als wind op zee, betere locaties op land, zonne-energie en getijdenenergie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij de thema's Recreatie, Geluid (stiltegebieden), Economische effecten (waardedaling woningen en planschade, economisch belang toerisme en recreatie, conflict met gebiedsontwikkeling), Inspraak en proces, en Nut en noodzaak.

5.3.109 C0109

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener acht de locatie niet geschikt voor windturbines vanwege de aanwezige recreatiegebieden en het aanliggende Natura 2000-gebied.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid.

5.3.110 C0110

Locatie K. Beerenplaat (18)

Samenvatting

Indiener meent dat windturbines op zee goedkoper zijn dan op land en heeft dit onderbouwd met een berekening. Indiener geeft aan dat windturbines op land een relatief klein aandeel schone energie opleveren maar enorme effecten hebben op de leefomgeving.

Indiener stelt dat geluid over water verder draagt dan over land. Het effect van geluid over water is niet meegenomen in de geluidscontouren. Dit geldt voor de woningen aan de noordkant van Oud-Beijerland en voor het stiltegebied ten noordoosten van de locatie. Onderbouwing van de stelling ontbreekt dat het geluid van de windturbines wegvalt tegen andere geluidsbronnen.

Het plaatsen van windturbines in de directe nabijheid van permanente bewoning en in het bijzonder van opgroeiende kinderen is niet zonder gevaar. Het RIVM is een grootschalig onderzoek gestart naar de invloed van laagfrequent geluid op de groei van kinderen. Het huidige geluidsonderzoek kan de toets der kritiek daarom niet doorstaan. Nader onderzoek is noodzakelijk.

Indiener geeft aan dat over de Oude Maas gevaarlijke stoffen worden vervoerd. Windturbines op locatie Beerenplaat kunnen radar voor de schapvaart verstoren. Dit kan tot calamiteiten leiden. Daarnaast stelt indiener dat in het planMER niets is terug te vinden over het mogelijke effect van het plaatsen van windturbines op de veiligheid van het leidingensysteem op de locatie Beerenplaat. In het planMER is niet onderzocht welk effect windturbines hebben voor het vliegverkeer van en naar Rotterdam – The Hague Airport en voor de traumahelikopter. Defensie gebruikt het gebied regelmatig voor vliegverkeer en oefeningen. Dit aspect ontbreekt in het planMER.

Indiener is van mening dat meer en diepgaander onderzoek, onder meer naar de verscheidenheid aan vogels, geboden lijkt. Indiener is het oneens met de beoordeling in het planMER dat de kans op aanvaringsslachtoffers gering is. De noodzakelijke kap van het oeverbos tast ecologie en biodiversiteit aan.

Indiener geeft aan dat plaatsing van zes windturbines een ernstige aantasting is van het open landschap van het Nationale Landschap Hoekse Waard. Dat geldt ook voor de lijnopstelling. Dit past totaal niet in het omliggende landschap en al helemaal niet bij de historische haven en oude kern van Oud-Beijerland. De score in het planMER moet worden aangepast van positief (+) naar negatief (- -).

Indiener geeft aan dat windturbines een zware aantasting van het landschap betekenen, dat door het zicht en de geluidshinder een deel van zijn aantrekkingskracht voor de dagrecreatie zal

verliezen. Deze effecten voor dagrecreatie worden in het planMER ten onrechte niet meegewogen.

Indiener meent dat door het plaatsen van windturbines op de locatie Beerenplaat de waarde van appartementen en woningen langs het Spui vermindert.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Nut en noodzaak (Relatie wind op land en wind op zee), Geluid (geluid over water, gezondheid), Veiligheid (diverse onderwerpen), Recreatie en Economische effecten (waardedaling woning).

Ter aanvulling wordt nog opgemerkt dat de gevolgen van eventuele kap van bomen onderdeel uit maakt van het onderzoek naar de benodigde vergunningen/ontheffingen in een vervolgfase

Samenvatting:

Daarnaast geeft indiener aan dat de provincie Gelderland ontheffing vraagt bij het rijk voor de inspanningsverplichting om de eerder overeengekomen capaciteit aan windenergie te realiseren. De toekomstige minister van Economische Zaken in een nieuw kabinet kan wel eens een andere koers uitzetten voor windturbines op land.

Antwoord:

De gezamenlijke provincies hebben met het rijk afgesproken om 6.000 MW aan windenergie op land te realiseren in 2020. Hiervan ligt in de provincie Zuid-Holland een taakstelling van 735,5 MW aan opgesteld vermogen. De provincie zal zich houden aan de overeengekomen inspanningsverplichting met het rijk. Indien het rijk een andere koers gaat uitzetten over windenergie, zal de provincie pas dan in overleg met het rijk de eerder afgesproken doelstelling (mogelijk) bijstellen.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot doorwerking in de stukken

5.3.111 C0111

Locatie N57 Entree Zuid (7)

Locatie Haringvlietdam (9)

Locatie M. Hartel-Oost (21 en 22) en Plaatweg

Samenvatting:

Indiener stelt dat de verdeling van windturbines in Zuid-Holland wel erg scheef is, met een zwaartepunt van 625 MW op Goeree-Overflakkee, in de Rotterdamse Haven en voormalig stadsregio Rotterdam.

Daarnaast vindt indiener dat locaties N57 Entree Zuid en Haringvlietdam funest zijn voor recreatie. Indiener verwacht geluidsoverlast op stranden en onveilige situaties voor de recreatie. Locatie Haringvlietdam is, mits goed ingepast, een optie.

Tevens stelt indiener dat aan alle kanten van Voorne-Putten windturbines komen. Zoals bij Korendijk, terwijl de provincie met gemeente Spijkenisse en Bernisse afgesproken had dat er

geen windturbines langs het Spui kwamen en het landschap open blijft. Gemeente Nissewaard wordt bijna geheel omgeven door deze horizonvervuilende en overlast gevende reuzen.

Specifiek voor locatie Hartel-Oost en Plaatweg, specifiek het deel Plaatweg, stelt indiener dat in het planMER het thema horizonvervuiling ontbreekt. De voorbeeldopstelling in figuur 3.4 en 3.5 van het planMER zijn niet de juiste voorbeelden uit de wijken. Het effect is niet meegenomen in de beoordeling, terwijl bewoners dit een zwaarwegend punt vinden, zie Geervliet en Heenvliet. Indiener stelt dat zolang de turbines zichtbaar zijn, deze niet wegvallen in het bestaande landschap van de Rotterdamse Haven, zoals het onderzoek van Pondera stelt.

Indiener is niet tegen windenergie, maar pleit voor locaties zonder overlast. Indiener mist een goed beleid voor zonne-energie.

Indiener stelt dat het geluid van de turbines op de locatie Hartel-Oost en Plaatweg, specifiek het deel Plaatweg, bovenop het industriegeluid komt. En geeft aan dat de geluidsnorm moeilijk vooraf te bepalen is en later moeilijk te controleren is, vanwege de gemiddelde waarden. Indiener stelt dat de 1491 gevoelige objecten binnen de 42 dB-contour een reden moeten zijn voor de overheid om deze locatie niet te willen.

Voor locatie Hartel-Oost en Plaatweg, specifiek het deel Plaatweg, constateert indiener dat het negatieve effect van windturbines voor recreatie op de oevers van het Scheepvaart- en voedingskanaal niet is meegenomen. Indiener stelt dat dit gebied de enige locaties is vlakbij de kern van Spijkenisse waar aan het water gerecreëerd kan worden, en daarmee belangrijk is voor de inwoners. Indiener vraagt waarom recreatie niet als score is meegenomen in de analyse.

Indiener stelt dat huizen 22% minder waard worden bij aanwezigheid van turbines.

Daarnaast stelt indiener dat het geluidseffect in combinatie met slagschaduw en horizonvervuiling de kansrijkheid van de locatie negatief beïnvloedt. Indiener stelt dat locatie M. Hartel-Oost en Plaatweg, specifiek het deel Plaatweg, de slechtste locatie is die gekozen kan worden. Indiener stelt dat overheid niet alleen moet zorgen voor schone energie, maar ook voor het welzijn van haar inwoners.

Voor locatie M. Hartel-Oost en Plaatweg, specifiek de deellootie Hartel-Oost, acht indiener deze locatie kansrijk als deze niet te dicht tegen de kern van Geervliet en Spijkenisse komt te staan. Daarnaast geeft indiener aan dat windturbines bij Geervliet, Heenvliet en Zwartewaal veel overlast geven en illegaal zijn. Maar een overheid met ballen hebben we niet, dus ze staan er nog steeds.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties N57 Entree Zuid (landschap), M. Hartel-Oost en Plaatweg (landschap, geluid en slagschaduw, recreatie), en bij de thema's Beleid (verdeling windparken over de regio's), Recreatie, Geluid (geluidshinder en natuur- en recreatiegebieden), Nut en noodzaak (alternatieven), Economische effecten (waardedaling woningen en planschade), De zienswijze over Hartel-Oost en Geervliet en Heenvliet neemt de provincie voor kennisgeving aan.

5.3.112 C0112

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Samenvatting:

Indiener ondervindt geluidshinder van bestaande windturbines langs het Hartelkanaal. Bij veelvoorkomende westelijke- en noordwestelijke wind zal de hinder voor Zwartewaal toenemen. Indiener verwacht extra geluidshinder door Theemswegtracé en toename vliegverkeer Rotterdam -The Hague Airport.

Zwartewaal ligt ten oosten van onderzoeksgebied 6B en zal daarom ernstige slagschaduw ondervinden, in het bijzonder bij laagstaande zon.

Ernstige aantasting van het landelijke landschap van Voorne-Putten.

Bij plaatsing van windturbines op locatie 6B, vooral ten oosten van de N57, zal de recreatieve en sociale functie van het gebied op zeer negatieve wijze worden beïnvloed.

Het door de provincie Zuid-Holland telkens aanpassen van de plaats en/of omvang van de onderzoeksgebieden schaadt het vertrouwen van de burgers en de lokale politiek ernstig.

Indiener geeft aan dat het risico op het afbreken van windturbinebladen niet is meegenomen in het planMER. Met een werpafstand van 400 m levert dit een onacceptabel gevaar op voor onder andere een kinderspeelparadijs en een camping met verblijfsrecreatie binnen onderzoeksgebied 6B.

Indiener vindt het vreemd dat windturbines in een industriegebied bij Hartelbrug verdwijnen, om ze juist in een landschappelijk en recreatief gebied als 6B te plaatsen.

Windturbines bederven het landschap, veroorzaken geluid en slagschaduw. Dit kan grote gevolgen hebben voor het toerisme in gebied 6B en de kern Zwartewaal. Juist nu men probeert om deze kern aantrekkelijk te maken voor toerisme.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie E. N57 Entree Noord en bij de thema's Geluid (cumulatie), Slagschaduw, Landschap, Recreatie, Inspraak en proces, Veiligheid (algemeen en overig) en Economische effecten (conflict met gebiedsontwikkeling en economisch belang toerisme en recreatie)

5.3.113 C0113

Locatie K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Indieners (512: bewoners van het Rhoonse Veer en wijde omgeving en ligplaatshouders van de Jachthaven Rhoon) maken ernstig bezwaar tegen de mogelijke plaatsing van zes gigantische windturbines op de locatie Beerenplaat. De windturbines zouden op circa 700 m van de bebouwing komen en op circa 475 m van de jachthaven.

Indieners geven aan dat het realiseren van windenergie op zee net zo attractief is geworden als het realiseren van windenergie op land omdat de kosten voor wind op zee aanzienlijk zijn gedaald. Het vasthouden aan de eerder gemaakte afspraak om 735,5 MW aan windenergie in Zuid-Holland te realiseren is niet meer realistisch.

Indieners stellen dat de zes geprojecteerde windturbines in een Natura 2000-gebied (beschermingscategorie 1) staan en niet aan de rand van het gebied zoals op de kaart in de Pondera-studie aangegeven (zie bijlage 1). Voor een Natura 2000-gebied geldt dat moet worden aangetoond, dat er geen alternatieven zijn en er sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang. Indieners vinden dat, gezien de te verwachten zeer geringe bijdrage van 0.0018% van de geplande windturbines aan het totale Nederlands energieverbruik, er geen sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang.

Daarnaast stellen indieners dat langs de noordoever van de Oude Maas de natuurgebieden de Rhoonse Grienden, Klein Profijt en de Carnisse Grienden liggen. Dit zijn de grootste nog resterende zoetwatergetijdengebieden van Nederland en op Europees niveau aangewezen als Natura 2000-gebied. Het gebied bevat veel bijzondere flora en fauna, waaronder ook beschermde diersoorten (vleermuizen, noordse woelmuis, bevers, bijzondere vogelpopulaties etc.). Indieners vinden dat plaatsing van windturbines binnen of in de nabijheid van dit gebied leidt tot onherstelbare schade aan deze zeldzame natuur.

Indieners stellen dat de geluidsoverlast van de geplande windturbines volgens de studie bij 790 objecten boven de 42 dB zal uitkomen. Indieners geven aan dat het aantal objecten zal toenemen als blijkt dat hogere windturbines geplaatst worden. Daarnaast geven indieners aan dat de noordoever van de Beerenplaat een wettelijk aangewezen provinciaal stiltegebied is. De Rhoonse Grienden, Klein Profijt en ook de Zegenpolder maken daar deel van uit. De plaatsing van windturbines op een afstand van slechts 750 m, gedeeltelijk over het geluidsversterkende water van de Oude Maas, zal tot geluidsoverlast leiden in deze stiltegebieden. Helemaal als de windturbines 200 m hoog worden.

Indieners geven aan dat de slagschaduw van de windturbines vooral in het zuidelijk deel van de gemeente Albrandswaard tot overlast leiden. Dit zal alleen nog maar meer zijn als grotere windturbines geplaatst worden.

De gemeente Albrandswaard is een landelijke gemeente, met grote natuurwaarden en cultuurhistorische landschappen. De provincie investeert daarom in 'Het Buitenland van Rhooon'. Indieners verwachten dat de plaatsing van enorme windturbines op de Beerenplaat de natuurhistorische beleving van bezoekers geweld aan doet en een negatief effect zal hebben op de te verwachten belangstelling voor dit gebied.

Daarnaast geven indieners aan dat de gemeente Albrandswaard, als alle plannen doorgaan, omgeven wordt door windturbines. Indieners vinden dat de bewoners van Albrandswaard onevenredig worden belast met horizonvervuiling als gevolg van windturbines. Naast de overlast van de A15, Betuwelijn, de metro, de vliegtuigen van Rotterdam -The Hague Airport en het feit dat het gebied in de toekomst drukker bezocht zal worden als gevolg van de ontwikkeling van het Buitenland van Rhooon.

Indieners vragen zich af of de investering in Het Buitenland van Rhooon, onder andere voor recreatieve doeleinden, nog zinvol is en of de doelstellingen wel worden gehaald en in hoeverre de plaatsing van windturbines is afgestemd met het rijk.

Daarnaast geven indieners aan dat in het planMER is opgenomen dat er in het gebied geen verblijfsrecreatie is nabij de locatie Beerenplaat. Dit is niet juist. Indieners geven aan dat in de jachthaven van Rhooon ook wordt overnacht door passanten. In de zomer gaat het gemiddeld om 50 passanten.

Indieners verwachten dat geluidsoverlast en slagschaduw leiden tot waardevermindering van de huizen. In het rapport is de beoordeling van mogelijke planschade niet meegenomen. Indieners vinden dat dit daar wel deel van uit moet maken.

Indieners geven aan dat de in het planMER gekozen hoogte van de referentieturbine (160 m) achterhaald is. In Korendijk en Binnenmaas zijn hogere molens nodig om het plan rendabel te krijgen. Indieners vinden dat in het planMER uitgegaan moet worden van een referentieturbine van 200 m. Hierdoor veranderen de effecten zoals slagschaduw, geluid, horizonvervuiling etc. aanzienlijk. Indieners vinden daarom dat de huidige studie naar de effecten moet worden overgedaan.

Indieners geven aan dat 450 m ten noorden van de locatie Beerenplaat een Psychiatrische instelling en TBS-kliniek zijn gevestigd. Vanwege de aard van de psychische aandoeningen van de patiënten verwachten indieners een verhoogde gevoeligheid voor zowel slagschaduw als valgeluid. Aanvullende studies en overleg met de betrokken instanties zijn noodzakelijk alvorens de locatie geschikt kan worden bevonden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Nut en noodzaak (diverse onderwerpen), Slagschaduw, Landschap en Economische effecten (waardedaling woningen en planschade).

Aanvullend op de zienswijze over Natuur en ecologie is op te merken dat indieners stellen dat voor een Natura 2000-gebied moet worden aangetoond, dat er geen alternatieven zijn en er sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang. Indiener doelt hiermee waarschijnlijk op de ADC-toets. De ADC-toets volgt op de passende beoordeling. Wanneer uit de passende beoordeling blijkt dat de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied in gevaar komen en mitigerende maatregelen niet voldoende zijn om de negatieve gevolgen te voorkomen of verminderen, kan vergunning alleen worden verleend als het project aan de drie voorwaarden van de ADC-toets voldoet:

1. Er zijn geen alternatieven voor het project
2. Er is een dwingende reden van openbaar belang
3. Er worden voldoende compenserende maatregelen getroffen.

De effectbeoordeling zoals uitgevoerd in het planMER kan worden beschouwd als een passende beoordeling op het niveau van een structuurvisie. Voor de genoemde locatie is weliswaar gebleken dat in het vervolgstadium nader (meer gedetailleerd) onderzoek moet uitwijzen onder welke randvoorwaarden (positie en aantal windturbines, stilstandvoorziening) windenergie mogelijk is. Maar de verwachting is dat dit de realisatie van windenergie in dit gebied niet in de weg staat, omdat naar verwachting het behalen van instandhoudingsdoelstellingen niet in geding

komt en/of mitigatie effecten kan verminderen of wegnemen. Derhalve is een ADC-toets voor deze locatie voor de vaststelling van de partiele herziening VRM niet aan de orde.

5.3.114 C0114

Locatie K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Indieners stellen dat de geluidsanalyse boven water en boven land in het planMER (23.3.1) ondeugdelijk is. Geluid over water draagt verder dan over land. Het effect van geluid over water is niet meegenomen in de geluidscontouren.

Het plaatsen van windturbines in de directe nabijheid van permanente bewoning en in het bijzonder van opgroeiende kinderen is niet zonder gevaar. Het RIVM is een grootschalig onderzoek gestart naar de invloed van laagfrequent geluid voor de groei van kinderen. Het huidige geluidsonderzoek kan de toets der kritiek daarom niet doorstaan. Nader onderzoek is noodzakelijk.

De contourenmeting van geluidsmeting over land en water acht de indiener onjuist. Het onderscheid van geluid boven land en boven water dient expliciet tot uitdrukking te komen in de contouren bij de geluidsmetingen. Onderbouwing ontbreekt voor de stelling dat het geluid van de windturbines wegvalt tegen andere geluidsbronnen. Binnen het onderzoeksgebied Beerenplaat ligt een groot regionaal psychiatrisch ziekenhuis. Deze gevoelige locatie ontbreekt in de beoordeling in het planMER.

Indieners stellen dat in de voorbeeldopstelling van het planMER de rotorbladen van de meest oostelijke windturbine vele tientallen meters reiken over de betonde vaartroute alwaar zeeschepen (ook met hoge last), kranen, zeilschepen etc. etc. gevaarlijk dicht langs varen. Via het Spui is er bovendien een open verbinding naar zee voor schepen die ongehinderd door bruggen kunnen varen. Rhoon, dat tegenover deze molen ligt, is een bunkerplaats voor bijvoorbeeld grote (zeil-)schepen. Dit aspect ontbreekt geheel in het planMER.

In het planMER (pagina 289) staat: "het onderzoeksgebied een contrasterend element vormt tussen binnen- en buitendijks (natuur)landschap". Ter plaatse en ook in de wijde omgeving is alleen sprake van buitendijks (natuur)landschap. Deze voorstelling klopt niet met de situatie ter plaatse. Het planMER noemt ten onrechte de waterbekkens een industrieel complex.

In het planMER is ten onrechte de Noordrand Oud-Beijerland verwisseld met de afbeelding zuidrand Rhoon (figuur 23.5). In de situatie van Oud-Beijerland is er namelijk helemaal geen sprake van bomen/struiken tussen de molens en de bebouwing.

Plaatsing van zes windturbines is een ernstige aantasting van het open landschap. Dat geldt ook voor de lijnopstelling. Dit past totaal niet in het omliggende landschap en al helemaal niet bij de historische haven en oude kern van Oud-Beijerland. De score in het planMER moet worden aangepast van positief (+) naar negatief (- -).

Het unieke oeroude rivieren rivierengebied en oeroude getijdebossen omzomen de vogelrijke waterbekkens. Dit komt ten onrechte geheel niet aan bod in het planMER. Meer en diepgaander onderzoek, onder meer naar de verscheidenheid aan vogels, lijkt geboden. Indiener is het oneens met de beoordeling in het planMER dat de kans op aanvaringsslachtoffers gering is. De noodzakelijke kap van het oeverbos tast ecologie en biodiversiteit aan.

Het planMER gaat er vanuit dat er geen verblijfsrecreatie in het gebied aanwezig is (23.3.2). In het onderzoeksgebied ligt de jachthaven van Rhoon. Deze jachthaven biedt ruime faciliteiten voor (langdurig) verblijf op de schepen die er permanent liggen en aan passanten. Locatie Beerenplaat is voor dagjesmensen een oase aan stilte en rust. Zowel door de fietser, wandel- als watersporter wordt er aanpalend aan dit gebied veelvuldig gerecreëerd. De locatie Beerenplaat raakt aan de Johanna Polder. Dit is een stiltegebied bij Rhoon.

Indiener vindt de gevolgde procedure waarbij de provincie destijds akkoord is gegaan met plaatsing van windturbines op de gemeentegrens van Voorne-Putten onzorgvuldig omdat daarmee de vereiste inspraak van de aanpalende kernen ontbreekt. De inwoners uit de Hoekse Waard worden niet voldoende betrokken en geïnformeerd conform de vereisten van tijdige inspraak en hebben ook geen inloopavond gehad. Hierbij verwijst indiener naar plaatsing van windturbines nabij Heenvliet/Geervliet.

Energiedoelstelling is belangrijker geworden dan natuur en gezondheid. Tevens stelt indiener een andere locatie voor namelijk De Bernisse ter plaatse van het transformatiehuis aan de noordrand.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Veiligheid (scheepvaart), Landschap, Natuur en ecologie en Inspraak en proces (diverse onderwerpen).

De gevolgen van eventuele kap van bomen maakt onderdeel uit van het onderzoek naar de benodigde vergunningen/ontheffingen in een vervolgfase.

Ten aanzien van de opmerking dat de energiedoelstelling belangrijker is geworden dan natuur en gezondheid kan vermeld worden dat met inachtneming van wettelijke regelgeving negatieve effecten op natuur en leefomgeving worden vermeden.

Naar aanleiding van de aangedragen alternatieve locatie kan gemeld worden dat eerder in het proces, ten tijde van het ter inzage leggen van het startdocument voor het planMER, er gelegenheid is geweest om alternatieve locaties aan te dragen. Deze alternatieve locatie is toen niet naar voren gebracht. In de huidige fase van het proces is het niet meer mogelijk om nieuwe locaties toe te voegen.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

5.3.115 C0115.1

Locatie L. Zuidland (19)

Indiener meent dat de plaatsing van windturbines ten koste zal gaan van natuurgebieden. Dit is zo tegenstrijdig, dat alleen dat al zou moeten leiden tot het schrappen van de locatie. Daarnaast concludeert indiener dat het planMER op meerdere punten onvolledig, niet actueel of onjuist is. Deze punten worden per paragraaf benoemd.

- Paragraaf 24/25: de gemeente heet al sinds 1-1-2015 niet meer Bernisse, maar Nissewaard.
- In de tekst wordt de Spuimonding West niet genoemd, waaruit indiener afleidt dat de onderzoeker geen weet heeft van de oplevering van dit zeer succesvolle natuurgebied, waardoor ook de ter plaatse aanwezige natuur- en recreatiewaarden onjuist zijn beoordeeld.
- Indiener wijst er (door middel van kaartmateriaal) op dat Beninger Slikken en Spuimonding West deel uitmaken van Natura 2000 en het NNN, waarvoor zowel de Vogelrichtlijn- als de Habitatrichtlijn gelden. Ook de afstand tussen de Korendijkse Slikken en Tiengemeten waar begin 2017 een nestbouwend paar zeearenden zijn waargenomen, is gering.
- Paragraaf 24.4/25.4 Indiener meent dat de aantallen aanwezige soorten vogels drastisch worden onderschat. De rapporteur geeft aan dat de database van de provincie onvoldoende telgegevens bevat, maar volgens indiener kunnen online nog veel meer betrouwbare gegevens worden geraadpleegd.
- Ook wordt gesproken over 'enkele watervogelsoorten' hetgeen volgens indiener een enorm understatement is aangezien uit de gegevens op waarneming.nl blijkt dat op de locatie een waslijst van 367 blz. aan vogelsoorten is waargenomen. Indiener heeft een lijst bijgevoegd met zijn persoonlijke waarnemingen sinds de oplevering van het gebied Spuimonding West in april 2014. Daarnaast kan de woordkeuze 'enkele' worden uitgelegd als 'in kleine hoeveelheden', terwijl het in werkelijkheid om grote hoeveelheden watervogels gaat. Deze zwermen vliegen daarbij regelmatig pal boven de polders waar de windturbines zouden komen.
- Het is indiener opgevallen dat in het planMER roofvogels in het geheel niet worden genoemd, terwijl de Beninger Slikken en Spuimonding West door bijna alle in Nederland voorkomende soorten worden bezocht. Sommigen als broedvogel, sommigen als overwinteraar of tijdens de trek en anderen om te foerageren. Bijna al deze vogels zijn vogelrichtlijnsoorten, en een enkele staat op de Rode Lijst. Met name als roofvogels niet trekken, lopen ze door hun vlieggedrag risico door rijen windmolens omdat zij die niet herkennen als een natuurlijke vijand. Indiener wijst door middel van enkele studies op het feit dat roofvogels vaker slachtoffer blijken te zijn van windturbines dan verwacht.
- Op grond van de onjuiste aannames omtrent de aantallen vogels en het voorkomen van roofvogels komt de rapporteur in het kader van de soortbescherming op een onterechte schatting van 50-100 slachtoffers op jaarbasis, die in werkelijkheid vele malen hoger moet zijn.
- Paragraaf 24.4.1/25.4: De conclusie dat in het akkerbouwlandschap nauwelijks (zwaarder) beschermde soorten voorkomen, is onvolledig/onjuist. In het gebied tussen Zuidland en Hellevoetsluis-Oudendoorn komen namelijk de kwartel en de patrijs voor, die op grond van de Rode Lijst, dan wel internationale verdragen beschermd moeten worden. Daarom zal moeten worden onderzocht of het voortbestaan van deze soorten wordt bedreigd door de komst van de windmolens. Dat geldt ook voor de talrijke vogelsoorten die het gebied frequent bezoeken.
- Paragraaf 24.4.2/25.4.2: Indiener stelt dat in de literatuur vooralsnog wordt aangenomen dat veel trekvogels geen gevaar ondervinden van windturbines vanwege de hoogte waarop

tijdens de trek wordt gevlogen, maar deze conclusie gaat niet op voor dit gebied omdat Spuimonding West, Beninger Slikken en de oeverlanden van het Haringvliet gebieden zijn waar trekvogels rusten. Bij het landen en opstijgen vliegen de vogels beduidend lager. Omdat de aan- en afvliegroute voor een belangrijk deel haaks op de voorgestelde windmolentracés staat, treedt wel degelijk een aanzienlijke barrièrewerking op. Dat geldt ook voor vogels die over kortere afstanden naar omliggende polders Biert en Simonshaven vliegen, of van en naar de akkers in de polder Zuidland. Dit gevaar geldt ook voor de grote roofvogels (zeearend, visarend) die regelmatig uitstapjes maken naar de omliggende natuurgebieden. Als gevolg van deze onjuiste aannames is de score 0 bij de barrièrewerking veel te optimistisch.

- Paragraaf 24.4.2/25.4.2: De stelling dat er geen weidevogelgebied in de nabijheid is, is onjuist. In de eerste plaats omdat de polder Zuidland buiten het broedseizoen wel degelijk als pleisterplaats voor weidevogels fungeert. In de tweede plaats omdat de Spuimonding West ook in het broedseizoen door weidevogels wordt bezocht. Doordat dit gebied niet genoemd wordt, blijkt bovendien opnieuw dat de rapporteur geen rekening heeft gehouden met oplevering van dit nieuwe gebied.
- Paragraaf 24.3/25.3: aanwijzing omliggende stiltegebieden niet juist. Volgens indiener zijn ook de Beninger Slikken, de Spuimonding West en een deel van de polder Zuidland aangewezen als een stiltegebied met wettelijke status. De meest oostelijke molen in de voorbeeldopstelling staat middenin het stiltegebied. Daarnaast geeft indiener aan dat ook het open landbouwgebied van de polder Zuidland bijzonder geluidsarm is (hoewel het om onbekende redenen niet de wettelijke status van een stiltegebied heeft) door de grote afstand tot grote lawaaibronnen aan de industriële noordzijde van het eiland, de A15, de N57, de Kanaalweg tussen Hellevoetsluis en Heenvliet en de Groene Kruisweg tussen Oostvoorne en Spijkenisse. Omdat door de methodiek van het planMER de scores worden bepaald door de aanwezigheid van storingsgevoelige gebieden (die in de polder Zuidland maar beperkt aanwezig zijn), lopen de bewoners van Voorne-Putten het risico dat ze door de komst van windmolens het laatste stille gebied ontnomen wordt. Indiener hoopt dat de provincie zich realiseert hoe waardevol de stiltegebieden in feite zijn en daarom het voortbestaan wil bewaken.
- Paragraaf 24.5.2/25.5.2: Indiener vindt de score van de locatie op het onderdeel landschap (+) onbegrijpelijk. Hoewel dit gebied het grootste nog vrijwel open landbouwgebied op Voorne-Putten is, scoort de locatie positief “omdat de rij windturbines een herkenbare lijnopstelling heeft op de scheidslijn van water en land.” Indiener meent dat bewoners en bezoekers van het gebied die herkenbaarheid juist iets verschrikkelijks vinden, omdat de immense bouwwerken, die niet in het landschap passen, de weidse en open uitzichten verknallen. Indiener wijst er voorts op dat de ontwikkeling van windturbines op deze plek indruist tegen de landschappelijke waarden die de provincie nota bene zelf op haar website benoemt.
- Daarnaast vindt indiener dat alleen locaties aan de noordrand van Voorne-Putten mogen worden gekozen, omdat daar de natuur al grotendeels heeft moeten wijken voor bebouwing, infrastructuur en industrie.
- Paragraaf 24.6/25.6: Indiener bestrijdt de stelling dat de onderzoeksgebieden niet in een recreatiegebied liggen. Ten onrechte worden opnieuw Spuimonding West en het buitendijkse

fietspad tussen die natuurgebied en de polder Zuidland buiten beschouwing gelaten, evenals de minicamping in Oudenhorn en de natuurcamping in Zuidland.

- Daarnaast meent indiener dat in plaats van door het plaatsen van windturbines de aantrekkelijkheid van de Beninger Slikken en Spuimonding West te reduceren, het natuur-recreatieve karakter beter benadrukt zou kunnen worden. Dat zou ook voor de lokale economie een opsteker zijn.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij de thema's Geluid, Landschap en Recreatie.

In aanvulling daar op:

- De gemeente heet al sinds 1.1.2-2015 niet meer Bernisse, maar Nissewaard. Dit staat inderdaad onjuist in het planMER, daar waar Bernisse staat had inderdaad Nissewaard moeten staan. Dit heeft geen gevolgen voor de effectbeoordeling.
- Natura 2000-gebied Haringvliet en het NNN is volwaardig meegenomen in de effectbeoordeling, inclusief genoemde deelgebieden.
- De natuuronderzoeken die nu voor het planMER zijn uitgevoerd zijn gebaseerd op jarenlange ervaring van ecologische deskundigen, talloze veldonderzoeken naar slachtoffers en (vlieg)gedrag bij bestaande windparken, een grondige kennis van de literatuur over dit onderwerp en een eerste screening van beschikbare langjarige vogeltelgegevens en gegevens over beschermde soorten verkregen via de NDFF. In de vervolgfase zal uiteraard nader worden ingezoomd op de locatiespecifieke situatie, meer gedetailleerde verspreidingsgegevens, en zal waar kennisleemten bestaan veldonderzoek worden verricht om deze in te vullen, zoals locatieonderzoek naar gebiedsgebruik en vliegbewegingen van vogels en vleermuizen en zal lokale kennis worden ontsloten. (Er heeft voor deze fase inderdaad geen veldonderzoek plaatsgevonden). Anekdotische waarnemingen doen niet af aan de effectbeoordeling in het planMER; deze kunnen wel worden meegenomen bij het onderzoek in een vervolgfase,
- Anders dan indiener stelt worden roofvogels verhoudingsgewijs (bijvoorbeeld in vergelijking tot eenden en meeuwen) in Nederland weinig als slachtoffer van windturbines vastgesteld (anders dan bijvoorbeeld in Duitsland en Scandinavië waar soorten als rode wouw in de broedtijd regelmatig als aanvaringslachtoffer worden gevonden. Er is hierover veel kennis beschikbaar en gepubliceerd. Deze informatie is onderdeel geweest van de afweging welke soorten in de natuuronderzoeken ten behoeve van het planMER meer of minder zijn benoemd. Daar waar evident knelpunten kunnen ontstaan is dit in de afwegingen betrokken;
- De schatting van het aantal slachtoffers is gebaseerd op slachtofferonderzoeken in meer dan tien bestaande windparken in Nederland en België in uiteenlopende biotopen, waaronder vergelijkbare vogelrijke locaties aan de kust (Eemshaven, Maasvlakte, Flevopolders). Bij de schatting is daarnaast rekening gehouden met de aanwezigheid van soorten en aantallen in en nabij het plaatsingsgebied, de soortspecifieke aanvaringsrisico's van deze soorten en kennis over vliegroutes tussen foerageergebieden en slaapplekken;
- met (zwaarder) beschermde soorten wordt bedoeld: soorten anders dan vogels, dus soorten beschermd volgens de Habitatrichtlijn;
- kennis over trekvogels is meegenomen alsmede over vliegbewegingen van lokale vogels. Barrièrewerking is echter uitgesloten bij dergelijke relatief korte lijnopstellingen (geen noemenswaardig extra energiekosten voor vogels die dagelijks al vele kilometers afleggen op foerageer- of trekvluchten) waarbij in huidige moderne windparken bovendien veel tussenruimte (>400 m) bestaat tussen de turbines die door vogels zonder hinder gebruikt kan worden om van a naar b te komen;

- onder weidevogelgebied is verstaan broedgebied voor weidevogels dat provinciaal beleidsmatig is beschermd (of onderdeel is van het NNN), concentraties buiten het broedseizoen zijn niet onder deze vorm van provinciaal beleid beschermd;
- in de vervolgfase zal nader onderzocht worden waar binnen het plaatsingsgebied windturbines kunnen worden ontwikkeld. Hierbij worden natuur en landschap nadrukkelijk als te toetsen aspecten volwaardig meegewogen volgens de vereisten uit de natuurwetgeving en de m.e.r-procedure.
- voor de opmerking t.a.v. de begrenzing Natura 2000 wordt verwezen naar de locatiesamenvatting L. Zuidland (19).

Doorwerking:

Naar aanleiding van de zienswijze wordt in paragraaf 24 en 25 (deel B planMER) gemeente Bernisse vervangen door gemeente Nissewaard.

5.3.116 C0115.2

Locatie K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Indiener meent dat de Beerenplaat zich niet leent voor de plaatsing van windturbines omdat deze dit waardevolle gebied zullen aantasten. Bovendien concludeert indiener dat het planMER op belangrijke punten onvolledig, niet actueel of volstrekt onjuist is. Deze punten worden per paragraaf benoemd.

- Paragraaf 23.4: Het valt indiener op dat de aantallen aanwezige soorten vogels drastisch worden onderschat. Het lijkt erop dat de rapporteur niet in het gebied is geweest omdat deze refereert aan een onderzoek uit 1996, terwijl plaatselijke natuurgroepen uitstekende telgegevens in het archief hebben en via www.waarneming.nl ook veel betrouwbare gegevens kunnen worden geraadpleegd. Uit de gegevens op die website blijkt dat op de locatie 33 blz. aan vogelsoorten is waargenomen, die zich niet beperken tot watervogels.
- Daarnaast wijst indiener erop dat in het planMER roofvogels in het geheel niet worden genoemd, terwijl het gebied jaarrond de havik, sperwer, torenvalk en buizerd huisvest, alsmede in bepaalde seizoenen, rode lijstsoorten zoals de bruine en de blauwe kiekendief, de boomvalk en af en toe de ruigpootbuizerd, visarend en zeearend. Ook de slechtvalk, bosuil en ransuil komen voor, en maken de roofvogelrijkdom compleet. Juist roofvogels vallen door hun rustige vlieggedrag dan wel hoge snelheid ten slachtoffer aan windturbines die ze niet herkennen als een natuurlijke vijand. In het planMER zouden op zijn minst de aantallen roofvogels geïnventariseerd moeten worden, over alle seizoenen. Indiener wijst voorts op enkele studies waaruit blijkt dat roofvogels vaker slachtoffer blijken te zijn van windturbines.
- Ook stelt indiener dat watervogels in het planMER ernstig worden ondergewaardeerd. Los van het negeren van de veel grotere soortendiversiteit en de soorten roofvogels, zou de woordkeuze 'enkele' ook kunnen worden uitgelegd als 'in kleine hoeveelheden', terwijl het in werkelijkheid om grote hoeveelheden watervogels gaat, die vooral in de winterperiode in grote zwermen aanwezig zijn boven de spaarbekkens van de Beerenplaat. Omdat in de voorbeeldopstelling vier windturbines aan de rand van de bassins zijn gesitueerd is de kans op grote aantallen slachtoffers groter dan in het planMER wordt ingeschat. In het planMER

zouden op zijn minst de werkelijke aantallen (water)vogels geïventariseerd moeten worden, over alle seizoenen.

- Tevens geeft indiener aan dat de stelling in tabel 23.7 van het planMER dat er geen weidevogelgebied nabij is, onjuist is. In 2014 is net ten zuiden van de Beerenplaat de Wolvenpolder opengesteld. Dit gebied is bedoeld en uitstekend geschikt voor weidevogels en wordt in het winterseizoen ook gebruikt door weidevogels en wintergasten, zoals watersnippen. Indiener heeft hier zelf in april 2017 steltkluten waargenomen, een zeldzame vogelsoort.
- Paragraaf 23.5: Indiener meent dat een rij hoge windmolens langs de groene oase van Beerenplaat (natura 2000 gebied) en de omliggende open polders ernstig zal aantasten.
- Tevens vindt indiener dat alleen locaties aan de noordrand van Voorne-Putten mogen worden gekozen, omdat daar de natuur al grotendeels heeft moeten wijken voor bebouwing, infrastructuur en industrie.
- Paragraaf 23.6: Indiener meent dat de Beerenplaat wel degelijke recreatieve waarden heeft, ondanks dat deze niet zijn genoemd op de provinciale Kwaliteitskaart. In het gebied lopen wandel- en fietsroutes en er worden met regelmaat natuurexcursies georganiseerd. De aanleg van de Wolvenplaat en het gebied eromheen had juist ten doel om de recreatieve waarde van het gebied verder uit te bouwen. Door dit in het planMER niet te benoemen geeft dit onderzoek niet de juiste situatie weer.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie Beerenplaat, bij het thema Landschap en bij de beantwoording van zienswijze C0115.1

5.3.117 C0116

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Samenvatting:

Indiener ondervindt geluidshinder van bestaande windturbines langs het Hartelkanaal. Bij veelvoorkomende westelijke- en noordwestelijke wind zal de hinder voor Zwartewaal toenemen. Indiener verwacht extra geluidshinder door Theemswegtracé en toename vliegverkeer Rotterdam -The Hague Airport.

Zwartewaal ligt ten oosten van onderzoeksgebied 6B en zal daarom ernstige slagschaduw ondervinden, in het bijzonder bij laagstaande zon.

Ernstige aantasting van het landelijke landschap van Voorne-Putten.

Bij plaatsing van windturbines op locatie 6B, vooral ten oosten van de N57, zal de recreatieve en sociale functie van het gebied op zeer negatieve wijze worden beïnvloed.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie E. N57 Entree Noord en bij de thema's Geluid (cumulatie), Slagschaduw, Landschap en Recreatie.

5.3.118 C0117

Algemeen

Samenvatting:

Indiener reageert op de veelgehoorde vraag "Waarom geen plaatsing in zee?" en doet de suggestie in de communicatie meer nadruk te leggen op het feit dat plaatsing in zee nu nog 2x zo duur is als op land.

Daarnaast dankt de indiener de provincie medewerkers voor de uitleg en attentheid tijdens de inloopavond in Spijkenisse. Tevens heeft de indiener het verzoek om twee turbines van bestaand windpark Hartel II (Heenvliet-Geervliet), die het meest overlast veroorzaken op de dorpskernen, te verplaatsen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en noodzaak, onderdeel relatie wind op land en wind op zee).

Daarnaast dankt de provincie de indiener voor het compliment.

Over het verplaatsen van de windturbines is te melden dat de gemeente Rotterdam bevoegd gezag is voor het betreffende windpark.

Doorwerking

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

5.3.119 C0118

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat de locatie L. Zuidland grenst tegen natuurgebied Spuimonding West en de Beniger Slikken. Deze vallen onder Natura 2000 en zijn stiltegebied. Windturbines hebben een negatieve invloed op dit gebied, waaronder effect op de vogelpopulatie. Indiener stelt bovendien dat de plaatsing van turbines tegenstrijdig is met de investeringen in het natuurgebied.

Indiener stelt dat turbines zorgen voor geluidsoverlast en gehoorschade. Het gebruikte gemiddelde van 47 dB is in het voordeel gerekend van leveranciers en ontwikkelaars. In het kennisbericht Geluid van Windturbines van het RIVM wordt 40 dB geadviseerd als toelaatbaar. Slagschaduw heeft volgens indiener een soortgelijke aanslag op de psyche van de mens. Indiener stelt dat er nooit enige vorm van informatieverstrekking aan omwonenden heeft plaatsgevonden over de plannen. Wel zijn boeren benaderd om windturbines te plaatsen op hun land tegen een flinke vergoeding.

Indiener stelt dat het onredelijk is dat omwonenden wel de lasten moeten dragen maar een 'een paar pinda's als vergoeding krijgen'.

Er is sprake van belangenverstremming. Onderzoeksbureau Pondera is ook leverancier van windturbines, aldus indiener.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij de thema's Natuur en Ecologie, Geluid (geluidsnorm), Slagschaduw, Inspraak en proces en Participatie.

Onderzoeksbureau Pondera begeleidt windprojecten maar is zelf geen leverancier van windturbines. Deze zienswijze neemt de provincie dan ook ter kennisgeving aan.

5.3.120 C0119

Locatie J. Maassluis/Oeverbos (17 en 39)

Locatie U. Broekpolder (36)

Samenvatting:

Indiener is tegen het plaatsen van windturbines langs Het Scheur/Nieuwe Waterweg te Vlaardingen en Maassluis en op de locatie Broekpolder. Indiener geeft aan dat de bouw van windturbines naast de aanleg van de Blankenburgtunnel de leefbaarheid van het gebied voor inwoners en recreanten nog verder negatief beïnvloedt.

Indiener vindt dat het plaatsen van grote en uitzichtverstorende windmolens langs Het Scheur/Nieuwe Waterweg ter hoogte van Maassluis en het Oeverbos Vlaardingen en ter hoogte van de Broekpolder Vlaardingen in strijd is met alle afspraken die onder andere zijn vastgelegd in het Landschapsontwikkelingsperspectief Midden-Delfland 2025 (LOP). Het LOP bevat afspraken over het bewaren van de rust en ruimte in het gebied, de agrarische en cultuurhistorische waarden en de recreatieve waarden. Veel aandacht in het LOP gaat uit naar het behoud van de open ruimte als contrast met de stad. Van groot belang zijn de zichtlijnen. Indiener geeft aan de huidige twee windmolens bij de waterzuivering te Vlaardingen al als verstorend te ervaren. Realisatie van windmolens langs de randen van het Midden-Delflandgebied zou een zeer ongewenste negatieve impact hebben op de gebiedskwaliteiten.

De bebouwing en een nieuw te bouwen wijk in Maassluis liggen nabij de locatie Oeverbos/Maassluis. Indiener geeft aan dat bewoners gedupeerd worden door waardedaling van hun woning die volgens de Universiteit van Amsterdam plaatsvindt tot een afstand van 2 km van de windlocatie. Indiener geeft aan dat planschade claimen kostbaar is en door de overheid beperkt en bemoeilijkt wordt en dat een fors deel van de schade voor rekening van de burgers komt.

Daarnaast geeft indiener aan dat in Maassluis een woonwijk en nieuwe begraafplaats/crematorium is gepland direct in/naast de geplande windlocaties Maassluis/Oeverbos. Dit betekent dat inwoners en bezoekers hinder gaan ondervinden.

Het gebied langs Het Scheur/Nieuwe Waterweg (zowel ter hoogte van Vlaardingen als Maassluis) en de Broekpolder zijn belangrijke recreatiegebieden, met name stiltere recreatie is hier van groot belang (fietsen, wandelen, zonneweides etc.) voor heel veel mensen uit een van de dichtstbevolkte gebieden van Nederland. Indiener geeft aan dat grote windmolens die geluidsoverlast en slagschaduw veroorzaken niet passen in een belangrijk recreatiegebied.

Indiener geeft aan dat de Aalkeet Binnenpolder, de Aalkeet Buitenpolder, het gebied langs Het Scheur/Nieuwe Waterweg (zowel ter hoogte van Vlaardingen als Maassluis) en de Broekpolder belangrijke vogelgebieden zijn, waaronder diverse bedreigde weidevogels. Plaatsing van windmolens nabij deze belangrijke vogelgebieden vindt de indiener onacceptabel.

Indiener vindt windturbines op zee een wenselijk alternatief. Indiener geeft aan dat inmiddels is aangetoond dat de bouw van windmolenparken op zee economischer en maatschappelijk acceptabeler is dan versnipperde bouw op land.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties J. Maassluis Oeverbos en U. Broekpolder en bij de thema's Landschap, Cultuur, Economische effecten (waardedaling woningen en planschade), Recreatie en Nut en noodzaak (relatie wind op land en wind op zee).

5.3.121 C0120

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Het water van het Haringvliet wordt door het kierbesluit weer zout. Omdat funderingen van windturbines diep de grond in gaan, kan dit schade veroorzaken aan de structuur van de ondergrond. Hierdoor kan zout water door grondaderen onder de dijk door komen. Dit vormt een bedreiging voor de zoetwaterhuishouding in de natuurgebieden van de polder Zuidoord en de Beninger Slikken en voor de landbouw.

Antwoord:

De turbines vormen geen bedreiging voor de zoetwaterhuishouding in de genoemde natuurgebieden, heipalen zijn grondverdringend waardoor stroming langs de palen niet optreedt. Ter voorbereiding op de bouw vindt detailengineering van de fundatie plaats. Deze wordt specifiek afgestemd op de locatie van elke individuele windturbine.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

5.3.122 C0121

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener vreest voor onevenredige geluidsoverlast omdat geluid over het vlakke polderlandschap (Zuidland) ver draagt.

Indiener geeft aan dat slagschaduw ver reikt in dit open polderlandschap (Zuidland) en zo problemen kan geven in de woningen.

Indiener geeft aan dat het zoekgebied Zuidland grenst aan het natuurgebied Beninger Slikken, tevens stiltegebied en broedgebied van vele soorten vogels die in het aangrenzende poldergebied foerageren.

Indiener geeft aan dat de windturbines over grote afstand dissoneren vanwege de uitgestrektheid van het gebied. Tevens geeft indiener aan de windturbines bij voorkeur te plaatsen in industriegebieden, langs snelwegen en op zee.

Indiener geeft als aspect de waardevermindering van omliggende woningen aan.

Indiener geeft als suggestie de windturbines bij voorkeur op gemeentegronden te plaatsen zodat subsidies terugvloeien naar de gemeenschap. Indiener verwacht tweespalt tussen bewoners in de polder die eraan verdienen en zij die uitsluitend de lasten hebben

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij de thema's Landschap, Economische effecten (waardedaling woningen en planschade), Nut en noodzaak (relatie wind op land en wind op zee) en Participatie.

5.3.123 C0122

Locatie K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Indiener geeft aan te gaan verhuizen naar een nieuwbouwproject dat in directe lijn staat van het te realiseren Beerenplaat windpark en wil liever geen uitzicht op de windturbines die ook nog eens het natuurbeeld verstoren en geluidsoverlast geven voor mens en dier.

Indiener vraagt waarom ze zo dicht bij de bewoonde wereld komen als er zoveel ruimte op de Noordzee is en er daar meer stroom kan worden opgewekt als hier.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Landschap, Geluid en Nut en noodzaak (relatie wind op land en wind op zee).

5.3.124 C0123

Locatie H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat er in Ridderkerk al veel geluidsoverlast is door het (scheeps)verkeer op de A15 en de Nieuwe Maas en dit zal verergeren door plaatsing van een windturbine.

Indiener geeft aan dat de plaatsing van een windturbine in de Stormpolder gezien de daar aanwezige industrie de veiligheid van werknemers aantast.

Indiener geeft aan dat de Stormpolder ongeveer 100 m ligt van natuurgebieden de Zaag en de Kleine Zaag, welke recent voor miljoenen euro's zijn opgeknapt om de vogelstand te verbeteren. Dit wordt teniet gedaan door plaatsing van een windturbine.

Indiener geeft aan dat Ridderkerk al weinig landschap heeft en dat dit door windturbines verder wordt aangetast.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder en bij de thema's Geluid, Veiligheid, Natuur en ecologie, en Landschap.

5.3.125 C0124

Locatie M. Hartel-Oost (21 en 22) en Plaatweg

Samenvatting:

Indiener vindt de stapeling van geluid van de A15 en de havenindustrie onaanvaardbaar. Indiener heeft nu al last van slagschaduw en verminderd woongenot. Daarnaast pleit indiener voor het uitvoeren van het voornemen van de provincie en is tegen de alternatieve locatie van de gemeente Nissewaard, genaamd landtong plaatweg/Brielse Maasdijk oost.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie Plaatweg en bij het thema Geluid (cumulatie) en Slagschaduw.

5.3.126 C0125

Locatie K. Beerenplaat (18)

Samenvatting

Wind op zee is goedkoper dan wind op land. Berekend over een periode van 15 jaar voor de totaal 260 MW in de regio Rotterdam en de Hoeksche Waard tezamen, wordt er 100 miljoen euro meer belastinggeld uitgegeven wanneer gekozen wordt voor windturbines op land in plaats van op zee.

Verder tast het plaatsen van windturbines het woon- en leefklimaat van omwonenden ernstig aan, terwijl de economische haalbaarheid van windturbines op land onzeker is, niet wordt onderbouwd en de uitgangspunten achterhaald zijn door de tijd.

Geluid over water draagt verder dan over land. Het effect van geluid over water is niet meegenomen in de geluidscontouren. Dit geldt voor de woningen aan de noordkant van Oud-Beijerland en voor het stiltegebied ten noordoosten van de locatie. Onderbouwing van de stelling ontbreekt dat het geluid van de windturbines wegvalt tegen andere geluidsbronnen.

Over de Oude Maas worden ook gevaarlijke stoffen vervoerd. Windturbines op de locatie Beerenplaat kunnen de radar voor de scheepvaart verstoren. Dit kan tot calamiteiten leiden. Het gevaar dat een rotorblad afbreekt, een mast omvalt en op een schip beland, is niet ondenkbaar. Met alle gevolgen van dien voor de omringende bewoners en bijvoorbeeld ook het waterleidingbedrijf. In het planMER is niets terug te vinden over het mogelijke effect van het plaatsen van windturbines op de veiligheid van het leidingensysteem op de locatie Beerenplaat. In het planMER is niet onderzocht welk effect windturbines hebben voor het vliegverkeer van en

naar Rotterdam – The Hague Airport en voor de traumahelikopter. Defensie gebruikt het gebied regelmatig voor vliegverkeer en oefeningen. Dit aspect ontbreekt in het planMER.

Meer en diepgaander onderzoek, onder meer naar de verscheidenheid aan vogels, lijkt geboden. Indiener is het oneens met de beoordeling in het planMER dat de kans op aanvaringslachtoffers gering is. Door de noodzakelijke kap van het oeverbos worden ecologie en biodiversiteit aangetast.

Plaatsing van zes windturbines is een ernstige aantasting van het open landschap van het Nationale Landschap Hoekse Waard. Dat geldt ook voor de lijnopstelling. Dit past totaal niet in het omliggende landschap en al helemaal niet bij de historische haven en oude kern van Oud-Beijerland. De score in het planMER moet worden aangepast van positief (+) naar negatief (- -).

Windturbines betekenen een zware aantasting van het landschap, dat door het zicht en de geluidshinder een deel van zijn aantrekkingskracht voor de dagrecreatie zal verliezen. Deze effecten voor dagrecreatie worden in het planMER ten onrechte niet meegewogen.

De belangen van de inwoners van Oud-Beijerland zijn onvoldoende bij de besluitvorming betrokken. Inwoners van Oud-Beijerland zijn niet in de eigen gemeente geconsulteerd. Indiener beroept zich op de uitgangspunten van het Aarhus-arrest en vraagt om alle relevante informatie rond de locatie Beerenplaat (18) actief te delen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Nut en noodzaak (relatie wind op land en wind op zee), Geluid (cumulatie, geluid over water), Veiligheid (diverse onderwerpen), Natuur en ecologie, Landschap, Recreatie, en Inspraak en proces. Ter aanvulling wordt nog opgemerkt dat de gevolgen van eventuele kap van bomen onderdeel uitmaakt van het onderzoek naar de benodigde vergunningen/ontheffingen in een vervolgfase.

5.3.127 C0126

Locatie K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Windturbines op zee zijn goedkoper. Indiener heeft een bijlage bijgevoegd met een berekening van de kosten voor wind op zee in vergelijking met wind op land. Windturbines op land leveren een relatief kleine bijdrage aan schone energie, maar de negatieve effecten op de leefomgeving zijn enorm.

Provincie Gelderland gaat het rijk vragen ontheven te worden van de inspanningsverplichting om de eerder overeengekomen capaciteit aan windenergie te realiseren. De toekomstige minister van Economische Zaken in een nieuw kabinet kan wel eens een andere koers uitzetten voor windturbines op land.

Over de Oude Maas worden ook gevaarlijke stoffen vervoerd. Windturbines op de locatie Beerenplaat kunnen de radar voor de scheepvaart verstoren. Dit kan tot calamiteiten leiden. Het

gevaar dat een rotorblad afbreekt, een mast omvalt en op een schip belandt, is niet ondenkbaar. Met alle gevolgen van dien voor de omliggende bewoners en bijvoorbeeld ook het waterleidingbedrijf.

Windturbines op de locatie Beerenplaat verstoren het natuurgebied en met name vogelsoorten, vleermuizen en bevers. De noodzakelijke kap van het oeverbos tast ecologie en biodiversiteit aan.

Windturbines betekenen een zware aantasting van het landschap, dat door het zicht en de geluidshinder een deel van zijn aantrekkingskracht voor de dagrecreatie zal verliezen. Deze effecten voor dagrecreatie worden in het planMER ten onrechte niet meegewogen. Door het plaatsen van windturbines op de locatie Beerenplaat vermindert de waarde van appartementen en woningen langs het Spui.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Nut en noodzaak (relatie wind op land en wind op zee), Veiligheid (scheepvaart), Natuur en ecologie, Recreatie en Economische effecten (waardedaling woningen en planschade).

De gevolgen van eventuele kap van bomen maakt onderdeel uit van het onderzoek naar de benodigde vergunningen/ontheffingen in een vervolgfase.

De gezamenlijke provincies hebben met het rijk afgesproken om 6.000 MW aan windenergie op land te realiseren in 2020. Hiervan ligt in de provincie Zuid-Holland een taakstelling van 735,5 MW aan opgesteld vermogen. De provincie zal zich houden aan de overeengekomen inspanningsverplichting met het rijk. Indien het rijk een andere koers gaat uitzetten over windenergie, zal de provincie pas dan in overleg met het rijk de eerder afgesproken doelstelling (mogelijk) bijstellen.

5.3.128 C0127

Locatie E. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener is tegen windturbines op de locatie N57 Entree Zuid vanwege verwachte hinder door slagschaduw, geluidshinder (zeker bij de heersende zuidwesten-, westen- en noordwestenwind), aantasting van het landschap (dat al deels wordt aangetast door de turbines op de Haringvlietdam) en negatieve invloed op belangrijke recreatieve en sociale functies in het gebied.

Het telkens aanpassen van de plaatsen en/of omvang van de onderzoeksgebieden in Voorneputten schaadt het vertrouwen in de lokale politiek ernstig. Dit is niet in overeenstemming met afdeling 3.2 van de Algemene Wet Bestuursrecht (zorgvuldigheid en belangenafweging).

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie N. N57 Entree Zuid en bij de thema's Slagschaduw, Geluid, Landschap, Recreatie en Inspraak en Proces.

In aanvulling op Inspraak en proces kan worden vermeld dat het door indiener geschetste beeld van het gevolgde proces niet wordt gedeeld. De provincie is van mening dat het proces om te komen tot de aanwijzing van alternatieve locaties voor windenergie voldoende zorgvuldig en transparant is geweest en dat in voldoende mate de belangen van betrokkenen (zoals inwoners en gemeenten) zijn afgewogen.

Doorwerking

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

5.3.129 C0128

Locatie P. Poort van Charlois (28)

Locatie D. Vaanplein (5 en 27)

Samenvatting:

Indiener is tegen windturbines op de locaties Poort van Charlois en Vaanplein vanwege de verwachte geluidshinder in de aangrenzende woongebieden zoals de wijk Portland, die komt bij de hinder door de aanleg van de A15, vliegverkeer en spoor. Verder is er vrees voor slagschaduw, gezondheidsproblemen, waarde vermindering van de woningen en veiligheidsrisico's bovenop de bestaande risico's.

Indiener pleit voor het inzetten van andere vormen van duurzame energie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties P. Poort van Charlois en D. Vaanplein en bij de thema's Geluid (cumulatie), Slagschaduw, Veiligheid, Nut en noodzaak en Economische effecten (waardedaling woningen en planschade)

5.3.130 C0129

Algemeen

Samenvatting:

Indiener stelt dat overlast van windenergie op land groter is dan de overlast van windenergie op de Noordzee. Windturbines op land hebben dus nadelen t.o.v. windturbines op zee. Indiener onderbouwt vervolgens dat de kosten van windenergie op geplande locaties in Zuid-Holland tot 39% hoger zijn dan de kosten van windenergie op zee. Indiener onderbouwt met een uitgebreide analyse dat windenergie op de Noordzee altijd een alternatief is voor windenergie op land. Elk plan voor wind op land kan vervangen worden door een goedkoper plan op zee. Omdat er voldoende ruimte is op de Noordzee.

Een eventueel inpassingsplan voor windenergie op de geplande locaties in Zuid-Holland is onwettig. Want de overheid maakt meer kosten en burgers hebben meer overlast bij windturbines op land dan op zee. Er is geen nationaal of provinciaal belang om windmolens op de geplande locaties op land te plaatsen. Dergelijk belang is een voorwaarde voor een inpassingsplan, een inpassingsplan is dus onwettig

Antwoord:

Zie beantwoording thema's Nut en noodzaak (relatie wind op land en wind op zee), Beleid (wettelijke basis provinciaal inpassingsplan)

5.3.131 C0130

Locatie Groote Lindt Zwijndrecht

Samenvatting:

Indiener is bezorgd over de veiligheid van een windturbine op Groote Lindt Zwijndrecht pal naast een chemisch bedrijf. Indiener is ook bezorgd voor cumulatie van geluidsoverlast van de windturbine, naast de andere functies. Indiener noemt slagschaduw.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze. Omdat de zienswijze geen betrekking heeft op een locatie binnen de regio Rotterdam en daarmee buiten de huidige zienswijzeprocedure valt, wordt in het kader van deze procedure geen reactie gegeven.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken

5.3.132 C0131

Locatie K Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Wind op zee is goedkoper dan wind op land. Berekend over een periode van 15 jaar voor de totaal 260 MW in de regio Rotterdam en de Hoeksche Waard tezamen, wordt er 100 miljoen euro meer belastinggeld uitgegeven wanneer gekozen wordt voor windturbines op land in plaats van op zee.

Verder tast het plaatsen van windturbines het woon- en leefklimaat van omwonenden ernstig aan, terwijl de economische haalbaarheid van windturbines op land onzeker is, niet wordt onderbouwd en de uitgangspunten achterhaald zijn door de tijd.

Windturbines op land leveren een relatief kleine bijdrage aan schone energie, maar de negatieve effecten op de leefomgeving zijn enorm.

Over de Oude Maas worden ook gevaarlijke stoffen vervoerd. Windturbines op de locatie Beerenplaat kunnen de radar voor de scheepvaart verstoren. Dit kan tot calamiteiten leiden. Het gevaar dat een rotorblad afbreekt, een mast omvalt en op een schip belandt, is niet ondenkbaar. Met alle gevolgen van dien voor de omringende bewoners en bijvoorbeeld ook het waterleidingbedrijf.

Windturbines op de locatie Beerenplaat verstoren het natuurgebied en met name vogelsoorten, vleermuizen en bevers. De noodzakelijke kap van het oeverbos tast ecologie en biodiversiteit aan.

Door het plaatsen van windturbines op de locatie Beerenplaat vermindert de waarde van appartementen en woningen langs het Spui.

Windturbines betekenen een zware aantasting van het landschap, dat door het zicht en de geluidshinder een deel van zijn aantrekkingskracht voor deze dagrecreatie zal verliezen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Nut en noodzaak (relatie wind op land en wind op zee), Veiligheid (scheepvaart), Economische effecten (waardedaling woningen en planschade) en Recreatie.

Ter aanvulling wordt nog opgemerkt dat de gevolgen van eventuele kap van bomen onderdeel uitmaakt van het onderzoek naar de benodigde vergunningen/ontheffingen in een vervolgfase

5.3.133 C0132

Locatie K: Beerenplaat (18)

Samenvatting

Windturbines op zee zijn goedkoper. Indiener heeft een bijlage bijgevoegd met een berekening van de kosten voor wind op zee in vergelijking met wind op land.

Windturbines op land leveren een relatief kleine bijdrage aan schone energie, maar de negatieve effecten op de leefomgeving zijn enorm.

Provincie Gelderland gaat het rijk vragen ontheven te worden van de inspanningsverplichting om de eerder overeengekomen capaciteit aan windenergie te realiseren. De toekomstige minister van Economische Zaken in een nieuw kabinet kan wel eens een andere koers uitzetten voor windturbines op land.

Geluid over water draagt verder dan over land. Het effect van geluid over water is niet meegenomen in de geluidscontouren. Dit geldt voor de woningen aan de noordkant van Oud-Beijerland en voor het stiltegebied ten noordoosten van de locatie. Onderbouwing van de stelling ontbreekt dat het geluid van de windturbines wegvalt tegen andere geluidsbronnen.

Het plaatsen van windturbines in de directe nabijheid van permanente bewoning en in het bijzonder van opgroeiende kinderen is niet zonder gevaar. Het RIVM is een grootschalig onderzoek gestart naar de invloed van laagfrequent geluid voor de groei van kinderen. Het huidige geluidsonderzoek kan de toets der kritiek daarom niet doorstaan. Nader onderzoek is noodzakelijk.

Over de Oude Maas worden ook gevaarlijke stoffen vervoerd. Windturbines op de locatie Beerenplaat kunnen radar voor de scheepvaart verstoren. Dit kan tot calamiteiten leiden. In het planMER is niets terug te vinden over het mogelijke effect van het plaatsen van windturbines op de veiligheid van het leidingensysteem op de locatie Beerenplaat. In het planMER is niet onderzocht welk effect windturbines hebben voor het vliegverkeer van en naar Rotterdam – The

Hague Airport en voor de traumahelikopter. Defensie gebruikt het gebied regelmatig voor vliegverkeer en oefeningen. Dit aspect ontbreekt in het planMER.

Meer en diepgaander onderzoek, onder meer naar de verscheidenheid aan vogels, lijkt geboden. Indiener is het oneens met de beoordeling in het planMER dat de kans op aanvaringsslachtoffers gering is.

De noodzakelijke kap van het oeverbos tast ecologie en biodiversiteit aan.

Plaatsing van zes windturbines is een ernstige aantasting van het open landschap van het Nationale Landschap Hoekse Waard. Dat geldt ook voor de lijnopstelling. Dit past totaal niet in het omliggende landschap en al helemaal niet bij de historische haven en oude kern van Oud-Beijerland. De score in het planMER moet worden aangepast van positief (+) naar negatief (- -). Windturbines betekenen een zware aantasting van het landschap, dat door het zicht en de geluidshinder een deel van zijn aantrekkingskracht voor dagrecreatie zal verliezen. Deze effecten voor dagrecreatie worden in het planMER ten onrechte niet meegewogen.

Door het plaatsen van windturbines op locatie Beerenplaat vermindert de waarde van appartementen en woningen langs het Spui.

Grote windturbines maken vaak laagfrequent geluid dat over kilometers te horen is, waardoor woonplezier (in de tuin zitten) danig wordt verstoord. Volgens het Regionale uitvoeringsorgaan belastingen SaBeWa kan uit jurisprudentie worden geconcludeerd dat er sprake kan zijn van overlast die de waarde beïnvloedt, indien de afstand tot de dichtstbijzijnde windturbine minder dan 1.000 meter bedraagt. Een waardedaling van de woning met 20% of meer moet niet worden uitgesloten.

Indiener uit zijn ongenoegen over de beantwoording van de eerder ingediende zienswijzen. De bezwaren beschreven in zijn zienswijze 04/12/2015 zijn op geen enkele wijze terug te vinden met argumentatie in de beantwoording. Tevens is het voor een normale 'burger' niet meer te begrijpen of te lezen wat de plannen inhouden. Indiener heeft het gevoel dat wat hij ook indient aan bezwaren deze absoluut niet gehoord worden en de planvorming al vast staat.

De belangen van de inwoners van Oud-Beijerland zijn onvoldoende bij de besluitvorming betrokken. Inwoners van Oud-Beijerland zijn niet in de eigen gemeente geconsulteerd. Indiener beroept zich op de uitgangspunten van het Aarhus-arrest en vraagt om alle relevante informatie rond de locatie Beerenplaat (18) actief te delen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Nut en noodzaak (relatie wind op land en wind op zee), Geluid (diverse thema's), Veiligheid (diverse thema's), Recreatie, Economische effecten (waardedaling woningen en planschade) en Inspraak en proces.

De gezamenlijke provincies hebben met het rijk afgesproken om 6.000 MW aan windenergie op land te realiseren in 2020. Hiervan ligt in de provincie Zuid-Holland een taakstelling van 735,5 MW aan opgesteld vermogen. De provincie zal zich houden aan de overeengekomen inspanningsverplichting met het rijk. Indien het rijk een andere koers gaat uitzetten over

windenergie, zal de provincie pas dan in overleg met het rijk de eerder afgesproken doelstelling (mogelijk) bijstellen.

Ter aanvulling wordt nog opgemerkt dat de gevolgen van eventuele kap van bomen onderdeel uitmaakt van het onderzoek naar de benodigde vergunningen/ontheffingen in een vervolgfase

5.3.134 C0133

Locatie I. Prisma/Bleizo (12, 15, 16)

Samenvatting:

Geluid en Schaduw: Indiener vindt dat windturbines het leefklimaat aantasten door opstapeling van geluid en schaduw en geeft aan bereid te zijn tot een mondelinge toelichting.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie I. Prisma/Bleizo en bij de thema's Geluid en Slagschaduw.

5.3.135 C0134

Locatie K: Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Wind op zee is goedkoper dan wind op land. Berekend over een periode van 15 jaar voor de totaal 260 MW in de regio Rotterdam en de Hoeksche Waard tezamen, wordt er 100 miljoen euro meer belastinggeld uitgegeven wanneer gekozen wordt voor windturbines op land in plaats van op zee.

Verder tast het plaatsen van windturbines het woon- en leefklimaat van omwonenden ernstig aan, terwijl de economische haalbaarheid van windturbines op land onzeker is, niet wordt onderbouwd en de uitgangspunten achterhaald zijn door de tijd.

Indiener heeft een bijlage bijgevoegd met een berekening van de kosten voor wind op zee in vergelijking met wind op land. Windturbines op land leveren een relatief kleine bijdrage aan schone energie, maar de negatieve effecten op de leefomgeving zijn enorm.

Geluid over water draagt verder dan over land. Het effect van geluid over water is niet meegenomen in de geluidscontouren. Dit geldt voor de woningen aan de noordkant van Oud-Beijerland en voor het stiltegebied ten noordoosten van de locatie. Onderbouwing van de stelling ontbreekt dat het geluid van de windturbines wegvalt tegen andere geluidsbronnen.

Het plaatsen van windturbines in de directe nabijheid van permanente bewoning en in het bijzonder van opgroeiende kinderen is niet zonder gevaar. Het RIVM is een grootschalig onderzoek gestart naar de invloed van laagfrequent geluid voor de groei van kinderen. Het huidige geluidsonderzoek kan de toets der kritiek daarom niet doorstaan. Nader onderzoek is noodzakelijk.

Over de Oude Maas worden ook gevaarlijke stoffen vervoerd. Windturbines op de locatie Beerenplaat kunnen de radar voor de scheepvaart verstoren. Dit kan tot calamiteiten leiden. Het

gevaar dat een rotorblad afbreekt, een mast omvalt en op een schip belandt, is niet ondenkbaar. Met alle gevolgen van dien voor de omliggende bewoners en bijvoorbeeld ook het waterleidingbedrijf. In het planMER is niets terug te vinden over het mogelijke effect van het plaatsen van windturbines op de veiligheid van het leidingensysteem op de locatie Beerenplaat. In het planMER is niet onderzocht welk effect windturbines hebben voor het vliegverkeer van en naar Rotterdam – The Hague Airport en voor de traumahelikopter. Defensie gebruikt het gebied regelmatig voor vliegverkeer en oefeningen. Dit aspect ontbreekt in het planMER.

Meer en diepgaander onderzoek, onder meer naar de verscheidenheid aan vogels, lijkt geboden. Indiener is het oneens met de beoordeling in het planMER dat de kans op aanvaringssslachtoffers gering is.

De noodzakelijke kap van het oeverbos tast ecologie en biodiversiteit aan.

Plaatsing van zes windturbines is een ernstige aantasting van het open landschap van het Nationale Landschap Hoekse Waard. Dat geldt ook voor de lijnopstelling. Dit past totaal niet in het omliggende landschap en al helemaal niet bij de historische haven en oude kern van Oud-Beijerland. De score in het planMER moet worden aangepast van positief (+) naar negatief (- -).

Windturbines betekenen een zware aantasting van het landschap, dat door het zicht en de geluidshinder een deel van zijn aantrekkingskracht voor dagrecreatie zal verliezen. Deze effecten voor dagrecreatie worden in het planMER ten onrechte niet meegewogen.

Door het plaatsen van windturbines op locatie Beerenplaat vermindert de waarde van appartementen en woningen langs het Spui.

De belangen van de inwoners van Oud-Beijerland zijn onvoldoende bij de besluitvorming betrokken. Inwoners van Oud-Beijerland zijn niet in de eigen gemeente geconsulteerd. Indiener beroept zich op de uitgangspunten van het Aarhus-arrest en vraagt om alle relevante informatie rond de locatie Beerenplaat (18) actief te delen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Nut en noodzaak (relatie wind op land en wind op zee), Geluid (diverse thema's), Veiligheid (diverse thema's), Recreatie, Economische effecten (waardedaling woningen en planschade) en Inspraak en proces. Ter aanvulling wordt nog opgemerkt dat de gevolgen van eventuele kap van bomen onderdeel uitmaakt van het onderzoek naar de benodigde vergunningen/ontheffingen in een vervolgfase.

5.3.136 C0135

Locatie N57 Entree Noord (6B)

Samenvatting:

Indiener ondervindt geluidshinder van bestaande windturbines langs het Hartelkanaal. Bij veelvoorkomende westelijke en noordwestelijke wind zal de hinder voor Zwartewaal toenemen.

Indiener verwacht extra geluidshinder door Theemswegtracé en toename vliegverkeer Rotterdam - The Hague Airport.

Zwartewaal ligt ten oosten van onderzoeksgebied 6B en zal daarom ernstige slagschaduw ondervinden, in het bijzonder bij laagstaande zon.

Ernstige aantasting van het landelijke landschap van Voorne-Putten.

Bij plaatsing van windturbines op locatie 6B, vooral ten oosten van de N57, zal de recreatieve en sociale functie van het gebied op zeer negatieve wijze beïnvloeden. Tevens verwacht indiener een afname van de recreatiemogelijkheden rondom het Brielse Meer.

Het door de provincie Zuid-Holland telkens aanpassen van de plaats en/of omvang van de onderzoeksgebieden schaadt het vertrouwen van de burgers en de lokale politiek ernstig. Economische effecten: Indiener verwacht een grote waardevermindering van het vastgoed.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie N57 Entree Noord en bij de thema's Geluid (cumulatie), Slagschaduw, Landschap, Recreatie, Inspraak en proces, Economische effecten (waardedaling woningen en planschade).

5.3.137 C0136

Locatie H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Indiener maakt bezwaar tegen windturbines in de Stormpolder omdat alle woningen in Capelle-West overlast krijgen van de slagschaduw.

Indiener maakt bezwaar tegen windturbines in de Stormpolder omdat Capelle-West nu al aanzienlijke verkeerslawaai van de Algeraweg en de Rijckevorselweg heeft. Daarbij ligt over een deel van Capelle –West de geluidscontour (50 dB(A) van het industrieterrein Stormpolder en het ontwerp geluidsreductieplan industrieterrein Stormpolder (29 januari 2015).

Indiener geeft aan dat er voldoende locaties in het Havengebied van Rotterdam, langs de Nieuwe Waterweg en in zee zijn als alternatief voor de al zwaar belaste milieuomgeving van Capelle West.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder en bij het thema Nut en noodzaak (relatie wind op land en wind op zee).

5.3.138 C0137

Locatie K: Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Wind op zee is goedkoper dan wind op land. Berekend over een periode van 15 jaar voor de totaal 260 MW in de Regio Rotterdam en de Hoeksche Waard tezamen, wordt er 100 miljoen euro meer belastinggeld uitgegeven wanneer gekozen wordt voor windturbines op land in plaats van op zee.

Geluid over water draagt verder dan over land. Het effect van geluid over water is niet meegenomen in de geluidscontouren. Dit geldt voor de woningen aan de noordkant van Oud-Beijerland en voor het stiltegebied ten noordoosten van de locatie. Onderbouwing van de stelling ontbreekt dat het geluid van de windturbines wegvalt tegen andere geluidsbronnen.

Het plaatsen van windturbines in de directe nabijheid van permanente bewoning en in het bijzonder van opgroeiende kinderen is niet zonder gevaar. Het RIVM is een grootschalig onderzoek gestart naar de invloed van laagfrequent geluid voor de groei van kinderen. Het huidige geluidsonderzoek kan de toets der kritiek daarom niet doorstaan. Nader onderzoek is noodzakelijk.

Over de Oude Maas worden ook gevaarlijke stoffen vervoerd. Windturbines op de locatie Beerenplaat kunnen de radar voor de scheepvaart verstoren. Dit kan tot calamiteiten leiden. In de voorbeeldopstelling van het planMER reiken de rotorbladen van de meest oostelijke windturbine vele tientallen meters over de scheepvaartroute alwaar zeeschepen (ook met hoge last), kranen, zeilschepen etc. etc. gevaarlijk dicht langs varen. Via het Spui is er bovendien een open verbinding naar zee voor schepen die ongehinderd door bruggen kunnen varen.

Rhoon, dat tegenover deze molen ligt, is een bunkerplaats voor bijvoorbeeld grote (zeil-)schepen. Dit aspect ontbreekt geheel in het planMER.

Meer en diepgaander onderzoek, onder meer naar de verscheidenheid aan vogels, lijkt geboden. Indiener is het oneens met de beoordeling in het planMER dat de kans op aanvarings-slachtoffers gering is.

Door de noodzakelijke kap van het oeverbos worden ecologie en biodiversiteit aangetast.

In het planMER is ten onrechte de noordrand Oud-Beijerland verwisseld met de afbeelding zuidrand Rhoon (figuur 23.5). In de situatie van Oud-Beijerland is er namelijk helemaal geen sprake van bomen/struiken tussen de molens en de bebouwing. Plaatsing van zes windturbines is een ernstige aantasting van het open landschap. Dat geldt ook voor de lijnopstelling. Dit past totaal niet in het omliggende landschap en al helemaal niet bij de historische haven en oude kern van Oud-Beijerland. De score in het planMER moet worden aangepast van positief (+) naar negatief (- -).

Het planMER noemt ten onrechte de waterbekkens een industrieel complex.

Windturbines betekenen een zware aantasting van het landschap, dat door het zicht en de geluidshinder een deel van zijn aantrekkingskracht voor dagrecreatie zal verliezen. Deze effecten voor dagrecreatie worden in het planMER ten onrechte niet meegewogen.

Door het plaatsen van windmolens binnen straal van 900 m met uitsluitend water wordt het woon- en leefklimaat en de gezondheid van de omwonenden ernstig aangetast.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Nut en noodzaak (relatie wind op land en wind op zee), Geluid (diverse thema's), Veiligheid (diverse thema's) en Recreatie.

Ter aanvulling wordt nog opgemerkt dat de gevolgen van eventuele kap van bomen onderdeel uitmaakt van het onderzoek naar de benodigde vergunningen/ontheffingen in een vervolgfase

5.3.139 C0138

Locatie K Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Indiener is in Oud-Beijerland bezorgd over geluidsoverlast, voor de veiligheid ten aanzien van slagschaduw op het verkeer, voor geluid- en schaduweffecten op natuur, horizonvervuiling, en de kosten voor de burger voor windturbines.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Geluid (diverse thema's), Slagschaduw, Landschap, Nut en noodzaak (financieel rendement windenergie).

5.3.140 C0139

Locatie I. Prisma/Bleizo (12, 15, 16)

Samenvatting:

Indiener is bezorgd over horizonvervuiling en cumulatie van geluidsoverlast in de Overbuurtsche Polder (begrenzing van locatie).

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie I. Prisma/Bleizo en bij de thema's Geluid (cumulatie) en Landschap.

5.3.141 C0140, C0141

Locatie I Prisma/Bleizo (12,15,16)

Locatie Overbuurtsche polder

Samenvatting:

Er is geluidshinder van motorcrossterrein, Hogesnelheidslijn (HSL) en toenemend vliegverkeer. In het planMER staat dat het geluid van windturbines wegvalt tegen het geluid van de HSL. De HSL rijdt niet iedere seconde en dus is van wegvallen van geluid tegen ander geluid geen sprake.

Er staan nu al horizonvervuilende hoogspanningsmasten in de Overbuurtsche Polder.

Aangrenzend aan die polder staan drie overal in de polder zichtbare windturbines. Zes nieuwe windturbines in de Overbuurtsche Polder zorgen voor nog meer horizonvervuiling.

Indien er windturbines komen in de Overbuurtsche Polder verzoekt de indiener om een onafhankelijke commissie in te stellen om een passende schadevergoeding vast te stellen voor de waardedaling van de woningen die in de Overbuurtsche Polder liggen.

Indiener stelt voor om de windturbines uitsluitend langs de A12 te plaatsen om overlast voor de inwoners te beperken en om geen windturbines van 150 m hoogte te plaatsen, maar van 65 m om overlast voor de inwoners te beperken.

Volgens de milieuwetgeving moeten alle milieuaspecten in onderlinge samenhang worden gezien. De genoemde aspecten uit de zienswijzen (horizonvervuiling hoogspanningsmasten, bestaande drie windturbines, geluidshinder van motorcrossterrein, Hogesnelheidslijn (HSL) en toenemend vliegverkeer) komen nauwelijks of niet aan de orde in het planMER.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie I. Prisma/Bleizo en bij de thema's Geluid (diverse onderdelen), Landschap en Economische effecten (waardedaling woningen en planschade).

5.3.142 C0142

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener vraagt om onderzoek naar de effecten van windturbines op de locatie Zuidland voor de natuur ((trek)vogels, reeën) in het natuurgebied en stiltegebied Beninger Slikken en Spuimonding West. Indiener vraagt specifiek om onderzoek naar de invloed van laagfrequent geluid op gezondheid en welzijn van genoemde dieren.

Indiener stelt dat in 2011 de sloopvergunning is afgegeven voor het slopen van woning en opstallen voor de ontwikkeling van Spuimonding West door Deltanatuur. Is het plaatsen van windturbines aan de rand van het nieuwe natuur- en stiltegebied niet tegenstrijdig? Zijn de mensen voor niets uit hun huis gejaagd?

Indiener haalt een aantal onderzoeken aan over de invloed van windturbines op de gezondheid van mensen. Indiener vraagt speciale aandacht voor bijkomende gezondheidsrisico's met name van laagfrequent geluid. Indiener stelt voor een strengere geluidsnorm te hanteren, de geluidsnorm niet volledig op te vullen. Indiener stelt dat de afstand van locaties tot woningen niet acceptabel is.

Indiener vraagt de provincie om onderzoek te doen naar de effecten op toerisme als het uitzicht sterk verandert. Komen toeristen terug, komen vogelspotters terug, wat zijn de effecten op de ondernemers? Wat is het effect op de investering in vakantiepark Zuydland Buiten?

Indiener vraagt welke veranderingen in concentraties fijnstof en andere luchtverontreinigende stoffen te verwachten zijn door windturbines.

Indiener citeert onderzoeker die stelt dat mensen met migraine of epilepsie zeer gevoelig zijn voor slagschaduw. Indiener vraagt de effecten van slagschaduw te onderzoeken.

Indiener stelt dat windturbines op de locatie Zuidland veel te groot en veel te hoog zijn voor de beperkte schaalgrootte van de Zuidlandse polder. Hoge turbines passen niet in het landschap.

Indiener verwacht een waardedaling van huizen van 5% of meer, ook 2 of 3 jaar voor de komst van de turbines. Indiener vraagt de provincie de gevolgen voor de huizenmarkt te onderzoeken en vraagt hoe de provincie de schade gaat vergoeden.

Indiener merkt op dat rond de locatie Zuidland tweedracht tussen voor- en tegenstanders ontstaat en deze zal groeien als plaatsing op deze locatie doorgedrukt zal worden. Indiener verzoekt extra zorgvuldigheid en niet enkel de wettelijke grenzen op te zoeken.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij de thema's Economische effecten (diverse onderdelen), Geluid (diverse onderdelen), Veiligheid (overig), Slagschaduw (gezondheid), Landschap, Economische effecten (waardedaling woningen en planschade) en Beleid (kwetsbare gebieden).

5.3.143 C0143

Locaties E. N57 Entree Noord (6b)

Locatie F. N57 Entree Zuid

Locatie G. Haringvlietdam (9)

Locatie I. Zuidland (19)

Locatie Oostkant N57 (6a)

Locatie Kickersbloem (8)

Locatie Haringvlietdam Noord verlenging (10)

Samenvatting:

Indiener heeft gebruik gemaakt van de zienswijze die is opgesteld door de Stichting Windmolens N57 Nee (B0015). Daarbij zijn de volgende passages door de indiener niet overgenomen:

- Passage over mogelijke effecten op natuur bij locatie Zuidland
- Passage over het overbodig worden van windturbines omdat huishoudens steeds meer energieneutraal worden.
- Passages over de kloof tussen burgers en politiek, proces versus bevolkingsdichtheid, windturbines in algemeen belang.
- Passage over het feit dat de provincie in het belang van de bevolking het rijk moeten overtuigen van het verschuiven van middelen voor windenergie naar andere vormen van duurzame energie.
- Passage over de handtekeningen.

De geformuleerde vragen zijn echter, met uitzondering van de vraag over het op kaart zetten van het aantal MW langs de kuststrook aan de hand van alleen de onderlinge afstanden tussen windturbines van Den Helder tot en met Zeeland en de vraag om inzet te leveren op andere vormen van duurzame energie, integraal overgenomen. Voor de beantwoording van de door indiener gestelde vragen wordt daarom verwezen naar de beantwoording van deze zienswijze (B0015).

Antwoord:

Zie de beantwoording van de zienswijze van de Stichting Windmolens N57 Nee (B0015).

5.3.144 C0144

Locatie K: Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Over de Oude Maas worden ook gevaarlijke stoffen vervoerd. Windturbines op de locatie Beerenplaat kunnen de radar voor de scheepvaart verstoren. Dit kan tot calamiteiten leiden. Het gevaar dat een rotorblad afbreekt, een mast omvalt en op een schip belandt, is niet ondenkbaar. Met alle gevolgen van dien voor de omringende bewoners en bijvoorbeeld ook het waterleidingbedrijf.

Windturbines op de locatie Beerenplaat verstoren het natuurgebied en met name vogelsoorten, vleermuizen en bevers. De noodzakelijke kap van het oeverbos tast ecologie en biodiversiteit aan.

Windturbines betekenen een zware aantasting van het landschap, dat door het zicht en de geluidshinder een deel van zijn aantrekkingskracht voor de dagrecreatie zal verliezen.

Door het plaatsen van windturbines op locatie Beerenplaat vermindert de waarde van appartementen en woningen langs het Spui.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de de thema's Veiligheid (scheepvaart), Recreatie, Economische effecten (waardedaling woningen en planschade).

Ter aanvulling wordt nog opgemerkt dat de gevolgen van eventuele kap van bomen onderdeel uitmaakt van het onderzoek naar de benodigde vergunningen/ontheffingen in een vervolgfase.

5.3.145 C0145

Locatie Groote Lindt Zwijndrecht

Samenvatting:

Indiener maakt ernstig bezwaar tegen het feit dat de provincie de locatie Groote Lindt niet wil schrappen als locatie uit de VRM. Indiener verwacht hinder van slagschaduw, veiligheidsrisico's, geluidsoverlast door cumulatie met geluid van bestaande bronnen. Indiener maakt zich zorgen over de verkoopbaarheid van het huis en geeft aan dat er geen draagvlak is voor deze locatie.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze. Omdat de zienswijze geen betrekking heeft op een locatie binnen de regio Rotterdam en daarmee buiten de huidige zienswijzeprocedure valt, wordt in het kader van deze procedure geen reactie gegeven.

5.3.146 C0146

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener is tegen windmolens aan de N57, zonder opgave van redenen.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

5.3.147 C0147

Locatie E. N57 Entree Noord (6b)

Locatie F N57 Entree Zuid

Locatie G, Haringvlietdam (9)

Locatie I. Zuidland (19)

Locatie Oostkant N57 (6a)

Locatie Kickersbloem (8)

Locatie Haringvlietdam Noord verlenging (10)

Indiener heeft gebruik gemaakt van de zienswijze die is opgesteld door de Stichting Windmolens N57 Nee (B0015). Daarbij zijn de volgende passages door de indiener niet overgenomen:

- Passage over mogelijke effecten op natuur bij locatie Zuidland.
- Passage over het overbodig worden van windturbines omdat huishoudens steeds meer energieneutraal worden.
- Passages over de kloof tussen burgers en politiek, proces versus bevolkingsdichtheid, windturbines in algemeen belang.

- Passage over het feit dat de provincie in het belang van de bevolking het rijk moeten overtuigen van het verschuiven van middelen voor windenergie naar andere vormen van duurzame energie.
- Passage over de handtekeningen.

De geformuleerde vragen zijn echter, met uitzondering van de vraag over het op kaart zetten van het aantal MW langs de kuststrook aan de hand van alleen de onderlinge afstanden tussen windturbines van Den Helder tot en met Zeeland en de vraag om inzet te leveren op andere vormen van duurzame energie, integraal overgenomen. Voor de beantwoording van de door indiener gestelde vragen wordt daarom verwezen naar de beantwoording van deze zienswijze (B0015).

Antwoord:

Zie de beantwoording van de zienswijze van de Stichting Windmolens N57 Nee (B0015).

5.3.148 C0148

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener is tegen windmolens aan de N57, zonder opgave van reden.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

5.3.149 C0149

Locatie E. N57 Entree Zuid (7)

Locatie G. Haringvlietdam (9)

Samenvatting:

Indiener maakt ernstig bezwaar tegen het plaatsen van windturbines langs de N57 en de Dammenweg.

Indiener ervaart nu geluidshinder van de aanwezige turbines op de Dammenweg en verwacht dat de geluidshinder toeneemt. Indiener verwacht hinder van laagfrequent geluid.

Indiener geeft aan dat slagschaduw hinderlijke stroboscopische lichteffecten geeft.

Indiener geeft aan dat de rotorbladen gevaar opleveren voor de vogeltrek in en naar het natuurgebied (Quackjeswater en Voornse Duin, Natura 2000-gebied).

Verder verwijst indiener naar de door de Stichting Windmolens N57 Nee ingediende zienswijze (B0015).

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Geluid (diverse onderdelen), Slagschaduw (gezondheid), Natuur en ecologie en de beantwoording van de zienswijze van de Stichting Windmolens N57 Nee (B0015).

5.3.150 C0150

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener is vanuit het oogpunt van natuur bezorgd om de ecologische effecten van windturbines op vogels.

Indiener geeft aan dat er meer noemenswaardige recreatie in het gebied is dan in het onderzoek wordt meegenomen. Voorbeelden zijn fietspad op de dijk langs het Haringvliet, een dagrecreatiegebied (Kleine Strandje) en diverse sportterreinen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij het thema Natuur en ecologie.

5.3.151 C0151

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Locatie Oostkant N57

Samenvatting:

Indiener is tegen windturbines op de genoemde locaties. Indiener geeft aan dat Zwartewaal reeds te maken heeft met geluidsoverlast van industrie, N218 en de te verleggen havenspoorlijn.

Indiener geeft aan dat de N57 nu nog een open landschap is richting het oosten, zuiden en gedeeltelijk naar het westen, een verademing na de drukke A15. Indiener verwacht negatieve effecten op recreatie, zoals campings en een zorgboerderij, en ook op het gebied van veiligheid.

Indiener geeft aan dat er nu nog veel trekvogels leven langs de N57. Indiener vindt dat er weinig overleg is met de bevolking.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties E. N57 Entree Noord (6B) en F. N57 Entree Zuid (7) en bij de thema's Geluid, Landschap, Recreatie, Veiligheid, Natuur en ecologie, Inspraak en proces.

5.3.152 C0152

K. Beerenplaat

Samenvatting:

Indiener verwijst naar de zienswijze van de vereniging Carnisse Grienden (B0017)

Antwoord:

Zie de beantwoording van zienswijze B0017.

5.3.153 C0153

Voorne-Putten algemeen

Samenvatting:

Indiener is tegen windturbines vanwege de vrees voor geluidsoverlast (klinkt als een vliegtuig 24 uur per dag), slagschaduw, veiligheidsrisico's, landschap, cultuurhistorie, effect op recreatie en toerisme. Indiener betwijfelt het nut van windturbines (ze kosten geld), vindt dat er geen overleg is met de bevolking en dat de bewoners het maar hebben te slikken.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Landschap, Recreatie, Veiligheid, Inspraak en proces, Nut en noodzaak en de bij de locaties op Voorne-Putten.

5.3.154 C0154

Locatie H: Stormpolder (11)

Samenvatting:

Het planMER geeft een negatief advies voor slagschaduw. Toch is het gebied als geschikt beoordeeld. Indiener vindt dit opmerkelijk. De 858 gevoelige objecten in de voorbeeldopstelling zijn er 858 teveel.

Gevreesd wordt dat het bouwen van een windturbine op de grens van het Vloedbos schadelijk is voor het natuurgebied.

Indiener heeft bezwaar tegen de formuleringen in het planMER onder 15.5.2 over de versterking van de helderheid van de landschappelijke lijnen.

Het beleid lijkt louter gebaseerd op het halen van het aantal MW omdat dat is afgesproken.

Indiener vindt dat dit in het stedelijke, dichtbevolkte gebied te veel overlast geeft.

Het proces is voor veel mensen niet te begrijpen en onbekend. De gemeente heeft in laat stadium geïnformeerd. Velen hebben het voornemen uit de media moeten vernemen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie Stormpolder en bij de thema's Slagschaduw, Natuur en ecologie, Landschap, Nut en noodzaak, Beleid en Inspraak en proces.

5.3.155 C0155

Locatie A: Distripark Eemhaven (1)

Locatie B: Beneluxplein (2)

Samenvatting:

Gevreesd wordt voor geluidsoverlast door zoeven en zwiepen van de wieken, door de afstand tot de woning. Vrees voor hinder door laagfrequent geluid. Indiener geeft aan dat er een relatie is tussen aanwezigheid van windturbines en gezondheidsklachten.

Gevreesd wordt voor slagschaduw op de woning.

Windturbines zijn lelijk, overheersend en imposant. Door de aanleg van het Distripark is al veel van mooie omgeving ingeleverd. Daarvoor is als compensatie een bos geplant. Nu wordt dit landschap weer verstoord.

Nut en noodzaak van windenergie is niet bewezen. Leveren niet voldoende energie op en draaien op subsidie. Er is nog voldoende fossiele energie voor jaren.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie A. Distripark Eemhaven en B. Beneluxplein en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Landschap en Nut en noodzaak.

5.3.156 C0156

Algemeen

Samenvatting:

Indiener stelt de vraag waarom er windturbines geplaatst worden op plaatsen waar bewoners er last van hebben, en waarom ze niet op zee worden geplaatst met alle voordelen daarvan.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en noodzaak.

5.3.157 C0157

F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener is tegen windturbines op deze locatie. Indiener wijst op geluidsoverlast, trillingen, laagfrequent geluid, slagschaduw, schade aan natuurgebieden (vogels, Quackjeswater en Gorzen), aantasting open polderlandschap, waardevermindering van de woning.

Geluid: indiener wijst op geluidsoverlast door turbines door het ronddraaien van de wieken, trillingen en laagfrequent geluid.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Landschap, Natuur en Ecologie, Economische effecten. Ter aanvulling wordt opgemerkt dat trillingen als gevolg van draaiende turbines beperkt zijn tot een relatief kleine afstand rondom de

turbines. Afstanden die aangehouden worden in verband met andere thema's zijn vrijwel altijd voldoende om geen invloed van trillingen te ondervinden.

5.3.158 C0158

Algemeen

Samenvatting:

Indiener is tegen windenergie.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van deze zienswijze.

5.3.159 C0159

Algemeen

Samenvatting:

Indiener is tegen windenergie.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van deze zienswijze.

5.3.160 C0160

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener is tegen windturbines op de N57 Noord & Zuid, vanwege geluidsoverlast op mens en dier, verstoring van het landschap, verstoring op natuur (recreatie), waardedaling huizen. Indiener trekt nut en noodzaak in twijfel, en ziet liever de molens dichtbij de grootste gebruiker, namelijk de industrie. Daar verstoren ze het landschap ook niet, althans minder.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties E. N57 Entree Noord en F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Geluid, Landschap, Natuur en ecologie, Economische effecten, Nut en noodzaak.

5.3.161 C0161

Locaties E. N57 Entree Noord (6b)
F N57 Entree Zuid
G, Haringvlietdam (9)
I. Zuidland (19)
Oostkant N57 (6a)
Kickersbloem (8)
Haringvlietdam Noord verlenging (10)

Samenvatting:

Indiener heeft gebruik gemaakt van de zienswijze die is opgesteld door de Stichting Windmolens N57 Nee (B0015). Daarbij zijn de volgende passages door de indiener niet overgenomen:

- Passage over mogelijke effecten op natuur bij locatie Zuidland.
- Passage over het overbodig worden van windturbines omdat huishoudens steeds meer energieneutraal worden.
- Passages over de kloof tussen burgers en politiek, proces versus bevolkingsdichtheid, windturbines in algemeen belang.
- Passage over het feit dat de provincie in het belang van de bevolking het rijk moeten overtuigen van het verschuiven van middelen voor windenergie naar andere vormen van duurzame energie.
- Passage over de handtekeningen.

De geformuleerde vragen zijn echter, met uitzondering van de vraag over het op kaart zetten van het aantal MW langs de kuststrook aan de hand van alleen de onderlinge afstanden tussen windturbines van Den Helder tot en met Zeeland en de vraag om inzet te leveren op andere vormen van duurzame energie, integraal overgenomen.

Antwoord:

Voor de beantwoording van de door indiener gestelde vragen wordt verwezen naar de beantwoording van de zienswijze van de Stichting Windmolens N57 Nee (B0015).

5.3.162 C0162

Locatie Plaatweg

Samenvatting:

Indiener is tegen windturbines op de landtong Plaatweg/ Brielse Maasdijk Oost. Indiener vreest geluidsoverlast (cumulatie), landschappelijke hinder (uitzicht) en negatief effect van slagschaduw.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie M. Hartel Oost en Plaatweg en bij de thema's Geluid, Slagschaduw en Landschap.

5.3.163 C0163

Locatie Groote Lindt

Samenvatting:

Indiener is tegen windturbines op locatie Groote Lindt te Zwijndrecht. Indiener merkt op dat dit nu al een druk gebied is met industrie en infrastructuur, waarbij er voor de nabije woonwijken al veel risico's zijn. De leefbaarheid wordt hierdoor nog minder, onder andere door geluidsoverlast, slagschaduw en de negatieve effecten op de volksgezondheid. Indiener verwijst naar wetenschappelijk onderzoek door Dr. Nina Piermont (2008), Kinanya Pijl (2012) en Michael Nissenbaum (2011) over het Wind Turbine Syndrome. Indiener noemt verder horizonvervuiling, veiligheid langs drukke vaarroute en woningbouw, waardevermindering huizen, en bouwkundige risico's voor omliggende bebouwing door plaatsing en gebruik turbines. Indiener wijst ook op flora en fauna (vleermuizen). Indiener maakt bezwaar tegen de gehanteerde afstandseisen.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze. Omdat de zienswijze geen betrekking heeft op een locatie binnen de regio Rotterdam en daarmee buiten de huidige zienswijzeprocedure valt, wordt in het kader van deze procedure geen reactie gegeven.

5.3.164 C0164

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener is van mening dat windturbines op de locatie N57 Entree Zuid de aanblik op het mooie landschap (onder andere vanaf de Molen Zeezicht) verstoren. Indiener vindt dat de locatie daarom geschrapt moet worden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij het thema Landschap.

5.3.165 C0165

Locatie K: Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Wind op zee is goedkoper dan wind op land. Berekend over een periode van 15 jaar voor de totaal 260 MW in de Regio Rotterdam en de Hoeksche Waard tezamen, wordt er 100 miljoen euro meer belastinggeld uitgegeven wanneer gekozen wordt voor windturbines op land in plaats van op zee.

Verder wordt door het plaatsen van windturbines het woon- en leefklimaat van omwonenden ernstig aangetast, terwijl de economische haalbaarheid van windturbines op land onzeker is, niet wordt onderbouwd en de uitgangspunten achterhaald zijn door de tijd.

Windturbines op land leveren een relatief kleine bijdrage aan schone energie, maar de negatieve effecten op de leefomgeving zijn enorm.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij het thema Nut en noodzaak.

Samenvatting:

Geluid over water draagt verder dan over land. Het effect van geluid over water is niet meegenomen in de geluidscontouren. Dit geldt voor de woningen aan de noordkant van Oud-Beijerland en voor het stiltegebied ten noordoosten van de locatie.

Onderbouwing van de stelling ontbreekt dat het geluid van de windturbines wegvalt tegen andere geluidsbronnen.

Het plaatsen van windturbines in de directe nabijheid van permanente bewoning en in het bijzonder van opgroeiende kinderen is niet zonder gevaar. Het RIVM is een grootschalig onderzoek gestart naar de invloed van laagfrequent geluid voor de groei van kinderen. Het huidige geluidsonderzoek kan de toets der kritiek daarom niet doorstaan. Nader onderzoek is noodzakelijk.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij het thema Geluid.

Samenvatting:

Over de Oude Maas worden ook gevaarlijke stoffen vervoerd. Windturbines op de locatie Beerenplaat kunnen de radar voor de scheepvaart verstoren. Dit kan tot calamiteiten leiden. Het gevaar dat een rotorblad afbreekt, een mast omvalt en op een schip belandt, is niet ondenkbaar. Met alle gevolgen van dien voor de omringende bewoners en bijvoorbeeld ook het waterleidingbedrijf.

In het planMER is niets terug te vinden over het mogelijke effect van het plaatsen van windturbines op de veiligheid van het leidingensysteem op de locatie Beerenplaat.

In het planMER is niet onderzocht welk effect windturbines hebben voor het vliegverkeer van en naar Rotterdam – The Hague Airport en voor de traumahelikopter.

Defensie gebruikt het gebied regelmatig voor vliegverkeer en oefeningen. Dit aspect ontbreekt in het planMER.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij het thema Veiligheid.

Samenvatting:

Meer en diepgaander onderzoek, onder meer naar de verscheidenheid aan vogels, lijkt geboden. Indiener is het oneens met de beoordeling in het planMER dat de kans op aanvaringsslachtoffers gering is.

De noodzakelijke kap van het oeverbos tast ecologie en biodiversiteit aan.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij het thema Natuur en ecologie.

Ter aanvulling wordt nog opgemerkt dat de gevolgen van eventuele kap van bomen onderdeel uitmaakt van het onderzoek naar de benodigde vergunningen/ontheffingen in een vervolgfase

Samenvatting:

Plaatsing van zes windturbines is een ernstige aantasting van het open landschap van het Nationale Landschap Hoekse Waard.

Dat geldt ook voor de lijnopstelling. Dit past totaal niet in het omliggende landschap en al helemaal niet bij de historische haven en oude kern van Oud-Beijerland. De score in het planMER moet worden aangepast van positief (+) naar negatief (- -).

Windturbines betekenen een zware aantasting van het landschap, dat door het zicht en de geluidshinder een deel van zijn aantrekkingskracht voor de dagrecreatie zal verliezen. Deze effecten voor dagrecreatie worden in het planMER ten onrechte niet meegewogen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij het thema Landschap.

Samenvatting:

Door het plaatsen van windturbines op de locatie Beerenplaat vermindert de waarde van appartementen en woningen langs het Spui.

De belangen van de inwoners van Oud-Beijerland zijn onvoldoende bij de besluitvorming betrokken. Inwoners van Oud-Beijerland zijn niet in de eigen gemeente geconsulteerd. Indiener beroept zich op de uitgangspunten van het Aarhus-arrest en vraagt om alle relevante informatie rond de locatie Beerenplaat (18) actief te delen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Economische effecten en Inspraak en proces.

5.3.166 C0166

Locatie K: Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Windturbines op zee zijn goedkoper. Indiener heeft een bijlage bijgevoegd met een berekening van de kosten voor wind op zee in vergelijking met wind op land.

Windturbines op land leveren een relatief kleine bijdrage aan schone energie, maar de negatieve effecten op de leefomgeving zijn enorm.

Het plaatsen van windmolens en zonnecollectoren heeft geleid tot een verminderde vraag aan CO₂-certificaten in Europa. Deze certificaten zijn mede hierdoor sterk in prijs gedaald. Voor Europese bedrijven met een hoge CO₂-uitstoot is de financiële prikkel gering om hun uitstoot te reduceren.

Provincie Gelderland gaat het rijk vragen ontheven te worden van de inspanningsverplichting om de eerder overeengekomen capaciteit aan windenergie te realiseren.

De toekomstige minister van Economische Zaken in een nieuw kabinet kan wel eens een andere koers uitzetten voor windturbines op land.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en noodzaak.

Het is zeer onwaarschijnlijk dat het nieuwe kabinet de tussen rijk en provincies gemaakte afspraak tot het uiterlijk in 2020 realiseren van 6000 MW opgesteld vermogen windenergie ter discussie zal stellen. Dit geldt ook voor de afspraken met de afzonderlijke provincies.

Samenvatting:

Over de Oude Maas worden ook gevaarlijke stoffen vervoerd. Windturbines op de locatie Beerenplaat kunnen de radar voor de scheepvaart verstoren. Dit kan tot calamiteiten leiden. Het gevaar dat een rotorblad afbreekt, een mast omvalt en op een schip belandt, is niet ondenkbaar. Met alle gevolgen van dien voor de omringende bewoners en bijvoorbeeld ook het waterleidingbedrijf.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij het thema Veiligheid.

Samenvatting:

Het plaatsen van de windturbines zal onherroepelijk schade toebrengen aan het beschermde gebied en de biodiversiteit. In dit beschermde natuurgebied met bijzondere flora en fauna passen geen windturbines.

Het benodigde onderhoud en het draaien van de molens zal veel verstoring opleveren.

Een windmolen van de voorgestelde hoogte heeft een voet van pakweg 30 m diameter en een fundering van 4 a 5 m hoog. Gezien het lintvormige karakter van de natuurgebieden vormt zo de fundering een heel groot obstakel voor dieren en vogels.

De mogelijkheid voor vogels en dieren waar ze rust kunnen vinden, gaan door de plaatsing van de windmolens sterk achteruit. De omgeving rondom de Beerenplaat is een van de weinige plekjes waar nauwelijks mensen komen.

Trekvogels oriënteren zich onder meer op het landschap. Door de plaatsing van windmolens bij Putterhoek en Nieuw Beijerland zijn er veel obstakels bijgekomen. Het wordt steeds lastiger voor vogels om tussen de windparken door te vliegen, met name bij harde wind. Het aantal slachtoffers zal sterker stijgen. Een gedeelte van de trekvogels zal het gebied niet mijden, omdat ze het getijdengebied gebruiken om bij te tanken op hun trektocht.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij het thema Natuur en ecologie.

Samenvatting:

De windturbines moeten geplaatst, onderhouden en ontsloten (onderhoud en vrije kabelinfrastructuur) worden. In de omgeving van de windmolens kan het landschap haar natuurlijke karakter daarom niet behouden.

Antwoord:

De infrastructuur die nodig is voor het exploiteren en onderhouden van een windturbine bestaat onder meer uit bekabeling (ondergronds), toegangswegen en (evt. tijdelijke) kraanopstelplaatsen. Kabels zijn ondergronds en daardoor niet van invloed op het (natuurlijk karakter van het) landschap. Voor toegangswegen en kraanopstelplaatsen geldt dat deze op maaiveld liggen en daardoor slechts beperkt zichtbaar zijn. Dit is vrijwel niet van invloed op het bestaande

landschap. Aangezien dergelijke details pas in een vervolgfase worden uitgewerkt, is dit geen onderdeel geweest van de beoordeling in het planMER.

Samenvatting:

Windturbines betekenen een zware aantasting van het landschap, dat door het zicht en de geluidshinder een deel van zijn aantrekkingskracht voor dagrecreatie zal verliezen. Door het plaatsen van windturbines op locatie Beerenplaat vermindert de waarde van appartementen en woningen langs het Spui.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Landschap en Economische effecten.

5.3.167 C0167

Locatie H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat door de windturbines van circa 180 m alle woningen in Capelle-West overlast van slagschaduw gaan ondervinden.

Indiener geeft aan dat Capelle-West nu al te maken heeft met aanzienlijk verkeerslawaaai van de Algeraweg en de Rijckevorselweg en dat Capelle-West ligt binnen de geldende 50 dB(A)-contour voor het industrieterrein Stormpolder en het ontwerp-geluidsreductieplan industrieterrein Stormpolder van januari 2015.

Indiener vindt dat er voldoende alternatieve locaties zijn voor de locatie Stormpolder in het havengebied, langs de Nieuwe Waterweg en in zee waarmee het belaste Capelle-West ontzien kan worden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder en bij de thema's Slagschaduw, Geluid en Nut en noodzaak.

5.3.168 C0168

Locatie: Groote Lindt Zwijndrecht

Samenvatting:

Indiener is tegen de locatie Groote Lindt in Zwijndrecht vanwege geluid, negatieve effecten op gezondheid, slagschaduw, horizonvervuiling, irritante verlichting en vermindering van de waarde van woningen.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van deze zienswijze. Omdat de zienswijze geen betrekking heeft op een locatie binnen de regio Rotterdam en daarmee buiten de huidige zienswijzeprocedure valt, wordt in het kader van deze procedure geen reactie gegeven.

5.3.169 C0169

Locatie C Oost (3)

Samenvatting:

Indiener maakt bezwaar tegen de zoeklocatie voor een windturbine op bedrijventerrein Oost te Barendrecht, omdat de omwonenden hiervan al onevenredig worden belast door geluid van het wegverkeer op de A15/A16. Door cumulatief geluid van de windturbines met verkeer op de rijkswegen, realisatie van een ovotonde, en 24-uursactiviteiten op de bedrijventerreinen Nieuw Reijerwaard én Veren Ambacht zal het woongenot aanzienlijk worden beperkt en de leefbaarheid onder druk komen.

Indiener stelt ook dat door de windturbine naast geluidsoverlast ook slagschaduw en schittering het woongenot zullen beperken.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost en bij de thema's Geluid en Slagschaduw. Ter aanvulling wordt opgemerkt dat schittering van licht op de onderdelen van een windturbine bij gangbare windturbines tot een minimum kan worden beperkt door het toepassen van een licht absorberende coating. Hierdoor wordt licht niet weerkaatst, waardoor lichtschittering niet optreedt.

Samenvatting:

Indiener maakt bezwaar tegen de zoeklocatie voor een windturbine op bedrijventerrein Oost te Barendrecht omdat door het wonen tussen bedrijventerrein en windturbines de waarde van de woning afneemt. Indiener vindt dat zij door deze plannen financieel wordt gedupeerd. En roept op locatie bedrijventerrein Oost te Barendrecht te schrappen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Economische effecten.

5.3.170 C0170

Locatie Groote Lindt, Zwijndrecht

Samenvatting:

De indiener heeft diverse vragen over de locatie Groote Lindt. De vragen hebben betrekking op de gevolgen van het plaatsen van windturbines voor natuur, beleid, gezondheid, veiligheid, landschap.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van deze zienswijze. Omdat de zienswijze geen betrekking heeft op een locatie binnen de regio Rotterdam en daarmee buiten de huidige zienswijzeprocedure valt, wordt in het kader van deze procedure geen reactie gegeven.

5.3.171 C0171

Locaties: F N57 Entree Zuid

Locaties: G, Haringvlietdam (9)

Haringvlietdam Noord verlenging (10)

Samenvatting:

Indiener heeft gebruik gemaakt van de zienswijze die is opgesteld door de Stichting Windmolens N57 Nee (B0015). Daarbij zijn de volgende passages door de indiener niet overgenomen:

- Passage over mogelijke effecten op natuur bij locatie Zuidland.
- Passage over het overbodig worden van windturbines omdat huishoudens steeds meer energieneutraal worden.
- Passages over de kloof tussen burgers en politiek, proces versus bevolkingsdichtheid, windturbines in algemeen belang.
- Passage over het feit dat de provincie in het belang van de bevolking het rijk moeten overtuigen van het verschuiven van middelen voor windenergie naar andere vormen van duurzame energie.
- Passage over de handtekeningen.

Indiener is het niet eens met het voorgestelde alternatief van de Stichting Windmolens N57 nee om de huidige molens op de Haringvlietdam op te schalen.

De geformuleerde vragen zijn echter, met uitzondering van de vraag over het op kaart zetten van het aantal MW langs de kuststrook aan de hand van alleen de onderlinge afstanden tussen windturbines van Den Helder tot en met Zeeland en de vraag om inzet te leveren op andere vormen van duurzame energie, integraal overgenomen.

Antwoord:

Voor de beantwoording van de door indiener gestelde vragen wordt verwezen naar de beantwoording van de zienswijze van de Stichting Windmolens N57 Nee (B0015), en naar de beantwoording bij de locaties F. N57 Entree Zuid en G. Haringvlietdam.

5.3.172 C0172

Locatie K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Indiener maakt bezwaar tegen windturbines op de Beerenplaat vanwege te verwachten geluidshinder in woonwijken.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij het thema Geluid.

5.3.173 C0173

Locatie C. Oost (3)

Locatie D. Vaanplein (5 en 27)

Samenvatting:

Indiener is het oneens met de gevoerde besluitvormingsprocedure en de wijze waarop bewoners geraadpleegd zijn bij locaties stadsregio Rotterdam (C, D en X). Indiener is tegen windturbines nabij woon- en werkgebieden. Indiener is bang voor trillingen, geluidsoverlast en waardevermindering van vastgoed.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties C. Oost en D. Vaanplein en bij de thema's Geluid, Inspraak en proces en Economische effecten.

Trillingen als gevolg van draaiende turbines zijn beperkt tot een relatief kleine afstand rondom de turbines. Afstanden die aangehouden worden in verband met andere thema's zijn vrijwel altijd voldoende om geen invloed van trillingen te ondervinden. Om die reden is het effect van trillingen alleen aangegeven voor locaties waar zich bedrijven bevinden die gevoelig zijn voor trillingen.

5.3.174 C0174

Locatie S. Rozenburg Landtong (33)

Samenvatting:

Indiener verzoekt nadere analyses alvorens de locatie aan te wijzen voor windenergie aangezien onderzoeksbureau Pondera twee verschillende resultaten van onderzoeken aflevert.

Indiener is tevens tegen het verzoek (via zienswijze) van de gemeente Rotterdam om de grenzen van de locatie verder op te rekken.

Indiener maakt bezwaar tegen plaatsing midden in een recreatiegebied. Er is door Rozenburg, samen met Rotterdam en Havenbedrijf veel effort gestoken in het verbeteren van de recreatieve waarde van de landtong. De belangrijkste fietsroute loopt direct langs de plaatsen waar drie van de vier turbines zijn voorzien. Tevens is op de landtong een modelvliegclub gevestigd. Plaatsing van windturbines belemmert ernstig het vliegen.

Indiener stelt dat in het planMER niet met de L_{night} norm gerekend is en verzoekt het onderzoek uit te breiden met een L_{night} toetsing.

Indiener verzoekt door nader onderzoek nauwkeurig cumulatieve effecten van geluid in kaart te brengen. Gezien de ligging van Rozenburg tussen drukke vaarwegen, spoorlijn en snelweg ligt er immers al een aanzienlijke geluidsbelasting in Rozenburg.

Indiener wijst er op dat het Handboek risicozonering waar in het onderzoek naar verwezen wordt, geschikt is verklaard voor turbines tot 3 MW. Indiener acht nader onderzoek naar veiligheidsrisico's in de planMER-fase noodzakelijk.

Gezien het buisleidingstraject op de Landtong en de noodzakelijke afstand daartoe, verzoekt indiener een serieuze beoordeling van het buisleidingstraject in het planMER of een beschrijving van de maatregelen die bedacht zijn om wel aan veiligheidseisen te voldoen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie S. Rozenburg Landtong en bij de thema's Geluid, Veiligheid en Recreatie.

5.3.175 C0175

Locatie E N57 Entree Noord (6B)

Samenvatting:

Indiener is tegen het plaatsen van windturbines op de locatie N57 Noord. Indiener is van mening dat voorbij wordt gegaan aan het feit dat er ook mensen in dit gebied wonen. Er wordt in de stukken alleen gesproken over industrie- en recreatiegebied.

Indiener is van mening dat zij geluidshinder gaan ondervinden van de drie windturbines op de locatie N57 Entree Noord.

Indiener is van mening dat zij hinder gaan ondervinden van de slagschaduw van de drie windturbines op de locatie N57 Entree Noord.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie E. N57 Entree Noord en bij de thema's Geluid en Slagschaduw.

5.3.176 C0176

Locatie K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Indieneren zijn tegen windturbines op de locatie Beerenplaat.

Indieneren geven aan al veel geluidshinder te ondervinden van de drukke vaarroute richting de havens. Daarbij komt dat de Maaswijkweg, grenzend aan de wijk, onderdeel is van het toekomstige A4-Zuid tracé. Windturbines zouden dan nog eens een extra geluidsbelasting betekenen.

Indieneren geven aan dat de windturbines op de locatie Beerenplaat komen te staan in een uniek natuurgebied, bevolkt door unieke vogels en dieren, en dat speciaal is aangelegd om nog enigszins tot rust te komen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Geluid, Natuur en Ecologie.

5.3.177 C0177

Locatie L. Zuidland

Samenvatting:

Indiener geeft aan geen bezwaar te hebben tegen duurzame energie, maar bezwaar te hebben tegen de zoeklocatie voor windturbines in Polder Zuidland wat het uitzicht, de rust, de sterrenhemel verstoort. Ook verwacht indiener dat de waarde van zijn woning zal dalen.

Indiener geeft aan dat windturbines op zee binnenkort net zo goedkoop zijn als op land en veel hoger rendement hebben. De windturbines van Zuidland kunnen net zo goed aan een park op zee worden toegevoegd en dat scheelt subsidie voor boeren.

Indiener geeft aan dat de gemeente Nissewaard een alternatief heeft aan de noordzijde van het eiland en verzoekt dringend om de locatie polder Zuidland Oudenhorn te schrappen en te kiezen voor dit aangedragen alternatief of voor het plaatsen van windturbines op zee.

Indiener geeft aan dat windturbines de fauna verstoren van nabijgelegen natuurgebieden waarin veel geld is geïnvesteerd. Dit zijn broedgebieden voor vogels; ook het Kierbesluit zal kansloos worden door de plaatsing van deze windmolens in de Polder Zuidland, zeker in combinatie met de molens bij Middelharnis.

Indiener geeft aan dat in het onderzoek van Pondera de beschermde inheemse vogelsoorten Kerkuil en Ransuil worden gemist, terwijl die hier wel in het akkerbouwlandschap aanwezig zijn. Indiener geeft aan dat in het onderzoek van Pondera wordt gesuggereerd dat de windturbines geen impact hebben op vleermuizen. In de Polder Zuidland komen vleermuizen voor en zij zijn een beschermde soort die de dupe gaan zijn van de windturbines.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij de thema's Economische effecten, Nut en noodzaak, Natuur en ecologie.

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat aan de noordkant van Voorne-Putten het open karakter en weidse zicht al weg is, maar dat de Polder Zuidland juist een zeer open karakter en vrij uitzicht heeft. Het recreatieve karakter dat het nu heeft, wordt verstoord door grote lelijke windturbines.

Indiener geeft aan dat de 's nachts continue knipperende lampen op de windturbines onrust en verstoring veroorzaken en het donker aantasten en daarmee ook de natuur verstoren.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Landschap.

Ten aanzien van de signaalverlichting: in het planMER is uitgegaan van een referentieturbine, wat een gemiddelde 3 MW turbine betekent. De turbines met een tiphoogte vanaf 150 meter moeten van luchtvaartverlichting worden voorzien. In deze fase is nog niet duidelijk welke turbine gerealiseerd wordt en of luchtvaartverlichting is vereist. In een vervolgfase zullen, indien aan de orde, de effecten van luchtvaartverlichting inzichtelijk worden gemaakt.

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat in het open polderlandschap zoals de Zuidpolder het geluid veel verder draagt dan in gebouwd gebied, en verwacht dat geluid tot in de dorpen Oudenhorn en Zuidland reikt waardoor een veel grotere groep mensen de impact ondervindt dan het rapport suggereert.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Geluid.

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat er een oneerlijke verdeling is tussen lasten en lusten van grondbezitters en zij die de overlast ervaren en dat dit verdeeldheid en scheve gezichten veroorzaakt in de hechte samenleving.

Indiener geeft aan dat windturbines veel weerstand oproepen omdat degenen die de overlast krijgen niet mee profiteren van de opbrengst. Indiener zou graag zien dat omwonenden mee kunnen profiteren zodat ook op de beter geselecteerde locaties minder weerstand heerst tegen windturbines.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Participatie.

5.3.178 C0178

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener geeft aan te recreëren op de midicamping van der Burgh en maakt bezwaar tegen plaatsing van windturbines, vanwege geluidsoverlast, slagschaduw en horizonvervuiling en vanwege schade aan flora en fauna in een nabij gelegen natuurgebied.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Recreatie, Geluid, Slagschaduw en Landschap.

5.3.179 C0179

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener geeft aan nu weinig tot geen omgevingsgeluid te horen in de polder van Zuidland.

Indiener vraagt zich af wat de effecten zijn van laag frequent geluid.

Hoe zit het met de vogels en andere dieren die afkomen op het voor miljoenen aangelegde natuurgebied Spuimonding West?

Windturbines zorgen voor horizonvervuiling. Onze polder is straks geen polder meer met een ruim en weids uitzicht. Indiener vraagt zich af wie het verzint om op Voorne-Putten in een prachtig landschap en met diverse natuur windturbines te plaatsen.

Indiener uit zorgen over de effecten van geluidshinder, slagschaduw, stress en angst op de gezondheid.

Indiener is bang voor tweedracht/strijd tussen de voor- en tegenstanders in de polder met sociale ontwrichting als gevolg.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Natuur en ecologie, Landschap en Participatie.

5.3.180 C0180

Locatie H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Indiener wijst op de hinder die de bewoners van Capelle-West zullen ondervinden van windturbines in Stormpolder. De indiener vindt dat deze groep bewoners wel degelijk als belanghebbende moet worden beschouwd. De indiener vreest voor cumulatie van geluidsoverlast, trekt de economische haalbaarheid van windturbines in twijfel, vreest gezondheidseffecten. De indiener heeft geen trek in slagschaduw, en vindt de in Nederland gehanteerde afstandseisen te krap. Indiener maakt zich zorgen over waardevermindering.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder en bij de thema's Inspraak en proces, Geluid, Slagschaduw en Economische effecten.

5.3.181 C0181

Locatie E: N57 Entree Noord (6B)

Locatie F: N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indieneren vrezen geluidshinder, en effecten op natuur en vermindering van de waarde van de woning.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Geluid, Natuur en ecologie, en Economische effecten.

5.3.182 C0182

Locatie L: Zuidland (19)

Samenvatting:

De informatieverstrekking aan de directe bewoners is niet goed doorgegeven. De bewoners moeten over dit soort ingrijpende gebeurtenissen in hun leefomgeving goed en liefst persoonlijk geïnformeerd worden in de toekomst. Het willen plaatsen van windturbines in dit dun bewoonde gebied is niet eerlijk tegenover de bewoners van dit open landschap, eigenlijk zijn alle bewoners het er niet mee eens, diegene die het er wel mee eens zijn, zullen daar waarschijnlijk een vergoeding voor krijgen maar dat aantal is nog altijd in de minderheid. Het lijkt toch of de bewoners niet worden gehoord.

De gemeente staat gelukkig achter onze gedachten en heeft andere plaatsen aangewezen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Inspraak en proces en Participatie.

Samenvatting:

De Polder Zuidland is cultureel erfgoed van natuur en polder en stiltegebied met een zeer grote natuurwaarde.

Polder Zuidland, maar ook Voorne-Putten, Hoeksche Waard en de omliggende gebieden zijn zeer

belangrijk voor de aansluiting op de natuur in de rest van Nederland. Zo belangrijk dat daar geen windturbines staan.

Naast de locatie ligt het Natura 2000-gebied. Een gebied wat zich op een bijzondere manier aan het ontwikkelen is met de getijdenstroom die er vanuit zee gaat plaatsvinden. Hierdoor komen er vele vogelsoorten bij. Bijzondere vaste vogels en gastvogels rusten en foerageren hier. De vogels die hier nu verblijven, o.a. de zeearend, de bruine kiekendief, kunnen we niet tussen de gehaktmolens laten jagen, ze zien de bladen niet want ze zijn gefocust op de prooi op de grond. De weidevogels moeten worden beschermd.

Indiener heeft grote zorg over de schade die wordt aangericht aan het landschap door het plaatsen van deze turbines.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij de thema's Natuur en ecologie en Landschap.

Samenvatting:

De gemeente heeft alternatieve gebieden aangegeven bij de provincie en indiener vraagt zich af hoe de

ontwikkeling is van de windturbines op zee. Er is een ontwikkeling gaande dat er geboord kan worden met water(druk) wat minder schade geeft aan de leefbiotoop onder water, indiener hoopt dat dat voor Nederland een betere oplossing is.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en noodzaak.

5.3.183 C0183

Locatie L: polder Zuidland (19)

Samenvatting:

Indieners zijn ongerust over het plaatsen van windturbines naast het natuurgebied Beninger Slikken, onderdeel van het Nationaal Landschap Delta Haringvliet Biesbosch. Voedselrijk foerageergebied voor vele vogels en vleermuizen. Onderdeel van Natura 2000, Europees belang. Onderdeel van Deltanatuur. Gevaar voor trekvolgels en roofvogels.

Zuidland is één van de weinige gebieden met weids uitzicht en open landschap. Stil en rustig.

Insprekers hopen dat de provincie de alternatieven die de gemeente Nissewaard heeft aangeboden gaat opvolgen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en Plaatweg en bij de thema's Natuur en ecologie, en Landschap.

5.3.184 C0184

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener maakt bezwaar tegen het voornemen om op de locatie N57 Entree Zuid windturbines te plaatsen. Indiener verwacht geluidsoverlast en dat het woongenot wordt aangetast door horizonvervuiling.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Geluid en Landschap.

5.3.185 C0185

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indieners maken bezwaar tegen het aanwijzen van de locatie N57 Entree Zuid en geven aan de zienswijze van de Stichting Windmolens N57 Nee (B0015) te onderschrijven. Aanvullend hebben indieners nog een aantal punten benoemd.

Indieners geven aan dat er plannen zijn voor de realisatie van 26 vakantiebungalows binnen de beoogde locatie N57 Entree Zuid. Sinds twee jaar loopt hiervoor een procedure om het bestemmingsplan door de gemeente Hellevoetsluis te laten wijzigen. Met de voorbereiding van deze plannen zijn aanzienlijke kosten gemoeid. De realisatie van windturbines op deze locatie heeft direct effect op de aantrekkelijkheid van de te bouwen vakantiebungalows. De gemeente Hellevoetsluis heeft het gebied aangewezen om er verblijfsrecreatie te stimuleren mede om de economie van het gebied te verstevigen.

De bouw van windturbines op deze locatie zal de verkoop van de woning van de indieners bemoeilijken.

De opbrengst is bedoeld als oudedagsvoorziening.

Antwoord:

Vakantiebungalows zijn geen gevoelige objecten op basis van de Wet geluidhinder en zijn om die reden niet als zodanig meegenomen in de beoordeling van het aantal gevoelige objecten binnen de geluid- en slagschaduwcontouren. In een vervolgfase zullen de woningen onderdeel uitmaken van de besluitvorming in het kader van de ruimtelijke ordening, mits besluitvorming heeft plaatsgevonden over de (komst van de) vakantiehuizen.

Zie ook de beantwoording bij het thema Economische effecten, onderdeel waardedaling woning en planschade.

Samenvatting:

Indieners geven aan dat door de windturbines op de locatie N57 Entree Zuid de aanblik van het naastgelegen natuurgebied Voornes Duin, dat valt onder Natura 2000, verandert. Indieners geven aan dat hiervoor geen mitigerende maatregelen zijn te bedenken.

Indiener vrezen geluidsoverlast van de windturbines op de locatie N57 Entree Zuid te gaan ondervinden. Nu is het nog een van de weinige gebieden in Zuid-Holland waar daadwerkelijk stilte heerst.

Indiener hebben zonnepanelen op de woning. Waarom zet de provincie niet in op zonne-energie, dat geeft veel minder overlast.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Natuur en Ecologie, Geluid, en Nut en noodzaak.

5.3.186 C0186

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener wijst op de negatieve gevolgen van windturbines op de volksgezondheid (bewoners en werknemers), op de gevolgen van slagschaduw (en de noodzaak van een stilstandvoorziening), op de veiligheid voor de omgeving, op de effecten op vogels en vleermuizen. In dat licht is monitoring noodzakelijk (schade aan de natuur). De turbines verstoren het landschap (openheid). De turbines zijn ook schadelijk voor de recreatie in het onderzoeksgebied, in grotere mate dan wordt aangenomen. Turbines leiden tot waardevermindering van vastgoed. De procedure qua inspraak acht indiener onvoldoende. Er zijn betere alternatieven voor de (financiële) participatie, en er zijn betere locaties voor windturbines.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Veiligheid, Natuur en Ecologie, Landschap, Recreatie, Economische effecten, Nut en noodzaak.

5.3.187 C0187

Locatie H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

De woning van de indiener bevindt zich op 700 m afstand van de Stormpolder, zonder natuurlijke obstakels en bebouwing en op een hoogte van 57 meter. Hierdoor vreest de indiener geluidsoverlast en slagschaduw en vindt hierdoor de locatie niet geschikt.

De indiener geniet van zijn uitzicht. Echter met de komst van de windturbine op bedrijventerrein Rivium en de komst van windturbines in de Stormpolder zal het een aanzienlijke mismaking van het landschap betekenen. De indiener vindt hierdoor de locatie niet geschikt.

Door plaatsing van windturbines zal dit een forse waardedaling betekenen voor woningbezitters en hierdoor lagere belastinginkomsten voor de gemeente Ridderkerk.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder en bij de thema's Geluid, Slagschaduw en Economische effecten (onderdeel waardedaling woningen en planschade).

5.3.188 C0188

Locatie K: Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Wind op zee is goedkoper dan wind op land. Berekend over een periode van 15 jaar voor de totaal 260 MW in de Regio Rotterdam en de Hoeksche Waard tezamen, wordt er 100 miljoen euro meer belastinggeld uitgegeven wanneer gekozen wordt voor windturbines op land in plaats van op zee.

Verder tast het plaatsen van windturbines het woon- en leefklimaat van omwonenden ernstig aan, terwijl de economische haalbaarheid van windturbines op land onzeker is, niet wordt onderbouwd en de uitgangspunten achterhaald zijn door de tijd.

Indiener heeft een bijlage bijgevoegd met een artist impression uit het planMER en een bewerkte foto van de werkelijke situatie.

Indiener verwacht creativiteit ten aanzien van andere oplossingen voor wind op land.

Indiener ontvangt graag een terugkoppeling over de ingezonden zienswijzen en het aantal voor en tegen plaatsing van windturbines in Zuid-Holland.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Nut en noodzaak, Landschap, en Inspraak en proces.

Samenvatting:

Geluid over water draagt verder dan over land. Het effect van geluid over water is niet meegenomen in de geluidscontouren. Dit geldt voor de woningen aan de noordkant van Oud-Beijerland en voor het stiltegebied ten noordoosten van de locatie.

Onderbouwing van de stelling ontbreekt dat het geluid van de windturbines wegvalt tegen andere geluidsbronnen.

Over de Oude Maas worden ook gevaarlijke stoffen vervoerd. Windturbines op de locatie Beerenplaat kunnen de radar voor de scheepvaart verstoren. Dit kan tot calamiteiten leiden.

Het gevaar dat een rotorblad afbreekt, een mast omvalt en op een schip belandt, is niet ondenkbaar. Met alle gevolgen van dien voor de omringende bewoners en bijvoorbeeld ook het waterleidingbedrijf.

In het planMER is niet terug te vinden over het mogelijke effect van het plaatsen van windturbines op de veiligheid van het leidingensysteem op de locatie Beerenplaat.

In het planMER is niet onderzocht welk effect windturbines hebben voor het vliegverkeer van en naar Rotterdam – The Hague Airport en voor de traumahelikopter.

Defensie gebruikt het gebied regelmatig voor vliegverkeer en oefeningen. Dit aspect ontbreekt in het planMER.

Meer en diepgaander onderzoek, onder meer naar de verscheidenheid aan vogels, lijkt geboden. Indiener is het oneens met de beoordeling in het planMER dat de kans op aanvaringsslachtoffers gering is.

Door de noodzakelijke kap van het oeverbos worden ecologie en biodiversiteit aangetast.

Plaatsing van zes windturbines is een ernstige aantasting van het open landschap van het Nationale Landschap Hoekse Waard.

Dat geldt ook voor de lijnopstelling. Dit past totaal niet in het omliggende landschap en al helemaal niet bij de historische haven en oude kern van Oud-Beijerland. De score in het planMER moet worden aangepast van positief (+) naar negatief (- -).

Windturbines betekenen een zware aantasting van het landschap, dat door het zicht en de geluidshinder een deel van zijn aantrekkingskracht voor de dagrecreatie zal verliezen. Deze effecten voor dagrecreatie worden in het planMER ten onrechte niet meegewogen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Geluid, Veiligheid, Natuur en ecologie, Landschap en Recreatie.

Ter aanvulling wordt nog opgemerkt dat de gevolgen van eventuele kap van bomen onderdeel uitmaakt van het onderzoek naar de benodigde vergunningen/ontheffingen in een vervolgfase

5.3.189 C0189

F. N57 Entree Zuid. (7)

Samenvatting:

Indiener geeft aan te recreëren op de midicamping van der Burgh en maakt bezwaar tegen plaatsing van windturbines, vanwege geluidsoverlast en slagschaduw. Indiener denkt de camping niet meer te bezoeken als de windturbines er komen. Indiener geeft aan dat een betere plek voor windturbines de Maasvlakte is en verzoekt om de windturbines niet in dit mooie gebied (bij de N57) te plaatsen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Recreatie, Geluid, Slagschaduw en Nut en noodzaak.

5.3.190 C0190

Locatie F N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener is tegen het plaatsen van windturbines op de locatie N57 Entree Zuid. Indiener vindt dat de gemeente Westvoorne en de provincie zich niet oprecht interesseren in de veiligheid, de gezondheid en het welzijn van de Nederlandse burgers.

Indiener geeft aan dat bekend is dat windturbines kunnen leiden tot gezondheidsklachten. Uit onderzoek bij andere geluidsbronnen blijkt dat chronische hinder of het gevoel dat de kwaliteit van de leefomgeving afneemt, een negatieve invloed kan hebben op de gezondheid en het welbevinden. Indiener sluit niet uit dat omwonende al gezondheidsklachten hebben van de bestaande windturbines op de Haringvlietdam.

Indiener geeft aan dat in Nederland de normen toestaan dat windturbines dicht bij huizen kunnen staan omdat er minder ruimte is dan in andere landen.

Indiener geeft aan dat de gemeente en de provincie zich niet aan de wet- en regelgeving houden. Wat wordt er voor omwonenden aangereikt om ervoor te zorgen dat de projectontwikkelaars/investeerdere zich hier aanhouden? Indiener woont op 450 m van de N57.

Volgens de wet- en regelgeving voor slagschaduw moet de referentieturbine (160 m) minstens 1280 m van de woning komen te staan. Klopt dit?

Antwoord:

Zie de beantwoording van de thema's Geluid, Veiligheid en Slagschaduw.

Ter aanvulling: met de afstand van 1280 m die door indiener wordt genoemd wordt waarschijnlijk een afstand van 12x de rotordiameter bedoeld. Voor alle woningen binnen deze afstand geldt dat ter hoogte van de gevel van deze woningen getoetst moet worden of een windturbine aan de slagschaduwnorm kan voldoen. Daarbuiten wordt verondersteld dat slagschaduw niet zodanig kan optreden dat de slagschaduwnorm wordt overschreden. De afstand geeft niet de afstand weer die een windturbine tot een woning moet aanhouden.

Samenvatting:

De indiener verzoekt om het opstellen van een veiligheidssparagraaf met daarin risico's voor de directe omgeving (afbreken wieken, brandscenario's verlies van ijs van de wieken) en de contouren van het bereik van het laagfrequent geluid per windturbine omdat deze vorm van geluid schadelijk is voor de gezondheid.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Veiligheid en Geluid alsmede de beantwoording van de zienswijze van de Stichting Windmolens N57 Nee (B0015).

Samenvatting:

- Windturbines staan in vliegroutes beschermde vogels en ook geluid kan effect hebben op natuur bij het Quackjeswater en het Meertje Pompstation.
- Stilstandvoorziening nodig voor Lepelaars (overdag), vleermuizen ('s nachts)
- Monitoring aanvaringsslachtoffers nodig.
- Cumulatie-effecten mogelijk door bestaande windturbines en mogelijk andere nieuwe locaties voor windenergie.

De indiener vraagt zich aanvullend af of de overheid rekening houdt met de aanwezige Natura 2000-gebieden en beschermde diersoorten.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Natuur en ecologie alsmede de beantwoording van de zienswijze van de Stichting Windmolens N57 Nee (B0015).

Samenvatting:

Indiener vindt dat door het plaatsen van windturbines langs de N57 het landelijke karakter van het polderlandschap teniet wordt gedaan en dat dit niet wenselijk is voor de omgeving. Vanwege het open karakter van het gebied zullen de windturbines goed zichtbaar zijn en leiden tot horizonvervuiling. De beoordeling van onderzoeksgebied 7 in het planMER bevestigt dit.

Indiener geeft aan dat de locatie N57 Entree Zuid tegen recreatiegebieden met beschermingscategorie 2 aan ligt: Het Ravens Houtbos en het duingebied bij de Haringvlietdam. Er zijn fiets- en wandelroutes en een camping. Indiener geeft aan dat nieuwe windturbines effect hebben op het toerisme. Recreanten blijven weg. Dit leidt ook tot economische schade.

Indiener geeft aan dat het plaatsen van windturbines zal leiden tot waardevermindering van al het onroerend goed in een straal van 1 km rond elke windturbine. De waardevermindering is 12,5 % bij een windturbine met een hoogte van 60 m. Indiener verwacht dat dit 31% zal zijn bij een windturbine van 150 m hoog. Indiener vraagt zich af wie de waardedaling compenseert. Gaat de overheid de projectontwikkelaars hiervoor aansprakelijk stellen? Indiener stelt voor om nu te starten met een uitkoopregeling voor woningen in een straal van 1 km rond de windturbine, vergelijkbaar met de uitkoopregeling van woningen onder hoogspanningslijnen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Landschap, Recreatie, Beleid (onderdeel kwetsbare gebieden) en Economische effecten (onderdeel waardedaling woningen en planschade).

De provincie ziet geen aanleiding om te starten met een uitkoopregeling. De provincie wijst nu locaties aan in de VRM waar windenergie mogelijk is. Het is daarna aan de ontwikkelaar om verder invulling te geven aan een locatie voor windenergie in overleg met de gemeente.

Samenvatting:

Indiener vindt dat er geen inspraak is in het proces en dat de voorlichting slecht is. Indiener is ontevreden over de mogelijkheid die is geboden om zienswijzen digitaal in te dienen. Het systeem werpt een drempel op en werkte niet goed.

De indiener wijst op de consequenties van de gevraagde participatie.

Financiële participatie: door als omwonende financieel deel te nemen worden rechten op planschade verspeeld.

De vraag is of de gelden in een dergelijk fonds op de juiste wijze besteed gaan worden en niet vooral zullen landen in de kernen terwijl er allerlei behoeftes zijn in het buitengebied (bijvoorbeeld allerlei nutsvoorzieningen).

De indiener stelt voor om bij participatie de mogelijkheid op te nemen voor een fonds voor het bieden van juridische bijstand en ondersteuning aan gedupeerde inwoners.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Inspraak en proces, en Participatie alsmede de beantwoording van de zienswijze van de Stichting Windmolens N57 Nee (B0015).

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat in plaats van nieuwe windlocaties aan te wijzen er alternatieven zijn: vervang bestaande turbines die niet genoeg opwekken, voorzie de berm van snelwegen van zonnepanelen. Indiener vindt het jammer dat daar minder subsidie voor beschikbaar is.

Indiener vindt de tweede Maasvlakte een prima locatie voor windenergie en stelt voor om de locatie Haringvlietdam verder op te schalen dan nu is voorzien.

Indiener geeft aan dat de overheid te strak vasthoudt aan haar opdracht ook al leidt dit tot overlast. Indiener suggereert dat de overheid de inkomsten nodig heeft voor het dichten van het tekort in de gezondheidszorg.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en noodzaak. De plaatsing van windturbines levert, behoudens eventuele leges en OZB, geen inkomsten op voor de overheid.

5.3.191 C0191

O. Tegenover Rivium 2 (25)

Samenvatting:

Indiener maakt zich zorgen over veiligheid voor woningen en passanten op de weg in verband met mogelijk afbreken van een wiek en ijs. Ook vindt de indiener dat windturbines niet passen bij de recreatie in het gebied en dat zij het landschap negatief beïnvloeden. Indiener vindt dat de van Brienoordbrug als landmark wordt aangetast als er nog een windturbine wordt geplaatst.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie O. Tegenover Rivium 2 en bij de thema's Veiligheid, Recreatie en Landschap.

5.3.192 C0192

Locatie V. Het Scheur. (38, 40, 41)

Samenvatting:

Indiener is voor windenergie maar vraagt om de twee meest oostelijke windturbines bij de locatie 38 richting het westen te verplaatsen wegens onder andere cumulatie van geluidsoverlast met verkeerslawaai en slagschaduw. Voor verkeersgeluid zijn op deze locatie al hogere grenswaardes vastgelegd.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie V. Het Scheur en bij het thema Geluid (o.a. onderdeel cumulatie).

Samenvatting:

Indiener verwacht inbreuk op de landschappelijke kwaliteit maar is van mening dat dit vanuit duurzaamheidsoogpunt te rechtvaardigen is.

Indiener ziet spanning met het nog te ontwikkelen recreatiegebied langs de rivier. Dit geldt met name voor de twee oostelijke turbines.

Indiener pleit voor het verplaatsen van de twee oostelijke turbines naar het westen van de locatie.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van deze zienswijze.

Zie ook de beantwoording bij de locatie V. Het Scheur.

Samenvatting:

Indiener maakt zich zorgen over het verdelen van fijnstof door de turbines.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Veiligheid (onderdeel veiligheid-algemeen).

Samenvatting:

Indiener plaatst vraagtekens bij de aanwezigheid van commerciële partijen met belangen in windenergie bij de inloopavonden van de gemeente omdat zij een gekleurd beeld geven. De nummering van locaties in de VRM en in het Beleidskader windenergie van de gemeente sluiten niet op elkaar aan en dat is volgens de indiener onduidelijk.

Antwoord:

De inloopavonden waren gericht op alle belanghebbenden, ook eventuele ontwikkelaars. De genoemde nummering in de VRM is consistent met die in het planMER en is leidend voor andere partijen.

5.3.193 C0193

Locatie K. Beerenplaat (18)

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener is tegens het plaatsen van windturbines op locaties Beerenplaat en Zuidland. Indiener verwacht geluidsoverlast en negatieve effecten van slagschaduw voor bewoners en recreanten. Daarnaast is indiener bang voor schade aan de natuur; met name watervogels lopen volgens indiener gevaar. Windturbines leveren schade aan het landschap en horizonvervuiling op en de indiener plaatst vraagtekens bij nut en noodzaak van windenergie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties L. Zuidland en K. Beerenplaat en bij de thema's Recreatie, Geluid, Slagschaduw, Natuur en ecologie, Landschap, Nut en noodzaak.

5.3.194 C0194

Locatie A Distripark Eemhaven !0

Locatie B Beneluxplein (2)

Locatie P Poort van Charlois (28)

Samenvatting:

Indiener is tegen het plaatsen van windturbines. Indiener maakt zich zorgen over geluid, slagschaduw, schade aan de natuur en het landschap en de veiligheid in verband met gevaarlijke stoffen op de A15.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties A. Distripark Eemhaven, B. Beneluxplein en P. Poort van Charlois en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Natuur en ecologie, Landschap, Veiligheid.

5.3.195 C0195

Locatie J. Maassluis/Oeverbos (17 en 39)

Samenvatting:

Indiener is het niet eens met de doorwerking van een aantal beoordelingen in het planMER voor de locatie Maassluis/Oeverbos.

Indiener geeft aan dat de beoordeling voor geluid en slagschaduw voor de locatie Maassluis/Oeverbos op alle punten negatief is. Vervolgens wordt dit zonder onderbouwing gereduceerd tot een aandachtspunt. Indiener vindt dat de conclusie moet zijn dat de locatie niet kan ('no go')

Antwoord:

In het planMER zijn de aspecten geluid en slagschaduw beoordeeld op basis van het aantal gevoelige objecten binnen de geluid- en slagschaduwcontour. Bij het scoren van het aspect in deel B is nog geen rekening gehouden met de mogelijkheden voor het toepassen van mitigerende maatregelen om effecten te voorkomen of tot een minimum te reduceren. Bij het beoordelen van de kansrijkheid van een locatie op een bepaald thema is de mogelijkheden tot het toepassen van mitigatie wel meegenomen. Dat komt in de kansrijkheid per thema in deel C van het planMER tot uitdrukking. Voor de locatie Maassluis/ Oeverbos geldt dat er voldoende mogelijkheden zijn om mitigatie toe te passen.

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat het aspect landschap voor de locatie Maassluis/Oeverbos wordt beoordeeld vanaf de locatie waar de windturbines komen, een kleinschalig bedrijventerrein. Dit bedrijventerrein is vanuit het omringende landschap niet zichtbaar vanwege de aanwezigheid van bomen. Windturbines op deze locatie zullen wel zichtbaar zijn en dit leidt tot horizonvervuiling. Dit aspect vindt de indiener onterecht buiten de beoordeling gelaten.

Antwoord:

De beoordeling van het aspect landschap is relevant op meerdere schaalniveaus. De beoordelingscriteria voor het aspect landschap houden hier rekening mee. Deel A van het planMER, geeft in paragraaf 3.3. een uitleg over de wijze van beoordeling. De aansluiting bij het bestaande landschap is hierbij een van de criteria. (zie ook de beantwoording bij het thema Landschap).

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat de recreatieve waarden van het gebied al onder druk staan door de aanwezigheid van de A20 en binnenkort ook het Blankenburgtracé. Windturbines op de locatie Maassluis/Oeverbos zullen deze waarden verder reduceren.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie J. Maassluis/Oeverbos en bij het thema Recreatie.

Samenvatting:

Indiener vindt het bedrijventerrein bij de locatie Maassluis/Oeverbos een kleinschalig bedrijventerrein. De omvang van het bedrijventerrein is niet passend bij de windturbines. In de regio zijn vele grootschalige bedrijventerreinen aanwezig, die eerst benut kunnen worden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie J. Maassluis/Oeverbos.

5.3.196 C0196

Locatie C. Oost (3)

Samenvatting:

Indiener heeft bezwaren tegen het plaatsen van windturbines op de locatie Oost. Indiener geeft aan dat de omgeving van de locatie Oost al belast wordt door het geluid van de A15/A16, het industrieterrein Dierenstein/Verenambacht, het nog te realiseren bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard en de spoorlijn. Geluidsniveau wordt nu al regelmatig overschreden. Indiener verwacht dat dit door de komst van windturbines alleen maar vaker gaat gebeuren. Indiener vindt het lastig te beoordelen wat het effect van slagschaduw is en verzoekt om een tekening of filmpje. Indiener geeft aan dat de locatie Oost nabij de Dierensteinweg en de Verbindingsweg ligt, drukke uitvalswegen die nog drukker gaan worden door de komst van nieuwe bedrijventerreinen. Indiener vindt het onverantwoordelijk om langs deze drukke wegen windturbines te plaatsen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost en bij de thema's Geluid, Slagschaduw en Veiligheid. In aanvulling daarop: In het planMER is in Deel A het toetsingskader beschreven waarbij ook is ingegaan op de normen voor slagschaduw. In deel B is per locatie een kwantitatieve beschrijving opgenomen van de te verwachten slagschaduweffecten. Aangezien de slagschaduw afhankelijk is van het seizoen (hoe hoog staat de zon) is het opnemen van een vaste contour (zoals bij geluid) niet mogelijk. Een filmpje is hiervan ook niet beschikbaar.

Ten aanzien van verkeersveiligheid wordt opgemerkt dat voor Rijkswegen geldt dat er geen overdraai over de rand van de weg mag plaatsvinden (zonder vergunning) in verband met de verkeersveiligheid. In het planMER is het potentiële effect van hoofdwegen beoordeeld door een afstand van een halve rotordiameter aan te houden. Daarmee is de beïnvloeding van de mogelijkheden voor windturbines in het planMER beoordeeld. In een vervolgfase zal, op basis van specifieke windturbineposities en turbineafmetingen bepaald moeten worden of er verkeersveiligheidsrisico's te verwachten zijn. Dit zal onderdeel uitmaken van de besluitvorming in die fase.

Samenvatting:

Indiener heeft een kaartje toegevoegd waarop een cirkel met een straal van 400 m rond de locatie Oost is getekend. Indiener geeft aan dat windturbines op deze locatie veel te dicht bij woningen komen.

Antwoord:

In Nederland kennen we een norm voor windturbinegeluid en voor slagschaduwduur. Deze gaan niet uit van een bepaalde afstand maar van een maximale geluidsbelasting over een jaar bezien en een maximale slagschaduwduur. Zie ook de beantwoording bij de thema's Geluid en Slagschaduw voor een nadere toelichting op de normen.

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat het proces goed wordt doorlopen maar heeft vraagtekens bij de rapporten en moeite met de veelheid aan informatie. Indiener geeft aan dat inspraak net zo goed achterwege gelaten kan worden. Het heeft geen zin en leidt alleen maar tot frustratie.

Antwoord:

De provincie betreurt het dat de inspraak bij indiener tot frustratie heeft geleid. Zie voorts de beantwoording bij het thema Inspraak en proces.

5.3.197 C0197

Locatie A44/Akzo-fabriek te Teylingen.

Samenvatting:

Indiener pleit voor het vergroten van deze locatie (langere lijn) zodat op de locatie niet alleen windturbines geplaatst kunnen worden door Akzo zelf maar dat ook boeren in de omgeving kunnen profiteren en inkomen kunnen verwerven om het landschap te onderhouden. Ook kan zo een bijdrage worden geleverd aan de klimaatverplichtingen van de regio.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze. Omdat de zienswijze geen betrekking heeft op een locatie binnen de regio Rotterdam en daarmee buiten de huidige zienswijzeprocedure voor de partiële herziening van de VRM valt, wordt in het kader van deze procedure geen reactie gegeven.

5.3.198 C0198

Locatie H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Indiener is tegen plaatsen van windturbines op het industrieterrein Stormpolder wegens kans op geluidsoverlast en slagschaduw in de woningen in Capelle-West. Indiener stelt alternatieve locaties voor in het havengebied, langs de Nieuwe Waterweg en op zee.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder en bij de thema's Geluid, Slagschaduw en Nut en Noodzaak.

5.3.199 C0199

Locatie H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Indiener is tegen het plaatsen van windturbines op het industrieterrein Stormpolder wegens kans op geluidsoverlast en slagschaduw in de woningen in Capelle-West. Indiener stelt alternatieve locaties voor in het havengebied, langs de Nieuwe Waterweg, in de polders tussen Krimpen aan de IJssel en Lekkerkerk en op zee.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder en bij de thema's Geluid, Slagschaduw en Nut en noodzaak

5.3.200 C0200

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener onderschrijft de zienswijze van Stichting windmolens N57 Nee en vult deze nog met een eigen bezwaar aan. Indiener vreest waardedaling van een woonboerderij 200 m ten noorden van de N57 als gevolg van de windturbines.

Antwoord:

Zie de beantwoording van de zienswijze van de Stichting Windmolens N57 Nee (B0015) en bij het thema Economische effecten.

5.3.201 C0201

Locatie V. Het Scheur (38, 40, 41)

Samenvatting:

Indiener is voor windenergie en van mening dat een inbreuk op de landschappelijke kwaliteit vanuit het oogpunt van duurzaamheid te rechtvaardigen is. Indiener vraagt wel om de twee meest oostelijke windturbines bij de locatie 38 richting westen te verplaatsen wegens onder andere spanning met de geplande recreatieve ontwikkeling langs de rivier, slagschaduw en cumulatie van geluidsoverlast met verkeerslawaai. Voor dit verkeersgeluid zijn op deze locatie al hogere grenswaardes vastgelegd.

Indiener maakt zich zorgen over het verdelen van fijnstof door de turbines.

Indiener plaatst vraagtekens bij de aanwezigheid van commerciële partijen met belangen in windenergie bij de inloopavonden van de gemeente omdat zij een gekleurd beeld geven.

De nummering van locaties in de VRM en in het Beleidskader windenergie van de gemeente sluiten niet op elkaar aan en dat is volgens de indiener onduidelijk.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie V. Het Scheur en bij de thema's, Slagschaduw, Landschap, Recreatie, Veiligheid (overig) en Inspraak en proces.

Van de zienswijze over de nummering heeft de provincie kennis genomen

5.3.202 C0202

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener is voorstander van windenergie als belangrijk onderdeel van de verduurzaming van de energieproductie maar is het niet eens met plaatsing op de locatie Zuidland. Indiener is van mening dat dit een van de meest verstorende manieren is om energie op te wekken voor wat betreft geluidsproductie. Zeker gezien de nabijheid van een stiltegebied, natuur en woningen pleit indiener voor alternatieve vormen van opwekking die waarschijnlijk in afzienbare tijd beschikbaar komen (zon en waterkracht). Indiener is van mening dat de dichtbevolkte Randstad onevenredig zwaar wordt belast met de hoeveelheid MW en pleit voor rechtvaardige verdeling van de belasting over alle provincies.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij de thema's Geluid (diverse onderdelen), Natuur en ecologie, Nut en noodzaak (alternatieve vormen van energie en energiebesparing) en Beleid.

5.3.203 C0203

Locatie A. Distripark Eemhaven (1)

Locatie B. Beneluxplein (2)

Locatie P. Poort van Charlois (28)

Samenvatting:

Indiener is tegen de plaatsing van windturbines op de locaties Distripark Eemhaven, Beneluxplein en Poort van Charlois wegens gevreesde geluidsoverlast, slagschaduw en waardedaling van de woning.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties A. Distripark Eemhaven, B. Beneluxplein en P. Poort van Charlois en bij de thema's Geluid, Slagschaduw en Economische effecten (waardedaling en planschade).

5.3.204 C0204

Locatie A. Distripark Eemhaven (1)

Locatie B. Beneluxplein (2)

Locatie P. Poort van Charlois (28)

Samenvatting:

Indiener is tegen de plaatsing van windturbines op de locaties Distripark Eemhaven, Beneluxplein en Poort van Charlois wegens vrees voor geluidsoverlast, slagschaduw, verstoring van het landschap, aantasting van de natuur en waardedaling van de woning. Indiener zet ook vraagtekens bij de economische zin van windturbines en vindt dat de overheid niet op tijd met de burger heeft gecommuniceerd over de plannen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties A. Distripark Eemhaven, B. Beneluxplein en P. Poort van Charlois en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Landschap, Natuur en ecologie, Inspraak en proces en Economische effecten (waardedaling en planschade)

5.3.205 C0205

Locatie H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Indiener is voorstander van windenergie maar heeft bezwaar tegen het plaatsen van windturbines op bedrijventerrein Stormpolder wegens zorgen om geluidsoverlast, slagschaduw en aantasting van het landschap. Indiener adviseert om alternatieve locaties te zoeken in het havengebied, langs de Nieuwe Waterweg en op zee.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Landschap, Nut en noodzaak en Beleid.

5.3.206 C0206

Locatie H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Indiener is in principe voorstander van windenergie maar heeft bezwaar tegen de locatie Stormpolder, vanwege geluid, slagschaduw en de mogelijke invloed op het nieuw aangelegde natuurgebied de Zaag.

Indiener vindt dat het planMER geen realistisch beeld geeft van de aan de zuid- en zuidoostzijde gelegen Bolnes. In tegenstelling tot wat het planMER beweert, is er veel hoogbouw en draagt het geluid via water verder dan geprojecteerd.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Natuur en ecologie en Veiligheid (luchtvaart).

5.3.207 C0207

Locatie E. N57 Entree noord (6B)

Samenvatting:

Indiener heeft bezwaren tegen winturbines op deze locatie. Indiener verwacht dat vooral in de namiddag slagschaduw zal optreden door de laagstaande zon. Indiener verwacht geluidsoverlast vanwege de overheersende windrichting. Verder geeft indiener aan dat het gebied tussen N57 en Voornes Kanaal ALN-gebied is en zorgen te hebben over waardedaling van de woning.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie E. N57 Entree Noord en bij de thema's Slagschaduw, Geluid en Economische effecten (waardedaling en planschade).

Over de zienswijze over ALN-gebied is op te merken dat het klopt dat in het verleden een deel van het gebied binnen ALN-gebied viel (agrarisch gebied met landschaps- en natuurwaarden). Bij het vaststellen van de Provinciale structuurvisie in juli 2010 is deze beleids categorie komen te vervallen. Delen van deze voormalige ALN-gebieden zijn nu als belangrijk weidevogelgebied opgenomen in de VRM. Onder het kopje ecologie bij de locaties 6A en 6B (noordelijke deel van de N57) wordt ook aangegeven dat deze weidevogelgebieden er zijn.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

5.3.208 C0208

Locatie H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Indiener is het niet eens met het aanwijzen van de locatie Stormpolder. Indiener geeft aan dat in het concept-planMER de locatie als een van de slechtste locaties uit de bus kwam en begrijpt daarom niet dat de locatie wordt opgenomen.

Indiener geeft aan dat de wijk Capelle-West incidenteel geluidshinder ondervindt van de bedrijven in de Stormpolder en bij zuidwestenwind van het verkeerslawaai op de Van Brienoordburg. Nog meer geluid van winturbines op de locatie Stormpolder vindt de indiener ongewenst. De gedetineerden in de penitentiaire inrichting op de locatie Stormpolder gaan ook veel hinder ondervinden.

Indiener geeft aan dat de slagschaduw van de winturbines op de locatie Stormpolder de hele wijk Capelle- West gaat bestrijken. Dit is ongewenst.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder en bij de thema's Geluid (cumulatie) en Slagschaduw.

5.3.209 C0209

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener is het niet eens met het plaatsen van windturbines op de locatie N57 Entree Noord en N57 Entree Zuid vanwege verwachte toename van de geluidsoverlast (boven op de geluidsoverlast van de N57), slagschaduw, effecten op het open landschap. Indiener vindt de Maasvlakte een beter alternatief. Daar is nog ruimte; daar veroorzaken de windturbines geen overlast voor omwonenden en is het rendement hoger door de ligging aan zee.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties E. N57 Entree Noord en F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Geluid (cumulatie), Slagschaduw, Landschap, Nut en noodzaak (wind op zee) en Beleid (verdeling windparken).

5.3.210 C0210

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Locatie G. Haringvlietdam (9)

Locatie Haringvlietdam Noord verlenging

Samenvatting:

Indiener is het niet eens met het plaatsen van windturbines op de locaties E. N57 Entree Noord, F. N57 Entree Zuid, G. Haringvlietdam, Haringvlietdam Noord verlenging. Indiener heeft bezwaar tegen de vervelende storende brom/hoge toon van windturbines, slagschaduw, de verwachte effecten op de natuur (verstoren van rust op broedplaatsen), horizonvervuiling, verwachte waardedaling van de woning.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties E. N57 Entree Noord, F. N57 Entree Zuid, G. Haringvlietdam en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Landschap, Natuur en ecologie en Economische effecten.

5.3.211 C0211

Locatie K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Indiener is tegen windturbines op deze locatie vanwege geluidsoverlast, kans op waardedaling van de woning, effecten op schoonheid van aangrenzende natuurgebied en effecten op vrije uitzicht uit de woning.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Geluid, Landschap, Natuur en ecologie en Economische effecten.

5.3.212 C0212

Locatie K: Beerenplaat (18),

Samenvatting:

Indiener verwacht geluidshinder en geeft aan dat het een stiltegebied moet blijven. Daarnaast vreest indiener voor horizonvervuiling en geeft indiener aan dat de locatie dichtbij de Rhoonse Grienden ligt.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Geluid, Landschap en Natuur en ecologie.

Locatie W: Noordzeeboulevard (43),

Samenvatting:

Indiener verwacht negatieve effecten op natuurgebied en vogels in de Slikken van Voorne.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie W. Noordzeeboulevard en bij het thema Natuur en ecologie.

Afgevalen locatie: Heinenoord (4)

Samenvatting:

Indiener vreest voor cumulatie met het geluid van de A29, effecten op natuur en het Nationaal Landschap Hoeksche Waard.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze. De locatie Heinenoord is niet opgenomen in het ontwerp-partiële herziening VRM windenergie omdat er landschappelijk gezien geen goede samenhang gerealiseerd kan worden met de locatie Binnenmaas. Een voorwaarde die Provinciale Staten eerder had gesteld.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

5.3.213 C0213

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Locatie G. Haringvlietdam (9)

Samenvatting:

Indiener heeft gebruik gemaakt van de zienswijze die is opgesteld door de Stichting Windmolens N57 Nee (B0015). Daarbij zijn de volgende passages door de indiener niet overgenomen:

- Passage over mogelijke effecten op natuur bij locatie Zuidland.
- Passage over het overbodig worden van windturbines omdat huishoudens steeds meer energieneutraal worden.
- Passages over de kloof tussen burgers en politiek, proces versus bevolkingsdichtheid, windturbines in algemeen belang.
- Passage over het feit dat de provincie in het belang van de bevolking het rijk moeten overtuigen van het verschuiven van middelen voor windenergie naar andere vormen van duurzame energie.
- Passage over de handtekeningen.

De geformuleerde vragen zijn echter, met uitzondering van de vraag over het op kaart zetten van het aantal MW langs de kuststrook aan de hand van alleen de onderlinge afstanden tussen windturbines van Den Helder tot en met Zeeland en de vraag om inzet te leveren op andere vormen van duurzame energie, integraal overgenomen. Voor de beantwoording van de door indiener gestelde vragen wordt daarom verwezen naar de beantwoording van deze zienswijze (B0015).

Antwoord:

Zie de beantwoording van de zienswijze Stichting Windmolens N57 Nee (B0015).

5.3.214 C0214

Locatie H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Indiener vindt dat op deze locatie geen windturbines geplaatst mogen worden omdat er sprake is van een negatieve score in het planMER op geluid (ook in cumulatie met andere bronnen) en slagschaduw. Indiener verwacht dat de waarde van zijn woning flink daalt en de turbines het woonplezier bederven.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Economische effecten (waardedaling woning en planschade).

5.3.215 C0215

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener is tegen windturbines op deze locatie en vindt dat het woongenot wordt aangetast en het leidt tot verdeeldheid in de gemeenschap (lusten en lasten).

Indiener geeft aan dat naast de locatie Zuidland onlangs miljoenen zijn geïnvesteerd in de ontwikkeling van een natuurgebied. Het getuigt niet van een lange termijnvisie en al helemaal niet van een duurzaamheidsgedachte. De Zuidlandse polder is een van de weinige gebieden waar je kan genieten van vergezichten, mits je de goede kant op kijkt. Windturbines in de Zuidlandse polder vervuilen ook dit laatste stukje uitzicht. De Zuidlandse polder is met de komst van de windturbines totaal niet meer geschikt voor recreatie. Indiener voorziet een waardedaling van de woningen. Indiener kon vijf jaar geleden de aanwijzing van de Zuidlandse polder als locatie voor windenergie niet voorzien en stelt de provincie als beleidsmaker verantwoordelijk voor de economische schade. De terugverdientermin van windturbines is zeer lang en bestaat uit subsidies.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij de thema's Natuur, Landschap, Recreatie, Economische effecten en Nut en noodzaak.

5.3.216 C0216

Deze zienswijze is vervallen (betreft een leeg zienswijze formulier)

5.3.217 C0217

Locatie K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Indiener verwacht geluidsoverlast als de wind van een bepaalde kant komt en geeft aan dat slagschaduw tot overlast leidt en gevaarlijk is voor mensen met epilepsie. Verder geeft indiener aan dat dieren bij de Beerenplaat verstoord worden door de windturbines; ook verwacht indiener een daling van de waarde van de woning en daarmee een restschuld.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Geluid, Slagschaduw (gezondheid), Natuur en ecologie en Economische effecten (waardedaling woning en planschade).

5.3.218 C0218

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener verwacht slagschaduw, geluidsoverlast en geeft aan dat het een stiltegebied is. Indiener verwacht effecten op recreatie, natuur (zeearend) en landschap. Indiener geeft aan dat er beter voor getijden- of zonne-energie gekozen kan worden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Natuur en ecologie, Landschap, Recreatie en Beleid.

5.3.219 C0219

Locatie H Stormpolder (11)

Samenvatting:

Indiener vreest dat het geluid en de slagschaduw van de windturbines effect heeft op de bedrijfsactiviteiten van zijn huurder, een bedrijf dat werkt met technisch hoogwaardige apparatuur waarbij het procesgeluid en goed licht belangrijk zijn. Indiener vreest dat de huurder vertrekt en stelt de eigenaar/eigenaren van de windturbines aansprakelijk voor de financiële schade. Ook vreest indiener voor waardedaling van zijn panden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder en bij de thema's Geluid, Slagschaduw en Economische effecten.

In het planMER is een beoordeling gemaakt op basis van het aantal gevoelige objecten binnen de geluids- en slagschaduwcontouren. Bedrijven zijn geen gevoelige objecten op basis van de Wet geluidhinder en zijn om die reden niet beschermd tegen windturbinegeluid. Deze zijn dan ook niet meegenomen in de beoordeling. Er zijn overigens geen gevallen bekend waarbij windturbinegeluid van invloed is op de bedrijfsvoering bij dergelijke bedrijven.

Doorwerking:

Deze zienswijze lijdt niet tot wijzing van de stukken.

5.3.220 C0220

Locatie Groote Lindt, Zwijndrecht

Samenvatting:

Indiener vreest voor geluidsoverlast, slagschaduw, horizonvervuiling, effecten op de waarde van de woning en effecten op de veiligheid.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van deze zienswijze. Omdat de zienswijze geen betrekking heeft op een locatie binnen de regio Rotterdam en daarmee buiten de huidige zienswijzeprocedure valt, wordt in het kader van deze procedure geen reactie gegeven.

5.3.221 C0221

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener is van mening dat windturbines onevenwichtig over Nederland zijn verdeeld. Alle Nederlanders mogen meedragen in deze belasting. De Zuidlandse polder is een zeer open landschap met op de achtergrond de windmolens op Goeree-Overflakkee en de industrie van de haven. Door de afstand is dit acceptabel. Echter wanneer ook hier windmolens worden geplaatst zal dat door het open karakter beeldbepalend worden. Het open karakter zal verdwijnen en het zal de polder van de windmolens worden. Vanaf de Zuidlandse polder zijn er nu al twee rijen met windmolens te zien. Aan de zuid- en aan de noordkant van Goeree-Overflakkee. Wanneer er dus nog een rij bij komt in de Zuidlandse polder zijn er vanaf Zuidland dus drie rijen met windmolens te zien. Tegenwoordig zijn de molens zo hoog dat ze vanaf grote afstand zichtbaar zijn. Dus molens die niet in de buurt staan zijn toch zichtbaar. De optie voor het plaatsen van windmolens op de Noordzee heeft de voorkeur. Daarnaast valt op andere fronten dusdanig veel energie te besparen dat uitbreiding van windmolens niet of beperkt noodzakelijk is. Denk hierbij aan het energiezuinig maken van bestaande huizen. Gebruik de subsidie voor windmolens om dit te stimuleren en maak tegelijkertijd de energie duurder. Hiermee wordt gestimuleerd dat mensen bewuster met energie omgaan en gaan investeren om hun huis en leven energiezuiniger te maken. Hier kunnen de geplande windmolens niet tegenop. Tevens is er voldoende dakruimte aanwezig voor het plaatsen van zonnepanelen. Dit zijn allemaal maatregelen die niet ten koste gaan van onze leefomgeving en natuur.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Landschap en Nut en noodzaak.

5.3.222 C0222

Locatie E. N57 Entree Noord (6b)

Locatie F N57 Entree Zuid 7)

Locatie G, Haringvlietdam (9)

Locatie I. Zuidland (19)

Locatie Oostkant N57 (6a)

Locatie Kickersbloem (8)

Locatie Haringvlietdam Noord verlenging (10)

Samenvatting:

Indiener heeft de zienswijze van de Stichting Windmolens N57 Nee (B0015) integraal overgenomen.

In aanvulling daarop geeft de indiener aan jarenlang te hebben geïnvesteerd in hun huis nabij de beoogde locatie voor windturbines en geen vertrouwen te hebben in het keuzeprocess.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de zienswijze Stichting Windmolens N57 Nee (B0015).

Voor de aanvullende opmerking wordt verwezen naar de thema's Economische effecten en Inspraak en proces.

5.3.223 C0223

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

De indiener is het er niet mee eens dat volgens het onderzoek een polderlandschap geluidsdempend is. Indiener vindt dat slagschaduw over de duinen en in het landschap geen gezicht is en irritant voor de recreërende mens. Indiener geeft aan dat de vogeltrek ernstig wordt gehinderd en dat het mooie historische polderlandschap wordt aangetast. Indiener wil dat recreatie in het gebied toeneemt en verwacht dat de windturbines daarop een negatief effect hebben met gevolgen voor de ondernemers. Indiener wil gehoord worden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Natuur en ecologie, Landschap, Recreatie, Economische effecten, en Inspraak en proces.

5.3.224 C0224

Locatie A. Distripark Eemhaven (1)

Locatie D. Vaanplein (5 en 27)

Samenvatting:

Indiener is van mening dat windturbines niet op het vaste land thuis horen maar in een park op zee. Op deze locaties verwacht de indiener nog meer geluid in een al extreem zwaar belast gebied door geluid van industrie en snelweg. Verder verwacht indiener negatieve effecten op woongenot door slagschaduw en negatieve effecten op het landschap.

De strook tussen Distripark Eemhaven en de A15 is te smal om de veiligheid te garanderen mocht er ook maar iets mis gaan. De A15 is zeer druk en er worden zeer veel gevaarlijke stoffen over vervoerd. Ook op het Distripark worden gevaarlijke stoffen op- en overgeslagen.

Het bos Valkensteijn kent een grote diversiteit aan dieren en planten, welke ook zeker niet gebaat zijn bij de aanleg van windmolens.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties A. Distripark Eemhaven en D. Vaanplein en bij de thema's Geluid (cumulatie), Slagschaduw, Landschap, Veiligheid, Natuur en ecologie en Nut en noodzaak.

5.3.225 C0225

Locatie E. N57 Noord (6B)

Samenvatting:

Indiener verwacht toename van geluidshinder door de komst van windturbines. Bovenop het geluid van bestaande windturbines langs het Hartelkanaal, verwachte toename geluidshinder van het Theemswegtracé en van het vliegverkeer naar Rotterdam - The Hague Airport.

Bij plaatsing van de windturbines op de locatie N57 Noord ondervindt Watersportvereniging Nautica ernstige slagschaduw, in het bijzonder bij laagstaande zon.

In en nabij de locatie N57 Noord zijn verschillende belangrijke recreatieve en sociale functies, vooral aan beide zijden van het Brielse meer. Recreatieplezier is al sterk teruggelopen en zal bij het plaatsen van extra windturbines volledig verdwijnen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie E. N57 Entree Noord en bij de thema's Geluid (cumulatie), Slagschaduw en Recreatie.

5.3.226 C0226

Locatie H Stormpolder (11)

Samenvatting:

Capelle-West heeft nu al te maken met aanzienlijk geluidshinder van de Algeraweg en de Rijckvoorselweg. Een deel van Capelle-West ligt binnen de ter plaatse geldende 50 dB(A)-contour voor het industrieterrein Stormpolder, alsmede het ontwerp-Geluidsreductieplan industrieterrein Stormpolder van 29 januari 2015.

Door de plaatsing van twee of meerdere windturbines van ca. 180 m zullen alle woningen in Capelle-West overlast ondervinden van slagschaduw.

Indiener vindt dat er voldoende alternatieve locaties zijn in het havengebied van Rotterdam, langs de Nieuwe Waterweg en in zee.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Beleid (verdeling windparken) en Nut en noodzaak.

5.3.227 C0227

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener maakt zich zorgen over de negatieve effecten van windturbines (met name geluid en slagschaduw, draaien van de wieken) op epilepsie. Daarnaast geeft indiener aan dat de windturbines effect hebben op het toerisme.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Geluid (gezondheid), Slagschaduw (gezondheid) en Recreatie.

5.3.228 C0228

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat windturbines effecten hebben op Natura 2000-gebied en op de vliegroutes van veel vogels staan. Indiener vindt zonnepanelen een beter alternatief.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij de thema's Natuur en ecologie, Beleid (kwetsbare gebieden) en Nut en noodzaak (alternatieve vormen).

5.3.229 C0229

Locatie N. Tegenover Rivium 1 (24)

Samenvatting:

Indiener uit zorgen over de locatie 24, tegenover Rivium. De woonwijk Fascinatio, is volgens indiener niet onderzocht in het planMER en is al eerder vergeten door de gemeente. Indiener is bezorgd over de veiligheid op de ontsluitingsweg vanuit Rotterdam, waar het verkeer regelmatig stilstaat en verwijst naar een onderzoek. Volgens de indiener is in het planMER geen rekening gehouden met de woonwijk Fascinatio bij het bepalen van de geluidscontouren en de contouren van slagschaduw.

Indiener is bang dat de hoogte van de turbine ten opzichte van het referentiemodel uit het planMER toeneemt en daardoor de contouren niet meer kloppen. Daarnaast vraagt indiener zich af waarom niet gekozen wordt voor andere manieren om duurzame energie op te wekken en om turbines op zee te plaatsen in plaats van in dichtbevolkt gebied.

Antwoord

Zie de beantwoording bij de locatie N. Tegenover Rivium 1 en bij de thema's Veiligheid, Geluid, Slagschaduw, Beleid en Nut en noodzaak.

5.3.230 C0230

Locatie E.. N57 Entree Noord (6B)

Samenvatting:

Indiener ondervindt geluidshinder van bestaande windturbines langs het Hartelkanaal. Bij veelvoorkomende westelijke en noordwestelijke wind zal de hinder voor Zwartewaal toenemen. Indiener verwacht extra geluidshinder door het Theemswegtracé en de toename van het vliegverkeer voor Rotterdam-The Hague Airport. Zwartewaal ligt ten oosten van het

onderzoeksgebied 6B en zal daarom ernstige slagschaduw ondervinden, in het bijzonder bij laagstaande zon.

Indiener verwacht ernstige aantasting van het landelijke landschap van Voorne-Putten.

Bij plaatsing van windturbines op locatie 6B, vooral ten oosten van de N57, zal de recreatieve en sociale functie van het gebied op zeer negatieve wijze worden beïnvloed.

Het door de provincie Zuid-Holland telkens aanpassen van de plaats en/of omvang van de onderzoeksgebieden schaadt het vertrouwen van de burgers en de lokale politiek ernstig.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie E. N57 Entree Noord en bij het thema Inspraak en Proces.

5.3.231 C0231

Locatie F N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener is tegen plaatsing van windturbines op de locatie N57 Entree Zuid wegens verwachte negatieve gevolgen van geluid en slagschaduw, aantasting van de natuur en horizonvervuiling. Ook worden negatieve gevolgen verwacht op de recreatie en voor de bedrijven die met recreatie hun geld verdienen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Natuur en ecologie, Landschap, Recreatie en Economische effecten.

5.3.232 C0232

Locatie F. N57 Entree Zuid (6B)

Locatie G. Haringvlietdam (9)

Locatie Oostkant N57 (6a)

Locatie Haringvlietdam Noord verlenging (10)

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat het plaatsen van windturbines negatieve economische effecten heeft op zijn persoonlijke toekomst. Indiener verwacht effecten op het open polderlandschap en recreatie en noemt daar specifiek midicamping van der Burgh bij.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties F. N57 Entree Zuid, G. Haringvlietdam en 'niet in VRM opgenomen locaties' en bij de thema's Economische effecten, Landschap en Recreatie.

5.3.233 C0233

Locatie B. Beneluxplein (2)
Locatie K. Beerenplaat (18)
Locatie A. Distripark Eemhaven (1)
Locatie P. Poort van Charlois (28)
Locatie D. Vaanplein (5 en 27)
Locatie Heinenoord (4)
Locatie Stormpolder (11)
Locatie Ahoy (26)
Locatie Halfweg (20)
Locatie M. Hartel Oost (21 en 22)
Locatie T. Beneluxtunnel (35 en 42)
Locatie Schiedam A4/A20 (34)
Locatie Maassluis/Oeverbos (17 en 39)
Locatie C. Oost (3)
Locatie Rivium 1 en 2 (24 en 25)
Locatie Ridderhaven Donkersloot (23)
Locatie Vergulde hand west en Koggehaven(37)
Locatie Polder Schieveen Rotterdam (47)
Locatie Bergsche bos (14)
Locatie 40 en 41, Scheurstrook en het Scheur:
Locatie 13A en 13B Bedrijventerrein Oudeland
Locatie V. Broekpolder (36)

Samenvatting:

Indiener ziet de noodzaak om keuzes te maken maar is tegen plaatsing van windturbines op de meeste locaties en maakt een voorstel over alternatieven. Alternatieven ziet indiener vooral op zee, op Goeree-Overflakkee, in de Hoekse Waard en in de Krimpenerwaard omdat daar minder mensen wonen en het volgens indiener meer waait, daar waar minder bebouwing is.

Locatie 2, Beneluxplein:

Deze locatie is volgens de indiener niet geschikt wegens aantasting van de natuur, maar ook vanwege negatief effect op recreatiemogelijkheden, slagschaduw en geluid. Daarnaast maakt indiener uit een mededeling van 2015 van Eneco aan PS (waarin gesteld wordt dat deze locatie een matige windlocatie is) op, dat deze locatie niet rendabel is. Windturbines op deze locatie tasten volgens indiener ook het landschap aan. Indiener is bezorgd over de effecten van windturbines op de veiligheid van passanten en scheepvaart.

Locatie 18: Beerenplaat:

Indiener pleit voor schrappen van deze locatie, met name wegens nadelige effecten op het aanwezige natuurgebied. Ook vreest indiener voor negatieve gevolgen voor de veiligheid van het drinkwater, de scheepvaart en de recreatie.

Locatie 1 Distripark Eemhaven:

Indiener pleit voor het schrappen van deze locatie wegens nadelige effecten op veiligheid, recreatie, natuur en landschap. Ook zet de indiener vraagtekens bij de rendabiliteit van turbines op deze locatie doordat de bebouwing de wind tegenhoudt.

Locatie 28, Poort van Charlois:

Indiener pleit voor het schrappen van deze locatie wegens nadelige effecten op veiligheid, recreatie, natuur en landschap. Ook zet de indiener vraagtekens bij de rendabiliteit van turbines op deze locatie doordat de bebouwing de wind tegenhoudt.

Locatie 5 en 27, Vaanplein 1 en 2:

Indiener pleit voor het schrappen van deze twee locaties, met name wegens de begraafplaats. Dichtbij liggen ook meerdere recreatieve functies, die door windturbines negatieve effecten kunnen ondervinden. Daarnaast vreest indiener voor vermindering van de veiligheid en overlast door geluid en slagschaduw en is bezorgd over eventuele bomenkap in de omgeving van de zoeklocaties.

Locatie 4, Heinenoord:

Indiener pleit voor schrappen van deze locatie, met name wegens nadelige effecten op het natuurgebied. Ook vreest indiener voor negatieve gevolgen voor de veiligheid van de scheepvaart en de recreatie.

Locatie 20, Halfweg:

Indiener pleit voor het schrappen van deze locatie omdat in de buurt al voldoende windturbines staan. Bovendien verwacht indiener negatieve gevolgen voor de flora en fauna en overlast door geluid en slagschaduw op omliggende woningen. Indiener is ook bezorgd over de veiligheid en verwacht dat de turbines niet rendabel zijn.

Locatie Hartel-Oost en Plaatweg:

Indiener pleit voor het schrappen van deze locatie wegens negatieve effecten op natuur en recreatie en vanwege de nabije ligging van de begraafplaats. Indiener is ook bezorgd over de veiligheid en verwacht dat de turbines niet rendabel zijn.

Locatie 35 en 42, Beneluxtunnel Vlaardingen en Schiedam:

Indiener pleit voor het schrappen van deze locatie wegens cumulatie van negatieve effecten met locatie 34. Indiener is ook bezorgd over de veiligheid van de scheepvaart en verwacht dat de turbines niet rendabel zijn.

Locatie 34, Schiedam A4/A20:

Indiener pleit voor het schrappen van deze locatie wegens negatieve effecten op natuur en recreatie en vanwege de nabije ligging van de begraafplaats. Indiener is ook bezorgd over de veiligheid en verwacht dat de turbines niet rendabel zijn. Daarnaast verwacht de indiener cumulatie van effecten met locaties 35 en 42.

Locatie 3, Oost:

Indiener pleit voor het schrappen van deze locatie wegens aantasting van de veiligheid en verwacht dat de turbines niet rendabel zijn.

Locatie 23, Ahoy:

Indiener pleit voor het schrappen van deze locatie wegens nadelige effecten op de veiligheid, recreatie, natuur en landschap. Indiener verwacht overlast door slagschaduw en geluid op omliggende woningen. Ook zet de indiener vraagtekens bij de rendabiliteit van turbines op deze locatie doordat de bebouwing de wind tegenhoudt.

Locatie 24 en 25, Rivium 1 en 2:

Indiener pleit voor het schrappen van deze locatie, met name wegens nadelige effecten van slagschaduw en geluid op omwonenden. Ook vreest indiener voor negatieve gevolgen voor de veiligheid van het drinkwater, de scheepvaart en de recreatie.

Locatie 37 en 38, Vergulde hand west en Koggehaven:

Indiener pleit voor het schrappen van deze locatie wegens aantasting van de veiligheid van de scheepsvaart en van het landschap en verwacht dat de turbines niet rendabel zijn.

Locatie 40 en 41, Scheurstrook en het Scheur:

Indiener pleit voor het schrappen van deze locatie wegens aantasting van de veiligheid van de scheepsvaart en van het landschap en verwacht dat de turbines niet rendabel zijn. Ook verwacht indiener inferentie met andere locaties.

Locatie 17, Maassluis/Oeverbos:

Indiener pleit voor het schrappen van deze locatie wegens aantasting van de veiligheid van de scheepsvaart en van het landschap en verwacht dat de turbines niet rendabel zijn. Ook verwacht indiener nadelige gevolgen voor recreatie. Indiener vraagt ook aandacht voor de relatie met de nog aan te leggen verlenging van de Blankenburgtunnel.

Locatie 47, Polder Schieveen Rotterdam:

Indiener pleit voor het schrappen van deze locatie wegens negatieve effecten op natuur en recreatie en vanwege de nabije ligging van de begraafplaats. Indiener verwacht dat de turbines niet rendabel zijn, zeker in verband met de bouwhoogtebeperking van het vliegveld.

Locatie 37, Broekpolder:

Indiener pleit voor het schrappen van deze locatie wegens nadelige gevolgen op natuur en recreatie, en wegens gevreemde overlast voor omwonenden door geluid en slagschaduw.

Locatie 23, Ridderhaven-Donkersloot:

Indiener pleit voor het schrappen van deze locatie wegens de nabije ligging van Kinderdijk en nadelige gevolgen voor flora en fauna. Daarnaast verwacht indiener overlast voor omwonenden door slagschaduw en geluid, aantasting van de veiligheid van de scheepsvaart en dat de turbines niet rendabel zijn.

Locatie 14, Bergsche Bos:

Indiener pleit voor het schrappen van deze locatie wegens nadelige effecten op de veiligheid, recreatie, natuur en landschap. Indiener verwacht overlast door slagschaduw en geluid op omliggende woningen. Ook zet de indiener vraagtekens bij de rendabiliteit van turbines op deze locatie.

Locatie 13A en 13B Bedrijventerrein Oudeland:

Indiener pleit voor het schrappen van deze locatie wegens ligging naast de groene buffer, nadelige effecten op de veiligheid, recreatie, natuur en landschap. Indiener verwacht overlast door slagschaduw en geluid op omliggende woningen. Ook zet de indiener vraagtekens bij de rendabiliteit van turbines op deze locatie.

Locatie 11, Stormpolder:

Indiener pleit voor het schrappen van deze locatie wegens nadelige effecten op de veiligheid; ook verwacht hij overlast door slagschaduw en geluid op omliggende woningen. Tevens zet de indiener vraagtekens bij de rendabiliteit van turbines op deze locatie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties en bij de thema's Inspraak en proces, Nut en noodzaak, Geluid, Slagschaduw, Natuur en ecologie, Recreatie, Landschap, Veiligheid, Cultuur (begraafplaatsen)

In aanvulling daarop:

Voor de locatie Heinenoord is te melden dat de provincie deze voor kennis heeft aangenomen. De locatie Heinenoord is niet opgenomen in het ontwerp-partiële herziening VRM windenergie omdat er landschappelijk gezien geen goede samenhang gerealiseerd kan worden met de locatie Binnenmaas. Een voorwaarde die Provinciale Staten eerder hadden gesteld.

Voor de locatie Halfweg is te melden dat de provincie deze voor kennisgeving heeft aangenomen. De locatie Halfweg is niet opgenomen in het ontwerp-partiële herziening VRM windenergie omdat deze niet past binnen de criteria van de plaatsingsvisie voor windenergie in de VRM.

Voor de locatie 34, Schiedam A4/A20 is te melden dat de provincie deze voor kennisgeving heeft aangenomen. De locatie A4/A20 is niet opgenomen in het ontwerp-partiële herziening VRM windenergie vanwege het zeer hoge aantal gevoelige objecten binnen de geluid- en slagschaduwcontouren waarbij mitigatie niet realistisch is en waardoor plaatsingspotentieel verdwijnt.

Voor de locatie 23, Ahoy is te melden dat de provincie deze voor kennisgeving heeft aangenomen. De locatie Ahoy is niet opgenomen in het ontwerp-partiële herziening VRM windenergie vanwege het zeer hoge aantal gevoelige objecten binnen de geluid- en slagschaduwcontouren waarbij mitigatie niet realistisch is en waardoor plaatsingspotentieel verdwijnt.

Voor de locatie 37 en 38, Vergulde Hand West en Koggehaven is te melden dat de provincie deze voor kennisgeving heeft aangenomen. De locatie Vergulde Hand West is niet opgenomen in het ontwerp-partiële herziening VRM windenergie omdat deze buiten de lijn ligt van locaties die langs het water van Het Scheur en de Nieuwe Waterweg liggen. Verder wordt verwezen naar de locatie samenvatting van de locatie 'Het Scheur'.

Voor de locatie 47, Polder Schieveen Rotterdam is te melden dat de provincie deze voor kennisgeving heeft aangenomen. De locatie Polder Schieveen Rotterdam is niet opgenomen in het ontwerp-partiële herziening VRM windenergie vanwege de hoogtebeperking vanwege de ligging nabij Rotterdam-The Hague Airport.

Voor de locatie Ridderhaven-Donkersloot is te melden dat de provincie deze voor kennisgeving heeft aangenomen. De locatie Ridderkerk Donkersloot is niet opgenomen in het ontwerp-partiële herziening VRM windenergie omdat uit een zogenaamd Heritage Impact Assessment is gebleken dat realisatie van windturbines op deze locatie een sterk negatieve impact heeft op de kernkwaliteiten van het werelderfgoed Kinderdijk.

Voor de locatie Bergsche Bos is te melden dat de provincie deze voor kennisgeving heeft aangenomen. De locatie Bergsche Bos is niet opgenomen in het ontwerp-partiële herziening VRM windenergie vanwege de hoogtebeperking vanwege ligging nabij Rotterdam-The Hague Airport.

Voor de locatie 13A en 13B Bedrijventerrein Oudeland is te melden dat de provincie deze voor kennisgeving heeft aangenomen. De locatie Bedrijventerrein Oudeland is niet opgenomen in het ontwerp-partiële herziening VRM windenergie vanwege de hoogtebeperking vanwege ligging nabij Rotterdam-The Hague Airport.

Doorwerking

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

5.3.234 C0234

Locatie K: Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Wind op zee is goedkoper dan wind op land. Berekend over een periode van 15 jaar voor de totaal 260 MW in de Regio Rotterdam en de Hoeksche Waard tezamen, wordt er 100 miljoen euro meer belastinggeld uitgegeven wanneer gekozen wordt voor windturbines op land in plaats van op zee.

Verder wordt door het plaatsen van windturbines het woon- en leefklimaat van omwonenden ernstig aangetast, terwijl de economische haalbaarheid van windturbines op land onzeker is, niet wordt onderbouwd en de uitgangspunten zijn achterhaald door de tijd.

Geluid over water draagt verder dan over land. Het effect van geluid over water is niet meegenomen in de geluidscontouren. Dit geldt voor de woningen aan de noordkant van Oud-Beijerland en voor het stiltegebied ten noordoosten van de locatie. Onderbouwing van de stelling

ontbreekt dat het geluid van de windturbines wegvalt tegen andere geluidsbronnen. Aan de overkant van de Maas in Portugal ligt het Deltaziekenhuis op slecht 400 m van eventueel te plaatsen windturbines.

Over de Oude Maas worden ook gevaarlijke stoffen vervoerd. Windturbines op de locatie Beerenplaat kunnen radar voor de scheepvaart verstoren. Dit kan tot calamiteiten leiden. Naast de binnenvaartschepen varen er nu ook zeevrachtschepen over de Oude Maas. Dit neemt toe door de ontwikkeling van o.a. Dordrecht, Zwijndrecht en Alblasterdam. Deze schepen zijn aanmerkelijk hoger dan de binnenvaartschepen. Ook varen er grote mammoetkranen heen en weer. Het gevaar dat een rotorblad afbreekt, een mast omvalt en op een schip belandt, is niet ondenkbaar. Met alle gevolgen van dien voor de omringende bewoners en bijvoorbeeld ook het waterleidingbedrijf.

In het planMER is niets terug te vinden over het mogelijke effect van het plaatsen van windturbines op de veiligheid van het leidingensysteem op de locatie Beerenplaat. Dit leidingensysteem wordt gebruikt voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Dit systeem wordt wekelijks gecontroleerd door een laagvliegende helikopter. In het planMER is niet onderzocht welk effect windturbines hebben voor het vliegverkeer van en naar Rotterdam – The Hague Airport en voor de traumahelikopter. Defensie gebruikt het gebied regelmatig voor vliegverkeer en oefeningen. Dit aspect ontbreekt in het planMER.

Meer en diepgaander onderzoek, onder meer naar de verscheidenheid aan vogels, lijkt geboden. Indiener is het oneens met de beoordeling in het planMER dat de kans op aanvaringsslachtoffers gering is. De noodzakelijke kap van het oeverbos tast ecologie en biodiversiteit aan. Achter de Beerenplaat bevindt zich een aalscholverkolonie.

Plaatsing van zes windturbines is een ernstige aantasting van het open landschap. Dat geldt ook voor de lijnopstelling. Dit past totaal niet in het omliggende landschap en al helemaal niet bij de historische haven en oude kern van Oud-Beijerland. De score in het planMER moet worden aangepast van positief (+) naar negatief (- -).

Windturbines betekenen een zware aantasting van het landschap, dat door het zicht en de geluidshinder een deel van zijn aantrekkingskracht voor de dagrecreatie zal verliezen. Deze effecten voor dagrecreatie worden in het planMER ten onrechte niet meegewogen.

De economische schade zal enorm zijn. Denk aan dalende opbrengsten WOZ-waarde, waardedaling koophuizen, minder belastingopbrengsten rijksoverheid, etc. Deze verliezen zijn volgens de indiener niet te compenseren door de opbrengst van de windturbines.

Indiener stelt als alternatieve locatie de Tweede Maasvlakte voor en dan met name langs de Prinses Maximaweg. Indiener stelt als alternatieve locatie Hellegatsdam voor, omdat daar al windturbines staan

Indiener stelt als alternatieve locatie afslag 17 van de A20 naar de noordoostrichting van de A12 voor. Daar staan nu al vier turbines. Indiener stelt als alternatieve locatie een rij windturbines voor 700 m voorbij de pier van Scheveningen in zee evenwijdig aan de boulevard van Scheveningen.

Ter hoogte van Portugal komt het toekomstige tracé van de A4-zuid met op- en afritten. Voor de afstanden van de windturbine tot bebouwing bestaan normen. Deze gelden voor kleinere turbines dan waar in het planMER mee gerekend is.

Kijkend vanaf de boulevard van Hoek van Holland naar het zuiden staan negen windturbines die nooit draaien.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Nut en noodzaak, Geluid, Veiligheid, Natuur en ecologie, Landschap, Economische effecten, Recreatie, Inspraak en proces en Beleid.

In aanvulling op de zienswijze over het toekomstige tracé van de A4-zuid met op- en afritten kan worden opgemerkt dat deze ontwikkelingen worden meegenomen in de volgende fase van het proces.

In aanvulling op de zienswijze over de negen windturbines die nooit draaien kan worden opgemerkt dat dit waarschijnlijk de windturbines zijn die staan opgesteld op het terrein van de **BP** Raffinaderij Rotterdam in de Europoort. Deze staan op de nominatie te worden gesaneerd in verband met veiligheid.

5.3.235 C0235

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Locatie G. Haringvlietdam (9)

Samenvatting:

Indiener heeft bezwaren tegen windturbines op deze locaties. Indiener geeft aan dat caravans en tenten niet te isoleren zijn tegen het geluid van windturbines.

Indiener geeft aan dat inwoners maar ook bezoekers van campings en het strand last hebben van slagschaduw. Indiener verwacht dat de natuur wordt verstoord door geluid en windstromen die ontstaan door windturbines. Windturbines hebben effecten op open landschap en dat zal ook de aantrekkelijkheid van het gebied voor recreanten doen afnemen; recreanten zullen naar elders gaan. Indiener verwacht effecten op de werkgelegenheid en vraagt zich af of de kosten voor bouw, onderhoud en afbreken van de turbines opwegen tegen de opbrengsten. Volgens de indiener is gebleken dat energie uit wind enorm tegenvalt. Is het dan nodig om een hele omgeving te vernielen? Er wordt te weinig gekeken naar alternatieven als ook naar het toekomstperspectief van windturbines. Volgens de indiener zijn er andere manieren dan windenergie om milieuvriendelijk om te gaan met energie. Probeer burgers te stimuleren om hieraan deel te nemen. Geluidsoverlast kan negatieve gevolgen hebben voor mens en dier als stresssymptomen of depressies.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties F. N57 Entree Zuid en G. Haringvlietdam en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Landschap, Recreatie, Economische effecten, Beleid en Participatie.

5.3.236 C0236

Locatie A. Distripark Eemhaven (1)

Locatie B. Beneluxplein (2)

Samenvatting:

Indiener verwacht dat de windturbines een indringend bromgeluid maken. Verder verwacht indiener overlast van slagschaduw en maakt indiener zich zorgen over de veiligheid als gevolg van losrakende wieken. Indiener stelt dat de wieken veel vogels kunnen doden en niet in het natuurlandschap horen maar op de Maasvlakte.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Veiligheid, Natuur en ecologie, Beleid (verdeling windparken) en Landschap.

5.3.237 C0237

Locatie E. N57 Entree Noord (6B)

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener stelt door geluidsoverlast minder te kunnen slapen en in zijn werk ongelukken te zullen krijgen. Indiener stelt dat windturbines geluidsoverlast geven in vakantieparken en dat vakantieparken hierdoor met verlies gaan draaien en dat woningen onverkoopbaar worden. Indiener geeft aan dat op zee ruimte genoeg is voor windturbines en dat er andere manieren zijn om duurzame energie op te wekken, bijvoorbeeld zonnepanelen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties E. N57 Entree Noord en F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Geluid, Recreatie, Economische effecten (waardedaling woningen en planschade) en Nut en noodzaak.

5.3.238 C0238

Locatie C. Oost (3)

Samenvatting:

Indiener geeft aan het plaatsen van windturbines op de locatie C. Oost ongewenst te vinden vanwege het effect op de woning aan de Rijksstraatweg. Indiener geeft aan dat de woning qua geluid al zwaar belast wordt door de aanwezigheid van de A15, A16, de spoorlijnen en de bedrijventerreinen Verenambacht en BT Oost. Omdat de windturbine op de locatie Oost in lijn komt te staan met de woning van de indiener verwacht deze onder alle omstandigheden geluidshinder te ondervinden. De woningen hebben op dit moment al een belasting van 63 dB(A). Cumulatie van geluid is op deze locatie relevant.

De indiener verwacht dat de drie windturbines op de locatie Nieuw Reijerwaard en de windturbine op de locatie Oost zullen leiden tot hinder van slagschaduw in de morgen en in de avond.

Indiener stelt de overheid voor om na te denken over het aankopen van de woningen aan de Rijksstraatweg omdat de leefbaarheid onder druk staat.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Economische effecten (waardedaling woningen en planschade),

In aanvulling op de zienswijze voor aankoop van woningen is op te merken dat de provincie vooralsnog geen aanleiding ziet om te starten met het aankopen van woningen. De provincie wijst nu locaties aan in de VRM waar windenergie mogelijk is. Het is daarna aan de ontwikkelaar om verder invulling te geven aan een locatie voor windenergie in overleg met de gemeente.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

5.3.239 C0239

Algemeen

Samenvatting:

Indiener is tegen het plaatsen van windturbines vanwege geluid, slagschaduw en de versturende effecten op vee.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Geluid en Slagschaduw.

5.3.240 C0240

Algemeen

Samenvatting:

Indiener is tegen locaties voor windenergie rondom de Oude Maas en Barendrecht.

Indiener geeft aan dat er veel is geïnvesteerd in de recreatieve ontwikkeling van het gebied. Het is aantrekkelijk en er wordt veel gebruik van gemaakt. De windturbines hebben een negatieve invloed op de recreatieve beleving en doen de gedane investeringen teniet.

Indiener geeft aan dat langs de Oude Maas gebieden bestemd zijn als Natura 2000-gebied juist om deze waardevolle gebieden te beschermen en ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan.

Indiener geeft aan dat de rivier zeer druk wordt bevaren. Windturbines hebben invloed op de radarsignalen en kunnen daardoor een gevaar vormen voor de veiligheid op de rivier.

Indiener geeft aan dat de leefbaarheid in het gebied rond Barendrecht en de Oude Maas al onder druk staat door toename van verkeerswegen, spoorlijnen, industrie en scheepvaart. Om de leefbaarheid te behouden zouden hier geen windturbines geplaatst moeten worden. Indiener geeft aan dat daarbij de afstandsnormen tot bebouwing (400 m) kleiner zijn dan in het buitenland (tot enkele kilometers)

Indiener geeft aan dat de overheid te strak vasthoudt aan eerder gemaakte afspraken in Europees verband en de plannen voor windturbines op land. Er zijn nieuwe ontwikkelingen en

gebieden waar windturbines wel mogelijk zijn: op zee en op grote industriegebieden.
Heroverweeg het beleid om windturbines te plaatsen in dichtbevolkte gebieden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Recreatie, Beleid, Natuur en ecologie, Veiligheid, Geluid en Nut en noodzaak.

5.3.241 C0241

Locatie C. Oost (3)

Samenvatting:

Indiener vreest voor geluidsoverlast in Rijsoord, gemeente Ridderkerk, waar nu reeds veel geluidsoverlast is van A15/A16. Met name de bewoners van de Rijksstraatweg vanaf de rotonde tot aan de IJsselmondse knoop, zouden door de plaatsing van windmolens in het gebied nog meer in hun leefkwaliteit en woongenot beperkt worden. Deze woningen liggen al langs een bedrijventerrein, n.l. Veren Ambacht en BT Oost, en daar komt aan de andere kant nog eens een bedrijventerrein bij, waar ook al drie windmolens gepland staan. Indieners zouden nu dus voor en achter hun woningen windmolens kunnen krijgen, wat een zeer zware aantasting van het woongebied zou gaan betekenen, zeker in samenhang met de beide bedrijventerreinen. De molen op BT-Oost zou op ca. 400 m van de woningen worden geplaatst, evenals de molens van Nieuw Reijerwaard.

Het geluid van de turbines, door zijn onregelmatigheid, als de wieken de mast passeren, komt nog bovenop het geluid van het verkeer en de activiteiten van de bedrijventerreinen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost en bij het thema Slagschaduw.

5.3.242 C0242

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener verwacht negatieve effecten op de natuur. Veel kostbare natuur is al verdwenen op Voorne-Putten, zoals natuurgebied De Beer. Ook verwacht indiener effecten op het open polderlandschap. Er is meer onderzoek nodig naar de alternatieven die de Actiegroep N57 Nee heeft voorgesteld voor de energievoorziening.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Natuur en ecologie, Landschap, en Nut en noodzaak.

5.3.243 C0243

Algemeen

Samenvatting:

Windturbines verstoren je rust.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de stukken.

5.3.244 C0244

Locaties E. N57 Entree noord (6B)

Locatie F. N57 Entree zuid (7)

Locatie G. Haringvlietdam (9)

Locatie L. Zuidland (19)

Locatie Oostkant N57 (6A)

Locatie Kickersbloem 3 (8)

Samenvatting:

Indiener stelt voor het gebruik van alternatieve energiebronnen te zijn, inclusief windturbines in de eigen woonomgeving, mits redelijk ingepast en als ze niet te veel bewoners tot last zijn. De windturbines bij Geervliet en Heenvliet bederven naar zijn mening wel het uitzicht maar slagschaduw en geluid is daar voor zo ver hij kan beoordelen een minder groot probleem. Ook de windturbines op de Haringvlietdam veroorzaken naar zijn inschatting weinig overlast voor bewoners. Indiener spreekt zich echter uit tegen de nu voorliggende plannen voor windturbines midden op het eiland Voorne-Putten ter hoogte van de N57, Kickersbloem en Zuidland, omdat deze volgens inspreker leiden tot te veel overlast voor een zeer groot aantal bewoners van de lintbebouwing in het poldergebied van Rockanje, Hellevoetsluis, Nieuwenhoorn, Zuidland, Brielle en ook in de bebouwde kom van Nieuwenhoorn, Hellevoetsluis en Zuidland.

Indiener stelt dat het niet de bedoeling kan zijn dat een grote groep burgers gegarandeerd last krijgt van slagschaduw en geluidsoverlast. Bovendien zorgt plaatsing van windturbines in het open poldergebied volgens inspreker voor een grote aantasting van de open ruimte en de weidse vergezichten. Voor bewoners en ondernemers is het volgens inspreker van het grootste belang dat de polders aantrekkelijk, landelijk en open blijven, zeker in een dichtbevolkt gebied waar veel recreanten rust en ruimte kunnen vinden.

Indiener is van mening dat in de dichtbevolkte Randstad te veel mensen last hebben van nog meer windturbines en dat het zonde is alle open plekken die er nog zijn vol te zetten. Hij stelt dat er in de provincie mogelijkheden zijn om windturbines te plaatsen waar ze minder overlast veroorzaken, zoals bij de Tweede Maasvlakte en bij de zuidwestkant van het Haringvliet. Als dit niet mogelijk blijkt, vindt de indiener het verstandig om nog meer naar alternatieve energiebronnen te kijken zoals aardwarmte, Invelox, blue energy, zonne-energie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties E. N57 Entree Noord, F. N57 Entree Zuid, G. Haringvlietdam, L. Zuidland en de 'niet in de VRM opgenomen locaties' en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Landschap, Recreatie, Nut en noodzaak en Beleid (verdeling windparken).

5.3.245 C0245

Locatie K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Wind op zee is goedkoper dan wind op land. Berekend over een periode van 15 jaar voor de totaal 260 MW in de Regio Rotterdam en de Hoeksche Waard tezamen, wordt er 100 miljoen euro meer belastinggeld uitgegeven wanneer gekozen wordt voor windturbines op land in plaats van op zee. Windturbines op land leveren een relatief kleine bijdrage aan schone energie, maar de negatieve effecten op de leefomgeving zijn enorm.

Over de Oude Maas worden ook gevaarlijke stoffen vervoerd. Windturbines op de locatie Beerenplaat kunnen de radar voor de scheepvaart verstoren. Dit kan tot calamiteiten leiden. Het gevaar dat een rotorblad afbreekt, een mast omvalt en op een schip belandt, is niet ondenkbaar. Met alle gevolgen van dien voor de omliggende bewoners en bijvoorbeeld ook het waterleidingbedrijf.

De noodzakelijke kap van het oeverbos tast ecologie en biodiversiteit aan.

Windturbines betekenen een zware aantasting van het landschap, dat door het zicht en de geluidshinder een deel van zijn aantrekkingskracht voor dagrecreatie zal verliezen. Door het plaatsen van windturbines op de locatie Beerenplaat vermindert de waarde van appartementen en woningen in de Maaswijk.

Provincie Gelderland gaat het rijk vragen ontheven te worden van de inspanningsverplichting om de eerder overeengekomen capaciteit aan windenergie te realiseren.

De toekomstige minister van Economische Zaken in een nieuw kabinet kan wel eens een andere koers uitzetten voor windturbines op land.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Nut en noodzaak, Veiligheid, Recreatie en Economische effecten.

Ter aanvulling wordt nog opgemerkt dat de gevolgen van eventuele kap van bomen onderdeel uitmaakt van het onderzoek naar de benodigde vergunningen/ontheffingen in een vervolgfase.

De gezamenlijke provincies hebben met het rijk afgesproken om 6.000 MW aan windenergie op land te realiseren in 2020. Hiervan ligt in de provincie Zuid-Holland een taakstelling van 735,5 MW aan opgesteld vermogen. De provincie zal zich houden aan de overeengekomen inspanningsverplichting met het rijk. Indien het rijk een andere koers gaat uitzetten over windenergie, zal de provincie pas dan in overleg met het rijk de eerder afgesproken doelstelling (mogelijk) bijstellen.

5.3.246 C0246

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener is het niet eens met plaatsing van windturbines in de Zuidlandse polder vanwege effecten op landschap, natuur en zorgen over de gezondheid van omwonenden.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij de thema's Landschap, Natuur en ecologie, Geluid (gezondheid) en Slagschaduw.

5.3.247 C0247

Locatie F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener is tegen plaatsing van windturbines langs de N57 bij Hellevoetsluis. Indiener vreest aanslag op functioneren door slaapgebrek als gevolg van geluid. Ook vreest indiener waardedaling of onverkoopbaarheid van zijn woning. Indiener geeft aan dat windturbines beter op de Maasvlakte of langs de A15 geplaatst kunnen worden, ruim buiten bewoond gebied. Indiener stelt dat het rendement van windturbines laag is. De opbrengst is slechts 2,5% van de totale energiebehoefte.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie F. N57 Entree Zuid en bij de thema's Geluid (gezondheid), Economische effecten (waardedaling woning en planschade), Beleid (verdeling windparken) en Nut en noodzaak.

5.3.248 C0248

Locatie K: Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Wind op zee is goedkoper dan wind op land. Berekend over een periode van 15 jaar voor de totaal 260 MW in de Regio Rotterdam en de Hoeksche Waard tezamen, wordt er 100 miljoen euro meer belastinggeld uitgegeven wanneer gekozen wordt voor windturbines op land in plaats van op zee.

Geluid over water draagt verder dan over land. Het effect van geluid over water is niet meegenomen in de geluidscontouren. Dit geldt voor de woningen aan de noordkant van Oud-Beijerland en voor het stiltegebied ten noordoosten van de locatie. Onderbouwing van de stelling ontbreekt dat het geluid van de windturbines wegvalt tegen andere geluidsbronnen.

Over de Oude Maas worden ook gevaarlijke stoffen vervoerd. Windturbines op de locatie Beerenplaat kunnen de radar voor de scheepvaart verstoren. Dit kan tot calamiteiten leiden. Het

gevaar dat een rotorblad afbreekt, een mast omvalt en op een schip belandt, is niet ondenkbaar. Met alle gevolgen van dien voor de omliggende bewoners en bijvoorbeeld ook het waterleidingbedrijf. In het planMER is niets terug te vinden over het mogelijke effect van het plaatsen van windturbines op de veiligheid van het leidingensysteem op de locatie Beerenplaat. In het planMER is niet onderzocht welk effect windturbines hebben voor het vliegverkeer van en naar Rotterdam – The Hague Airport en voor de traumahelikopter. Defensie gebruikt het gebied regelmatig voor vliegverkeer en oefeningen. Dit aspect ontbreekt in het planMER.

Meer en diepgaander onderzoek, onder meer naar de verscheidenheid aan vogels, lijkt geboden. Indiener is het oneens met de beoordeling in het planMER dat de kans op aanvaringssslachtoffers gering is.

De noodzakelijke kap van het oeverbos tast ecologie en biodiversiteit aan.

Plaatsing van zes windturbines is een ernstige aantasting van het open landschap. Dat geldt ook voor de lijnopstelling. Dit past totaal niet in het omliggende landschap en al helemaal niet bij de historische haven en oude kern van Oud-Beijerland. De score in het planMER moet worden aangepast van positief (+) naar negatief (- -).

Windturbines betekenen een zware aantasting van het landschap, dat door het zicht en de geluidshinder een deel van zijn aantrekkingskracht voor dagrecreatie zal verliezen. Deze effecten voor dagrecreatie worden in het planMER ten onrechte niet meegewogen.

Indiener verwacht hinder van lichtflitsen in de avond die als hinderlijk kunnen worden ervaren door omliggende woningen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Nut en noodzaak, Geluid, Veiligheid, Natuur en ecologie, Landschap, Recreatie en Veiligheid.

Ter aanvulling wordt nog opgemerkt dat de gevolgen van eventuele kap van bomen onderdeel uitmaakt van het onderzoek naar de benodigde vergunningen/ontheffingen in een vervolgfase.

5.3.249 C0249

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener heeft bezwaren tegen windturbines op deze locatie en vraagt de locatie te schrappen. De locatie Zuidland grenst aan de natuurgebieden Spuimonding West en Beninger Slikken, welke zijn benoemd als stiltegebied. Windturbines veroorzaken geluidsoverlast. Indiener maakt zich zorgen over de gezondheid van mensen en dieren in de nabijheid van windturbines. Het woongenot van de indiener wordt door plaatsen van windturbines almaar slechter. Windturbines verpesten het open landschap van Voorne-Putten. Men wil graag meer toerisme rondom Zuidland, windturbines maken het gebied hiervoor niet populairder.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij de thema's Geluid, Natuur en ecologie, Landschap en Recreatie.

5.3.250 C0250

Locatie E. N57 Entree noord (6B)

Locatie F. N57 Entree zuid (7)

Locatie Oostkant N57 (6A)

Samenvatting:

Indiërs lichten het bezwaar nader toe, zodra bekend is waar precies de plaatsing gepland is. Tevens wil de indiener op de hoogte gehouden worden van het proces.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van deze zienswijze.

5.3.251 C0251

Locatie K: Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Wind op zee is goedkoper dan wind op land. Berekend over een periode van 15 jaar voor de totaal 260 MW in de Regio Rotterdam en de Hoeksche Waard tezamen, wordt er 100 miljoen euro meer belastinggeld uitgegeven wanneer gekozen wordt voor windturbines op land in plaats van op zee.

Verder tast het plaatsen van windturbines het woon- en leefklimaat van omwonenden ernstig aan, terwijl de economische haalbaarheid van windturbines op land onzeker is, niet wordt onderbouwd en de uitgangspunten achterhaald zijn door de tijd.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Nut en noodzaak, Geluid, en Slagschaduw.

Samenvatting:

Geluid over water draagt verder dan over land. Het effect van geluid over water is niet meegenomen in de geluidscontouren. Dit geldt voor de woningen aan de noordkant van Oud-Beijerland en voor het stillegebied ten noordoosten van de locatie.

Onderbouwing van de stelling ontbreekt dat het geluid van de windturbines wegvalt tegen andere geluidsbronnen.

Het plaatsen van windturbines in de directe nabijheid van permanente bewoning en in het bijzonder van opgroeiende kinderen is niet zonder gevaar. Het RIVM is een grootschalig onderzoek gestart naar de invloed van laagfrequent geluid voor de groei van kinderen. Het huidige geluidsonderzoek kan de toets der kritiek daarom niet doorstaan. Nader onderzoek is noodzakelijk.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Geluid, onderdelen wegvallen geluid tegen andere geluidsbronnen, gezondheid, en geluid en ondergrond.

Samenvatting:

Over de Oude Maas worden ook gevaarlijke stoffen vervoerd. Windturbines op de locatie Beerenplaat kunnen de radar voor de scheepvaart verstoren. Dit kan tot calamiteiten leiden. Het gevaar dat een rotorblad afbreekt, een mast omvalt en op een schip belandt, is niet ondenkbaar. Met alle gevolgen van dien voor de omringende bewoners en bijvoorbeeld ook het waterleidingbedrijf.

In het planMER is niets terug te vinden over het mogelijke effect van het plaatsen van windturbines op de veiligheid van het leidingensysteem op de locatie Beerenplaat.

In het planMER is niet onderzocht welk effect windturbines hebben voor het vliegverkeer van en naar Rotterdam – The Hague Airport en voor de traumahelikopter.

Defensie gebruikt het gebied regelmatig voor vliegverkeer en oefeningen. Dit aspect ontbreekt in het planMER.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Veiligheid, onderdelen luchtvaartveiligheid, scheepvaart, en veiligheid – overig.

Samenvatting:

Meer en diepgaander onderzoek, onder meer naar de verscheidenheid aan vogels, lijkt geboden. Indiener is het oneens met de beoordeling in het planMER dat de kans op aanvaringsslachtoffers gering is.

De noodzakelijke kap van het oeverbos tast ecologie en biodiversiteit aan.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat, onderdeel Natuur en ecologie.

Ter aanvulling wordt nog opgemerkt dat de gevolgen van eventuele kap van bomen onderdeel uitmaakt van het onderzoek naar de benodigde vergunningen/ontheffingen in een vervolgfase.

Samenvatting:

Plaatsing van zes windturbines is een ernstige aantasting van het open landschap.

Dat geldt ook voor de lijnopstelling. Dit past totaal niet in het omliggende landschap en al helemaal niet bij de historische haven en oude kern van Oud-Beijerland. De score in het planMER moet worden aangepast van positief (+) naar negatief (- -).

Windturbines betekenen een zware aantasting van het landschap, dat door het zicht en de geluidshinder een deel van zijn aantrekkingskracht voor dagrecreatie zal verliezen. Deze effecten voor dagrecreatie worden in het planMER ten onrechte niet meegewogen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat, onderdeel Landschap en bij het thema Recreatie.

Samenvatting:

Grote windturbines maken vaak laagfrequent geluid dat over kilometers te horen is, waardoor woonplezier (in de tuin zitten) danig wordt verstoord.

Volgens het Regionale Uitvoeringsorgaan Belastingen SaBeWa kan uit jurisprudentie worden geconcludeerd dat er sprake kan zijn van waardebeïnvloedende overlast indien de afstand tot de dichtstbijzijnde windturbine minder dan 1.000 m bedraagt. Een waardedaling van de woning met 20% of meer moet niet worden uitgesloten.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Economische effecten, onderdeel woningen en planschade.

5.3.252 C0252

Locatie C. Oost (3)

Samenvatting:

Indiener verzoekt deze locatie te schrappen als locatie voor windturbines. Indiener verwacht bij bepaalde stand van de zon last te hebben van slagschaduw en schittering. Indiener geeft aan dat het geluid van de windturbines, alsook het bijkomende geluid van verkeer en de activiteiten van de bedrijverterreinen overlast geven. De woning van de indiener is op circa 400 m van zowel BT Oost als ook Nieuw Reijerwaard gelegen. Plaatsing van windturbines op deze locaties en de cumulatie hiervan beperken de leefkwaliteit en het woongenot.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost en bij de thema's Geluid en Slagschaduw.

5.3.253 C0253

Locatie F: N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener vreest voor fysieke en psychische klachten en verschijnselen als gevolg van:

1. De laagfrequente, infrasone tonen die worden geproduceerd door de windturbines. Dit laagfrequente geluid (hierna te noemen: LFG) kan resulteren in slapeloosheid en/of stress,
2. Interferentie-effecten die kunnen resulteren in versterking van het geluid op sommige plaatsen resulterend in de gezondheidsklachten genoemd bij (1). Dit fenomeen wordt veroorzaakt door de gedeeltelijke overlap van twee of meer turbines;
3. Geluidshinder veroorzaakt door windmolens waarvan de wieken op verschillende snelheden draaien met slapeloosheid en/of stress als gevolg;
4. Facilitering van fijnstofverstrooiing/CO₂-uitstoot van de N57 (onbedoelde verspreiding door de windmolens);

Verwezen wordt naar onderzoek van GGD met betrekking tot het fenomeen laagfrequent geluid (LFG) veroorzaakt door windturbines (Windturbines: invloed op de beleving en gezondheid van omwonenden GGD Informatieblad medische milieukunde Update 2013 RIVM rapport 200000001/2013 I. van Kamp et al.). In dit rapport komen gezondheidsklachten aan de orde zoals slapeloosheid, stress en fysieke klachten.

De in het planMER genoemde mitigerende maatregelen bieden volstrekt geen soelaas en zijn volgens de indiener slechts bedoeld als doekje voor het bloeden.

De grootte van windturbines (aanvankelijk zo'n 15 meter hoog) is de afgelopen jaren meer dan vertienvoudigd. Hiermee is de geluidsbelasting voor omwonenden niet-lineair maar exponentieel toegenomen. Gold dat ook maar voor de geluidsnormen. Immers: in Nederland zijn de toegestane geluidsnormen voor woningen echter recent verruimd en de minimale afstand van turbine tot woningen verder verkleind.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Geluid, onderdelen gezondheid, algemeen, cumulatie, en afstand tot woningen.

Samenvatting.

Indiener vreest voor waardedaling van de woning en bijbehorende landbouwgrond en vraagt zich af waarom niet kiezen voor een alternatieve bron van schone energie? Zoals zonne-energie? Of wind op zee? Indiener meent dat hij de lasten van windenergie krijgt gepresenteerd en op geen enkele manier wordt gecompenseerd voor de gevolgen van plaatsing en exploitatie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Economische effecten: waardedaling woning en planschade, Nut en noodzaak en Participatie.

5.3.254 C0254

Locatie K. Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Indiener is voor windenergie, maar betreurt het zeer als de locatie Beerenplaat tot ontwikkeling komt. Op de locatie Beerenplaat komen veel (trek)vogels. Indiener geeft aan dat de Hoekse Waard een stil gebied is zonder industrie of ander lawaai. Dit soort gebieden zijn van groot belang voor toerisme en als uitwijklocatie voor bewoners. Indiener verwijst naar rapporten waarin wind op zee een veel hoger rendement geeft dan wind op land. Indiener pleit voor het flink benutten van de Noordzee. De kuststrook heeft bovendien meer windkracht dan het binnenland.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Natuur en ecologie, Geluid, Recreatie, Beleid, Nut en noodzaak.

5.3.255 C0255

Locaties E. N57 Entree Noord (6b)
F N57 Entree Zuid, G
Haringvlietdam (9)
I. Zuidland (19)
Oostkant N57 (6a)
Kickersbloem (8)
Haringvlietdam Noord verlenging (10)

Indiener geeft aan bezwaren te hebben tegen de plaatsing van windturbines op deze locaties. Indiener is bewust in het buitengebied gaan wonen vanwege de rust, het uitzicht en de ruimte. Indiener geeft aan dat windturbines hieraan afbreuk zullen doen.

Indiener heeft gebruik gemaakt van de zienswijze die is opgesteld door de Stichting Windmolens N57 Nee (B0015). Daarbij zijn de volgende passages door de indiener niet overgenomen:

- Passage over mogelijke effecten op natuur bij locatie Zuidland.
- Passage over het overbodig worden van windturbines omdat huishoudens steeds meer energieneutraal worden.
- Passages over de kloof tussen burgers en politiek, proces versus bevolkingsdichtheid, windturbines in algemeen belang.
- Passage over het feit dat de provincie in het belang van de bevolking het rijk moet overtuigen van het verschuiven van middelen voor windenergie naar andere vormen van duurzame energie.
- Passage over de handtekeningen.

De geformuleerde vragen zijn echter, met uitzondering van de vraag over het op kaart zetten van het aantal MW langs de kuststrook aan de hand van alleen de onderlinge afstanden tussen windturbines van Den Helder tot en met Zeeland en de vraag om inzet te leveren op andere vormen van duurzame energie, integraal overgenomen. Voor de beantwoording van de door indiener gestelde vragen wordt daarom integraal verwezen naar de beantwoording van deze zienswijze (B0015).

Antwoord:

Zie de beantwoording van de zienswijze B0015 (Stichting Windmolens N57 Nee).

5.3.256 C0256

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener heeft bezwaren tegen de locatie Zuidland. Indiener woont al jaren in Zuidland en geniet daar van de rust en het weidse en landelijke karakter. Indiener verwacht dat de geluidsoverlast van de windturbines bij zijn woning op momenten onaanvaardbaar zal zijn. De woning staat op 500 m van de beoogde locatie Zuidland.

Indiener acht de kans groot dat zowel binnenshuis als buitenshuis de zon in combinatie met de draaiende windturbine voor onacceptabele onaangename effecten zorgt. De windturbines op locatie Zuidland komen ten ZZO/ZO van de woning. Indiener vraagt of er een nauwkeurige berekening wordt gemaakt voor de slagschaduw uitgaande van zonnestanden, woningpositie en positie van de windturbine.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij het thema Geluid, onderdelen geluidsnorm en afstand tot woningen.

Samenvatting:

Indiener vindt het onbegrijpelijk dat de Nederlandse overheid serieus overweegt om windturbines te plaatsen op de locatie Zuidland. Het is nu nog een gebied met nauwelijks horizonvervuiling. Dit verandert door windturbines op de locatie Zuidland en in Piershil. Door windturbines toe te staan in de polders van Zuidland toont de overheid geen respect voor de cultuurhistorische waarde van het landschap.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de Locatie L. Zuidland, onderdelen landschap en cultuurhistorie.

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat in de zuidrand het natuur- en recreatiegebied Spuimonding West ligt, een Natura 2000-gebied. Dit gebied is aantrekkelijk vanwege de rust, de natuur en de vele vogels. Indiener geeft aan dat de windturbines op de locatie Zuidland deze aantrekkelijkheid behoorlijk verminderen.

Indiener verwacht dat de windturbines op de locatie Zuidland leiden tot hinder (geluid, slagschaduw) in de jachthaven WSV Blinckvliet aan het Spui waar ook overnacht wordt door passanten.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland, onderdeel recreatie.

Samenvatting:

Indiener denkt dat de strijd die woedt tussen provincie en de bewoners en gemeenten achterhaald is omdat windturbines op zee inmiddels goedkoper zijn. Het is machtsstrijd over de hoofden van de bewoners. Indiener stelt dat zonne-energie op meer draagvlak kan rekenen onder bewoners. Waarom geen zonnepanelen in de weilanden?

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en noodzaak.

Samenvatting:

Indiener verwacht dat als er windturbines komen in Zuidland de burgers, net als in Groningen, aan hun lot worden overgelaten.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Participatie.

Samenvatting:

Indiener stelt voor om, na besluitvorming over de locaties door de provincie, een soort 'ombudsman'-achtige organisatie te benoemen die, onafhankelijk van andere belanghebbenden, door inwoners geraadpleegd kan worden (meten van ondervonden hinder, adviezen over verminderen van hinder, vaststellen planschade, etc.).

Antwoord:

Wanneer omwonenden vragen of klachten met betrekking tot milieuhinder (geluid, slagschaduw) hebben, kunnen zij zich wenden tot de betreffende omgevingsdienst, de DCMR Milieudienst Rijnmond.

Voor het aspect planschade, zie de beantwoording bij het thema Economische effecten, onderdeel planschade.

5.3.257 C0257

Locatie Landtong Plaatweg/Brielse Maasdijk Oost

Brief betreft afschrift van zienswijze die is ingediend bij gemeente Nissewaard inzake milieu-analyse locatie Landtong Plaatweg / Brielse Maasdijk Oost; provincie wordt niet rechtstreeks aangesproken.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze die is ingediend bij de gemeente Nissewaard.

5.3.258 C0258

Locatie S. Landtong Rozenburg (33)

Samenvatting:

Indiener verzoekt nadere analyses alvorens deze locatie aan te wijzen voor windenergie aangezien onderzoeksbureau Pondera twee verschillende resultaten van onderzoeken aflevert. Indiener is tevens tegen het verzoek (via zienswijze) van de gemeente Rotterdam om de grenzen van de locatie verder op te rekken.

Indiener maakt bezwaar tegen plaatsing middenin een recreatiegebied. Er is door Rozenburg, samen met Rotterdam en Havenbedrijf veel effort gestoken in het verbeteren van de recreatieve waarde van de landtong. De belangrijkste fietsroute loopt direct langs de plaatsen waar drie van de vier turbines zijn voorzien. Tevens is op de landtong een modelvliegclub gevestigd. Plaatsing van windturbines belemmert ernstig het vliegen.

Indiener stelt dat in het planMER niet met de L_{night} -norm gerekend is en verzoekt het onderzoek uit te breiden met een L_{night} -toetsing.

Indiener verzoekt door nader onderzoek nauwkeurig cumulatie-effecten van geluid in kaart te brengen. Gezien de ligging van Rozenburg tussen drukke vaarwegen, spoorlijn en snelweg ligt er immers al een aanzienlijke geluidsbelasting in Rozenburg.

Indiener wijst er op dat het Handboek risicozonering waar in het onderzoek naar verwezen wordt, geschikt is verklaard voor turbines tot 3 MW. Indiener acht nader onderzoek naar veiligheidsrisico's in de planMER-fase noodzakelijk.

Gezien het buisleidingstraject op de Landtong en de noodzakelijke afstand daartoe, verzoekt indiener een serieuze beoordeling van het buisleidingstraject in het planMER of een beschrijving van de maatregelen die bedacht zijn om wel aan veiligheidseisen te voldoen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie S. Rozenburg Landtong en bij de thema's Geluid, Veiligheid en Recreatie

5.3.259 C0259

Locatie H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Indiener is tegen plaatsing van windturbines in de Stormpolder wegens verwachte overlast van het geluid en door slagschaduw. Indiener adviseert om alternatieve locaties te zoeken in het havengebied, langs de Nieuwe Waterweg en op zee.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder en bij de thema's Geluid, Slagschaduw en Beleid,

5.3.260 C0260

Locatie K: Beerenplaat (18)

Samenvatting:

Wind op zee is goedkoper dan wind op land. Berekend over een periode van 15 jaar voor de totaal 260 MW in de regio Rotterdam en de Hoeksche Waard tezamen, wordt er 100 miljoen euro meer belastinggeld uitgegeven wanneer gekozen wordt voor windturbines op land in plaats van op zee.

Windturbines op land leveren een relatief kleine bijdrage aan schone energie, maar de negatieve effecten op de leefomgeving zijn enorm.

Provincie Gelderland gaat het rijk vragen ontheven te worden van de inspanningsverplichting om de eerder overeengekomen capaciteit aan windenergie te realiseren.

De toekomstige minister van Economische Zaken in een nieuw kabinet kan wel eens een andere koers uitzetten voor windturbines op land.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en noodzaak.

De gezamenlijke provincies hebben met het rijk afgesproken om 6.000 MW aan windenergie op land te realiseren in 2020. Hiervan ligt in de provincie Zuid-Holland een taakstelling van 735,5 MW aan opgesteld vermogen. De provincie zal zich houden aan de overeengekomen inspanningsverplichting met het rijk. Indien het rijk een andere koers gaat uitzetten over windenergie, zal de provincie pas dan in overleg met het rijk de eerder afgesproken doelstelling (mogelijk) bijstellen.

Samenvatting:

Over de Oude Maas worden ook gevaarlijke stoffen vervoerd. Windturbines op de locatie Beerenplaat kunnen de radar voor de scheepvaart verstoren. Dit kan tot calamiteiten leiden. Het gevaar dat een rotorblad afbreekt, een mast omvalt en op een schip belandt, is niet ondenkbaar. Met alle gevolgen van dien voor de omliggende bewoners en bijvoorbeeld ook het waterleidingbedrijf.

De noodzakelijke kap van het oeverbos tast ecologie en biodiversiteit aan.

Ernstige horizonvervuiling voor bewoners van de Maaswijk, die nu uitzicht hebben op een prachtig en stil natuurgebied. Windturbines betekenen een zware aantasting van het landschap, dat door het zicht en de geluidshinder een deel van zijn aantrekkingskracht voor dagrecreatie zal verliezen.

Door het plaatsen van windturbines op de locatie Beerenplaat vermindert de waarde van appartementen en woningen in de Maaswijk.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie K. Beerenplaat en bij de thema's Veiligheid, Natuur en ecologie, Landschap, Economische effecten en Recreatie.

Ter aanvulling wordt nog opgemerkt dat de gevolgen van eventuele kap van bomen onderdeel uitmaakt van het onderzoek naar de benodigde vergunningen/ontheffingen in een vervolgfase.

5.3.261 C0261

Locatie A. Distripark Eemhaven (1)

Locatie B. Beneluxplein (2)

Samenvatting:

Indiener stelt dat omgeving van Rhoon al zwaar met geluid belast is door snelweg, havengeluid en havenkranen. Geluidstoename door windturbines is zeker niet gewenst. Indiener vindt slagschaduw niet wenselijk, niet voor bewoners en niet voor kantoorpersoneel Distripark. Indiener stelt de vraag of veiligheid van windturbines in een druk gebied te garanderen is. Omgeving is tevens route van politie- en traumahelikopters. Indiener stelt dat de plaatsing van windturbines bij beide locaties afbreuk doet aan het uitzicht. Ook met oog op het Kasteel van Rhoon, Rhoonsedijk, Rhoon dorp (Eemhaven), Valckesteinse bos en Poortugaal (Benelux). Indiener verwacht dat de woning minder waard wordt.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locaties A. Distripark Eemhaven en B. Beneluxplein en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Veiligheid, Landschap en Economische effecten.

5.3.262 C0262

Algemeen

Samenvatting:

Indiener stelt dat windenergie is achterhaald, zonne-energie is de toekomst.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en noodzaak.

5.3.263 C0263

H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Indiener stelt dat windturbines tot cumulatie zal leiden met geluid waar nu reeds last van ondervonden wordt (N210). Indiener geeft aan niet te weten waar hij aan toe is: het planMER wijst uit dat er veel gevoelige objecten zijn maar deze zijn niet per gemeente uitgesplitst. Woning van de indiener ligt nu binnen 42 dB-contour. Bij een definitieve locatiekeuze wijzigt het aantal gehinderden weer. Zolang de locatie niet bekend is, is indiener bezorgd over hinder door slagschaduw. Indiener is tegen eventuele effecten. Effecten op veiligheid vindt indiener nog moeilijk in te schatten zolang de locatie niet bekend is. Het planMER geeft aan dat er gevoelige objecten zijn, daardoor is de Stormpolder geen geschikte locatie.

Indiener is van mening dat inspraak en proces te kort schieten. Bekendmaking moet beter. Veel mensen weten van niks en zijn niet op de hoogte van de procedure. Indiener vindt het problematisch dat zienswijze moet worden ingediend zonder dat locatie bekend is, en stelt de vraag wat de hele planMER waard is als de locatie niet bekend is.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Veiligheid, Inspraak en proces.

5.3.264 C0264

Locaties E. N57 Entree Noord (6b)

F N57 Entree Zuid

G, Haringvlietdam (9)

I. Zuidland (19)

Oostkant N57 (6a)

Kickersbloem (8)

Haringvlietdam Noord verlenging (10)

Samenvatting:

Indiener geeft aan bezwaren te hebben tegen de plaatsing van windturbines op deze locaties. Indiener is bewust in het buitengebied gaan wonen vanwege de rust, het uitzicht en de ruimte. Indiener geeft aan dat windturbines hieraan afbreuk zullen doen.

Indiener heeft gebruik gemaakt van de zienswijze die is opgesteld door de Stichting Windmolens N57 Nee (B0015). Daarbij zijn de volgende passages door de indiener niet overgenomen:

- Passage over mogelijke effecten op natuur bij locatie Zuidland.
- Passage over het overbodig worden van windturbines omdat huishoudens steeds meer energieneutraal worden.
- Passages over de kloof tussen burgers en politiek, proces versus bevolkingsdichtheid, windturbines in algemeen belang.
- Passage over het feit dat de provincie in het belang van de bevolking het rijk moet overtuigen van het verschuiven van middelen voor windenergie naar andere vormen van duurzame energie.
- Passage over de handtekeningen.

De geformuleerde vragen zijn echter, met uitzondering van de vraag over het op kaart zetten van het aantal MW langs de kuststrook aan de hand van alleen de onderlinge afstanden tussen windturbines van Den Helder tot en met Zeeland en de vraag om inzet te leveren op andere vormen van duurzame energie, integraal overgenomen. Voor de beantwoording van de door indiener gestelde vragen wordt daarom integraal verwezen naar de beantwoording van deze zienswijze (B0015).

Antwoord:

Zie de beantwoording van de zienswijze B0015 (Stichting Windmolens N57 Nee)

5.3.265 C0265

Locatie Groote Lindt Zwijndrecht

In de ontwerp-VRM is de locatie Groote Lindt gekozen op grond van diverse (technische) aspecten, maar niet op maatschappelijke aspecten. Hoewel de wettelijke milieunormen door de komst van windturbines niet direct worden overschreden zal er wel aanzienlijke overlast worden ervaren in de direct aan de locatie grenzende dichtbevolkte woonwijk.

De indiener mist locatie Groote Lindt echter in het planMER, waardoor een eerlijk vergelijk met andere locaties niet mogelijk is. De indiener vindt het een zaak van onbehoorlijk bestuur en juridisch aanvechtbaar dat niet alle locaties tegelijk in een planMER worden behandeld. Het bevreemd de indiener dat op de kaart in het planMER heel Zwijndrecht als zoekgebied aangegeven staat.

Indiener verzoekt om uit oogpunt van bestuurlijke zorgvuldigheid het planMER over te doen en daarin de locatie Groote Lindt te betrekken, of anderszins locatie Groote Lindt uit de partiële herziening te schrappen.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze. Omdat de zienswijze geen betrekking heeft op een locatie binnen de regio Rotterdam en daarmee buiten de huidige zienswijzeprocedure valt, wordt in het kader van deze procedure geen reactie gegeven.

5.3.266 C0266

Locatie V. Het Scheur (38, 40, 41)

Samenvatting:

Indiener is voor windenergie. Indiener is van mening dat een inbreuk op de landschappelijke kwaliteit vanuit het oogpunt van duurzaamheid te rechtvaardigen is. Indiener vraagt wel om de twee meest oostelijke windturbines bij de locatie 38 richting westen te verplaatsen wegens onder andere spanning met de geplande recreatieve ontwikkeling langs de rivier, slagschaduw en cumulatie van geluidsoverlast met verkeerslawaaï. Voor dit verkeersgeluid zijn op deze locatie al hogere grenswaarden vastgelegd.

Indiener maakt zich zorgen over het verdelen van fijnstof door de turbines.

Indiener plaatst vraagtekens bij de aanwezigheid van commerciële partijen met belangen in windenergie bij de inloopavonden van de gemeente omdat zij een gekleurd beeld geven.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie V. Het Scheur en bij de thema's Begrenzing, Geluid, Slagschaduw, Veiligheid, en Inspraak en proces, .

Samenvatting:

De nummering van de locaties in de VRM en in het Beleidskader windenergie van de gemeente sluiten niet op elkaar aan en dat is volgens de indiener onduidelijk.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van de zienswijze.

5.3.267 C0267

Locatie C. Oost 2 (3)

Samenvatting:

Indiener acht de locatie Oost 2 in Barendrecht en Ridderkerk-Rijsoord zeer ongewenst vanwege het effect op de nabijgelegen woningen aan de Rijksstraatweg in Rijsoord, die nu al zeer zwaar belast worden door geluid van de rijkswegen A15 en A16, de spoorlijn Dordrecht-Rotterdam, de goederenspoorlijn, de HSL, en de bedrijventerreinen Verenambacht en BT-Oost. In de nabije toekomst komt daar ook nog het geluid van het bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard en de drie daar geplande windturbines bij. Indiener stelt dat de bewuste woningen nu al een geluidsbelasting van 63 dB(A), de uiterste grenswaarde, hebben en vindt cumulatie van geluid daarom zeer relevant. Verder zullen de woningen ook al belast worden door de slagschaduw van de drie geplande turbines op bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard. Indiener stelt dat in het planMER wordt aangegeven dat locatie 3 verder van de kernen kan worden geplaatst zodat er minder effect is. Indiener is van mening dat dit in de praktijk niet kan omdat er altijd wel een kern in de buurt ligt, welke kant je ook opschuift. Indiener is verbaasd dat de grootste hoeveelheid windturbines wordt gepland in het dichtst bevolkte stuk Zuid-Holland dat al zeer zwaar belast is. Hij stelt dat dit gebied een keer ontzien zou moeten worden.

Met betrekking tot het onderwerp geluid stelt indiener:

- dat ten onrechte een positievere score wordt aangegeven door de windmolens centraal te plaatsen. De score zou dubbel negatief moeten blijven omdat nog steeds 2450 woningen binnen de 42 dB contour blijven vallen.
- dat de kans op cumulatie sowieso (- -) moet scoren vanwege alle aanwezige geluidsbronnen in het gebied.
- dat in de gevoeligheidsanalyse (in de samenvatting) de score ineens verandert van (- -) naar (-), terwijl in deel B is aangegeven dat de score niet verandert en (- -) blijft.
- dat de locatie vervolgens mogelijk kansrijk wordt geacht terwijl locatie 34 (0) scoort op geluid en bij weinig kansrijk wordt geplaatst.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost 2, onderdelen geluid en slagschaduw.

Samenvatting:

Indiener stelt dat zijn mening niet vertegenwoordigd wordt door de Zuid-Hollandse Milieufederatie, die volgens hem nooit enige moeite heeft gedaan om contact te zoeken en de mening van bewoners op te halen.

Antwoord:

Deze zienswijze neemt de provincie ter kennisgeving aan.

Samenvatting:

Indiener stelt het niet logisch te vinden dat locatie 3 op meerdere aspecten negatief scoort (4x negatief volgens tabel 6.7 in Deel B), maar toch nog bij mogelijk kansrijk wordt geplaatst. De gevolgde redenering, dat er sprake is van een positief effect als de windmolen in het noordelijke deel van het gebied geplaatst wordt omdat er dan sprake is van één lijn met de molens uit Nieuw Reijerwaard, is volgens hem in de praktijk niet het geval. Hij is van mening dat er sprake blijft van interferentie met de molens van Nieuw Reijerwaard en dat de score dus ten onrechte positief wordt gemaakt.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost 2, onderdeel landschap.

Samenvatting:

Indiener stelt dat er wel degelijk sprake is van een effect op cultuurhistorie omdat er een cultuurhistorisch woonlint (Rijksstraatweg = oude Romeinse weg) direct naast de zoeklocatie is gelegen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost 2, onderdeel cultuurhistorie.

Samenvatting:

Indiener stelt:

- dat er sprake is van de aanwezigheid van twee secundaire waterkeringen binnen het gebied, waardoor deze locatie op dat aspect dus negatief zou moeten scoren;

- dat er infrastructuur (12 rijbanen van de A15) op zeer korte afstand van het zoekgebied ligt, dat er een buisleiding binnen 200 m van het zoekgebied ligt en dat, als alleen het noordelijke deel van het zoekgebied wordt beschouwd, dit hele zoekgebied binnen de zone van de buisleiding (100 m rond hogedrukgasleiding van nationaal belang) ligt. Op dit aspect zou de locatie volgens indiener dus (- -) moeten scoren;
- dat er sprake is van een hoogtebeperking op 145 m en dat de aanwezigheid van hoge gebouwen op korte afstand daardoor de opbrengst vermindert.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost 2, onderdeel veiligheid.

Samenvatting:

Indiener stelt dat voor recreatie ten onrechte wordt aangegeven dat dit geen rol speelt, terwijl ten zuiden van het gebied wel degelijk recreatiegebieden aanwezig zijn, namelijk het Waalbos en de Wevershoek.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost 2, onderdeel recreatie.

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat bij bepaling van de opbrengst geen rekening is gehouden met de hoogtebeperking en de stilstand als gevolg van de aanwezigheid van woningen. Hij stelt dat de opbrengst een stuk geringer is als alleen het noordelijk gebied wordt meegenomen als potentiële locatie. Er kan dan namelijk maar één windturbine gerealiseerd worden met een beperkte hoogte die maar een deel van de dag kan draaien in verband met slagschaduw. Indiener is van mening dat niet uit moet worden gegaan van de opbrengst van het hele gebied als potentieel en de opbrengst dus verlaagd zou moeten worden. Indiener stelt dat de opbrengst veel minder positief scoort dan nu wordt voorgesteld. Bovendien wordt aangegeven dat op grotere hoogte meer opbrengst te behalen valt, maar vanwege de hoogtebeperking is dat volgens indiener niet mogelijk.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Nut en noodzaak, onderdeel financieel rendement.

Samenvatting:

Concluderend stelt indiener voor de gehele locatie 3 (Oost) te laten vallen, omdat op grond van bovenstaande opmerkingen de scores vrijwel allemaal negatief worden en de opbrengst veel lager is (<10 miljoen kWh) . Hij stelt dat de gemeente Ridderkerk dit ook wil.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost 2, onderdeel standpunt overheden.

5.3.268 C0268

Locatie A. Distripark Eemhaven (1)

Samenvatting:

Indiener stelt dat meer geluid niet wenselijk is. Er is al genoeg geluid van de A15, Betuwelijn en Eemhaven. Indiener verwacht last te krijgen van slagschaduw in kamer of tuin. Indiener vindt windturbines storend in de bosrijke natuur en veel te hoog. Indiener stelt dat het een op subsidie gebaseerde uitvoering is en daardoor niet rendabel. Hoe minder wind op een locatie, des te minder subsidie.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie A. Distripark Eemhaven en bij de thema's Geluid (cumulatie), Slagschaduw, Landschap, en Nut en noodzaak (financieel rendement).

5.3.269 C0269

Locatie H. Stormpolder (11)

Samenvatting:

Indiener is tegen plaatsing van windturbines in de Stormpolder wegens verwachte overlast van het geluid en door slagschaduw. Indiener adviseert om alternatieve locaties te zoeken in het havengebied, langs de Nieuwe Waterweg en op zee.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie H. Stormpolder en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Beleid.

5.3.270 C0270

Locatie N: Tegenover Rivium 1 (24)

Locatie O: Tegenover Rivium 2 (25)

Samenvatting:

Indieners vrezen voor nog meer slagschaduw op de 16e en 23e etage van het flatgebouw waar indieners wonen. Reeds nu wordt slagschaduw ondervonden en hinder van het geflits van signaalverlichting door de in september 2016 geplaatste windturbine langs de Van Brienoordbrug. Op de inloopavond te Capelle aan den IJssel is verteld dat de te verwachte geluidsoverlast wegvalt tegen het geluid van de A16. Het geluid dat indiener hoort van de rijksweg is altijd aanwezig, dit geeft geen enkele partij het recht om dan maar het geluid nog verder te stapelen met turbines.

Het verbaast de indieners dat gemeenten op voorhand al kunnen/mogen zeggen geen enkele medewerking te verlenen aan plaatsing zoals dit bij bijvoorbeeld de gemeente Barendrecht het geval is.

De gemeente Rotterdam moet er wellicht meer plaatsen, omdat buurgemeenten dit weigeren en ten gevolge daarvan moet de provincie uitwijken en is dan maar voornemens ze hier te plaatsen.

Het mag toch hoop ik niet zo zijn dat de ene gemeente zijn burgers de lusten en zijn buurgemeente de lasten van onze mooie provincie geeft.

Antwoord

Zie de beantwoording bij de locaties N. Tegenover Rivium 1 en O. Tegenover Rivium 2 en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Inspraak en proces.

5.3.271 C0271

Locatie Q. Hoek van Holland (29, 30)

Samenvatting:

De duinen nabij de Noorderpier hebben grote landschappelijke en recreatieve waarde voor Hoek van Holland. Windturbines op deze locatie zijn zeer schadelijk voor de ecologische condities (met name trekvogels). Dit moet onderzocht worden. Door de aanwezigheid van Europoort en Maasvlakte heeft de natuur al zeer te lijden en is het milieu in Hoek van Holland nu al slecht. Indiërs vrezen geluidsoverlast. Het is onaanvaardbaar dat de bevolking van Hoek van Holland geen enkele inspraak heeft gehad. De gebiedscommissie heeft haar ongenoegen hierover aan GS en B&W zeer duidelijk gemaakt.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie Q. Hoek van Holland en bij de thema's Landschap, Recreatie, Natuur en Ecologie, Geluid, en Inspraak en proces.

5.3.272 C0272

Locatie C. Oost (3)

Samenvatting:

Indiener heeft bezwaar tegen het plaatsen van windturbines op de locatie Barendrecht – Oost wegens verwachte negatieve effecten van geluid en slagschaduw, veiligheid en gezondheidsrisico's, aantasting van het landschap en zorgen om waardedaling van de woning. Ook is de indiener bezorgd over de lichten op de windturbines en verzoekt de provincie om in dit dichtbevolkte gebied, waar ook al een grootschalig industrieterrein gepland is, geen grote projecten meer uit te voeren (Nieuw Reijerwaard is aan de overkant tussen de woning en de A16 gepland).

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie C. Oost en bij de thema's Geluid, Slagschaduw, Veiligheid, Landschap, Economische effecten.

In het planMER is uitgegaan van een referentieturbine, met een gemiddelde 3 MW turbine. Turbines met een tiphoogte vanaf 150 meter moeten van luchtvaartverlichting worden voorzien. In deze fase is nog niet duidelijk welke turbine gerealiseerd wordt en of luchtvaartverlichting is vereist. In een vervolgfase zullen, indien aan de orde, de effecten van luchtvaartverlichting inzichtelijk worden gemaakt.

5.3.273 C0273

Locaties E. N57 Entree Noord (6b)

F N57 Entree Zuid

G, Haringvlietdam (9)

I. Zuidland (19)

Oostkant N57 (6a)

Kickersbloem (8)

Haringvlietdam Noord verlenging (10)

Samenvatting:

Indiener geeft aan bezwaren te hebben tegen de plaatsing van windturbines op deze locaties. Indiener is bewust in het buitengebied gaan wonen vanwege de rust, het uitzicht en de ruimte. Indiener geeft aan dat windturbines hieraan afbreuk zullen doen.

Indiener heeft gebruik gemaakt van de zienswijze die is opgesteld door de Stichting Windmolens N57 Nee (B0015). Daarbij zijn de volgende passages door de indiener niet overgenomen:

- Passage over mogelijke effecten op natuur bij locatie Zuidland.
- Passage over het overbodig worden van windturbines omdat huishoudens steeds meer energieneutraal worden.
- Passages over de kloof tussen burgers en politiek, proces versus bevolkingsdichtheid, windturbines in algemeen belang.
- Passage over het feit dat de provincie in het belang van de bevolking het rijk moet overtuigen van het verschuiven van middelen voor windenergie naar andere vormen van duurzame energie.
- Passage over de handtekeningen.

De geformuleerde vragen zijn echter, met uitzondering van de vraag over het op kaart zetten van het aantal MW langs de kuststrook aan de hand van alleen de onderlinge afstanden tussen windturbines van Den Helder tot en met Zeeland en de vraag om inzet te leveren op andere vormen van duurzame energie, integraal overgenomen. Voor de beantwoording van de door indiener gestelde vragen wordt daarom integraal verwezen naar de beantwoording van deze zienswijze (B0015).

Antwoord:

Zie de beantwoording van de zienswijze B0015 (Stichting Windmolens N57 Nee)

Er is aan de zienswijze van de Stichting Windmolens N57 Nee ook een aantal passages met overwegingen toegevoegd. Deze komen voort uit het belang dat indieners hechten aan het belang van de rust, ruimte en natuur in hun woonomgeving voor mens en natuur.

Samenvatting:

Indieners geven aan dat een goede nachtrust van belang is voor kinderen en mensen met onregelmatige diensten. Indieners verwachten dat geluid van windturbines daarop een negatieve invloed heeft.

Indiener geeft aan dat het wonen in de Randstad al gezondheidsrisico's met zich meebrengt en dat door het plaatsen van windturbines deze gezondheidsrisico's worden vergroot.

Antwoord:

Zie de beantwoording van de thema's Geluid en Slagschaduw, onderdeel gezondheid.

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat bij eerdere plannen voor het wijzigen van de bestemming in het landelijk gebied de gemeente Hellevoetsluis steevast heeft benadrukt dat het landelijke karakter van het gebied leidend is. Mensen genieten van deze kwaliteiten. Neveneffecten van het plaatsen windturbines doen afbreuk aan deze beleving.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Landschap.

Samenvatting:

Indiener hebben veel geïnvesteerd in de woning. De woning is tevens de pensioenvoorziening. Indiener verwachten dat deze in gevaar komt door de plaatsing van windturbines en zullen juridische stappen ondernemen om de schade te verhalen.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Economische effecten: waardedaling woning en planschade

5.3.274 C0274

E. N57 Entree Noord (6B)

F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener heeft bezwaar tegen het plaatsen van windturbines op de locaties dichtbij woningen en vreest overlast door geluid, geluidsgolven en slagschaduw.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de thema's Geluid en Slagschaduw.

5.3.275 C0275

E. N57 Entree Noord (6B)

F. N57 Entree Zuid (7)

Samenvatting:

Indiener heeft bezwaar tegen het plaatsen van windturbines op de locaties N57 Noord en Zuid.

Antwoord:

De provincie heeft kennisgenomen van deze zienswijze.

5.3.276 C0276

Algemeen

Samenvatting:

Indiener heeft bezwaar tegen het plaatsen van windturbines op de locaties naast de snelweg en dichtbij woningen in verband met cumulatie van geluidsoverlast.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij het thema Geluid, onderdeel cumulatie.

5.3.277 C0277

Locatie L. Zuidland (19)

Samenvatting:

Indiener legt een planschets voor de Polder Zuidland voor met daarin natuurontwikkeling, fietspad en zonneakkers als alternatief voor de windturbines ter vergroting van de leefbaarheid voor mens en dier: een vooruitgang voor heel Zuid-Holland. Bijgevoegd is een situatietekening.

Indiener geeft aan dat op basis van gegevens uit Brussel onder meer wordt aangegeven dat de voorkeur uitgaat naar zonnepanelen en niet naar windmolens, dit staat haaks op wat de provincie Zuid-Holland wil.

Indiener geeft aan dat wij de zorg voor natuur hebben, maar dat de mens nog altijd boven het dier gaat en dat er op de Noordzee nog ruimte genoeg is voor windturbines.

Indiener heeft het gevoel dat gebieden onder de rivier de Oude Maas de vuilnisbak van de provincie zijn, want alles wat niet rond Den Haag gewenst is wordt daar gepland.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie L. Zuidland en bij de thema's Beleid en Nut en noodzaak

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat in de krant stond dat windturbines verder van Zuidland komen te staan, maar dat op de informatieavond en op de windturbinelocatiekaart het tegenovergestelde werd beweerd. Indiener vraagt zich dan ook af wie de juiste informatie geeft.

Antwoord:

De provincie heeft haar informatie via officiële bekendmakingen, provinciale website en inloopavonden gedeeld. De exacte locatie van windturbines op deze locatie zijn in deze fase van het proces niet bekend. In het kader van het planMER is een fictieve turbineopstelling gebruikt om te bepalen wat de landschappelijke effecten zijn. De gebruikte fictieve opstelling voor het thema landschap is te vinden in figuur 24.4 en 25.4 van het planMER.

Zie tevens de beantwoording bij het thema Inspraak en proces.

Samenvatting:

Indiener geeft aan dat hij de handelswijze van de provincie een minachting en onderschatting van de burger vindt, omdat de provincie wel praat met boeren, ondernemers/aannemers, investeringsmaatschappijen, een patatfabriek en de Windunie, maar niet met de burgers.

Antwoord:

De provincie herkent zich niet in deze zienswijze. Zie tevens de beantwoording bij het thema Inspraak en proces.

Samenvatting:

Indiener vraagt zich af of de Windunie volmacht heeft van het ministerie van Economische zaken om de target te halen en te bepalen waar de windturbines komen in Nederland met steun van de provincie en het ministerie van Economische zaken. Indiener ziet dit als een organisatie binnen een organisatie die subsidie onder elkaar verdelen waarbij bankdirecteuren en boeren hun zakken vullen terwijl de gewone man de dupe is.

Antwoord:

Windunie is een coöperatie en ontwikkelaar van windenergie op land, zie de website www.windunie.nl. Windunie is geen onderdeel van het ministerie van Economische Zaken. De provincie neemt de zienswijze verder voor kennisgeving aan.

Doorwerking:

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de stukken.

5.3.278 C0278

Locatie N. Tegenover Rivium 1 (24)

Samenvatting:

Indiener uit zorgen over de locatie 24, tegenover Rivium. De woonwijk Fascinatio is volgens indiener niet onderzocht in het planMER en is al eerder vergeten door de gemeente. indiener is bezorgd over de veiligheid op de ontsluitingsweg vanuit Rotterdam, waar het verkeer regelmatig stilstaat en verwijst naar een onderzoek. Volgens de indiener is in het planMER geen rekening gehouden met de woonwijk Fascinatio bij het bepalen van de geluidscontouren en de contouren van de slagschaduw.

Indiener is bang dat de hoogte van de turbine ten opzichte van het referentiemodel uit het planMER toeneemt en daardoor de contouren niet meer kloppen. Daarnaast vraagt indiener zich af waarom niet gekozen wordt voor andere manieren om duurzame energie op te wekken en om turbines op zee te plaatsen in plaats van in dichtbevolkt gebied.

Antwoord:

Zie de beantwoording bij de locatie N. Tegenover Rivium 1 en bij de thema's Veiligheid, Geluid, Slagschaduw, Nut en noodzaak, Beleid.

6 Conclusie

Dit hoofdstuk bevat een samenvattend overzicht van de wijzigingen in de 'Ontwerp-partiële herziening Visie ruimte en mobiliteit windenergie' en het 'planMER partiële herziening VRM windenergie Zuid-Holland'. Het gaat om wijzigingen die zijn doorgevoerd op basis van de ingediende zienswijzen en ambtshalve/technische wijzigingen.

6.1 Overzicht wijzigingen naar aanleiding van zienswijzen

Onderstaande tabel bevat een samenvattend overzicht van de aanpassingen in de stukken naar aanleiding van de ingediende zienswijzen.

Thema/locatie	Doorwerking in		
	Aard van de doorwerking	Ontwerp-VRM	planMER
Economische effecten: Conflict met Gebiedsontwikkeling	Naar aanleiding van diverse zienswijzen is in aanvulling op de al bekende autonome ontwikkelingen, een aantal ruimtelijke ontwikkelingen toegevoegd aan de beoordeling in het planMER.		Ruimtelijke ontwikkelingen zijn toegevoegd in planMER deel B (woonwijk Galgkade (locatie 40/41) en Leonidas (locatie 24/25))
Geluid: Wegvallen geluid tegen andere geluidsbronnen.	Naar aanleiding van diverse zienswijzen is bij locaties waar kans op cumulatieve effecten bestaat, aangegeven dat het windturbinegeluid onder bepaalde omstandigheden minder impact kan hebben vanwege andere geluidsbronnen in de omgeving.		In het planMER deel B.

Thema/locatie	Doorwerking in		
	Aard van de doorwerking	Ontwerp-VRM	planMER
B. Beneluxplein (2)	Naar aanleiding van de zienswijze van de gemeente Rotterdam wordt de in het planMER doorgevoerde aanpassing van de begrenzing van de onderzoekslocatie ten behoeve van het VKA geschrapt.	Kaart 17 Visie ruimte en mobiliteit, Kaart 16 Programma ruimte, Kaart 10 Verordening ruimte	In het planMER deel D (tabel 59.1) wordt de voorgestelde wijziging van de begrenzing geschrapt en de doorwerking richting de beoordeling van het VKA aangepast.
G. Haringvlietdam (9)	Naar aanleiding van de zienswijzen van Rijkswaterstaat en de regiegroep Voorne-Putten wordt de noordzijde (zeezijde) van de Haringvlietdam als VRM-locatie geschrapt. De huidige turbines mogen blijven staan totdat zij door de exploitant worden verwijderd. De zuidzijde van de dam, vanaf de N57, blijft mogelijk voor windenergie.	Kaart 17 Visie ruimte en mobiliteit, Kaart 16 Programma ruimte, Kaart 10 Verordening ruimte;	In planMER deel D (tabel 59.1) wordt de voorgestelde aanpassing van de begrenzing opgenomen en wordt de doorwerking richting VKA beschreven.
I. Prisma/Bleizo (12, 15, 16)	De provincie neemt de door de gemeente Lansingerland voorgestelde uitbreiding van locatie I Prisma/Bleizo (12, 15 en 16) met het Noordelijke deel van de Overbuurtsche Polder over. Het in opdracht van de gemeente uitgevoerde onderzoek naar de uitbreiding van deze locatie wordt integraal onderdeel van het planMER.	Kaart 17 Visie ruimte en mobiliteit, Kaart 16 Programma ruimte, Kaart 10 Verordening ruimte;	Het in opdracht van de gemeente uitgevoerde onderzoek naar de uitbreiding van deze locatie wordt integraal onderdeel van het planMER (deel B). De delen C en D van het planMER worden eveneens aangepast op het uitbreiden van deze locatie.

Thema/locatie	Doorwerking in		
	Aard van de doorwerking	Ontwerp-VRM	planMER
I. Prisma/Bleizo (12, 15, 16)	Naar aanleiding van de zienswijze van de gemeente Zoetermeer worden in deel B van het planMER de figuren in de paragraaf veiligheid van de onderzoekslocaties 12, 15 en 16 geactualiseerd.	-	Actualisatie planMER deel B, paragraaf veiligheid onderzoekslocaties 12, 15 en 16.
J. Maassluis/Oeverbos (17 en 39)	Naar aanleiding van de zienswijze van Rijkswaterstaat is de tekst in de tabel met aandachtspunten in het Programma ruimte voor de locatie Maassluis/Oeverbos als volgt gewijzigd: <i>Ontwikkeling afstemmen met ontwikkeling van Blankenburgtunnel, inclusief het kwaliteitsplan Blankenburgtunnel.</i>	Tabel met aandachtspunten in het Programma ruimte	-
J. Maassluis/Oeverbos (17 en 39)	De naam Maassluis/Oeverbos wordt gewijzigd in Oeverbos Vlaardingen/Maassluis omdat de locatie voor een groot deel in Vlaardingen ligt.	In het Programma ruimte wordt de naam van de locatie gewijzigd in Oeverbos Vlaardingen/Maassluis	
K. Beerenplaat (18)	Naar aanleiding van de zienswijze van de regiegroep Voorne-Putten wordt de locatie Beerenplaat niet opgenomen in de partiële herziening van de VRM voor windenergie.	Programma ruimte en Kaart 17 Visie ruimte en mobiliteit, Kaart 16 Programma ruimte Kaart 10 Verordening ruimte	planMER deel D (VKA en de beoordeling daarvan)

Thema/locatie	Doorwerking in		
	Aard van de doorwerking	Ontwerp-VRM	planMER
L. Zuidland (19)	Naar aanleiding van enkele zienswijzen is de minicamping in Oudenhorn en de natuurcamping in Zuidland in het planMER deel B aanvullend genoemd onder recreatie.	-	planMER deel B, locatie 19B, recreatie
L. Zuidland (19)	Naar aanleiding van enkele zienswijzen wordt In paragraaf 24 en 25 (deel B planMER) gemeente Bernisse vervangen door gemeente Nissewaard.		planMER deel B, paragraaf 24 en 25.
L. Zuidland (19)	Naar aanleiding van de zienswijze van de regiegroep Voorne-Putten wordt de locatie niet opgenomen in de partiële herziening van de VRM voor windenergie.	Programma ruimte en Kaart 17 Visie ruimte en mobiliteit, Kaart 16 Programma ruimte Kaart 10 Verordening ruimte	planMER deel D (VKA en de beoordeling daarvan)
M. Hartel Oost (21 en 22)	Op basis van de zienswijze van de regiegroep Voorne-Putten wordt de door de gemeente voorgestelde locatie Plaatweg samengevoegd met de locatie M. Hartel Oost tot locatie M. Hartel Oost en Plaatweg.	De samengevoegde locatie M. Hartel Oost en Plaatweg wordt opgenomen in het Programma ruimte en op de kaarten Kaart 17 Visie ruimte en mobiliteit, Kaart 16 Programma ruimte, Kaart 10 Verordening ruimte	De locatie M. Hartel Oost wordt in het planMER deel D VKA samengevoegd met de locatie Plaatweg/Brielse Maasdijk.
N. Tegenover Rivium 1 (24)	Naar aanleiding van diverse zienswijzen is de wijk Leonidas toegevoegd aan de beoordeling in het MER.	-	In het planMER Deel B wijk Leonidas als autonome ontwikkelingen toegevoegd bij locatie 24

Thema/locatie	Doorwerking in		
	Aard van de doorwerking	Ontwerp-VRM	planMER
N. Tegenover Rivium 1 (24)	Naar aanleiding van de zienswijze van de gemeente Rotterdam wordt de locatie Tegenover Rivium 1 niet opgenomen in de partiële herziening van de VRM voor windenergie.	Programma ruimte en Kaart 17 Visie ruimte en mobiliteit, Kaart 16 Programma ruimte Kaart 10 Verordening ruimte.	planMER deel D (VKA en de beoordeling daarvan)
O. Tegenover Rivium 2 (25)	Naar aanleiding van diverse zienswijzen is de wijk Leonidas toegevoegd aan de beoordeling in het MER.	-	In het planMER Deel B wijk Leonidas als autonome ontwikkelingen toegevoegd bij locatie 25
O. Tegenover Rivium 2 (25)	Naar aanleiding van de zienswijze van de gemeente Rotterdam wordt de locatie Tegenover Rivium 2 niet opgenomen in de partiële herziening van de VRM voor windenergie.	Programma ruimte en Kaart 17 Visie ruimte en mobiliteit, Kaart 16 Programma ruimte Kaart 10 Verordening ruimte.	planMER deel D (VKA en de beoordeling daarvan)
Q. Hoek van Holland (29 en 30)	Naar aanleiding van de zienswijze van de gemeente Rotterdam is de locatie Hoek van Holland niet opgenomen in de partiële herziening van de VRM voor windenergie.	Programma ruimte en Kaart 17 Visie ruimte en mobiliteit, Kaart 16 Programma ruimte Kaart 10 Verordening ruimte.	planMER deel D (VKA en de beoordeling daarvan)
S. Landtong Rozenburg (33)	De provincie neemt de door de gemeente Rotterdam voorgestelde uitbreiding van locatie S Landtong over. Het in opdracht van de gemeente uitgevoerde onderzoek naar de uitbreiding van deze locatie wordt integraal onderdeel van het planMER.	Kaart 17 Visie ruimte en mobiliteit, Kaart 16 Programma ruimte, Kaart 10 Verordening ruimte.	Het in opdracht van de gemeente uitgevoerde onderzoek naar de uitbreiding van deze locatie wordt integraal onderdeel van het planMER (deel B). De delen C en D van het planMER worden eveneens aangepast op het uitbreiden van deze locatie.

Thema/locatie	Doorwerking in		
	Aard van de doorwerking	Ontwerp-VRM	planMER
U. Broekpolder (36)	Naar aanleiding van de zienswijze van de gemeente Vlaardingen wordt de locatie Broekpolder niet opgenomen in de partiële herziening van de VRM voor windenergie.	Programma ruimte en Kaart 17 Visie ruimte en mobiliteit, Kaart 16 Programma ruimte Kaart 10 Verordening ruimte.	planMER deel D (VKA en de beoordeling daarvan)
V. Het Scheur (38, 40, 41)	Naar aanleiding van de zienswijze van de gemeente Vlaardingen wordt Deel B van het planMER voor deze locatie aangepast: de nieuwe woonwijk rondom het stationsgebied wordt toegevoegd aan de autonome ontwikkelingen en de locatie wordt opnieuw beoordeeld.		In het planMER Deel B woonwijk stationsgebied als autonome ontwikkelingen toegevoegd bij locatie 38.
Plaatweg/Brielse Maasdijk	Het milieuonderzoek naar de locatie Plaatweg/Brielse Maasdijk zoals aangedragen door de gemeente Nissewaard wordt integraal onderdeel van het planMER en de locatie is opgenomen in de partiële herziening van de VRM. De locatie wordt in het VKA samengevoegd met locatie M. Hartel Oost tot M. Hartel Oost en Plaatweg.	Programma ruimte, Kaart 17 Visie ruimte en mobiliteit, Kaart 16 Programma ruimte, Kaart 10 Verordening ruimte.	Het in opdracht van de gemeente uitgevoerde onderzoek naar de uitbreiding van deze locatie wordt integraal onderdeel van het planMER (deel B). De delen C en D van het planMER worden eveneens aangepast op het toevoegen van deze locatie.

6.2 Overzicht ambtshalve /technische wijzigingen.

De volgende ambtshalve/technische wijzigingen worden doorgevoerd :

Programma ruimte

Ter verheldering en verduidelijking is de tekst in het Programma ruimte op een aantal punten aangevuld/aangepast:

- De tekst over de locaties die niet meer zijn opgenomen in de VRM is aangevuld met alle locaties die zijn geschrapt ten opzichte van de eerder vastgestelde VRM.
- De alinea over het opnemen van locaties in beschermingscategorieën onder de figuur 'Locaties windenergie voormalige stadsregio Rotterdam' is aangevuld met de zin: Conform Artikel 2.2.1 lid 2 blijven voor deze locaties artikel 2.2.1 lid 1 b en c van toepassing.
- Onder het kopje 'Recreatie' is toegevoegd dat de genoemde gebieden, gebieden zijn die vallen binnen beschermingscategorie 2.
- De tabel met aandachtspunten voor de locaties in de voormalige stadsregio Rotterdam is aangepast. Alleen zeer locatiespecifieke aandachtspunten zijn opgenomen. Voor de overige aandachtspunten wordt verwezen naar het planMER en zijn bij de verdere uitwerking de wettelijke eisen en de regels uit de Verordening ruimte (bijvoorbeeld voor ruimtelijke kwaliteit , molenbiotopen, landgoederen biotopen) van toepassing zoals gebruikelijk bij elk bestemmingsplan en omgevingsvergunning waarmee wordt afgeweken van het bestemmingsplan.

Verordening ruimte

- De toelichting bij artikel 2.4.1 is aangepast aan de gewijzigde teksten in de Visie ruimte en mobiliteit en het Programma ruimte daar waar dezelfde teksten zijn gebruikt.

Kaartbijlagen 17 Visie ruimte en mobiliteit (Energietransitie)t, 16 Programma ruimte (Energietransitie) en 10 Windenergie Verordening ruimte

- De correcte begrenzing voor locatie D. Vaanplein uit het planMER is overgenomen.

Bijlage 1: Informatieblad vervolgfase VRM

INFORMATIEBLAD: VERVOLGFASE VRM

Met de partiële herziening van de Visie Ruimte en Mobiliteit (VRM) heeft de provincie Zuid-Holland vastgelegd waar zij windenergie wil toestaan. Maar voordat er windturbines op een aangewezen locatie staan te draaien moet er nog het één en ander gebeuren. Dit informatieblad geeft op hoofdlijnen een overzicht van de 'vervolgfase'.¹⁶

Aanwijzing locaties voor windenergie door de provincie

De provincie Zuid-Holland wil dat eind 2020 in de provincie 735,5 megawatt (MW) aan windenergie is opgesteld. Ze heeft onderzocht waar in de regio Rotterdam een deel van die opgave kan worden gerealiseerd. De provincie legt, in overleg met de gemeenten en rekeninghoudend met de uitkomsten van het planMER (milieueffectrapport), met deze herziening van de VRM de locaties ruimtelijk vast. De partiële herziening VRM 'regelt' dus op welke locaties de provincie in de regio Rotterdam windenergie wil toestaan.

Structuurvisie

De structuurvisie van de Provincie Zuid-Holland bestaat uit een Visiegedeelte, een programmagedeelte (Programma Ruimte) en de Verordening Ruimte. In de Visie wordt het gewenste ruimtelijke beleid beschreven; het programma geeft aan op welke wijze die voornemens (kunnen) worden uitgevoerd. De visie heeft een strategisch karakter maar is niet juridisch bindend voor derden. Wel is de visie in principe zelfbindend voor het bestuursorgaan, dus als de provincie zelf zou willen afwijken van de visie zal dat goed gemotiveerd moeten worden. Juridische doorwerking van het beleid uit de Visie naar gemeenten en derden vindt plaats door het opnemen van regels in de Verordening Ruimte (in dit geval de regels die aangeven waar in Zuid-Holland windturbines mogen worden opgericht). Gemeentelijke bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen moeten met die regels in overeenstemming zijn of worden gebracht. Tegen Visie en Verordening kan geen bezwaar of beroep bij de rechter worden ingediend. Eventuele bezwaren kunnen aan de orde komen in het kader van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunning die het oprichten van de windturbine(s) regelt.

Ontwikkeling van een locatie: de initiatiefnemer is aan zet

Er kunnen niet 'zomaar' windturbines op een locatie komen. Er moet eerst iemand zijn die op een locatie een windproject wil ontwikkelen (hierna 'de initiatiefnemer'). Ook moeten de vereiste vergunningen en toestemmingen op orde zijn voordat windturbines gebouwd kunnen worden en in gebruik mogen worden genomen. Het is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer om alle benodigde toestemmingen te verkrijgen. Hiervoor moet gedetailleerd onderzoek op basis van concrete posities en afmetingen van windturbines worden gedaan. Dit onderzoek moet per locatie worden uitgevoerd.

¹⁶ Dit informatieblad beoogt niet om een volledig overzicht van alle mogelijke procedures en uitzonderingen daarop te geven. De verantwoordelijkheid voor een procedure ligt bij het daarvoor aangewezen bevoegd gezag. Er kunnen geen rechten aan dit informatieblad worden ontleend.

Ruimtelijk besluit

Gemeenten zijn verplicht voor hun gehele grondgebied te beschikken over actuele bestemmingsplannen. Een bestemmingsplan geeft de gebruiks- en de bouwmogelijkheden voor een gebied.¹⁷ Voor de (meeste) nieuwe windlocaties zal het bestemmingsplan nog geen windturbines toestaan. Dit kan worden aangepast door:

- het bestemmingsplan te herzien (door de Gemeenteraad of door Provinciale Staten) of,
- door het bevoegd gezag dat een omgevingsvergunning voor het afwijken van het geldende bestemmingsplan verleend ('omgevingsvergunning afwijking bestemmingsplan').

Welk spoor wordt gevolgd is mede afhankelijk van het bevoegde gezag (zie ook kader). Maar altijd dient te worden aangetoond dat het windproject aan de wettelijke normen én aan een goede ruimtelijke ordening voldoet. Dit laatste betekent dat het bevoegd gezag moet zorgen voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Dit houdt meer in dan alleen een toets aan de wettelijke normen. Er wordt bijvoorbeeld ook gekeken naar landschap en de geluidsbelasting van de windturbines in combinatie met andere geluidsbronnen (verkeer, scheepvaart, industrie etc.). Ook aan de overige regelgeving, waaronder de Verordening ruimte, moet worden voldaan. Bij de ontwikkeling zullen ook de aandachtspunten die in het planMER naar voren zijn gekomen betrokken moeten worden

In het bestemmingsplan komt onder meer aan de orde:

- de resultaten of doelen van het project;
- uitkomsten van overleg met betrokken gemeenten, waterschappen en diensten van provincie en Rijk;
- uitkomsten van inspraak met burgers en maatschappelijke organisaties;
- de uitvoerbaarheid van het project, de financiële haalbaarheid en mogelijke planschade;
- uitkomsten van onderzoeken waaronder de akoestische gevolgen (geluidhinder) en slagschaduw, de gevolgen voor natuur, landschap, cultuurhistorie, externe veiligheid, bodem en waterhuishouding.

Benodigde vergunningen, ontheffingen en toestemmingen

Welke vergunningen, ontheffingen en toestemmingen nodig zijn is mede afhankelijk van het aantal windturbines en de lokale situatie; dit kan dus per locatie verschillen. Altijd nodig zijn:

1. Een omgevingsvergunning voor het bouwen van windturbines¹⁸;
2. Toestemming voor de oprichting en het in werking hebben van windturbines;

De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor het verkrijgen van de toestemmingen. Het bevoegd gezag (zie kader) en de initiatiefnemer zorgen er gezamenlijk voor dat de omgeving wordt betrokken. Formele momenten voor inspraak maken onderdeel uit van de procedure.

Dit informatieblad beperkt zich tot bovengenoemde toestemmingen, maar daarnaast kunnen ook andere vergunningen en ontheffingen nodig zijn, zoals een watervergunning en/of een

---

¹⁷ Alle bestemmingsplannen zijn te vinden op ruimtelijkeplannen.nl

¹⁸ Deze is onderdeel van de omgevingsvergunning op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

vergunning Wet natuurbescherming (Wnb) en privaatrechtelijke toestemmingen (van grondeigenaren of van infrastructuurbeheerder).

Bevoegd gezag windpark

Voor windenergie is de omvang (in Mega Watt) van een windpark mede bepalend voor de vraag welk overheidsorgaan het bevoegd gezag is. De Elektriciteitswet 1998 bepaalt dat voor windparken met een opgesteld vermogen tot 5 MW de gemeenteraad bevoegd is om een bestemmingsplan vast te stellen. Voor windparken met een opgesteld vermogen tussen 5 en 100 MW is de provincie verplicht een inpassingsplan op te stellen als de gemeente naar aanleiding van een verzoek van een initiatiefnemer geen bestemmingsplan wil opstellen. Voor de omgevingsvergunning is de gemeente bevoegd gezag als sprake is van een vermogen dat minder bedraagt dan 5 MW. Boven de 5 MW zijn GS rechtstreeks bevoegd gezag. Gedeputeerde Staten kunnen ervoor kiezen deze bevoegdheid aan de gemeente over te laten als daardoor versnelling van de ontwikkeling wordt bereikt.

In Zuid-Holland leggen GS de bevoegdheid bij de gemeente als voldoende verzekerd is dat de gemeente tijdig zal meewerken aan de ontwikkeling. Daarvoor worden overeenkomsten gesloten.

Voor windparken van meer dan 100 MW is het Rijk het bevoegde gezag. Dit is voor de locaties uit de VRM niet aan de orde.

1. Vergunning voor het bouwen van windturbines¹⁹

Bouwwerken moeten passen in hun omgeving. Ook mogen ze geen gevaar opleveren voor de veiligheid en gezondheid van bewoners en gebruikers. Voor het bouwen, verbouwen, slopen én gebruiken van woningen en andere gebouwen gelden daarom bouwregels. Dit geldt ook voor windturbines. De initiatiefnemer moet in de aanvraag voor de bouwvergunning laten zien dat de te bouwen windturbines voldoen aan de geldende bouwregels én dat ze passen in de omgeving (dit is onder 'ruimtelijk besluit' toegelicht). Het gaat vooral om de posities van de turbines, de afmetingen van de turbines, fundering etc.

2. Toestemming voor in werking hebben windturbine(s)

Behalve voor de bouw van de windturbines is ook toestemming nodig om deze in werking te nemen (te laten draaien). Dit kan in de vorm van:

- Melding Activiteitenbesluit; of
- Een omgevingsvergunning beperkte milieutoets (OBM)²⁰; of
- Omgevingsvergunning. Windparken waarvoor een milieueffectrapport is opgesteld vallen onder deze categorie.

Ongeacht het 'type' toestemming, moeten de windturbines altijd voldoen aan de geldende wet- en regelgeving voor windturbines. Hiervoor is gedetailleerd onderzoek per locaties nodig (zie onder vervolgonderzoek). De vergunningverlener (dat kan de gemeente, omgevingsdienst of provincie zijn) toetst of aan alle eisen, wetten en regels is voldaan, én of de windturbines wel binnen het bestemmingsplan passen. Is dit het geval, dan moet het bevoegd gezag de vergunning verlenen.

¹⁹ Voorheen heette dit een bouwvergunning. Sinds 2010 is dit vervangen door een omgevingsvergunning.

²⁰ De voorschriften waar de activiteit (in dit geval windturbines) aan moeten voldoen, staan in het Activiteitenbesluit.

Past de aanvraag voor de omgevingsvergunning niet in het bestemmingsplan, dan kan de vergunning niet worden verleend. Er is dan nog een 'ruimtelijk besluit' nodig (zie onder 'Ruimtelijk besluit').

Vervolgonderzoek: wat wordt nog onderzocht?

Het onderzoek in het planMER VRM windenergie Zuid-Holland is uitgevoerd op basis van fictieve opstellingen met voorbeeld turbines van gemiddelde afmetingen. Dit biedt voldoende informatie voor de provincie om een keuze voor de locaties te maken, maar is niet toereikend voor concrete vergunningaanvragen en/ of ruimtelijke besluiten. Voor iedere locatie zal de initiatiefnemer zelf nog gedetailleerd(er) onderzoek moeten uitvoeren. Dit wordt gedaan op basis van concrete posities en afmetingen van de windturbines. Het onderzoek moet bijvoorbeeld aantonen dat aan geldende wettelijke normen voor geluid, slagschaduw, veiligheid en natuur wordt voldaan. Voor het ruimtelijk besluit wordt ook bekeken of aan 'goede ruimtelijke ordening' wordt voldaan. Dat kan meer zijn dan alleen het voldoen aan de wettelijke normen. Dit is het verschil tussen het onderzoek voor een vergunning en voor het ruimtelijk besluit. Onderwerpen die aan de orde kunnen zijn: geluid, slagschaduw, archeologie, verlichting, natuur, veiligheid, ecologie, landschap.

Voor sommige locaties kan het nodig zijn om voor het bestemmingsplan en/of vergunning nog een milieueffectrapportage (m.e.r.) te doorlopen.²¹ In een MER worden dan, voor die locatie, de verschillende mogelijkheden voor de plaatsing van windturbines op de locatie onderzocht (concrete posities en/of afmetingen van windturbines). Het opstellen van een MER is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag toetst het MER en betreft de resultaten van het MER bij de besluitvorming.

Mogelijkheden inspraak bij de vervolgprocedures

Bij iedere ruimtelijke en/of vergunningprocedure is er de mogelijkheid om zienswijzen in te dienen en is beroep bij de rechter mogelijk. De mogelijkheden hiervoor verschillen per procedure. Aanvragen voor vergunningen, wijzigingen bestemmingsplan en inpassingsplannen voor de locaties en mogelijkheden voor inspraak worden via lokale bladen, de websites van gemeenten / provincie en via www.overheid.nl kenbaar gemaakt . Via <https://overuwbuurtoverheid.nl> is het mogelijk om (kosteloos) op de hoogte te worden gehouden van ontwikkelingen in de buurt.²²

---

²¹ Windparken met een vermogen van meer dan 15 MW of van meer dan 10 turbines zijn m.e.r.- (beoordelings)plichtig, als er voor een bestemmingsplan een Passende beoordeling moet worden opgesteld dan geldt sowieso een planMER-plicht. Meer informatie over m.e.r. is o.a. te vinden op <https://www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/mer/> en op <http://www.commissiemer.nl/regelgeving/wat-is-mer>

²² Via de app op smartphone of tablet of rechtstreeks via de mail wordt informatie over besluiten die direct invloed hebben op de omgeving, zoals vergunningen, plannen en plaatselijke regelgeving toegestuurd.